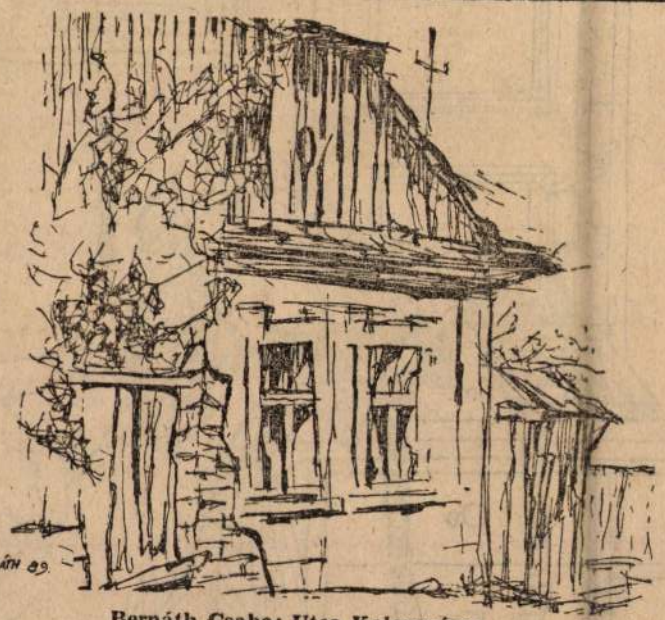

Bernáth Csaba: Utca Kolozsváron

ban az ilyen magatartás nem valósítja meg a különös kegyetlenséggel elkövetést". A lány pedig — ezt az orvosszakértők megállapították — már az első szúrástól meghalt.

— *Szándékosan hagytam a végére ezt a kérdést. Az újságok arról írtak, az emberekben az a kép él, hogy Krisztián a Sátán befolyása alatt, az ő parancsára cselekedett, s egy sátánista rituálé részeként ölte meg a húgát. Ön mit szól mindezekhez?*

— A megyei rendőr-főkapitányság az eset után hatalmas nyomozásba kezdett, ám *egyetlen Sátán-hívő csoportnak sem bukkant a nyomára.* Sem a barátai, sem a szülei nem tudtak semmit arról, hogy Krisztiánnak bármilyen „földön túli hatalommal" lenne kapcsolata, vagy netán hinne ilyesmiben. Megkérdeztem én is a fiút, miért visel *forditott keresztet,* s mi az oka, hogy ilyen jellegű tárgyakat tartott otthon magánál. Erre azt válaszolta

BERNÁTH Csaba
Magyar Nemzet, 1994. jún. 29. ?.?.

ugyanis Nagy György nemes gesztusában lehetetlen észre nem vennünk a reminiszcenciát, a vágyódást és rá emlékezést.

(k. a.)

— **Mexikóvárosi** tartózkodásuk során Csengey Dénes, Tamás Gáspár Miklós és Pozsgay Imre, parlamenti képviselőket fogadta a mexikói kongresszus állandó bizottsága.

— **Hamarosan megszűnik** a megerősített védelem a magyar—jugoszláv határszakaszon, miután Jugoszláviában normalizálódik a belpolitikai helyzet. A hét végén csendes volt a 610 kilométer hosszan fekvő zöld határ, mindössze öt magyar állampolgárt tartóztattak fel, akik befelé akarták illegálisan átlépni a határt, s egy lengyelt, aki kifelé.

— **A Multimedia Kft.** közlése szerint a nyugat-európai speciális biztonsági intézkedések miatt a Deep Purple együttes budapesti koncert-

BERNÁTH Csaba

Hári Torzsolón. (rajz)

= Magyar Nemzet, 1991. jan. 7. 7. p.

M. N. K.

BERNÁTH Béla ügyréd dic. festő
(B. Aurélia apja)
Női arckép (dicsőlat) Petr.

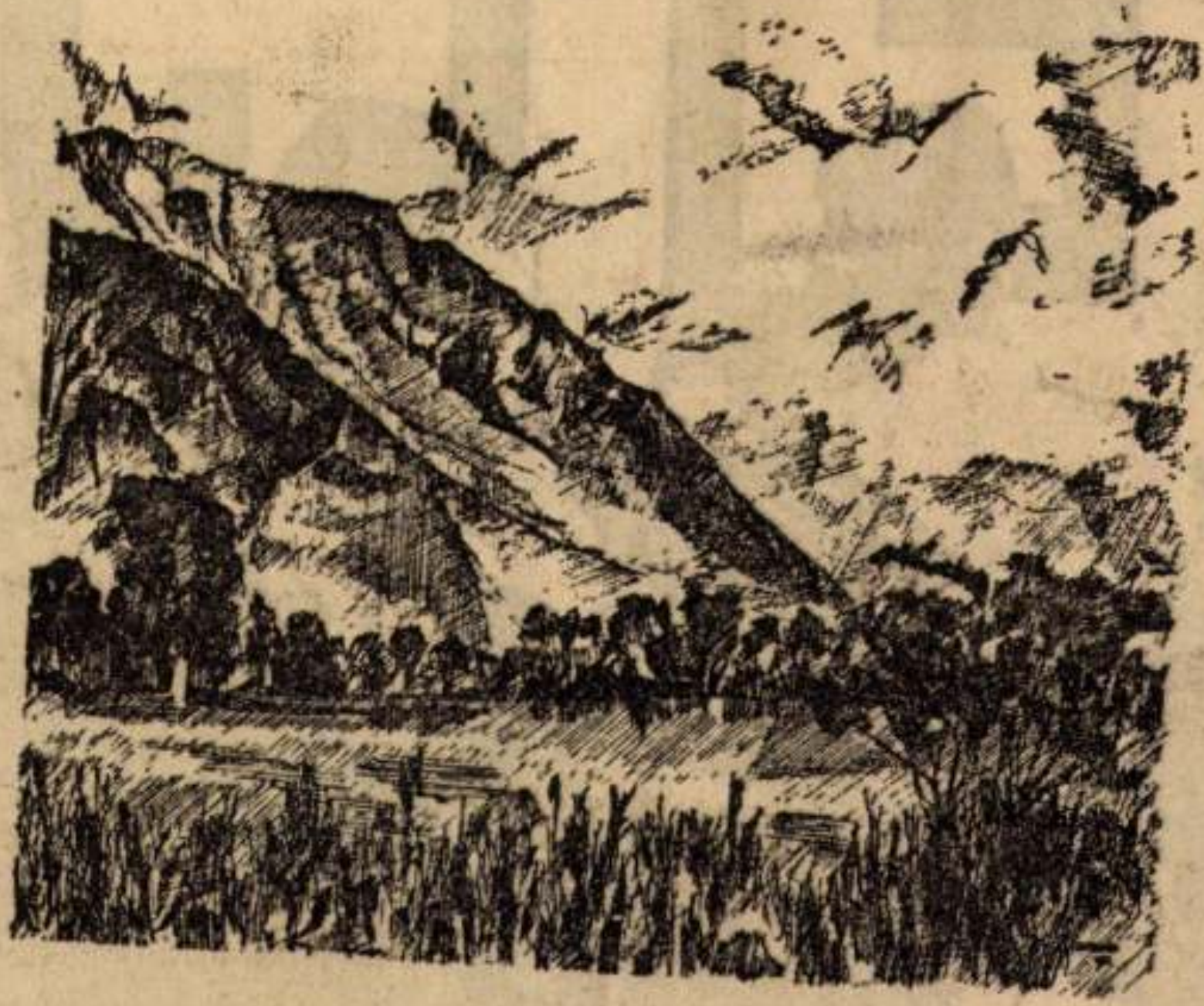
Bernáth: Életünk... Ra. 1956.
79-84. l.

MDK

Bernáth Béla

építész

Weiss Manfréd Nyugdijint. bérház Bpesten.
Tér és Forma, 1943. 8.sz. Képekkel.

Bernáth Csaba: Torockói táj

Magyar Nemzet, 1991. jan. 21.

fél egy ember körvonalai ... magam is csak ái-

BERNÁTH CSABA

Magyar Nemzet,1990.dec.27.5.p.

Bernáth Csaba: Kolozsvári utca

, Svätý Ján Nepomucký, 1726,

skej rodiny Asamovcov?), Tomáš, sochár (Bildhauer), 4. júla 1775 sa uvádza s manželkou Mariannou pri krste svojej dcéry Alžbety. Krstní rodičia: Gašpar Stilb, maliar s manželkou Alžbetou. T. Azam býval v tom čase na Dunajskej ulici — „Danubiali platea" (MP fary sv. Martina). — 22. decembra 1779 sa uvádza s manželkou Annou pri krste svojej dcéry Anny. Krstní rodičia: Gašpar Stilpp, maliar, s manželkou Alžbetou. T. Azam býval v tom čase na „Hospitali platea" (MP fary sv. Martina).

Bader (Pader), Ján Peter, maliar (pictor), 7. mája 1733 sa uvádza s manželkou Máriou Annou pri krste svojej dcéry Márie Juliany. Krstní rodičia: Šebastián Hirschl, správca u kuriálneho sudcu grófa Jána Pálffyho, a Mária Juliana Portenhauserová, manželka murárskeho majstra Františka Portenhausera (MP fary sv. Martina). — 1750 dostal za návrh na fresku sv. Martina, ktorá sa má realizovať v kostole („für die Bildung des Hl. Martini auf den Kirchen Haus in fresco zu mahlen"), podľa položky č. 288 5 zl. (Kniha kostolných účtov dómu sv. Martina, 1749—1750, sign. EC 42).

Ber, František, kamenár (lapicida), 25. januára 1736 sa vydáva vdova po ňom, Mária Františka, za Vavrinca Hoffbauera, kopáča z Wolffsthalu. Svedkovia: Ján Folnhals, povozník, a František Berger, murár (MS fary sv. Martina).

Bler (Beer?), Jozef, záhradník u jeho

BERNÁTH Csaba graf

M. Németi, 1991. július 13.

— **Bernáth Csaba** grafikusművész kiállítása Tolnai Tolnai Torda, Kolozsvár címmel, augusztus 4-ig naponta megtekinthető a kötcsei Kazay-kúriában.

TEREK

adból

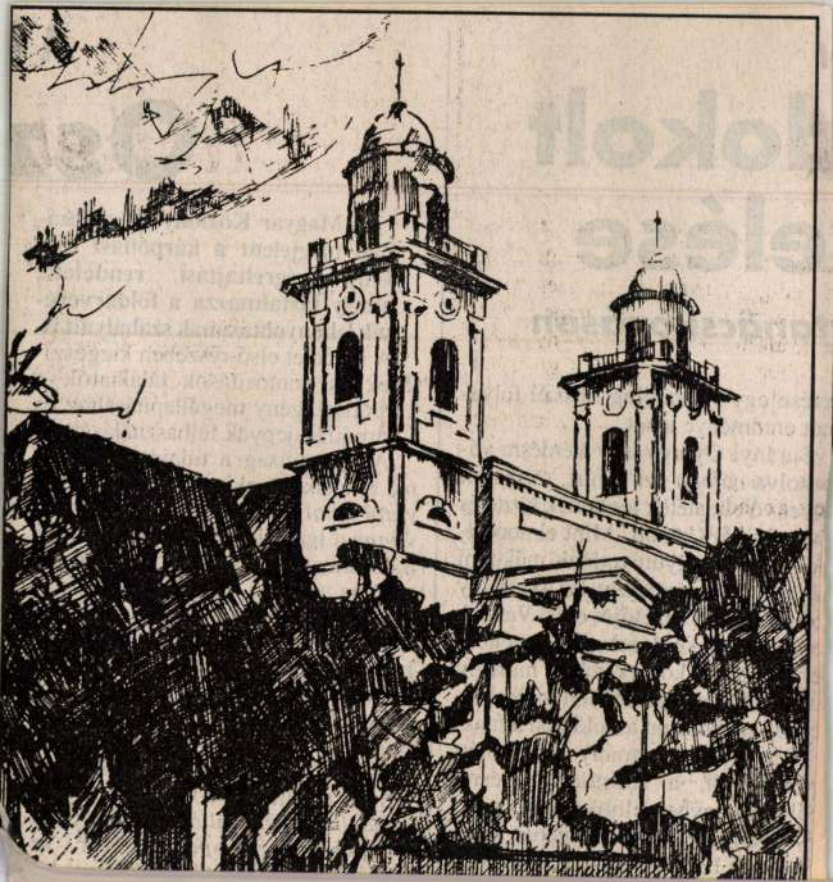
letéről

ová, Mária Maliková és
ltári gyűjtése alapján
tván

tó Csoport

BERNÁTH Csaba

Magyar Nemzet, 1991. aug. 1o

Bernáth Csaba: A „kétágú" templom Kolozsváron

Bernáth Csaba festő

Fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, hogy

ÖZV. ERNYES FERENCNÉ

Kaposvár, Szegfű utca 57. sz. alatti (volt somodori) lakos, 88 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 1993. október 14-én, 12.30 órakor lesz a kaposvári Nyugati temetőben.

Bali család

INGATLAN

BARCS, Jókai u. 14. sz. alatti, 4 szobás, összkomfortos családi ház, nagy telekkel, melléképületekkel eladó. Érdeklődni a helyszínen. (21766)

Bróker Ingatlanügynökség országszerte. Fiók: Kaposvár, Fő u. 7. Tel.: 82/316-526. (21495)

ELADÓ 3,2 millióért (3 szintes, összkomfortos) panziónak, vállalkozáshoz, gazdálkodásra alkalmas ház Siófoktól 28 km-re a 65-ös főút mentén, Iregszemcsén. Telefon: 74/315-439, munkaidőben. (21098)

ELADÓ Siófokon 2 szobás lakás téglaépületben. Puskás T. u. 4. Érdeklődni a helyszínen, vagy a 84/314-906 telefonon. (21573)

ELADÓ Siófok, Bányász u. 19/A sz. másfélszobás, összközműves, gáz központi fűtéses családi ház. Megtekinthető bármikor. (21574)

KAPOLY, Szabadság u. 65. sz. alatt, 2 szoba-komfortos, családi ház eladó. Cseh Sándor Kapoly. (21784)

KAPOSVÁR, Kaposfüredi u. 165. sz ingatlan 30% beépítettségű kereskedelmi üzletközpont építési engedéllyel eladó. Alkalmas bármilyen ipari-kereskedelmi tevékenységre, lakóépületnek. Érdeklődni: 5. sz. Ügyvédi Iroda, Kaposvár, Fő u. 37–39. III. em. Tel.: 82/315-122. (21425)

KAPOSVÁRON, a Zrinyi utcában 3 szoba-hallos, gázfűtéses ázrész eladó. Tel.: 82/317-242. (21352)

KERTES családi ház eladó. Marcali, Bem u. 35. Tel.: 85/311-103. (21762)

Kaposváron, a Füredi utca elején 3 szobás, étkezős, erkélyes, vízórás, felújított, IV. emeleti lakásomat eladnám vagy elcserélném 2 kisebb lakásra vagy egy kislakásra, ráfizetéssel. Tel.: 8-16 óráig: 82/311-644/164. (21673)

MARCALI-BIZE községben családi ház eladó. Irányár 850 EFT. Tóth József Kelevíz, Vörösmarty u. 55. 8714. (21757)

GYÁSZHÍR

A MASTERFIL Pamutfonó Rt. Kaposvári Gyára mély megrendüléssel tudatja, hogy

PAPP LÁSZLÓ

üzemvezető

hosszantartó gyógyíthatatlan betegség következtében 44 éves korában, 1993. október 8-án elhunyt.

Emlékét kegyelettel őrizzük

SZERVEZÉSBEN jártas, agilis üzletkötőket keresünk. Telefonnal, irodával rendelkezők előnyben. Cégek jelentkezését is elfogadjuk. Komp-Ker. Bt., Veszprém, Kossuth u. 10. 2/211. Tel.: 88/326-022/292. (21570)

EGYÉB

BALATONBOGLÁRON garázs kiadó. Tel.: 06-82/374-095. esti órákban. (21527)

DOLGOZZON otthonában havi 25 000 Ft-ért. Válaszborítékért ingyen tájékoztatjuk. Bp. 1751 Pf.: 200/54. (21026)

EGYETEMRE, főiskolára jelentkezőknek levelező felvételi előkészítők indulnak, magyar, történelem, matematika, fizika, biológia, földrajz, angol, német tárgyakból! Kérjen díjtalan tájékoztatót, tantárgymegjelöléssel! PALLAS Felvételi Előkészítő 1364 Budapest 4. Pf. 126. (20896)

ELADÓ Homokszentgyörgy, Főút mellett üzemelő, HTO elárusító kút. 10 000 l-es tartállyal, irányár: 220 000 Ft és 1 db 50 000 l-es tartály. Érdeklődni: 82/462-360 vagy 60/361-589 telefonon. (21760)

ESKÜVŐI RUHAKÖLCSÖNZŐ

ÁGI Szalon Balatonboglár, Március 15. tér 3. A rendelőtől 300 m. Nyitva: 10-18-ig. (19203)

HÁRMASEKE eladó. Marcali, Horvátkuti u. 97. (21756)

ITT színes TV eladó. Tel.: 82/317-022. (21161)

JÓ állapotú horgászcsónak, 3 fős eladó. Telefon: 84/313-796 egész nap. (21578)

JÓL jövedelmező otthoni munkát ajánlok. Válaszboríték esetén részletesen tájékoztatom. Mészáros Anikó, Siófok, Ságvári u. 1. (21582)

KARÁCSONYFA termelők figyelem! 3 éves csodaszép lucfenyő csemete eladó. Cím: Barcs, Gábor Á. u. 2. Telefon: 82/460-203. (21558)

KIS és nagyméretű, bontott tégla eladó. Cím: Patosfa, Cselédház. (21748)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/311-232 (20651)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

ÖZV. BAKAI JÁNOSNÉ

volt Marcali, Bem u. 43. sz. alatti lakos hosszantartó, súlyos betegség után életének 78. évében csendesen elhunyt. Szeretett halottunktól végső búcsút október 13-án, szerdán 15 órakor veszünk a marcali-gombai temetőben.

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

HANCZ REZSŐNÉ

életének 69. évében, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 1993. október 14-én, 15 órakor lesz a pécsváradi temetőben.

A gyászoló család

ELADÓ 1 db vemhes, 6 hónapos Magyartarka tehén. Cím: Barcs, Szegfű u. 9. (21770)

FAJTATISZTA dobermann kölyökkutyák olcsón eladók. Antalmajor, Dózsa Gy. u. 41. Druskó Lajos. (21275)

HOLSTEIN fejős tehén, 2 db eladó. Egyik 9 hónapos vemhes. Érdeklődni: Homokszentgyörgy, Dózsa u. 66. Telefon: Homokszentgyörgy 82. (21775)

KETTŐ db magyar-félvér kanca eladó. Faggyar, Varászló. (21763)

PERZSACICÁK eladók. Tel.: 85/312-006. (21761)

PARTNER

ÉLETTÁRSAT vagy gondozót keres, 85 éves férfi, 65-75 évesig, aki családi házába költözne. Leveleket "Őszirózsa" jeligére, a barcsi Könyvesboltba várok. (21746)

Fájdalommal tudatjuk, hogy férjem, édesapám, apósom, nagyapánk,

SIMONICS PÉTER

volt szuloki lakos életének 72. évében elhunyt. Temetése október 13-án, de. 11 órakor lesz a szuloki felső temetőben.

Gyászoló család

Fájdalommal tudatom, hogy édesanyám,

ÖZV. KISS JÁNOSNÉ

Kaposvár, Cseri úti lakos, életének 86. évében, hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése 1993. október 14-én, 13.30-kor lesz a kaposvári Nyugati temetőben.

Gyászolja fia és családja

AKCIÓ!

Kaposváron, a Baross G. u. 8. sz. alatt (volt Tejüzem)

Alma 19–20 Ft

Fejeskáposzta 11 Ft

Burgonya és egyéb zöldségfélék Szárazbabok

Amíg a készlet tart!

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6.30–14 óráig.

KAPOSFRUCT Kft.

(21751)

Figyeljen ránk! Érdemes!

Minden héten más-más árucikkből

20–30% árengedményt adunk.

MAI MŰSOR

Kaposvár, Szivárvány, du. 5: RED ROCK WEST (am.), 7: SOMMERSBY (am.). **Marcali, 7:** INTERCEPTOR (am.).

TELEVÍZIÓ

Budapest 1

6.05: Falutévé. 6.25: Határtól - határig. 6.35: Üzlet. 6.45: Híradó. 7.00-9.00: Napkelte. 9.00-12.00: Napközi. 9.30: Anyagias világ. 10.00: Friderikusz-show. 11.30: Játék. 12.00: Déli harangszó. 12.12: Egyensúly a természetben. 12.40: Deutschland Spiegel. 16.00: Híradó. 16.10: Telis-televideó '93. 16.15: Dick Tracy-show. 16.25: Hatalom és szenvedély. 17.15: Ombudsnő. 17.40: Álljunk meg egy szóra! 17.50: Cimbória. 18.05: hANGOLka. 18.25: Betpárbaj. 18.50: „Veletek vagyon mindennap..." 19.07: Berta. 19.30: Híradó. 20.05: Telesport. 20.25: A Guldenburgok öröksége. 21.15: Hitel, Világ, Stádium. 21.55: Gondolkodó. 22.20: Titkok és talányok. 22.40: TS - Sportvarázs. 0.20: Híradó.

Budapest 2

10.00: Parlamenti Napló. 16.05: Mit ér az ember, ha vidéki...?! 16.20: Észbontó. 16.40: Könyvek könyve. 17.05: Elektor kalandor. 17.10: Viaje al espanol. 17.25: Korforduló. 18.00: Délutáni egyenleg. 18.10: Körzeti híradók. 18.30: Korkép. 19.00: Húsz perc. 19.20: Stan és Pan. 19.30: A boldog család. 20.25: Stúdió '93. 21.15: Stan és Pan. 21.25: Mindent vagy semmit! 22.00: Esti egyenleg. 22.25: 24 óra. 22.50: Kis esti zene.

Duna Tv

16.00: Hírek. 16.10: Tizenhat város tizenhat lánya. 17.20: Tiszán inne, Dunán túl. 17.40: Corbusier nyomában. 18.20: Mesesarok. 18.45: Dunahíradó. 19.00: Kordokumentum. 19.50: Dunasport. 20.05: Határon túli műhelyek. 20.35: Polip. 22.20: Hírösszefoglaló.

Szív Tv

19.00: Műsorajánlat. 19.10: Babamama torna. 19.35: Gyermekek képernyője. 20.00: Különjárat. 20.40: Beszélgetések az expóról. 21.10: Halló! Utazás! 21.40: Szöv-kvíz. 22.20: Seiko-shop. 22.30: Egészségmagazin.

HBO

17.30: Kutyavilág: Komisz Kolesz. 18.00: Végtelen történet! 19.40: Őrült vágta. 21.05: A fejvadász. 22.40: Zenemánia: Elton John Barcelonában.

Osztrák Tv1

9.05: bill Cosby-show. 9.30: Idősek klubja. 10.15: Pan-Optikum. 10.30: A vörös báró. 12.05: Sport. 13.00: Hírek. 13.10: Rólunk van szó. 13.35: Három

13.15: Trapper John. 14.10: Szomszédok. 14.40: bonanza. 15.40: Űrszekerek. 16.45: Kockáztass! 17.20: Mindent vagy semmit! 18.30: 5x5. 19.00: Hírek/Sport. 19.30: Szerencsekerék. 20.15: Népzene. 21.10: Bűnügyi magazin. 22.00: Tiltakozás. 23.00: Tévétükör. 23.40: Electric Blue. 0.20: A Jackson-story. 0.50: Ki a legjobb férfi?

RTL

6.00: Híradó. 7.00: Halló, Európa - jó reggelt, Németország! 9.00: A Főnök. 10.00: Gazdag és szép. 10.30: 227. 11.00: Forró nyeremény. 11.30: Családi párbaj. 12.00: Magazin. 12.30: A Springfield-sztori. 13.20: Kalifornia klán. 14.10: Hétköznapjaink. 15.00: Ilona Christen. 16.00: Hans Meiser. 17.00: Ki itt a főnök? 17.30: borzasztó kedves család. 18.00: A szív szava. 18.45: Híradó. 19.10: Robbanékony. 19.40: Jó idők, rossz idők. 20.15: Columbo. 21.45: David Copperfield legveszélyesebb trükkjei. 22.45: Dirk Back-show. 23.15: Gottschalk-show. 24.00: Törvény és rend. 1.05: Borzasztó kedves család. 1.40: Ki itt a főnök? 2.15: Ilona Christen. 3.15:? Hans Meiser. 4.10: Robbanékony. 4.35: A Főnök.

RÁDIÓMŰSOR

Kossuth rádió

4.30: Reggeli krónika. 8.10: Törvénykönyv. 8.20: Műsorismertetés. 8.40: Napközben. 10.30: Mindennapi tudomány. 11.05:? Társalgó. 12.00: Déli krónika. 12.30: Ki nyer ma? 12.40: Falurádió. 12.50: Külpolitikai figyelő. 13.05: Vendég a háznál. 13.15: Filmzene. 13.30: A római katolikus egyház félórája. 14.05: Klasszikusok mindenkinek. 14.55: Versarchívum. 15.05: Bólya Péter: A veréb századik lépése. 15.36: Szimfonikus zene. 15.55: Cégér. 16.00: Délutáni krónika. 16.10: Mindennapi gazdaság. 16.20: Talpalávaló. 17.05: Csángómagyarok között. 17.25: A Szabó család. 18.00: Esti krónika. 18.30: Ráadás. 19.05: Sportvilág. 19.30: Jó éjszakát, gyerekek! 19.40: Összeállította: Végh Antal. 20.05: Népi táncmuzsika. 20.30: Határok nélkül. 21.05: Médiavilág. 22.00: Késő esti krónika. 22.30: Mindennapi bosszúságaink. 23.05: Egy énekes - több szerep. 24.00: Hírek.

Petőfi rádió

4.33: Hajnali kalendárium. 6.03: Reggeli csúcs. 7.40: Sportreggel. 8.05: Európódium. 8.50: Eurokalauz. 9.03: Zöld telefon: 138-8082. 9.10: Zene-szó. 10.00: Két Lotti sorsolás. 10.55: Gordiusz plusz. 11.03: Családi persely, avagy a pénz is boldogít. 11.15: Az én slágerlistám. 12.00: Nóta-só. 13.00: Hírpercek. 13.10: Prímáspódium. 14.00: Mindenki másképp csinálja. 15.03: Gallai-Fábri: Kolumbusz. 16.00: Csúcsforgalom. 17.05: Eurokalauz. 17.32: Suli-só. 18.30: Eurokalauz. 19.05: Varázsgömb. 19.50: World Music. 20.20: „Csak emberekhez ragaszkodom..." 21.00: Hírpercek. 21.10: Zeneközelben a hallgató. 22.30: Férfi-

Krónika

Ökumenikus egyházi naptár

Kedd, köznap. Napi igék: Kat.: Róm 1,1–7. Zsolt 18,2–6. Lk 11,37–41. Ref.: Mk 14,66–72. Bir 10. Ev.: 1 Tim 1,5–9. Lk 17,20–37. Ort.: Filip 2,17–23. Lk 6,37–45.

Miksa. A bibliai Mikaél (Mihály). Jel.: aki olyan, mint Isten származéka. Védőszentje: Mihály főangyal. Rezső. Újmagyar név, amelyet a nyelvújítók a germán eredetű Rudolf (jel.: dicső farkas) helyettesítésére alkottak. Védőszentje: Rudolf, Gubbio (Itália) aszkéta életű püspöke (+1064). Az ort. és a görögkatolikus naptárban Probusz és társai vértanúk.

OKTÓBER

12

Kedd

Miksa

A nap 5.58 órakor kél, és 17.02 órakor nyugszik; a hold 1.56 órakor kél, és 15.07 órakor nyugszik.

Őszi verőfény

A hajnali csípős pára után a jobbára derült időben 22 fok körül lesz a legmagasabb nappali hőmérséklet. A délnyugati szél mérsékelt marad. Eső nem valószínű.

„Csúzlibajnokok”

Tegnap egész nap járták a kaposvári sétálóutcát a Dédász Rt. autói, a díszvilágítást ellenőrizték, javították.

Szántó László kirendeltségvezető elmondta, hogy évente egy-két alkalommal végeznek ilyen nagy karban- ezen kívül is ellenőrzik a közvilágítást. A javítási költségeket az alapdíj tartalmazza, melyet szerződés értelmében az önkormányzat fizet a Dédásznak. — Sajnos, nagyon sok megrongált világítótesttel találkozunk a munka közben — mondta Szántó László —, főleg a parkokban és lakótelepeken verik le az alacsonyabb lámpákat, s a csúzlibajnokoktól a magasabb lámpaoszlopok sem menekülnek.

V. J.

Ausztria lottó

7, 14, 15, 23, 36, 41

Pótszám: **44**

Jókerszám: **896 815**

Tarka sorok

Szabadidő

— Mit csinál, ha szabad ideje van?

— Ülök és gondolkozom.

— És ha nincs szabad ideje?

— Akkor csak ülök...

Zsákba macska

— Nem veszek zsákba macskát — jelenti ki a vőlegény. — Éppen ezért látni akarom a menyasszonyomat anyaszült meztelenül.

Az ara szülei először vonakodnak teljesíteni a kérést, de aztán kötélnek állnak.

A vőlegény nagy érdeklődéssel mustrálgatja a fiatal lányt majd kijelenti:

— Nem veszem felesé-

Fekete

— Doktor úr, amikor feketét iszom, mindig valami nyomást érzek a szememben. Ön szerint mit kell tennem?

— Van egy biztos módszer: mielőtt inni kezd, vegye ki a kiskanalat a pohárból.

Bíróságon

A bíró a válni akaró asszony korát tudakolja:

— Huszonhárom éves és pár hónapos vagyok.

— Hány hónapos?

— Hát.... százharmincnyolc...

Bók

— Láttad, hogy a ló fejen akart rúgni? — kérdezi Kovács a feleségétől.

— Jó a szimata. Megérezte a szénát.

Erdély színei

Torockó hangulatai a Gyergyai Galériában

Bernáth Csaba a hegyek, a havasok szeretője, le sem tagadhatná ezt. Nemcsak azért, mert szinte minden képéről szirtek, sziklák — Torda, Torockó, a gyalui havasok — köszönnek vissza, hanem azért sem, mert olyan szeretettel mesél róluk képein. Ismeri őket, „hangulatváltozásaikat”. Olajfestményein be is mutatja ezeket: hogy milyen Torockó, amikor haragos, kedves, szomorú stb...

A tordai sziklákat napsütéses jókedvükben festette meg, a híres tordai hasadéknak pedig nagy bánatában osztozott. Nemcsak szereti e tájékot, felelősséget is érez érte: Erőmű a havasokban című grafikájából ez kiderül.

Bernáth Csaba Színek, szirtek Erdélyben című kiállítása Kaposváron a Gyergyai Galériában november 20-ig látható. Képünkön a Vörös Torockó című alkotás

Lopott Mercedesszel Magyarországra

Lopott Mercedest fogtak szeptember 24-én a letenyei közúti határátkelőhelyen, ahol belépésre jelentkezett egy német forgalmirendszámú Mercedes 200 E típusú személygépkocsi 2 horvát állampolgárságú utasával.

Az útlevélkezelést végző hivatásos határőrnek gyanús lett, hogy a gépjármű forgalmi engedélye nem a benne utazók nevére szólt, s nem az eredeti gyári kulcsokat használták. Kiderült, hogy a 4 millió forint értékű gépkocsit a német rendőrség körözi, mivel azt Németországban ellopták. A gépkocsit lefoglalták, és büntetőfeljelentést tettek a rendőrségnek.

Czifra József alezredes, a nagykanizsai határőrség megbízott igazgatója a Somogyi Hírlapnak arról is beszámolt, hogy a magyar–horvát határon összesen 26 határsértés volt, 23 személy ellen tiltott határátlépés, illetve annak kísérlete miatt szabálysértési eljárás indult. Közöttük van ifj. Bihari Mihály is, akit emberölés gyanúja miatt körözött a budapesti rendőrség. Őt a határőr járőr akadályozott meg a külföldre szökésben. Két külföldi személy ellen közokiratHamisítás miatt kezdeményeztek büntető eljárást.

A határőrsértők döntő többsége román és bosznia-hercegovinai volt.

Nem kellendők

Égett a tető a családi házon

4500-ért vették,

Bernáth Csaba grafika

"Küzdöttél, de már nem lehet,
Átölel a csend és a szeretet."

Fájó szívvel tudatjuk mindazokkal, akik szerették és ismerték, hogy

IFJ. DÖMÖTÖRFFY SÁNDOR

volt nemesvidi majd zalakomári lakos hosszantartó súlyos betegségben elhunyt. Temetése február 2-án, szerdán 11.30 órakor lesz a nemesvidi temetőben.

Gyászoló szülei, felesége és gyermekei

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapánk, apósunk, nagyapapánk,

SZABÓ ISTVÁN

szőlősgyöröki lakos életének 76. évében váratlanul elhunyt. Temetése február 2-án, 15 órakor a szőlősgyöröki temetőben lesz. Előtte 14 órakor szentmise.

Gyászoló család

"Nagyon beteg voltam, de nem búcsúztam el senkitől,
Mert azt gondoltam, hogy meggyógyulok,
De mivel nem így történt, ezért búcsúzok mindenkitől,
Akik ismertek és szerettek."

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

MÁRTON ISTVÁN

volt Somogyvár, Kossuth L. út 65. sz. alatti lakos életének 65. évében súlyos betegségben elhunyt. Temetése február 2-án, (szerdán) 11 órakor lesz a somogyvári temetőben.

Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái, testvérei, rokonai

Fájó szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, hogy drága jó férjem, édesapám, apósom,

NAGY JÓZSEF

volt cserénfai lakos, január 29-én életének 85. évében gyógyíthatatlan betegségben csendesen elhunyt. Temetése február 3-án, fél 2 órakor lesz a kaposvári Keleti temetőben. Minden külön értesítés helyett.

Gyászolják: bánatos felesége és a Török család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a legjobb feleség és édesanya,

PASKA FERENCNÉ

Horváth Ilona

1994. január 29-én 75 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése február 3-án csütörtökön 11 órakor lesz a somi temetőben.

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatom, hogy szeretett feleségem,

HORVÁTH PÁLNÉ
Somogyvári Julianna

Nagyatád, Kolozsvári u. 9. szám alatti lakos, január 25-én elhunyt. Temetése február 2-án, 15 órakor lesz a nagyatádi temetőben.

Gyászoló férje

Fájó szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, hogy szeretett férjem, édesapánk, apósom, nagyapánk,

ID. FEIGL FERENC

Barcs, Somogyi B. u. 20. sz. alatti lakos életének 68. évében elhunyt. Temetése 1994. február 2-án, 11 órakor lesz a barcsi Béke úti temetőben.

A gyászoló család

Minden külön értesítés helyett, mély fájdalommal tudatjuk, hogy

VATULIK SÁNDORNÉ

életének 81. évében, hosszantartó súlyos betegség után elhunyt. Temetése 1994. február 2-án, 13.30 órakor lesz a kaposvári Keleti temetőben.

Gyászoló család

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

NÉMETH JÓZSEF ISTVÁN

pék

volt Marcali, Berzsenyi u. 90. sz. alatti lakos 35 éves korában tragikus körülmények között elhunyt. Temetése február 2-án, szerdán 14 órakor lesz a marcali központi temetőben. Gyászmise 9.30 órakor. Minden külön értesítés helyett

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal akik ismerték és szerették, hogy

NÉMETH ISTVÁNNÉ

volt Marcali, Kaposvár utcai lakos életének 70. évében elhunyt. Temetése február 2-án, délelőtt 11 órakor lesz a marcali temetőben.

A gyászoló család

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy

SKULTÉTY BÉLA

74 éves korában súlyos betegségben elhunyt. Temetése február 3-án, csütörtökön 12.30 órakor lesz a kaposvári Keleti temetőben.

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy szeretett férjem, testvérem, édesapám, sógorunk és nagybátyánk,

MOLDOVÁN KÁROLY
a KAPOSKER nyugalmazott igazgatóhelyettese

65 éves korában tragikus hirtelenséggel január 27-én elhunyt. Temetése február 4-én 12.30 órakor lesz a kaposvári Keleti temetőben.

A gyászoló család

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik szeretett halottunk,

ÖZV. WALTER SÁNDORNÉ

temetésén részt vettek, fájdalmunkban osztoztak.

A gyászoló család

INGATLAN

BRÓKER

Ingatlanközvetítési rendszer már Nagyatádon is. Hunyadi u. 2. Tel.: 82/352-440. Kaposvár, Fő u. 7. Tel.: 82/316-526. (31451)

CSALÁDI ház Kaposmérő, Kossuth u. 62. sz. alatt eladó. Tel.: 82/319-825, 422-056 (31013)

CSALÁDIHÁZ eladó Kaposvár, Németh I. fasor 46. sz. alatt. Érdeklődni 14 órától. (31732)

ELADÓ Barcs-középrigóci zártkertben 2 szintes hétvégi ház, villany van. Érdeklődni a Tüzéppel átellenben lévő büfé-falatozóban, vagy 16 óra után a 82/460-887-es telefonon. (32012)

FONYÓD és Siófok között vásárolnánk kisebb családi házat. Telefon: 84/315-786. (31912)

GAZDASÁGI társaság részére alkalmas irodaház Kaposmérőben eladó. Tel.: 82/319-825, 320-015. munkanapokon. (31012)

KAPOSVÁRON a Füredi u. 67. IV/16. alatt 2 szobás 67 m²-es lakás eladó. Érdeklődni: 17 órától. Tábori (32020)

MARCALIBAN új, 5 szobás családi ház, főútvonal mellett eladó. Üzletnek kialakítható. Társasházi lakást beszámítok. Noszlopy u. 96. (29897)

PÉCS belvárosában családi ház eladó. Tel.: 82/373-028. (31555)

ZAMÁRDI, Széplak-Alsó, Siófoki u. 63. sz. alatt 1000 n-öl telek, 3 szoba összkomfortos házzal eladó. A telek megosztható. Érdeklődni a helyszínen: Karé Ferenc. (31909)

JÁRMŰ

RENAULT 83-as 9 TSE eladó. Kaposfüred, Rozmaring u. 12. egész nap. (31752)

ALFA RÓMEÓ

1.8 TD 1989-es, elektromos ablakemelő, központi zár, sürgősen eladó. Tel.: 82/351-314, 8-16 óráig. (31731)

OPEL Kadett 1300-as, extrákkal igényesnek sürgősen eladó. Marcali, Ősz u. 63. Tel.: 85/310-602 napközben. (31926)

AUDI AVANT 100, turbó D 85-ös, full-extrákkal eladó. Tel.: 82/312-596, 18 óra után. (31749)

DÁCIÁT, ARÓT, Wartburgot, Moszkvicsot 8 éves korig, Ladát, Latviját, Volgát 13 évesig veszek. Tel.: 76/351-416. (30685)

EDIT autóügynökség. Kaposvár, Fő u. 87. (29541)

ELADÓ 6 éves Star 200-as típusú tehergépkocsi 94 július 8-ig érvényes műszakival, zöldkártyával. Érdeklődni: Gáspár Jenő, Ságvár, Ady E. u. 25, egész nap. (31908)

ELADÓ Peugeot 106 1.1 i.+ kat., 15 hónapos, műszaki 1996. 09-ig. Irányár 750 EFt. Tel.: 84/312-185, 8-16 óráig, 84/315-103, 18 óra után. (31627)

JAPÁN motorkerékpárok, Robogók 22 000 Ft-tól. Telefon: 84/341-070. (30950)

NISSAN Cherry 1.3 GL eladó. Tel.: 84/348-024. (31729)

PEUGEOT 205 GLD, 8 éves, jó állapotban eladó. Tel.: napközben 84/320-412, este 84/320-560. (31383)

VW JETTA 1600 cm³-es, szürke eladó. Irányár: 500000 Ft. Balatonfenyves, Nagyváradi u. 8. (30905)

ÁLLÁS

FIATAL vagy? Lelkes vagy? Akarsz sok pénzt keresni? Megtanítunk rá! Gyere közénk dolgozni! Ha van vállalkozói igazolványod, esetleg autód is, akkor gyorsabban juthatsz előre. De ha nincs, az sem baj, segítünk vállalkozóvá válnod! Ne tétovázz! Telefonálj! FLODA, Kaposvár, Berzsenyi u. 7. Tel.: 82/421-834. (32040)

KAPOSVÁRI munkahelyre 4 órás munkaidőre könyvelőt felveszek. Számítógép ismeret szükséges. Ajánlatokat "HI 31704" számra szakmai önéletrajzzal a kiadóba kérek. (31704)

ORSZÁGOS Direktmarketing Kft jó kereseti lehetőséggel vállalkozó szellemű cégképviselőket keres megyei vezérképviselő mellé. Tel.: 82/313-389, 313-387. (31362)

EGYÉB

A NÉMET BÚTORHÁZBA Kaposvár, Cseri u. 20. különleges kiegészítő bútorok, szekrénysorok, franciaágyak érkeztek Németországból olcsó árakon. (31329)

AKKUMULÁTOR

a városi ártól olcsóbban. Toponár, Kócsag u. 57. Kövesi Imre (29304)

CORNÉLIUS gépek eladók. 1 db átfolyós és 1 db keverős rendszerű. Tel.: 82/370-112 (31791)

DOLGOZZON otthonában havi 25 000 Ft-ért. Válaszborítékért ingyen tájékoztatom. Budapest 1751 Pf. 200/70. (31262)

EGÉSZSÉGESEBBÉ szeretne válni? Halgassa meg sejttáplálkozási programunkat, termékbemutatóval, tanácsadással 1994. február 1-jén, 18 órakor a barcsi művelődési házban. (31744)

FEHÉR- és tarkababot kicsi és nagy mennyiségben veszek. Tel.: 84/314-029. (31624)

KAPOSVÁR forgalmas helyén 60+120 m²-es gáz-központi fűtésű üzlethelyiség raktárral, szociális helységgel, sarokházban hosszabb távra kiadó. Tel.: 82/312-596, 18 óra után. (31751)

KEDVEZŐ áron eladó a Harkányi Siesta Club Hotelben évi 2x2 hetes örökös üdülési jog. Tel.: 82/321-830. (32042)

Kaposváron a Sétáló utcában 30 m²-es galériásan kialakítható üzlethelyiség tulajdonjoggal eladó. Tel.: 82/316-252. 9-18 óráig munkanapokon. (31826)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/310-618 (28222)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/313-041. (31284)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/419-910. (31287)

KÁRPÓTLÁSI jegyért megyek. Tel: 82/317-558 (31682)

KÁRPÓTLÁSI jegyért megyek. Tel: 82/313-129 (31686)

LÉGBEFÚVÓS kazán égőfejjel, egy áramfejlesztő és egy zongora eladó. Somogyaszaló, Kossuth u. 122. (31593)

MENYASSZONYOK-vőlegények! Sok szép ruhával, meglepetéssel várunk benneteket a Sylvia kölcsönzőbe. Tab, Rózsadomb u. 11. Tel.: 84/320-099. (31607)

MERNYÉN a Golf büfé bérleti illetve tulajdonjoga eladó. Érdeklődni: Nosztalgia GMK Kaposvár, Baross u. 12. Tel.: 82/320-015, 319-825 (31014)

MINŐSÉGI műholdvevők. Satellit Bt. Tab, Kossuth u. 48. Tel.: 84/320-412. (31387)

NYUGATI bankoktól 50 MFt-tól hitellehetőség kedvező kamatfeltételekkel. Fedezet maga a projekt. Telefon: 85/353-113. (31910)

OTTHON végezhető másolási munkát kínálok. Válaszborítékért tájékoztatom. Nagy Bernadett, Siófok, Dózsa Gy. u. 42. (31911)

REDŐNY és reluxa olcsón. Tel.: 85/350-273. (29731)

REDŐNY, reluxa, harmonikaajtó készítése és javítása. Tel.: 82/314-205. (31913)

REDŐNY-RELUXA

Harmonikaajtó, hevederzár. Tel: 82/310-458 (31618)

SIÓFOKI Aranyparton kávézó nyári szezonra bérbe adó. Tel.: 84/315-995. (31914)

VÁLLALKOZÓK, építkezők figyelem! Daruzási igényt NK 160-as kátora felveszünk. Érdeklődni Krisztbaum Kft, Barcs, Fürdő u. 3. Tel/fax: 82/463-211. (31746)

ÚJ 40 000 Kcal vegyestüzelésű kazán reális áron eladó. Kaposfő, Kossuth u. 190. Érdeklődni 17 óra után. (31702)

ŐSZIBARACKOS eladó Ordacsehiben. Tel.: 82/311-617. (32032)

ÁLLAT

90-100 kg-os hízók eladók. Tel.: 82/310-547. (31501)

PARTNER

31/169/62 helyes nő, megismerkedne komoly, gyermektelen férfival. Leveleket "Csókok" jeligére 32024 számra a kiadóba kérek. (32024)

TÁRSKERESÉS, házasságközvetítés minden korosztálynak. IDEÁL Társkereső Iroda Kaposvár, Rippl-Rónai u. 12/a. Tel.: 82/314-545. Hétfő-szerda-péntek 13-18 óráig. (32031)

Értesítjük ügyfeleinket, hogy irodánk elköltözött a Siófok, Széchenyi u. 11. szám alatt található **Corner üzletházba.**

PROCENT
Ingatlanforgalmazási, Fordító és Szolgáltató Bt.
Telefon: 84/314-073

Ügyfélfogadás változatlanul hétfőtől péntekig
8–12 és 13–17 óráig.
(31486)

SZÉ-BA KERESKEDELMI BT.

Drogéria

Kaposvár, Honvéd u. 19.

Hajfestékek, hajápolási cikkek illatszerek széles választéka! Kedvező áron minőséget!

Vidéki megrendelőinknek utánvéttel szállítunk!
Telefon: 82/422-204
(31783)

Zománchuzal nagy választékban, nagykereskedelmi áron kapható a
Hegesztéstechnikai Szaküzletben.

HEG-FOR BT
Kaposvár,
Gróf Apponyi A. u. 8.,
Telefon: 82/312-725.
(32038)

MAI MŰSOR

Kaposvár Szivárvány du. 5 és f8: A SZÖKEVÉNY (am.).

TELEVÍZIÓ

Budapest 1

6.05: Falutévé. 6.25: Határtól határig. 6.35: Üzlet. 6.45: Híradó. 7.00: Napkelte. 9.00: Napközi. 9.30: Riviéra. 10.20: Lefelé a folyón. 11.30: Játék. 12.00: Déli harangszó. 12.07: U. K. Today. 16.00: Híradó. 16.10: Dick Tracy-show. 16.15: Telis-televideo '94. 16.22: „Az úr építette" - és a mester. 16.45: Külügyi ügyek. 17.15: Ombudsnő. 17.40: Álljunk meg egy szóra! 17.50: Magyarország állatvilága. 18.00: Zenelánc. 18.05: Hangolka. 18.25: Parnasszus. 18.50: „Veletek vagyok mindennap..." 19.07: Majomparádé. 19.30: Híradó. 20.05: Telesport. 20.15: Columbo. 21.30: Hitel, Világ, Stádium. 22.10: Parabola. 22.40: TS Sportvarázs. 23.50: BBC-híradó.

Budapest 2

14.40: Képújság. 14.50: Nyelvi nevelési kísérlet. 15.10: Kamasztükör. 15.30: Históriánk. 16.00: Mit ér az ember, ha vidéki... ?! 16.15: Cigánykerék. 16.40: Stan és Pan. 17.10: Grüá dich! 17.25: Tudomány alapfokon. 17.50: Privatizációs történetek. 17.55: Zöldpont. 18.00: Körzeti híradók. 18.15: Válogatás a határon túli televíziók műsoraiból. 18.50: Csengetett, Mylord? 19.40: Zöldpont. 20.05: Stúdió '94. 21.00: Híradó. 21.20: Időjárás. 21.25: Mindent vagy semmit! 21.58: Mini-klip-mix. 22.10: Gondolkodó. 22.40: Minifesztivál.

Duna Tv

Business az biznisz. 16.00: Hírmondó. 16.25: A nagymama. 17.40: Musti. 18.00: Híradó. 18.10: A nő. 18.25: Százszorszépek. 19.35: Mozart-ciklus a Zeneakadémián. 20.00: Gazdakör. 21.00: Híradó. 21.15: Sport. 21.30: A Strauss dinasztia. 22.20: Kányádi Sándor: Bántani én nem akarlak.

HBO

17.30: Kutyavilág: Kölyöksztori. 18.00: Támadás az óceánjáró ellen. 19.50: Nyaraló gyilkosok. 21.45: Halálos nyugalom. 23.20: Cable Hogue balladája.

Osztrák Tv 1

15.40: Pandaklub. 15.50: Black, a fekete villám. 16.15: Konfetti-show. 16.35: Pierre és Isa. 17.00: Minihírek. 17.10: Wurlitzer. 18.05: Rólunk van szó. 18.30: Monaco felügyelő. 19.30: Híradó. 20.15: Cápák között. 21.07: Oldalpillantások. 21.20: Tohuvabohu. 21.50: Számok világa. 22.00: Flash - A fotóriporter. 23.35: Az utolsó Leo.

Osztrák Tv 2

15.30: Közelkép. 16.00: A Merian család. 16.45: Nagy hadvezérek. 17.30: Tájékozódás. 18.00: Bill Cosby-show. 18.30: Kvízjáték. 19.00: Tartományi élet. 19.30: Hírek. 20.00: Kulturális magazin. 20.15: Farsangi cégek. 21.07: Külföldi tudósítások. 22.00: Híradó. 22.35: Sport. 24.00: S.O.S. - eltűntek. 0.55: 1000 mestermű.

MŰHOLDPROGRAMOK

PRO 7

14.25: Hardcastle és McCormick. 15.25: Mr. Belvedere. 15.55: Varázslatos Jeannie. 16.25: Rajzfilmek. 17.55: Parker Lewis. 18.25: Igazi színek. 18.55: Roseanne. 19.25: Bill Cosby-show. 20.00: Híradó. 20.15: Sátáni karrier. 21.55: Riporterek. 22.50: Hírek.

SAT 1

14.30: Alf. 15.05: Bonanza. 16.00: Űrszekerek. 17.00: 5x5. 18.00: Mindent vagy semmit. 19.00: Hírek. 19.20: Sport. 19.30: Szerencsekerék. 20.15: Slágerparádé. 21.10: Magazin. 21.55: Tiltakozás. 23.00: Spiegel TV. 23.35: Vigyázat, kamera! 0.05: Palm Springs-i hétvége.

RTL

14.10: Hétköznapjaink. 15.00: Ilona Christen. 16.00: Hans Meiser. 17.00: Ki itt a főnök? 17.30: Családi kötelék. 18.00: Paradicsom-part. 18.30: 1055-ös hívószám. 18.45: Híradó. 19.10. Robbanékony. 19.40: Jó idők, rossz idők. 20.15: Columbo. 22.15: Quincy. 23.10: Gottschalk-show. 24.00: RTL - Nightline.

RÁDIÓMŰSOR

Kossuth rádió

4.30: Reggeli Krónika. 8.10: Törvénykönyv. 8.40: Napközben. 10.30: Mindennapi tudomány. 11.05: Társalgó. 12.00: Déli Krónika. 12.30: Ki nyer ma? 12.40: Falurádió. 12.50: Külpolitikai figyelő. 13.05: Vendég a háznál. 13.15: Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepére. 13.30: A római katolikus egyház félórája. 14.05: Klasszikusok mindenkinek. 14.55: Versarchívum. 15.05: Világok virága. 15.55: Cégér. 16.00: Délutáni Krónika. 16.10: Mindennapi gazdaság. 16.20: Talpalávaló. 17.05: „A honi rozsda megfogta, megette..." 17.25: A Szabó család. 18.00: Esti Krónika. 18.30: Ráadás. 19.05: Sportvilág. 19.30: Jó éjszakát, gyerekek! 19.40: Szárnyas ajtó. 20.05: Népi táncmuzsika. 20.30: Határok nélkül. 21.05: Médiavilág. 22.00: Késő esti Krónika. 22.30: Hétköznapi bosszúságaink. 23.05: Egy énekes - több szerep.

Petőfi rádió

4.30: Hírek. 4.33: Hajnali kalendárium. 6.03. Reggeli csúcs. 7.40: Sportreggel. 8.05: Europódium. 8.50: Helykereső. 9.03: Zöld telefon. 9.10: Zene-szó. 10.55: Öt perc tudomány. 11.03: Családi persely. 11.15: Az én slágerlistám. 12.00: Nóta-só. 13.00: Hírpercek. 13.10: Prímáspódium. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00: Szabadidőmben. 15.03: Szeress gyengéden! 16.00: Csúcsforgalom a stúdióban. 17.05: Sulisó. 18.00: Kamasz-panasz. 18.30: Helykereső. 19.00: Hírek. 19.05: Varázsgömb. 19.50: World Music. 20.20. Boldog születésnapot! 21.00: Hírpercek. 21.10: Zeneközelben a hallgató. 22.30: Férfiháztartás. 23.10: Máról holnapra.

Bartók rádió

6.00. Muzsikáló reggel. 9.05: Pódium. 10.05: A hold Omaha Beach fölött. 10.55: Romantikus kamaramuzsika. 11.40: Országok, tájak zenéje. 12.05: Hangverseny délidőben. 13.15: Operaegyüttesek. 14.05: Deutsch - warum nicht? 14.20: Titkor fegyverek. 14.57: Ünnepek és hétköznapok. 15.35: Ciconia-madrigálok. 16.05: Hangpaletta. 16.35: Járdányi Pál műveiből. 17.00: Irodalmi újság. 17.50: A magyar zenei élet egységéről. 18.05: Ravel: Pásztoróra. 18.55: Bemutatjuk új kórusfelvételeinket. 19.20: Zenekari muzsika. 20.15: Teleobjektív. 21.00: Olasz muzsika. 22.05: A hét zeneműve. 22.30: Jazz.

Juventus rádió

6.00: Jó reggelt Magyarország! 9.00: Tetszik hallgatni? 10.00: Őskor a hőskor. 11.00: Színes hírek. 11.40: Magyar nóta. 12.00: Csevegő szaxi. 13.00: Zenés beszélgetés. 14.00: Sony-musik. 15.00: Csevegő szaxi. 16.00: Edda műhely. 17.00: Tea kettesben. 18.00: Színes hírek. 20.00: Napi aktualitások, érdekességek. 21.00: Keddi Cupidó. 22.00-24.00: Nőkről férfiakkal és nőkkel.

Pécsi rádió

5.55: Hajnaltól reggelig. 12.00: Szerb nemzetiségi műsor. 13.30: Horvát nemzetiségi műsor. 15.00: Déldunántúli hírmagazin. 16.00: Pannónia rádió. 18.00: Regionális német anyanyelvű műsor. 19.30. In der Mutterscprache. 20.00: Na materinjem jeziku. 20.30: Na maternjem jeziku.

Országosan ismert háztartási tisztítószerek és kozmetikai termékek terítésére keresünk

gyakorlott, jó megjelenésű, gépkocsival rendelkező

ÜZLETKÖTŐT

Somogy és Zala megye területére.

Érdeklődni: 06/1/252-2271 vagy a 252-2328 telefonon napközben.

(32025)

TURUL CSIZMA VÉGKIÁRUSÍTÁS!

Február 2-án, 3-án, 4-én a kaposvári Csokonai Fogadóban

– női, gyermek csizmák 30–50%-os árengedménnyel!

AMÍG A KÉSZLET TART!

– Szalagavatóra már körömcipők is kaphatók!

(31787)

REÁL HOLLAND
bálás áruk vására

Nagyatádon a Helyőrségi klubban február 2-án szerdán 9–16 óráig

99 Ft/kg

(31597)

OLCSÓ! OLCSÓ! OLCSÓ!

Nagyszabású SVÁJCI kilósruhavásár KAPOSVÁRON a Latinca házban (Kossuth L. u. 1-9.)

Február 2-án, szerdán 8–17 óráig.

Mi olcsón is minőséget kínálunk!

(32074)

A Rhône-Poulenc Rorer,
Franciaország vezető gyógyszergyára, magyarországi tevékenységének bővítésére,
területi képviselőket keres

Budapesten, valamint Tolna, Somogy és Baranya megyékben

Követelmény:
– orvos, vagy gyógyszerész felsőfokú végzettség,
– gépjárművezetői jártasság.

Jelentkezés angol nyelvű önéletrajzzal az alábbi címen:
Budapest 1366, Pf.: 56, vagy a 201-55-99-es telefonszámon (Dr. Boóc András vagy Dr. Purman Gábor). (31701)

A DRV Rt elköszön

Tisztelt Kaposvári és Városkörnyéki Polgárok!

Társaságunk, illetve jogelődje 1980. január 1-jétől vette át üzemeltetésre a megye víziközműveit. Azóta végeztük a vízellátási, szennyvízelvezetési- és tisztítási szolgáltatást Kaposváron, Jután, Kaposhomokon és Zselickislakon is. Az önkormányzati törvény és kapcsolódó jogszabályok lehetővé tették, hogy a helyi, önálló víziközművek az önkormányzatok tulajdonába kerüljenek és azok működtetéséről, az üzemeltetést végző szervezet kiválasztásáról saját hatáskörben döntsenek.

Ezzel a lehetőséggel általában éltek a megye települései, a múlt év során pályázatot hirdettek az üzemeltetésre. E pályázatok döntő többségén sikeresen szerepeltünk, és 60 település közműveit — hosszú távú szerződéssel — továbbra is társaságunk üzemelteti. Pályáztunk és szerettük volna Kaposváron és a fennt sorolt településeken e szolgáltatási feladatokat a jövőben is ellátni. Pályázatunk készítésénél erre törekedtünk. A megváltozott körülmények (új tulajdonos, módosított ártörvény) miatt lehetőségünk volt a korábban alkalmazott, magas vízdíjnál jelentősen kedvezőbbet ajánlani. Ismeretes, hogy az önkormányzati testület(ek) a múlt év végén a beérkezett két pályázatot elbírálva úgy döntött, hogy e feladat ellátását a jövőben a másik pályázóra bízza.

A másik résztvevő (DÉLVIÉP konzorcium) kiegészített pályázatát és a döntés indokait nem ismerve azt kellett feltételeznünk, hogy igyekezetünk ellenére nem tudtunk elegendően jó ajánlatot adni, a versenytárs ennél kedvezőbb feltételekkel volt képes vállalkozni. Ennek tudatában készítettük elő a feladat átadását, vettük tudomásul azt is, hogy e változás miatt jelentős veszteségeink lesznek, többek között 30 kaposvári dolgozónkat el kell bocsátani.

Tisztelt Olvasó!

Eredeti szándékunk szerint az üggyel kapcsolatban ennyit kívántunk elmondani, természetesen hozzátéve még a búcsú szavait. Nem hagyhatjuk szó nélkül azonban a Somogyi Hírlap január 28-i számában e témakörben megjelent tudósítást. Ebben ugyanis nagy meglepetéssel olvastuk a január 27-i városi közgyűlésen tárgyalt koncessziós szerződéssel kapcsolatban közölt információkat és nyilatkozatokat. Ezekkel összehasonlítva társaságunk pályázata mind a vízdíj, mind pedig koncessziós díj tekintetében a tulajdonos és a fogyasztó számára egyaránt kedvezőbb ajánlatot tartalmazott. Például, a több variációban kimunkált vízdíj javaslatunkban 60,50 forint/köbméteres ár is ajánlásra került (a legmagasabb volt 66,0 forint/köbméter, ami azonos a cikkben közölt díjjal), mely az áfát is tartalmazza. Ezen ismeretek alapján azt kell feltételeznünk, hogy az elbírálás során és a döntésnél ennél fontosabb, általunk ismeretlen mérlegelési szempontok domináltak.

Tisztelt Kaposvári és Városkörnyéki Fogyasztóink!

A döntés megszületett, ennek megfelelően 1994. február 1-jétől a vízellátás, csatornázás szolgáltatási feladatokat a Kaposvári Vízművek Kft-nek átadtuk. Ezúton is szeretnénk megköszönni, hogy szolgáltatásunkat 14 éven át igénybevették! Igyekeztünk a feladatot lehetőségeinkhez képest becsülettel ellátni. Tudjuk, hogy ez nem mindig sikerült tökéletesen, esetenként kellemetlenséget is okozhattunk. Köszönjük, hogy ezeket megértéssel fogadták.

a DRV Rt ügyvezetése és alkalmazottai

(X)

Garázda fiatalember Tabon

Erős legény volt a hét végén E. József zalai lakos. Január 30-án este 22 óra után erősen ittas állapotban kitörte a tabi 2. számú ABC-üzletének háromszor négyméteres kirakatablakát, de árut nem vitt el. Ezután a Lila presszóba ment, ahol az egyik női vendéget tettleg bántalmazta, majd az ABC-üzlet újabb két ablakát törte be. A „munkavégzés" során megsérült, ám nem olyan súlyosan, hogy a siófoki kórházba szállítás közben, a megbilincselt férfi ne törte volna ki a szolgálati rendőrautó jobb hátsó oldali ajtajának ablakát is. Az anyagi kár meghaladta a 30 ezer forintot. A garázda fiatalember ellen eljárást indítottak. **K. J.**

FÁTMA

MÉG NEM ISMERI?

Önnek ajánljuk, a ST-IVES természetes alapanyagú KOZMETIKUMOKAT

KERESSE NÁLUNK gyönyörű TRIUMPH, FELINA, SKYNI női és férfi-fehérneműket,

változatlan áron!

Szeretettel várjuk üzletházunkban!

Kaposvár, Fő u. 22.
Nyitva: 9.30-18.00 óráig.

(31800)

BERNÁTH CSABA

Körös őtől Toroc kóig

Bernáth Csaba mutatkozik be ezúttal a kaposvári Szín-Folt Galériában. A kaposvári születésű művésztanár tusrajzaival és kis méretű olajképeivel invitálja a tárlatlátogató közönséget.

Erdély elevenedik meg a műveken. Szépséges tájaival, hívogató hegyeivel. Bernáth Csaba míves munkáiból árad a természet-szeretet. A hűs vízű patakok partjai, a meditációra késztető erdő-magány, a szántó-vető parasztember. És az a tisztaság, amit *Tamási Áron* és *Kós Károly* is megfogalmazott műveiben. Bár Somogyban látta meg a napvilá- **Re** **t a kiállításból**

go
a
sé
ta
rá
to
m
sa
ké
be
az
fő

19
Zs
na
ri

zellemi szülővárosának gyar nyelvterület ékes- Kolozsvárt tartja. Mos- állításán ortodox kated- al üzen e város. De a hasadék is megihlette a zt, aki tucatnyi kiállítás- áta mögött illusztrátor- ismert. A Balázs kör- erő Kázmér indította el n, amely ezúttal Körös- orockóig tart.

náth Csaba február látogatható kiállítását *ózsef* nyitotta meg tegélután a Szín-Folt Galé- **(Lőrincz)**

Krónika

Ökumenikus egyházi naptár

FEBRUÁR **1** Kedd

Ignác, Virginia

d, köznap. Napi igék: 2Sám 18,9–10.24–19,3. Zsolt 85. Mk 3. Ref.: Jób 9,13–24. 1–9. Ev.: Fil 1,27–30. 7,6–15. Ort.: Jak 3,1–11,11–23.

c. Hozzánk a latinból t (nem lat. eredetű) el. ismeretlen. Latin (Ignatius) kapcsolatba ó a tűzzel. Védő- Szent Ignác vértanú, apostol tanítványa, hagyomány szerint n kiéheztetett oroszelé vetettek. Az ort. és katolikus naptárban Trifon vértanú. Ort.: Perpétua vértanú.

A nap 7.11 órakor kél, és 16.45 órakor nyugszik; a hold 23.18 órakor kél, és 9.09 órakor nyugszik.

Téli enyheség

Folytatódik az évszakhoz képest enyhe idő. A felhőátvonulásokból elszórtan várható kisebb hózápor. Az északi szél élénk marad. A legmagasabb nappali hőmérséklet +5 fok körül alakul.

Képviselői fogadóóra

Suchman Tamás, a Szocialista Párt országgyűlési képviselője képviselői fogadóórát tart február 21-én 10–11 óráig Nagycsicsón, 12.30–13.30 Szentán, 14.30–15.30 Somogyudvarhelyen, 17 órától Gyékényesen a polgármesteri hivatalban. Minden érdeklődőt szeretettel vár.

Képviselői fórum

Báris András országgyűlési képviselő február 2-án, 18 órakor a balatonpolgármesteri hivatal nagytermében képviselői fórumot tart. Minden érdeklődőt szeretettel vár.

Bál volt az operában

Megkezdődtek a farsangi vigasságok és mintegy bizonyítékaként az országban uralkodó felhőtlen jókedvnek, elsőként a vállalkozók tartottak fényes mulatságot. A farsangoló előkelőségek Mercedesszel, BMW-vel érkeztek az Andrássy úti dalszínházba, ahova csak úgy mint tavaly, hivatalosak voltak a bankárok és országunk vezetői is.

Az autócsodákból kilépő hölgyek és urak vonalkódos meghívóval és az alkalomhoz illő széles mosollyal érkeztek, s miután tovaintették sofőrüket, az Őrmester Kft biztonsági embereinek gyűrűjében eltűntek a szemünk elől. A bámészkodó közemberek meg a tévé képernyője előtt ülők ennél többet aztán nem is láthattak, merthogy a szenzációéhes tollnokok, no meg a Nahlik-fiúk sem léphettek be a fényes palotába.

Következésképpen nem láthattuk, legfeljebb sejthetjük, hogyan mulat manapság a nagyvállalkozói elit. Jómagam felettébb sajnálom, hogy nem vehettem leckét 1994 előkelőségeinek báli etikettjéből. Nem tudhattam meg, milyen toalett járja az úri bálokon, kivel, miről és mennyi ideig illik társalogni, miből és mennyit illik enni és inni, továbbá, hogy miként illik táncra kérni manapság egy úri kisasszonyt vagy nagyságosasszonyt.

Pedig jó lett volna ha mindezt legalább egy kandi-kamera segítségével nyomon követhettük volna. Biztos vagyok benne, többen ültek volna a tévékészülékek előtt mint a Dallas sugárzásakor. Azt tehát tudjuk, hogy Texasban hogyan élnek a gazdagok, ám hogy Budapesten hogyan báloznak, az örökre rejtély marad számunkra.

El is ment a kedvem az idei farsangi bálozástól és jó alattvalóként nem is háborgok. Titkon azért reménykedem, hogy Somogyország fővárosában is lesz majd egy fényes, úri bál. Megnyílnak a Csiky Gergely Színház kapui és csak úgy tódul majd befelé a gazdag úri népség.

És talán majd egy álruhás tollnok is besurran a vigasságra, hogy kiszivárogtassa: nincs okunk aggodalomra, jól mulatnak odabenn.

G. J.

TÜZEK MEGYESZERTE

Égett a szekrény, kigyulladt a fagerenda

A múlt hét végén tíz alkalommal riasztották a somogyi tűzoltókat. Szerencsére mindig gyorsan érkeztek, így csak kisebb károk keletkeztek. A buzsáki általános iskolában egy öltözőszekrény kapott lángra. Kabátok, ruhák, cipők égtek. A tanulók és az iskola dolgozói oltották a tüzet, amely — feltehetően — dohányzás miatt keletkezett. Nagyberény határában a vékony gallyak gyulladtak ki, amelyet a fakitermelők akartak elégetni, ám a parazsat szabadon hagyták és a nagy szélnek nem kellett több... A tűzoltóknak félmillió forintos értéket sikerült megmenteniük. Balatonszárszón, a Móricz Zsigmond utca 32. számú ház villanyóraszekrénye valószínűleg a túlterhelés miatt gyulladt ki és a lambéria is károsodott. A siófoki tűzoltók fogtak munkához. A becsült kár 50 ezer forint. Marcaliban egy lakóházra rádőlt fenyőfa adott munkát a tűzoltóknak, Balatonkilitiben 300 méter hosszan égett a nádas, Somogyszilben pedig egy kéménybe épített fagerenda kapott lángra. **L. S.**

— Mountain bike 15 000 Ft. Kaposvár, Berzsenyi u. 9/6. (32088)

Könyvelés (visszamenőlegesen is), adóbevallás, mérlegkészítés, adótanácsadás, igény esetén teljes körű ügyvitel

SZINEA BT

Hegyi Jánosné mérlegképes könyvelő, okl. tanácsadó
Tel.: 82/320-955 (üzenetrögzítő)
416-111/165.

(31705)

IRODABÚTOROK

KUCKÓ BÚTORHÁZ

nagy választékban, kedvező áron kényelem, minőség, design Irodák komplett berendezése

Kaposvár, Zselic Áruház
Tel.: 82/317-515
Nyitva: hétfő-péntek 9–18-ig, szombaton 9–13-ig.

(31831)

Tarka sorok

Pánik

— Halló, rendőrség?
— Igen.
— Kérem, jöjjenek azonnal, betörő van a lakásomban.
— Hogy hívják?
— Nem kérdeztem tőle...

Rossz méret

Párbeszéd a használt autók piacán:
— Nos, hogy tetszik önnek ez a kiskocsi?
— Voltaképpen megfelelne, csak vállban egy kicsit szorít.

Favicc

— Tibi, levelet szeretnék írni, nincs véletlenül egy tollad?
— De van. Szívesen odaadom.
— És mondd, ír?
— Nem, magyar — jött Tibi válasza.

Kifogás

Az ősember hajnalban megy haza.
— Nehéz napom volt — panaszkodik akadozó nyelvvel. — Mostanáig tartott, amíg sikerült elejtenem egy pleistosaurust.
— Igen? — mondja vészjósló hangon a felesége. — Legalább valami jobb kifogást találhatnál. A pleistosaurus már tavaly nyáron kihalt!

Iskolában

— Péter, ne súgj Lacinak — mérgelődik a tanár.
— Jó nem súgok. De akkor ne tessék azt mondani, hogy nem tudok semmit...

Párbeszéd

Két gyerek találkozik az utcán.
— Milyen szép, fekete sortod van!
— Mikor megvettük, még fehér volt!

Száraz

— Miért raktad a lavórba a könyvet? — mérgelődik Tamás édesanyja.
— Azért, mert apu azt mondta, hogy ez nagyon száraz olvasmány.

Szünet

— Anyu, képzeld, holnap nem kell iskolába mennem.
— Ez képtelenség — néz rá értetlenül az anyja.
— A tanár néni azt mondta, hogy látni sem akarja azt, aki nem tanulja meg a verset.

SOMOGYI HÍRLAP

Az Axel Springer–Magyarország Kft pártoktól független lapja
Felelős vezető az ügyvezető igazgató
Főszerkesztő: DR.KERCZA IMRE
Felelős szerkesztő:
BÍRÓ FERENC (társadalom és gazdaság), DR. TROSZT TIBOR (művelődés és kultúra)
Gyártásvezető-szerkesztő: KURUCZ FERENC. Tervezőszerkesztő: CHRIST LÁSZLÓ, KATONA A. CSONGOR, NAGY MIKLÓS.
Kiadja az AS–M Kft. Somogy Megyei Irodája
Felelős kiadó: PORDÁNY H. LÁSZLÓ irodavezető
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kaposvár, Kontrássy u. 2/a.
Telefon: 311–644 Telex: 313–360, Fax: 312–315. Postacímünk: 7401 Kaposvár Pf. 31.
Hirdetés és reklám: telefon 311–506
Siófoki iroda (szerkesztőség és hirdetésfelvétel): Siófok Szabadság tér 9.
Telefon: (84) 311–668, Telefax: (84) 310–861
Készült a szerkesztőség számítógépes szövegszerkesztő-rendszerén.
Nyomtatta a Déli Nyomda Kft, Pécs, Engel János u. 8.
Felelős vezető: GERHARD MEYER
Terjeszti az AS–M Kft Somogy Megyei Irodája. Telefon (terjesztési ügyekben): 82/423–213
Előfizethető a kiadó igazolványával rendelkező kézbesítőknél, az OTP Rt Somogy megyei fiókjainál, a balatonföldvári, a barcsi, a csurgói, az igali, a nagyatádi és a nagybajomi takarékszövetkezetnél a Postabank Rt siófoki fiókjánál, a kiadó székhelyén, belföldi postautalványon (az utalvány hátoldalára írják rá: előfizetés), valamint számla alapján átutalással az OKHB 390–115811–7014 számú pénzforgalmi jelzőszámon.
Előfizetési díj egy hónapra 375 forint, negyed évre 1125 forint, fél évre 2250 forint, egy évre 4140 forint.
ISSN 0865–9125
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Beniath Elel festö

Beniath Elel festőművèn Nàllitàsa, Szombathely, Művelödési Központ, 1985. Bev. Fischer Enö. Szombathely, Műv. Kap. 1985. [4] p. ill

Bernáth E, MDK

~~xcxcxcx

Bernáth Elek, festő

— Vasárnap Csillebércre megyünk — mondja Zalaba Gyöngyi. — Ott a muzsikusokkal a küldöttség vezetője, *Balázs Árpád* zeneszerző foglalkozik majd. Végleges műsorunkat is ő állítja össze. Velünk jön még *Bernáth Elek*, festőművész. Ő a

Zánkai Gyermekalkotások Galériájának vezetője.

Farekas Ágnes

2.

Esti Hirlap, Bp. 1979 aug. 10.

Bernáth Elek, festőművész

Megyénk művészeti eseményeinek sorában rangjával és színvonalával kiemelkedik a kétévenként megrendezésre kerülő őszi tárlat, mely az idén XXII. alkalommal nyílt meg a Veszprémi Vegyipari Egyetem aulájában. — Érdekes áttekintést ad Szelestey László Pleidell János, Gleitler László és Bernáth Elek festményeinek együttlétele. Szelestey nagy foltokban épített kompozíciói, például fénnyel átitatott természeti képei, Gleitler bakonyi kismesterségek remekeit visszaidéző ikonszerű jelenetszerkezetei és Bernáth vastagon felhordott festékrétegekre épülő absztrakt kompozíciói. Majdnem minden festői technika megtalálható ezen a falon, ábrázolásmódjuk Bernáth kivételével, a realitás, a látási kifejezés összefonódása a természettel.

Vesheli Lajos: A megfiatalodott Őszi Tárlat.
Napló (Veszprém). 1983. nov. 19. 9-old.

BERNÁTH ELEK, festőművész-tanar

Közlekedési gyermekrajz kiallitas.A pályazatomra be
érkezett 4000 rajz.A kiallitason látható volt mintegy
250 darab.-Balogh J. né,Farkas György,Illés Árpad é
Bernath Elek festőművész-tanarok ,a beküldött anyag
birálói,három kategóriaban dijaztak. 58.old

---Az el nem idegenedett vilag képei előtt Közlekedé
si gyermekrajz kiallitas 58.old

Múzeumi Magazin, 1969. 2.sz. Bpest.

Bernáth Elek

Bertnáth Elek festőművész képeiből nyílt meg kiállítás csütörtökön a Magyar Üttörők Szövetségének székházában.

Magyar Nemzet 1985. XII. 29

Bernáth Elek festőművész

BERNÁTH ELEK festőművész képeiből nyílt kiállítás csütörtökön a Magyar Úttörők Szövetségének székházában. A kiállítás, amelyet Csöregh Éva művészetpedagógus nyitott meg, december 18-ig látogatható.

A TŰZOLTÓK SZTRÁJKJA MIATT

Magyar Hírlap, 1985. XI. 29

Bernáth Erzsébet

grafikus

26 éves

(kádtöbbszörös ömlés)

+1955. X. 24

X. Új köztemető

Halotti főkönyv

7005 folyószám

Bernáth Teréz

a Pannonhalmi Művelődési Ház fennállásának 10 éves jubileumára kiállított rendezték a szakkörök munkáiból. a kiállított műveket tárgyjutalomban részesült.

Kisalföld, 1942. márc. 22.

MDK

Bernáth Gusztáv dr.

Munkáival szerepelt a Szép Otthon kiallitasan.

Cikk: A mi kiállitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

Bernáth Gusztáv.

Bernáth Gusztáv és Enyvvári Herbert: *Róka és kenguru. Verses festőiskola. Bp. (Élet Irod. és Nyomda Rt.) 1935. 32 l. Ára —96 P.*

Tárgy, szerkezet, jellemzés, beállítás dolgában egyaránt sikerült állatmese a jószívű, hiszékeny kengururól és a ravasz rókáról. Mind a két „hős" a budapesti állatkert lakója s így a történetnek még az a varázsa is megvan, hogy a magyar gyermek számára hozzáférhető helyen, sőt mintegy személyes „ismerősökkel" esik meg. Róka koma szeretné megkaparintani a kenguru titokzatos erszényének kincsét, álmában már nyeli is a jó falatokat, amelyeket e kincsért fognak neki az állatkerti vendéglőben felszolgálni, a végén azonban látszólagos győzelme ellenére is hoppon marad, mert kiderül, hogy a kenguru kincse — két apró kenguru-fiókája. Hiába nyer hát a koma háromszor is fogadást, hiába idézteti törvény elé a szegény kengurut, az állatkerti törvényszék bölcs feje, az öreg elefánt átlát a szitán s a vádlott helyett a vádlót marasztalja ott a börtön vendégéül kenyérre és vízre. A mese ép, egészséges, a megoldás pedagógiailag is értékes, az állatrajz meglepő tisztán, világosan tükröz örök emberi s jellegzetesen mai vonásokat, s mégsem mondhatjuk, hogy a mű feltétlen nyeresége volna gyermekirodalmunknak. A versek döcögősek, nehézkesek, erőltetettek, technikában legalább félszáz esztendővel a tárgy és a mesteri illusztrációk mögött kullognak. Ha verselni nem tud, kár volt a szerzőnek a verses formát erőszakolnia. Pattogós prózában az utóbbi évek egyik legjobb gyermekkönyve kerekedett volna ötletéből s a rajzoló magasrendű művészetéből.

(L. Ujváry Lajos.)

12 l.

LEXIKU
62 egészlap színes és fekete-fehér
35.000 címszó, 1497 szövegké
statisztikai tábla
A RÉVAI KIS LEXIKONA a legújabb, legteljesebb
magyar lexikon; teli van ezernyi olyan friss, tudomány
és életrajzi cikkel, amely egyetlen más lexikonban
21 kötetes RÉVAI NAGY LEXIKONÁ-nak lényege,
egykötetes kislexikon, amely fölhasználja annak
fölszerelését, szerkesztőségi apparátusát és év
Z
ETBEN
3 6
LMI INTÉZET

rázatai, melyekben alapos folklórkutatásokat értékesít. Ezekhez a magyarázatokhoz csatlakoznak az ötven runóhoz készült tulajdonképeni Jegyzetek, melyek az egyes énekeket mutatják be az olvasónak s különösen a homályosabb helyek magyarázataival mozdítják elő a Kalevala megértését és a bennevaló gyönyörködést. Ezek a kitűnő magyarázatok nagyon megkönnyítik a naiv epikának ebben a csodálatos ősrengetegében való eligazodást.

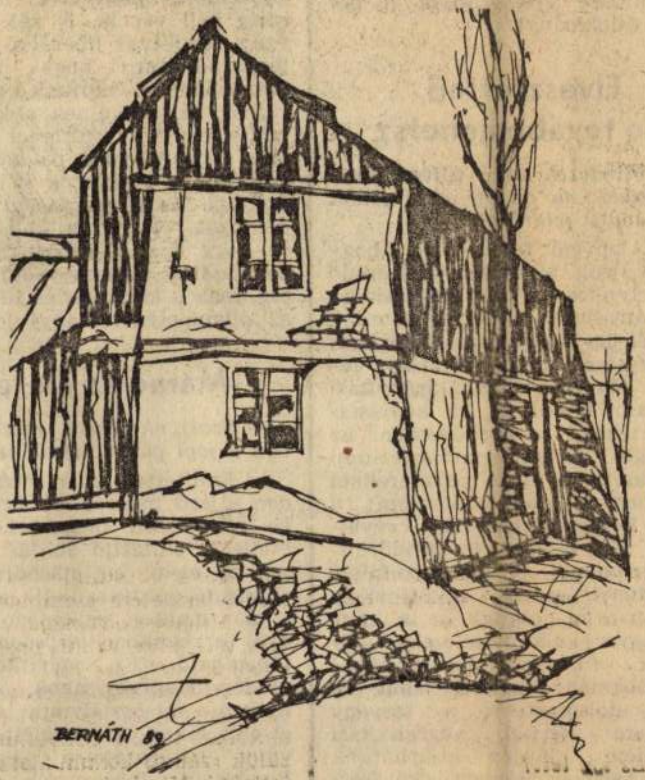
(Kozocsa Sándor.)

MDK

Bernáth Győző

Alpár Ignác mesteriskolája. Épitő Ipar-Épitő Művészet. 1924. márc. 1.

lesz képes megvalósítani.

Bernáth Csaba rajza

Angyal Imre, Tihany tanácsel- [illegible] az állampolgárokat. Legalábbis

tól, szinte *alattvalóként* kezelte

tásos lehet. Íme egy példa:

— Előfordult már nemegyszer — mondja —, hogy valaki magas beosztásban dolgozó ismerősére hivatkozva kívánt magánkereskedői engedélyhez vagy telekhez jutni. Ilyenkor rendszerint átadtam a telefont és megkértem: *hívja fel innen az ismerősét*, és majd megbeszéljük az ügyet... Ez általában hatásos, persze korántsem elegendő a közélet tisztátalan jelenségeinek a megszüntetéséhez. Úgy vélem, az eddigi negatív történések tanulságai mindenkit rádöbbenthetnek arra: a közélet tisztaságának megteremtéséhez nélkülözhetetlen az, hogy *a testületi döntések mögött mindig testület álljon*, és ezeket a döntéseket bármikor társadalmi kontroll alá lehessen vonni. Ehhez elengedhetetlen a valódi önkormányzat mielőbbi megteremtése

Rózsa Edit így összegez:

— A morális válság gyógyítására *nehéz bármilyen receptet adni*. Sajnos, az elmúlt évtizedekben sok ember gerince megroppant. Nemcsak azokat terheli felelősség, akik visszaéltek pozíciójukkal, hanem azokat is, akiknek a hallgatólagos segítségével ezek a dolgok megtörténhettek. Számomra az az igazán félelmetes, hogy ezek közül sokan, érezve az új idők szelét, *most reformért kiáltoznak, és igyekeznek másokra hárítani a felelősséget, mert félnek*. A Fidesz és az SZDSZ helyi csoportjának ez a fóruma arról győzött meg: sok ilyen beszélge-

BERNÁTH Csaba
MN 1989. nov. 6.

...ok számára; hol kell az útlevél iránti igényünket bejelentenünk?

— Ugyanott, ahol eddig. Tehát: az igényt a lakóhely szerint illetékes rendőrkapitányságoknál kell bejelenteni, és az esetleges kedvezőtlen döntés, amelyet az eljáró hatóság *részletesen indokolni is köteles*, másodfokon megfellebbezhető a fővárosi, illetve a megyei főkapitányságnál. Ha ez sem vezet eredményre, jogorvoslatnak van helye, tehát bíróságok mondják ki a végső szót.

— Ebben a helyzetben mi a feladata a Belügyminisztérium útlevélosztályának?

— Azt hiszem, kissé messzebbről kell kezdenem a választ, amely azonban — ezt előrebocsátom — egyáltalán nem lesz sem bonyolult, sem pedig misztikus. A most elfogadott két, számunkra rendkívül fontos törvény az Országgyűlés határozata alapján 1990. január 1-jén lép hatályba. Az utazásokkal foglalkozó eddigi szabályozások előkészítése még soha nem volt ennyire nyilbály alapján törvényesen — kizártak az utazásból, ha esetük mérlegelési jogkörbe tartozik, kérelmükre visszakapják a bevont útiokmányt.

Elvesztetted, de továbbmehetsz

— Mindezek után újfent megkérdezem: mi az ön osztályának a feladata jelenleg?

— Alapvető feladatunk, hogy fölkészítsük a törvényből eredő új helyzetre a területi rendőrkapitányságok illetékes vezetőit, útlevél-ügyintézőit; őrködünk az egységes jogalkalmazás felett. Magyarán: szakirányítási feladatot látunk el. Mi képviseljük ezekben a kérdésekben az egységes belügyminisztériumi álláspontot a külső partnerekkel szemben — de hozzáteszem: a mai Belügyminisztérium egyáltalán nem azonos egy rendőrminisztériummal. A Külügyminisztériummal szoros együttműködésben a mi dolgunk az is, hogy vándorlási jogosultságot, amíg nem rendelkezik a fogadó ország ilyen típusú vízumával, mert elképzelhető, hogy erre hosszabb ideig kell várnia. A két új törvény rendkívül liberális, viszont tapasztalhatni, hogy amilyen ritmusban mi nyitunk, úgy zárulnak be, szűkülnek a kinti lehetőségek. A világútlevél bevezetése után Ausztria például megszüntette a magyarok számára a politikai és a gazdasági menedékjogot. Tudnunk kell ugyanis, hogy a nemzetközi jogban a bevándorlás nem alapvető emberi jog, csak a kivándorlás illeti meg az állampolgárt alanyi jogon.

Marad az illeték

— Szóljunk kissé részletesebben a jogi garanciákról is...

— Említettem már, hogy minden eljáró hatóságnak kötelessége részletesen megindokolni az esetleges elutasító döntést. Teljesen új elem, ha másodfokon is eltutasító döntés születik, akkor az a már említett egyezségokmány-

gyorsult jogalkotási folyamatban az volt a célunk, hogy olyan időt álló és a kor szavának is megfelelő törvények szülessenek, amelyek alapvető nemzeti és gazdasági érdekeinket szolgálják, és feleljenek meg a nemzetközi gyakorlatnak, elégítsék ki az alapvető emberi jogokat. Mind-

és útiokmányokkal. S végül, de nem utolsósorban; a törvény kiadásra kerülő végrehajtási rendelete alapján eljárhatunk majd bármely ügyben első fokú hatóságként is, természetesen ugyanazokkal a jogi garanciákkal, mint egyébként. Hozzá kell tennem: ezek a törvények nagy-

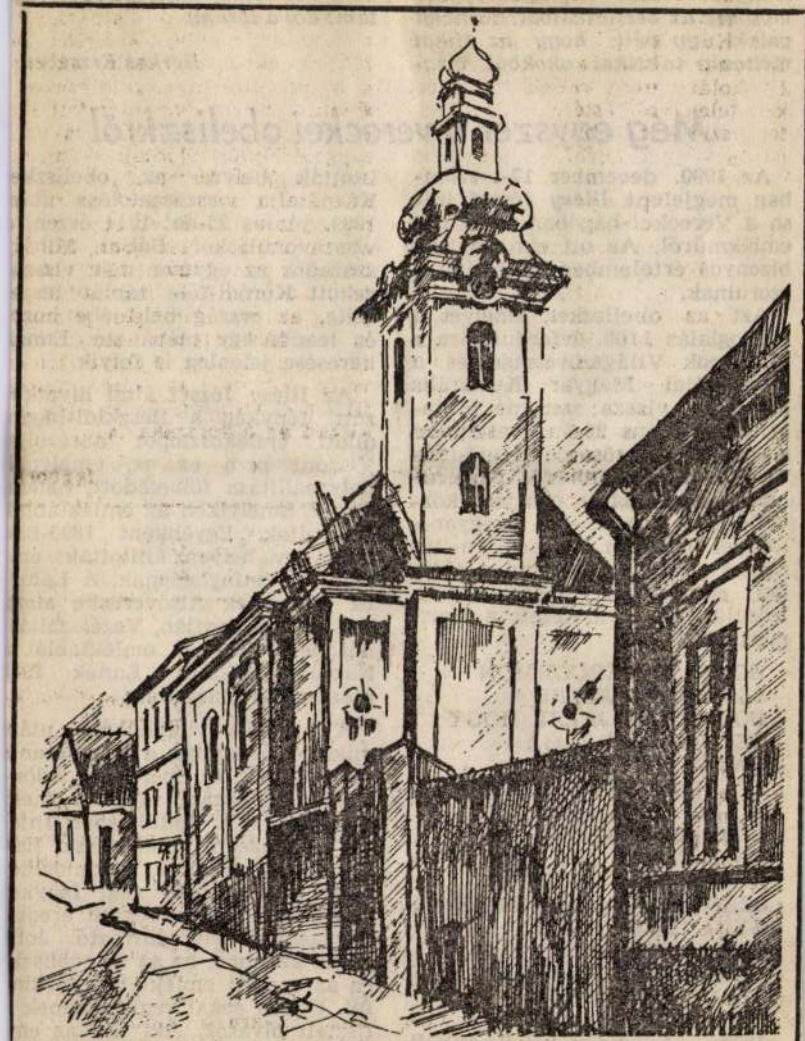
rendőr-főkapitányságok, amennyiben a mi osztályunk jár majd el első fokon, a mi felettes szervünk határozataira egyaránt. Rendkívül fontosnak tartom, hogy az ilyen ügyben nem egyesbíró jár el, hanem népi ülnökök is részt vesznek a döntésben, szükség esetén a felek meghall-

BERNÁTH(Y) Sándor

CHIKÁN Bálint: Tessék választani! - Magyar Hirlap, 24.évf. 156.sz. 1991. julius 5. 11.p.

10 igaz plakát c. kiállitásáról a Liget Galériában

tizál. Itt említem meg az Új Hölgyfutár címlapjáért ismét „üldözötté" vált Bernáth (y) Sándor „10 igaz plakát" (van az 20 is) kiállítását a Liget Galériában, amelynek megtekintése során világossá lesz, hogy Bernáth a mindenkor fennálló hatalmi rendszert irritálja.

Bernáth Csaba: A Prahova utcai templom Kolozsváron

Magyar Nemzet, 1991. jan. 14. 1. p.

Amíg az etikai helytállás egybemosódik az esztétikaival? Mihelyt valaki úgy véli, hogy az etikai méltóság taktikai okokból meg-

desek okára tette tragomban, ha nem azt látná, amiért tollat fog tam: dől a torony.

Berkes Erzsébet

Még egyszer a vereckei obeliszkről

Az 1990. december 17-i számban megjelent *Illésy* József írása a Vereckei-hágóban felállított emlékműről. Az ott elmondottak bizonyos értelemben pontosításra szorulnak.

Azt az obeliszket, amelyet a honfoglalás 1100. évfordulójára a Magyarok Világszövetsége és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség vissza szeretne állítani, 1896. július 20-án avatták fel a Vereckei-szoroson átvezető műút mentén, annak 841 méteren lévő legmagasabb pontján, közvetlenül a történelmi magyar—lengyel határon. A négy méter magas gránitoszlop minden oldalán emléktáblát helyeztek el. Közülük az útra nézett a legismertebb.

HONFI. E BÉRCORMON
SZÍVED HEVESEBB
DOBOGÁSA JELZI, HOGY
ŐSI HONOD DRÁGA
HATÁRA EZ ITT.
ITT HANGZOTT EGYKORON
RIADÓ CSATAKÜRTJE.
LEHELNEK, NAGY
SZENT KEGYELET TÜZE
GYÚL ITT MINDEN
CSIPKEBOKORBAN.
OLDOZD MEG SARUID:
SZENT HELY EZ
ITT, AHOL ÁLLASZ.
1896 KÓRÓDI SÁNDOR

Miután Kárpátalja a trianoni békével Csehszlovákiához került, a táblákat leverték. Közülük a

lították helyre az obeliszket. Kárpátalja visszacsatolása után 1939. június 25-én. 1944 őszén, a visszavonuláskor *Bálint* Mihály százados az egyszer már visszarakott Kóródi-féle táblát leszerelte, az ország belsejébe hozta és leadta egy plébánián. Ennek keresése jelenleg is folyik.

Az Illésy József által hivatkozott fénykép a Beszkidi-hágón állott emlékoszlopot ábrázolja. Viszont nem ez az, amelynek helyreállítása felvetődött, hanem fentié, amelyiken az emléktáblák is voltak. Egyébként 1896-ban még egy helyen állítottak emléket a honfoglalásnak. A Latorca völgyének Alsóverecke alatt legszűkebb pontján, Vezérszállásnál helyeztek egy emléktáblát Napóleon-sziklára. Ennek 1918 utáni sorsa ismeretlen.

A második világháború után, mikor Kárpátalja a Szovjetunió részévé vált, az obeliszket ledöntötték. Talapzata azonban megmaradt, azt a Hadtörténeti Inté-

zésre alig adatok, régi fényképek alapján az emlékmű eredeti hűségében helyreállítható. Jobb lenne azonban, ha az új obeliszkre az eredeti emléktábla kerülne fel. Ebben sokat segíthetnének a tisztelt olvasók. Aki tud az emléktábla 1945 utáni sorsáról, kérjük, jelezze azt az alábbi címen: dr. Ravasz István, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, 1250 Buda-

BERNÁTHY SÁNDOR

BERNÁT/H/Y Sándor (1943)
23. Parafinok – Pesti Vigadó, 1987
Paraffins – Pesti Vigadó (pop concert)
szitanyomat, 57x41 cm
j.j.l. Bernát/h/y – Tisso Gt.
ltsz.: xy 89.370

24. Matuska Silversound, 1987
Matuska Silversound (pop concert, performance)
offset, 64x46 cm
j.j.l. Bernát/h/y – ny. n.
ltsz.: xy 90.66

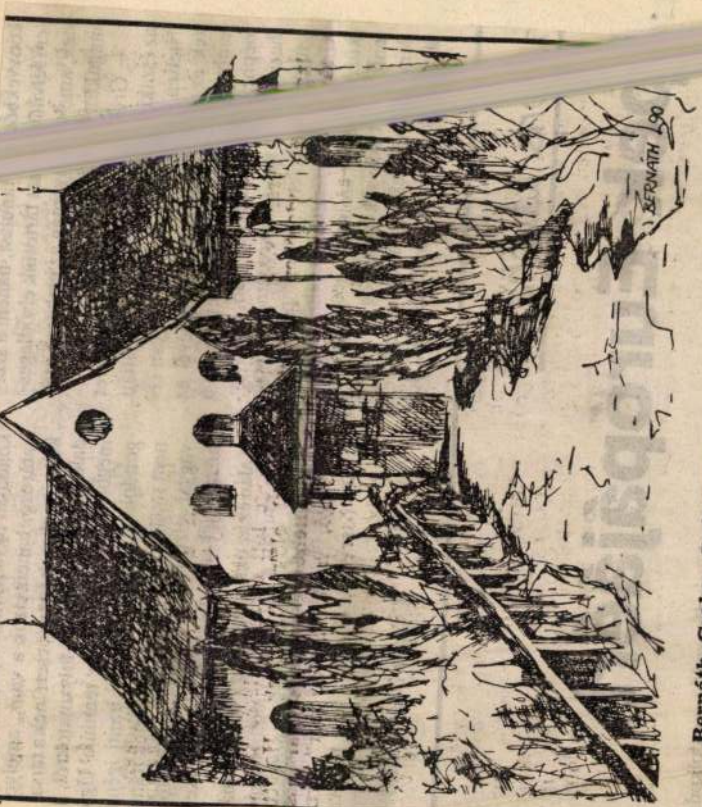
A változás jelei : Plakátok 1988-1990. : Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin. Bp., MNG,1990

7. p. bev.

BERNÁTH Csaba

Magyar Nemzet, LIII.évf. 135.sz.1990
junius 11. Melléklet

6324. sz. jegyzék

Berináth Csaba: Református templom Kolozsváron

József. [Bp. 1927], Genius. 2 db.
19 cm.

Egységár: 120.-Ft

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 183-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

1968 AUG 1

Bernáth Gyula

MAKÓTÓL VIRGINIÁIG

„Jegyzik" a somogyi fotósokat

Munkaidő-csökkenés — többen fényképeznek?

Tízéves a Latinka Sándor Megyei Művelődési Házban működő Somogy megyei Fotó- és Filmklub, megalakulása óta számos hazai és külföldi siker hívta föl rá a figyelmet.

Ez évben a mintegy ötven fotóst és filmest számláló klub hat hazai és ugyanennyi külföldi tárlaton szerepelt, többek között a *makói* művelődési ház jubileumi kiállítására tíz szerző tizenöt képét fogadta el a zsüri, s egyet közülük jutalomban is részesített. *Budapesten*, a Budai Fotóklub tavaszi tárlatán tíz szerző tizenhárom alkotása volt falon, kettőt díjaztak is, a Dunántúli tájak — dunántúli emberek című *nagyatádi* kiállításon szintén két somogyi fotós volt a jutalmazottak között. A külföldi kiállítások közül a legsikeresebben az *NDK-beli Binzben* szerepeltek, itt is tízen vettek részt, huszonöt fotóval. De eljutottak a Marine kiállításra *Virginiába* (USA) is, *Paisley-be*, a Skót Szalon tárlatára, a kanadai *Calgaryba*. *Edinburgból* és *Buenos Airesből* még nem érkezett meg az értesítés a kiállított képek díjazásáról. Két klubtagot meghívtak az évenként megrendezendő Székely Aladár-emlékkiállításra.

A klubban jól dolgoznak a diákok is, és az év első felében sikert értek el a filmesek is. *Bernáth Gyula* filmjét például bemutatták a győri amatőr filmszemlén.

A somogyi fotósok most az augusztusban *Linzben* és *Belgrádban* megrendezésre kerülő kiállításokra készülnek, s részt vesznek a KPVDSZ Pécsen megnyíló országos kiállításán is.

Érdekességként: a klub női létszámából arra következtethetünk, hogy a gyengébb nemet kevésbé érdekli a fotózás, filmezés.

A Somogy megyei Fotó- és Filmklub vezetősége számít arra, hogy a szabad idő megnövekedése sok emberben fölkelti az érdeklődést a fotózás, a filmezés iránt, ezért a kezdőket is szívesen várják a klubba. Örömmel állapíthatják meg, hogy a klubot elismerésre méltóan támogatja a művelődési ház.

BECSALI CSÁRDA

Különteremmel bővítve, korszerűsítve újra üzemel a közkedvelt Becsali Csárda a 7-es műút mentén. A kül- és belföldiek által közkedvelt magyaros csárda kitűnő konyhájával ízletes magyaros ételekkel várja a balatoni nyaralókat. Borkülönlegességek, rövid italok, hűsítők. Zene: Keszthelyi Füredi Pál és népi zenekara. Nyitva: de 10 órától éjfélig.

HANGULAT ESZPRESSZÓ

Választékos italok, hűsítők, cukrászipari készítmények, elsőrendű fekete. Hangulat-tánc. Zene: Rácz Dénes zongorista.

ROZSAKERT BÁR

A Balaton leghangulatosabb kerthelyisége a villasoron. Báritalkülönlegességek, mixelt italok, rövid italok választéka, sör, bor. Kitűnő zenekar, autóparkírozási lehetőség. Nyitva 20 órától hajnali 2 óráig.

L. Bernáth Ilma Amennyiben B-be kerülne, küld további irodalmát Conrad Pál címére

KÖZGAZDASÁG—VILÁGGAZDASÁG

csináljuk JOBBAN

A Calvin-tér és a Marx-tér közlekedési rendezése folyamatban van. Nem könnyű probléma, de hála hozzáértőinknek, megoldódik.

Külön és különös gond marad azonban a Nagymező-utca és a Podmaniczky-utca forgalmának rendezése a Kossuth Lajos-térrel való kapcsolatban.

Nincs komplikáltabb átjárás, — és egyben veszélyesebb átjárás — mint ezen a vonalon.

A legtöbb zavart az úttestet ferdén átszelő 10-es és 8-as villamosok okozzák.

Kocsivezető legyen a talpán, aki baj nélkül vezeti át kocsiját ezen a sokrétű kereszteződésen.

A gyalogosról nem is szólunk.

Ezt a problémát megoldandó, szolgálunk egy ötlettel.

Bizarr ötlettel. Ime:

A 8-as és a 10-es villamost egyesíteni kell és körjáratot kell létesíteni. A villamosokat egységes jelzéssel körbe kell vezetni. A villamosok ne szeljék át a Bajcsy-Zsilinszky-utat. A 8-as forduljon be a Nagymező-utcába és menjen vissza a Ligetbe. A 10-es forduljon be a Podmaniczky-utcába és menjen vissza a Ligetbe.

Ez talán nem is olyan bizarr és nem is megvalósíthatatlan.

A kérdés az marad, mi legyen azokkal az utasokkal, akik a 10-sel és a 8-assal a Kossuth Lajos-téren vagy környékén lévő közhivatalba igyekeznek, vagy az ott áthaladó

Induljon értékesítési verseny is!...

I.

A *Gyapjúkereskedelmi Nemzeti Vállalat* dolgozói elhatározták, hogy résztvesznek a nagy lendülettel indult munkaversenyben: *2.7 millió kiló gyapjú helyett 3 millió kiló gyapjút gyüjtenek.*

Ebből az elhatározásból kiindulva vetjük fel a kérdést: nem lehetne-e — természetesen későbbi, például júliusi vagy augusztusi kezdettel — megrendezni a termelési verseny mintájára *az értékesítési versenyt is.*

Az értékesítési verseny kétféle lenne:

1. belföldi értékesítési verseny.

2. külföldi értékesítési verseny.

II.

A *belföldi értékesítési versenyben* résztvennének

a bolti kiszolgálóktól kezdve a kirakterendezőkön át az értékesítési nemzeti vállalatok vezérigazgatóiig

mindazok, akiknek az értékesítési vonalon szerepük és dolguk van.

A sorrend természetesen mellékes: egy jó eladó az Áll

Mert le kell mérni, hogy nehezen eladható árut ad-e el a versenyző, vagy könnyebben eladhatót. Hogy csak egyetlen példával szolgáljunk: cukrot könnyebb eladni, mint játékbabát.

De ezek a részletek már a hozzáértőkre tartoznak és a munkaversenyek már kitermelték ezeket a hozzáértőket.

VI.

Azt hisszük, hogy jó szolgálatot tettünk az értékesítési verseny ötletének ilyetén felvetésével.

Reméljük, hogy az ötletből valóság lesz. Komoly, nagyarányú értékesítési verseny. Sikere elmaradhatatlan.

Radnóti József

A nemzetközi búzakonferencia

mult évi kudarca után az Egyesült Államok a mult hónapban újabb búzakonferenciát hívott össze Washingtonba s ennek valamivel több kilátása van a sikerre, még pedig azért, mert *az idén résztvesz rajta két hatalmas gabonatermelő állam, a Szovjetunió és Argentina,* melyek a mult évben távolmaradtak. A mult évi egyezményben az USA, Kanada és Ausztrália öt évre évi 500 millió bushel búza szállítását vállalta. Ez a mennyiség az említett három ország 1947—48 évi egész kivitelének ötnyolcadát tette, míg a hátralék a szabadpiac számára maradt volna. A Szovjetunió és Argentina távolmaradása azt jelentette, hogy nem alakult ki közös exportőrfront. A két nagy exportőrország részvételét a most folyó búzaértekezleten annak tulajdonítják, hogy a rendelkezésre álló búzamennyiségek nagyobbak, mint a multban voltak, *a világpiaci gabonaárak további esése várható* és előnyösebb ma az exportőrállamok számára kiviteli fölöslegeik legalább egyrészének elhelyezésére meghatározott áron piacot biztosítani, mint a világpiaci áralakulás kockázatát vállalni. Az Egyesült Államok, amióta a világ legnagyobb búzaexportőrje lett, nagy hasznát látta annak, hogy előre megszabott áron helyezhette el termelése egy részét.

A 33 importőrállam tárgyalási helyzetét természetesen megnehezíti az exportőrállamok közös frontja. A tárgyalásoknál az árkérdés döntő szerepet fog játszani. Az amerikai küldöttség reméli, hogy sikerülni fog bushelenként 2.00 dollár maximális árat elérni, míg az importőrországok Nagybritanniával élükön ezt az árat 1.75 dollárra leszorítani.

●

A két Benelux államban, *Belgiumban* és *Hollandiában* szintén lényegesen romlik a gazdasági helyzet s a romlás Belgiumban annál érzékenyebben érezhető, mert még az ősz folyamán ezt az országot a gazdagság és a kitűnő foglalkoztatás példája gyanánt emlegették. Azóta azonban a munkanélküliek száma 250.000-re növekedett, holott a lakosság kevesebb, mint Magyarországé, 8 millió lélek körül van. A munkanélküliség emelkedését különbözőképpen magyarázzák. Utalnak az egyes államokban a benelux-exporttal szemben jelentkező akadályokra — ezek azonban előbb is megvoltak. Azután úgy magyarázzák, hogy a mult őszig a belga-luxembourgi gazdasági területen tulajdonképpen túlfoglalkoztatás volt és most kezd normális vágányokon haladni a gazdasági élet. Mindez azonban nem csökkenti sem a munkanélküliek számát, sem a gondot, amelyet okoznak. *Hollandiában* már eleve kedvezőtlenebb volt a helyzet. A lakosság valamivel kevesebb, mint Belgiumban s a munkanélküliek száma aránylag is kevesebb, 80—100 ezer kereső körül van. Csakhogy míg Belgiumban úgynevezett liberális gazdasági politika az uralkodó, Hollandiában a gazdasági élet messzemenően szabályozva van, **éppen azzal a céllal, hogy így a** kilengéseket megakadályozzák. Az irányított gazdálkodás azonban úgy, ahogyan Hollandiában kezelik, nem vezetett eredményre. Itt azzal vigasztalják magukat, hogy a munkanélküliség egy része idényszerű jelenség; ez a kifogás azonban nem áll meg, mert a tél nagyon enyhe volt és például az építkezési munkákat egyáltalában nem befolyásolta.

—o—

Egy új »*slogan*« járja most a nyugati gazdasági világban, ott, ahol a munkanélküliség felüti a fejét s a válság fenyeget. A közgazdasági bölcsek erre azt mondják, hogy nincs semmi baj, csupán a kivételes és »egészségtelen« konjunktúrának van vége és következik a »*normalizálódás*« (becsületes magyar kifejezést nem is lehet reá találni). Ez a »normalizálódás« jelentkezik most *Bizóniában,* ahol növekszik a munkanélküliség s a csődök száma is — a háború óta ismeretlen jelenség. Az *Egyesült Államokban* is »normalizálódik« a helyzet: esnek az árak, vontatott az üzletmenet, emelkedik a munkanélküliek száma és *növekszik az üzleti világ nyugtalansága.* Maga *Truman* elnök jelentette ki, hogy mindez *nem egyéb, mint »normalizálódási« folyamat,* de a kapitalistát ez a göröngyös szó sem nyugtatta meg, az üzleti világnak be kellett ismernie, hogy egyes szakmákban a kereslet messze alatta marad a kínálatnak s az adóemelés kilátása az üzletekre egyenesen bénítóan hat. Ha a gazdasági helyzet továbbra is riasztó marad, a kormány hamarosan kénytelen lesz olyan rendkívüli közmunkákat elrendelni, mint a harmincas években. Egyelőre azzal biztatják magukat, — s ez igaz is — hogy *a fegyverkezést nagy méretben folytatják tovább.* Egy másik új s szintén amerikai jelszó, hogy nincs sem infláció, sem deflácio, hanem »*dezinflácio*«. Ezt *Edwin Nourse* találta ki, aki az elnök közgazdasági tanácsadója. Ő azt mondotta, hogy az amerikai kormány igyekszik stabilizálni az árakat, kissé magasabban, mint a háború előtt, de alacsonyabban, mint ahová az utóbbi években emelkedtek. A General Electric, Amerika leghatalmasabb vállalatának elnöke nagyon aggályosnak mondotta az Egyesült Államok gazdasági helyzetét és hozzátette, hogy *a kormány pénzügyi tervei rosszak és kártékonyak.* Más szakértők is kijelentették, hogy a kormány által tervezett beavatkozás csak erősíteni fogja a válságot.

#

Az Ausztria nyugati határain egyre erősödő csempészet most már komoly közgazdasági gondokat okoz. Nagyon nehéz ellene eljárni, mert a csempészek közvetlen segítőtársai nagyon sok esetben a megszálló hatóságok alkalmazottainak »hozzátartozói«. Újabban a csempészet a Svájcba irányuló osztrák *rádióexportot* fenyegeti. Az Ausztriában schillingért beszerzett rádiókat és alkatrészeket Svájcban nagyon alacsony frankáron adják el s *a svájci frankot a feketepiacon értékesítik.* A gyár ezzel nem tud versenyezni, mert neki *be kell szolgáltatni* a svájci frankot az osztrák nemzeti banknak s így körülbelül félannyit kap érte, mint illegális versenytársa.

Az ember

bemegy a Magyar Közlöny kiadóhivatalába és hirdetést akar feladni.

Átnyujtja a hirdetés szövegét, rendszerint valamilyen vállalat közgyülési hirdetményét. Vagy rendes vagy rendkívüli közgyülésről van szó.

Ebben még igazán nincs semmi rendkívüli.

A baj ott kezdődik, amikor fizetésre kerül a sor. Nem azért, mert a tarifa magas. Ez a kisebbik baj.

A baj az, hogy nem lehet fizetni. A helyszinen. Készpénzzel.

Egy csekket adnak.

A csekket el kell vinni a legközelebbi postahivatalba, a fizetést ott kell eszközölni, majd vissza kell menni a Magyar Közlöny kiadóhivatalába és ott a fizetés megtörténtét igazolni.

A dolog akkor — szerintük — rendben van.

Szerintünk nincs rendben.

Ha még olyan vállalatról lenne szó, amelynek csekkszámlája van, megértenénk a dolgot, mert akkor a hirdetés díját át lehet utalni és ebben az esetben a helyes eljárást készpénzkimélési forgalomnak nevezik.

De mert nincs minden hirdetőnek csekkszámlája, a Magyar Közlöny kiadóhivatalának lehet saját pénztára is.

Ez egyszerűbb lenne. Nem?!

#

Egyetlen

nagy központi szerv lett a fóruma minden gazdaságpolitikai kérdésnek Csehszlovákiában.

Mostanáig a Gazdasági Tanács Főtitkársága és a Tervhivatal oldották meg a feladatokat. Most elfogadtak egy törvényjavaslatot, amely szerint minden eddigi tevékenységet az Állami Tervhivatalba vonnak össze.

Ezt az új szerv egyesíti az eddigi Gazdasági Tanács Főtitkárságát, a régebbi tervhivatalt és a Legfelső Árellenőrző Hivatalt.

Az új Állami Tervhivatalt miniszteri rangban álló elnök vezeti.

Az Állami Tervhivatal vezetőjévé Csehszlovákiában a Gazdasági Tanács főtitkárát nevezték ki.

—•—

A bélyegzőhamisítások megakadályozása érdekében az iparügyi miniszter elrendelte hogy bélyegzőt csak irásban, két tanu által aláirt levélben lehet rendelni. A bélyegzőkészitő iparos a rendelőlevelet tiz éven át köteles megőrizni.

—⊕—

Elkeseredett szivaros irja: A nagy olasz zeneszerző neve Rossini. A szivart: rossz szini. Szörnyű elméncség, de — igaz.

HALADÁS
A Magyar Radikális Párt hetilapja
Felelős szerkesztő: KENDE ZSIGMOND
Szerkesztő: LUKÁCS GYULA
Felelős kiadó: HALÁSZ ALADÁR
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VII. Rákóczi-út 54
Telefon d. e.: 222-439
Telefon d. u.: 222-436
222-435
Kiadóhivatal: 222-437
Kéziratokat nem adunk vissza és azokért felelősséget nem vállalunk
—o—
Az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat nyomása
Budapest Mikszáth-utca 4—6
Felelős: Gorszky Tivadar igazgató

HÖLGYTUDÓ

IRJA: Gách Marianne

93

Egy szobrásznő és egy festőnő

A Képzőművészek Szabad Szakszervezete Andrássy-úti helyiségének úgynevezett gyűjteményes kiállításán néhány figyelemreméltó képet és szobrot láttam. A művészek között két nő is szerepel, velük beszélgettem a megnyitás napján. Mindakettő jelentős egyéniség. Kunvári Lilla szobrász, Lukácsné Bernáth Ilma festőművész.

A szelíd hangú, átszellemült arcú, Kunvári Lilla lázasan és lelkesen dolgozik, feloldódik a munkájában. Amilyen halk és nőies a beszédje, olyan határozottak és férfiasak a szobrai, kivált a portréi. Feltűnt Kentner Lajos kitűnő arcmása: élet, mozgás és lendület van rajta. Kunvári Lilla elmesélte, hogy a nemrégiben lezajlott Bartók-verseny alkalmából mintázta a kitűnő zongoraművészt, aki mindössze kétszer ült modellt neki. Attól fogva Kunvári Lilla reggeltől-éjfélig ott ült a versenyeken, figyelte Kentnert, majd utána otthon emlékezetből fejezte be a szobrot. Az egyik sarokban Karinthynak egy furcsa, groteszk, de rendkívül jellegzetes karikatúra-szerű szobra áll. Kunvári Lilla jóbarátságban volt Karinthyval, erről a szobráról azt mondja: »Ez volt az én halotti beszédem a sírja felett«. Nem ment el a temetésére, inkább otthonmaradt és akkor fájdalmában mintázta róla ezt az érdekes kis szobrot. Többi munkája is egyéni: »A csellista«, a »Kenyérszegő asszony« és az »Ujvidék S. O. S.« című reliefje, amelyet az ujvidéki vérengzések hírének a hatására mintázott.

Kunvári Lilla Sidló Ferenc növendéke volt, majd Párisba ment, ahol az Académie Julien-ben volt műterme néhány évig. 1938-ban Londonban állított ki. A kultuszminisztérium egyik ösztöndíjasa: havonta 400 forint állami segélyt kap. A felszabadulás óta rengeteget dolgozik.

— Számomra életszükséglet, hogy mintázzak. Nem tulságosan érdekel, hogy mi lesz a szobor sorsa, sikerül-e eladnom, vagy sem. Ugy érzem, hogy dolgoznom kell, különben megfulladok.

Gyerekkorában zongoraművésznek készült, később beiratkozott az egyetem orvosi fakultására, de baloldali magatartása miatt kizárták. Sokrétű tehetség, de mindenekelőtt a szobrászat érdekli.

Lukácsné Bernáth Ilona élettörténete is rendkívül színes és mozgalmas. A férje: dr. Lukács Hugó volt, Ady orvosa és egyik legbensőbb barátja, akit Bölöni Ady-életrajzából ismerünk. Lukácsné megmutatja, Adynak egy levelezőlapját, amelyen nagy vészi sikereket és jövőt neki. Lukácsné 1919-ben nácsköztársaság bukása Bécsbe emigrált, onnan P majd Moszkvába került. denütt sokat dolgozott és tanult. A Szovjetunióban érdekes élménye volt, sokat zott: Közép-Ázsiában, Uralb a Krimben is járt. A felszab után hazajött, de 1947-ben messzire utazott, Kubába hogy meglátogassa fiát: L Pál festőművészt, aki a fizmus elől Havanába emi (Egyébként Lukács Pál is sokára végleg hazajön.) Luk kiállításán főként a Ku festett képei szerepelnek számmal. Forró színei és vészien arányos kompozíciói leginkább talán a két parkr tetszett nekem, meg a »Te part« című festmény, ez u úgy hallom egyik képtárunk is vásárolta. Érdekes a » kalappal« című olajképe »Krimi tatár« rajza is. Nem t valamennyit felsorolni. Megké meséljen Kubáról.

— Havanában elkápráztat természet szépsége — mond de az a kubai paradicsom, an ről némely ábrándos európ annyit regélt, csupán illúzi európaiak számára a klím viselhetetlen, borzalmas a dús hőség, óriási erőfeszítés ahhoz, hogy az ember dolgo Kulturális élet nincs, egyetle állandó színház sem játszik, kor egy-egy színtársulat ven szerepel csupán. A háború meggazdagodott cukor-mágn közvetlen közelében barlangol laknak az éhező bennszülö Az európainak nincs marad valamennyiőket honvágy gy Őrülök, hogy itthon vagyok Máris hozzáláttam a munká amelyet új kedvvel és életör mel folytatok tovább.

Jubilál Párisban a Házasulandók Klub

Az egyik francia hetilapság olvasok az erényes párisi »*Házasulandók Klubjá*«-ról amely most nepli megalakulásának *26 éves ötlecumát*. A klubnak elökelő t teletbeli bizottsági tagjai vann Köztük Edouard *Herriot*, a nem gyülés elnöke, André *Michelin* Georges *Lecomte*, a Francia Aka mia örökös titkára. A házasul dók klubjának költői címe v »Les Lisérés Verts«, amely a célja, hogy az élettársat ker férfiak és nők, mint afféle re nyes ismertetőjelet, keskeny z szalagot viselnek ruhájukon.

A klub vezetője elmondja, ho négyszáz tagjuk van. *Havonta t rom vagy négy párt házasítan össze*. Huszonhat év óta a klu ban házasodottak közül mindöss *egyetlen egy esetben került válás sor*. A tagokat szigorú rostál után veszik csak föl. Gondos ügyelnek arra, nehogy nős férf keveredjen a társaságba. Ecél minden új tagnak személyi adat kat tartalmazó hatósági »csalá értesítőt«, erkölcsi bizonyítvány bejelentőlapot és két fényképet k bemutatnia. Azonkívül a klu nyomtatott kérdőívén vagy sz kérdésre kell felelniök. Amikor klub megalakult, a jelentkezők k zül ötször annyi volt a nő, mint férfi. A második világháborút meg előzően két férfi és három n volt az arányszám, ma ugyananny a férfi, mint a nő.

A klubot meglátogatta egy ripor ter és meglepetéssel tapasztalta hogy a tagok sorában sok a rend kívüli csinos és finom modorú fia tal lány.

— Ezek közül néhányan — mond ja az intézmény vezetője — régebbi tagjainknak a gyermekei. Szülei nálunk ismerkedtek meg egymással és tudják, hogy ide garde-dam nélkül is nyugodtan elereszthetik lányukat.

L. Bernáth Julia: Benssülött nő.

Mindegyik tagot más és más sorszámmal jelölnek meg. A ZV4338. számú hölgy a kérdőívre többek között azt írta:

— Harmincegy éves, szabadon gondolkozó, mindig jókedvű és kitünően főz.

Az egyik hatvannégy éves férjjelölt csendes modorú, nem — dohányzó fiatal nőt keres, akinek a foglalkozása lehetőleg szabónő legyen. Kik a klub férfitagjai? A legtöbbjük hivatalnok, technikus vagy kereskedősegéd. Alig akad közöttük egy-egy, aki elegáns, divatos nőt

Kunvári Lilla: Önarckép.

keres. A feleség házias legyen és fiatal.

Csak azt nem értem, mi köze mindehhez Herriotnak és Georges Lecomtenak?

Megbukott Malaparte Marx-darabja

Curzio Malaparte-nak, az ismert olasz írónak »Das Kapital« című darabját nemrégiben mutatták be Párisban. A különféle árnyalatú és világszemléletű kritika egyöntetűen megegyezett abban, hogy a darab megbukott. Ennek legfőbb oka az volt, hogy hazug színben világította meg Marxot, a dráma főhősét. Most a Lettres Françaises-ben olvasom az érdekes hírt, hogy Jenny Longuet és Edgard Longuet, Marx két dédunokája és örököse élénken tiltakozik a darab további előadásai ellen. Véleményük a következőképen hangzik:

— A darab szövege és rendezése Jenny és Karl Marx nevetséges karikatúráját állítja színpadra. Gondolataikat Malaparte hazug módon kiforgatja és magánéletüket is ellenséges módon ábrázolja. A példátlan hamisításból Jenny Longuet és Edgar Longuet arra következtetnek: a szerzőnek éppen az volt a szándéka, hogy minél gyülöletesebben feketítse be Marx eszméit és alakját.

A két dédunoka közölte Malaparteval és a színház igazgatójával, — élni kíván azzal a jogával, hogy sérelmeiért és az ebből fakadó erkölcsi károkért elégtételt szerezzen.

A francia irodalmi és színházi világban nagy érdeklődéssel várják Malapartenak és a Theatre de Paris igazgatójának a válaszát.

Zsidókérdés és háborús pszichó

A londoni Westminster Theatreban érdekes témájú darabot játszanak. A címe: »The Way Back«. (Magyarul: »A visszaút.«) Az angol ujságok hosszan és részletesen írnak róla. A darab hőse egy amerikai zsidó katona, aki a Csendesóceán egyik katonai támaszpontjának hadikórházában súlyos betegen fekszik. A lába béna és emlékezőképességét teljesen elvesztette. A hadsereg idegorvosa azzal gyógyítja, hogy a betegségét megelőző idők szörnyű élményeit elevenítí föl benne, így akar gyógyító indulatokat és sokkot kiválani a szerencsétlen fiatal zsidó fiúból. Coney — így hívják a hőst — sokat szenvedett a háborúban és sokat kínlódott zsidó volta miatt. Egyik antiszemita káplártársa állandóan lezsidózta. Finch nevű legjobb barátja is elragadtatja magát az ütközet egyik veszedelmes pillanatában és odakiáltja neki: »büdös zsidó fattyú«. Abban a pillanatban Finchen egy ellenséges golyó halálos sebet ejt. Coney megtorpan, elszakad a csapattól, hogy barátját eltemesse. Amikor az egyik bajtársa el akarja vonszolni a holttesttől, Coney felüvölt: rádöbben arra, hogy megbénult a lába. A szerző a darab első részében úgy tünteti fel, hogy a fiatal katona béna lábának és emlékezészavarának lelki okai vannak: Coney abba betegedett bele, hogy társai és barátja megvetették és kinozták, csak azért, mert zsidó. A darab második részében az idegorvos a főszereplő, aki kifejti, hogy a betegséget nem kizárólag a megalázó zsidózás váltotta ki, hanem a jóbarát halálának a körülményei is. Egyik jelenetben azzal kavarja föl Coneyt bénult testi és lelki állapotából, hogy Finch hangját utánozza előtte. Coney idegrohamot kap, emlékezetében feltámad az a borzalmas pillanat, amikor Finch a szeme láttára halt meg. Az idegorvos ezután talpra akarja állítani a beteget. »Állj fel és járj, te büdös, zsidó fattyú!« — kiált rá Finch hangján. Az író végül is levonja a konklúziót: a sokat szenvedett zsidók érthető módon hajlamosak arra, hogy minden őket ért sérelmet zsidó voltuknak tulajdonítsanak. Ez nem helyes, — mondja az író — az élet igazságtalanságai nemcsupán azért taposnak meg őket, mert zsidók, hanem elsősorban azért, mert emberek.

Az egyik angol ujság hasábjain a kritikus vitatkozik egy idegorvossal a darab problémáiról. Félreértés ne essék, a dráma egyáltalán nem antiszemita tendenciájú, de a szerző a különleges zsidó sérelmek mögött az általános emberi és szociális sérelmekre akar rávilágítani és éppen ezért haladó szellemű. Az idegorvos megállapítja, hogy a háborúban a lelki megrázkódtatások sok esetben testi betegséget váltottak ki. Gyakran megesett, hogy a kaszárnyákban a legjobb bajtárs halála miatt érzett kétségbeesés különös módon vegyült azzal a titkos örömmel: kettőjük közül nem ő pusztult el. Ez az öröm később szégyenkezésbe és lelkiismeretfurdalásba csapott át és felborította a háborús eseményektől amúgyis megrendült idegrendszert. A kritikus a vita során megjegyzi: a darab hibája az, hogy kettős témája van: az egyik a zsidókérdés, a másik a katonák háborús pszichológiája. Elképzelhető, hogy a szerző a lelki indítékoknak éppen ezt a furcsa összetettségét szándékozta feltárni. Az író úgy véli, hogy nincs külön zsidókérdés, csak általános emberi problémák vannak. Mégis úgy látszik, hogy a zsidókérdés Angliában sokat foglalkoztatja az emberek érdeklődését.

A tízszeres bajnoknő

Márer Klári, a *Haladás* és a *Világ* rögépíró-bajnoknője *tizedik bajnokságát nyerte meg vasárnap*. Ez a kedves, fiatal lány 1939-ben Európa-bajnok volt már. Akkor 16.288 betűt ütött le harminc perc alatt. Márer Klári elmondja, hogy a vasárnapi versenyen a budapesti nagyvállalatok négyszázhúsz gépírónője vett részt. Tizenöt perc alatt mindenkinek ugyanazt a szöveget kellett másolnia. Márer Klárinak ezerrel több úgynevezett tiszta ütése volt, mint az utána következő nyertesnek. Egyébként a szerkesztőségben senkisem tud olyan gyorsan diktálni neki, mint amilyen szélsebesen írja az elhangzott mondatokat. Gyerekkorában kitünően zongorázott, most ugyanazzal a technikával gépel, amelyel valaha a Czerny-etüdöket játszotta. Az angol, francia, német és olasz szöveget ugyanolyan kitünően másolja, mint a magyart. Percenkint kétszáz szótagot ír. Valóban virtuóza mesterségének.

Bernáth Ilma; dr. Lukács Hugóné (Kolozsvár, 1891. dec. 10. -- Bp., 1961. ápr. 19.): festő, rajzoló. Pesten és Nagybányán (Hollósynál) tanult, majd Münchenbe és Párizsba utazott. 1917-ben tért haza Bp.-re. 1918-ban tagja az MKP-nak. A Tanácsköztársaság bukása után férjével Bécsbe emigrált, bekapcsolódott az osztrák, később Berlinben a német munkásmozgalomba. A 20-as években illusztrációi és szatirikus rajzai jelentek meg a Roter Pfeffer és más folyóiratokban. 1933-ban előbb Párizsba, majd a SZU-ba költözött (férje Párizsban meghalt). Moszkvában is különböző folyóiratok munkatársa volt. Nagy irókról, ismert személyiségekről készitett arcképrajzai (Barbusse, Romain Rolland, Nyisztor György stb.) a Párttörténeti Intézetben vannak.

Bernáth Ilma festő, rajzoló

Magyar Életrajzi Lexikon

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJÚSÁG

1959 NOV 8

Dr. Fukáts Hugóné, Bernáth Ilma

Egy gazdag élet

EMLÉKEIBŐL

A belváros forgatagához közel, ahol azonban már nem neon világít a kirakatokban, hanem halvány lámpák fillóznak, műteremlakásában csöndesen él egy asszony. A műterem falai tele festményekkel, az egyik heverőn odavetett mappa s a festőállványon egy majdnem befejezett kép. A címe: Aratás. Aranyló kalászok közt dolgoznak a parasztok s mozdulataik ritmusa harmonikusan egybeforr az aranyló-sárgás kalászok hajladozásával.

★

Dr. Lukács Hugóné Bernáth Ilma festőművésznőt látogattuk meg, egy gazdag élet szemlélőjét és részvevőjét, kinek visszaemlékezései munkásmozgalmi és irodalomtörténeti dokumentumok. Férje dr. Lukács Hugó volt, Ady orvosa és barátja, akiről Bölöny Ady-életrajzában is olvashatunk. Lukácsné féltve őrzött levelezőlapokat mutat. Ady írta Lukácsnénak még az 1910-es és 13-as években. (A többi elveszett.) Nem, nem adhatja ide, odaígérte már valakinek, aki készülő Ady-tanulmányában használja fel. Vigaszképpen inkább elmeséli egy történetet Adyról:

— Amikor kitört az őszirózsás forradalom, meglátogattam Adyt Veres Pálné utcai lakásán. Azt hittem, egy vidám, bizakodó Adyval találkozom. Amikor beléptem a szobába, legnagyobb meglepetésemre magábaroskadtan ülve találtam. Korholtam, hogy nem örül, hiszen annyira várta a változást. — Ez még nem forradalom — mondta Ady leverten. — Már özönlenek vissza Oroszországból a magyar katonák s ezek hozzák csizmatalpukban a röpcédulákat... Amikor Kun Béláék visszajönnek, akkor lesz az igazi forradalom — mondta.

★

Lukácsné itthon Hollósi Simon tanítványa volt, 1919-ben, a tanácsköztársaság bukása után Bécsbe emigrált, majd Párizsban André Rhote mesternél tanul, később Moszkvában Favorszkynál (aki a régebbi időkben szintén Hollósi tanítványa volt Münchenben). Bejárta Közép-Ázsiát, a Krimet, az Uralt. Kérjük, meséljen moszkvai emlékeiről:

— 1935-ben Nexő is Moszkvában tartózkodott. Művésztársaságban ismertem meg és kissé elfogódottan kértem, hogy lerajzolhassam, mert híres volt arról, hogy senkinek nem ült modellt. Nagyon megörültem, amikor szállodai szobájába kért, bemutatott a családjának és ha türelmetlenül is, de modellt ült nekem. A rajz nyilván megnyerte tetszését, mert aláírásával is hitelesítette. Tudomásom szerint ez az egyetlen eredeti rajz Nexőről. Mindig ezt a jellegzetes fejt látom a lapokban.

Egy kevésbé ismert rajzáról a következőt meséli:

Jelena Stasova, Lenin egyik legkedvesebb munkatársa, akivel a svájci emigrációban is együtt dolgozott. 1940-ben felkért, hogy a Vörös Segély francia nyelvű lapja, a Litterature Internacionale részére — melynek ő volt a főszerkesztője — rajzoljam meg Henri Barbusse arcképét. A nagy francia író ekkor már halott volt. Hét különböző fényképet téve magam elé s néhány személyes találkozásunkra visszaemlékezve, rajzoltam meg a mester képét, mely az említett lapban meg is jelent.

A műterem falait egzótikus témájú képek díszítik.

— Kuba. Csodálatos vidék. A természeti szépségek elkápráztatók. S ez a paradicsomi táj — illúzió. Paradicsom a gazdagoknak, pokol a szegény népnek. Európai számára pedig az éghajlat szinte elviselhetetlen. 1947-ben jártam ott, fiamat látogattam meg, aki szintén festőművész. A hitlerizmus elől menekült Havanába és kubai nőt vett feleségül. Már régen készül haza. Egyszer talán vissza is jön...

— Vajon a világotjárt művész hol szeret legjobban festeni — kérdezzük. — Hol volt számára a természet a legkedvesebb? Párizsban? Havanában?

Tekintete vegigsuhan a falon, majd megpihen az egyik festményén: a nyári napsugár rávetődik a Duna tükrére és bearanyozza a partot...

— Dömösön. Nagyon szeretem a dömösi Dunakanyart...

★

Lent az utcán már hideg van, de gondolataim ott járnak; ott fent a műteremlakásban, ahol egy derűs lelkű művészasszony él.

Hernádi Magda

fiú a tízóra
fillérjét oda
nak? Röpl
után rájö
nemcsak a
régi szoká
nénik és
nem kold
helyben
vagy ezer
És álta
könyörgé
kocsi v
gyerekel
na csap
jon egy
megálle
hogy
megáll

Vill os! Nem akarom belek mi a dologba családo-

ak,
oznak havi
áz forintért.
an: *leszoktunk a*
. Ha a kenyeres
zörög az utcán, a
em szaladnak utá-
tul, hogy bácsi, ad-
rabot! A villamos-
nem könyörögnek,
menjenek el egy

átszállot

Mert az emberek
ezznek szokásokról és újakat vesznek fel. Sokszor arról is elfelejtkeznek, hogy a régi miért volt és hogyan jött az új. Ezért javaslom — tudományos kutatásom összes eredményeként —, hogy nem árt észrevenni a kiveszőszokásokat.

Kovács György

Gur Bakshs Singh

Amikor megláttam fején a turbánnal, hófehér szakállával, azt hittem, valamelyik keleti mese csodálatos bölcsével hozott össze a jószerencse. Amikor megtudtam, hogy ő az Indiai Béketanács alelnöke, már csak azon csodálkoztam, hogy bemutatkozáskor nevéhez: Gur Bakshs — miért teszi hozzá a „Singh" szót is, ami sivatagi oroszlánt jelent. Készségesen megmagyarázta:

— *Az indiai Singh-törzs, melyhez tartozom, ötszáz évvel ezelőtt nagy bátorsággal harcolta ki függetlenségét a sivatagi támadókkal szemben. Azóta, a hősi múlt emlékeként, törzsünk minden tagja*

A VÁROS

gyerekeit neveltük, később elterjedt a híre az egész országban, és sok szülő kérte, hogy vegyük fel gyerekét az egyedülálló modern felfogású nevelőintézetbe. Nálunk a fiataloknak teljes önkormányzatuk van. A házkörüli munkán kívül, melyet szintén maguk végeznek el, megismerkednek

Heteken keresztül jártam got. Szatmárt, Szolnok magyar tiszatáját, a szétsz déket, ami oly kedves volt tőfi Sándornak, s ahol N mond gyalogolt. Beszélt

M.D.K.

Bernáth Ilona.

Festőművésznő.

Napló.

Magyar Nemzet. 1961. ápr. 28. 4.old.

Bernáth Ilona

Lukács Hugóné

festő

VI. Csengery u. 68. II.

MKSz 1947

l.

Lukács Hugóné

Dr. Lukács Hugóné Bernáth Ilma

Egy gazdag élet emlékéből.
Hernádi Magda

Magyar Ifjúság
1958. márc. 9.

Ik-D-U

LUKÁCS Sándorné, ózd.
Bereczki Ilona halála

Lásd: Bereczki Ilona

Magyar Nemzet 1961. aug. 25. 6. l.

M.D.K

Lukács Hugóné Bernáth Ilma
festő

Aratás" c. képe – Illetődés.
"

Sermadi Magda: Egyszerű élet emlékeiből
Magyar Ifjúság, 1958. nov. 8 – 45 oldal.

MIDK

Lukács Ferenc
festő

Adj egyházi arcképeket
felsége, kérvényt tanítóságra
aki a nyugati falusi szabad
iskola gondolatát felvetette a
miniszterek.

Horváth Béla: Megjegyzések Dévény Ádám Keresztelő
Szent János életéhez. – 3 kép

MDK

Bernáth Ilona

rajza Gábor Andorról repr.

(Gábor Andor.)

Nők Lapja, Bp. 1953. január 29. [5. l.]

MDK

Bernáth Ilma

rajza Barta fajáról 1950-ből repr.

(Szeretettel üdvözöljük ...) (képfelirat)

Ország-Világ, Bp. 1958. október 29. 15. l.

BERNÁT Ilma festőm.

Barbusse (rajz, rézv.)

Művelt Nép 1955 11 szt. 35. n. arj. 28. 2. l.

Bernáth Ilma, festő

Elhunyt dr. Lukács Hugóné, szül. Bernáth Ilma festőművésznő. 1918 óta részt vett a munkásmozgalomban.

-: Hír – Meghalt Bernáth Ilma festőművésznő

NÉPSZABADSÁG, [illegible]. 1961. [illegible] 25.

Bernáth Ilona festő

D 04

1961. ápr. 17-én hunyt el

a farkasréti temetőben.

– Elhunyt Bernáth Ilona festő: 8. l
művésznő

NÉPSZABADSÁG / Bp. 1961. ápr. 28.

Bernáth Ilona

1919-ben a Képzőművészeti Főiskola növendéke-tanítványa.

Kortárs Ex: Dercsényi Gyula, Corvina, 1964 14. l.

MOK

Bernáth Ilona
festőművésznő

halála. (A munkásmozgalom régi harcosa volt.)

÷ Elhunyt Bernáth Ilona festőművésznő
Népszava 89. évf. 100. sz. 1961. április 28. pén. 2l.

M. D. U.

BERNÁTH Aurel festő

özv. dr. Lukács Ilusné

A magyar Parlizán Szövetség tagja
1918 óta vett részt a mentőakciók-
galombon

1961. április 26-án meghalt

Magyar Nemzet 1961. ápr. 25. 6. l.
28. 4. l.

MDK

Lukács Hugóné Bernát Ilma

Bergitey Ernő cikke. Magyar Iparművészet, 1919.
50-52, 61-62 l.

Lukács Hugóné Bernát Ilma

nevelése a Kommün alatt

Írta

Pogány Kálmán

tornatanár

A' Weker[illegible] - Sándor miniszterelnök
(18[illegible]8–1921.) Körajz. Giehse Alfons.
M.T. Kép[illegible]. Kat. (1922.) 7iz. —

Le. D. K.

LUKÁCS Hugóné

Kernstok Károly

Egy egyéni arcvonás keletkezése

Több ered a szerkesztőségi vörös irónál.

Horváth Béla: Megjegyzések Dévényi Iván " Kernstok Károly életutja" című cikkhez

Művészettörténeti Értesitő 1961. 2-4. sz. 228. o.

M.D.K.

Bernáth Ilona
festő

Munkásságáról.

Szilágyi Jolán: Bernáth Ilona halálára.
Művészet, 1961. július – 47.

MEGHÍVÓ

RÁFAEL VIKTOR, CONRAD PÁL, RÁKOSY ZOLTÁN,
LUKÁCSNÉ BERNÁTH IRMA festőművészek
KUNVÁRI LILLA szobrászművész

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

a Képzőművészek Szabad Szakszervezete helyiségeiben
Budapest VI. kerület, Andrássy út 69

A kiállítást március 5-én, szombaton délután 5 órakor
SZEGI PÁL nyitja meg.

A kiállítás nyitva: 1949 március 5-14-ig, 10-14, szombaton 10-19 óra között

Tárlatvezetést tart: március 6-án délelőtt 11 órakor DR FEHÉR ZSUZSA
március 13-án déli 12 órakor DR SZÉKELY ZOLTÁN

Belépődíj nincs!

Kiadó: Ráfael Viktor — Dr Móricz Miklós nyomda, Budapest VI, Jókai u. 38

Nyomtatvány

dr Rabi Erzsébet

Bpest

Hőgyes Endre u

17. I. B

Lukács Hugóné sz.
Bernáth Ilona

festő

Lása Lukácsné Bernáth Ilona.

2669. szám

A Fra
nyerem- Gróf Vay
Kivizslés" c. mű
könyvtára részére
Budapest,

A mi

Lukácsné Bernáth Ilona

Fő bejt

Kubai tengerpart, vízf

FŐVÁROSI KÉPTÁR
KIÁLLÍTÁSAI
XLIII.

MAGYAR OTTHONOK

Bernáth Ilma

festő

1. Lukácsné B. I.

	200	~~152~~	30	40	–
	összesen			310	–

ő. —

jus 17.

Kovács József
asztalos

MDK

Bernáth Aurél, építész

92 éves korában elhunyt

1969. március 20-án.

– : Halálozás 11

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. március 26.

Bernáth Imre

MDK

a siketek első nemzetközi napja alkalmából rendezett kiállításon szerepelt.

Festményei.
Rajzai.

Szabad Föld. 1958. okt. 12.

Bernáth István ötvösmester

az 1788-évi jelentés szerint a kincsorvosi cég tagja volt.
(1768-1809).

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
281. old.

K. D. L.

BERNÁTH István ötvös

1795 körül a vízivárosi ötvöscéh tagja

Leitholdt Sándor: Szentpéteri f. ... Bp. 1954. 136. l.

Bernáth István, ötvös. A XVIII. század második felében Rimaszombaton működött. 1780 febr. 8-án hites dekánságra confirmáltatott a rimaszombati ötvös czéhben.

Rómer Flóris: A hazai ötvös czéhek szabályai. *Századok.* 1877. 423. l.

Bernáth István
ötvös

Bernáth István ötvös. A rimaszombati ötvös-céh 1768-ban avatta mesterré. 1779–81-ig és 1783-ban a céh dékánja, 1784—90, 1795–6, 1801. és 1804–5-ben céhmestere volt. ~~A céh jegyzőkönyve~~ 1809-ben említik utoljára. (Mihalik S., Régi ötvc. Bp. 1919 29, 93. l.)

MDK

ifj. Bernát János

Tivoli, vf.

Magy. Müvészetért kiáll. r.Mücs. 194o. febr.

17. 1.

MDK

Bernáth János festőnöv.

Bozzay: Munkabemutató. Pesti Napló, 1935. jun. 2o. 2 1.

atalok foglalkoztató köz-
1937-39; "Channel Heights"
1943; Tremaine-ház, Monte-
Insurrance Company-háza,
i közül a Wie baut Amerika?
Wohnen. Stuttgart, 1955. e-
: R.N.Bauten und Projekte. Zürich,1951.

Major Máté

MDK

Bernát János, butorterv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.
43.l.

Sommer István és Bernáth János, ip.m.isk.-növendékek.
Kaesz Gy.tanár szakosztályán.

Két nyaralóház/weekendház /terve. Kép. 548.1.

Az egyik vizre épitett ,közvetlen lejárattal a vizre. /2 személyes/ Kép és alaprajz 548.1.
A másik 3-4 személyes, fából, falazott kéménnyel és veranda felülettel stb. Kép. 549.1.
Alaprajz-féle az 548.1. Kép. 548.1.
Kaesz Gyula: Iparművészet és iparművészeti nevelés. Tér és Forma. 1930. III.évf. 12.sz. 541-549.1.

ifj. Bernáth János

MDK

Dalma

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

ifj. Bernáth János

MDK

Gardenia

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Bernáth János, festőm. MDK

ettől a tehetséges művésztől egyénileg előadott
aktot láttunk.

Pipics Zoltán: Téli tárlat.
Műcsarnok.
Uj magyarság. 1939. jan. 29.

Bernáth József, ötvös. 1804-ben avatták
mesterré Rimaszombaton.

Bernáth József
ötvös

Mihalik Sándor: A rimaszombati ötvöscéh.
Budapest, 1919. 93. l.

BERNÁTH JÓZSEF, keramikus

A bélapátfalvi kerámiaedényégetőből csak azoknak a dolgozóknak a nevét ismerjük, akik valamilyen hivatalos iratban szerepeltek. - N Bernáth 1830-ban csak rövid ideig dolgozott a gyárban. 230.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Az apátfalvi kerámiaedénygyár 1894 és 1928 között 221.old.

AZ EGRI MÚZEUM ÉVKÖNYVE, VI. 1968. Eger, 1969

MDK

Bernáth László

uj szobrokról, absztrakt vitáról számol be, pécsi jegyzetek cimen.

Esti Hirlap 266 sz. 1957. nov.13 3 old.

SZEMIMPEX KIADÓ

BERNÁTH MÁRIA

RIPPL-RÓNAI

SZEMENKÉR MÁTYÁS
A SZEMIMPEX KIADÓ
ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓJA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
1995 NOVEMBER 25-ÉN
15.00 ÓRÁRA

BERNÁTH MÁRIA
RIPPL-RÓNAI JÓZSEF
CÍMŰ KÖNYVÉNEK
SAJTÓBEMUTATÓJÁRA

A BUDAPARI PALOTA B ÉPÜLET
FÖLDSZINTI ELŐADÓTERMÉBE

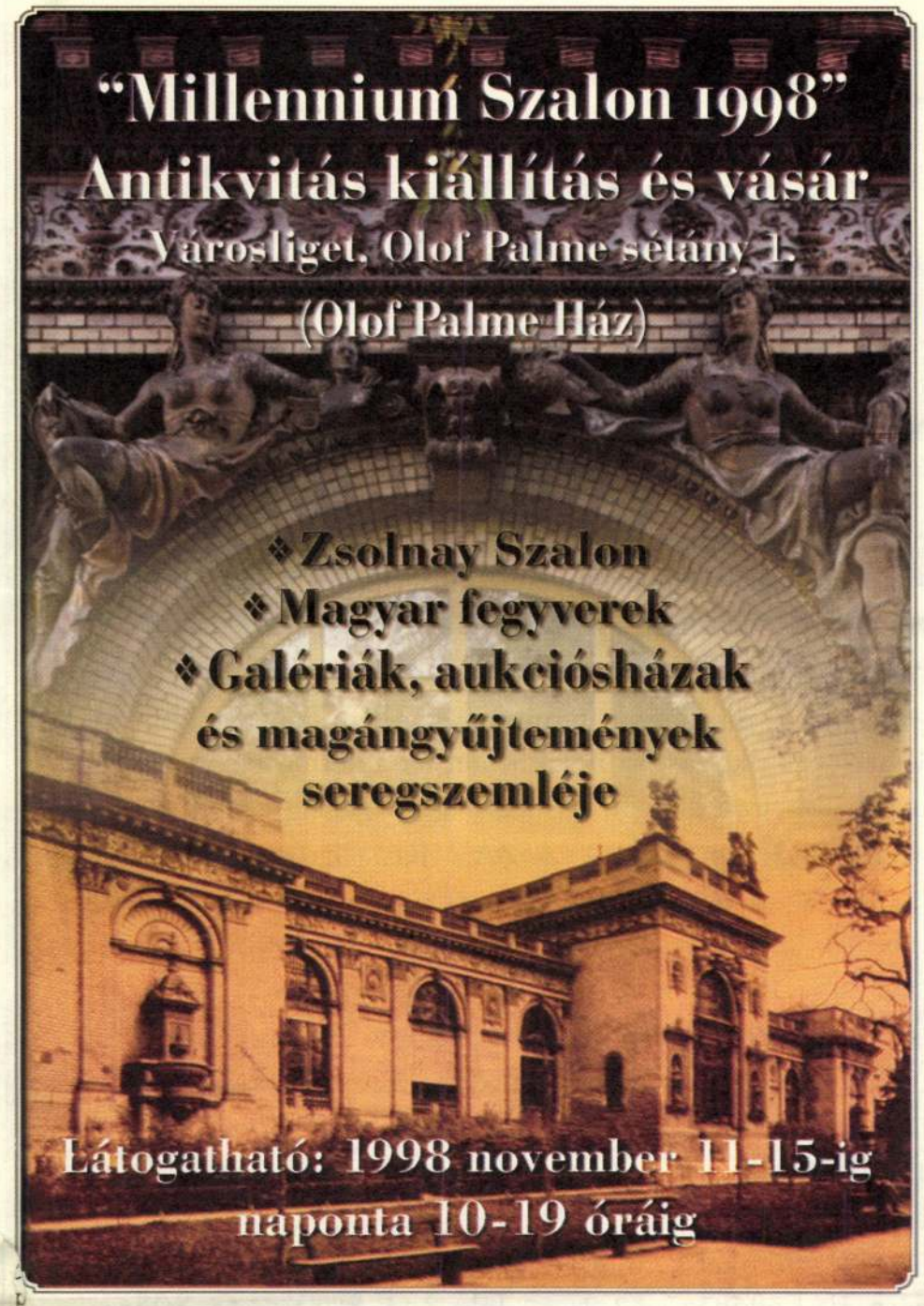
A KÖNYVET
BERECZKY LÓRÁND
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
FŐIGAZGATÓJA MUTATJA BE

SZEMENKÁR MÁTYÁS
A SZEMIMPEX KIADÓ
ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓJA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
1998 NOVEMBER 25-ÉN
15.00 ÓRÁRA

BERNÁTH MÁRIA
RIPPL-RÓNAI JÓZSEF
CÍMŰ KÖNYVÉNEK
SAJTÓBEMUTATÓJÁRA

A BUDAVÁRI PALOTA B ÉPÜLET
FÖLDSZINTI ELŐADÓTERMÉBE

A KÖNYVET
BERECZKY LÓRÁND
[illegible]
[illegible] MUTATJA BE

Gazdagodik a Rippl-Rónai irodalom

Könyvbemutatót tartanak november 25-én a Magyar Nemzeti Galériában: Bernáth Mária Rippl-Rónai-monográfiája a Szemimpex Kiadó gondozásában jelenik meg. Bernáth Mária Rippl-Rónai József művészetének legavatottabb ismerője. Ő volt a nagy gyűjteményes kiállítás rendezésének irányítója, és a tárlathoz kapcsolódó katalógus is az ő koncepciója alapján készült. A monográfia a szerző 1976-ban megjelent könyvének jelentősen bővített és átdolgozott változata. A tudományos igénnyel megírt, elegáns kivitelű könyv a művész életútját, pályaképét, stíluskorszakainak jellegzetességeit a művekből kiindulva rajzolja meg. A kötetben 58 színes és 80 fekete-fehér reprodukció található. (320 oldal, vászonkötés védőborítóval, 3500 Ft)

MAJOROS VALÉRIA

Kisalföldi művészek lexikona

Művészeti lexikonokban nem dúskálunk, főként a kortárs művészeti irányzatok, alkotások és művészek között eligazítóban nem. A nagy, négykötetes Művészeti lexikon több mint harminc esztendeje jelent meg, így benne hatvanévesnél fiatalabb művészt, művészeti áramlatot hiába is keresnénk. Hiányt pótol tehát Salamon Nándornak a Kisalföld Alapítvány kiadásában megjelent munkája, a Kisalföldi művészek lexikona. A szerző negyedszázados munkássága során – 1972-től a győri Xantus János Múzeumban dolgozott, majd 1985-től egy évtizedig a Szombathelyi Képtár igazgatója volt – gyűjtötte össze a környék képzőművészetére vonatkozó adatokat, mi több volt energiája, kitartása, hogy a kiadás feltételeit is megteremtse. A lexikon az egész Kisalföld XVI. századtól napjainkig terjedő képző- és iparművészetének sokrétű, megbízható forrása, mintegy 1100 művész munkásságáról ad számot illusztrációk nélkül. (356 oldal, 1200 Ft)

HEITLER LÁSZLÓ

Fejtörő

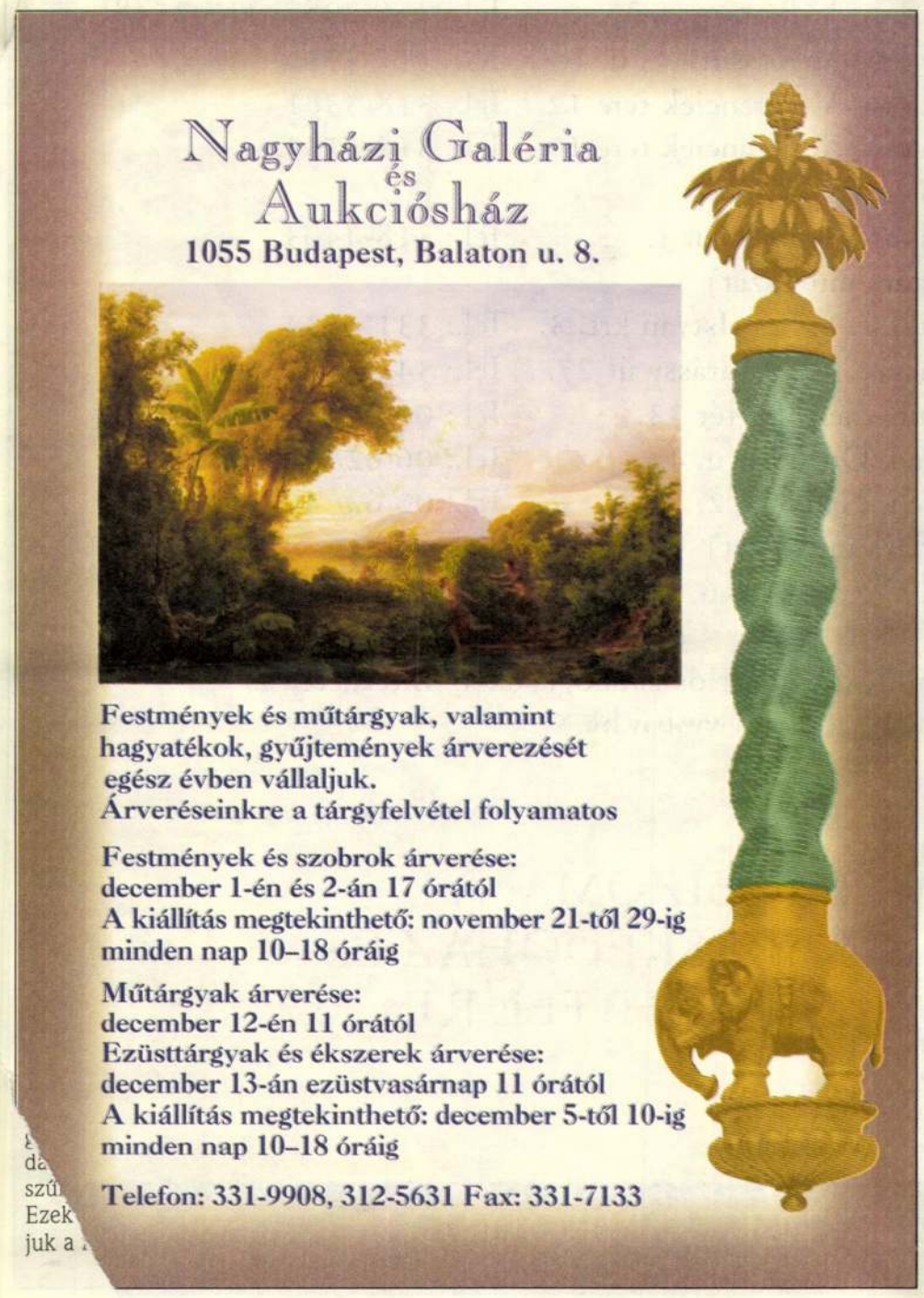
Első számunk játékának helyes megfejtése: **C, B, B**.
A sorsoláson
Csányi Anikónak (Budapest),
Slezák Juditnak (Budakeszi) és
Mester Lászlónak (Kecskemét)
kedvezett a szerencse.
Lapunkat egy évig postán kapják meg.
Az első helyes megfejtést beküldő **Olejnyik Attilá**nak (Budapest) különdíjat ajándékoz a szerkesztőség: egyéves Műértő-előfizetést és az Antik órák című könyvet kapja.

E havi rejtvényünk
A kérdéseink alatt megadott lehetőségek közül válassza ki a helyeset.
A kérdések sorszámát a hozzájuk tartozó helyes válasz betűjével levelezőlapon, levélben, faxon vagy e-mailen juttassa el – pontos címét feltüntetve – szerkesztőségünkbe.
A helyes megfejtést beküldők között sorsolás dönti el, ki lesz az a három szerencsés, aki a Műértő egyéves előfizetését nyeri.
A beküldési határidő november 20-a.
A nyertesek nevét következő számunkban közöljük.

1. Hány tétel szerepelt a Mű-Terem Galéria első árverésén?
A 120 **B** 210 **C** 150

2. Minek a rövidítése az ÉH?
A Évszám helyett.
B Magyar Éremhatározó.
C Értékhibás.

3. Hány éve rendezték meg az első Antik Enteriőr Régiségkiállítást és Vásárt?
A 3 **B** 4 **C** 5

NEMES GALÉRIA
Budapest V. ker., Falk Miksa u. 28.
Telefon/fax: (00 36 1) 302-8696, 302-8698
Budapest V. ker., Kálvin tér 4.
Telefon/fax: (00 36 1) 267-3187, 267-3343

VÁROSMAJOR GALÉRIA
Budapest II. ker., Szilágyi Erzsébet fasor 3.
Telefon: (00 36 30) 949-2900, 933-3219
Telefon/fax: (00 36 1) 212-3156, 212-4826

A MŰTÁRGY-KERESKEDELEM VÉRKERINGÉSÉBEN

1773-ban az első magyar királyi zálogházat Mária Terézia kiváltságlevele nyomán Pozsonyban nyitották meg. A zálogház megálmodói ekkor még aligha gondolták, hogy elhatározásuk és munkájuk nyomán egy olyan kereskedelmi és szolgáltató vállalkozás születik, mely napjaink, és minden bizonnyal az ezredforduló műtárgy-kereskedelmének is meghatározó szereplője lesz. A BÁV Rt. történelmi elődjei révén 225 év tapasztalatával és országos felvevőbázisával, illetve bolthálózatával áll a műértők rendelkezésére. A BÁV Rt. aukcióin, illetve műtárgyüzlet-hálózatán keresztül így Önnek is lehetősége nyílik arra, hogy biztos forrásból frissítse fel gyűjteményét, vagy vevőt találjon értékeire.

Műtárgyüzleteink:

Budapest, I. Hess A. tér 3.	Tel.: 375-0392
Budapest, II. Frankel L. u. 13.	Tel.: 315-0417
Budapest, II. Lövőház u. 2-10.	Tel.: 345-8058, 345-8085
Budapest, V. Bécsi u. 1-3.	Tel.: 266-2087, 317-2548
Budapest, V. Kossuth L. u. 1-3.	Tel.: 317-3718
Budapest, V. Ferenciek tere 12.	Tel.: 318-3381
Budapest, V. Ferenciek tere 10. (Szőnyeg)	Tel.: 318-3733
Budapest, V. Bécsi u. 3. (Kortárs művészet)	Tel.: 318-4403
Budapest, V. Szt. István krt. 3.	Tel.: 331-4534
Budapest, VI. Andrássy út 27.	Tel.: 342-5525
Szombathely, Fő tér 33.	Tel.: 06 94/ 314-894
Szeged, Oroszlán u. 4.	Tel.: 06 62/ 325-090
Szeged, Nádor u. 2. (Kortárs művészet)	Tel.: 06 62/ 494-357
Pécs, Citrom u. 2-6.	Tel.: 06 72/ 214-459

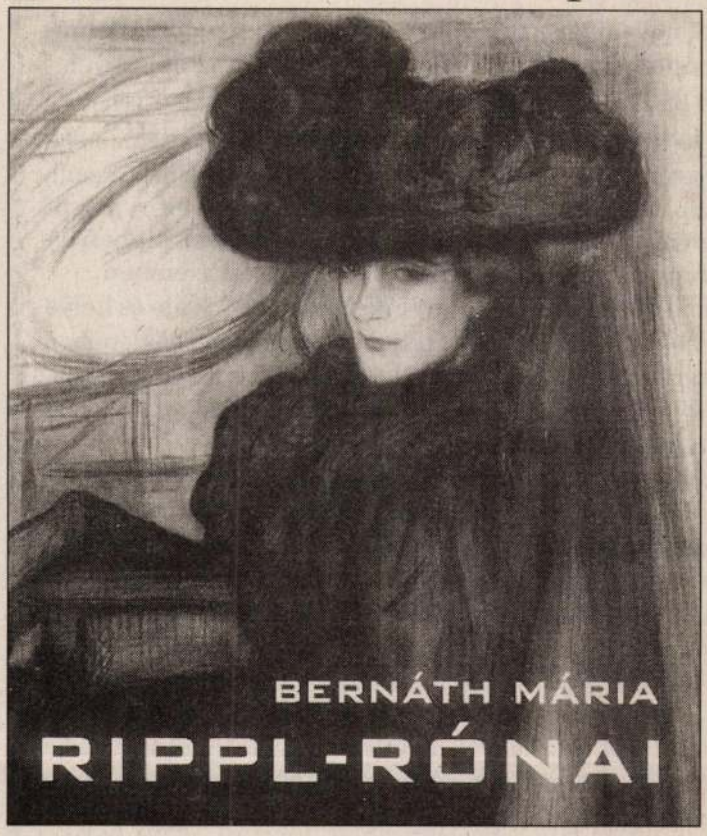
A kiállítási és aukciós katalógusok az Interneten is megtalálhatóak: www.bav.hu

BÁV BIZOMÁNYI KERESKEDŐHÁZ ÉS ZÁLOGHITEL RT.

AZ ÉRTÉKEK BIRODALMA

ROXER Reklám

Rippl-Rónai – a Szemimpextől

A ritka szép könyvek kiadója, a Szemimpex szerdán délután mutatta be a budavári palota B épületében legújabb kötetét, *Bernáth* Mária 1976-ban megjelent Rippl-Rónai-monográfiájának átdolgozott, és bővített változatát. Az újrakiadást a Nemzeti Galéria ez évi gyűjteményes kiállítása tette időszerűvé. E nagy hírű tárlat ugyanis mérföldkőnek számított Rippl-Rónai művészetének bemutatásában és feldolgozásában. A monográfia voltaképpen portré a portré felülmúlhatatlan mesteréről. Bernáth Mária arra tesz kísérletet, hogy megkeresse helyét hazájában s az európai festészet élvonalában annak a mesternek, aki „úgy festett, ahogyan más beszél". A hatalmas életmű (2400 olaj- és pasztellkép, 800 rajz, 30 rézkarc és litográfia, száz iparművészeti tárgy, illetve vázlat) s a gazdag élet hiteles ábrázolása nem kis próbatétel, kiváltképp, hogy Rippl-Rónai József mellett be kell mutatni mindazokat a grandiózus egyéniségeket (*Munkácsy* Mihályt, *Ady* Endrét, *Babits* Mihályt), akik művészetét alakították. Rippl-Rónainak ugyanis eltökélt szándéka volt lefesteni (és barátságába fogadni) mindazokat, „akik ezt a viszontagságos kis maradék országunkat naggyá, kultúrájában elismertté teszik".

A kötetet válogatott bibliográfia, színes képek jegyzéke és Rippl-Rónai írásainak lajstroma teszi teljessé. Meg a nekrológok hosszú sora, mellyel Nyugat-Európa s Magyarország siratta „a világ legkedvesebb emberét" (Maillol). **(l. g.)**

ak szempo … it és az egyéb részletes pályázati feltétele-
zt venni k … nók – a **R.-ben** megfogalmazott feltételek
egészítő tá … oztatófüzetből (a továbbiakban: tájékozta-
g.

98. novem… 27-én 10–13 óra között, egyébként mun-
pénteken … 13 óra között a Hírközlési Főfelügyelet
33 Budapes … isegrádi u. 100.) térítésmentesen átvehető.
ció benyú… sára nem jogosult az a szervezet, amely-
fogalmazot … záró feltételek [a)....d)] bármelyike fennáll,
sziós társa… ; vagy annak tagja, amelynek a pályá-
enyújtása… kiegyenlítetlen koncessziósdíj-befize-
fenn a fej… ti kezelésű előirányzattal szemben.
ációk össz… ítása, benyújtásának határideje és helye
ációkat a t… koztatófüzetben és annak mellékleteiben
tartalomm… az ott előírt alaki követelményeknek (pá-
ott és/vagy… ektronikus formában, valamint az előírt
en kell össz… lítani.
ciókat 12 (… redeti és 11 másolati) példányban a Mi-
lezárt és s… tlen, cégjelzés nélküli, *„Hírközlési célú fe-*
zat-csoport … logatási pályázat 1998." megjelölésű boríték
tékolva, egy… kötegelve, de leszámolhatóan legkésőbb
n 15 óráig … l benyújtani a Minisztérium, mint a feje-
at-csoport p… eszközeivel való rendelkezés jogosultja és
n által a pá… zat bonyolításával megbízott **Hírközlési**

…ciókat a Hírk… ési Főfelügyelet **ügyfélszolgálata** fogadja
grádi u. 100 …atti irodájában. A pályázati dokumentációk
enében törté… , amelyen a Hírközlési Főfelügyelet az át-
…vétel időpon… feltünteti. A pályázati dokumentációk be-
tájékoztatás… Hírközlési Főfelügyelet ügyfélszolgálatától
3-0673 telefo… lletőleg a 468-0680 telefaxszámon.

…ázati dokun… táció benyújtását megelőzően pályázati
melynek mé… ét és befizetésének módját a **R. 7. §-a,**
tófüzet tart… azza.
ációk benyújt… kor a Hírközlési Főfelügyelet ügyfélszol-
…atni a pályá… díj befizetését igazoló okmány *eredeti*
t pályázati d… mentációkhoz mellékelni kell a pályáza-
…azoló okirat … *solatának* egy példányát, amelyet a
t az ellenőrzé… követően a dokumentációhoz csatolt zárt
A pályázati d… befizetését igazoló fenti dokumentumok
dokumentác… em vehető át.
ntációk felb… tása
ációk felbontá… a közjegyző jelenlétében kerül sor **1998.**
rától kezdőd… , a Hírközlési Főfelügyelet Rendez-
…zpont nagyt… nében (1027 Budapest, Fő u. 80.)

Barnáth Mária, művészettörténész

F. R.: Középszerűség.
Népszabadság, 1946. okt. 5.

Bernáth Mária, művészettörténész.

Gyöngy Péter festőművésza kiállítását megtekintette, jan. 21-én a Fényes Adolf-teremben.

Megtörtént.

1944. jan. 21.

Bernáth Mária, művészettörténész

Rippl Rónai József egykori lakása az Anna u. volt, ma Lotz Károly u. 3 sz. házon 1957. nov. -tól városi műemlék emléktábla hirdette: „a Rippl-család e régi házában élt Rippl-Rónai József sok jelentős képe-vári képét. E házat lebontották, az emléktábla eltűnt. Bernáth Mária Rippl-Rónairól írott könyvében ezt a lebontott házat jelölte meg a festő szülőházának, és ennek fényképét közölte.

Horányi Barna: Rippl-Rónai — a miénk.
Somogyi Néplap, 1981. júl. 5.

A pop nemzedék másodvirágzása

JEGYZETEK A LJUBLJANAI GRAFIKAI BIENNÁLÉRÓL

A hatvanas évek festői, szobrászai a hétköznapok tárgyai felé fordultak, ebből csináltak művészetet, de alig tudták elkerülni, hogy a hétköznapiságot ne mitizálják, hogy az önmagukban megjelenő hétköznapi jelenségek ne váljanak jelképes tartalmú szimbólumokká. A hatvanas évek művészete a pop art volt. Főművei múzeumok falát díszítik, és nem is nagyon beszélünk róla másképp, mint valami régi szép emlékről, amely valaha izgalmas, élő volt, sokakat inspirált újabb és újabb gondolatok felvetésére, de ma már a művészet történelemkönyveinek lapjaira szorult vissza.

Ezt hihettük mindaddig, míg a művészet szüntelen megújító törekvéseit keresve egy szlavóniai városba nem tévedtünk, ahol mindezeket az előítéleteket fel kellett adnunk, mert az a nemzedék, amely a hatvanas években olyan értékes műveket hozott létre, ma sem adja alább, sőt az egykori lázas sietségüket egyre érettebb, egyre klasszikusabb formák váltották fel. A pop-generáció tagjait láttuk viszont, de sokkal tisztább, sokkal kifejezőbb gondolataikkal. Olyan emberek lettek, akiket nem fenyeget a gondolkodási restség, de türelmük van ahhoz is, hogy ötleteiknek a legmegfelelőbb formát kísérletezzék ki, hogy azokat a tökéletességig érleljék.

Robert Rauschenberg: Majomeledel, fotó-szerigráfia színes kollázson, 1976

Az első terem ad legbővebb választékot a pop-kínálatból, itt vannak az egykori protagonisták, akiknek a neve ma is ismerősen cseng, sőt a látottak alapján egyre erősebben is kell hangzaniuk. *Rauschenberg*ről, *Jasper Johns*ról, *Christó*ról, *Jim Dine*-ról, *Lichtenstein*ről, *Red Groom*sról, *Rosenquist*ről, meg az angol *Joe Tilson*ról, *Peter Phillips*ről, *Richard Smith*-ről, *Paolozzi*ról van szó. Ezzel szinte be is mértük a hatvanas évek művészetét, már ezek alapján is képet formálhatunk magunknak róla, és bízhatunk benne, hogy ez a kép nem lesz hamis. Mert nemcsak az ún. pop-generáció volt jelen ezen a seregszemlén, hanem a közvetlen elődök is, *Robert Motherwell* és *Victor Pasmore* személyében. Pasmore még a fődíjat is megszerezte, és elismertetésével a mi okfejtésünk is komoly támaszt kapott. Mert a gyorsan váltakozó irányzatok mégiscsak „kitermeltek" olyan jelentős alkotókat, akiket akkor is díjazni kell, amikor a nevüket és törekvéseiket szárnyra kapó stílusról már alig esik szó. A gyors lánggal ellobbanó irányzatok kiégetik a könnyen gyulladó anyagokat, de visszamarad a nemes anyag. Így van ez a pop arttal is, meg természetesen az absztrakt expresszionizmussal. De, hogy a metaforáktól végleg visszatérjünk a művészethez, el kell gondolkodnunk rajta, hogy mi is okozza ezt a megbízható kiválasztódást, miért van az, hogy az együtt startoló generáció legjobbjai egy csöppet sem gyengítették erőfeszítéseiket, stílust sem váltottak, mégis nagynak és aktuálisnak érezzük őket, mintha mondanivalójuk egy évtized után sem fulladt volna ki.

A válasz sokkal tanulságosabbnak látszik, mint ahogy az első pillanatban gondolnánk. A pop art elnevezéssel ugyanis a 60-as évek művészetének egyik legszembetűnőbb jelenségét ragadták meg, vagyis azt, hogy az akkori generáció alkotói szinte egységesen a városi kultúra attributumai felé fordultak, s a mindennapos tárgyakban, a sorozatgyártás termékeiben keresték és látták meg a művészetet. Kézenfekvő volt tehát a pop név, ami az ábrázolás világának legszembeötlőbb motívumait ragadta meg, és a róla készült elméletek is a név jelentéskörének magyarázatai, parafrázisai voltak. De az elmúlt évtized bebizonyította, hogy ennél többről volt szó, Jasper Johns hétköznapi tárgyai, vagy a sorozatgyártásból kiemelt „árucikkei" közeli rokonságban vannak *Cézanne* és *Chardin* intim környezetének világával; Rauschenberg ragasztott képei *Schwitters, Duchamp* kései leszármazottjai; de mindegyik szoros kapcsolatban áll az absztrakt expresszionizmussal, *Pollock*tól, *Willem de Kooning*tól tanultak meg látni és gondolkodni; ők hitették el velük, hogy a legjelentéktelenebb tárgy, az alkotó legegyszerűbb gesztusa is méltó a művészi megformálásra. Értékét egyedül és kizárólag a művészi minőség adja meg.

A kiállítás Rauschenberggel indít, mint-

1 Borsos Miklós: Bakfark Bálint, bronz, 9,2 cm, 1977

2 Csikszentmihályi Róbert: Sellő, 8,8 cm, 1977

3 Csontos László: Columbus, bronz, 9,7 cm, 1975

4 Csúcs Ferenc: Kós Károly, bronz, 8,8 cm, 1973

5 Czinder Antal: FIDEM-érem, a pályázat II. díjának nyertese, bronz, 9 cm, 1976

6 Ispánky József: Európa elrablása, bronz, 9,8 cm, 1975

7 Kiss Kovács Gyula: A vonzódások c. sorozatból, bronz, 19 cm, 1977

8 Kiss György: Napkorong, bronz, 7,1 cm, 1976

9 Kiss Nagy András: Requiem egy téglavetőért, aki jelet hagyott, bronz, 8,5 cm, 1976

10 Kiss Sándor: Részlet az egészből, bronz, 7,1 cm, 1976

11 Körösényi Tamás: A Csokonai-sorozatból, bronz, 11 cm, 1976

12 Ligeti Erika: A Demokratikus királyok-sorozatból: „Jézuska király", bronz, 11 cm, 1977

13 Madarassy Walter: Budapesti Történeti Múzeum, bronz, 8,4 cm, 1976

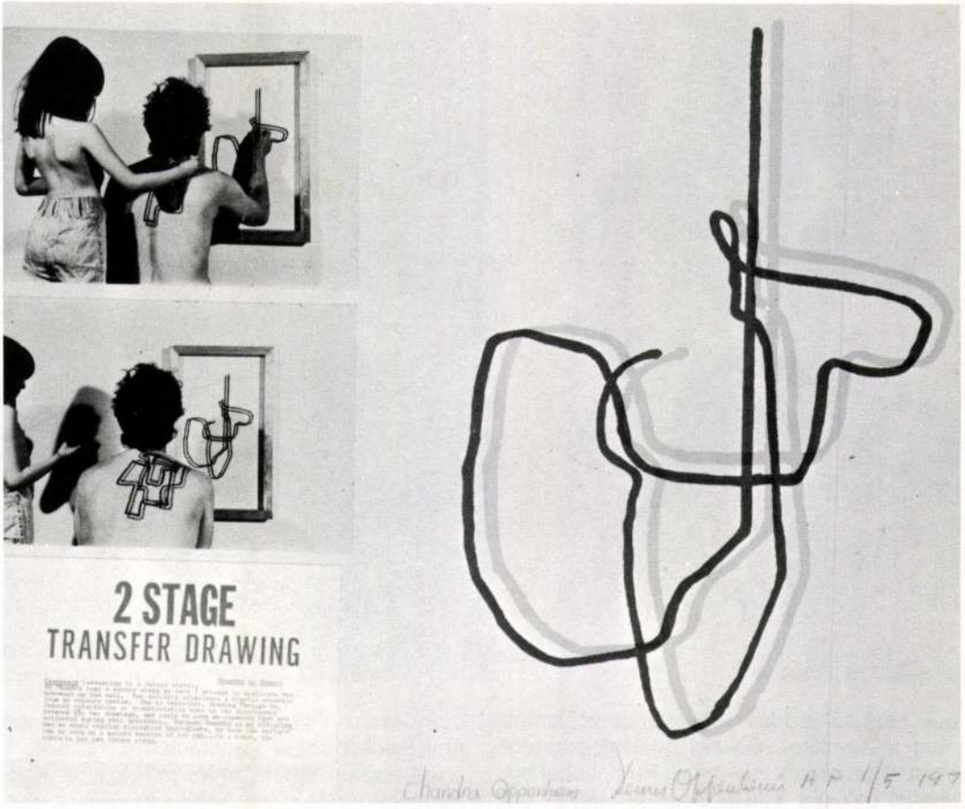
14 Papp László: FIDEM-érem, bronz, 8,5 cm, 1976

15 Reményi József: Stravinsky, bronz, 8,1 cm, 1973

16 Szabó Iván: Rábai, bronz, 11,5 cm, 1976

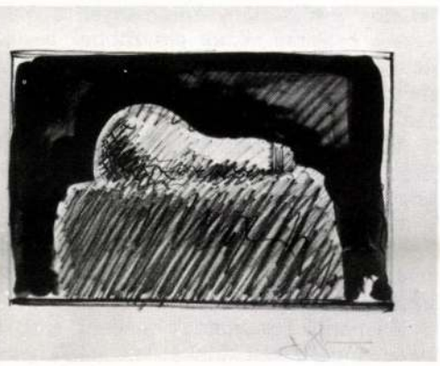
17 Szöllőssy Enikő: Lyra, bronz, 11 cm, 1976

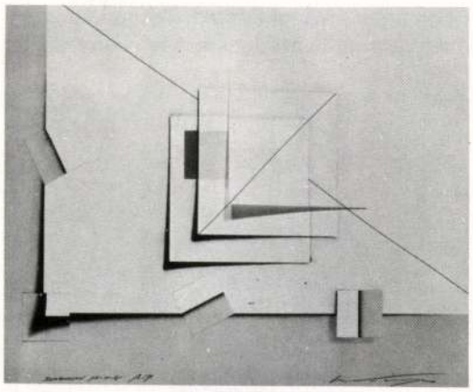
18 Vigh Tamás: Magyar Nemzeti Galéria, bronz, 12,8 cm, 1976
(fotók Tahin)

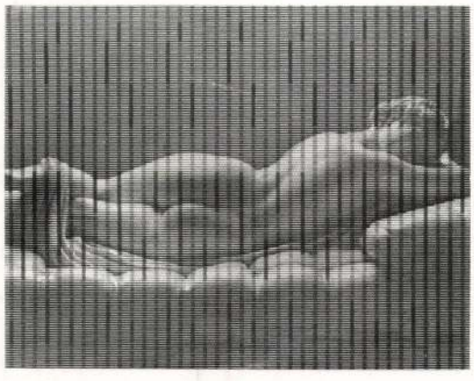

Dennis Oppenheim: Kettős grafikai átvétel, színes litográfia és fotókollázs, 1976

egy jelképes beköszöntőként tárva elénk a ma sem fáradt mester alkotásait. *Majomeledel* című grafikája több jelentést rejt magában, angolul Monkey chow-nak írja, ami azonban nem azonos az állateledel angol nevével, arra más szót kellene használni. A szlengből kölcsönzött chow-nak különös értelme van, részint kaját jelent, ami Rauschenberg nyelvhasználatának jobban megfelel, részint a chow a csau szín angol neve is, de ez a chow nem azonos a kínai csau kutyával, ahonnan a szín elnevezését kölcsönözték, hanem ez olyan chow, magyarul olyan csau, mint a képen látható makimajom. Ha valóban létezik ilyen csomagolt majomeledel, mint amit Rauschenberg grafikájában kiválasztott, akkor ez egy ügyes találat volt, ahogy a verbális és vizuális jelentések összefüggéseit feltárta. Mert a grafika valóban csau színű volt, és a csomagolópapírt utánzó vagy esetleg leképező kivágat a szokásos használati utasításokat is megtartotta, vagyis azt, hogyan bontsuk fel ezt a tasakot, ha majmunk megéhezik. Elképzelhető, hogy a melegégövi Floridában élő Rauschenberg számára a majomeledel éppoly mindennapos látvány, mint nekünk a kutyának vetett csont, vagy a díszhalak tápláléka, a szárított bolha. Ha megfordítjuk a képet, két címerőrző majmot találunk. Mint tudjuk, a városok, tartományok, országok vagy a nemesek címereit védő állatok mindig nemes vadak: oroszlán, sas, keselyű, amelyek félelmet és tiszteletet ébresztenek a nézőben. Ugyanezt nem mondhatjuk el a majmokról, sőt komolykodó „arckifejezésük" blaszfémiába fullad. Pedig ezek a majmok nem akármit őriznek, hanem egy elmosódó képet a földről. Akár egy űrrakétáról is készíthették, és első kézből ismerhettük meg a tv képernyői előtt, amire nyilvánvaló utalás a „címerpajzs" négyzetes formája, ezt ismétli meg a kép felső részében, a majom felett, mely Atlaszként hordja hátán. A motívum képi eleme a pont, így felnagyítva lehetne utalás a pontokból összeálló tv-képre, és folytathatnánk a sort a számok és a többi jel megfejtésével, de már amúgy is nyakig vagyunk az asszociációkban, így csak annyit állapítunk meg, hogy Rauschenberg képe értékes, mert számtalan gondolatot indukál, mert meglepő, mert magához vonz, és nem enged tovább, amíg magyarázatot nem keresünk arra, hogy mit miért tett.

Rauschenberg mellett ott voltak kortársai is, Jime Dine, Lichtenstein, Jasper Johns, Rosenquist és Christo. Jasper Johnst az amerikai kritikus „kiemelte", ugyanis az idén is jelen volt a kritikusok „válogatottja", és most az amerikai színeket Johns képviselte. Johns pályája a 60-as évek elején indult, ő tartotta fenn a legszorosabb rokonságot az absztrakt expresszionizmussal, zászló- és céhtábla-képein a tárgyi motívumok alig válnak ki a nagy gesztusokkal megfestett felületből. Ezen később úgy segített, mint Rauschenberg: valódi tárgyakat applikál képeibe. A biennálén bemutatott grafikája még mindig a pop tárgyakra emlékezik, azokra, amelyekből annak idején szobrot, festményt is csinált. Mostani lámpaizzója megőrizte a heves gesztusok zaklatott lendületét, és ott érezhettük *Odilon Redon* fekete-fehér litográfiáinak mágikus erejét is, amelyek Johns legújabb munkáit inspirálták, meg azt a vállalkozó kedvet, amellyel a legegyszerűbb motívumok megfogalmazásához is az eszközök egész arzenálját hívta életre.

Johns mellett láthattuk az amerikai pop szürke eminenciását, Jime Dine-t, akinek hatalmas szürke *Önarcképé*ből csak egy fényes, akaratot sugárzó szem világít ki. Mintha a nagy harcokból, a fékevesztett indulatok mezejéről tért volna meg gondolatai körébe, oda, ahol az értelem mindent világossá tesz, csak az elmélkedésbe vetett hitet kell mélyen őriznünk. Ezt teszi *Ázsiai asszony*a is, aki gondolataiba merülve állja kutató pillantásainkat.

A pop-generáció bemutatóját továbbra is az angolszászok folytatják Joe Tilson, Richard Smith és Peter Phillips személyében. Tilson egy rejtvényt ad fel nekünk *Pool mantra* című grafikájával. Négy ládabetűvel (Pool) írja tele a grafikát úgy, hogy az ötö-

Jasper Johns: Villanykörte, színes litográfia, 1976

Kariya Hiroshi: Dimenziók 76–7–15, szerigráfia, színes litográfia és kollázs, 1976

Matsumoto Tatsuya: Grafika 2, színes rézmetszet, 1976

Robert Motherwell: Gesztus III., színes akvatinta, 1976

dik betűsor színes árnyalatokban i tli meg a sorozatot. Sokáig gondolkozh nk azon, vajon mit is jelent ez a Pool. Leh gy angliai helység, van is ilyen az ország éli részén; lehet a Temzének egy bizonyo n- doni szakasza, hiszen azt is így hívják eg a számtalan szótári alakzat, a jelentésel k- félesége, amely a medencétől, a tótól, é- szen az „összefogásig" terjed. De ez a ö- nös lap többet rejt magában az egysz en lefordítható szótári értelmezésnél, m a szóalak némi rokonságot tart fenn az ol polus, politika és rendőrség (police) sz l. Rögtön asszociálunk valamit, pedig T n csak azt a négy betűt akarta sokszoros i, még a mintát is odakötötte a kép aljár y vékony madzaggal, hogy semmi kétsé k se legyen szándékait illetően. De ism k Tilson érdeklődését, politikai aktivitás s asszociációink hihetőkké válnak, feled k önkényességüket. Természetesnek ves k azt is, hogy a sokszorosított grafikán a nem ill[ő kollázs-elemeket fedezünk l, sablonformát és madzagot.

Ugyanígy járunk Richard Smith-sze s, kinek *Piros gomb* című képén természe - nek vesszük azt, hogy a két helyen me t lapot a motívumként rajzolt gomb, illet a gomblyukba fűzött madzag tartja össze z ötlet telitalálat, mert olyan merészen k i a valóságos és illuzionista elemeket y grafikán belül, hogy csak némi gondolk s után vesszük észre, hogy Richard Smith szedett.

A pop-generáció bemutatása nem is le teljes Ljubljanában, ha két olyan jele s elődöt nem sikerült volna kiemelni, r Robert Motherwell és Victor Pasm Motherwell képe egy egész generáció izg mát idézi fel az 50-es évek pollocki idejé amikor egy széles gesztus, egy magától é tődő mozdulat jelenítette meg a műv

szándékait. Victor Pasmore a Bauhauson nevelkedett angol generációhoz tartozik, a szigetország háború utáni művészetét Pasmore korosztálya igazította a kontinens normáihoz. Az egykori emlékek most is kísértenek nagydíjas munkáján, ahol egy vonalat indít útjára, és teljes hittel kíséri végig, megmutatva természetét és mindazt, amit kifejezni, megjeleníteni képes.

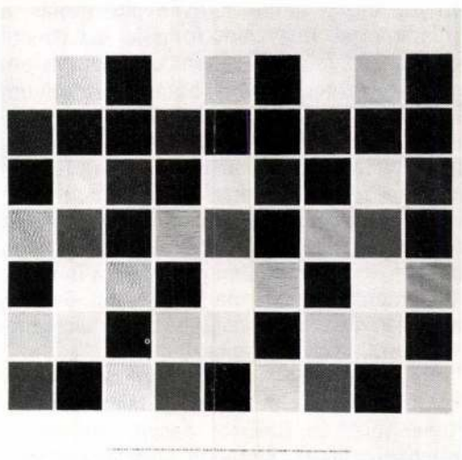
A kiállításon megismerhettük az alapot, amire mai művészetünk építkezik, a pop artot, az absztrakt expresszionizmust, és újabb utakra is nyerhettünk kitekintést. Ezek közül kettő érdemel különös figyelmet, noha nem tartozik egyik sem a legfrissebb fejlemények közé.

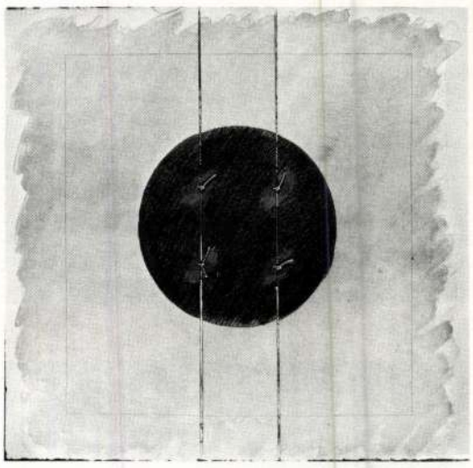
Az elsőt a konceptes *Denis Oppenheim* mutatta be. Képe egy ötletet illusztrál, nem is grafika igazán, inkább magyarázó ábra ahhoz, amit Oppenheim az érzékszervi átvételről gondol. Lánya (Chandra) egy meghatározatlan motívumot rajzol a hátára, amit ő az előtte levő rajzlapon igyekszik követni.

Mivel a motívumot nem látja, csak azt jegyezheti le, amit tapintó érzékei közvetítenek. A mellékelt magyarázatból azt is megtudjuk, hogy az így keletkezett rajz eltérő mozgásritmust követ, amit – Oppenheim szerint – elsősorban a korkülönbség okoz. Leánya – aki leszármazottja, szervezete hasonló biológiai összevetőkből épült fel – mozdulatokat indukál, általa rajzol a művész, Denis Oppenheim, és rögzít egy jövőbeni állapotot Chandra számára. A folyamat reverzibilis, ezért is áll kettőből a sorozat, ugyanis a másik grafikán Oppenheim rajzol lánya hátára, hogy saját múltbeli állapotával teremtsen kapcsolatot. Hogy valaki ezt az elméletet megcáfolja, ahhoz nem kell genetikus professzornak lennie, elég hozzá némi ismeret a génekről, a szerzett és tanult tulajdonságokról, és máris bizalmatlanná válik, de ha túltesszük magunkat az elmélet nyilvánvaló buktatóin, és csak azt nézzük, hogy Oppenheim azon gondolkodik, miként lehetne a tudomány eredményeit a művészetbe bevonni, akkor elnézőbbek leszünk, és máris azon gondolkodunk, hogyan lehetne ezt tökéletesebb eszközökkel megvalósítani.

Míg Oppenheim a koncept felé kereste az utat, *Sol Lewitt* a rendszer-grafika felé tájékozódott. *Mondrian* emlékét idéző lapján a színek és az apró vonalakból összeálló kockák olyan kiegyensúlyozott harmóniáját teremtette meg, amely a műfaj klasszikusaira emlékeztet.

A japánok bemutatnak mindent, amit manapság grafikával ki lehet fejezni. A hagyományos és az épp most kigondolt technikai eszközöket olyan természetes, magától értetődő egyszerűséggel rendelik mondanivalójukhoz, mintha nekik nem is lennének kifeje-

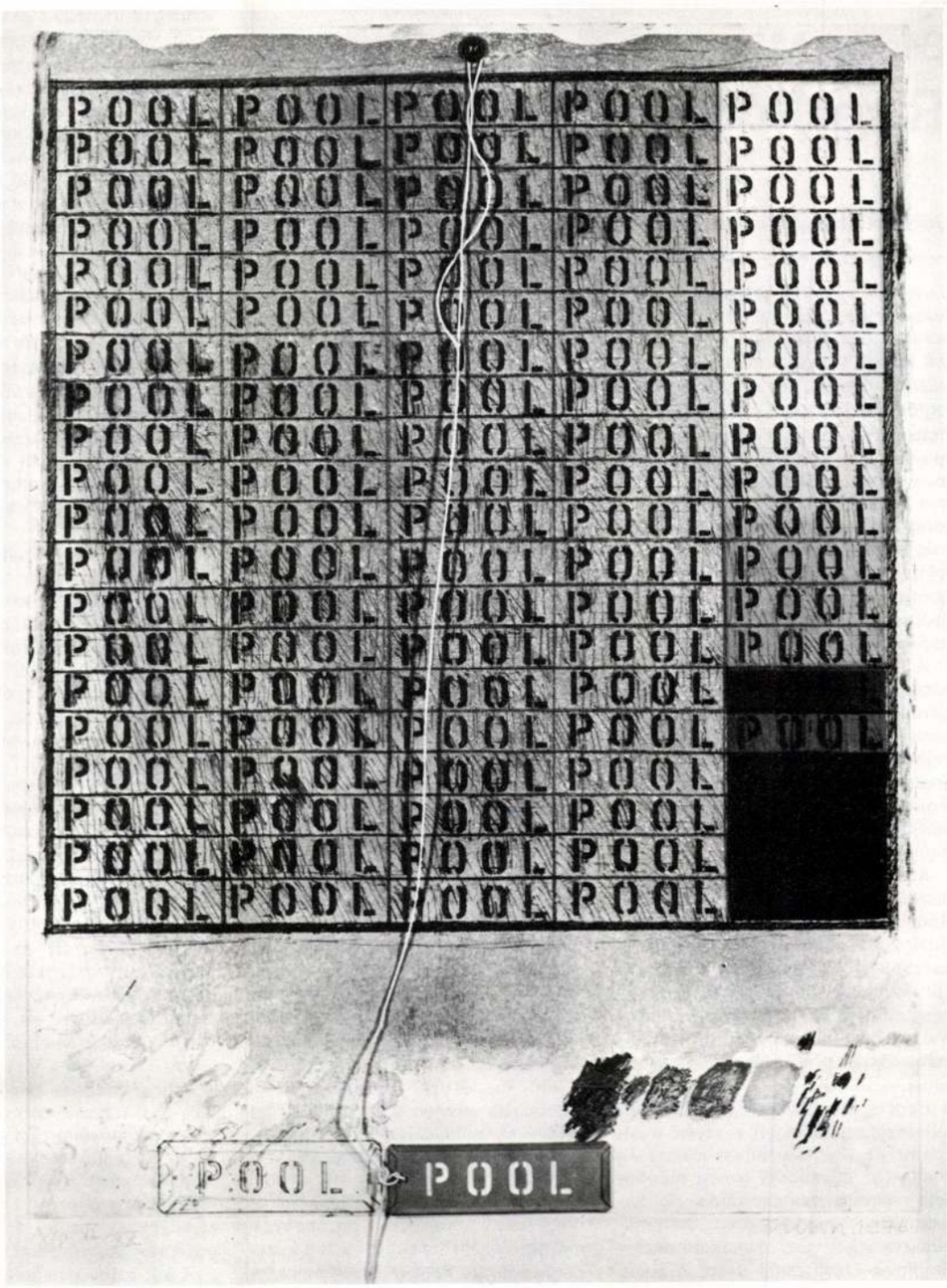

Jim Dine: Ázsiai nő, színes rézkarc, 1976

Sol Lewitt: Vonalak és színek, színes szerigráfia, 1977

Richard Smith: Piros gomb, színes litográfia, 1976

Joe Tilson: Pool mantra, színes rézkarc, madzaggal és fémlemezzel, 1976

zési gondjaik. Megnyerő, biztonságos technikai apparátusukat megismerhettük már az Iparművészeti Múzeum decemberi Japán fametszet-kiállításán. A modern részleg ottani főszereplői Ljubljanában sem szorultak háttérbe, de megérkezett az erősítés is *Matsumoto Tatsuya* és *Kariya Hiroshi* személyében.

Matsumoto Tatsuya az egyik legrégibb technikát eleveníti fel: a rézmetszést, és úgy is tesz, mintha egy iskoláskönyv utasításait követné, vonalhálót szerkeszt, és a vonalak vastagságát változtatja meg mechanikus eszközökkel, míg kirajzolódik a motívum: az elmosódó akt. A puha párnákon fekvő klasszicizáló női akt Ingres *Odaliszk*jával tart rokonságot, míg a metszés sajátos felfogása, ahogy a motívumot a merev rendszerbe kényszeríti, már a raszterpontos nyomtatás tanulságait idézi.

Kariya Hiroshi is az új generáció képviseletében érkezett, és arról készített parabolákat, hogy milyen egyszerű eszközökkel lehet tereket képezni,és arról is, hogy a festői illúzióhoz szokott szemünk milyen könnyen téveszthető meg. Kariya Hiroshi négyzeteket tesz egymás fölé és mellé, ezeket átlókkal köti össze, majd vastagságukat árnyékolással jelzi. A jól megválasztott, finom színek még jobban kiemelik a műszaki rajzokat idéző kemény, tárgyilagos vonalakat, az egymáson átütő formák tökéletes technikai biztonságot sejtetnek. Feltételezéseinket, a festői illúzióba vetett hitünket Hiroshi azonban leleplezi. Közelebb megyünk és ekkor derül ki, hogy a rajzolt terek, az egymásra helyezett formák valójában felragasztott kollázs-elemek, és amit valóságosnak hittünk, mert úgy látszott, mintha valóságos lenne, arról egy pillanat alatt lehull a lepel. De Kariya Hiroshi nem adja meg magát ilyen olcsón, úgy tesz, mint a bűvész, aki mutatványára tanítva közönségét, egy papírlapot tép szét, majd a másik tenyerébe gondosan elrejtett papírlapot rántja elő, bemutatva a varázslatot, hogy a széttépett papír most ismét „összeáll". Csalódottan gondolunk arra, lám milyen egyszerű is mindez, mi is utána csinálhatnánk, amikor az utolsó lappal reményeinket is széttépi, majd ismét újat vesz elő, immár valóban beigazolva különleges tudományát. Hiroshi mutatványát egy sorozaton követhetjük végig, ahol a kollázselemek és az illuzórikus elemek váltogatják egymást. Csak hosszas vizsgálódással deríthetjük ki, mi az, ami fel van ragasztva, és mi az, amit megrajzolt. A háttérben ott érezzük a bűvészkedő művészt, aki mosolyog fáradozásainkon, magában azt mondja, mindegy, hogy valóságos vagy illuzórikus az a tér, amit elénk tárt, a lényeg az, hogy kitűnő kép, hogy látásunkat próbára tette, hogy gondolkozni kezdtünk azon, vajon mi az, amit látunk, és milyen összefüggésben van a valósággal.

A japánok mellett a jugoszláv és a lengyel grafikusok munkáit kell kiemelni. Ők is tudnak mindent, már felhagytak azzal a lázas sietséggel, amellyel a világ avantgard művészetének élvonalát akarták beérni. A két ország rendszeres nemzetközi rendezvényei – elsősorban a grafikai biennálék – úgy látszik, nyugalmat kölcsönöztek a művészeknek is. Alkotásaikat időnként nemzetközi összevetésben láthatják viszont, és a mélyreható tanulságokat megbízható rendszerességgel kell levonniok. Ezért csengenek ismerősként a legjobb jugoszláv vagy lengyel grafikusok nevei a világ bármely kiállításán, és csak némi irigykedéssel nézhetjük ezeket a nemzeti együtteseket a magyar kiállítók meglehetősen szegényes bemutatkozása után. A magyar színeket *Maurer Dóra, Rádóczy Gyarmathy Gábor, Galántai György* és *Sziráki Endre* képviselte. A csonka válogatott nélkülözni kényszerült öt másik művészt, akit a szigorú zsüri „könnyűnek talált" és visszaküldött. A válogatás szempontjaival szívesen vitatkoznék, hiszen olyan alkotók estek ki a rostán, akik a krakkói biennálén bizalmat kaptak. Így azonban a Ljubljanába látogatók csak valami furcsa és érthetetlen egyveleget ismerhettek meg, amellyel büszkélkedni semmi okunk, de ez nem az egyes művészek kvalitásain múlott, hanem a meglehetősen rendezetlenül beküldött anyagon.

A biennálé mindamellett teljesítette célját, pontos képet adott a sokszorosított grafika mai állapotáról, a Ljubljanába látogató művészek sok korszerűen értelmezett hagyományos technikát, sok új eljárást ismerhettek meg. Mintha a másodvirágzásban levő pop-generáció az immár huszonkét éves biennálét is megóvta volna a megfáradástól.

SINKOVITS PÉTER

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ
9
1977
Művészet

Bernáth Mária

Rippl-Rónai

Gondolat Kiadó, Budapest, 1976

Jelentős kötettel gazdagodott a Gondolat Kiadó „Szemtől Szembe" című sorozata. *Bernáth Mária* új szempontok alapján vizsgálta meg *Rippl-Rónai József* életének és munkásságának legfőbb mozzanatait, újraértékelte és összegezte az életmű esztétikai sajátosságait. A sorozat műfaji követelményeinek megfelelően nagy figyelmet fordított a művész feljegyzéseire, levelezésére, „emlékezései"-re és sok más írott forrásra. A könyv tizenkét fejezetből, egy rendkívül gazdag és pontos forrásjegyzékből, valamint ötvennégy műnek fekete-fehér reprodukciójából áll.

A szerzőt biztosan segítette írói készsége abban, hogy fejtegetései gördülékenyen kövessék egymást, de fontosabb ennél, hogy ő az európai és magyar szecesszió képzőművészeti eredményeinek legjobb vagy egyik legjobb itthoni kutatója, aki már az előzmények feltárásban is sok úttörő munkát végzett el.

Könyvének egyik legérdekesebb részlete az, ahol bemutatja Rippl-Rónainak a Nabikkal (Denis, Bonnard, Vuillard, Valloton, Maillol stb.) való kapcsolatát. E kapcsolat azután alakult ki, hogy Rippl-Rónai szakított nagy pártfogójával, Munkácsy Mihállyal, s elhagyta a tőle látott melodrámás, tónusos előadást. E folyamat ismertetéséhez meg kellett világítani a francia szimbolista és szecessziós művészet sajátosságait. A szerző e feladatot – ismert festmények elemzésén kívül – az ugyancsak ismert szimbolista alkotók manifesztumainak felhasználásával oldotta meg. De a manifesztumokat vagy nyilatkozatokat – Stéphane Mallarmé, Jean Moréas, Emil Verhaeren írásait – általában nehezen tudják megérteni a művészet iránt érdeklődő átlagolvasók, sőt néha a szakma emberei is. Moréas-nak a párizsi Figaróban 1886-ban megjelent manifesztumából valók a következő kiragadott részletek: „A szimbolista költészet ellensége az oktatásnak, a szónoklatnak, a hazug érzelmeknek... E művészetben... a természeti képek, az emberi cselekedetek, a konkrét jelenségek nem nyilvánulhatnak meg önmagukban, csupán érzékletes látszatok lehetnek, melyek arra hivatottak, hogy kifejezzék az elsőrendű Eszmékhez fűződő titkos szálaikat". – Az „érzékletes látszatok" megjelenítése a nyelvi kifejezés eszközeivel alkotó költők, írók számára is nagy szellemi erőfeszítést jelenthetett, hát még a képzőművészek számára, akik az ábrázolás hagyományaihoz, az anyaghoz, [illegible]stékhez, a vászon felületéhez kötő[illegible]. Ezenkívül kérdés lehet, hogy miké[illegible]rtse az olvasó ezeket a megállap[illegible]kat akár önmagukban, akár Rippl[illegible]nai művészetére vonatkozóan.

Be[illegible]h Mária mindenütt valós és közér[illegible]5 kommentárokkal kíséri a homá[illegible] jelentésű forrásokat: „A francia sz[illegible]sszió sajátosságaihoz nagymérté[illegible] hozzátartozik az erősen szimb[illegible]us ihletettség... Tartalmi vonatl[illegible]sokban át és át volt szőve különb[illegible] filozófiai vagy irodalmi gyöke[illegible]nokkal" – olvashatjuk szövegébe[illegible] „Szavakkal kifejezhetetlen élmény[illegible] utalnak, amelyek csak szugge[illegible]k a dolgok jelentését a vonala[illegible]rínek és formák segítségével." Il[illegible] megállapításaival utal arra a sokfé[illegible]lelkesítő és szabad képzettársító t[illegible]vésre, amelynek segítségével a [illegible]nbolista alkotók (köztük Rippl-R[illegible]i) felszabadították magukat az a[illegible]g- és tárgyszerűség kötelmei alól. [illegible]pozitivizmus, az egyoldalú észelvű[illegible] a historizmus, az akademizmus, [illegible]arnasszizmus vagy a naturalista [illegible]ványhűség meghagyásai alól. Rá[illegible]ított Puvis de Chavannesnak, Pa[illegible]auguinnak és az átalakulást segí[illegible]ás művészeknek a szerepére, pél[illegible] a japán mesterek európai térhódítá[illegible]. Ismerteti, hogy hol és milyen [illegible]ékben használták fel a szimbolis[illegible]lkotók a közvetlen előzményeke[illegible]például az impresszionizmus fény[illegible] színértelmezésének vívmányait, [illegible]ol haladták túl ezeket. Felvonult[illegible] a tágabb értelmű összefüggéseke[illegible] Különös biztonsággal mozgo[illegible]a tizenkilencedik század közepétől, sőt[illegible] William Blake munkásságától A[illegible]ban egyre jobban megfigyelhető[illegible]jlődés eredményeiben, amikor az[illegible]dalmias ihletésű szimbólumokra[illegible]tő, a középkor felé forduló, néh[illegible]spirituális és misztikus (preraffael[illegible] művészet alakult ki. Ez a roma[illegible]s antikapitalista színezetet is m[illegible]a öltő áramlat később Belgiumon[illegible]etőleg Franciaországon át a dekac[illegible] szimbolista és a szecessziós [illegible]észetben folytatódott szinte egés[illegible]rópát, sőt a tengerentúlt is meg[illegible] erővel. (A Párizsban dolgozó Ri[illegible]Rónai ugyancsak nagy figyelemme[illegible]emlélte a tizenkilencedik száza[illegible]i angolok munkásságát.)

Ennek az[illegible]ópai távlatokba tekintő vizsgálódásr[illegible]közepette bontakozik ki az a nagy[illegible]lakulás, amely Rippl-Rónai művé[illegible]ében végbement attól kezdve, hog[illegible]agyta Munkácsy műtermét, s mintegy tízesztendős re[illegible] kívül következetes munkával kiala[illegible] totta a kortárs francia szimbolista, i[illegible] tőleg szecessziós művészettel hata[illegible] alkotó periódusát. A szerző érzékl[illegible] és világos elemzések kíséretében [illegible] tatja be az új alkotásokat, majd pe[illegible] elvi jelleggel összegezi és elfogult[illegible] nélkül határozza meg a művész he[illegible] a nagy francia kortársakhoz és az [illegible] luk képviselt esztétikai törekvésekhez viszonyítva: „Ő (Rippl-Rónai) csupán felhasználta a szimbolizmus formai és esztétikai konzekvenciáit – a művészi transzpozíció, egy más szférában való gondolkodás képessége nem volt sajátja. Szemlélődő, a világot a látvány szintjén megértő művész volt. Mint-hogy soha nem rugaszkodik túl messzire a talajtól, képei általában csak súrolják – de kimutathatóan és meggyőzően – a szecessziós megjelenést."

Érdemes emlékezetbe idéznünk, hogy Genthon István *Az új magyar festőművészet története* című könyvében tagadta Rippl-Rónainak a szecesszióval való termékeny kapcsolatát, csupán iparművészeti munkásságában látta nyomait, s ott sem találta szerencsés ihletésnek. Magának a szecessziónak még a valós érdemeit is kétségbe vonta.

„Hol van itt valami?" – idézi Bernáth Mária Munkácsy éles és talán ingerült kérdését, amelyet a mester Rippl-Rónainak tett fel, midőn a szakítás után meglátogatta új műtermében, ahol a *Nő fehérpettyes ruhában* című festmény (1889) már csaknem készen várakozott az ő kritikájára. Munkácsy szükségszerűen idegenkedett a Whistler hosszúkás képformátumaira emlékeztető és vékony olajjal festett szürke-fekete árnyalatokban tartott képtől. Alig volt rajta történés – drámai történés semmi esetre sem volt –, inkább bizonyos érzékeny lélekállapot tükröződött róla, élelteljesen és a megújuló esztétikai értékeknek megfelelő módon. A látogatás során lezajlott jelenet mögött a magyar képzőművészet nagy sorsfordulójának egyik részlete húzódott meg.

A két magyar művész szakításának és Rippl-Rónai stílusváltásának felvázolása közben a szerző megéreztette olvasóival azt a nagyarányú átalakulást is, amely egyetemesen ment végbe a társadalom szerkezetében, anyagi és szellemi arculatában. Jelezte – ha csak közvetve is –, hogy az európai művészet fő fejlődési irányának tekinthető görög-reneszánsz tradíció válságba vonal és levegőperspektívát, s helyettük a képfelület síkjához igazodó előadásnak adott nagyobb teret, egyúttal új dekoratív értékeket teremtve. Ennek ellenére sem csökkent műveinek kifejezőereje és életteljessége. A képalakítás és a stílusteremtés új lehetőségeit mutatta meg kortársainak és az utána következő nemzedék tagjainak.

A könyv olvasása közben mindenütt új gondolatok is támadnak bennünk és szívesen idézzük magunk elé képzőművészetünknek a századforduló után kibontakozó arculatát. A fejlődés útját akkor is az ellentétes erők harca szabta meg. Munkácsy sokáig eszményképe maradt sok fiatal művész számára. A pályakezdő Berény Róbert 1902-ben és 1903-ban Munkácsy művészetének bűvöletében alkotta műveit, de éppen a század első éveiben figyel föl Rippl-Rónai munkásságára Czóbel Béla és Márffy Ödön. Berény pedig alig másfél év múltán Párizsban annak a tágabb értelmű fejlődési folyamatnak megfelelően kereste az eligazodás szálait, amelynek elindításában a francia földön dolgozó Rippl-Rónai önálló és igazi eredményekkel vett részt. Gulácsy Lajos 1904-ben Bereg megyei tartózkodása során Munkácson részt vett Munkácsy Mihály emléktáblájának fölavatási ünnepségén és ő is fölírta nevét a koszorú szalagjára. Talán az egyetlen művészszemtanú volt, akinek neve azóta nem merült feledésbe. Érdekes adat a pályakezdő Gulácsyról, de köztudott, hogy ő 1902-ben Rómában és 1903-ban Firenzében az itáliai művészet tanulmányozása mellett különös figyelemmel nézte az angol preraffaeliták munkásságát. Amikor pedig 1906-ban Párizsban a dekadens szimbolista alkotók műveit közelről megismerte és a tőlük tanultak szellemében mélyítette kifejezőerejét, akkor sem feledte az előbb említett angol mesterek iránti vonzalmát. A maga alkotói lelkületének megfelelő formában újra megtette azt, amit előzőleg Rippl-Rónai, aki „Párizsban erősen megnézte az angolokat" (az idézet Bernáth Máriától).

Még mindig Gulácsynál maradva

A Japán [illegible]véház művészasztala

Bernáth László

Festő, dekk.

Művészeti Hetek Komárom

1941.

Thomas Smith

Surgeon to Bath

1791

Berthóthy - Kracker Magda festőm.

1914 - 1980

151 - 7 - 5

Rákoskeresztur

nyvbarátok Lapja fejléces levél-

.

ld. 612/2. és 4.

Váltott lélekkel c., 1927-ben
m irt róla. A Könyvbarátok apja
ötete szerepel Sárközi György
aeum/
élet rabszolgáinak Bp. 1928.
rátok Lapja 3. sz. hátsó
t könyvek között. EL nem irt róla

BERNÁTH MÁRIA

/i. g./: Opus mi ábile. Kitüntették a Tippl-Rónai-tárlat közreműködőit

Magyar Nemzet 1999 május 3

MTA Művészettörténeti Kutató Csoport

Author, title:

Die Barockkunst

5/1,2 felszámítás 7343.—

Order №:

99843

állítás: 5/1.

5/2 később, felszámítás nélkül jön

Kedves Kollégánk!

Az MTA Művészettörténeti Kutató Intézet anyagi lehetőségeinek függvényében egy önálló tanulmánykötettel vagy az Ars Hungarica külön számával szeretné köszönteni egykori munkatársát ***Bernáth Máriát 70. születésnapja*** alkalmából, amely 2005. szeptember 1.-én lesz aktuális.

Szeretnénk a tanulmánykötetet meglepetésnek szánni, ezért a munkálatok a legszigorúbb ***TITOKTARTÁS*** mellett zajlanak. Kérjük ennek tiszteletbentartását és a titok őrzését!

Szeretnénk ezúttal írásban is felkérni egy új, ebbe a kötetbe szánt, Marili szakmai tevékenységéhez és érdeklődéséhez valamilyen módon kapcsolódó tanulmány megírására illetve a tabulában való szereplésre.

A tanulmány megírásának határideje **2004. november 30.**
(A kötetet az év végén lezárjuk, s minthogy annak időben való megjelenését nem kockáztatjuk, a később beérkező tanulmányokat nem áll módunkban elfogadni.)

A tanulmány terjedelme: ***fél szerzői ív, 20000 leütés***
Kérünk továbbá egy ***10-15 soros, idegen nyelven megírt rezümét és 4-5 fotót*** (megfelel nyomdai minőségben beszkennelve CD-n vagy emailen átküldve is)

Kérjük e felkérő levél kézhezvételét követően a kötet szerkesztőjével írásban közölni a felkérés elfogadását tanulmányírásra (és megadni a várható tanulmány témáját illetve címét), illetve jelezni a tabulában való szereplés szándékát.

2004. június 1.

Üdvözlettel:

Dr. Beke László igazgató sk.

Dr. András Edit a kötet szerkesztője sk.

Bernáth Péter, maiv lett

Lásd: Dér István.

Tandi Lajos: Kisalföldi .... 89-92.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. augusztus XXIX/8.

Dr Bernáth Sándor

nyíri

l.

Knerfelem

101. l.

1908.

ıs 19-én. † ugyanott 1674 szep-

.omban (Luk. 2. r. 28).

és rojtos piros bársony teritő-
~~emelvényen~~ ül, jobbrafordult ~~Si-~~
tartja; jobbról keblén keresztbe
ızt pedig jobbjában kalappal és
~~Mária~~ József. Előttük zárt faláda és
a hol a függöny mögött a frigyláda
ggőlámpa ég, ~~míg~~ a középtérben ~~balra~~ pedig
vaso agg és ~~a mintegy 80 éves~~ Anna
p fátyolos süveget, sárga palástot,
ára boritották, fehér köntöst és
rna magas ruhát és jobb vállára ve-
ő ujju köntöst, köpenyeget, ~~balra~~
ol jobbról. G. v. Eeckhout. fe. A° 1641

. 7-iki 121584 sz. leirat alapján

Ritter Hoschek. Prag 1907. No 35.

MDK.

Bernáth Sándor

Kiállitási hir

Orion 1967 jan.25.

1980.november 14.Kossuth 17,5o/ZJ.
Láttuk,hallottuk

Bernáth Sándor

- - - - - - - - - -

- A Studió Galériában ~~Bernáth Iván látta~~ Bojár Iván, Bernáth /Y/Sándor kiállitását látta.A kiállitást hirdető plakáton egy sárgára csempézett fürdőszoba látható, a fürdőkádban egy hosszászakállas kopaszodó fiatalember ül,és olvas valamit, ami éppen kigyulladt a kezében.Hatalmas lángok csapnak ki belőle. A lángok szintén sárgák.Mi látható a kiállitáson?
- Először is mi látható a plakáton? A szakállas,kopaszodó fiatalember maga Bernáth Sándor, ugy hivják, hogy pópa. A közkeletü nevén.Es tagja a Bizottság zenekarnak,és annak egyik vezetője. Tudni kell azt,hogy még két képzőmüvész van benne, az F.Zámbó István /fon/.a másik az viszont Fe.azt hiszem Sekulini, /fon/ vagy hasonló nevezetü férfiú. Ő kevésbé ismert képzőmüvész. Ez a három képzőmüvész rokkot müvel,igy hát akkor mondhatjuk azt is,hogy Bernáth Sándor kiállitása is rokk-kiállitás, feltehetően, hogy ilyenfajta müfaj létezik.
- Létezik?
- Nem tudom. A kiállitás láttán sem tudom. Belépünk a kiállitásba,és az egyik szobasarokban van egy iróasztal, mellette egy

KÖNYVSZEMLE

Műveltségünk irodalomközpontúsága — és bizonyos egyoldalúsága — lépten-nyomon kiütközik: mindennapi jelenség, hogy az irodalom kedvelői is értetlenül állnak szemben egyéb művészeti ágak alkotásaival. Pedig, ami könyvkiadásunkat illeti, a lehetőségek mind okosabb kiaknázásáról szólhatunk a

képzőművészeti kötetek

kapcsán. A modern építészet egyik úttörőjének, *Nervinek* a munkásságát elemzi *Major Máté* tömör — szakszerűségében is közérthető — tanulmánya, amely a technika és az esztétikum egységének megvilágításával nyújt elvileg is újat. A kötet megformálása is méltó a szép témához. (*Akadémiai Kiadó*, az Architektúra-sorozat első kötete.)

A festőművészet világába kalauzol bennünket két magyar s egy csehszlovák könyv. A századforduló egyik különleges alkatú festőjének, a norvég *Edvard Munchnak* életútját és történeti helyét rajzolja meg *Bernáth Mária* kis tanulmánya. Főképp a szecesszió és az expresszionizmus viszonyítása, az „északi misztikum" és az önálló stílusteremtés erővonalainak megrajzolása tűnik értékesnek. (*Corvina Könyvkiadó.*)

Korunk egyik kiváló magyar festőművészének, *Holló László*nak pályáját dolgozta fel szépen illusztrált könyvében *Tóth Ervin*, aki már ezelőtt is tizenhárom tanulmányban méltatta a debreceni mester munkásságát. Találó az a következtetése, hogy Holló László az „alföldi iskola" legmodernebb nagyja, bár a bizonyítás látószögét bátrabban tágíthatta volna. Hasonlóképp vált volna az elemzés előnyére, ha a szerző szorosabb egységbe fogja az időrendi, műfaji s esztétikai szempontokat, nem utolsósorban Holló grafikájának lelkes ismertetésében. Néhány szót a könyv kiadásáról: Debrecen Város Tanácsa jelentette meg a kötetet, a lokálpatriotizmus kitűnő példájaként. A pompás kiállítás is a nagy múltú debreceni nyomdát dicséri.

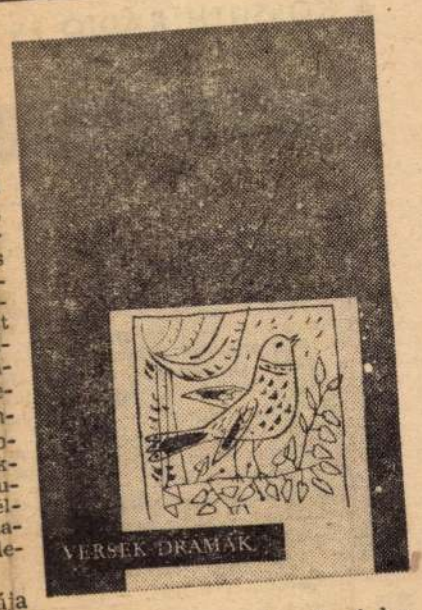
Nemzetközi viszonyításban is megállják helyüket képzőművészeti kiadványaink, de azért a csehszlovák *Artia Kiadó* produkciói változatlanul csodálatot (meg egy kis irigységet is) ébresztenek bennünk. Bámulatosan szép a magyar nyelven is megjelentetett, *Flamand festészet a XVII. században* című kötet, amely *Šip* és *Blažíček* magas színvonalú tanulmányát, illetőleg képmagyarázatait és 64 színes nyomású táblát tartalmaz. A flamand kultúra három évszázados virágzásának második szakaszát elemzi a bevezető, finoman jelölve ki az áramlatok és alkotók rangját. A reprodukciók a csehszlovákiai — csaknem kizárólag prágai — múzeumok anyagát nyújtják, ami (például, Rubens esetében) óhatatlanul szűkítette az illusztrációs lehetőségeket.

Az európai művészet őshazája és ihletője — persze, Hellaszon kívül — Olaszország volt és marad. *Fajth Tibor* második kiadásban közzétett, *Itália* című útikalauza kínálkozik hát tematikai kapocsnak a

távoli világokról

szóló könyvek ismertetéséhez. A mind gondosabban dolgozó *Panoráma Könyvkiadó* egyik legjobb kötete ez: a történeti és kulturális érdekességek mellett a magyar turistákat sajátosan foglalkoztató vonatkozásokat is jól foglalja össze a francia Hachette Kiadó útikalauzainak hatása alatt, de sok vonatkozásban egyéni módon. Pompásak a fényképek is, bár ezek közlése több örömet hoz az itthon maradóknak, mint amennyi gyakorlati hasznot éppen a turistáknak.

Az osztrák *Bernatzik* és az angol *Gerald Durrell* útleírásai Afrika világába vezetik el az olvasót. Az előbbi tudós-író *Gari Gari* című kötete a modern Afrika-kutatás egyik népszerű alapkönyve, nem véletlen tehát, hogy immár a harmadik kiadása jelent meg nálunk is. Bernatziknak még 1927 elején tett szudáni felfedező útjáról szól a beszámoló. A történet érdekességeihez a néprajzi

adalékok sokasága társul. A becsületes és reális emberszemlélet őrzi meg a könyv értékét a mai kor számára is, pedig a megírása óta eltelt évtizedek történelmi változásai és technikai vívmányai lényeges vonatkozásokban módosították a szerző által rögzített képet. Kár, hogy a hitvány papiron a fénykép-illusztrációk alig érvényesülnek. (*Gondolat Könyvkiadó.*)

Durrell *Noé bárkáján* című útirajza egy nemrégiben lebonyolított nyugat-afrikai gyűjtőút kalandjait és eredményeit ismerteti — érdekesen, szellemes humorral. Jócskán akadnak benne izgalmas fordulatok (ezért is kapott helyett a *Táncsics Könyvkiadó* népszerű *Útikalandok sorozatában*), ezek azonban ízléses és mértéktartó keretben érvényesülnek.

Az ifjú olvasók körében különösen kedvelt *Vécsey Zoltán* ezúttal Közép- és Dél-Amerika múltjáról írt könyvet *Elpusztult népek, elpusztult kultúrák* címmel. Anyagismerete és feldolgozási ügyessége most sem hagyta cserben: jól válogatott össze sok fontos mozzanatot e távoli világ véres eszközű civilizálásából. A kötet méltatását mégis a részletekre kell korlátoznunk: a felépítés logikája ingatag, érthetetlenül sikkadtak el történetileg lényeges motívumok (például a jezsuiták dél-amerikai államszervezése), s a címmel ellentétben, vajmi keveset olvashatunk akár ezeknek a népeknek anyagi és szellemi kultúrájáról, akár az újabb tudományos felfedezésekről (egyebek között, a maja írás megfejtéséről). A lelkes szándék alaposabb megformálást igényelt s érdemelt volna. (*Móra Könyvkiadó.*)

Százszor is gondolja meg a kritikus, hogy

a klasszikusok rangja

melyik írót és az írónak is melyik művét illetheti meg. Nemritkán keletkezik ebből irodalomtörténeti per, olykor saját hagyományaink megítélésében is. *Gárdonyi Gézát*, például, sokáig csak ifjúsági szerzőként kezelte az értetlenség, amely a régebbi kiadások sok sok szöveghamisítását is örökölte. A legjobb műveit sorozatban megjelentető *Szépirodalmi Könyvkiadó*, de elsősorban is a sajtó alá rendezést és értékelést vállaló *Z. Szalai Sándor* és *Tóth Gyula* érdeme, hogy Gárdonyi életműve javát közkinccsé teszik. A legújabb (tizenegyedik) kötet a költeményeket és az öt legjobb drámát tartalmazza. A versekben nemcsak a politikai és szociális tisztesség a megkapó, hanem a Kosztolányi által is magasztalt hangvétel, amely — egyes önismétlések vagy bágyadt túlírások ellenére is — a népi-nemzeti irányzattól a Nyugat modern írórája felé mutatott utat. Gárdonyi drámáinak is megvolt a maguk történeti funkciója, hiszen a népszínmű felől a realista magyar dráma kibontakozását segítették elő, több-kevesebb sikerrel dacolva a provincializmus nyűgével.

Falus Róbert

Budapest hu

A KOSSUTH RÁDIÓ ÉS A PETŐFI RÁDIÓ MŰSORA MÁJUS 16-TÓL MÁJUS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bernáth Marica
NÉPSZABADSÁG
1966 MÁJ 19

HÉTFŐ

MÁJUS 16.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Könnyű dallamok. — 9.00: Csak tiszta forrásból. Riport. — 9.15: A hét zeneszerzői: a barokk opera mesterei. — 10.10: Ovodások énekelnek. — 10.30: Népek zenéjéből. — 11.00: Iskolarádió. — 11.30: Dalok, nóták. — 12.15: Mindenki kedvenei. — 14.06: Operarészletek. — 15.00: Tánczene. — 15.36: Ifjú dolgozók énekkarának hangversenye. — 22.38: Mai szemmel... — 23.08: Könnyűzene. — 0.10: Schumann-körtusok.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Dalok. — 14.10: Akkordok a lehet ember. Jelenet. — 14.30: Zeneiskolák részletei. — 15.05: Zeneközi muzsika. — 15.22: Népdalok, népi táncok. — 16.30: Délutáni hangverseny. — 17.05: Játalomoszlás. Előadás. — 17.25: Utazó tea. — 18.20: Lányok, asszonyok... — 18.50: Indulók. — 19.10: Új lemezekből. — 19.30: Gazdasági hazánk mezőgazdasága. — 20.25: Schubert: Tánczene. — 21.05: Kultúrtörténeti tudósoké a szó. — 21.20: Bolgár művészek operafelvételeiből. — 22.00: Könnyűzene.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Operettrészletek. — 9.00: Így írunk mi! Jutalmazott pályamunkák. — 9.20: Operabarátoknak. — 10.10: Könnyűzenei hirdetések. — 11.00: Iskolarádió. — 11.13: Az Alekszandrov-együttes énekel. — 11.27: A Szabó család. — 12.15: Éccéli lakodalmas. — 13.00: Tűzvénykönyv. — 13.15: Liszt-művek. — 14.06: Munkásénekkarok a mikrofon előtt. — 14.15: Lakónyok, asszonyok... — 14.45: Delindult társaság. — 15.40: Isten veled, atomkor! Regény folytatásokban. I. rész. — 16.13: Tánczene. — 17.06: Az üzemszociológia alkalmazása az iparban. I. rész. — 17.10: Régi híres énekesek műsora. — 17.40: Cigánydalok. — 18.00: Mérkőzések percről percre. — 18.56: Huszas stúdió. Kórusok, szólisták vihart a dányokról. — 20.20: 15 000 kilométer, rádió- ra hangszerelve. II. rész. — 21.20: Gondolat. A Rádió irodalmi hetilapja. — 22.20: Népi zene. — 23.00: Magyar muzsika. — 0.10: A dzsessz kedvelőinek.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Romantikus muzsika. — 15.06: Klasszikus operettek. — 15.12: Rádióegyetem. — 16.54: Fogorvosi tanácsok. — 17.03: Mérkőzések percről percre. — 18.00: Mi időtt a nagyvilágban? — 18.20: Új lemezekből. — 19.10: Filmdalok. — 19.23: Gazdaságról. — 19.38: Zenekari muzsika. — 20.25: Könyvespolc. — 20.45: Közvetítés Belgrádból: Franco Gulli hegedűversenyéből.

IDŐBEN VÁLTSA MEG UTAZÁSI BÉRLET-IGAZOLVÁNYÁT!

SZOMBAT

MÁJUS 14.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Mi fúzunk? — 8.35: Mezei csokor. — 8.53: A ember- berek között. Epizódok Izsáak Bábel életéből. — 10.10: Az ovodások műsora. — 10.30: Gali Curci és Caruso énekel. Milstein hegedül. — 11.00: Iskolarádió. — 11.30: Verbunkosok, nóták. — 12.15: Operaszólisták. — 13.00: Ami a jövő zenei műsorából kímarad. — 14.05: David Gyula: Bácskai versény. — 14.30: Napközisek műsora — 15.00: ÜZENETEK. — 15.40: Fendrik Ferenc két karcolata. — 15.50: Munkásénekkarok a mikrofon előtt. — 16.10: Új zeneművek. — 16.38: A Kárpitner-Strasser tüdőszanatórium műsora. — 17.06: Operarészletek. — 17.40: Nóták, nepdalok. — 18.20: Új Zenei Újság. — 18.55: 15 000 kilométer, rádió- ra hangszerelve. III. rész. — 20.30: Tűzán innen, Dunán túl... Mesék, vetélkedők, előadónő. — 22.13: Operarészletek. — 22.30: Könnyűzenei hirdetések. — 23.53: Könnyűzene.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Romantikus muzsika. — 15.06: Klasszikus operettek. — 15.12: Rádióegyetem. — 16.54: Fogorvosi tanácsok. — 17.03: Mérkőzések percről percre. — 18.00: Mi időtt a nagyvilágban? — 18.20: Új lemezekből. — 19.10: Filmdalok. — 19.23: Gazdaságról. — 19.38: Zeneközi muzsika. — 20.25: Könyvespolc. — 20.45: Közvetítés Belgrádból: Franco Gulli hegedűversenyéből.

KEDD

MÁJUS 17.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Népi zene. — 9.00: Gyermekrádió. — 9.40: Kamarazene. — 10.10: Éjszakai utazás, Elbeszélés. — 10.30: Könnyű zene. — 11.00: Iskolarádió. — 11.35: Zenekari muzsika. — 12.15: Tánczene. — 13.00: Szólóidenen. Petőfi—Arany versek. — 14.05: Magyar nóták. — 14.40: A jégbillincsbe zárt szűrét. Kreutzer Sándor írása. — 14.55: Tusa Erzsébet zongorázik. — 15.35: Isten veled, atomkor! Regény folytatásokban. II. rész. — 16.10: Mese- játék. — 17.00: Népdalok. — 17.23: Rádiókiskola. — 18.30: Esti dínond, muzsikával. — 19.35: A Szabó család. — 20.25: Nyílvános tánczenei hangverseny. — 21.06: Vidáginál elő- adók hangversenye. — 22.38: Mai szemmel... — 23.08: Könnyűzene. — 0.10: Schumann-körtusok.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Romantikus muzsika. — 15.06: Klasszikus operettek. — 15.12: Rádióegyetem. — 16.54: Fogorvosi tanácsok. — 17.03: Mérkőzések percről percre. — 18.00: Mi időtt a nagyvilágban? — 18.20: Új lemezekből. — 19.10: Filmdalok. — 19.23: Gazdaságról. — 19.38: Zeneközi muzsika. — 20.25: Könyvespolc. — 20.45: Közvetítés Belgrádból: Franco Gulli hegedűversenyéből.

URH-RÁDIÓ

18.35: Tánczene. — 19.15: Pur- cell: Arthur király. Ötletvonások operából. — 21.00: Labtuk, hallottuk... — 21.20: Könyv- nyűzene. — 21.44: Perényi Miklós Gordonkázik.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Operettrészletek. — 9.00: Így írunk mi! Jutalmazott pályamunkák. — 9.20: Operabarátoknak. — 10.10: Könnyűzenei hirdetések. — 11.00: Iskolarádió. — 11.13: Az Alekszandrov-együttes énekel. — 11.27: A Szabó család. — 12.15: Éccéli lakodalmas. — 13.00: Tűzvénykönyv. — 13.15: Liszt-művek. — 14.06: Munkásénekkarok a mikrofon előtt. — 14.15: Lakónyok, asszonyok... — 14.45: Delindult társaság. — 15.40: Isten veled, atomkor! Regény folytatásokban. III. rész. — 16.13: Tánczene. — 17.06: Az üzemszociológia alkalmazása az iparban. I. rész. — 17.10: Régi híres énekesek műsora. — 17.40: Cigánydalok. — 18.00: Mérkőzések percről percre. — 18.56: Huszas stúdió. Kórusok, szólisták vihart a dányokról. — 20.20: 15 000 kilométer, rádió- ra hangszerelve. II. rész. — 21.20: Gondolat. A Rádió irodalmi hetilapja. — 22.20: Népi zene. — 23.00: Magyar muzsika. — 0.10: A dzsessz kedvelőinek.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Romantikus muzsika. — 15.06: Klasszikus operettek. — 15.12: Rádióegyetem. — 16.54: Fogorvosi tanácsok. — 17.03: Mérkőzések percről percre. — 18.00: Mi időtt a nagyvilágban? — 18.20: Új lemezekből. — 19.10: Filmdalok. — 19.23: Gazdaságról. — 19.38: Zeneközi muzsika. — 20.25: Könyvespolc. — 20.45: Közvetítés Belgrádból: Franco Gulli hegedűversenyéből.

URH-RÁDIÓ

18.35: A XX. század balettzenéjéből. VII. rész. — 19.44: Tánczene. — 20.25: Schubert: Piszkafogók. — 21.05: Kultúrtörténeti tudósoké a szó. — 21.20: Bolgár művészek operafelvételeiből. — 22.00: Könnyűzene.

SZERDA

MÁJUS 18.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Operettrészletek. — 9.00: Így írunk mi! Jutalmazott pályamunkák. — 9.20: Operabarátoknak. — 10.10: Könnyűzenei hirdetések. — 11.00: Iskolarádió. — 11.13: Az Alekszandrov-együttes énekel. — 11.27: A Szabó család. — 12.15: Éccéli lakodalmas. — 13.00: Tűzvénykönyv. — 13.15: Liszt-művek. — 14.06: Munkásénekkarok a mikrofon előtt. — 14.15: Lakónyok, asszonyok... — 14.45: Delindult társaság. — 15.40: Isten veled, atomkor! Regény folytatásokban. III. rész. — 16.13: Tánczene. — 17.06: Az üzemszociológia alkalmazása az iparban. I. rész. — 17.10: Régi híres énekesek műsora. — 17.40: Cigánydalok. — 18.00: Mérkőzések percről percre. — 18.56: Huszas stúdió. Kórusok, szólisták vihart a dányokról. — 20.20: 15 000 kilométer, rádió- ra hangszerelve. II. rész. — 21.20: Gondolat. A Rádió irodalmi hetilapja. — 22.20: Népi zene. — 23.00: Magyar muzsika. — 0.10: A dzsessz kedvelőinek.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Romantikus muzsika. — 15.06: Klasszikus operettek. — 15.12: Rádióegyetem. — 16.54: Fogorvosi tanácsok. — 17.03: Mérkőzések percről percre. — 18.00: Mi időtt a nagyvilágban? — 18.20: Új lemezekből. — 19.10: Filmdalok. — 19.23: Gazdaságról. — 19.38: Zeneközi muzsika. — 20.25: Könyvespolc. — 20.45: Közvetítés Belgrádból: Franco Gulli hegedűversenyéből.

URH-RÁDIÓ

18.35: A XX. század balettzenéjéből. VII. rész. — 19.44: Tánczene. — 20.25: Schubert: Piszkafogók. — 21.05: Kultúrtörténeti tudósoké a szó. — 21.20: Bolgár művészek operafelvételeiből. — 22.00: Könnyűzene.

CSÜTÖRTÖK

MÁJUS

KOSSUTH RÁDIÓ

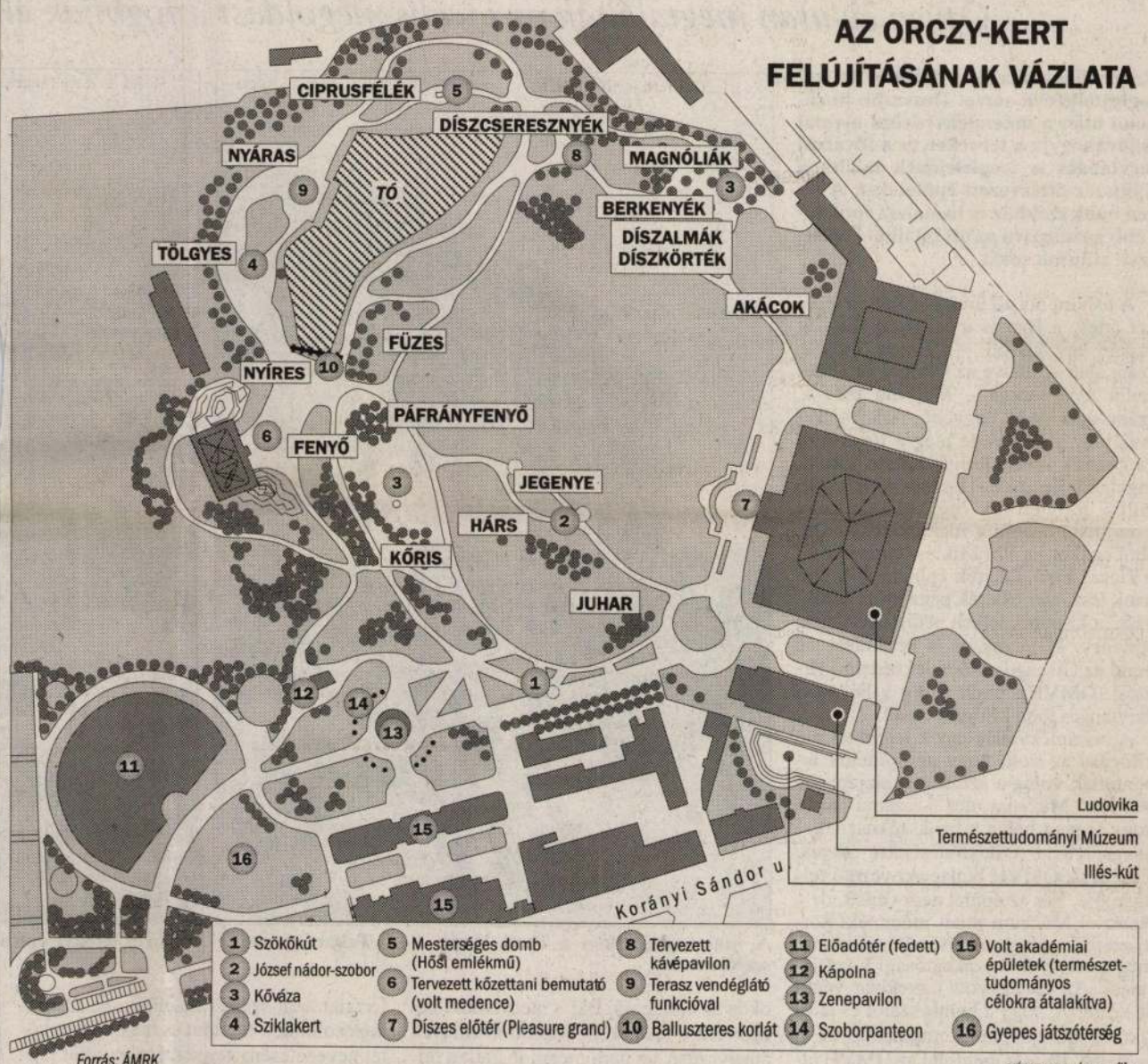
8.20: Regéli hangverseny. — 9.00: Lendkerék. Készült 1966 tavaszán, a Láng-gyárban. — 9.25: Verbunkosok, magyar nóták. — 10.10: Körusok, hangszerszólók. — 10.47: Isis tehenei. Hangjáték. — 12.15: Tánczene. — 13.10: Operarészletek. — 14.00: Fúvószene. — 14.30: Kamarazene. — 15.05: Ifjú dalok. — 15.36: Operettrészletek. — 16.35: Kamarazene. — 17.30: Vitaműsor. — 18.00: Kórusok, népdalok. — 18.30: Lullyi: Tavasz és nyár k. — 19.10: Pódium 63 — 19

BERNHART Győző emlékére

Julián I.: Kezemet v. ejtőtét.
Kesk., 1938. 190.

ok

Egy történelmi park visszahódítása

Forrás: ÁMRK

NÉPSZABADSÁG-grafika

A Ludovika mögött terül el a főváros legkorábbi történelmi kertje, az Orczy-kert. A park a XVIII. század végén létesült, akkor még több mint huszonhat hektáros volt, ma alig több mint tizenegy. Elhódított részeit raktárak, műhelyek foglalják el. Felújítására nemrég újabb terv készült az Állami Műemlék-helyreállítási és Restaurálási Központban: 2000-re visszaparkosítanák egykori területének jó részét.

Lehet egy kert is műemlék? Létezik kertrestauráció? Természetesen lehet, létezik. Ezzel foglalkozik az ÁMRK táj- és kertépítészeti osztálya, ahol *Kiss József* dolgozta ki az Orczy-kert megmentésének programját. Rengeteg forrás állt rendelkezésére, így pontosan tudta, milyen volt itt a táj kétszáz éve, hogyan fejlődött a park. Tervének célja nemcsak az eredeti állapot visszaállítása, hanem az azóta keletkezett értékek megőrzése is. Kétszáz éve például még a Ludovika sem állt a területen, nem beszélve a lovardáról (amely ma a természettudományi múzeumnak ad otthont). Mi maradt azokból az időkből? Például az Illés-kút, amelyet néhány éve építettek újra az előásott alapokra, régi rajzok szerint. De a kert szerkezete, úthálózata is őrzi még a XVIII–XIX. század fordulóján kialakított állapotokat.

Orczy László gróf Petri Bernharddal terveztette meg a ligetet, aki angol tájképi kertet álmodott, szabálytalan utakkal, nagy tisztással, szökőkúttal és természetes forrásból táplálkozó tavacskával, mely ma is megvan, a horgászok örömére. Sok, akkor újnak számító fafajt telepített, például jegenyenyárt és páfrányfenyőt. A tervező 1794 és 1797 között dolgozott a parkon, s valószínűleg szerepe lehetett a szomszédos Festetics-kert kialakításában is (ebből mára csak a botanikus kert maradt). Később az Orczy-kertben épült az ország legnagyobb pálmaháza, ott létesült a múlt század közepén a Ludovika, a tavacska partján pedig a századelőn egy csónakház. Ezek közül ma csak a Ludovika áll.

A második világháborúig majdnem sértetlen maradt a kert. A háború után azonban „mint szabad területet kezelték, nem mint Budapest legjelentősebb tájképi parkját" – írja értékelésében Kiss József. Ma az egykori területen tizennégy kezelő osztozik: van ott cipőgyár, buszgarázs, rendelő, iskola, raktár és bolt.

Sikerült megegyezni a BKV-val öt és fél hektárnyi terület átadásáról, amely ismét park lesz. Ez a kert eredeti kiterjedésének huszonhárom százaléka. Tulajdonképpen az első lépés nem is ez volt, hanem a Ludovika mögötti aszfaltpályák eltüntetése, amelyek helyén ismét fű nő. Minderre a műemlékesek az Európai Unió pályázatán nyertek pénzt 1993-ban. (A nyertesek között akkor olyan is akadt, mint az ermenonville-i Rousseau-park.)

A volt BKV-területen csupán két régi épületet szeretnének meghagyni, amely tudományos célokat szolgálhatna a jövőben. Amúgy parkot, játszóhelyeket, zenepavilont létesítenek, miután a talajt sikerül megtisztítani az olajszennyeződéstől. *Radnóczi Pétertől*, a főváros környezetvédelmi ügyosztályának munkatársától megtudtuk, a talajtisztítás jövő tavasszal kezdődhet, jelenleg az olajfolt kiterjedésére és az elhárítás technikájára vonatkozó tanulmány felülvizsgálata folyik, és a kármentesítés kiviteli terve készül.

A műemlékeseknek kész a tervük a kert egyéb részeinek felújítására is: eszerint kiásnák a hajdani szökőkút maradványait, és helyreállítanák, csakúgy, mint a régi kápolnát, melynek alapjai szintén a föld alatt vannak valahol. Balluszteres kőkorlát épülne a tó egyik végébe, és felújítanák a hatalmas kővázákat is. Továbbá szükség volna locsoló- és világítórendszerre. Mindez együtt járna a növényzet rekonstrukciójával, a mostani burjánzást, elvadultságot megszüntetnék, és igyekeznének olyan növénycsoportokkal betelepíteni, amelyek egy-egy rendszertani egységet szemléltetnének, így valódi tudományos funkciót tölthetne be, illeszkedve a természettudományi múzeum céljaihoz. A kert bejárása tehát afféle rendszertani kalandozás is lehetne. Elképzelhető, hogy ez volt már Petri Bernhard szándéka is – hisz neki tulajdonítják a magyarországi fafajok első, Linné rendszere szerinti jegyzékét.

Cs. L.

Bank és irodaház épül a Kálv

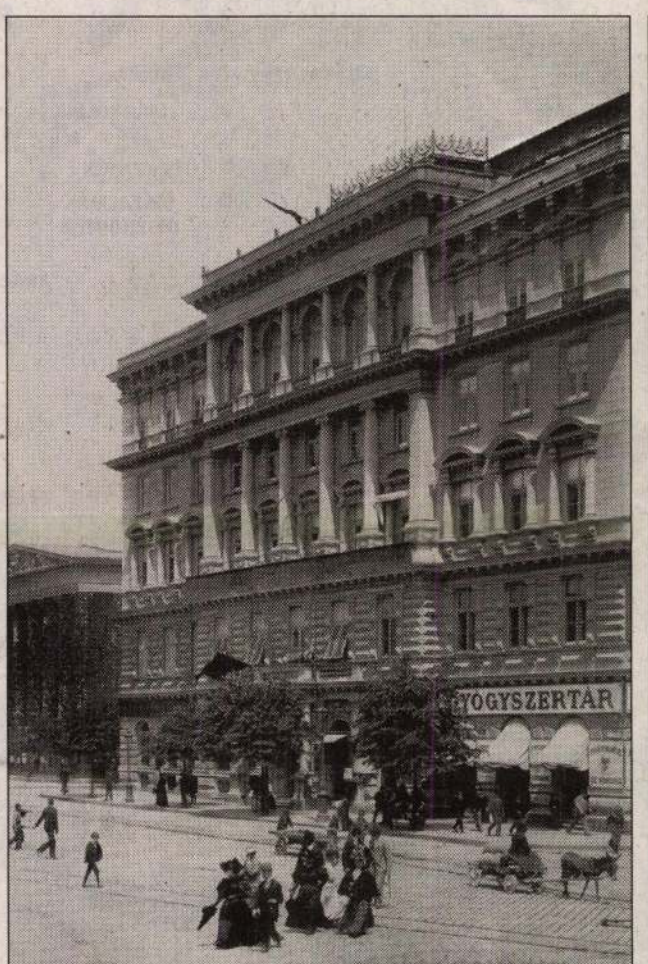
Ötven év után megtalálták az ideális megoldást a foghíjak elt

Rendeződni látszik a Kálvin tér két foghíjtelkének sorsa. Hosszabb huzavona után a műemlékvédelmi hivatal is jóváhagyja a terveket, és a fővárosi tervtanács is megfelelőnek találta a többször áttervezett épületeket. A téren bank székház és irodaház épül, tovább gazdagítva az ott található építészeti stílusok sorát.

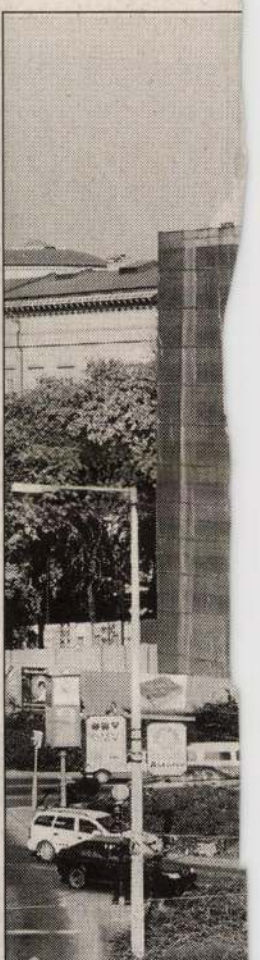
A háború óta áll üresen a Kálvin téren két telek, a Baross utca és az Üllői út sarkán egy kisebb – a Baross utca 2. szám alatt –, illetve az Üllői út és a Múzeum utca sarkán – Múzeum utca 1. szám alatt – egy nagyobb. A két telket tavaly év elején vette meg a fővárostól az osztrák érdekeltségű Kálvin Center Ingatlanfejlesztő és Hasznosító Kft. 146 millió forintért. A cég vállalta: négy éven belül beépíti a foghíjtelkeket. Ott, ahol egykor az Ybl Miklós tervezte Pesti Hazai Első Takarék épülete állt, újra bank lesz, egy osztrák pénzintézet székháza, a kisebbik telken pedig irodaházat építenek. A tervek el is készültek, de mind az Országos Műemlékvédelmi Hivatal (OMVH), mind pedig a Fővárosi Tervtanács több kifogást emelt.

A műemlékvédők egyik legfontosabb kifogása az volt, hogy az építtetők lebontották volna a szintén a tulajdonukban lévő Múzeum utca 3. számú házat, hogy legyen helye a bankszékháznak – hangsúlyozta érdeklődésünkre *Bende Csaba,* az OMVH budapesti vezető felügyelője. Bár az épület nem védett, de a Nemzeti Múzeum miatt műemléki környezetnek számít. A hivatal nem is adta meg a tervekre a szakhatósági hozzájárulást. Az átdolgozott tervekben végül az szerepel, hogy a homlokzatot és tetősíkot megtartják, belekomponálják az új épületbe. Ez már megfelel az OMVH elvárásainak is, mivel így nem változik az utcakép, a Nemzeti Múzeumot körülvevő térfal.

A VIII. kerületnek nem volt lényeges kifogása tervek ellen, csak azt kérték, hogy ne csillogjon a két épület üvegfelülete. *Lantos Péter,* Józsefváros kerületfejlesztési igazgatója elmondta, a Kálvin téren különböző építészeti stílusok találkoznak, közéjük jól illeszkedik a két új épület. Ha a tervezők értéket alkotnak – márpedig a tervek alapján igen – csak javára válik a városnak. Az ugyanis éppen az építészeti sokszínűségtől válik élővé. Komolyabb műszaki problémát sem okoz az építkezés. Bár a metró miatt nehéz lesz a telek alatt húzódó közművek áthelyezése, ez nem megoldhatatlan feladat.

A mai foghíjtelken a Pesti Hazai Első Takarékpénztár székháza állt

Az üres telekre építik f

A korábbi változatoknál sokkal jobbnak tartja a terveket *Eltér István,* a Fővárosi Tervtanács elnöke, bár a nagyobb épülettel kapcsolatban a tanács tett még néhány ajánlást. A kisebbet, az irodaházat már tökéletesnek tartják, mert a tervezők a tervek átdolgozásánál figyelembe vették legutóbbi javaslataikat. A műemlékvédőkkel teljes az egyetértés abban, hogy a Múzeum utca 3. számú épület homlokzatát és első traktusát meg kell tartani, mert bár a ház építészetileg nem értékes, a Nemzeti Múzeumot körbevevő épületek által alkotott térfalat nem szabad megbontani. Ehhez kapcsolódik a tervtanács másik javaslata, nevezetesen: vegyék egy szinttel lejjebb az épület tömegét, hogy az azonos legyen a múzeum másik oldalán álló házával. Bár a két épület nem látszik együtt, a különbség észlelhető. Egyébként a tető felépítményét – ahol a gépészeti berendezések kapnak helyet – sokan kifogásolták, mert a ház tömegéhez képest túlméretezett volt. Ennek csökkentését nem pusztán javasolták, hanem előírták.

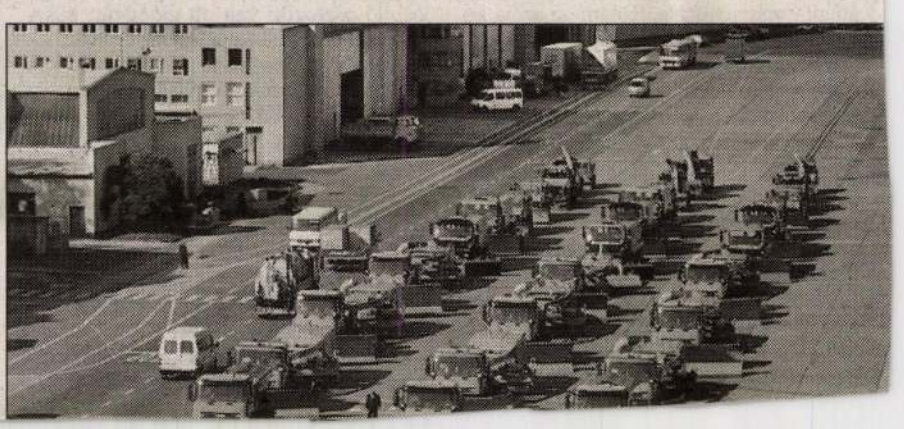
Kérték a tervezőktől, hogy az épületek körül a lehető legnagyobb hely maradjon a közterületnek. A földszinten pedig közfunkciókat szeretnének látni, olyan üzleteket, kávéházat, ahová a járókelők

Fél évig véd az influenzaoltás

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat fővárosi intézete idén 180-190 ezer budapestinek biztosítja térítésmentesen az influenza elleni védőoltást. Az ÁNTSZ intézetei november elején-közepén küldik ki az oltóanyagot az egészségügyi intézményeknek, háziorvosoknak. Az oltás körülbelül fél évre nyújt védettséget.

Az ÁNTSZ szakemberei minden téli szezonban – októbertől a következő év áprilisáig – figyelemmel kísérik a felső légúti lázas megbetegedések kialakulását, különösen az influenzás eseteket,

A Ferihegyi repülőtér a t

Életét a sportnak köszönheti

Balmazújváros sporttörténete egyelőre a fiókban hever...

KIRÁLY ISTVÁN

Balmazújváros (HBN) – Tar János harmincnyolc éves volt, amikor elhagyta a tanári katedrát. Kényszerűségből ment nyugdíjba. Otthonában könyvek és kéziratok veszik körül. Írással tölti napjait.

– Honnan az írás, a könyv szeretete?

– A polgári iskolában kiváló tanáraim voltak, általuk kitűnő olvasmányokhoz jutottam. Kedvet kaptam az íráshoz is. 1943-ban a Soli Deo Gloria Szövetség diáklapjában megjelent Hej, hej, Hajdúszoboszló című novellám. Az egész iskola ünnepelt. Kedveltem a népi írókat. Tanítóképzős koromban magyartanárom megkért, hogy Sinka Istvánról tartsak órát osztálytársaimnak. Néhány év múlva a tanítói képesítés mellé a tanárit is megszereztem, és magyar szakos tanárként igyekeztem tanítványaimmal az irodalmat megismertetni, megszerettetni.

– A debreceni Kollégiumból útja Szentpéterszegre vezetett. Milyenek voltak a kezdő évek?

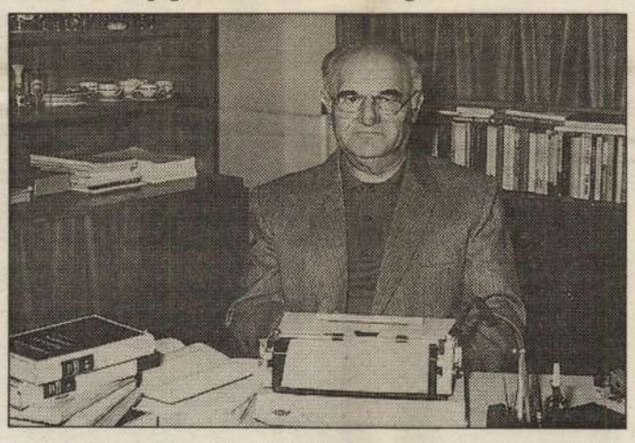
– A kis bihari faluba 1949-ben kerültem. Az iskolában hat tanító tanított nyolc osztályban. A nap egyik felében a negyedikeseket okítottam, a másik felében a felső tagozatosoknak tanítottam magyart, számtant, történelmet, éneket. Este a dolgozók iskolájában a felnőttek tudását igyekeztem gyarapítani. Én voltam az úttörőcsapat vezetője, a falu népművelője, a „sportkör" vezetője. Rendeztem kötelezően előírt színdarabot, megszerveztem a futballcsapatot. Szinte éjjel-nappal dolgoztam, mégis jól éreztem magam.

– Az irodalom mellett a sportért is rajongott.

– A tanítóképzőben feledhetetlen tornatanárom, Somorjai Laci bácsi irányítása mellett atletizáltam s futballoztam az iskola csapatában. 1954-ben, amikor hazakerültem Újvárosba, az itteni futballcsapatban kergettem a bőrgolyót. Egy ideig edzettem is a fiúkat. Üzemi labdarúgó-bajnokságot szerveztem tizenkét csapat részvételével. A bánlaki iskolának kitűnő diákcsapata volt. Az itteni tanítványaim lettek hatvanas években a balmazrosi labdarúgás reprezen-

– A bánlaki iskolában 1955-ben igazgatóhelyettes lett...

– 1955 és az ezt követő évek feledhetetlenek számomra. Kiváló tantestületben dolgozhattam. A forradalom idején a balmazújvárosi pedagógusok titkos szavazással egyhangúlag megválasztottak a Pedagógusok Nemzeti Tanácsa helyi elnökének. A forradalomban való részvételemért a megtorlás 1957 szeptemberében ért. Állásomból elbocsátottak. Voltam segédmunkás a hortobágyi halastavaknál, hótakarító idénymunkás Debrecenben. 1958 májusában rehabilitáltak. Újra taníthattam, de a város másik iskolájában. A megpróbáltatások után súlyos beteg lettem. Előbb egy gyomorműtéten estem túl, később agyhártyagyulladásban betegedtem meg. Öt hónapig feküdtem a kórházban, ebből három hónapig kómában.

Tar János életét az írás tölti ki Fotó: Gyulai András

Csodával határos a felgyógyulásom. A kezelőorvosom szerint felépülésemet a sportolásnak köszönhettem. Szellemileg tökéletesnek éreztem magam, de mozgássérült lettem. Jobb kezem megbénult. Fél év alatt megtanultam bal kézzel írni, és megint taníthattam. Fizikailag gyengének éreztem magam, rendkívül fárasztott a munka. Kértem nyugdíjba helyezésemet. 1967 óta a nyugdíjasok kenyerén élek.

– Azóta sem tétlenkedik. Megírta Balmazújváros sporttörténetét és két szatmári falu történetét is. Hogyan szánta rá magát?

– A nyugdíj mellett vállalhattam munkát. Budapesten a Csepel Vas- és Fémművek főpénztárőrnek alkalmazott. Pár évet töltöttem el ott. Sok szabadidőm volt. Igyekeztem hasznosan eltölteni. Bejártam az országgyűlési könyvtárba, a Széchényi és a Szabó Ervin Könyvtárba. Szülőfalumra vonatkozó írások után kutattam. Ekkor bukkantam a Balmazújvárosi Sport Club 1913. július 6-i megalakulásáról készült jegyzőkönyvre s a Belügyminisztérium által kiadott működési engedélyre. Belekezdtem a sporttörténet írásába. Ehhez anyagi támogatást Németh Istvántól, a Lenin Tsz egykori elnökétől kaptam. Ígérte, hogy könyv alakban megjelentetik a munkámat. A szövetkezet csődbe jutott, így az 514 gépelt oldalas, a helyi sport – a labdarúgás, kézilabda, atlétika, ökölvívás – történetét 1913-tól 1980-ig átfogó, valamennyi eredményt tartalmazó dolgozat kézirata az íróasztalom fiókjában hever. Sógorom biztatására írtam meg a feleségem szülőfalujának, Tyukodnak és a vele szomszédos Nyírtura községnek a történtetét az Árpád-kortól 1970-ig.

Tar Jánosnak hétkötetnyi kiadandó kézirata van készen. Küzdelmes az élet címmel összeállított egy novelláskötetet is. 1990-ben az Új Idő Kft. által kiadott Szép magyar novella című könyvben jeles kortárs magyar írók novellái mellett az övé is helyt kapott.

Beszélgetésünk végén egy díszes emléklapot mutat, melyen az áll, hogy a Magyar Köztársaság a nemzet sorsát és történelmét formáló nehéz időkben tanúsított példamutató helytállásáért köszönetét fejezi ki. Az emléklapot Göncz Árpád, Antall József és Szabad György írta alá.

Szoboszlói teremfoci

Hajdúszoboszló (HBN – Bogádi Imre) – A polgármesteri hivatal oktatási, művelődési és sportirodája mellett működő városi labdarúgó-szövetség az idén is kiírta a teremlabdarúgó-bajnokságot. Végre csodálatos körülmények között mérkőzhetnek meg a bajnoki címért a csapatok, hiszen első alkalommal az új sportházban rendezik meg a mérkőzéseket. Ezúttal hat csapat nevezett, akik körmérkőzéses formában döntik el a bajnoki cím sorsát.

Az eddigi eredmények.

1. forduló:
– Lakótelepi SE–Búzakalász SE 7–1.
– Fáklya SE–Ebes SE (később kerül megrendezésre).
– Bocskai Szabadidő SC–Mol Rt. 3–3.

2. forduló:
– Mol Rt.–Lakótelepi SE 4–4.
– Bocskai Szabadidő SC–Fáklya SE 0–3.
– Búzakalász SE–Ebes SE 3–1.

3. forduló:
– Fáklya SE–Lakótelepi SE 8–2.
– Búzakalász SE–Mol Rt. 3–4.
– Ebes SE–Bocskai Szabadidő SC 1–2.

Remek küzdelem, sportszerűség jellemzi a mérkőzéseket. Hajdúszoboszlón nagy hagyománya van a kispályás labdarúgásnak. Kocsis Sándor és aktivistái nagy lelkesedéssel szervezik a versenyeket. 29 éve folyik a szabadtéri bajnokság, és hagyományossá vált az utóbbi időben a terembajnokság is. Ezek mellett több alkalommal ünnepi tornák és különböző kupák színesítik a versenyprogramot.

Foci Miskolcon nánási résztvevőkkel

Az MLSZ többéves szünet után ismét kiírta a teremlabdarúgó-bajnokságot az NB I-es és NB II-es csapatok számára, ami elsősorban a szurkolók körében aratott osztatlan sikert. A miskolci sportcsarnokban január 16–17-én a többéves szünet után megtartott terembajnokságon az alábbi eredmények születtek: Hajdúnánás–Vác 2–7 (0–3), Hajdúnánás–Tiszavasvári 7–7 (2–1), Hajdúnánás–Diósgyőr 3–8 (2–2), Hajdúnánás–Kazincbarcika 5–4 (2–3). Továbbjutott Diósgyőr csapata. Nánás a negyedik helyen végzett.

PORTRÉ

A „hazajáró”

Hajdúnánás (HBN – H. I.) – Oláh András Hajdúnánáson született, ma harminchárom éves fiatalember. Már gyermekkorában megszerette az irodalmat, így lett pedagógus. Elszármazott Nánásról, ma Mátészalkán él családjával. Tanít, publikál s gyakran visszajár szülővárosába.

– Huszonhat évesen születtek első versei. Mi ad erőt az íráshoz? – kérdeztem a fiatal költőt.

– Ha papírt és tollat teszek magam elé, mert összeálltak a gondolatok, úgy érzem, otthon vagyok. Eszembe jutnak a régi idők. Gyermekkorom, tanáraim és az otthon melege. Ilyenkor tudom, hogy „számvetést” készítek a letűnt időkről. Mindig arra törekszem, hogy a környezetem igazságait vessem papírra. Nem szeretném, ha homályba veszne a tegnap. Néha úgy tűnik, magamnak írok, de jön az ismerősi, baráti biztatás, és rájövök gondolataim a mások igazságai is.

– Úgy tudom, a szalkai élet mellett nagyon kötődik a szülői házhoz.

– Nemcsak jómagam, hanem családom is. Jól érezzük Hajdúnánáson magunkat. A szülői ház a nyugalom szigete. Sok versem is itt született.

– Szóba került a család. Mit jelentenek ők önnek?

– A család nekem a minden. Edit a feleségem, a fiaim Attila és Levente. Persze a szüleimről sem akarok megfeledkezni. Ők indítottak el az életbe, és ma is ott vannak mellettem.

– Eddig két verseskötete jelent meg…

– Első önálló kötetem 1991-ben jelent meg a Független Alkotók Országos Egyesületének sorozatában Elfelejtett színek rekviemje címmel, míg a második 1992-ben az Üzenet Orpheusnak címet kapta. E két kötet mellett tanulmányaim, könyvismertetőim és kritikáim is megjelentek.

– Versei olykor komorak, mosolyt letörlőek. Ön mégis derűs ember benyomását kelti…

– A mindennapokon egymásért vagyunk, egymásért dolgozunk. Ezt színesíteni kell. Egy jó szó és egy mosoly bátorítólag hat. Üzenni egészen más. Üzenni annyi, mint az élet árnyas oldalaira is felhívni a figyelmet.

A Napló ügyfélszolgálati telefonszáma:
310-700

A hajdúsági tájat örökíti meg

A természet színeinek harmóniája ragadja meg az alkotót

BAGDI ISTVÁN

Hajdúnánás (HBN) – Bertalan Ferenc festőművész harminchat éves fiatalember, művészi alkotópályájának érett korszakába lépett. 1973-as indulása óta szinte minden évben jelentkezik egy-egy önálló kiállítással, nemcsak a megye városaiban – Hajdúböszörmény, Nánás, Nádudvar, Berettyóújfalu –, hanem a művésztelepi tárlatok alkalmából is bemutatkozik festményeivel. Az eltelt évek alatt külföldi meghívásai is voltak a lengyelországi Lublinba és az ausztriai Vorarlberg városába. Hajdúböszörményi születésű, 1986 óta él Hajdúnánáson családjával.

1989-től a Debreceni Műhely Képző- és Iparművészeti Alkotóközösségnek, '92-től a Hortobágy Art alkotóközösségnek a tagja. Képeinek leggyakoribb festői témája a Hajdúság és a tiszai táj. Finom ecsetkezeléssel készülnek ezek az alkotások, amelyekben a természet szeretete, a harmóniára törekvés a meghatározó. Az alapvetően csendes, szerény fiatalember személyisége is sugározza a nyugodtságot, a lelki harmóniát. Pályájának indíttatásáról érdeklődtem.

– Szülővárosomban végeztem az általános iskolát. Ötödik osztályos voltam, amikor rajztanáraim – Kádár Józsefné és Török Anna – tüzetesebben megnézték rajzaimat. Ők javasolták, hogy járjak rajzszakkörbe. Tizennégy éves voltam, amikor bekapcsolódtam a nagy hagyományokkal rendelkező debreceni Medgyessy Ferenc képzőművészeti kör munkájába. Mestereim Bíró Lajos tanár úr, Topor András, Török Anna, Kapcsa János és Félegyházi László festőművészek voltak.

– Hogyan került kapcsolatba Hajdúnánással?

– Több szálon futó történetről van szó. A nánási szakmunkásképző iskolában szobafestő szakmát tanultam. A 70-es évektől állandó résztvevője voltam a nánási művésztelepnek, sokat jártam a várost, annak környékét, és egy-egy pillanat mindig megragadott a városból és környékéről.

Vízpart

Fotó: Napló-reprodukció

– Hogyan választja ki a témáit?

– Van egy kismotorom, azzal járom a vidéket, a Tisza mentét. Emberekkel beszélgetek és vázlatokat készítek. A természet engem mindig elbűvöl, szemlélem a tájat, és a színek, a formák emlékképei velem maradnak, hogy azután lefessem azt, amit láttam.

– Legtöbbször tájképeket, csendéleteket és portrékat fest. Kik az ön művészideáljai?

– Azt hiszem, a klasszikus alkotónak számító valamennyi magyar művész: Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Paál László, Mészöly Géza, hogy csak néhányukat említsem.

– Saját stílusát hogyan határozná meg?

– Erre nagyon nehéz válaszolni. Érzelmeimet expresszív módon, a valóságos látvány egyéni visszatükrözésében próbálom képpé fogalmazni. Nem szeretek elrugaszkodni túlzottan a valóságtól.

– Termékeny alkotónak tartja magát?

– Szinte mindennap festek vagy vázlatot készítek otthon, a lakásomban. Megértő családomnak köszönhetően a konyhában dolgozhatom. Sajnos nincsen műtermem, pedig valószínűleg könnyebb dolgom lenne nekem is és a többi képzőművésznek is a városban esetleg egy közös műterem birtokában.

– Ön nánásinak vagy böszörményinek vallja magát?

– Úgy gondolom, kötődéseim miatt kategorikus kijelentést nem tehetek. Azt mondhatom, hogy hajdúsági ember vagyok.

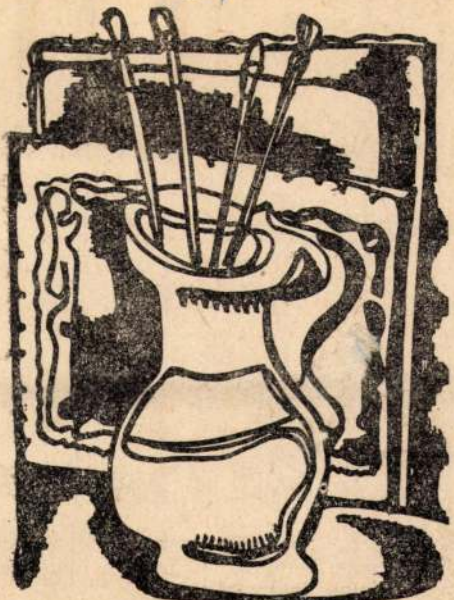
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JUN –

Napjaink

Bernáth Zoltán

P. I.

1021

VÁZA BERNÁTH ZOLTÁN RAJZA

to inuves-
mint a mű
mutatkozás
koratívitás
közlő szer
lapokat áll

Hibó Tar
részletek é
foltok egy
nívó érden
záló alkat,
nyon alapuló grafikai közlésen túl, áttételes, szélesebb horizontú, s olykor irodalmi élményeket idéző mondandót is sejtet. A szakmai felkészültség és a rajzi tudás mindenképpen elismerésre érdemes. Szujó Zoltán illusztrációi az illusztráción felülemelkedő önálló lapok. A magyar grafikának a 60-as években megteremtődött hagyományait megértve, feldolgozva a kidolgozott részletek és a jelzések összekapcsolásával teremt önálló eszköztárat és saját képi világot. Máger Ágnes a líra és a szigorúság között teremti meg egyéni hangját. Az olajpasztellek bemutatása újabb színnel gazdagította a tavaszi tárlatot.

A szobrászok ez alkalommal igen előkelő színvonalú anyaggal járultak hozzá a tavaszi tárlat jelentőségének emeléséhez. A már évek óta mindig jelentkezők, s az újonnan kiállítók műveinek értéke szinte megkövetelné, hogy mindenkiről külön szóljunk. *Id. Szabó István, Gyurcsek Fe-*

D Bernáth Vince

a bányászi vízhatzi épí-
tészeti igazgatóság épí-
tészeti segéde

Nevtornáj 1845. 29 8. 1.

Vasárnap **24** Ker. sz. Ján.		**Protestáns** Iván **Görög** Iván sz. **Izraelita** Thamus 11
Hétfő **25** Vilmos hv.		**Protestáns** Vilmos **Görög** Febrón **Izraelita** Thamus 12
Kedd **26** János és Pál vt.		**Protestáns** János és Pál **Görög** Dávid rem. **Izraelita** Thamus 1[illegible]
Szerda		**Protestáns** László

Bernátsky Ferenc MDK

vásárhelyi mükedvelő festő

Mint vásárhelyi plébános 42 éves korában 4 festményt állitott ki. Tájképeket és vallásos tárgyu képeket festett.

Ő fedezte a későbbi hirneves festő Hegedüs László tehetségét.

Kiss L.:.Vás.müv. 27.o.

megjövő

Bernátsky Ferenc

plébános

műkedv. festő

Hegedüs László

első oktatója

Lykakőrös

42. l.

0 megbízható cégnél

jt vásárlási lehetőséget! Egy helyen
nt fizetési kötelezettséget! A havonta
újuló állandó továbbvásárolhatás jogával!

„Takarékosság"
ereskedelmi R.-T.

ásárlási rendszere, mely a mai gazda-
helyzet legmegfelelőbb beszerzési
ját biztosítja a vásárlóközönség
nára

TAKARÉKOSSÁG" vásárlási igazolványai és utal-
ai a „Takarékosság" igazgatóságánál igényelhetők

brecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.

SESZTINA LAJOS

itotta 1819-ben Sesztina János. vasnagykereskedése
lefon 20-06. és 15—48. Debrecen.
ő fűtőképességű magyar „Perpetuum"-kályhák

Bernátsky

l.

Lykanemzromantika
15. l.

Bernátsky Ferencz, festő, rk. plébános; szül. 1844-ben. A papi pályára lépett s 1867-ben szentelték áldozárrá. Ezután a gróf Károlyi, báró Wodianer és gróf Nemes családokban nevelő volt. 1884-ben Hódmezővásárhelyre plébánossá nevezték ki. Nehány év előtt a szent Pantaleonról nevezett czímzetes apátságot kapta. Ügyes műkedvelő festő. Hegedűs László (l. o.) tőle tanulta a rajzolás és festés elemeit.

Szeremlei Samu: Hód-Mező-Vásárhely története. Hódmezővásárhely, 1913. V. k. 970. l. — *Chroniqueur:* Hegedüs László. *Művészet.* 1910. 66. l.

Berndtsky F
Berger

játszanom. Elkeserítették életemet. Egyszer éppen akkor találtam hazajönni, mikor szörnyű harci dühvel cibálták egymást. És dacára a felháborító látvány komolyságának, mosolyogva tapasztaltam, hogy Szárina nemcsak jó nyelvmester, hanem meglehetős nyelves is: »Hádák, bangszat«, címeres huncutnak szidta Kromót. De ez sem maradt adós, hanem »lonté, ánák szundal« és egyéb trágár prédikátumot vágott neki a fejéhez.

Váratlan megjelenésem hirtelen szétrebbentette őket. Most aztán mindketten az én ítélőszékem elé járultak, hogy mossák kezeiket. Szárina többek között azzal vádolta meg Kromót, hogy lop, sőt mi több és nekem ami a drágább: az ő szívét is meg akarja lopni, neki szerelmi ajánlatokat tesz.

Kromó tagadott mindent és bevádolta Szárinát, hogy perampuán buzuk és titokban opiumot eszik.

Kezdtem már unni ezt az örök patáliát. Mi lett volna természetesebb, mint kitenni Kromó szűrét? De miután a spada a trópusokban ép oly nélkülözhetlen cseléd, mint a nyái, nem válhattam meg egyhamarjában Kromótól, mert bajos lett volna rövid idő alatt helyébe egy másik szolgát kapni. Segített azonban a véletlen, Kromót utólérte a játékosok fátuma.

Egy szép napon Szárina nagy örömmel jelenti, hogy Kromót a rendőrség vette oltalmába. A lebujok, a játékbarlangok bűnre vitték, tolvajokkal szövetkezett. A sport, a kockajáték adósságba kergették, az opium elkábította és megtántorodott. Összeült a landraad és a djaksa ⟨közvádló⟩ rablással vádolta.

Kromót a törvényszék kényszermunkára ítélte.

Kromó egyszeriben szörnyen megvedlett. Lehúzták róla csinos ruháját és ráadták a fegyencek egyenruháját, rövidszárú gatyát, badjut, kapala stangant, csupa kékfestő vászonból. Gondoskodtak róla, hogy gyűrűje és lánca is legyen, csakhogy a gyűrűt a nyakára húzták, a láncot pedig a lábára vasalták és pedig vastag vasból. Vége volt a sikkes spadának, de jól festett mint orang ranté ⟨fegyenc⟩ is. Különben ilyenekre is szüksége van a gyarmatoknak, kiket aztán kegyetlenül kihasználnak, megdolgoztatnak. Békében és háborúban egyaránt kitünő szolgálatokat tesznek. És háborús expediciókban úgyszólván nélkülözhetlen munkaerő az orang ranté.

XVI.

Otium. — Szavidjo. — Kupeckedés. — Szenenan.

Senkisem tud oly méltósággal henyélni, oly fölségesen lustálkodni, mint a tropikus ember. Színesbőrű, fehérbőrű egyaránt. A klasszikus otium cum dignitate, a méltóságteljes pihenés igazi hazája a trópusok. A henyélésre nem a lustaság vagy tán a munkától való iszony visz rá bennünket, hanem a klima kényszeríti az embert. Nem a munka, hanem a perzselő, tikkasztó tropikus hőség csigáz el bennünket. Különben esztelenség is volna agyondolgozni magunkat. Hisz a forró, száraz éghajlat úgyis időnek előtte megaszal bennünket. Gyorsabban érik itt a növény és öregszik az ember, mint a mérsékelt égöv alatt. Rohamosan vész fiatal erőnk, gyorsan sorvadunk testben és lélekben. Tudja ezt mindenki, jól tudja a kormány is és ezért az indiai kolóniákban szolgáló tisztteknek, hivatalnokoknak minden itt eltöltött évet kettőnek számít be.

De nemcsak dolgozni, hanem anyagi munkát végezni sem uri passzió a trópusokban. Lótni-futni, gyalog járni meg éppenséggel nem. Az ilyesmi már kuli-munka számba megy.

A fehérbőrűek közül azok, kiknek nem futja kocsira, lóra: szegényesen a kétkerekű dosban sietnek tova, míg a tehetősebbek könnyű buggyben látnak teendőik után. Az istenek kedvencei pedig, a beati possidentes gyorsan

A FÖLDKÖZI-TENGER MELLÉKÉNEK NÖVÉNYZETE.
A szél irányában meghajlott törpe olajfa a Val Oscuro-ban Lussin szigetén. ⟨Bernátsky Jenő rajza.⟩

robogó hintón mennek tourozni és sétáltatják feleségüket. A farmer, tiszt, meg akinek kedve tartja, lóháton megy a dolga után. És az országutakon gyakran találkozunk szegényes benszülöttekkel, kik apró lovaikon baktatnak és lábukkal szinte a földet boronálják.

Nem annyira a kényelemszeretet, mint inkább a kimerülés vitt engem is arra a gondolatra, hogy lóháton járjak. Különben is igen egészséges és ajánlatos sport a trópusokban a hollandi gyarmatokon, ahol semmiféle sport nem dívik, ellentétben az angol kolóniákkal, ahol már sportlapokat is szerkesztenek.

Fürkésztem, tudakozódtam, hogy hol és kinek volna egy eladó paripája. Néhány nap mulva már annyi állott rendelkezésemre, hogy alig tudtam választani. Különösen megkonfundált a választásban új szolgám: Szavidjo, ki nagy lókupec hírében állott. Mint katona a lovasságnál szolgált több évig. Ismerte ugyan a lovak csinját-binját, csakhogy azokat a benszülöttek babonás eszével birálgatta. Százával tudta leolvasni róluk a jó és rossz jeleket. Prófétai ihlettséggel jósolgatott a sörényből, farkból, hókából, egy-egy hajfürtből szerencsét, balesetet, betegséget, halált és hű szerelmet.

Egy bodorsörényű, hosszúfarkú, tagbaszakadt pejmén különösen megnyerte tetszésemet. Szavidjo azonban határozottan tiltakozott és mondá:

— Az ilyen sörényű ló szerencsétlenséget hoz gazdájának, halált jelent. Tuán a nyakát törheti.

— Talán igaza van, — gondolám. Baleset ellen nem lévén biztosítva, belenyugodtam.

Szavidjo egyre fürkészett bizonyos unjengan ⟨hajfürtök⟩ után. Az egyiknek a hasán, a másiknak a szügyén fedezte fel az ominózus rossz jelt. Közben azonban akadt olyanra is, hol a hajfürtök elrendezkedéséből jót olvasott ki, p. o. hogy a ló gazdája nagyszerű karriért fog csinálni.

Már szinte unni kezdtem a dolgot Szavidjo ostobaságával együtt. Végre mégis akadtunk egyre, amely úgy az én, mint Szavidjo tetszését is megnyerte.

— Tuán meglátja, ez a ló szerencsét hoz önnek. Főnökeinek kegyébe fog jutni, — mondá lelkesülten Szavidjo. — Ime ez a négy unjengan.

A FÖLDKÖZI-TENGER MELLÉKÉNEK NÖVÉNYZETE.
A széltől ledöntött és eltört Quercus Ilex Lussin szigetén. ⟨Bernátsky Jenő rajza.⟩

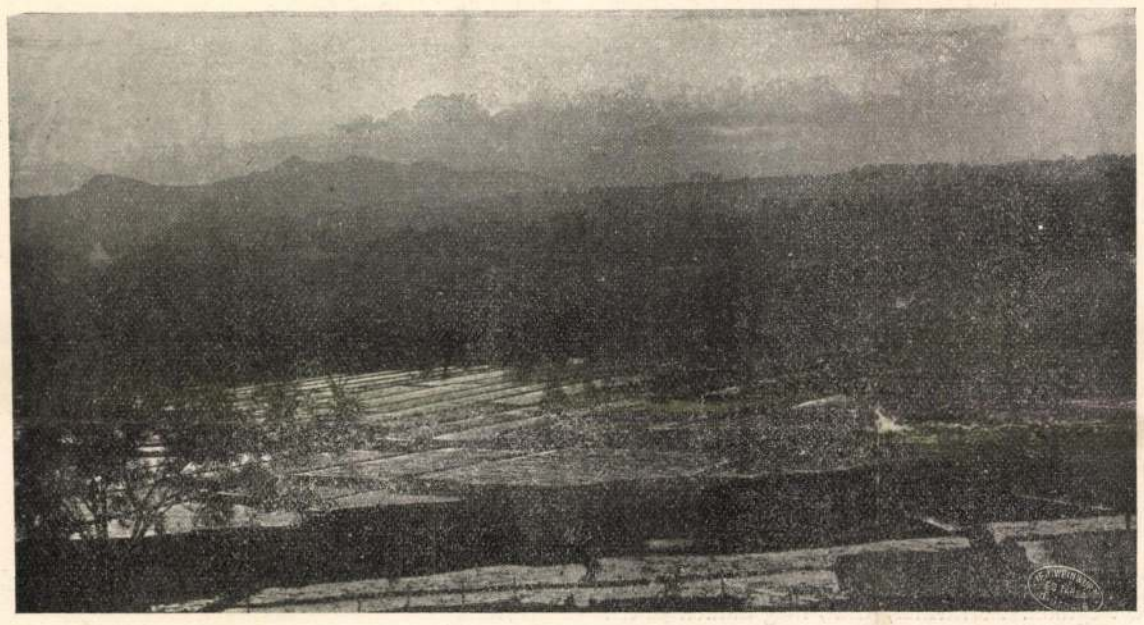
Csak nézzen ide, tuán. Kettő egymás alatt a homlokon.

A másik két unjenganról is akart még jósolgatni valamit, de bizony én nem hallgattam meg ostoba fecsegését. Megtekintettem a ló fogait. Hároméves volt.

— Tuán, megnézte jól a ló nyelvét? — kotnyeleskedett újra Szavidjo. — Mily pompásan, szélesen kerekített. Nagyon jó jel ez, tuán — és csalfán hunyorított.

— Orang boda ⟨ostoba ember⟩! — szidtam össze bosszankodva.

— Tuán ellenállhatatlan lesz. Leányok és asszonyok csak úgy bolondulnak majd utána.

RIZSFÖLDEK JÁVA SZIGETÉN.

Elfutott a méreg. Ilyen prófétáskodó kupeccel még soha sem volt dolgom.

Szavidjo lelkesedésében a lóra pattant. Nyereg és kantár nélkül, csak kötőfékkel a kezében, szőrén megülte. Rövid próbalovaglás után megkötöttük az alkut.

A ló korcsfaj volt. Keresztezése a jávai és arab lónak. A buitenzorgi futtatásnál díjat nyert. Az igazi jávai fajló kicsiny, alig üti meg a négy láb magasságot és mert korán befogják, elsatnyul. A jobb lovaknak egy része Celebesz, Roti, Sarru, Szombava és Timor szigetekről származik. De importálnak Ausztráliából is.

Amint látjuk, a benszülöttek nagyon válogatósak a lovakban. És mi tűrés-tagadás, jól értenek a lóidomításhoz és jó lovasok. Hogy meggyőződjünk róla, nézzünk csak végig egy szenenant, azaz lovagjátékot.

Hétfőn ‹szenen› szokták tartani a szenenant. Csak fejedelmek választhatják erre a célra a szombatot is. A lovagok díszesen felnyergelt lovakon, felcicomázva, ragyogva, kezükben lándsával vonulnak fel kevélyen. Előbb végiglovagolnak a hosszú pályán és rang szerint foglalnak állást. Majd gyors galoppban vágtatva rontanak egymásra a küzdő leventék és a zengő gamelan ütemére ügyes cirkuszi fordulatokat végeznek. Nem is annyira lovagtorna ez, mint inkább karusszel.

A komoly játék közben a nevető izmok csiklandozásáról pedig néhány clown gondoskodik, kik sovány gebéken parodizálják a szenenant. A játék végeztével a bohócok ropogó tüzi játékot kötnek lovaik farkára. A lovak nekivadulva száguldanak. Csak most látjuk, hogy mily bravurral ülik meg a lovat. De akad olyan is, aki maga helyett egy embernagyságú bábut köt a lóra, mely aztán ingadozik, támolyog rajta, mintha részeg volna. És ezen aztán nagyon jól mulat a nézőközönség.

XVIII.

A határban. — Rizslegenda. — Szedeka. — Száva és tegal. — Aratás.

Megvolt a paripa. Négy lábon járhattam, kímélve mellette kettőt, t. i. az enyémet. Gyakran nyeregbe szálltam és elkalandoztam messze mindenfelé a határban, ahol a benszülött szánt, vet, arat. Csodálattal szemléltem, hogy mily fáradságos munka a maláji kenyér termelése, t. i. a rizs művelése. Nagy tábla földek vízzel elöntve terülnek el a szemeink előtt. A széleshátú, pörgeszarvú, dacos tekintetű karban ‹bivaly› nagyokat fújva, szuszogva szeli az ekével a termékeny, sáros földet és a barázdát nyomban elönti utána a víz. Maszatos asszonyok és férfiak szinte orrukkal turják a süppedős földet, térdig gázolnak benne. Csurog róluk a verejték és zsíros bőrük csak úgy ragyog a rátűző, perzselő napsugarakban.

A földnek pedig megadják becsületesen a magáét. Emberségesen, jól megmunkálják. Ez azonban még nem elég. Az isteneket is meg kell nyerni, le kell kenyerezni imával és szedekával ‹áldozatokkal›. A szertartásos hókuszpókusz ilyenkor nagy szerepet játszik. Hogy azonban megértsük, jó lesz előbb megismerkednünk rövidesen a rizslegendával.

Batara Guru vagy más néven Siva, a legelőkelőbb istenek egyike, egyszer unalmában egy gyönyörűséges szép leányt teremtett és a Retna Dumila ‹ragyogó drágaság› nevet adta neki. A leány bája varázsként hatott rája és beleszeretett, úgyannyira, hogy feleségül akarta venni. Retna Dumila azonban kikosarazta. De mivelhogy az istenek tanácsa az egekben Batara Guru szerelmét mégis jóváhagyta, a leány engedelmeskedve, beleegyezett oly föltétel alatt, hogy ha kérője eleget bir tenni három furcsa kívánságának. És pedig: akart olyan tápszert, melyet soha sem ún meg; kivánt olyan ruhát, ami örökké új és szép marad és követelt végül olyan hangszert, amely önmagától a legbájosabb dalokat zengi.

Batara Guru bízva isteni hatalmában, kiküldte azonnal egyik kegyencét: Kala Gumarangot azzal a parancscsal, hogy keresse a földön és az egekben mindazt, amit a leány kíván és addig vissza se térjen.

Kala Gumarang útnak indult. A földön azonban Visnu feleségével, a bájos Devi-Srivel találkozott, kibe rögtön beleszeretett és szerelmével egyre üldözte. Devi-Sri kétségbe esett, megátkozta Kala Gumarangot és vadsertéssé varázsolta.

Batara Guru hiába várta kiküldött kegyencét. Az bizony nem tért vissza többé. Megunva, megsokalva a hosszú várakozást, kapta magát és Retna Dumilát megölelte, aki karjai között rögtön meghalt. Tisna Vati név alatt nagy pompával eltemettette Prabu Makuan fejedelem által.

Negyven nap mulva csoda történt. Sirhalmán fénysugarak ragyogtak és ismeretlen növények csirái bujtak ki. Batara Guru értesülvén róla, így szólt: »Ezekben a növényekben lakozik Tisna Vati lelke. Gondoskodni kell róluk, hogy az emberiség hasznára, táplálkozására alkalmasak legyenek. Ami a fejéből nő ki, annak legyen klapa ‹Cocus nucifera› a neve, a köldökből kinövőé pedig legyen rizs ‹Oryza›.

Kala Gumarang még most is üldözte szerelmével a szép Devi Srit. Hogy mégis valahogy szabadulhasson üldözőjétől, kérte az isteneket, hogy őt is tüntessék el, mint Tisna Vatit. Az istenek meghallgatták kérését és azon a helyen, hol utoljára látták, ugyanazok a növények sarjadtak fel, mint Tisna Vati sirján.

Mikor Batara Gurut értesítették erről a jelenségről, már tudomása volt róla és mondá: »A Devi Sriből fejlődő rizsnövény vízbe plántáltassék, míg a Tisna Vatiból kinövő csak szárazföldbe.«

Ime a kétféle rizsnek legendaszerű származása. A rizstermesztés t. i. kétféle módon történik: sávákban, azaz oly földekben, melyek irrigálhatók, míg a másik a tegal és gaga, t. i. oly földek, melyek fekvésüknél fogva nem öntözhetők mesterségesen.

Az itt leirt legenda azonban még tovább szövődik. Számos variációja forog közszájon a nép között.

Amint látjuk, a legenda teljesen a hindura vall. Ami igen természetes is, miután a Kalinga tartományból bevándorolt hinduk hozták magukkal a rizst és a bivalyt s ők tanították meg a javánokat szántani, vetni.

‹Folytatása következik.›

KAMPONG.

BERNET, Johann Michael, pozsonyi asztalossegéd

J.M.B., Tischlergesell,

† 24 éves korában, Pozsony
1779 július 15 [1779, 57.szám 7 l.]

Pr.Z.

Bernath Sándor

Kiállítás Békéscsabán

Reagan Nemzeti, 1986 okt. 14.

Bernáth(y) Sándor gr?

→ DÁVIDVERA festőművész

Művészet 1985. jan. 57.o.

Bernáthy Sándor

Szentendrei képzőművészek alkotásaiból
nyilt tárlat Egerben,melyen a Vajda
Studió tagjai állitottak ki,köztük a művész is.

Magyar Hirlap 1980/7/5/9

BERNÁTH GYÖRGY

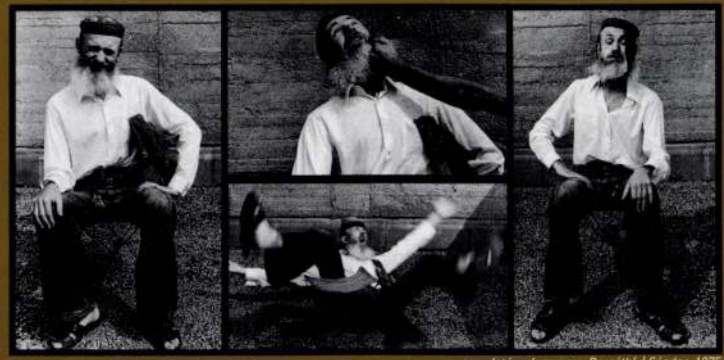
meghívó →

Szentendrei Vajda Lajos Stúdió :: 1972-2002 :: Jubileumi Kiállítás a Műcsarnokban, 2002

Megnyitó → Űropera → 200 fő, Űrharmónikusok zenei happeningje @ Műcsarnok lépcső @ Hősök tere

A kiállítást megnyitja: Dr Keserü Katalin, az Ernst Múzeum igazgatója

Műcsarnok, Budapest, 2002 szeptember 4 szerda 19 óra

fotóperformance: Bernáth(y) Sándor, 1975

Ismertető →

Vajda Lajos Stúdió Szentendre

A szentendrei Vajda Lajos Stúdió (VLS) 2002-ben ünnepli megalakulásának 30. évfordulóját. A jubileum tiszteletére nagyszabású, egyszerre visszatekintő és aktuálisan jelenkori kiállítás kerül bemutatásra a **Műcsarnok** összes termében.

"ÜDVÖZLET A SZENTENDREI GÉPPUSKÁSOKTÓL" - hirdette az előőrs- (élcsapat-) magatartást és szerepkört a szó szoros (és humoros) értelmében is vállaló Stúdió tagsága valamikor a 70-es évek elején, egy első világháborús képes levelezőlap parafrázisán. (Lásd a fogalom francia eredetijének teljes jelentését: détachement d'avant garde, azaz a gárda előtti különítmény, a gárdától elszakadó, önállóan és gyorsan tevékenykedő élcsapat!) IDEGn - mondták önmagukról még előbb, 1972-ben, a budapesti Metró Klubban. A szentendrei Vajda Lajos Stúdió azonban, bár még nem ezen a néven, de 1968 óta jelen van a város kulturális életében. Ezt jelezték az első spontán szerveződésű Őszi Szabadtéri Tárlatok a helyi Templomtéren és annak barbakánján, 1969-ben az Első Edwinista Képzőművészeti Tábor a Duna-parton,

1970-ben az ún. Nalaja Happening a Fő téren, majd ezt követően, 1972-73-ban az állandó és legális (és legendássá váló) **VLS Pinceműhely** ma is tetszetős helyiségének megszerzése és megnyitása a **Péter-Pál utca 6.** szám alatti régi épület egykori barokk borospincéjében.

A **VLS** valamikori és mai tagjai egyenként vagy kis- és nagycsoportos összetételben azóta számtalan külföldi és belföldi tárlaton vettek részt, rengeteg kiállítást, számos művésztelepet, sok nem mindennapi eseményt, koncertet (lásd Albert Einstein Bizottság Tánczenekar, Új Modern Trió, Új Modern Akrobatika, ef Zámbó Happy Dead Band, Lois Ballast, Tundravoice, Anyácska Ezüst Hang - Bernáth/Y/ Ideg Zene, Batu Karmen Group stb.), akciót, előadást szerveztek (Lelkiűrhajós-Találkozó, Transzszimbolikus Képzőművészeti Balett, Örömhírek, avagy a Sajna de Mahorka-i vacsora, Űropera stb.), filmeket forgattak (lásd Jégkrémbalett, Szibériai művészet, Önuralom, Kelet-Európa élőállatai, Neoszarvasbika, Rend a lelke mindennek, Ádám, Éva és Joe, A tisztaság fél egészség, Tiszta lap), lemezeket, kazettákat adtak ki (Kalandra fel!, Jégkrémbalett, Edd meg a fényt, Himalája, Anyácska Ezüst Hang I-Ii., Max Mara & Lili Luna, Komolyzene, Bálványbál stb.), több szabadiskolai kurzust indítottak fiatalok számára, négy Kis Magyar Performanszfesztivál is fűződik a nevükhöz, és az utóbbi néhány évben egy folyamatosan bővíthető-cserélhető Szabadtéri Szoborkiállítást hoztak létre a szentendrei Nagy Posta előtti füvesített-parkosított területen.

A szentendrei **VLS** különös szerepet vívott ki magának a magyarországi neoavantgárd szemléletű képzőművészeti csoportosulások körében és rangsorában. Az autodidakta létformából fakadó "gerillaöntudat" és szabadságközpontúság, az "új-romantikus" egyéniségkultusz és szenvedélyesség, a merész spontaneitással párosuló rögtönzési kedv és játékosság,

a neodadaista ízű botránykavarás és szókimondás, a szürrealista, expresszív, konstruktív és neoprimitivista alkotási módszerek, a rock-new-wave-punk kultúra, illetve a szentendrei progresszív hagyományok újragondolása éppúgy hozzátartoztak és -tartoznak tevékenységi körükhöz, mint világszemléletükhöz a képi és fogalmi abszurditás, a "másfajta realizmusok", a társadalmi groteszk és irónia vagy a kreatív túlélési technikák és magatartásformák.

mSZAFTm - összegezték egyik csoportos kiállításuk alkalmával az Ernst Múzeumban, 1988-ban. Ez az "étlap" tehát egy olyan művészeti választékot kínál, amiben minden eredeti íz - intenzív totalitást alkotva - megtalálható. (Lásd a mozaikszó feloldását: úgymint multi-médiális, magán-mitologikus, Személyes, Szubjektív, Szimbolikus, Szürreális, Szuverén, Szellemi és Szakrális, Absztrakt, Alanyi, Autodidakta, Figurális, Fikciószerű, Fantasztikus és Fantáziakedvelő, Tárgyias, Taktilis, Totális.) A progresszív szentendrei és egyetemes képzőművészeti vívmányokra és hagyományokra egyaránt figyelő és támaszkodó (lásd "szentendrei iskola", Európai Iskola, fluxus, pop-art, konceptualizmus, posztmodernizmus), valamint az eredetiségre és a szabadelvűségre törekvő stúdió mindig fontos ellenpólusát képezte a város kommersz és egyre jobban elgiccsesedő felszínes kultúrájának, s működésével nagyban hozzájárult Szentendre és Magyarország nemzetközi jó híréhez és művészeti-művészi értékeinek fennmaradásához és elterjedéséhez.

A szentendrei Vajda Lajos Stúdió: magyar szabadalom!

A Vajda Lajos Stúdió Kiállítása →

A kiállítás egy következetesen végigvitt történeti és analitikus szemléleten alapul, ahol a legfőbb ikonográfiai és szemléleti csomópontokat megragadva, kronológiai sorrendben haladunk "felfelé" az események és a manifesztációk terén egészen napjainkig: gyakorlatilag a bal oldali s a kereszthajó termein előre, a középső, valamint a jobb oldali termeken keresztül, vissza a bejáratig. Így a néző már belépése pillanatában a legfrissebb, leglátványosabb munkákkal találkozik, ugyanakkor bal felé elindulva, az első ún. dokumentációs termen keresztül a harminc év folyamatát először összegezve, majd - továbbhaladva - műtárgycsoportokban és hanganyagokban is átélheti, megtapasztalhatja. Mindezekkel párhuzamosan a jobb oldali első tér (azaz a "nulladik" terem, vagyis a berendezett ruhatár) vetítőteremként funkcionál: projektoron és tévéképernyőn a Stúdió tagjairól, egyéni és csoportos kiállításairól, performanszairól, koncertjeiről, nevezetesebb eseményeiről - a Stúdió tagjai által készített - dokumentum értékű filmfelvételek láthatóak folyamatosan.

Kísérő rendezvények →

A kiállítás ideje alatt más kísérő programok is szerveződnek. A megnyitón bemutatásra kerül az ef Zámbó István által vezényelt ŰROPERA című gigantikus transz-zajbalett-happening, záróeseményként ugyanitt megrendezzük az ún. V. Kis Magyar Performansz- és Zenei Fesztivált, és levetítjük az önálló műsoridővel rendelkező játékfilmszerű produkciókat és videóklipeket, a felolvasóestről már nem beszélve, hiszen ismert a **VLS** egyes tagjainak sajátos irodalmi tevékenysége is.

A SZENTENDREI VAJDA LAJOS STÚDIÓ 1972-2002 →
Dokumentum- és szöveggyűjtemény

könyvbemutató + sajtótájékoztató:
2002 október 3, 19 óra

A tárlat idejére elkészül a **Szentendrei Vajda Lajos Stúdió 1972-2002** (Dokumentum- és szöveggyűjtemény) című kötet, amely a **VLS** eseményekben gazdag jellegzetes arculatát (arculatait) és hangulatát (hangulatait), valamint korszakait kiemelendő és bemutatandó, többek között áttekinthető módon részletezi a **VLS-antológia** amúgy inkább műtárgycentrikus első kötetének végén található "információs bankot". (Lásd a **VLS "A Szentendrei Vajda Lajos Stúdió (antológia)"**, Szentendre, 2000 című kötetét, 472. p.)

A kiállító művészek →

†**Agócs** Attila (1941-2000), **Aknay** János, **Almási** Gertrúd, **Balogh** István Vilmos, **Bán** Miklós, **Benkovits** Balázs, **Benkovits** Bálint, **Bereznai** Péter, **Bernáth/Y** Sándor, **Bernáth** Zsigmond, **Borgó** György Csaba, **Bukta** Imre, **Csajka** Gábor Cyprian, **Csontó** Lajos, **Frózsi–**Nánássy Tibor, **Gosztola** Gábor, **Gubis** Mihály, **Győrffy** Sándor, **Haász** István, **Holdas** György, **Imre** Mariann, **Imreh** Tibor, †**Iványi** Norbert (1950-2001), †**Joláthy** Attila (1927-1998), **Kis** Tóth Ferenc, †**K. Kovács** Imre (1944-2002), **Kótai** Tamás, **Krizbai** Sándor, **Lois** Viktor, **fe Lugossy** László, **Mikó F.** László, **Mosonyi** Kiss Gusztáv, **Nagy** Barbara, **Margit** Szabolcs, †**Matyófalvi** (Matyó) Gábor (1947-1998), **Oláh** Mátyás, **Pacsika** Rudolf, **Reha** György, **Selényi** Károly István, **Szirtes** János, **Sz. Varga** Ágnes (Kabó), **Tóth** István, **Ungár** Ágnes, **Vincze** Ottó, **Wahorn** András, **ef Zámbó** István.

A kísérő programok részletesen →

A **MEGNYITÓ** NAPJÁNAK PROGRAMJAI

:: **2002. szeptember 4. szerda 19 óra** - **Műcsarnok**-lépcső, Hősök tere

ŰROPERA - Transzszimbolikus Hangterápia és Zajbalett zenei happening
Kb. 30 perc, várhatóan 200 fő résztvevő :: Vezényel: ef Zámbó István - Előadják: Az Űrharmonikusok

Ez az űropera is, mint az előző négy előadás, a 70-es években kifejlesztett Intuitív Asszociatív Hangterápia és Zajbalett tipikus példája lesz. A várhatóan 200 fős zenekar tagjai között megtalálhatjuk részben a kortárs képzőművészet és a zenei szubkultúra prominens személyiségeit, részben a hazai rockélet pár híresség-ét, részben pedig azokat a földérzékeny űrutasokat, akiknek létük a világegyetemben speciálisan bizonytalan, és akik ellenállhatatlan vonzalmat éreznek a tisztaság gátlástalan önkifejezésének zenei formái iránt. Az előadás iskolapéldája azoknak a kísérleteknek, amelyek minden tisztességes lelkiűrhajós szellemi tornagyakorlataiként ismertek. Tulajdonképpen a körülöttünk lévő és a kozmoszból ránk zúduló halhatatlanság háttérzaja ez a mű, kutatás, amely a felfedezés eredményét tárja elénk, hogy az is közkincs legyen

ef Zámbó István

:: **Ünnepi fogadás**

:: Ef Zámbó Happy Dead Band-koncert
Jó idő esetén: **Műcsarnok** "kerthelyisége"

PROGRAMOK A KIÁLLÍTÁS NYITVA TARTÁSA ALATT

:: **Állandó vetítés** a kiállítás "mozitermében" a **VLS** dokumentum értékű felvételeiből

Megtekinthetők a **VLS** alkotói által, illetve az alkotókról készített különféle videófilmek; az eddig lappangó, illetve be nem mutatott egyedi érdekességek, a legújabb mozgóképek; valamint azok a vágatlan felvételek, amelyek a tagok és a **VLS** holdudvarához tartozó művészek akcióiról, performanszairól, koncertjeiről, egyéni és csoportos kiállításairól megmaradtak

:: **A VLS kísérleti és játékfilmek**, valamint videóklipek egyestés vetítései

Műcsarnok - előadóterem,
GAG Galéria (1062 Budapest, Andrássy út 13.)

:: **Szeptember 6., péntek 18 óra:** Wahorn András: Szibériai művészet, 1987; Kelet-Európa élőállatai, videóklip, 15 perc, 1989, MTV - Wahorn. - Ismétlés: GAG, **szeptember 7., szombat, 20 óra**

:: **Szeptember 10., kedd 18 óra:** Igor Lazin - Varga Csaba: Bestiák, (animáció fe Lugossy László, Wahorn András és ef Zámbó István motívumaira és Frank Zappa zenéjére), videó, kb. 20 perc, 1993, Varga Stúdió; Krizbai Sándor - Miklós Árpád - Szabó Sándor: Ajánlás a "Lakomához", videó, kb. 20 perc, 1997. - Ismétlés: GAG, **szeptember 11., szerda, 20 óra**

:: **Szeptember 11., szerda 18 óra:** Wahorn András: Jégkrémbalett, videó, 75 perc, 1984, BBS - Ismétlés: GAG, **szeptember 12., csütörtök, 20 óra**

:: **Szeptember 17., kedd 18 óra:** fe Lugossy László: Önuralom, videó, 60 perc, 1988, BBS - Ismétlés: GAG, **szeptember 18., szerda, 20 óra**

:: **Szeptember 18., szerda 18 óra:** fe Lugossy László: Neoszarvasbika, videó, 68 perc, 1993, BBS - Ismétlés: **szeptember 19., csütörtök, 20 óra**

:: **Szeptember 20., péntek 18 óra:** ef Zámbó István - Antal István: Rend a lelke mindennek, videó, 52 perc, 1993, BBS - Ismétlés: GAG, **szeptember 21., szombat, 20 óra**

:: **Szeptember 24., kedd 18 óra:** ef Zámbó István - Antal István: A tisztaság fél egészség, videó, 35 perc, 1997, BBS - Ismétlés: GAG, **szeptember 25., szerda, 20 óra**

:: **Október 1., kedd 18 óra:** Szirtes János - fe Lugossy László: Tiszta lap, videó, 100 perc, 1996, 2002, Új Bp. Stúdió - Ismétlés: GAG, **október 2., szerda, 20 óra**

:: **Október 2., szerda 18 óra:** fe Lugossy László - ef Zámbó István: Ádám, Éva és Joe, videó, 60 perc - Ismétlés: GAG, **október 3., csütörtök, 20 óra**

Minden egyes vetítés előtt rövid bevezető előadás a műsorra kerülő filmekről.

Előadó: Antal István (Juszuf), művészeti író, esztéta, filmrendező). Utána kötetlen beszélgetés a szerzőkkel és büfé.

:: **Múzeumok hosszú éjszakája**

Szeptember 21. 18-21 óra, Műcsarnok

:: **18 óra:** Tárlatvezetés - Novotny Tihamér

:: **18 óra:** Vetítés - előadóterem: fe Lugossy László - Medvigy Gábor: Arcképek bemondónővel, 1992 - Ismétlés: GAG, **szeptember 23., hétfő 20 óra**

:: **20 óra:** Üropera- Transzszimbolikus Hangterápia és Zajbalett Vezényel ef Zámbó István. Előadják: az Űrharmonikusok (Ismétlés)

:: **Felolvasóest**
Szeptember 26. 18 óra, Műcsarnok, előadóterem
Adamis Béla, Almási Gertrúd, Bada Dada, Barvich Iván, Bernáth/y/ Sándor, Borgó György Csaba, Csajka Gábor Cyprian, Gosztola Gábor, Hideg Antal (†), fe Lugossy László, Dr. Máriás Béla, Mező György, Mikó F. László, Monori Margit, Provaznik Géza, Szilágyi Zoltán, Szkárosi Endre, Wahorn András és ef Zámbó István írásaiból, verseiből, dalszövegeiből és szerzeményeiből
Levezeti: Csajka Gábor Cyprian (költő, művészeti író)

:: **Zárófesztivál** - koncertek és performanszok a **Műcsarnokban Október 9. 14-24 óra:**

:: **Performanszok:** fe Lugossy László - Szirtes János: Kis feszültség; Bukta Imre: Performansz; Szkárosi Endre: Performansz; Szombathy Bálint: Koffein

:: **Koncertek:** Ruttkai Bori és a Special Gizda; Brezo Quartette; Wahorn András; Új Modern Akrobatika (fe Lugossy László, Szemző Tibor, Szirtes János, ef Zámbó István); Tudósok; Sajnosbatár; Pop Iván; Analóg Indiánok (ef Zámbó István, Tóth Viktor, Vadász Péter, Molnár Gábor); Bernáth/Y & Son Techno Live Act

Impresszum →

Felelős Kiadó: Dr. **Fabényi** Júlia, a Műcsarnok főigazgatója
Szövegírás / szerkesztés: **Novotny** Tihamér
Design: **Bernáth** Zsigmond (zsiga@bernathy.hu)
Nyomda: **Kurucz** Nyomda, Budapest
Copyright: **Műcsarnok & VLS**, 2002
ISBN 963 9115 797

A kiállítás kurátorai:
Novotny Tihamér (koncepció)
Gelencsér Rothman Éva

A kiállítás rendezői:
Novotny Tihamér
Orosz Péter

Támogatók →

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Fővárosi Önkormányzat,
Pest Megyei Önkormányzat,
Szentendre Város Önkormányzata,
GAG Avantgárd Galéria,
Takáts Lajos műgyűjtő,
Heimann Zoltán vállalkozó.

A Műcsarnok és a Vajda Lajos Stúdió Kulturális Egyesület ezúton mond köszönetet mindazoknak a közgyűjteményeknek, galériáknak és magánszemélyeknek, akik a kiállítás idejére kölcsönözték műalkotásaikat

v.l.s
30
szeretem

Szentendrei Vajda Lajos Stúdió :: 1972 - 2002 :: Jubileumi Kiállítás a Műcsarnokban :: 2002. szeptember 4. - október 6.

Műcsarnok nyitva tartás: naponta 10:00 - 18:00-ig, csütörtökön 12:00 - 20:00-ig, hétfő szünnap

MŰCSARNOK

A Pelikán Galéria
(Székesfehérvár, Kossuth u.15.)

Tisztelettel meghívja Önt
BERNÁTH/Y SÁNDOR képzőművész
AstroMythoPorno kiállítására
Megnyitó 2000 április 7-én 18 órakor

Megnyitja: Takács Lajos

Megtekinthető április 7 - 28-ig
keddtől péntekig 10^{h} - 18^{h}
szombaton 10^{h} - 14^{h}

Pelikán Galéria Székesfehérvár, Kossuth u.15. • Tel: (06-22) 310-364

SZÉKESFEHÉRVÁR -1. 4. 00 AL-0436

MAGYARORSZÁG ≈030 FORINT

Sinkovits Péter
Új Művészet főszerk.
Budapest
Báthory u. 10.

1054

III

AZ ÖTVENEGYEDIK

Bernáthy Sándor, [ ]

L: Deim Pál

Vadas József : Generál úr 13

Élet és Irodalom BP. 1984 aug. 20 XXVIII/16

Bernáth(y) Sándor, [keresk.]

L. Sarusi Géza

12

Vadas J. Panoptikum

Élet és Irodalom Bp. 1983. okt. 14. XXVII/41

Bernáth Sándor, grafikus

a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítását Szegeden az új Ifjúsági Házban rendezték meg. — Bernáth Sándor írta: „Szinte minden üdülőcsoportban akad egy-két viccmester, aki nevetteti társait" írta „Sextrad II." című fotonaturalista, a sajtó körhelyein ironizáló festményeiről, mivan önironia is van a dologban.
(emlitve).

T. Szabó Imre: Stúdiókiállítás Szegeden.
Magyar Ifjúság, 1981. szept. 12. 24. old.

Bernáth (y) Sándor

Vallotta az Ernst Hitzemtan

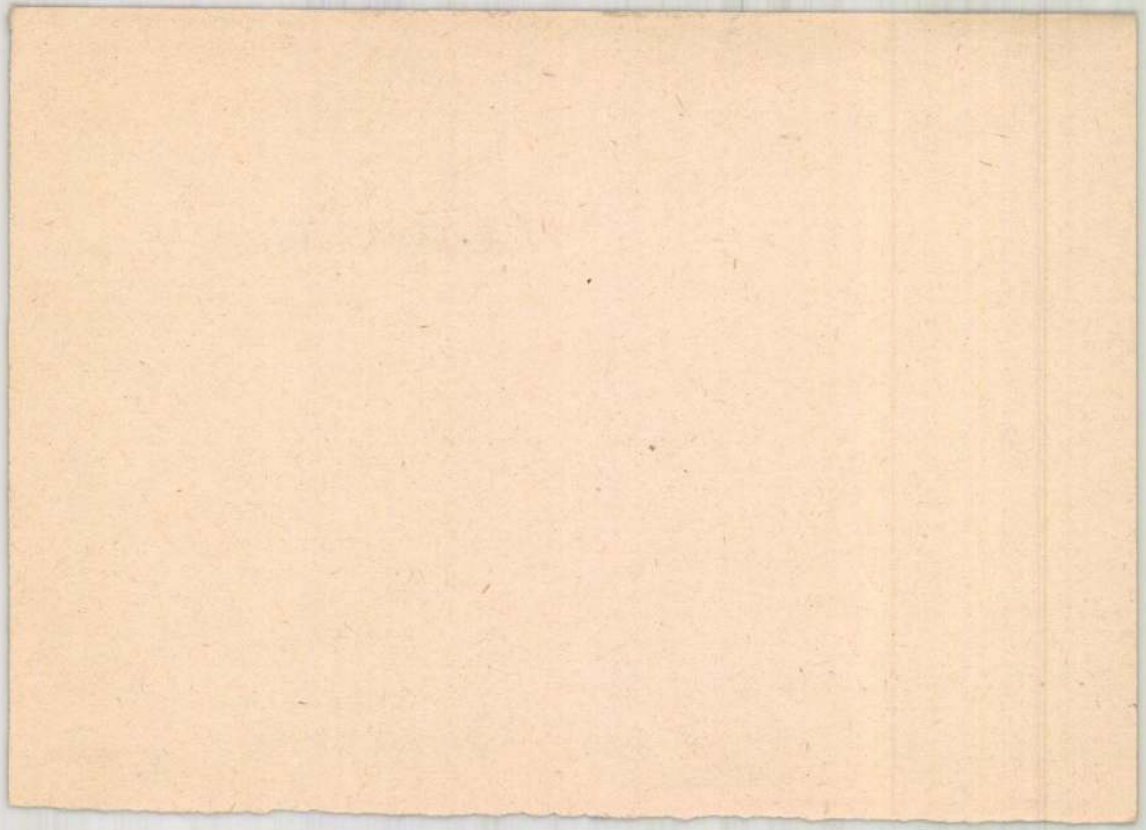
Magyar Ismert 1983. X. 7.

Berndth Sándor, [ ]

L.:Keserű Ilona

B.E.:Ötletes, szép játékok 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 14.

Barnát (ifj.) Sándor

Szuromi Pál - Szignáltan, kulturáltan

Kiadásra, 1983. november

Bornáth Sándor, grafikus

1021

1982. III.2. Televizió 1. S.Gy

Studió '82

- Fiatal képzőművészek műveiből rendeztek kiállitást a FÉSZEK Művész Klubban. A Művész Klub vezetői ismételten fölhivják a figyelmet arra, hogy most már a nagyközönség is látogathatja ezeket a kiállitásokat. Ez alkalommal Bornáth Sándor - Pinczehelyi Sándor - Bukta Imre - Bahorn András - Balogh István Vilmos - Lugossy László és Somogyi Győző munkáit láthatják.

Bernáth Sándor 2) Folytatás

a művészek első kiállítása gépek mellett, ipari csarnokokban volt látható. A múlt év decemberében Leninvárosban a V-stúdióban rendezték meg kiállításukat, most a Dorottya u-i kiállítóteremben láthatók műveik. — Variálható, gyermekjátékai a vizuális nevelés eszközeivé válhatnak, illetve beépülhetnének az iskolákba. (emlitve)

Adjka Gábor: Művészek és gyárak.
Magyar Ifjúság, 1978. máj. 12.

Bernáth Sándor, grafikus

Szentendrén a Megyei Könyvtárban rendezték meg a Vajda L. Stúdió tárlatot, melyen ifjú művész munkája látható.

Bernáth Sándor művének címe: „Rekviem". Fekete-fehér festett keretben vékány József attila témára írt állító fotó és a költőt ábrázoló rajzsorozat, amint optimistán néz felénk. /emlékre/.

Farkas András: Kiállítás kérdőjelekkel. Népújság /Heves/, 1980. júl. 29.

Berzáth(y) Sándor

P. Kucs Julianna: S terzielni eladhatód?
Fejezet a kucsarrokból

Népszabadság, 1984. IV. 14.

Bernáthy Sándor, [E].

L: Zámbó István

8.

–: Hét

Nemzetőr, Bp. 1989 júl. 5.

Bernáth (ifj.) Sándor
szimpóziumvállalkozás a Művészetben

Mogyoródsemjén 1983. VII. 23.

MÁS

Art Álmatlanság XXI/II.

Érzelmiségi gyorssegély performance lelkinélkülieknek. Bernáth (y) Sándor világegyetemista máshogyművész Szentendrén a Dalmátpince vendégeként műsort szór június 28-án, vasárnap este nyolckor. Az érdeklődők várva lesznek a Dalmátpince Eszpresszóban a Malom utca 5. alatt.

ÉN: Az elmúlt egy esztendőben nem sokat hallottam magamról. A legutolsó nagy nyilvános fellépésem 1991 nyarán az „Új Hölgyfutár címlapcsíny" volt. Azzal a művemmel akkor egy időre sikerült fölhívnom az SZVP (Szabadon Választott Parlament) figyelmét a művészet mindenekfelettiségére, én egy pártelnök képviselőt híressé tettem. Úgy gondoltam, hogy az egész világsajtóban publikált grafika katarzis által biztosítani fogja számunkra a bizalmat, és a politika által elkövetett bűnöket száz évre visszamenőleg helyesbítik a kultúrában és művészetekben hegemón országok. Egységesen elismerik: „a magyarok zsenik". Jelenleg úgy néz ki, hogy ez meg is történik!

én: Ha már így a közepébe vágtam, legyen szabad megjegyeznem, hogy az eltelt egy esztendőben azért történt egy s más velem.

ÉN: Pld.?

én: Találkoztam a halál képviselőivel egy kórházi ágyon. Az üzenetet átadták nekem, és azt mondták nevetve: nekik teljesen mindegy, hogy:
— ki milyen nyelven jajgat — ők nem értik.
— kin milyen színű bőr van — ők színvakok.
— ki milyen vallású — legfeljebb „saját" pap küldi hozzájuk.
— ki melyik fajhoz tartozik, mert ha más fajjal

keveredik, az utód már más faj, ha nem keveredik, akkor degenerált.

— ki milyen gazdagfukar vagy szegénysóher — ők akkor is kiröhögik...

ÉN: A halál ugyanolyan cinikus, mint az élet!

én: A művészet halhatatlan. Az idők kezdetétől az Isten és sátán küzd egymással. Hol egyik alkot, hol a másik pusztít. Az ember meg korrupt. Az egyik műveletben is pénzt vállal, a másikban is pénzt vesz.

ÉN: Ezek szerint, te, azt mondom, hogy teljesen mindegy: idő, pénz, tér, erkölcs, tartalom, jellem, forma, helyszín, anyag, hatalom?!

én: *Alkotás!* Minden ennek van alárendelve. *Pusztítás!* Minden erre van ítélve.

ÉN: És ha most megkérdeznélek engem, hogy ön akkor melyiket választottam?!

én: Azt tudja mindenki saját magáról. Legfeljebb elbutítjátok egymást...

ÉS 1992. június 26. 8. p.

BERNÁTH(Y) Sándor

A MAGYARORSZÁGI
OLASZ KULTÚRINTÉZET
tisztelettel meghívja Önt a

„POLYPOÉZIS”

magyar–olasz költészeti fesztivál
megnyitó estjére

1992 . február 10-én, hétfőn, 18 órára
az Olasz Kultúrintézet előadótermébe.

(Budapest VIII., Bródy Sándor u. 8.
Tel.: 118-8144; 118-8089)

L'ISTITUTO ITALIANO DI CULTURA
PER L'UNGHERIA
ha il piacere di invitare la S. V.
alla serata inaugurale del

Festival di poesia italo-ungherese

”POLIPOESIA”

che avrà luogo lunedì 10 febbraio 1992, alle ore 18
nella Sala Conferenze dell'Istituto Italiano di Cultura

(Budapest VIII. Bródy Sándor u. 8.
Tel.: 118-8144; 118-8089)

BERNÁTH Sándor

Partecipano (Közreműködnek):

Vitaldo CONTE	BERNÁTH (Y) Sándor
Maurizio CUCCHI	BP. SERVICE (BP. SZABÓ György)
Rita DEGLI ESPOSTI	GALÁNTAI György
John GIAN	KELÉNYI Béla–SZÁNTÓ Éva
Tomaso KEMENY	PETŐCZ András
Enzo MINARELLI	SZKÁROSI Endre
	TÓTH Gábor

Programma delle serate successive:

mercoledì 12 febbraio:	Szegedi Ifjúsági Ház
ore 19	(Szeged, Felső Tisza-part 2.)
giovedì 13 febbraio:	„Tilos az Á"
ore 22	(Budapest VIII., Mikszáth Kálmán tér 2.)
sabato 15 febbraio:	Lágymányosi Közösségi Ház
ore 20	(Budapest XI., Kőrösy u. 17.)

I confini della poesia sono sempre stati più ampi di quanto la critica conservatrice, desiderosa di restringerla entro i criteri più rigidi della scrittura, amasse dimostrare e far credere; tuttavia nel XX° secolo i suoi orizzonti si sono senz'altro trasformati radicalmente. La poesia ha superato definitivamente i confini della parola scritta-stampata, aprendosi nuovamente alla voce, al suono, alla visulità, riconquistando il suo posto nel movimento e nello spazio che circonda l'uomo. I suoi nuovi "medium" sono: il grammofono, il magnetofono, la tecnica cinematografica e video, la scrittura luminosa, i sintetizzatori, i modulatori del suono; e importante è anche il contributo offerto dal rivoluzionamento delle tecniche di stampa.
La poesia contemporanea italiana, ricca per tendenze e poetiche, si nutre delle tradizioni, parimenti al rinnovamento poetico ungherese che ha preso slancio a partire dalla fine degli anni '70. La serata organizzata presso l'Istituto Italiano di Cultura – e le successive manifestazioni, che insieme verranno a formare un vero e proprio festival – intende offrire un quadro variegato di questo processo estremamente ramificato. L'incontro tra i poeti italiani ed ungheresi, che si concretizzerà nella presentazione di un disco della nuova poesia orale italo–ungherese, può rappresentare un nuovo anello della catena dei profondi legami esistenti tra i due Paesi.

A költészet határai mindig is sokkal tágasabbak voltak annál, mint ahogy azt az írásbeliség legszűkösebb kritériumaira szorítkozó, konzervatív kritika láttatni és elhitetni szerette volna – a XX. században azonban mindenképpen radikálisan átalakult a költészet terepe. A költészet végérvényesen átlépte az írott-nyomtatott szó határait, és újra kiterjedt a hangba, a látványba, visszafészkelte magát a mozdulatba és az embert körülvevő térbe. Új technikai médiumok: gramofon, magnetofon, film- és video-technika, írásvetítés, szintetizátorok, hangmodulátorok, a nyomdatechnika forradalmasodása is segítette ebben.
A tendenciákban, új poétikákban gazdag mai olasz költészet éppúgy táplálkozik e hagyományokból, mint a hetvenes évek végétől megiramodó magyar költészeti megújulás. Erről a sokágú folyamatról kíván változatos színképet adni a mai este – s nyomában az alkalmat fesztiválllá terebélyesítő többi rendezvény. A két ország sokszínű kapcsolatainak egy új láncszemét képezheti az olasz és magyar költészet mostani személyes találkozása, mely egy új olasz–magyar hangköltészeti lemez bemutatásában is tárgyiasul.

BERNÁTH(Y) Sándor

„Jobbról fol" - aleiója

Müvtört.Ért. 1989 1:4 180.-r.

1./ Tálca, ovális

2./ Tatai Fajánszgyár / általá
1797. évszámmal. Jelzett: T

3./ fajánsz ónmázzal, közepén t

4./ Á. 27 x 22 cm

5./ repedt, kiegészitett, resta

6./ 1756. - 1758. - ban Esterhá
alapitott Tatán, technikai
Pfeiffer Sebestyén volt. Ez
melés évekig szünetel, majd
jött szakemberekkel ujra me
Sándor lenditi fel, 1777.-
Hermann halála után özvelgye
gyárat, idővel veje: Schlög
" majolikagyár " később a k
át. A gyár 1822. - ben megs
temető - bejáratot, sirkápo
ábrázol, " Der ewige Friede

ART Álmatlanság XXI/II.

Háromcsillagos érzelmiségi pörformensz Bernáth(y) Sándor világegyetemista máshogyművész.

HOZZÁTOK: Akik elzarándokoltatok Szt. Endrére, a Dalmátpincébe a múltkor!

AZÉRT: Mondtam le az ART Álmatlanság XXI/II. lelkinélküliségi fellépést, mert B. Pesten búcsú volt párhuzamos időpontban és a kettő üti egymást: Abból sértődés lett volna, hogy annyi ember nem a búcsúba megy, hanem rám jön el és akkor nem férnek be. Azt nem akartam.

HŰSÉGES: Vagyok továbbra is a művészethez és a műveltséghez.

LESZEK: Most már biztos július 12-én, vasárnap este kilenckor. Dalma napján a Dalmátpincében. (Szentendre, Malom u. 5.)

Idézetek a TIZENKÉTEZER PONT-ból. Mit kíván a magyar művész.

— Ne csak a politikusok hepeningjeit közvetítse a tv, hanem a művészekét is.

— A sajtóban, médiákban, közéletben, politikában haladéktalanul adják át helyeiket azok, akik olyanok, amilyenek, azoknak, akik nem ugyanolyanok, vagy teljesen másmilyenek.

— A művészek is pénzből élhessenek.

— A képviselők ne példabeszédet mondjanak, hanem példát mutassanak.

— Magyarországot kiáltsák ki a Hárommillió Művész Országának.

— Több kultúrát!

— A honatyák addig ne menjenek szabadságra, ameddig nincs szabadság a honban.

— Az állam vonuljon ki.

— Párttagok is előfizethessék az Új Hölgyfutárt.

— A művészet...

És 1992. július 10.

BERNÁTH(Y) Sándor

HANS R. HAHN

VILLA
DE HONNE

Kritische Gesamtausgabe des
ms. fr 19093 der Pariser N

Zweite, revidierte und er

Álomporolás

Egy körkérdés sokszögesítése

Egy évvel az európai szabadságfantáziák porbahullta után, 1969 nyarán az Új Írás szerkesztősége körkérdéssel fordult fiatal költőkhöz. Álmok, tervek, példaképek... A történtek ellenére voltak. Mivé lettek? — ezt szerettük volna megtudni az akkori kérdezettektől, s mert az összeállítás 1968-as sorozatunk része, elsősorban a szabadságálmok sorsára voltunk kíváncsiak. A válaszokat szinte mintha ugyanaz a kéz írta volna.

Munkácsi Miklós: „Derék-had-fi" válasza

A „szabadságálmok" 1968 előtt és körül jobbára a börtönökben végződtek. Ki emlékszik rájuk? A hatalom, melyről csak az „agyasbubuk" euforikus ostobasága hiszi, hogy birtokosai mások lettek, a Kelet-Európa elhagyására tett hajdani kísérleteidet kartotékolja és számon tartja rólad. Elégni csak a „három per hármasok" dossziéi siettek.

69-es Új Írás-beli, enyhén megalomán önmagadra bocsánattal kell tekintened. Nem tudhattad, hogy

— megjelenő könyveid, színpadra kerülő műveid példány-, illetve előadásszámát az irántuk megnyilvánuló olvasói (közönségi) kereslet fordított arányában fogja növelni, illetve csökkenteni a hatalmi (aczéli) zsenialitás,

— hogy a *kommunizmus* szó által jelölt kollektív elmebaj — Csaplár Vili barátunk szomorú társításával élve —, mint fába a vas, belénk nő — tokosodik majd mindörökre,

— hogy akinek emberöltőn át nincs dolgozószobája, telefonja, annál a művek megszületésének esélye analóg a teve-tű-fokán-átjutás problematikájával.

S végül: nem sejthetted,

— hogy az évszázadról, a kommunizmusról és 1956-ról szóló családregényed majd e sorok gépelésének idején, 1993 nyarán is — *indexen lesz.*

A szádban huzamosabb ideje tartott marék só arckifejezésével nézed a könyvhétnek a Tévében önmagukat ünneplő talmi figuráit. Negyedszázaddal 68 után még mindig nem lehet telefonod, s így a römi-kvízjátékban sem nyilvánulsz meg, hogy: „jumbót, illetve dzsokit kérem szépen a hatosra". Vagy hogy: „ti gazok, nem közvetítettétek Wimbledont; idáig a komcsik sem merészkedtek!"

Esténként, kicsi lányod fürdetésére, begyújtasz a *máig indexen levő* regényed lapjaival. Aztán dzsoggingot húzol, s a hozzá-nem-értés diadalmenetétől éppen a megfelelő távolságban futni indulsz a kutyákkal.

***

Mezey Katalin: Élni méltó

Édesanyám tíz-egynéhány évesen egyformára vágott papírlapokat szórt le harmadik emeleti erkélyükről a Nagymező utcába. Hasalt a balkonon, hogy odalentről meg ne lássa senki, mégis negyedóra múlva csöngettek a monarchiabeli „nyomozó hatóságok" lakásuk ajtaján. Még szerencse, hogy nagyanyám semmit sem tudott a dologról, s így hiteles háziasszonyi felháborodása meghátrálásra késztette a komoly urakat, akik pedig bizonyítékként nagyapám receptfejeit tartották elébe, igazolván nem egészen alaptalan becsöngetésüket a vélt „röplapozóhoz".

Honnan vette az a játszi-agyú kislány a röplapszórás gondolatát? — csak sejthetjük, hiszen 1913-at vagy talán 17-et írtak akkoriban.

De „kísérlete", amelyről máig elevenen mesél, döbbentett rá, hogy azon a földdarabkán, amit a lábunk alatt tudunk, elég ritka dolog a *szabadság.* S ha előfordul, csak futó vendég: röpke hetekre, néha hónapokra, kivételes esetekben néhány évre jön.

(Máig emlékszem „látogatásaira": az ötvenhatos őszi dekádra, amikor felszabadultan jártunk az utcán és szüleink hangosan köszöntek egymásnak. Pedig egyébként elkomorult arccal, dörmögve vagy susogva szoktak szót váltani, vigyázva, hogy mi gyerekek lehetőleg ne halljuk, de semmiképp se értsük, amit beszélnek.

Nehogy elszóljuk magunkat valahol!

És emlékszem arra a két napra, amit 68 júniusában Prágában töltöttem a „Szabadság Ünnepi Játékok" díszletei között. Még a bazaltkockák is vakítottak.)

88—89-ben már nem hittem, hogy még egyszer megérek két ilyen napot. Még 90-ben sem. Vártam, mikor kezdenek lőni, vagy dübörögni. Lassan ébredtem fel a hibernálásból, lassan kezdett ismét körözni bennem a vér.

És máig bennem él a félsz, hogy hamarosan ismét lehullanak a történelem fekete függönyei és véget ér a Szabadság című, ezúttal majdnem élet-méretűvé terebélyesedett — sokféleképpen keserves, mégis egyedül élni-méltó — színjáték.

***

Oláh János: Néhány korty levegő

Minden korszaknak más és más a szabadságképe, hogy a körkérdés szóhasználatával éljek, szabadságálma. Talán ez a kifejezés az adott korszakra, a 68 körüli időkre vonatkoztatva találóbb is. Akkoriban mindenki álmokat szőtt vagy kergetett, hitt vagy legalább megpróbált hinni bennük.

A diákmozgalmaknak, a prágai tavasz egy rózsaszín szocialista álom megkísértései voltak, amelyben 56 véres tragédiája után — úgy éreztem — hűtlenség hinni. Mégis megpróbálkoztam vele, nehezen küzdve le szégyenérzetemet és kiábrándultságomat. Törvényszerű eltaposását szinte előre vártam. És csalódtam, hogy nem csalódtam.

Azóta bebizonyosodott, a politikai ábrándok kora lejárt. 89—90 táján néhány hónapra itt-ott, különösen értelmiségi körökben, felütötték ugyan a fejüket, de az események nem adtak nekik teret.

Mivé lett hát a szabadságálom? Valódi, kissé bicegő, irigy és gonosz szabadsággá, amely mérgezett hússal kínál, és azon mesterkedik, hogyan vághatná el egy óvatlan pillanatban a torkodat. Mit kaptunk az ábrándok helyett? A védekezés és a küzdelem jogát és lehetőségét. Napról napra és fokról fokra kell kiharcolnunk egyéni szabadságunkat, egyes csoportokét, s általuk a nemzet szabadságát, és kell e szabadságjogokat összeegyeztetni másokéval nemcsak a politika, de az élet minden területén — az irodalomban is.

Ez a lehetőség egyeseknek felesleges konkurenciát, vesződséget hozott, másoknak, mint nekem is, néhány korty levegőt juttatott a fulladás előtt. Annyit aligha, amennyi elég volna a teljes regenerálódáshoz. Csodálkozva tapasztalom, mennyien irigylik mégis.

***

Vathy Zsuzsa:

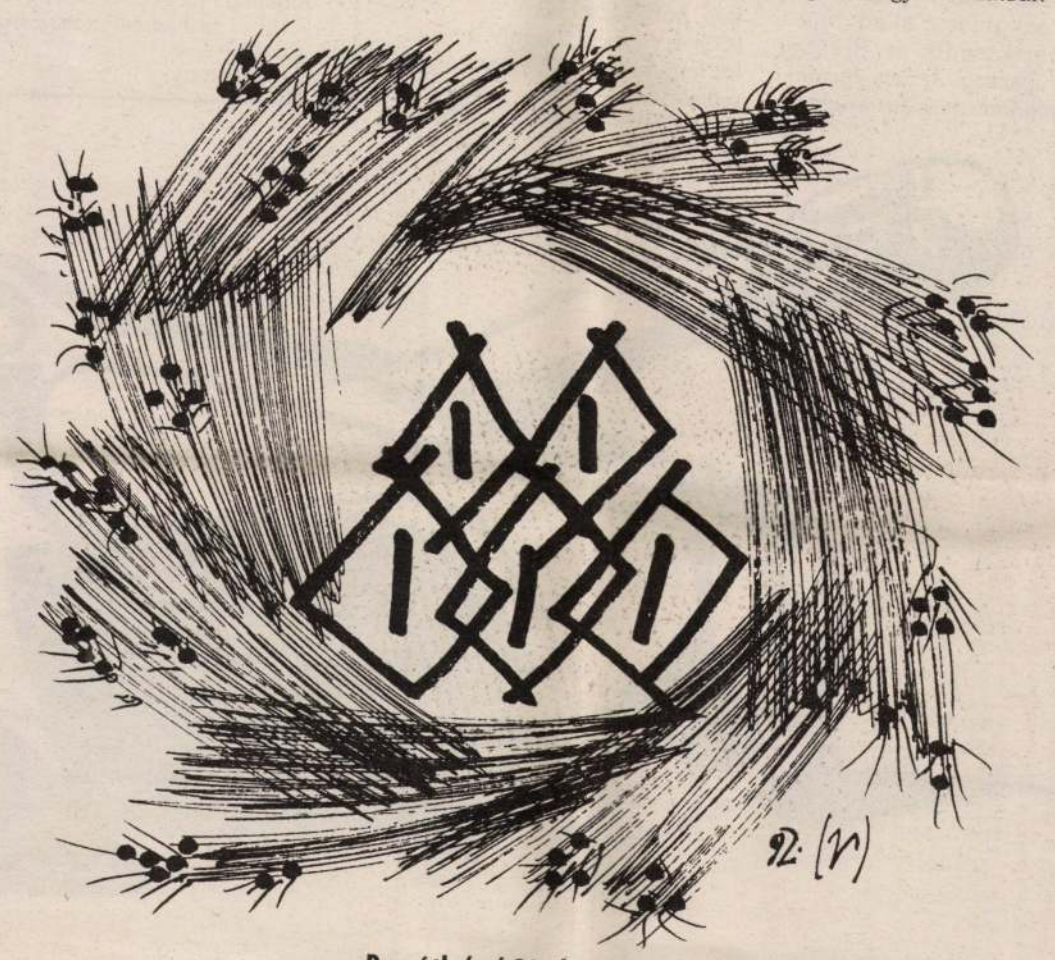
Írói programomat 1969-ben, lényegében egy mondatban tudtam megfogalmazni: „mindent, mindent, mindent akarok." Ez nagy jóindulattal lehet goethei, jóindulat nélkül szinte semmi. Az elmúlt huszonöt évet azzal töltöttem, hogy ezt a mindent szedegettem szét, kisebb darabokra. Ezt se, ezt se, ezt igen, ezt igen.

1968. augusztus 21-e nekem egy szép, szomorú nyári délután volt, sírással, együttérzéssel és kevés előzménnyel. Természetesen nem ismertem fel a történelmi összefüggéseket, mert a világ, amiben éltünk, úgy volt kitalálva, hogy ne ismerhesse senki, csak egy-egy részletét. Azonkívül, 68-ban én kezdő vegyészmérnök voltam egy csillogó, vadonatúj olajfinomítóban, és a legjobban az érdekelt, hogy lesz belőlem itt (ott), a desztillálótornyok és hűtőtornyok tövében író?

De nemcsak ezek a szép szerkezetek állták utamat, hanem egy hatalmas értékzavar is: tipikusan és generációsan szellemi termékei voltunk egy hazug, hamis kornak. Nem mintha huszonöt-huszonnyolc évesen a *tanításnak* még bedőltem volna, de mire felnőttem: *valami véget ért.* Isten és vallás, úgy, ahogy korábban működtek, a régi tekintélyek, szokások, törvények és tabuk. A többit a hajóból kihajigáltuk mi magunk, maradjon a *Semmi,* mert csak a *Semmi* tiszta. Ez volt az a bizonyos „modern, nihilista dressz", melynek viselőiről — rólam például — Szentkuthy kajánul megjósolta: „nehéz lesz ilyen könnyelmű költekezés után kézzelfogható árut kapni a fukar univerzumtól."

Végül, minden valamirevaló írónak van rögeszméje, ha más nem az, hogy ő író. A rögeszme igazságtalan az egésszel szemben, de túl sok igazságot mond el egy valamiről. A rögeszme erőszakos és túlzó, ellentéte a mértéknek. Nekem nincs rögeszmém, vagy ha úgy tetszik, a rög-eszmém a mérték. — Másként, köszönöm kérdésüket, jól vagyok.

***

Bernáth/y/ Sándor rajza

Apáti Miklós: Valótlanodóban

1968-ban fiatalabb voltam, mint a fiam most, aki 1966-ban született. Az Ő szemén át nézve ez a világ nem túl reményteli, mégis két unokával ajándékozott meg eddig. Számomra elképzelhetetlen, mit remél unokám attól az iskolától, ahová ősszel végre elindul. De van már olyan unokám is, aki sohasem látott szovjet csapatokat.

Nem jönnek a csehszlovákok, de a szlovák kérdés ökológiai agresszióvá fajult. A vízöblítéses rendszerű Dunával azt teszik, amit akarnak, hiába hitetem el magammal, hogy én szabad vagyok, ha a Duna fogságba esett.

A körkérdések korában író akartam lenni. Most már erre se vágyhatok. Napilap mellől nem lehet regényt írni. Vers? Legutolsó kötetem több mint tíz eszten-

deje jelent meg, azóta ugyan írtam még egyet, de se az előző, se a mostani rendszerben nem bírt megjelenni. Akkori feleségem lakásában volt telefon, most nincs.

Szabadon írhatok? Igen. Szabadon beszélhetek? Igen. De nem saját műfajaimban, nem saját telefonomon.

Hát író az ilyen ember, egyáltalán? Szabad-e az, aki nem azonos önmagával? Szabad ilyen embert körbekérdezni? Ha igen, hányszor? 1968-ban azt hittem, a közösségi társadalomnak lehet emberi arcot adni, ma csendben tűröm, hogy a vadkapitalisták fölhalmozhassák azt a tőkét, amihez nem lehet semmi közöm. Tudomásul veszem, hogy ez a változások ára. Jó hinni abban, hogy a vadak majd megszelídülnek, s adnak majd munkát. Rossz tudni, hogy addigra nyugdíjas leszek.

A szabadság? Évi harminc nap. Ha szeret dolgozni az ember, s ha van munkája, elég a harminc is. Az esztendő egy tizede ez. Szabadság? Nem-szabadság? Hazám már szabad. És szegény. Lehet-e szabad egy szegény országban a gazdag? Ő azt hiszi: igen. A tőke, látjuk, nem ennyire biztos ebben. S nem is sok jóval biztat. Nem szabadságom, csak szerelmem a mű, a művészet.

Ó, igen. Művek kellenének. Legyek mű? Valótlanodom.

***

Nádudvari Anna:

Negyedszázad! Istenem, hát már században — ha negyedben is — lehet számolni velem kapcsolatban? De valóban, 1968-ban jelent meg először novellám az Új Írásban.

Én, azt hiszem, most is ugyanolyan boldog vagyok, mint akkor. Én mindig szabad voltam, 68-ban is, azóta is, most is. Igaz, voltak évek, amikor felbontva érkeztek meg a leveleim, rendre feltűnően jól értesült egyének keresték a társaságom és kérdéseket tettek fel, nekem, a rejtélyes gödöllői remetének, nem hívén el, hogy nem foglalkozom semmi különössel, csak úgy élek, éldegélek.

Nagyon szeretek élni, hogy részesültem abban a csodában, ami az élet, nekem elég, ettől boldog vagyok. Persze, jó lenne, ha lenne pénzem, kiadnám a meg nem jelent kéziratairnat, utaznék... — de az is lehet, hogy jobb így szegényen, hogy az a számomra kijelöltetett sors, hogy gyalogos legyek, valóságosan is, képletesen is.

Hogy így tudom elvégezni azt a feladatot, ami nekem rendeltetett. Mi ez a feladat? Talán csak annyi, hogy legyen a világon egy olyan valaki is, mint én. Néha rám ismernek.

A legutóbb, 1990-ben megjelent Kisországban című, útjaim rajzát tartalmazó könyvem recenziójában írta Tóth Zsolt az Új Írás 1991-es júniusi számában: „...a turistanő megkésett tünemény, aki lélekben voltaképpen nem e század gyermeke... Az a romantikus attitűd, amely ebben az útikönyvben teret nyer, elég régen esett egybe valamilyen hatásos devianciadivattal... másféle másság tárulhat elénk ezúttal.."

Hát nehéz így boldognak lenni? Vagy boldogtalannak? De mindenképpen: szabadnak?

***

Döbrentei Kornél: Próbababai szemtanúság

Negyedszázad, egy meg nem született, nagyfiamnyi idő, mint élet-esély, elröpült. Számomra ez az idő nem lehetőségként, hanem a távlatos ellehetetlenülés közegeként volt jelen. Nemzedékem, az utólagos híresztelések ellenére, nemhogy nagy nem volt, igazából még nemzedékké sem engedte szerveződni a kommunista diktatúra. Megosztotta, atomjaira dúlta. Derékig bebetonoztak minket s közben sulykolták: no, ugye hogy rohanunk. A diáktüntetésektől lázas Párizs elérhetetlenül messze volt, az oroszok meg testközel. Majd behatoltak Csehszlovákiába s az *„emberarcú szocializmus"* idea-lufija, úgyis, mint gumi óvszer, kifújt a hernyótalpak alatt. Nálunk az új gazd. mechanizmus felemásan beindult, aztán megrekedt. Se té se tova. A többi néma csend. És próbababai szemtanúság egy szexuál-történelmi árapályban, amikor is hol keményedik, hol meg lankad a diktatúra.

Az 1969-es megnyilatkozásom mellett ott van a fényképem is. A Tatárpuszta fiatal hadnagya lehetett olyan, mint az a fiú, aki a képről visszanézve azt a harmatos hitet árasztja, hogy véle a jövő is megtörténhet, mert joga, érkezése van hozzá. Akkor nem tudhatta, vagy nem akarta tudomásul venni: sok puszta akad, amelyen elszikesedik az ifjúság. Meg az igazság. *Az ám, Hazám.* Nem tagadom meg azt a tengerészfit. Remélem, ő se engem, bármily elszánt, hetyke. A hetykeség a későbbiek során fanyar önirónia szelídült, a fontosság-tudat megfakult, kifáradt. Az öntúlértékeléstől *„megóvtak a realitások"*; errefelé az idő inkább a liliputiságnak kedvez. Bár a többpártiság bevezetésével adatott esély a felnövésre. Nekünk magunknak kell lódulnunk, mert történelmi luxus, akárha sült galambra, Godot-ra várni. Félek, ha el is jön, későn érkezik.

***

Pardi Anna:

Megtagadom, semmi közöm nincs ahhoz a bizonyos 1968-as hölgyhöz.

A Végső Okok megöregedett, komplikált urbánus, népies lelkű kislányán, ifjúsági veteránján, aminek tartom magam, csak a legnagyobb egyszerűség, a hit segített. Aki nem gyűlölte meg tulajdon verseit is, nem lehet az én szolgám, mondja Krisztus, s én megyek utána sűrű csalánszövetből szőtt, lázári, sötét ruhákban.

Nagy László naplóját olvastam mostanában a Hitelben. Elszomorít. Mennyire nem ismerjük kortársainkat sem. S eltűnünk hirtelen, mint irodalomban a vadnyom. Megközelíthetetlenül fájdalmasak számomra a hetvenes évek. Akkor költő voltam. Most csak újságíró.

Fel is út, le is út, mondtam az abszolút borzalmaknak. Vissza a szülőföldhöz, az ősi egyszerűséghez. Félig-meddig már le is költöztem vidékre. Sinka faluja az enyém. Az a sárréti táj, ahol *egész éjszaka gyalogolva járok, / míg egyszer elásnak.*

A létige ragozásáról leszoktam. Vagyok. S ez nem könnyű. Könny-ügy. A halálhoz közeledve mind meredekebb holnap voltam, homo-látomás.

Csak egy a boldogító: a szeretet lerövidíti a hozzá vezető meredek utakat.

RESTÁR SÁNDOR:

monológ-töredék

— avagy szülői értekezlet egy hangra —

— a tavalyi oktatókkal
ne keressük a „nehézményeket"
nem is tudom mi történik mostan-pontosan
— várjunk
most egy KIS VÁLTOZÁS TÖRTÉNT
azért megbeszélhetjük persze
ha bármi probléma
— kedden nincs tanítás
a Múzeumot tatarozzák
— azért a régi bútorokat lehet
ha nem — akkor elmennek moziba
(ez egy pénteki nap lesz)
— ezután téli szünet következik
február 10. — az lesz péntek
— vagy kirándulás
(van valakinél egy 93-as naptár),
vagy szüneti nap
— márc. 15-e ugye az már ünnep
aztán tavaszi szünet
furcsa módon pénteken kezdődik
— tehát szerdán kezdünk
— a ballagás szeméttel jár — mint tudjuk
ezért az igazgató úr leállította
— nem is beszélve az anyagi vonzatáról
— igen anyuka tessék
— igen a „pünkösd hétfőt" megadták
a húsvét hétfő beleesik — akkor szerdán kezdünk
— higgyék el a cseh-út biztonságos
tavaly is mindenkit visszahoztam
jaj, apuka ne jöjjön maga is ezzel a vízlépcsővel
— most csak egy busszal megyünk
minden ugyanaz mint tavaly
az árát még nem tudom
a harmadikosokat elvittem a Szafariba
Bécsbe — nem baj ilyeneket is lehet
— elvégre érvényes mindenfelé
a fókák csak úgy produkálták magukat
— de ennek anyagi vonzata is van
ami a szülőket is
— de azt mondták — ha nem ide
akkor menjünk el Velencébe
— de annak más az anyagi vonzata
de ha Önök bírják — én természetesen szívesen!
— a jegyek! — igen én odaadom a Naplót
mindenki megkeresi saját gyerekét!
— ja — és a jelenlétit ne feledjék — alá

1993

Gál József rajza

1993 DECEMBER 17 - 1994 JANUÁR 9

VIGADÓ GALÉRIA
KORTÁRS VIZUÁLIS MŰVÉSZETEK
KIÁLLÍTÁSA ÉS ÉRTÉKESÍTÉSE
1051 BUDAPEST, VIGADÓ TÉR 2.
TEL.: 118 70 70; FAX: 118 79 32

VERNISSZÁZS

SZERETETTEL MEGHÍVOM ÖNT AZ
ASZTRO MITO PORNO
CÍMŰ
TÖRTÉNELEM FORMÁLÓ KÉPKIÁLLÍTÁSOM
VILÁGPREMIERJÉRE
DECEMBER 17-ÉN 17 ÓRA 17 PERCKOR

AZ ASZTROLÓGIÁBÓL HIÁNYZIK A
TÖRTÉNET
A MITOLÓGIÁBÓL HIÁNYZIK A
KONKRÉTUM
A PORNOGRÁFIÁBÓL HIÁNYZIK A
LÉNYEG
AZ ÉN KÉPEIMBEN BENNE VAN
MINDEN
TISZTELETTEL

BERNÁTH{Y} SÁNDOR MÁSKÉNT MŰVÉSZ
1084 BUDPEST, TAVASZMEZŐ U. 1. TELEFON: 06-1 13-34-076

újra kijelölte. Eddig a kutas, ezután a pénzszállító. Ővele tessék megküzdeni, mert a mackót ő tudja kinyítni. Ketten jönnek majd (szolgálat), jobban rá kell készülni, a harc kíméletlenebb lesz, lövöldözés innen -is, onnan -is.

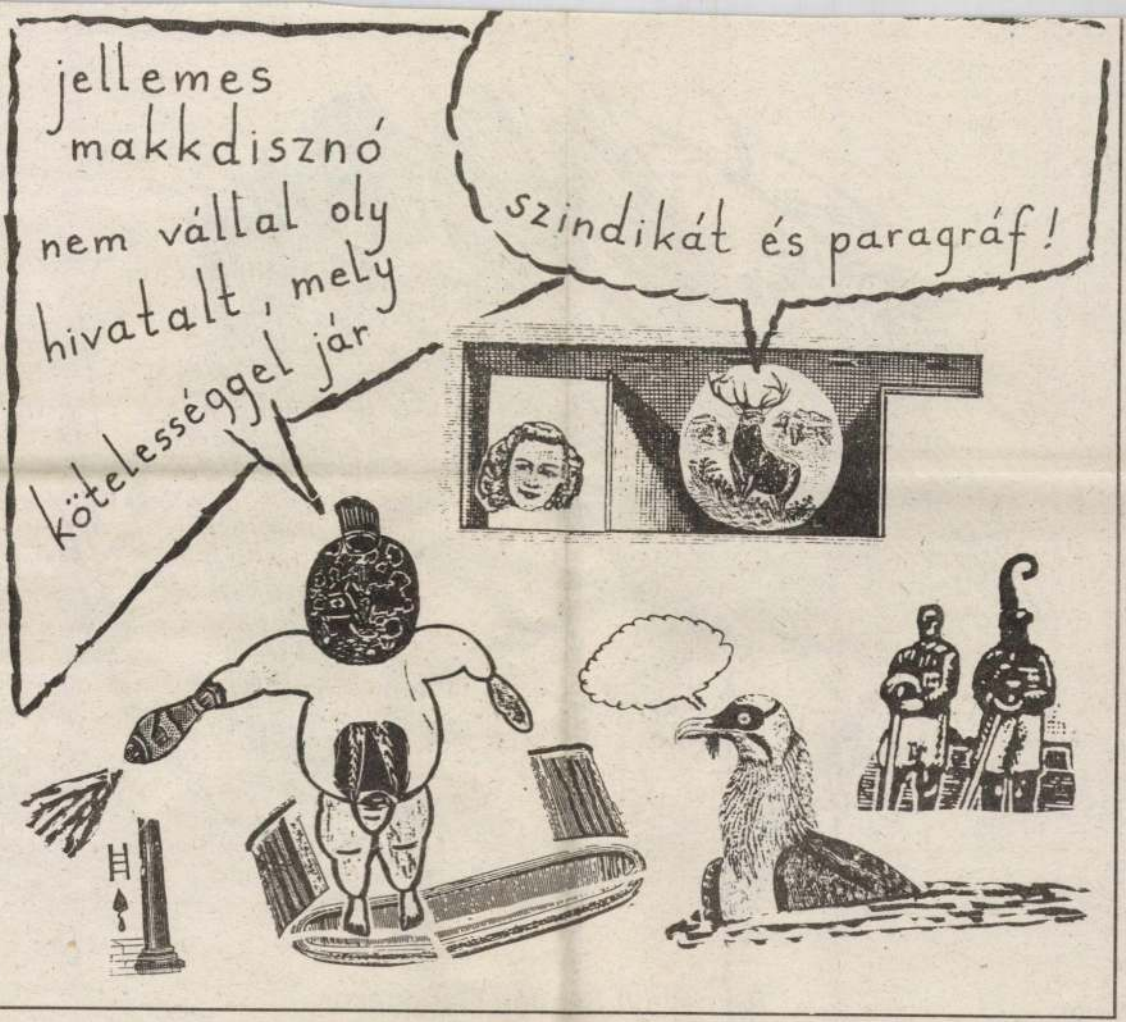
Hitelkártya, csekk, pénzkímélő eszközök! Se pénz, se kímélet. Csak ezredvégi (expós!) hirdetés, figyelmes olvasás.

Nagy Boldizsár

Hurrá, ebrendelet!

Itt a régen várt, a régi vacak helyett! Most csinálta a Fővárosnál az Idegenforgalmi Ügyosztály. Mert ért hozzá. Szövegében csaknem, szellemében teljesen azonos a régivel, de már P. Howard megmondta, mi jár a kákán is csomót keresőknek.

Remek ez így, ahogy van. Egy lakásban csak egy kutyát szabad tartani; akinek rengetegféle (fölsorolva) hivatal a másodikra, harmadikra nem ad engedélyt, köteles illető ebet megöletni vagy kidobni. (Ez azért is jó, mert a kóbor kutyák száma ötszörösére nő a fővárosban:

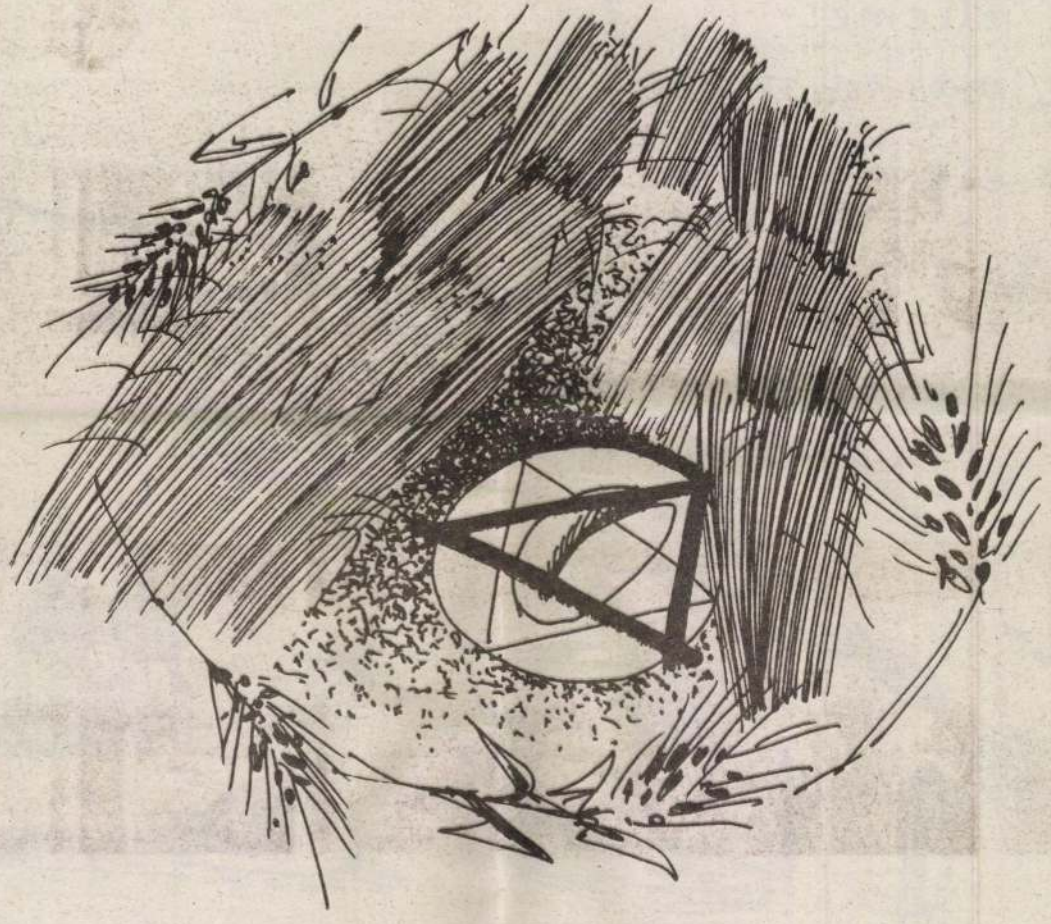
1492-ben történt elfoglalása az utolsó nyugat-európai arab állam bukását és a fénykorába érkező Spanyolország létrejöttét jelentette, nyoma sincs triumfalizmusnak. Nem találunk a spanyol győzelmet olcsón dicsőítő képeket, sőt több híres helybeli muzulmán kalifa vagy gondolkodó szobrot is kapott a tavalyi évforduló tiszteletére. Már éppen örülnénk, gondolva, hogy mégiscsak lehet megbékélve is ünnepelni, mikor az egyik képtár ajtaján szokatlan felirat fogad: *Belépés az Európai Közösség állampolgárainak ingyenes, másoknak 600 peseta.*

Egy múzeum belépődíjában állampolgárság szerint kategóriákat felállítani legalábbis meggondolandó, különösen akkor, ha a fizetendő összeg fordított arányban áll az egyes országok gazdagságával. Bár nem túl valószínű, hogy a spanyol EK-felvételt megszavazó dánok, franciák, hollandok rossz néven vennék, ha az időnként idáig eljutó cseh vagy lengyel turistákkal azonos elbánásban részesülnének, s díjrendszer valódi károsultjai mégiscsak az arabok, akinek ősei nélkül most nem lenne mit mutogatni Granadában. Mit szólnánk, ha például Kufsteinben csak a magyarok fizetnének?

B. M.

Tavasz van, fogadjunk, hogy nemsokára megismersz valakit." Felhörpintem a kávémat, amitől az adrenalinszintem azonnal felszökken. A hét eseményeit kezdjük tárgyalni. Mindketten megveszekedett újságolvasók és CNN-nézők vagyunk, és ennek megfelelően az égvilágon mindenről van véleményünk, amiből a legritkábban engedünk. A nők, a politika és a mozi iránti érdeklődésünk mellett az is közös bennünk, hogy itt Amerikában európai nagyképűséggel interpretálunk mindent, míg nyári vakációnk alatt amerikaiként fintorgunk Párizsban, illetve Budapesten. Mostanában azonban egyre nehezebb európaiságunkat vállalni.

Nem bírom ki, hogy bele ne kezdjek a Bosznia-témába. (Lüktet a halántékom, gyorsul a lélegzetem, kezd a kávé kibabrálni velem.) Az ENSZ *de facto* szentesíti az etnikai tisztogatást azáltal, hogy kimenekíti az ellenséges gyűrűbe szorult éhező mohamedánokat. A szembenálló felek által aláírt tűzszünetek és megegyezések annyit sem érnek, amennyibe

Bernáth(y) Sándor: Gabonakör

genvezetők fejük fölé tartott esernyővel terelik a rájuk bízott turisták hordáit. A Rockefeller Center műjégpályáján még korcsolyáznak, de a Central Parkban virágzanak már a fák.

***

Április 18, vasárnap. Süt a nap. Az ember dudorászva indul sétára, megbámulja a kirakatokat; a West Broadway és Spring Street sarkán kísértést érez, hogy egy ismeretlen nő mögé lépjen, és tarkón csókolja; elbandukol az East Villagebe, összefut egy régi barátjával, beül vele a Saint Marks Place-en nemrég megnyílt francia étterembe, a Chez Jules-be; aztán megveszi a New York Timest, az Union Square-en egy padon ráérősen olvasgat; este pedig egy utánjátszó moziban megnéz egy régi Michael Powell-filmet. *A perfect day.* És ha Boszniában végre abbamaradna az öldöklés, akkor lelkiismeret-furdalás nélkül lehetne az ilyen ritka szép tavaszi napokat élvezni. Hát így élünk.

Bernáth Sándor grafikusművész

- Igen, azt hiszem, hogy minden további magyarázkodás nélkül el kell fogadnunk, hogy a kultura egyáltalában nem idegen a vendéglátástól. És erre most Budapesten is találhatunk egy ujabb példát. Néhány napja nyilt meg a Bajcsy Zsilinszky :ton egy étterem. Az üzletvezetővel, Skorka Györggyel Székely Endre beszélget.

- A Rádióba érkezett egy meghivó, amin az állt, hogy Ön itt meg fog lepődni. Mi lesz a meglepetés?

1980. VI. 22. Kossuth 14.05 /Áné./
Gondolatjel

- Lényegében ez egy korrekt étterem, az összes olyan klaszszikus elemével, amit a szakma ismer több száz éve, ez a vállalkozás egy évvel ezelőtt indult el, a Belvárosi Vendéglátó Vállalathoz mentem el az ötlettel, Szigeti Andornak elmeséltem, és ebben is fantáziát látott, kiválasztottuk az üzletet és elkezdtük csinálni.

- Az előbb azt mondtad, hogy teljesen hagyományos lesz az étterem, ugyanugy lehet inni, enni benne, mint a többiekben, tehát akkor mégis mi benne az, ami a hagyománytól eltérő?

- Drinkbárba lépünk be, ahol a mixer és egy portás fogad, az ételek kicsit lassabban készülnek el, mint egy tömegbárban.

- Ez mit jelent, hogy lassabban?

- Annyit jelent, hogy nincsenek félkészételeink, szinte mindent az első fázistól kezdünk el csinálni. Ez aztán az ételek minőségében megmutatkozik.

- Mennyi időbe telik, mig elkészül egy bifsztek?

- Körülbelül 30-40 perc alatt átfut minden ételünk.

- Addig mit tudok én itt csinálni?

- Kitölti az étlap, ami nem étlap, hanem egy ujság, és Bernáth Sándor készitette el grafikai rendszerét. Tőle ered az az ötlet is, hogy ha már csinálunk egy olyan éttermet, amiben szeretnénk egy kortárs klasszikus éttermet csinálni, talán megpróbálkozhatnánk avval is, hogy galériát csinálunk. Az első kiállitó Zámbó István lesz, majd őt követi 1,5 havonként Vahonn András, Kéri Ádám és a többiek. Ez egy elég furcsa ötletnek tünik, hogy egy galériát csinálunk az étteremben.

- Nem félő-e, hogy azok, akik egyébként sem járnak képtárba, és megtudják, hogy itt galéria is van ebben az étteremben, esetleg kicsit elriasztja őket. Ugyanis elsősorban vacsorázni szeretnének, nem pedig képtárat látogatni.

- Az ember választhat, ha a tányérjába néz, vagy időnként fel is néz. Azt hiszem minden ujat az ember ugy fogad be, hogy megszokja.

- Hogy lehet ezeket a képeket megnézni? Ugye itt asztalok vannak, ez nem egy üres kiállitóterem, ahol az ember körbejárja a falakat és megnézi a képeket.

- Hogy a legkedvezőbb legyen a fény tiltisztoros világitással van bevilágitva az egész étterem.

A grafikákat pedig külön világitjuk. Olyan erős fénnyel, amivel az ideálisan van megvilágitva.

- Azaz, ha én egy asztalnál ülök, akkor az asztalomtól látok elvileg minden képet.

- Igen.

- És nem félsz a kudarctól, hát volt már ilyen kisérlet, a magyar vendéglátás történetében.

- Ez egy étterem, tehát kudarcot akkor vall, ha rosszak az ételek, és rosszak az italok. Ha ez egy jó étterem, akkor ide enni eljönnek az emberek, ez már biztos, hogy siker. Én azt hiszem, hogy inkább a képeket visszük sikerre, mintsem a képek az éttermet.

- Ők hogy fogadták az ötletet, az alkotók, a képzőművészek? Könnyen ráálltak erre a házasságra?

- Azt hiszem régen vártak már egy olyan üzletre, ahol ezeket a dolgokat meg lehet csinálni.

- De mégis azért ez nem hagyományos kiállitási keret, mégiscsak egy étterem. Nem degradáló ez?

- A kiállitó müvésznek nem tudom, hogy eszébe juthat-e egyáltalán, hogy bármilyen közegben kiállit az degradáló lehetne, hiszen azért dolgozik, hogy ez megjelenjen a közönség előtt, ha ez egy étteremben történik, akkor éppen ugy jelenik meg, mint egy kóptárban, és az életünk olyan, hogy többet járunk étterembe, mint képtárba.

-- Székely Endre megkérdezett egy éppen arra haladó járókelőt is, hogy az ő véleménye szerint jó-e, ha a vendéglátás és a képzőművészeti galéria ilyen közeli kapcsolatba kerülnek egymással?

- Akkor, amikor ugyis olyan kevés kiállitótermünk van, akkor szerencsés ötletnek tartom, hogy lesz egy olyan étterem, ahol értékes, jó, érdeklődésre számot tartó müvészek kapnak lehetőséget arra, hogy bemutatkozzanak annak a közönségnek, aki oda elmegy, és hát nyilvánvaló, hogy akik azt választják, hogy ebbe az étterembe mennek el ebédelni, illetve csak vacsorázni, mert éjszakai étterem, és nem máshová, azok nyilván azért is ezt fogják választani, mert erre tartanak igényt, vagy ezt is szeretnék kapni az éttermtől és nem olyan kicsit rátukmált, meg ráoktrojált dolog lesz, mint a Vers mindenkinek, a szombat esti krimi előtt.

-- Dr. Gellai Imre a Belkereskedelmi Minisztérium vendéglátóipari főosztályának a vezetője. Nem óckodott-e a minisztérium az ötlettől?

- Budapesten évek óta ismételten felvetődő igény, hogy van-e elegendő olyan étterem, amelyik az esti, éjjeli órákban nyitva tart, és ezért egy kellemes szinház utáni vacsorázóhely, vagy egy olyan hely, ahol éjjel bárki, aki akár átutazóban, akár idelátogató külföldi bármikor éjjel is betérhessen és fogyaszthasson. Ezért azt várjuk, hogy egy hosszu ideje fennálló reális igényt, amelyiknek már számos eleme korábban is megjelent ennek az igénykielégitésnek, egy ujabb üzlettel gyarapodik, és a fogyasztók egy ujabb jelentős rétege találja meg azt az üzletet, ahová szivesen tér be, ahol jóizü, jól elkészitett, szépen tálalt ételeket, megfelelő italokat, és kellemes környezetet talál.
Ennek az étteremnek különlegessége, hogy a kulturával is megvan a kapcsolata. A vendéglátóipar és a kultura kapcsolatai, azok nagyon régi időkre nyulnak vissza. Mindnyájan tudjuk, hogy Magyarországon a kávéházak régebben is töltöttek be ilyen funkciót és töltenek be ma is. Azonban szeretném kihangsulyozni, semmiképpen nem remélhetjük és nem is várjuk, hogy ez az étterem majd azért menjen jól, mert itt képek vannak. Tudni kell, hogy ez az étterem akkor fog jól menni, ha innen minden vendég ugy fog távozni, hogy itt jól éreztem magam, itt vendégnek tekintettek, és ide máskor is szivesen visszajövök.

- . -

EX LIBRIS

B. JUHÁSZ ERZSÉBET

Stephen King: Állattemető

Stephen King kedvelt amerikai horrorszerző, akinek hatodik könyve jelenik most meg magyarul. A szerző az idillikus, amerikai életformával állítja szembe azt a különös túlvilágot, amelyet a reinkarnáció, a lélekvándorlás lehetőségei szerint szintén valóságként imitál. Az olvasó hosszú ideig nem sejtheti, hogy milyen borzalmak is várnak rá, hiszen oldalakon keresztül csak az amerikai idillről mesél az író. Egy fiatal orvos családjával Chicagóból New Englandbe költözik, letelepedésüket, felhőtlen boldogságukat csak csodálni lehet. Gyanút az kelt csupán, hogy az orvos kislánya, s főként felesége, elméletben sem tudja elfogadni az elmúlás, a halál tényét. Amikor kezdik felfedezni új környezetüket, egy kedélyes idős szomszéd kirándulásképpen elvezeti őket a közelükben lévő állattemetőbe. Már az első látogatáskor sejthető, hogy ez egy különleges és titokzatos hely, ahová hajdan egy embertörzs is temetkezett, mégpedig abban a reményben, hogy a hely varázsereje, valamiféle szellemként ugyan, de újra életre kelti az ide temetett halottaikat. Az orvos kezdetben csupán legendának véli a történetet, mígnem egy holdkóros éjszakai kényszersétáján egyik elhunyt férfibetege megjelenik, majd kislánya elpusztult macskája tér vissza, s él tovább velük, mintha mi sem történt volna.

Később bekövetkezett a családban egy olyan tragédia, amelyet az orvos tétlen csodálkozással már nem tudott elviselni: egy végzetszerű napon kisfiuk a közelükben haladó országútra tévedt, s apja szeme láttára gázolta el egy kamion. A gyermeket tisztességgel eltemették, az orvos azonban eszelős fájdalmában elhatározza, hogy átcsempészi gyermeke holttestét abba a másik temetőbe, amely lehetőséget adhat fiának a különös visszatérésre. Ettől kezdve Stephen King nem kíméli meg olvasóját a hátborzongató részletektől, profi módon, kéjelgő precizitással elegyíti a valóságos és a képtelen elemeket, s gondosan megindokol minden apró összefüggést. Didaktikus célját is megemlíti: elismeri, hogy a halálmisztérium és a temetés titok, mégis egyforma racionalitással kellene kezelni az életet és a halált is. Hogy ennek az átnevelésnek alkalmas eszköze-e a horrorregény, ebben joggal lehet kételkedni, de aki kíváncsi a lélekvándorlás egyik regényes lehetőségére, az erős idegzettel ismerkedhet meg vele ebben a történetben. Közben talán sikerül megbarátkozni a halál idealisztikus felfogásával is.

(Európa Könyvkiadó, 1993, 451 oldal, 360 forint)

Kirk Douglas: Aki lepaktált az ördöggel

A világhírű amerikai színészt markáns külseje, eredeti tehetsége sok, hasonlóan sikeres művésztársától megkülönbözteti. Titkát az 1988-ban megírt önletrajzában fedi fel, majd a színész-szerző írói hiúsága tovább működik, s 1990-ben megjelenteti első regényét, az *Aki lepaktált az ördöggel* című kötetét. Vakmerően, nagy merészséggel alkalmazza több évtizedes színészi és filmes tapasztalatait, sőt a filmgyártás formális praktikáit is. Megkísérli összehangolni a leírt szöveg, a stílus és a képszerkesztés, a látványosság legelőnyösebb lehetőségeit. Nem érzékeli a veszélyt sem, hogy a regény könnyen válhatott volna forgatókönyvszerű dokumentummá. Dinamizmusa és sodró lendülete, szenvedélyes előadókészsége menti meg ettől, amely félresöpri az éppen előadott, előző történettöredéket is, mert egy még meghökkentőbb és frappánsabb fordulattal ugrik tovább. Másmás helyszínen, időpontban és életkorban tűnnek fel jelenetszerűen a szereplők: a zsidó származását titkoló híres filmrendező, annak felesége, aki Amerika egyik leggazdagabb emberének depressziós és öngyilkosjelölt lánya, a filmrendező fiatal és ingerlő szépségű, lengyel származású szeretője. Indulatok és érzelmek, s persze szexuális szenvedélyek kavalkádja a regény. Ebben a dinamikus történetben csak lángolni és égni lehet. A regény filmrendezője viszont szeretne megmenekülni hazugságától és gyűlölködő apósától, s szeretné megtartani lánya ragaszkodását és szeretője vonzalmát. A színészíró alapos, gyakran naturalisztikus módszerrel dolgozik, egy-egy szenvedélyesebb részlet olyan merész, hogy az amerikai pornófilmek legkihívóbb követelményeinek is megfelelne. Kirk Douglas vakmerő és szókimondó, filmrendező főszereplőjét akkor veti meg, amikor az túlzottan gyenge és érzékeny, az erőteljes és határozott személyiség imponál neki, önmagáról is ezt a képet alakította ki közönségében. A radikális hatáskeltés megszállottja színészként és szerzőként egyaránt, ezeket a külsőségeket kívánja nagy elszántsággal olyan tartalommal megtölteni, ami rokonszenvező csodálatot kelt.

(Európa Könyvkiadó, 1993, 396 oldal, 300 forint)

Robert Merle: Állati elmék

Egy közelmúltban készült olvasásszociológiai vizsgálat szerint hazánkban csaknem olyan népszerűségnek örvendenek a szórakoztató regények, mint a klasszikus és modern szépirodalmi művek. A vizsgálatból kiderült az is, hogy vannak, akiknek érdeklődése kizárólag a kalandregényekre, krimikre és bestsellerekre korlátozódik, de szép számmal vannak olyan olvasók is, akik az „elit" szépirodalmi művek mellett, kikapcsolódásként olvassák a szórakozató lektűrt. Az ízléstípusok felmérése során a külföldi írók rangsora is kialakult. Az érdeklődési skálán Hemingway, Thomas Mann, Dosztojevszkij után a negyedik helyen a Goncourt-díjas francia író, Robert Merle áll. Hazai közkedveltségében mindenképpen része van annak is, hogy művei magyar fordításban hozzáférhetőek. Napjainkban az Európa Kiadó sorozatban jelenteti meg Merle műveit. A *Mesterségem a halál* és *A sziget* mellett méltán számít a harmadik legkedveltebb műnek Magyarországon az *Állati elmék*. Ezt a kötetet Merle 1967-ben írta, s két évvel később, Réz Ádám fordításában, nálunk is kiadták. A jelenlegi a mű negyedik kiadása, s a könyv az évek múltával sem vesztett közkedveltségéből.

Robert Merle kitartó olvasói feltehetően szimpatizálnak azzal a társadalomkritikával is, amely az erőszak, a tömegtéboly és a háború ellen szól. Következetessége politikai állásfoglalás, olyan humanizmus, amelyet lehet idealizmusnak nevezni, de idejétmúltnak nem. Víziója, hogy az egyre tökéletesített hadiipar és annak technikai háttere megteremtheti az emberiség globális elpusztításának lehetőségét, olyan esélyt nyújt az agressziónak és az erőszaknak, amely természetes hagyományként képes működni egy-egy nagyhatalom esetében. Ebből a szempontból az író komoly kritikával illeti az akkori Amerika hivatalos politikai gyakorlatát. Az *Állati elmék* a politikai regény és az állatregény ötvözete, a kötet elé Merle vallomásértékű, gondos előszót illesztett, mivel szerette volna elkerülni, hogy könyvét csupán állatmítoszként fogják fel. A dokumentumszerű forma valóságos tényekre támaszkodva illusztrálja az ember és az állat viszonyát. Az író számára két kiváló francia cetológus szolgáltatott zoológiai adatokat a palack orrú delfinekről. Az írói képzelet persze megtoldja ezeknek a különleges delfineknek a képességeit, s alkalmassá teszi őket az emberrel folytatott párbeszédre, tehát elsajátítják azt a beszédkészséget, amely eddig csak az ember sajátja volt. A szelíd és jóindulatú delfineket éppen ezért kívánják katonai célokra, „eleven tengeralattjáróként" felhasználni. Az a kutatócsoport, amely a delfinek tanításával foglalkozik, kezdetben nem sejti, hogy eredményeik hadászati eszközül szolgálnak majd, de amikor mindez nyilvánvaló lesz számukra, kedvenc delfinjeikkel együtt kísérelnek meg néhányan kimenekülni az erőszak civilizációjának kényszerítő fegyelme alól. Merle romantikus története a humanizmus szimbóluma, s hitére, hogy nem győzhet a pusztítás barbár ösztöne, egyre inkább szükség van.

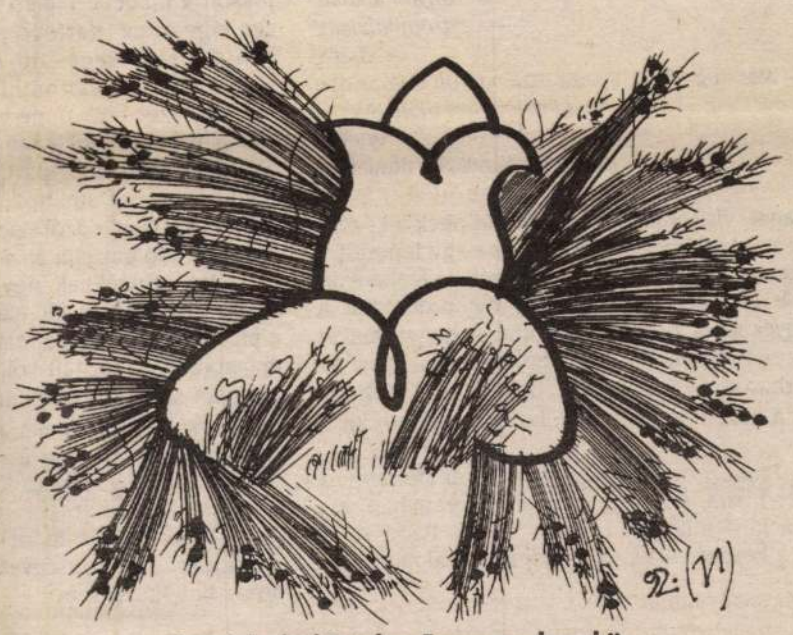
(Európa Könyvkiadó, 1993, 424 oldal, 380 forint)

Sandra Paretti: Maria Canossa

Lehet-e dicsérni a giccsirodalmat, a bestsellert? A rájuk vonatkozó értékelések bizony nem mindig tapintatosak, szemrehányásokkal illetik e művek sztereotípiáit és banalitásait, olyan „menekülésirodalomnak" nevezik, amely felhőtlen és üres kényelmet biztosít olvasójának. A toleránsabb felfogás szerint azonban két szempontból is hasznos lehet ez a műfaj: egyrészt szociológiai értelemben, hiszen e kötetek kedveltsége az éppen aktuális közönségigényt, rétegérdeklődést is tükrözi, másrészt racionális tényként iktatják be a kereskedelmi és piaci szempontokat e terület gyakran eufemisztikus világába. Az érvelők eklatáns példaként hozzák fel az amerikai mintát arra, hogy a bestseller milyen módon válhat konfliktusmentes tömegcikké, egyszerű áruvá, s ettől még a rangos irodalom léte sincs veszélyeztetve. Az erről folyó hazai viták elhalkulnak, majd újraélednek, de a legmegértőbb felfogás szerint is a kiegészítő szórakoztatás megtűrt eszközeként tudják csak elfogadni jelenlétét valamiféle olyan összehasonlítási alapul, amely megerősíti az értékesebb művek megbecsülését. Az elképzelés idealistának tűnhetne, ha nem igazolnák folyamatosan végzett felmérések, hogy az ízlésskála valóban lehet olyan tág és példaszerűen hierarchikus, hogy veszélyek nélkül tűri meg a szórakoztató bestsellert is e skála alsóbb fokán.

Sandra Paretti, a német származású írónő tudatosan vállalja e kiegészítő szórakozásra, relaxációra alkalmas irodalomnak a művelését. Hajdan ugyan tudományos karrierbe fogott, s disszertációt írt a mese műfajáról, de valamilyen oknál fogva 1967 óta kizárólag bestsellert ír. Sikerét kitartással építette, kötetei számos országban, s magas példányszámokban jelennek meg, a szerző pedig, természetes, hogy örömmel nyugtázza szinte megfékezhetetlen népszerűségét. A *Maria Canossa* 1979-ben jelent meg Locarnóban, romantikus és esendő történetével, elkoptathatatlan érzelmi sztereotípiáival azóta több országban megismerkedhettek e műfaj rajongói. Maria Canossa, az elvált, tökéletes szépségű asszony, kitartó türelemmel szeret fiatalkora óta egy olyan férfit, aki a második világháború idején az angolok hírszerzője volt, majd egy akció teljesítése közben nyomtalanul eltűnik. Rá vár, szinte a regény idején túl is a szerelmében és hitében rendíthetetlen nő. Élete tipikus és méltánytalan női sors, rosszul választja meg partnereit, még akkor is, ha viszontszeretik. Odaadó érzelmeit soha nem tudják kellőképpen viszonozni, s talán azért nem, mert a nő helye a férfiak életében — sejteti Sandra Paretti — az örök második hely lehet csupán. S nem feltétlenül egy másik, riválisnő miatt, amely mindig adódhat, hanem azért, mert a férfi hivatása, politikai, történelmi kötelezettségeit előbbre helyezi érzelmeinél. A nő büntetése pedig az, hogy újra meg újra felfedezi e másodlagosságot, illetve a rá irányuló figyelem ilyen természetű megosztottságát. Ma, a viruló feminizmus és feminista kutatások idején, a másik nemet illető szemrehányásként is fel lehetne fogni Sandra Paretti véleményét. De nem tudható biztosan, hogy kívánt-e ilyen messzire menni, vagy mindez csupán e műfaj tipikus, banális fordulatai szerint alakult így. Esetleg ez az elégedetlenség és kritika olyan súlytalan, hogy következő regényében más szereplői életekben hasonló sztereotípiaként felbukkan újra.

(Európa Könyvkiadó, 1993, 316 oldal, 290 forint)

Bernáth /y/ Sándor: Ez nem gabonakör

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Tépjétek szét a rendezőket!

Bayreuth idei botránya a *Trisztán és Izolda*.

Zúg-búg a premierközönség ellenálló, kemény magja, dühöng a sajtó, az ortodox Wagner-társaság szokásos sárga röplapjait osztogatja a Festspielhaus előtt, csak Wolfgang Wagner somolyog az orra alatt, szerinte minden évben kell egy kis botrány, a dolog tehát a fortélyosan bohó öreg forgatókönyve szerint zajlik, most éppen a Trisztánt dobta oda koncnak, hadd szabdalják miszlikbe, ha ezen az áron meg tudja menteni nagyapja szellemét és az Ünnepi Játékokat a hagyománytiszteletnek nevezett konzervatív ötlettelenség rémunalmától.

Tisztázzuk azért, mit jelent egy bayreuthi botrány, amilyen annak idején Boulez-Chéreau Ringje vagy legutóbb Harry Kupferé volt. Zajos premiert, bravózók és búúúzók csatáját, sajtóviharokat, prüszkölő támadást az ősz Wagner-unoka ellen. Ami a produkciót illeti: bámulatos zenei, énekesi, rendezői, színpadtechnikai színvonalat. Bayreuthban vita tárgya lehet a művészi elgondolás, de nem a megvalósítás nívója. Itt előítéletek háborúznak merész újításokkal, ám támadhatatlan a szakmai hozzáértés, az interpretáció mesterségbeli tökélye, a teátrális bravúr.

Az első meghökkenés után, de legkésőbb a következő évadra a kifogásolt újdonság természetes sikerré színeződik. Chéreau egykor hírhedt Ringje ma már klasszikus hivatkozási alap, színháztörténeti etalon. S persze mindehhez dől a közönség.

Szeretnék én ilyen botrányt itthon is, mondjuk az üres házak előtt kimúló, botrányosan nézhetetlen előadások helyett. (A néven nem nevezett botrány nem botrány?)

A Trisztán és Izolda botránykövé természetesen a rendező, *Heiner Müller*. (Eredeti foglalkozására nézve: drámaíró.) Egy tekintélyes német lap épp csak megemlíti a karmester *Daniel Barenboim*ot, a címszereplő *Waltraud Meier*t és *Siegfried Jerusalem*et, hogy aztán kellő terjedelemben bánhasson el a műromboló szörnyeteggel. Vannak kritikusok, akik már a rendező szótól vöröset látnak. Kell-e nekünk egy kommunista Ring, kérdezték a közönséget öt évvel ezelőtt a sárga cédulás wagneriánusok a kelet-német Kupferra célozva (kellett nekik, úgy teletömték a nézőteret, hogy egyetlen ideológiai bakafántnak sem maradt hely). Müllerrel nem játszhatják el ugyanezt, holott ő is *onnan* jött, de közben egyesítették Németországot, direkt pech, a darabcsősznek nem marad más, mint tételesen fölsorolni, milyen díszletet írt elő Wagner az egyes felvonásokban, ezzel szemben mi van Müllernél, a hajótat helyett epigon álkubizmus, az éjszakai varázs középpontjában álló nagy fa helyett egy rideg moziterem sármját árasztó fegyverarzenál, a tenger horizontjára nyíló várudvar helyett egy sittel teleszórt garázs, mi ez, ha nem szentségtörés, a fene ezeket az önmegvalósító rendezőket, Wagner nem elég jó nekik, oda kell türemkedniük a szerző és a mű közé.

Csak hát mit ér, épp Wagner esetében, az a betű szerinti hűség, amely képtelen megismételni a Gesamtkunstwerk korabeli meghökkentő újdonságát, ha tetszik: botrányát? Nincs kínosabb az esztétikai szalicillal tartósított ősmodernizmusnál, amely időközben ásataggá öregedett. Csak ritkán jön olyan rendezőzseni, mint Jean-Pierre Ponnelle — az ő Trisztánját nevezte Fodor Géza az utolsó húsz perc kivételével minden idők legjobb opera-előadásának —, aki Wagner látomását a saját korízlésének legmagasabb szintjén képes újrafogalmazni. De mert megtette, s éppen Bayreuthban, lehetetlen közvetlenül utána még tündéribben billenékeny hajófart, még varázsosabban páratelt éjszakát, még elégikusabb túlvilágba hanyatlást várni.

Müller másfelé indul el, fantáziája az expresszivitás irányába viszi, távol a fotórealizmustól, még a stilizált naturalizmustól is. Megoldásai egyenetlenek, váltakozó lelkesedéssel követem őket. Zárt tereket képzel el, a dobozok negyedik fala — a nézőtér felé — áttetsző tüll, amely, a világítástól függően, különböző mértékben szűri meg a rávetített fényeket. Az első felvonás sötét kubuszába geometrikus fények szöknek be, akár egy hajófeneken is lehetünk, két hullámzó csík jelzi a tengervíz és a napfény villódzását. Trisztán derengő homályból tűnik elő, Marke árnya egy óriási képernyőn jelenik meg. A második felvonás vértek lerakata, a fémpáncélok tényleg úgy állnak a földön, akár a moziban a széksorok, kékezüst csillogást kapnak a hideg fénytől, a szerelmesek a legekszta-tikusabb állapotban is oldalazva közlekednek közöttük, mintha szűk zsöllyében járkálnának. A harmadik fölvonás a német színpadokon megszokott, törmelék borította üres szoba, az egyetlen bútor egy oldalra rogygyant, piszkosfehér huzatú karosszék. A teret a penészszürke uralja, időnként elsötétülő-kivilágosodó fénycsík folyik végig a falon-plafonon-előfüggönyön.

Siegfried Jerusalem bő kimonóban, haja varkocsba fonva — a jelmeztervező: *Jokji Jamamoto* —, úgy látszik, Müllert a japán mentalitásra emlékeztette Trisztán lázadása az alázat és a vakfegyelem ellen, amit öngyilkossággal torol meg önmagán, hogy hosszú haldoklásában őrjöngve-szenvedve szabaduljon meg kultikus bilincsétől. Izolda, porköpenyét ledobva, aranyló köntösben, az összekuporodott holttest elé állva mint térítő angyal magasztosítja föl Trisztánt. Nem szerelmi halál, hanem glóriás megváltás a finálé, ahogy a túlvilági beteljesülés felé rohanó szerelem helyett is inkább egy metafizikai rabszolga-fölszabadítás ceremóniájának részesei lehettünk. Waltraud Meier kész csoda, neki ezt is elhiszem, hangja természeti tünemény, mint a vízesés árad, egyenletesen, szikrázóan, porzékony tajtékokban, Jerusalem is felnő hozzá a szenvedésben, együtt repülnek túl a jelenvalóságon, a közönség őrjöng, toporzékol, feledve van Müller, a Wagner-társaság, az eredetihez való hűség használhatatlan kérdése, állnak ketten, összefogódzva a rájuk zúduló ünneplésben, önfeledten, a halálon túl, mert minden elmúlt előadás egy kicsit a halál — az örök Trisztán és Izolda.

CZIGÁNY ZOLTÁN:

Nosztalgia

— Egy cselédlány Milánóban felgyújtotta a gazdái lakását.
— Milyen lakást?
— A gazdái lakását.
— Miért?
— Nosztalgiából. Vissza akar menni Calabriába az övéihez, és leégette a lakást, ami akadályozta ebben.
(Andrej Tarkovszkij filmjéből)

Bagno Vignoniban már nem fürödnek a középkori medencében. A kénes víz nagy lepedőjét ugyanúgy teríti a házak közé, mint évszázadokon át, de a vendégeknek rendes gyógyfürdő épült, a környékbeliek pedig sorban ülve, a hegyoldalban lecsorgó vízben áztatják lábukat. A meleg víz az ókorban is feltört itt, a nosztalgia csak néhány éve. A közeli büfében emlékeznek Tarkovszkijra is.

— *Papa, ez a világvége?* — kérdi Domenico szőke kisfia, mikor ködben és napfényben, először látja a hegyre települt várost. Pedig világos: a kezdete. Talán így állunk a halál előtt. Vajon?

Bizonyosnak a kattogás nevezhető szívünkben, az üres medence előtt, az árkádok alatt. Mintha a szeretet volna betiltva, amit a jövőbe vetünk, a por törvényei által. Szemben száguldozunk az idővel az autópályán. Kerülgetjük, amíg lehet.

Domenico tűzhalált hal Marcus Aurelius lovasszobrán, belátva, hogy e világon nem vezetnek visszafelé utak: hiába tartotta hét évig bezárva családját. Hiábavaló volna az orosz költő jelképes útja a Szent Katalin fürdő üres medencéjén át az égő gyertyával, ha megérkezésének nem ugyanaz lenne az ára, mint Domenicóé.

Az utolsó előtti jelenetben az orosz költő háromszor indul neki az égő gyertyával, hogy eljusson a medence túlsó faláig. Jó néhány perces képsor ez. Kattogó stopperórával kezemben akartam megmérni, milyen hosszú. Háromszor kellett nekiindulni az orosz költőnek, mire ránézés nélkül megállítottam az órát. Háromszor kellett nekivágnunk, hogy megértsem: éppen az időtlenség partján teszi le a gyertyát. Mielőtt meghal, imához összeérintve húzza el kezét. Ekkor már szól Bach Passiója.

Kenyéradó gazdája ez a fölvétel is parodistáknak vagy utánzóknak, úgy mint minden tett, ami a legvégső határon áll. Azon a ponton, amin túl a modoros önismétlés szakadéka ásít. Csakhogy éppen annyit veszített volna Tarkovszkij, ha egy lépéssel előbb áll meg, mintha tovább lép. Aki erős sziklára épít, annak számolnia kell az állandó tériszonnyal, és az igazság kíméletlen látványával. Ami megtartja Tarkovszkij képsorát, akár Pilinszky János verssorait ezen a peremen, az csak a lélek hitelességének ereje lehet. Ezzel pedig számolhat a költségvetés, s nem igényelhető hozzá kaszkadőr sem.

A Magyar Műkereskedők Egyesülete együttműködve a

Forums International (Pittsburgh) Oktatási Alapítvánnyal, 1993. október 25—26-án

nemzetközi műkereskedelmi szemináriumot szervez, műkereskedők, múzeumok, művészeti írók, gyűjtők és nem utolsósorban művészek részére

MŰKERESKEDELEM A VÁLTOZÓ VILÁGBAN

címmel.

A szeminárium fő témái:

a nemzetközi művészeti piac problémái napjainkban, a marketing szerepe a közép-európai műkereskedelemben, a közép-európai műkereskedelem jogi kérdései, public relations startégiák, 200 év festményárai. Az előadásokat többek között **Gilbert S. Edelson**, az Amerikai Műkereskedők Egyesületének alelnöke, **Mary Anne Craft**, a Forums International Alapítvány elnöke, **dr. Géza von Habsburg** tartják. Minden érdeklődőt várunk.

Jelentkezés 1993. október 15-ig
Szabó Ildikónál.

A szeminárium idején nyílik az I. Budapesti Műkereskedelmi Szalon, a Magyar Műkereskedők Egyesületének kiállítása.

A szeminárium és a kiállítás helye:

Hotel Kempinski.

Telefon: 266-6095, fax: 266-6096.

FORGATÓKÖNYV-PÁLYÁZAT

A Hartley-Merill forgatókönyvi díjat az RKO Pictures (Los Angeles) elnöke és elnökhelyettese alapította. Valamennyi kelet-európai országból egy-egy forgatókönyv pályázhat, amelyet a helyi zsűrik választanak ki. Az RKO-hoz kiküldött, angolra fordított forgatókönyvek közül nemzetközi zsűri (tagjai, a díj névadóin túl, többek között *Robert Redford, David Puttnam, Lima Wertmüller* és *Daniel Toscan de Plantier)* választja ki a nyertes könyvet, amelynek szerzőjét pénzjutalomban részesítik, valamint meghívják Los Angelesbe és a Sundance Filmlaboratóriumba, sajtótájékoztatót szerveznek számára stb. A Sundance-ben neves amerikai filmesek segítik a könyv végleges kidolgozását, s esetleges koprodukciós partner szerzését.

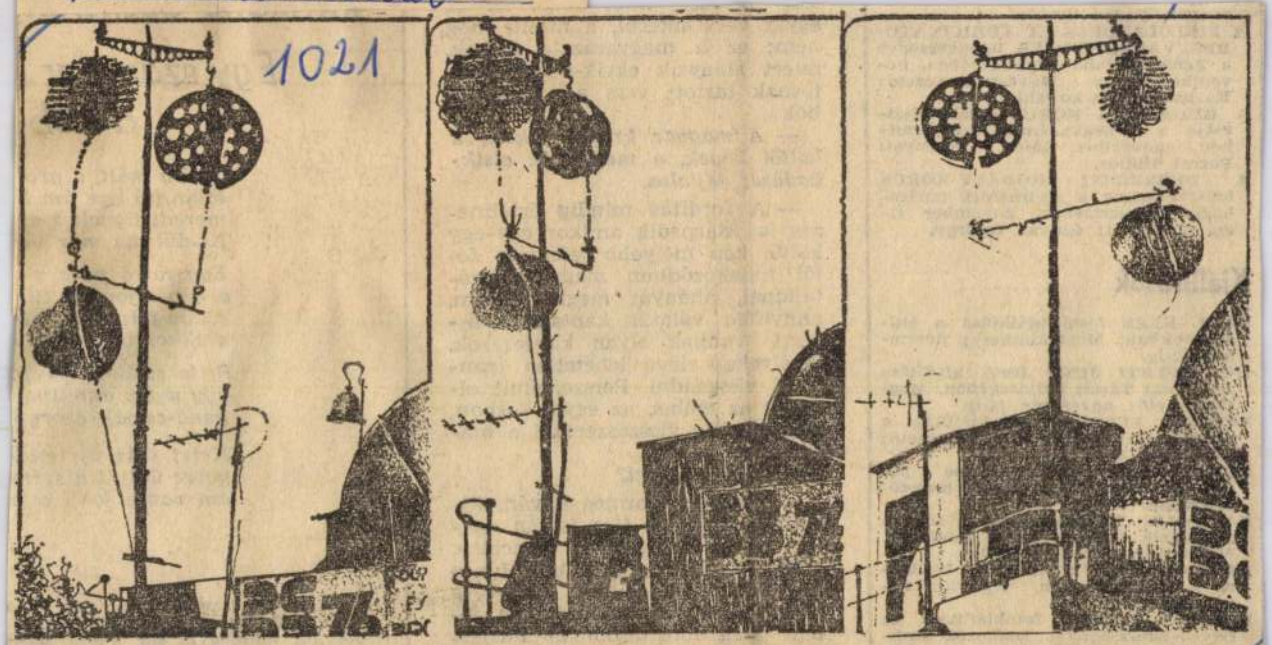
Az 1993-as díjat Enyedi Ildikó nyerte. Az 1994-es pályázati kiírás új kitétele, hogy a jövőben csak olyan forgatókönyvekkel lehet pályázni, amelyeknek szerzői joga az író(k) tulajdona, s még opciója sincs rá stúdiónak vagy producernek. *A forgatókönyvek hazai beadási határideje november 1.* Az érdeklődők jelentkezzenek a díj magyarországi kurátoránál, *Vámos Miklós*nál (tel.: 129-0306, Ab Ovo Könyvkiadó).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1976 NOV 13

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Bernáth Sándor

1021

Bernáth Sándor: Jelzések

zényel: Paavo Rautio.

A FISTULATORES ET TUBICINATORES VARSOVIENSES hangversenye a Zeneakadémia nagytermében, november 16-án. Művészeti vezető: Kazimierz Piwkowski.

A BUDAPESTI KÓRUS Bach—Liszt-estje a Zeneakadémia nagytermében, november 19-én. Vezényel: Forrai Miklós.

A DEBRECENI KODÁLY-KÓRUS hangversenye a nyírbátori tanácsháza nagytermében, november 17-én. Vezényel: Gulyás György.

Kiállítások

PAUL KLEE festő kiállítása a Műcsarnokban. Megtekinthető: december 12-ig.

IFJ. KELETI JENŐ festő kiállítása a Palotai Tárlat helyiségében. Megtekinthető: november 25-ig.

VESZELY FERENC festő kiállítása a Stúdió Galériában. Megtekinthető: november 27-ig.

DEZSŐ JÓZSEF festő kiállítása a pécsi Képcsarnokban. Megtekinthető: november 25-ig.

ZALAVÁRI MIKLÓS festő kiállítása a szegedi Gulácsy Lajos teremben. Megnyitó: november 18-án.

RÁTONYI JÓZSEF szobrász kiállítása a Műcsarnokban. Megnyitó: november 13-án.

BALOGH FERENC fotókiállítása az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének székházában. Megnyitó: november 13-án.

egyik vers sikerül, a
nem: ez a magyará
miért hiányzik egyik
tosnak tartott vers
ból.

— *A magyar kriti*
költői képek, a meta
kadását fájlalta.

— A fordítás minc
zés is. Márpedig ami
költői kép mélyebb j
ről tudakozódtam m
taimnál, ahányat me
annyiféle választ ka
részt vannak olyan kifejezések, amelyeket eleve lehetetlen franciául visszaadni. Persze, amit elveszít az ember az egyik sorban, megpróbálja visszaszerezni a másikban.

— *Újabb tervei?*

— Újabban Kormos István, Pilinszky János és Vas István egy-egy versét ültettem át franciára. Nagy vágyam még: Babits *Jónás könyvének* lefordítása. Ami a prózát illeti, épp nemrégiben jelent meg fordításomban Párizsban Hubay Miklós *Néró játszik* című darabja, amelyet csakhamar be is mutat majd egy li-

a vita folyt o nomu
s ekkor behoztak i

Friss szellem fujdo
egy nyelv amellyel
gané-csigák csorgó

Kelet száz új bold
perec üdítsd a szim
ám van-e jobb a s

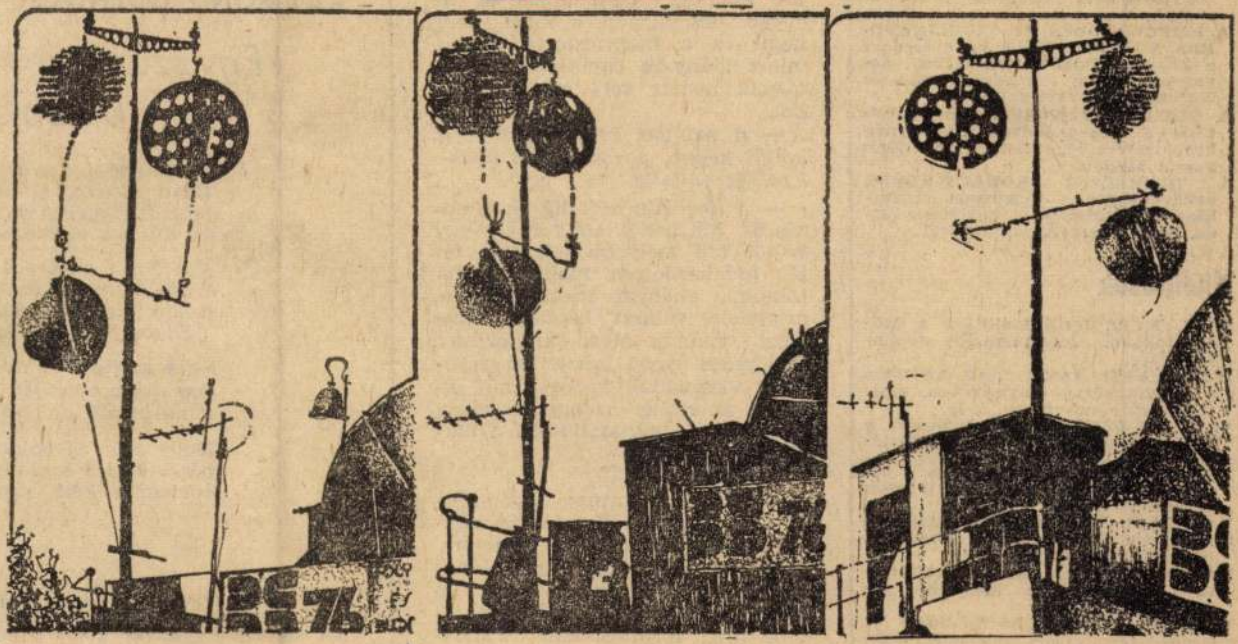
A kiváló francia költő ez év októ
zunk tőle. SZÁZEZERMILLIÁRD V
ből áll, mindegyik sor külön papí
szerint sorrendben olvashatók, az
például egy üveglappal letakarva.

~~látását és tilalmat. A kerítés~~ korlátozás és akadály, de ~~akáresak az~~

Mutasd meg a kerítésedet és megmondom — nem azt, hogy ki vagy,

~~ják, szeretném fölhívni rájuk a tár~~gyi néprajzosok figyelmét.

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor: Jelzések

Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 13. XX. évf. 46. sz. 5. lap.

HANGVERSENYE a Zeneakadémia nagytermében, november 13-án és 18-án.

A POSTÁS SZIMFONIKUS ZENEKAR hangversenye a Zeneakadémia nagytermében, november 15-én. Vezényel: Paavo Rautio.

A FISTULATORES ET TUBICINATORES VARSOVIENSES hangversenye a Zeneakadémia nagytermében, november 16-án. Művészeti vezető: Kazimierz Piwkowski.

A BUDAPESTI KÓRUS Bach—Liszt-estje a Zeneakadémia nagytermében, november 19-én. Vezényel: Forrai Miklós.

A DEBRECENI KODÁLY-KÓRUS hangversenye a nyírbátori tanácsháza nagytermében, november 17-én. Vezényel: Gulyás György.

Kiállítások

PAUL KLEE festő kiállítása a Műcsarnokban. Megtekinthető: december 12-ig.

IFJ. KELETI JENŐ festő kiállítása a Palotai Tárlat helyiségében. Megtekinthető: november 25-ig.

VESZELY FERENC festő kiállítása a Stúdió Galériában. Megtekinthető: november 27-ig.

DEZSŐ JÓZSEF festő kiállítása a pécsi Képesarnokban. Megtekinthető: november 25-ig.

ZALAVÁRI MIKLÓS festő kiállítása a szegedi Gulácsy Lajos teremben. Megnyitó: november 18-án.

RÁTONYI JÓZSEF szobrász kiállítása a Műcsarnokban. Megnyitó: november 13-án.

BALOGH FERENC fotókiállítása az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének székházában. Megnyitó: november 13-án.

elveknek tulajdon fordításkötete a legjobb illusztrációja. És a formahűség megőrzése Radnóti esetében különösen fontos. A fordítás, persze, ihlet dolga is, az egyik vers sikerül, a másik meg nem: ez a magyarázata annak, miért hiányzik egyik-másik fontosnak tartott vers a válogatásból.

— *A magyar kritika főként a költői képek, a metaforák elsikkadását fájlalta.*

— A fordítás mindig értelmezés is. Márpedig amikor egy-egy költői kép mélyebb jelentése felől tudakozódtam magyar barátaimnál, ahányat megkérdeztem, annyiféle választ kaptam. Másrészt vannak olyan kifejezések, amelyeket eleve lehetetlen franciául visszaadni. Persze, amit elveszít az ember az egyik sorban, megpróbálja visszaszerezni a másikban.

— *Újabb tervei?*

— Újabban Kormos István, Pilinszky János és Vas István egy-egy versét ültettem át franciára. Nagy vágyam még: Babits *Jónás könyvének* lefordítása. Ami a prózát illeti, épp nemrégiben jelent meg fordításomban Párizsban Hubay Miklós *Néró játszik* című darabja, amelyet csakhamar be is mutat majd egy li-

RAYMOND QUENEAU:

Egy százezer mi
a Köb-sz

Öt óra múlt, a grófnő
talán fiú lesz ám lehe
meredt figyelt s arcár
Ki dűl ma már be ko

Egy forró perc s a
a nép ujjong a lüktet
a vita folyt ő homloke
s ekkor behoztak hár

Friss szellem fujdogá
egy nyelv amellyel p
gané-csigák csorgó l

Kelet száz új boldog
perec üdítsd a szimpo
ám van-e jobb a sül

A kiváló francia költő ez év októb zunk tőle. SZÁZEZERMILLIÁRD VE ból áll, mindegyik sor külön papírs szerint sorrendben olvashatók, az o például egy üveglappal letakarva.

Bernáth(y) Sándor

HATÁR GYŐZŐ:

Fatwa nélkül nem élet az élet

avagy Hóhéri Jóindulatba Ojtott Sátáni Jóhiszeműség

Ügyészségi írásszakértőm nincs, hogy kisilabizálja — szemüvegem gyarlóságának tudom be az „Olvashatatlan Aláírást"; de respektussal kezelem, és a levéldörgedelmet ellenvéleménynek tekintem még akkor is, hogyha feladó megjelölése nélkül érkezik, és a hiányos felbélyegzés miatt nekem kell megfizetni a portót. Mégis, fel kell világosítanom a hozzám oly kevéssé Nyájas ismeretlent, hogy a *Fatwa* értelmével nincs tisztában. Sokértelmű szó, eredetileg, a szunnitáknál: ártatatlan kánonjogi szakvélemény az iszlámban, nem sokkal több, mint ami nálunk a 18. században; ám a siitáknál a „hiten- és törvényen kívül helyezés" ítéletmondása, és jogérvényre emelkedésének az a furcsasága, hogy az istenség limitációit követi: amit Allah egyszer megteremtett, azt „visszateremteni", mintha ott sem lett volna, nem tudja. Ugyanígy, a *Fatwa* hatalmasabb, mint kibocsátója: az ajatollahnak, ha egyszer kimondta, nincs módjában, hogy akár megmásíthassa, akár hogy visszavonja.

Ez az Olvashatatlan Alácirkalmazással ellátott, tehát névtelennek nem mondható, anonimitását mégis nolens-volens megőrző levél jutattja eszembe, egyszer valaki (s vajon hogy a vele elszaladó toll hirtelen szeszélyéből-e, avagy maga is meghökkenve tulajdon telitalálatától), jeles irodalomtörténész kritikusom az ÉS hasábjain a pálvallás „Salman Rushide-jának" nevezett. Vérdíjat eddig még nem tűztek a fejemre, de az sem késhet sokáig, mert azzal, hogy A TRAGÉDIA HALÁLA c. írásomban (1. Új Magyarország, július 18.) az iszlámot „minden íze-porcikájában eredendően gonosznak" bélyegeztem, kihívtam magam ellen a sorsot.

„Hogyan? — méltatlankodik Olvashatatlan Aláírás —, a magyar Salman Rushdie-ban már annyi tolerancia sincs, hogy elismerje az iszlám elévülhetetlen érdemeit?"

...Tán a racionalizmus „fundamentalistája" lettem, és türelmetlenségemben megfeledkezem az olyan történelmi tényekről, mint pl. (a) hogy az iszlám az egyetlen világvallás, amely kötelezővé teszi az alamizsnálkodást, törvénnyé a jóindulatot, amint arról sok száz kórház és szegényház alapítása tanúskodik; és (b) hogy a nyugati civilizáció az ókori Hellasz pátrimóniumának átmentését az iszlámnak köszönheti?

Annak tudatában, hogy a fejem fölött lebegő *Fatwa*, ha lecsap rám, azontúl visszavonhatatlan, és akkor elvben szitává lőve már nem válaszolhatok, magam mentségére mégis, engedtessék meg, hogy elmondjak egyet-mást — mit hogyan értettem, szavaimnak milyen külön értelmet tulajdonítok; feltéve, hogy a „valláserkölcsi hulla", aminek kiszemeltek, még szóra nyithatja száját, és a filozófus, dögében, jogot formálhat arra, hogy kimagyarázza azt, amiért utolérte a *Fatwa* dumdum-golyója, joggal és méltán.

(1) A régi görögség filozófusainak (orvosainak) tudósainak átmentésével az iszlám mintegy fölényben látszik lenni a keresztény kora középkor első, tapogatózó sötétségével szemben, s hogy mentőmunkálataival örök hálára kötelez — ez igaz. Azzal a megszorítással, hogy az átmentés munkájának oroszlánrészét, de legalábbis jó felét az iszlám fennhatóság alatt élő keresztény szekták (monofiziták, melkiták, nesztoriánusok, száheiták, stb.) arabul /szírül/ görögül értő írástudói végezték el: igaz, hogy mindebben a fordító-kollégiumot eltartó, könyvtárgyarapító kalifáknak mint mecénásoknak elévülhetetlen érdemeik vannak. A gazdag zsákmány legnagyobb „hala" persze Arisztotelész lett, de köztudott, hogy a Sztageirität neoplatonikus kommentároraikból hámozták elő, mi több, Plotinoszt magát összevétették vele;! és jó időbe telt, amíg Arisztotelészt megtisztították e kései kontaminációktól.

(2) A közel-keleti vallástriász majd minden tagja keresztülmegy a teokrácia fenevad-fázisán. Szoros értelemben véve nem a vallásokról, hanem a teokráciáról állítottam, hogy „minden íze-porcikájában gonosz." Ha e triász tagjainak bármelyike oly végletes fundamentalista, hogy a teokrácia abszolutizmusáról, igényeiről és álmairól lemondani nem tud, sőt, a világi társadalom elpusztítására — és írmagjának kiirtására-törekszik — akkor hiába mondjuk az ilyen papkirály-vallásnak, hogy tartson lelkiismeretvizsgálatot: a fundamentalizmusnak lelkiismerete nincs, ilyen vizsgálatot nem ismer.

(3) Az Iszlám világ való igaz, hogy a filozófia fejedelmeivel dicsekedhet; s mi tagadás, mellettük olykor szégyenkezve elbújhatunk. Ám az iszlám filozófia kísértetiesen hasonlít ahhoz a magzathoz, amelynek a magzatvízben a nyakára tekeredik a köldökzsinór, minek következtében a csecsemő tulajdon köldökzsinórjára „felakasztva" születik: már világrajövetelére rávetül a fulladásveszély fekete árnyéka. E hóhéri köldökzsinór: az istenelmélet *axiomatikus volta a kalam* teozófiai ostromállapotában a *falszafára* (filozófiára) kihirdetett statárium tiltó átokmondás az elmozdulásra a holtpontról: a továbbgondolás tilalmazása az iszlám teljes hiedelemvilágának, a Korán isteni teremtetlenségének a*xiomatikus volta* és diktátum-jellege.

Allah „megléte" oly befejezett tény, amelynek sem etikai, sem ontológiai kérdéseket feladni nem lehet. A lebénult elmét, a katalepsziás tudatot a vallásnak a filozófiához intézett e békediktátuma olyannyira permeálja, hogy végezetre Allah *ens rationisza* a jelenségvilágot maradéktalanul befalja. Megszületik az iszlám filozófiai zsákutcája, az asharitá szufi panteizmusa. A fundamentalizmus e diktátuma évszázadokra megbénítja a szellemet és elsorvasztja a filozófiát. Erre *is* vonatkozott minősítésem, hogy az iszlám minden íze-porcikájában gonosz: az istentan axiomatikus volta a szabad gondolkozás halálos ítélete oly *Fatwa*, amelynek végrehajtása a filozófia felszámolása.

(4) Vallástörténeti búvárkodásaim egyik kései, fölöttébb meglepő eredménye, hogy az átlag-mozlim „igazhívőnek" vallása az eredetét környező hidelemvilágról, azok rábályozta a kínzóeszközök használatát. Nagy Károly nem említi Kapitulláriáiban, és a kora középkorban maga az Egyház is küzdött az ellen, hogy a vallatókamrákat kínszerszámokkal szerelje fel. De már 1184-ben III. Lucius pápa AD ABOLENDAM kezdetű enciklikájában elrendelte az eretnekek üldözését, „nem válogatva az eszközökben". Az 1200-as évek elején az Egyház kereszteshadjáratot hirdetett a languedoci eretnekmozgalmak ellen; amikor a hadak elfoglalták Béziers városát, arra a kérdésre, hogy mi történjék a magukat kegyelemre megadókkal, a pápai legátus korszaknyitó választ adott:

— Leölni mind. Az Úr tudni fogja, ki volt az ő báránya. (Húszezren haltak meg). IX. Gergely EXCOMMUNICAMUS kezdetű, 1233-ban, és IV. Innocent AD EXTIRPANDA kezdetű, 1252-ben kiadott enciklikájával megvetette a szent inkvizíció alapjait. Bernardo di Como, Eymerich és mások *Vallató Manuáléja* olvastán az embernek Pascal mondása jut eszébe: *Jamais on ne fait le mal si pleinement et gaiement que quand on le fait par un faux principle de conscience*. A vallásfundamentalizmusok legveszedelmesebb közös karakterisztikuma, mondhatni kihúzhatatlan méregfoga éppen ez: egyfajta hóhéri jóindulatba ojtott sátáni *jóhiszeműség*.

(6) Ha a mi világi társadalmunkban már odáig elmentünk, hogy „bigottnak" nevezzük azt, aki nem tudja elviselni, hogy ne egyen igaza — a szélsőséges hanbalista iszlám vagy a bogumilokat/kathárokat halomra gyilkoló pálvallás hatalmi delelése idején korántsem mehettünk el idáig: a fundamentalista a maga hiedelemvilágának Nagy Igazába beleszületett. Igazának „ellenkezője" tudatába bele se hatolhatott, a fanatikus fundamentalista szörnyeteg meggyőződéseinek cementje épp ez a szörnyeteg *jóhiszeműség*, amely dogmáival kiirhatatlanul egybeforr, s nemcsak azt a vakhiedelmet tartja benne ébren, hogy eszméinek, életérzésének, „világátrendezésének" ránk kényszerítésével csupán „jót akar", „a mi javunkat" akarja, hanem e jóakaratú sátánkodásra még ösztökéli is. Az iszlám erre a köldökzsinórra felakasztva született: így hozta magával az anyaméhből, így tanulta /látja, neki ez az Allah-elrendelte *Summum Bonum* ében az Ő-teremtette világban.

(7) S ugyan ki vádolhatná kegyes Eleinket, akár a II. Frigyes 1232-es Ediktuma kezdeményezte, akár az V. Ferdinánd és Izabella 1479-es rendelettörvénye létrehozta Spanyol Inkvizíciót, hogy máglyára zavart áldozatainak nem az „üdvét-javát" akarta? Józan ésszel ki kételkednék benne, hogy a Szent Testvérülés amit csak tett, nem *jóhiszeműen* tette?! Hiszen martalékainak csupán a „lelki üdvéért" tett meg mindent, amikor kisütötte belülők az üdvösség pecsenyéjét. Saját meglátásuk szerint a *jóhiszeműség* e bajnokainak, kegyes iparkodásukért, jámbor szörnyetegségükért köszönet és hála jár; a mi meglátásunk szerint saját *jóhiszeműségük* áldozatai — hiedelemviláguk elvakultjai.

(8) Szekuláris meglátás szerint a ,,lelki üdv" hármas téveszme, az egyik az üdv, a másik a lélek, a harmadik a halhatatlanság. E téveszmék vonatkozásrendszerében a való világ sehol. A lélek egyiptomi eredetű munkafogalma az elmének; üdv/üdvösség/üdvözülés a megváltóvallások ókori hordaléka; a halhatatlanság a görögség kedvenc mitologizmája—tetszetős absztrakciójának a való bioszférában még csak megközelítője, megfelelője sincs. *Nos — hic salta, hic Rhodos*; ez az a pont, ahol a lényegre térünk

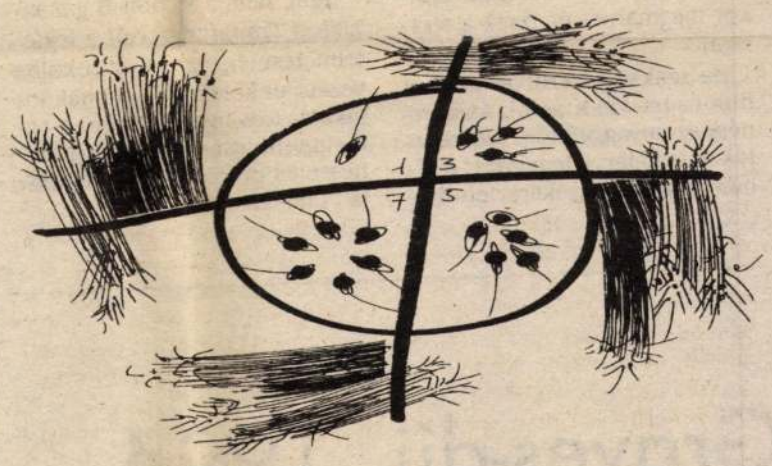
(9) Mert ha a Szent Inkvizíció hóhéri jóindulatba ojtott sátáni *jóhiszeműségén* ma már csak annyi ijedeznivalónk van, mint a gyermeknek a képeskönyvi mumuson, rémületünk bízvást a felnőttek pánikjává fokozódhat, ha az iszlám *jóhiszeműségére* gondolunk. Az iszlám a földkerekség leggyorsabban terjedő hiedelemvilága; története a *sikeres* fasizmusé. Alighanem ebben rejlik annak a titka—diadalmas izompacsirta-árnyakat sejtető elviharzásával a láthatáron—, hogy máris oly mágneses hatással van asszonyainkra, s nemegyszer azok közül is épp azokra, akik tegnap még az egyenjogúságért harcoltak, s ma már alig várják, hogy csadorba /purdába/ jashmakba fátylazzák a Holnapot, és „kiharcolják" a hárem kényelmét és biztonságát... *Mahomed Ante Portas —?!*

Ha betörése sikerül, civilizációnk kolosszeumát a mélypincékig behorpasztja; világtájainkat elforgatja, életformánk sarkallatait ledönti.

A filozófiát felszámolja, a gondolkozás szabadságát beszünteti, szekuláris intézményeink „betegségét" kikúrálja, a sátántól—Iblisztől—való demokráciánknak emléke sem marad.

Többé szabadon nem utazhatunk; a koránterror világán, a Hit szent jogában, hogy testünkönlelkünkön birodalmat vegyen, többé nem kételkedhetünk, kultúránk egésze leépül, évezred is beletelik, amíg a kefalizáció filogenetikus ősereje a rontásnak fölébe kerekedik, idegrendszerünk e másodfelöntésű Magasztos Maszlagot kiizzadja és lehántja magáról.

Charles Renouvier akár újraírhatná mesterművét, az UCHRONEIE-t: „milyen lett volna történelmünk, hogyha az iszlám betörése és idegmérgének kontinentiális eláradása elmarad, s amit a pálvallással elvesztegettünk: nyerhettünk volna, másodjára, az iszlám visszaverésével ezer esztendőt..?!"

Bernáth/y/ Sándor rajza

FÖLDES ANNA:

Adatok, arcok, kavicsok

„Élő kapja a virágot, — kavicsot a holtnak hantja..." A zsidó hagyomány szerint a gyászolók a sírnál egy-egy kaviccsal róják le a tisztelet adóját. A magyar holocaustra emlékező kiállítás bejáratánál, a Budapesti Történeti Múzeumban az ősi rituálé követésére szólítják fel a látogatókat. Odatettem én is a magam kavicsát, és most mégis, kavicsnak szánom az itt következőket is.

Hányan lehettek az áldozatok? A közelmúltban magasra csaptak ekörül az indulatok. Tudományos vizsgálódások jogán és ürügyén gyűlöletből, közönyből ötvözött kérdőjelek sorakoztak egyes lapokban a magyar zsidóság veszteséglistájának margóján. Megszámláltattak, és hatszázezernél — állítólag — kevesebbnek találtattak. A kiállításon közölt, összegezett adat szerint a 825 000 fős magyar zsidóság 67 százaléka, 560 000 ember, férfi, nő, gyermek lett a holocaust áldozata. Csakhogy az élet még a statisztikánál is kegyetlenebb. Akinek családtagjai, rokonai, barátai kerültek Auschwitzba — abba az etalonná lett pokolba, amelynek nevét először egy, a bevagonírozás előtt kicsempészett lapon tudatlanságunkban még „Fuschviz"-nak olvastuk, és tanácstalanul kerestük a térképen —, tanúsíthatják, hogy a legtöbb dunántúli, felvidéki, Pest környéki zsidó családból legfeljebb egy, a munkaszolgálatból csontsoványan hazatérő, megkeseredett hírmondó maradt. Akinek nem mindig volt ereje ahhoz, hogy anya, feleség, gyerekek nélkül új életet kezdjen a romok között.

Pszichológusok is állítják: tíz- vagy százezer ember halála kevésbé megrendítő, mint egyetlenegyé. A budapesti gyalogmenetben elhurcoltak százezres, vánszorgó seregében az egyik — az anyám volt.

És amiről nem szoktunk beszélni, arcuk nemcsak az áldozatoknak, de a gyilkosoknak és a tanúknak is van. A kiállítás megrendítő szenzációja, hogy ezekre az arcokra is ráirányítja a figyelmet. Amikor azt olvasom, hogy 1944. május 14-e és július 20-a között 137 vonaton 401 439 embert szállítottak Magyarországról Kassán keresztül a haláltáborokba, egyszer csak meglátok egy férfit, vasutasruhában. *Vracsik István*nak hívják, és ő volt az a koronatanú, aki titkon, a veszélyt vállalva megleste, feljegyezte a kassai pályaudvaron áthaladó szerelvények adatait. Illyés Gyula verset írt a Néma vagonokról (kézirata az egyik tárlóban olvasható), a „tizenhat vagon eleven haláláról." A kassai vasutas a maga striguláival lett a történelem tanúja és krónikása, amikor megmaradt őrzőnek a strázsán.

Ha szakszerű kritikát írnék a holocaust-kiállításról, kiemelném az anyaggyűjtők, szerkesztők számtalan leleményét, a lábunkat földbe gyökereztető havat és homokot, a nyomasztó, tüskés drótkerítés közelségét. De maradjunk csak a szenvedés totálplánjait megszakító, teljes drámákat sűrítő közelképeknél. Mert hőse ennek a kornak — és a tárlatnak is — az a *Mikes Imre* villamoskalauz (Thököly út 14. szám alatti lakos), akit „egy hazafi" jelentett föl, amiért rendszeresen hordta a gettóba zsidó feleségének és sorstársainak az élelmet, és alaposan gyanúsítható azzal, hogy segített a deszkafalak közé zárt szerencsétleneknek leveleik, üzeneteik kijuttatásában.

A vasutas, a villamoskalauz — a nagyvonalúan „névtelen kisembereknek" emlegetett milliók közül való. Rózsahegyi Kálmán nevét, arcát megőrizte a celluloidszalag és a színháztörténet. De a közismert pipás mosolyhoz, Tiborc-archoz sehogysem illik a tárlóban olvasható könyörgés. A kormányfőtanácsosi ranggal, Signum Laudisszal kitüntetett, hetvenéves művész, Endrőd díszpolgára alázatos „mentességi kérelmében" arról ír, hogy hívő keresztény létére egyszerűen képtelennek érzi magát a megkülönböztető sárga csillag viselésére.

Nem, nem a Zyklon B gáz kiállított fémtartálya volt a legfélelmetesebb, hanem a pokolba vezető út korábbi stációinak logikája, törvényszerűsége, a tömeggyilkosság kisszerű businesse és precíz adminisztrációja.

Rendezői leleménynek tűnik, de több annál: állásfoglalás, hogy az első és második zsidótörvényt megszavazó parlament kiállított széksoraiból egyenest a lágerek drótkerítésére látni. A magyar hóhérok gondosan kiállított elismervény ellenében adták át német kollégáiknak a krematóriumokba szállítandó, előbb élő, majd égő áldozatokat. Még a mosonmagyaróvári temetőgondnok is gondosan felszámolja 26 zsidó hulla elszállításának 664 pengős költségét.

A túlélők és a tanúk száma is egyre fogy. Gyorsabban, mint a zsigerekben élő félelem. Fél évszázad csak ahhoz elég hosszú idő, hogy akinek szelektív memóriája van, elfelejtse: a közelmúltban majd szentté avatott Teleki Pál a zsidótörvény megszavazása után azt nyilatkozta, hogy ő „helyenként még erősebb intézkedéseket kívánt volna."

Ravasz László püspök fülét még a „magyar zsidó" megfogalmazás is sérti, vagy zsidó, vagy magyar — a kettő egyszerre nonszensz... A korabeli sajtóból kiragadott idézetek bizonyítják: nemcsak a kéziratok, a kinyomtatott szavak sem égnek.

Mint ahogy nem hamvadtak el a Kolosváry-Borcsa Mihály gyújtotta könyvmáglyán azok a művek sem, amelyektől mindörökre meg akarta fosztani a magyar olvasókat. Harmincöt mázsás kőkerekek félmillió zsidó könyvet őröltek porrá, de Radnóti Miklós, Karinthy Frigyes, Heltai és Rejtő Jenő, Déry Tibor és Lukács György, Heine, Proust és Freud neve és műve mégis fennmaradt. Hiába próbálták az alkotók magyar nevét követő, zárójeles bélyeggel kiszorítani őket a magyar irodalomból és tudatból; aki Glatternek született, Radnóti volt és maradt akkor is, amikor akadtak, akik a zárójeles diszkrimináció felújításával kísérletezték.

De bizonyítja, dokumentálja a kiállítás azt is, hogy a hazai Szodomában nemcsak tíz igaz ember volt. Szentgyörgyi Albert díszdoktorrá avatása alkalmából Schlachta Margit a Parlamentben emelt szót az embertelenség ellen. Székely Mária a fenyegető veszély tudatában gépelte titkon és lóhalálban a pokolból kiszökött két szlovák fogoly mementóját, az emberiség lelkiismeretének ébresztésére szánt Auschwitz-jegyzőkönyvet. A zsidókat mentő, bujtató igazak között ott volt a festő Szőnyi István, a gyereknemzedékek élete felett őrködő Petényi professzor, és a később Szibériát járt Karig Sára. És ott voltak a máig névtelenek is. Akiknek tiszteletére talán még nem ültettek fát sem a Jad va Sémben, de akiknek helytállása, kölcsönadott keresztlevele, pincéje és kenyere nélkül kevesebben élhettük volna túl a vészkorszakot.

Az áldozatokon kívül nekik is tartozott a magyar társadalom ezzel a megkésetten, de méltóképpen megrendezett kiállítással. Amely a fél évszázados évfordulón nem megnyugtatni, hanem felrázni hivatott. Mert csak a szembenézés hozhatja meg azt a megbékélést, amiről megnyitó beszédében Fodor Gábor kulturális miniszter is beszélt. És aminek aranyalapja, garanciája, hogy a hivatalos Magyarország is a magyar tradíciók részeként tekintse, ami történt. Ez a biztosítéka annak, hogy soha többé nem történhet meg.

SOMLYÓ GYÖRGY:

Robert Graves-díj, 1994

1970-ben adták ki először, most adjuk ki huszonötödik alkalommal a magyar költészet Robert Graves-díját. E félig-meddig ünnepi alkalommal első gondolatunk a különös alapítóé legyen, aki e különös alapítványt tette volt: első, s mindmáig egyetlen eset, hogy egy világhírű külföldi író magyar költői díjat alapít. Feltehetően — s amennyire tudom — ritka eset más irodalmakban is.

Másodszor, mondjunk köszönetet Csepei Tibornak, lelkes szponzorunknak, aki immár a harmadik évben menti meg díjunkat a megszüntetéstől, miután Robert Gravesnek az alapítvány céljára elkülönített járandóságai kimerültek, s a család a megváltozott körülmények között nem látja fontosságát a díj további fenntartásának. Tisztelet tehát és köszönet a művészetpártolónak, Robert Graves nevében is.

Tóth Judit, akinek kuratóriumunk (Lakatos István, Lator László, Vajda Miklós és jómagam, szimbolikusan az első kuratóriumot alkotó feledhetetlen barátaink, Vas István, Nemes Nagy Ágnes, Devecseri Gábor nevében is) az ez évi, mintegy jubileumi díjat egyhangúan megszavazta, nem a felfedezendő költők sorába tartozik. Annál inkább az újrafelfedezendők közé.

Ha irodalmi díjaknak van, lehet valami szerepük, feladatuk, netán olykor-olykor „küldetésük" egy irodalmi életben, az bizonyára az a figyelem, amellyel rátapintanak a méltánytalanságokra, s amennyire ez lehetséges, igyekeznek ezeket korrigálni. A Graves-díjat odaítélő bizottság kezdettől fogva — és bizottságai folyamatosan — ezt igyekeztek szem előtt tartani. Még akkor is, ha ezzel némiképp meg kellett sértenünk az alapító különleges, szép, ám betarthatatlan klauzuláját. Ki tudja kiválasztani egy év „legszebb" versét? Annyit mégis megtartottunk a betarthatatlanból, hogy szem előtt tartva e különleges követelményt, nem egy sikeres költői indulásra, nem is egy betetőzött életműre, hanem egy-egy kiválasztott versre irányzott fénysugárral igyekeztünk kiemelni és fémjelezni szerzője költészetének karakterét.

Ezúttal is ehhez tartottuk magunkat: de, úgy érzem, meg kell említenünk, hogy ez az egy vers, az Orpheus című folyóirat 1993/1. számában megjelent *Nisi dominus*, nem egészen magában álló. Ha olvasatunk nem téves, elmondhatjuk, hogy ez a költemény egy virtuális ciklus egyik darabja, amely a Kortárs különböző, 1993-as számaiban közölt további öt vershez csatlakozik. Előljáróban ezeknek is legalább a címét felsorolnám: *Isten fiai; Kyrie; Isten némasága; Gloria és Sanctus*. Egy egész ökumenikus Mise vagy Rekviem áll előttünk. Nagyszabású zenei szerkezetben.

Csak mellesleg: Tóth Judit évtizedek óta Párizs mellett él és dolgozik. Jól ismerjük a „vidéken" élő magyar (és nem is csak magyar) írók periféria-közérzetét. Többé vagy kevésbé megalapozott kirekesztettség-érzésüket.

Nos, Párizs (London vagy New-York, netán Kolozsvár) nem éppen periféria. Ám az otthon függvényében, a magyar irodalom kontextusában lehetséges perifériaként élni meg ezeket is. Kivált azoknak, akik hosszú ideig politikai-adminisztratív diszkriminációt is szenvedtek.

Az ilyen szerény, ám tiszteletreméltó „kis" díjaknak, mint ez a miénk, talán még érzékenyebbnek kell lenniük a közérzet iránt. Így került bele díjazottjaink, méltán mondhatni, méltó névsorába, mihelyt lehetett, már 1986-tól kezdve, a romániai Szőcs Géza és Lászlóffy Aladár, majd az amerikai Horváth Elemér. Mint most *Tóth Judit*.

E sérült légkör — olvassuk e különös szintagmát a Nisi dominusban. Nem, ez nem *arra* a „légkörre" és nem *arra* a „sérülésre" utal, amelyről szóltam. Ebben a költeményben egész századunk perzselő légköre kísért és gyógyíthatatlan sérülése tátong. És egyben Tóth Judit egész költészetének izzó magmája tör fel, hogy mindjárt a vulkanikus kitörések döbbenetbe dermedt, hideg formáiban meredjen fölénk. A kor egyik alapvető érzületének, a pusztulást követő túlélésnek szinte érinthetetlen, izzó és jeges felületeivel. Ez a költészet valóban az „önkívületig" kitart „obszcén jelenlétének szégyene", mindnyájunk jelenlétének szégyene mellett. „Szemléletében izzó töredékek." Pattintott kőhöz hasonlóan éles és kemény szavak. Szorosan egymásba épülve. Úgy, hogy még a „légkör" sem fér be közéjük. Itt is, a versben, mint a vers színhelyén, a „semmi lakhelyén", „minden tárgy fénnyé fagyott".

„Az útvesztve hullámzó világban" (ezt is a versből kölcsönzöm) ezt a *fényt* köszönjük Tóth Juditnak. A költőtől nem is lehet várni többet. Igaz, kevesebbet sem.

S most, mindnyájunk nevében átadom a díjat, Tóth Judit Nisi dominus című verséért, amely, társaival együtt, nemcsak egy díj, hanem egész irodalmunk figyelmét is megérdemli.

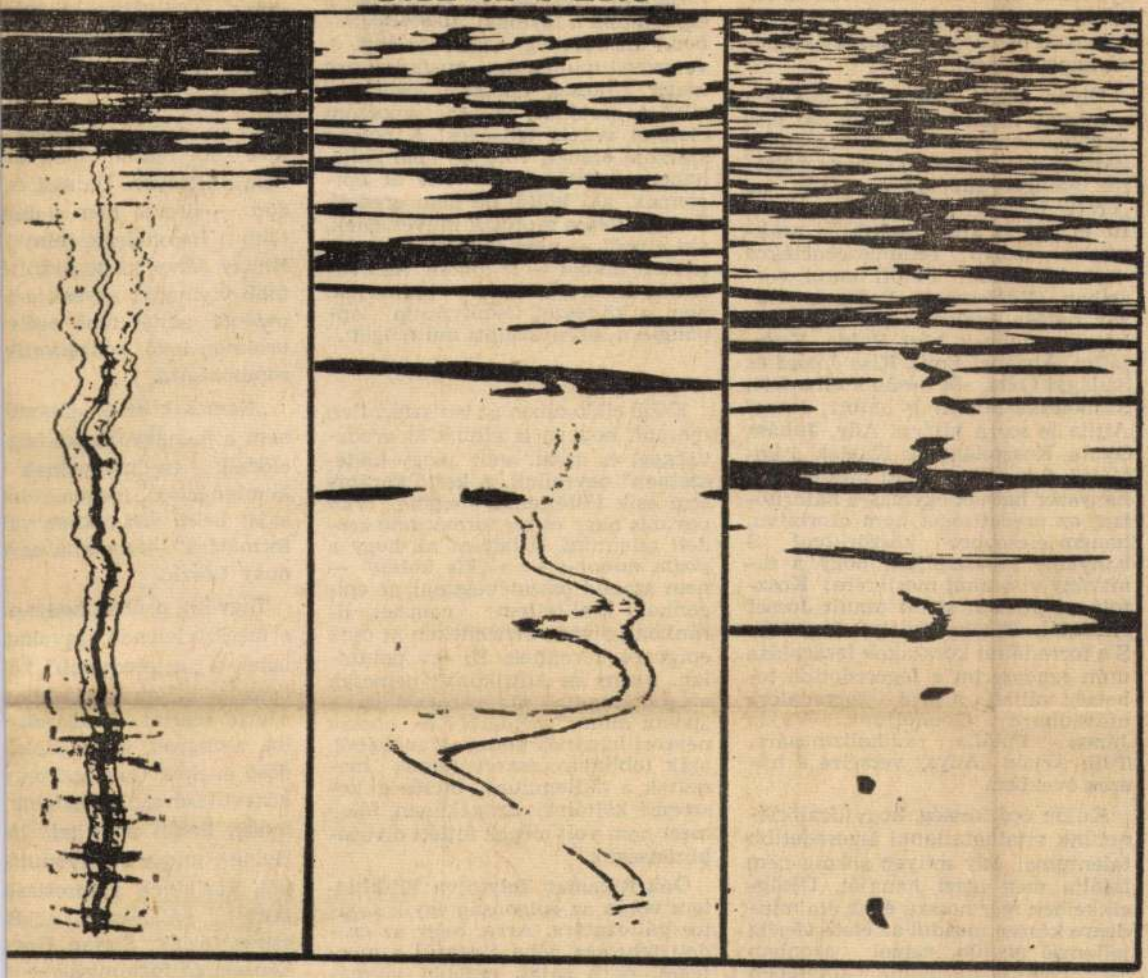
Elhangzott a díjkiosztás alkalmából a Magyar Írószövetségben, 1994. július 29-én.

Az *Anneli* névvel — az
net megfelelőjével — vi-

szóvak változatában — amely to-
lünk került hozzájuk — a magyar
Menyhért *(Melicher)* úr *Barbara*

nagyrabecsült Vargyas Lajos adj-
istenére ilyen fogadjistennel kellett
válaszolnom.

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor: Víz-jel

Élet és Irodalom, Bp.

1977. JANUÁR 15.

XXI. évf. 3. sz. 4. lap.

Fontosabbnak tartom az elvieket. Nem beszéltem az elődök és a pályakezdő utódok — mesterek és tanítványok — epigonizmussal oly könnyen és károsan összetéveszthető kapcsolatáról.

Olyan költőt elvétve ha találunk a magyar líra történetében, aki első verskísérleteiben már az eredetiség tiszta jegyeit mutatja. Nagy költőink zsengéit lapozgatva, sőt az „érett" ifjúkori darabokhoz érve, itt is, ott is áthallásokra — szaknyelven szólva: reminiszcenciákra — bukkanunk. Petőfi korai verseiben, Vörösmarty, Bajza és Garay hatása érződik, Ady első két kötetére többek közt Vajda, Komjáthy, Ábrányi Emil, Kiss József és Szilágyi Géza, sőt későbbi ellenfele, Szabolcska Mihály is hatott; József Attila is sorra kijárta Ady, Juhász Gyula, Kosztolányi és Kassák „iskoláját". S a kész, felnőtt mesterek is hányszor hatnak egymásra bátorítólag, az eredetiséget nem csorbítva, hanem élesebbre köszörülve! S hányszor tapasztaljuk, hogy a tanítvány visszahat mesterére: Kosztolányi például sokat tanult József Attilától, Babits Erdélyi Józseftől. S a forradalmi korszakok lezárulása után rendszerint a legeredetibb tehetség vállalja a lírai forradalom utóvédharcát. Gondoljunk Vajda János Petőfis radikalizmusára, Tóth Árpád „Adys" verseire a húszas években.

Külön érdekesség, hogy líratörténetünk vitathatatlanul legeredetibb talentuma, Ady milyen sokáig nem találta meg igazi hangját. Újságcikkeiben már hosszú évek óta mindenre készen mozdul az élete végéig jellemző attitüd, versei azonban csak 1906-os, harmadik kötetében mutatják annak a költőnek, akitől elvét — az újrateremtett formát — nem sikerült benne kitapintani. Ám akadt valahol egy ilyen rím: „cafatjainkat elégetik egy *pixisben*, / s egyesülünk a füstölgő *apokalipszisben*." Ez valahogy izgalmas volt. A versrovat munkatársa megkérdezte: maga groteszk eposszal kísérletezik? A sértődött válasz: eposzom elejétől végéig fenséges! A poéma szerzője eredeti volt, de nem költő, hanem dilettáns. Ellentéte az epigonnak, aki költő, de nem eredeti. És ellentéte a groteszk művészének, aki elvből — nem föltétlenül tudatosított elvből — ír torzan. Az óvatosság kötelező: nem tudhatjuk, nem a költészet Csontváryja lappang-e a szörnyszülött mű mögött.

★

Előző cikkemben az is tisztázatlan maradt, hogyan is állunk az eredetiséggel és azzal, amit „nagy költészetnek" nevezünk. A kettő korántsem esik föltétlenül egybe. Van ugyanis nagy és kis formátumú eredeti talentum. (Utaltam rá, hogy a *poeta minor*-t — a „kis költőt" — nem szabad összetéveszteni az epigonnal.) Említettem: nemzeti líránkban olykor évtizedeken át csak epigonok teremtek. Ez így pontatlan. Arany és Ady között nemcsak epigonok voltak Magyarországon; a „poeta minor" példáiból is hosszú névsort írhatnék össze, olyanokéból, akik többnyire észrevétlenek maradtak a millenniumi dicsőség koszorús költőinek árnyékában, főleg mert nem volt eléggé fejlett olvasóközönségük.

Önkritikámat folytatva: kitérhettem volna az epigonság egyik sajátos változatára. Arra, hogy az eredeti tehetség néha elveszíti a mértéket, és a saját, régebbi vívmányait mechanikusan és tartalmat-

venni; arról
hogy a költé
res is mondj
dicső". Tekir
megnyilatkoz
mesei kiskak
cárját, amit a
irigyelhet.

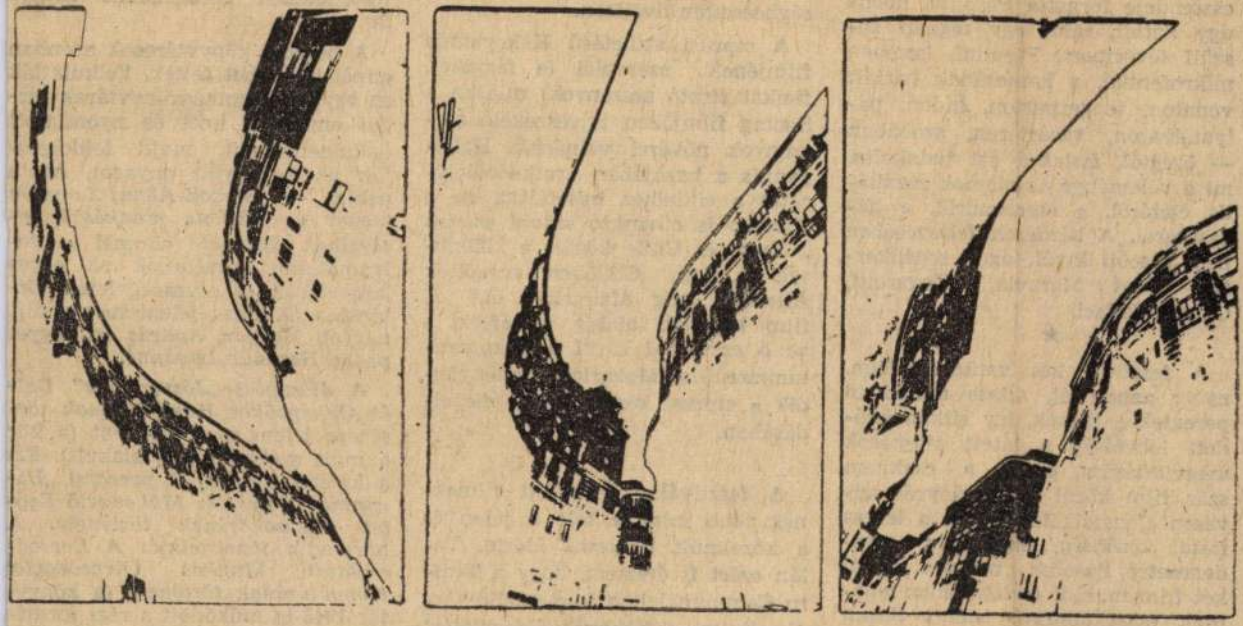
Ki az ered
kire sem ha
nem állította
zött — persz
több a hason
Rimay János
több vívmán
netéből, anna
uralmon levő
rombolására.

„Nemcsak
nem a legna
elődeik ere
kombinációja
saját belső v
formálása" —
noky László.

Tegyünk p
e megszívlel
ismét a „leg
összetevőit, a
ceptje szerin
lia, zsoltárok
dosó énekek
közvetítéséve
ladák, Petőfi
Heine-i undo
ból, Verlaine
laire-i sátá
szinesztéziák,
képiség és fo
vább. Csak

hagyja.)
Anna né

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor: Anker-köz

Élet és Irodalom, Bp. 1976. I.17

XX. évf. 3. sz. 5. lap.

ÉLET ÉS IRODALOM

lemről (1964) készült igazán dokumentumfilmnek, s noha tizenegy esztendeje forgatta Pasolini, mégis úgy hatott, mint egy tegnap készült tévériport. Pasolini, kezében mikrofonnal, a kamerának háttal: vonaton, tengerparton, hídon, pályaudvaron, vásártéren, szobában — öregtől, fiataltól azt tudakolta, mi a véleménye az olaszok szexuális életéről, a szerelemről, a házasságról. A kérdések feltevésében nem kisebb kiválóságok segédkeztek, mint Moravia, Ungaretti, Oriana Fallaci.

★

A fesztivál két vetítőtermében, nyolc napon át, szinte állandóan peregtek a filmek, így ritkán adódott lehetőség a látott alkotások megvitatására, pedig a csaknem száz film közül jó néhányról szívesen elbeszélgetett volna a lelkes fiatal közönség. Számomra mindenesetre Pasolini művein kívül két film maradt emlékezetes: a nálunk esszékötetéről ismert Susan Sontag *Ígéret földje*, s Michael Kakoyannis *Attila '74* című dokumentumfilmje.

dozatának és megmentettjének nem marad más, mint hogy kétségbeesetten üvöltsön.

A ciprusi születésű Kakoyannis filmjének szereplői (a férjüket, fiaikat sirató asszonyok) mintha a Sontag filmjében jajveszékelő asszonyok nővérei volnának. Kakoyannis a hazájában uralkodó helyzetet a chileihez hasonlítja, de a filmben is elhangzó szavai szerint „Ciprus és Chile között a különbség az, hogy Chilében megölték Allendét, míg Makariosz él." A film központi alakja az érsek, s az ő szavaival zárul a dokumentummontázs: Makariosz reménykedik a ciprusi kérdés békés megoldásában.

★

A fesztiválon levetített filmeknek több mint a fele a jelen és a közelmúlt háborúit idézte. Talán ezért is éreztem, hogy a Teatro Communaleban felcsendülő Verdi-rekviem e háborúk áldozataiért szólt.

Moldován Domokos

képeket tár az érdeklődők elé; Borsod legújabbkori művelődéstörténetének mozzanatait örökíti át.

A borsodi könyvtárosok azonban ennél is többet tettek. Felkutatták az egykori munkáskönyvtárak tárgyi emlékeit, írott és nyomtatott dokumentumait, majd feldolgozták az összegyűlt anyagot. Azóta pedig — *Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc munkáskönyvtárainak története* címmel — folyamatosan közzéteszik az egyes könyvtárak és olvasóegyletek történetét. Öt füzet jelent meg eddig, négyet *Magyar András* írt, egyet pedig *Hernádi Istvánné*.

A diósgyőri „Jószerencse" Dal- és Önképzőkör Könyvtárának története jelent meg elsőként (a kör a múlt század végén alakult). Ezt a kötetet követte *A perecesi „Bányamécs" Dal- és Műkedvelő Egylet Olvasókörének története*. A harmadik füzet címe: *A Borsodnádasdi Munkás Olvasóegylet Könyvtárának története* (a könyvtár 1948-ig működött a régi formájában). *Az ormospusztai munkások olvasókörének története* címmel adták ki a negyedik füzetet (az ol-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 MÁR 1 2

ÉLET ÉS IRODALOM

Bernáth Sándor

1021

Bernáth Sándor: A szobor

363 000 példány, Szovjetunió és Kuba több mint 250 000 példány (egyenként!), Csehszlovákia több mint 80 000 példány, NSZK több mint 60 000 példány, Anglia 35 000 példány, Franciaország és Svédország 30 000—30 000 példány, Hollandia és Ausztria 20 000—20 000 példány, USA több mint 10 000 példány. (A fel nem sorolt országokba 10 000 példányon aluli mennyiségeket szállítottunk.)

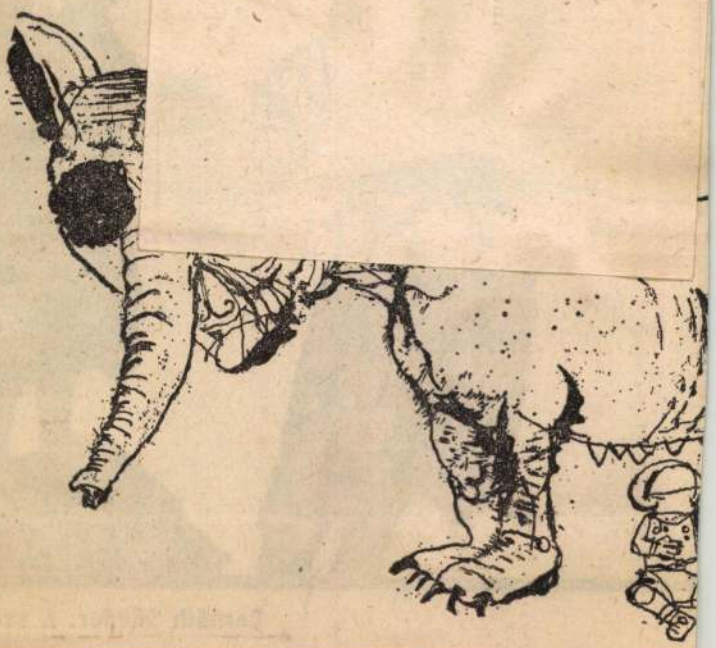
Ha mindezekhez hozzászámítjuk a *nem* közös kiadásban megjelent csaknem 200 000 példány idegen nyelvű könyvet, melyeket 1976-ban exportáltunk, akkor örvendetesnek mondhatjuk, hogy *magyar szerzők műveit idegen nyelveken 1976-ban majdnem másfél millió példányban juttattuk el 62 országba. A magyar* nyelvű könyvekkel együtt ez a mennyiség megközelíti a hárommillió példányt.

A fenti adatok természetesen nem tartalmazzák a magyar szerzők külföldön megjelent műveit, melyekre cikkük utal.

Beck Éva

a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat könyvfőosztály-vezetője

épülő műveltségi
tartozott, saját magu
nemcsak feltalálniuk

Lehoczki István: Alapítók

A sápadt és ideges tisztek előadták, hogy a század egyszerűen eltűnt. Az éjszaka folyamán nyomuk veszett. Nyoma veszett örményesi és karánsebesi Fiáth Pompeius főhadnagynak is. Mivel a huszárok nem egyetlen laktanyaépületben, hanem szerteszét, részben háznál voltak elszállásolva, együtt-tartásuk és ellenőrzésük nehéz lévén, könnyen megszökhettek. Lenkey és helyettese, tolnai gróf Festetich Zsigmond alkapitány kihallgatta azt a pár istállóügyeletes katonát, akik megmaradtak és előkerültek. Ezek előadták, hogy a század a parancsnoka iránti szolidaritás jeléül szökött meg. Szerintük igazságtalanul büntették meg Lenkeyt.

Lenkey, mint aki meg sincs lepve, fogta magát és maga mellé véve gróf Orsich István alhadnagyot, belovagolt jelentést tenni a stanislaui dandárparancsnokságra. Itt Joseph Kalliany de Kallian vezérőrnagy már tudott a dologról és kétségbeesve kérdezte Lenkeyt, hogy mit tanácsol, mit kéne tenn-

---

(Részlet a szerző Kik érted haltak, szent világszabadság című könyvéből, amely a Magvető gondozásában jelenik majd meg.)

Három nap múlva, június else- Nem is hasonlítható a többi hu- az itthoni helyzetre hivatkozni.

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor: A szobor

Élet és Irodalom, Bp. 1977. márc. 12.

XXI. évf. 11. sz. címlap.

~~ÁRA: 2,50 Ft~~

A tuloldalon lásd: Lehoczki István: "Alapitók" c. rajzát.

ezek közül 12 tőkés ország.

A sorrend a példányszámot alapul véve a következő: NDK 363 000 példány, Szovjetunió és Kuba több mint 250 000 példány (egyenként!), Csehszlovákia több mint 80 000 példány, NSZK több mint 60 000 példány, Anglia 35 000 példány, Franciaország és Svédország 30 000—30 000 példány, Hollandia és Ausztria 20 000—20 000 példány, USA több mint 10 000 példány. (A fel nem sorolt országokba 10 000 példányon aluli mennyiségeket szállítottunk.)

Ha mindezekhez hozzászámítjuk a *nem* közös kiadásban megjelent csaknem 200 000 példány idegen nyelvű könyvet, melyeket 1976-ban expertáltunk, akkor örvendetesnek mondhatjuk, hogy *magyar szerzők műveit idegen nyelveken 1976-ban majdnem másfél millió példányban juttattuk el 62 országba. A magyar* nyelvű könyvekkel együtt ez a mennyiség megközelíti a háromnegyed millió példányt.

A fenti adatok természetesen nem tartalmazzák a magyar szerzők külföldön megjelent műveit, melyekre cikkük utal.

Beck Éva

a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat könyvfőosztály-vezetője

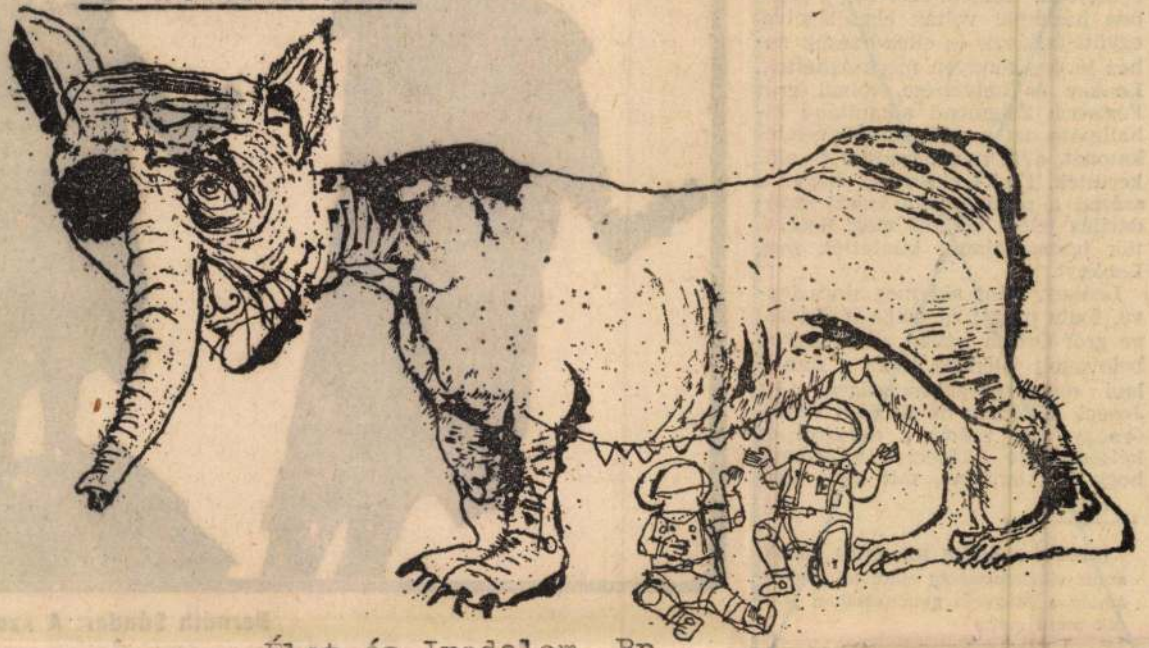
vénykönyvet". Amerikába érkezésük után mindent, ami a helyenként és periodikusan felépülő műveltségi állapotukhoz tartozott, saját maguknak kellett nemcsak feltalálniuk, de be is

álláspontunkat — Benedek István és Mezei András múlt heti levélváltásával és Passuth László mostani hozzászólásával zárjuk.

A szerkesztőség

ne csukni időnként egy-egy színházat, mezei munkára kéne küldeni képzőművészeket és zeneszerzőket, valamint szankciókkal kéne sújtani minden negyedéves bölcsészhallgatót, akinek a kulturális és művészeti életről tarthatatlan nézetei vannak.

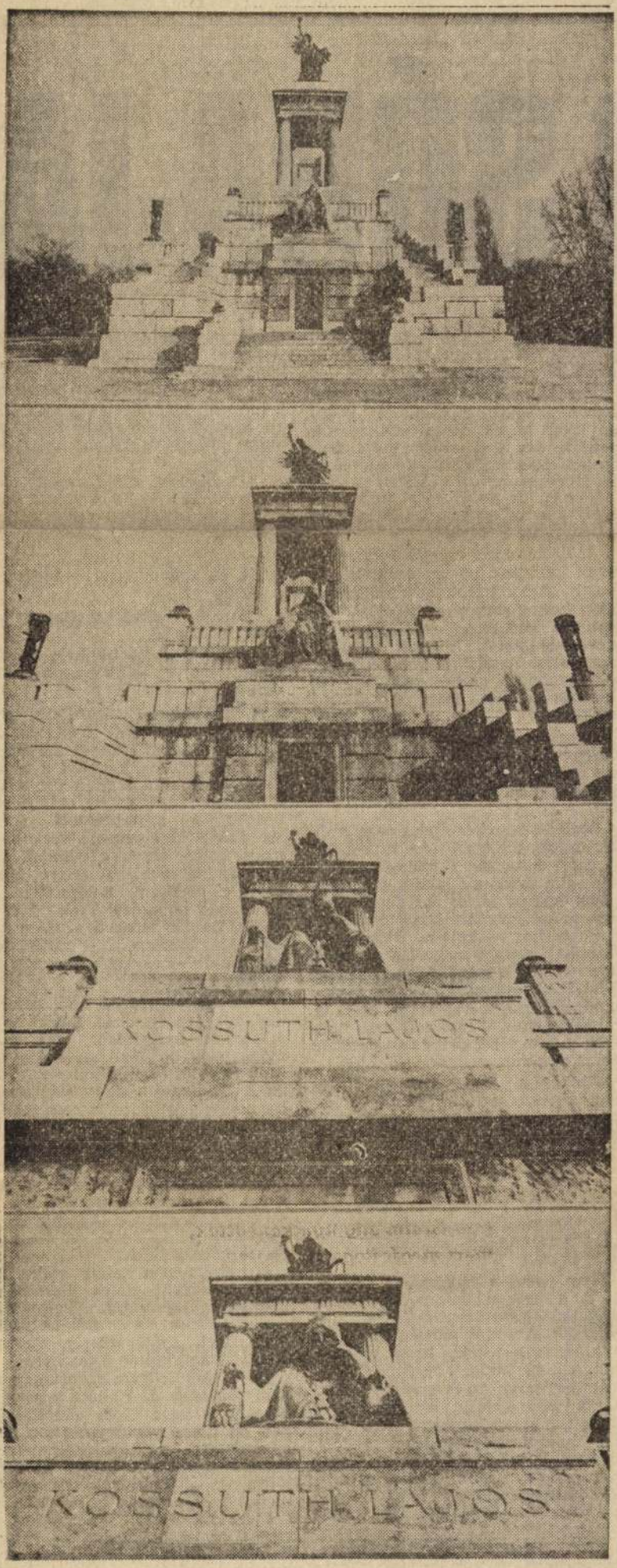
Lehoczki István

Lehoczki István: Alapítók

Élet és Irodalom, Bp.

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor: Emlék-mű

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 10.

XXIII. évf. 10. sz. 15. lap.

SÓ SÓHAJA

ellett. Meg a
ram agronó-
És a disznók

y? — elké-
iklandozza a

ik éve. Leve-
aztán itt va-
jogtanácsos.
— Közelebb
— És a szer-
n vagyok az
, hogy van, a
ek. És én...
ját; most lá-
ek nem sok
utóbbi évek-

te, panaszko-
ített egy vil-
nne is lakik.
kást adott a
ni hajde-haj-
tett istállót,
os. Tavaszra
t pedig nem
a fiúgyerek-
meg kell ra-
gen ám, de a
rták" a szol-
si ház miatt
i.

olódtak...—
a felsőséget.
k a paraszt-
nek: úgy is,
ok, úgy is,
rulók. — Az
gy a *jogse-*
jelbe: külö-
tte. — „Az
hívnak itt,
t a tanítót
állatorvost,
jobban. De
...

Élt ebben a

két gyereket.
Baginét" is,
ügyvéd fiá-
t. Ott egye a
nincs ebben
ánkoztató a
eső részében.
tökéletes át-
nek az asz-
köze sincs
hez, akit va-
köze nincs a
jáshoz, aki
hogy *„térin-*

d a téringe-
ilosba bitan-

m, elköszön-

pogott hoz-
en megkért,
egy-egy hi-
levelet, s a
m is le. Hó-

inkább vár, de ahhoz ragaszkodik Néhány hét múlva megkapta. A régi Zsigával mentek érte.

Fogalmam sincs, mi bújhatott belém, de számolgatni kezdtem: a kisajátított házért még nem fizetett a tanács, ám a „hétvégit" ők már megelőlegezték, hiszen én gépeltem az elismervényt; a Zsigát még nem adták el, de az új kocsi teljes vételárát le kellett tenni. Hát mennyi pénzük van ezeknek?

A T. házaspár eléggé szűkszavú, évek kellettek hozzá, amíg azt is megtudtam róluk, hogy mindketten igen korán árvaságra jutottak. Az asszony intézetben nevelkedett, T. nevelőszülőknél. A férfi most is szeretettel gondol azokra, akiknél fiatalemberré cseperedett; úgy is temette el őket, mint a szülőket szokás.

Az asszony betanított munkás a város húsüzemében, a férfi egy másik vállalatnál raktáros. A nagyfiú is keres már: autószerelő az AFIT-nál.

Amikor összekerültek, nem volt semmijük, az égvilágon semmijük. A most kisajátított házukat a fészekrakó madarak konok szívósságával hozták létre: először kaptak egy telket, azután hozzáláttak az építkezéshez — ketten. Kiásták az alapokat, azután megvették az első kocsi téglát, s mindig annyit, hogy a havi fizetésükből maradjon is valami. Öt évig a vasárnapi ebéd is hústalan volt. Ennyi idő alatt lett kész a ház. De évente toldottak hozzá valamit.

Mindenük van. Összegürizték. Kicsit szikár a férfi, valamivel lágyabb az asszony. De mindkettőjükben egyfajta keménység: hogy ők a semmiből teremtették azt, ami már biztosítja a család folytonosságát is. Az ő fiuk már meleg fészek-

valkodik. Ám még mindig úgy tesz, mintha nem hinné, hogy mindez van, s hogy mindez az övé. De ha már mégiscsak az övé, ragaszkodik hozzá; meggondolja, megfontolja a dolgait, hivatalos papír aláírása előtt hosszasan tanácskozik e dolgokban jártas ismerőseivel. Néha összegezi a véleményeket és elmondja nekem. Várja, hogy igazságot tegyek a különféle javaslatok között. Nehéz küldetés, hiszen a magam dolgainak intézésében is gyámoltalan vagyok, hogyan legyek igazságtevő olyanokban, amikhez nem értek. De T. konok, s kínomban néha jó tanácsokat is adok neki.

S mert szinte képtelenség szóra bírni, egyszer magam fogalmaztam helyette:

— Azt hiszem, csak azok tudják igazán megbecsülni a vagyonukat, akik fillérekből rakták össze, s benne van vérük-verítékük.

fogok négy évig várni. A felét kell lefizetni. Újabban a felét. — De csak vállat vont: neki mindegy, ha kell, hát kifizeti, Valószínűleg egy ideig nem kell gépelnem neki, mert most megkérdezte, hogy mivel tartozik, hiszen, úgymond, sokat fáradoztam.

— Semmivel. Majd meghív a lakásszentelőre. — Nem vágott volna ilyen riadt arcot, ha sok pénzt kérek tőle.

— Nem lesz nálunk ilyen. De azért, ha kedve van... — Megvonta a vállát.

Másnap, estefelé bekopogott hozzánk a nagyfiú.

— Édesapámék küldtek. Ha rá tetszik érni... — Ő is megvonta a vállát.

A korallpiros Lada néhány perc alatt elröpített az új lakótelepre; a lift hangtalanul suhant fölfelé, a lift ajtajától két lépésnyi a távfűtéses lakás, ahol minden új: a bútorok, a szőnyegek, de még a rézkarcok is a tapétázott falon. Az ebédlőfülke asztala roskadásig megpakolva csupa húsétellel, tíztagú család se bírna ennyi ennivalót elpusztítani. Belémvillan az elképesztő gondolat: T-ék pazarolnak?! De kézenfekvő a magyarázat: — Az asszony... — turkál T. a hús között —, az asszony olcsón jut hozzá a vágóhídon.

T-né mentegetőzik, neki mennie kell, a héten éjszakás. De én azért maradjak nyugodtan. Még csak most megy dolgozni, de máris fáradt. Hogyan fog kinézni reggel, ha majd megérkezik a gyárból, ahol a havi négyezer forintért rettentő sokat kell dolgozni!

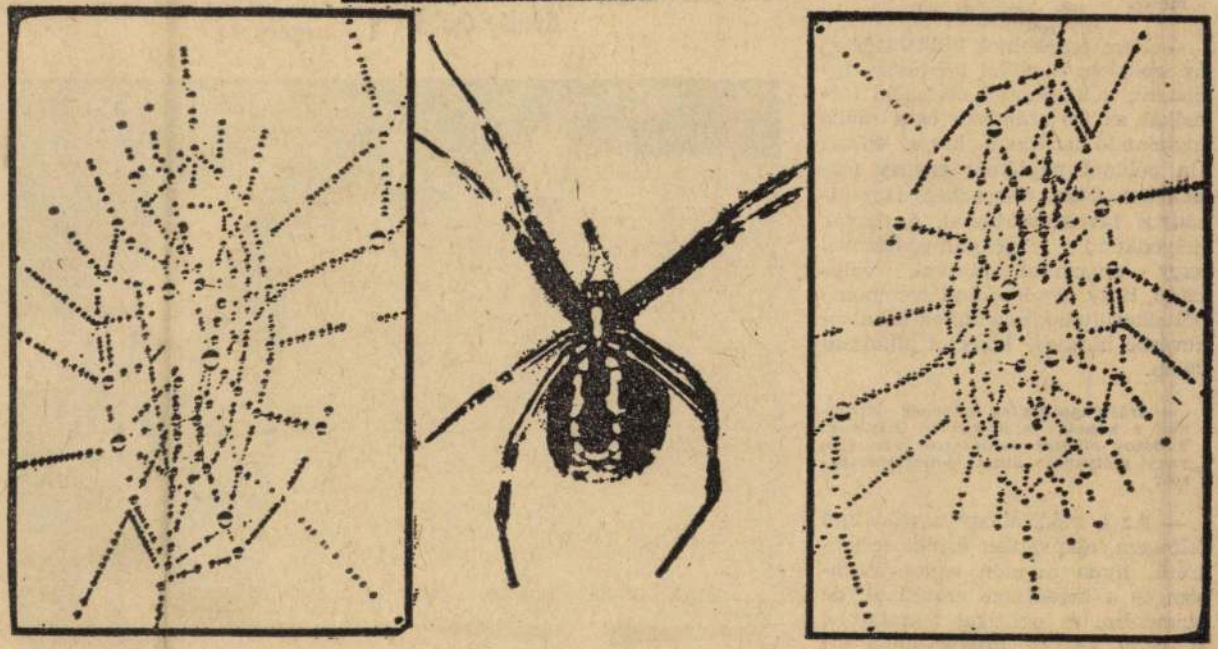
Ketten ücsörgünk a húshegyek árnyékában, a srác szobáról szobára ténfereg; bekapcsolja a tévét, rövid ideig hason fekve nézi a mű-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor: Szirtipók

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 25.
XXI. évf. 26. sz. 5. lap.

ÉLET ÉS IRODALOM

szitek a Nicio halálról, azt mondja, hogy a jövő műfaja a dokumentum. Tudomásom szerint ön regényírónak tartja magát, s arról is hallottam, hogy egyik kiadója a naplót is mint valamiféle filozofikus parabolát értelmezte.

— Nem érdekelnek különösebben az irodalom elméleti kérdései. Úgy hiszem, a különböző elbeszélő formákat az író szándéka és a műbe foglalandó tartalom hívja életre. Ha például naplómat regény formájában írtam volna meg, azaz bizonyos távolságtartással, a tények helyenkénti megváltoztatásával vagy elvonatkoztatásával, valószínű, hogy egy irodalmi szempontból sikerültebb, érzelmileg azonban kevésbé hatásos könyvet alkottam volna.

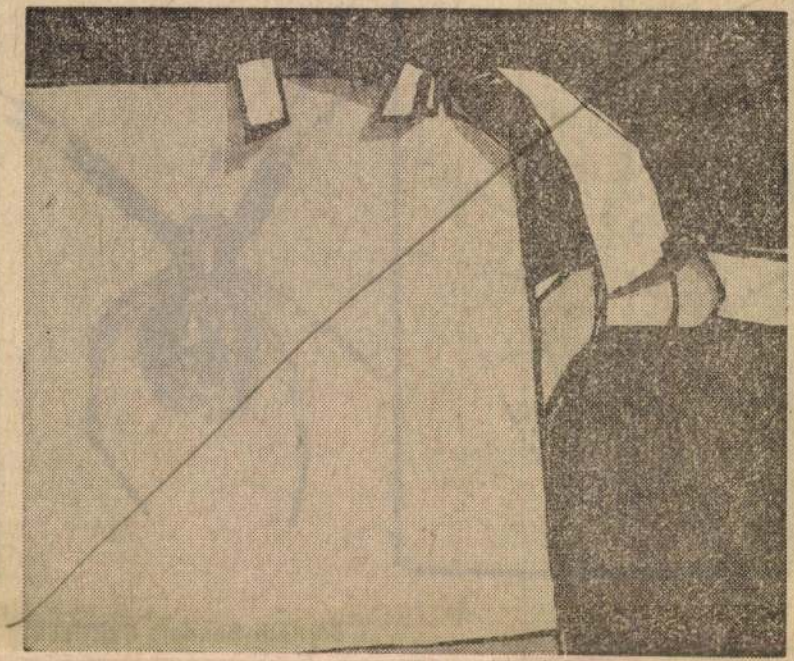
— Írásaiban fontos szerepet játszanak a képek, a képszerű leírások. Tudatos alkotói módszerről van szó, vagy mélyebb, alkati jellegzetességről?

— Az a mód, ahogy a valóságot felfogom, alapvetően érzéki természetű. Ilyen minden egyes állításom és a tagadásom esztétikai, de társadalmi és politikai tekintetben is. Nem vagyok intellektuális alkat, engem a világ az érzékiség síkján ragad magával, vagy tesz elégedetlenné.

[illegible] a tudat, hogy legyen bármily korlátok közé szorított is, a nyitott, kritikus írói szemléletnek még mindig van némi jelentősége.

Csuday Csaba

raszálltak a nemzetközi összefogásért, az emberi jogok érvényesüléséért, a szociális és karitatív eszmék megvalósításáért, a társadalmi igazságtalanság felszámolásáért.

Fon Klement (Hollandia): Velence

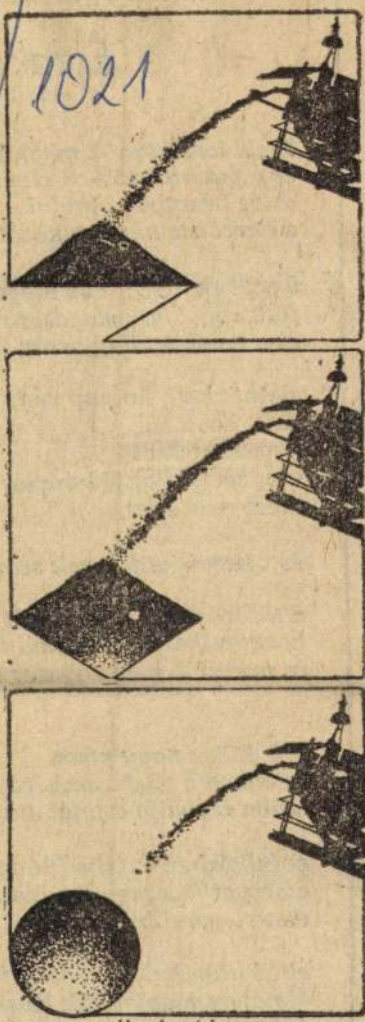
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 AUG 6

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Bernáth Sándor

1021

Bernáth Sándor: Formaépítés

ügyet sem vetve az idegen fl
föllovagol egy magaslatra,
és a teodolittal gyorsan megl

sietnie kell, holnap vége a p

a műszeren át
megnézi a konföderációs táb
mert már éhes,

és visszavágtat a sok számta

a sátorban lerúgja izzadt lábr
harmonikaszárú csizmáját,
és mezítláb még egyszer elol

100 dollár nagy pénz,
és enged a vasút embere csáb
hiába csóválja a fejét János,

evés közben eszébe jut egy é
amelyet Isaszegnél húzott,
élete legszebb emléke,

ebéd után ledől szunditani eg
álmában megjelenik Kossuth
és léniával szabályos fekete n

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

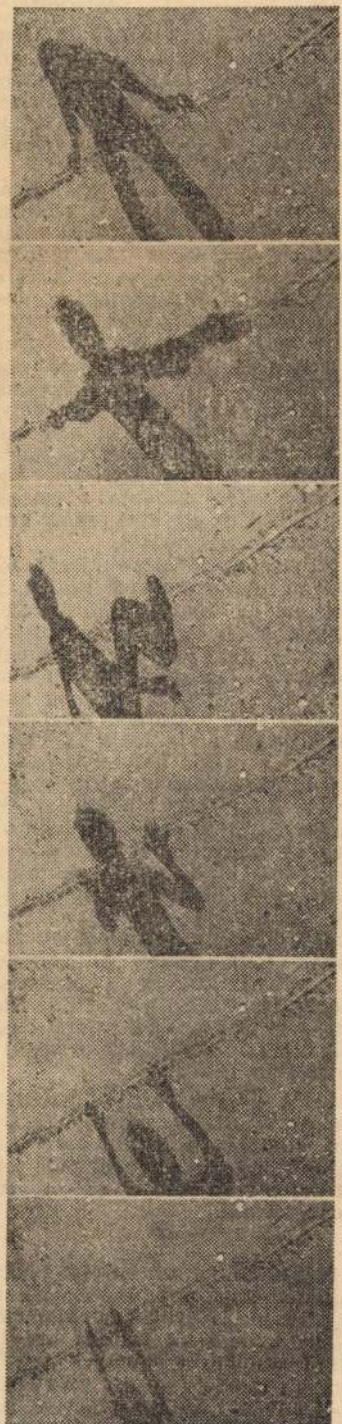
ÉLET ÉS IRODALOM

1978 JAN 28

Bernáth Sándor

1021

TANI TANÍ-

Bernáth Sándor:
Homokbalett

TIMÁR GYÖRGY:

T

Vízfakasztáshoz tűz kell. Nagy belső, mózesi tűz. Legalábbis ez derül ki *Sárándi Józsefnek* az ÉS-ben közzétett két cikkéből (*Ivóvízválasztó*, 1976/44. és *Egy újságcikk következményei — avagy írjunk-e publicisztikát?* 1977/51.).

Lássuk csak, mi is történt? Sárándi József leányvári lakos, mellesleg kitűnő költő, mint egyszerű választópolgár több ízben (részint telefonon, részint személyesen) fölkereste lakóhelye országgyűlési képviselőjét, megkérdezni tőle, mit tett, illetve tesz avégett, hogy Leányvár, Kesztölc és Piliscsév falvak végre egészséges ivóvízhez jussanak. Ezenkívül részt vett lakóhelyén egy-két, a nyilvánosság tájékoztatása nélkül *délelőtt* megtartott nyilvános (?) tanácsülésen, hogy minden lehető alkalmat megragadva, kivívja az említett falvak kínzó gondjának megoldását.

Milyen eredménnyel járt? Először okvetetlenkedőnek nézték, fölényesen le akarták fricskázni, s egzecéroztató hangnemben beszéltek vele, mint egy magáról megfeledkezett beosztottal; később — az ÉS-ben közölt első cikkének hatására — elterjesztették róla, hogy részegen (!) hívta föl a képviselőt. Újabb sürgető érdeklődésére ez utóbbi azt válaszolta neki, hogy az ivóvíz dolga nem tartozik rá, Sárándira. *„Még csak az hiányzik, hogy a választók is revolverezzenek ránk"* — vélekedett a falutanács egyik vezetője, s hozzátette: *„A pennarágó álomgyárosok ne avatkozzanak a szakemberek dolgába."* Mindamellett a „részeges" okvetetlenkedő, a „pennarágó álomgyáros" (lásd még: Petőfi Sándor, Ady Endre, stb.) valami olyasmit szorgalmazott, amiben végül is intézkedés történt.

Idáig — dióhéjban — a tények, melyekről az ÉS olvasói Sárándi két cikkéből értesülhettek. Ami alább következik, annak már semmi köze nem lesz a vízhez, sem Leányvárhoz.

●

Meglehetősen sok helyütt tapasztalható, hogy a tisztségviselők bizalmatlanul fogadják tulajdon megbízóikat, ami — valljuk meg — nincs rendjén. Kézenfekvő volna a nyugati demokráciákra hivatkozni, ahol a képviselők gyakran még elvtelenül is törik magukat a választók bizalmának megtartásáért, de hát mi nem vagyunk polgári demokratikus állam, s nem is pályá-

— a magyar szabadságharc vége Észak-Amerikában

Bódi Gábor: Amerikai anziksz

Fiala hadmérnök meghúz egy vonalat
és a fasorral 45°-os szöget bezárva
átlós irányban elindul
a harci események között,

ügyet sem vetve az idegen flórát rongáló golyókra
föllovagol egy magaslatra,
és a teodolittal gyorsan meghatároz egy célpontot,

sietnie kell, holnap vége a polgárháborúnak,

a műszeren át
megnézi a konföderációs tábori konyhát,
mert már éhes,

és visszavágtat a sok számtani középpel a főhadiszállásra,

a sátorban lerúgja izzadt lábáról
harmonikaszárú csizmáját,
és mezítláb még egyszer elolvassa a Függetlenségi
Nyilatkozatot,

100 dollár nagy pénz,
és enged a vasút embere csábításának,
hiába csóválja a fejét János,

evés közben eszébe jut egy érintő,
amelyet Isaszegnél húzott,
élete legszebb emléke,

ebéd után ledől szundítani egyet,
álmában megjelenik Kossuth képmása,
és léniával szabályos fekete négyzetet szerkeszt a
dagerrotípiára

határa
lig pél-
domár-
ommün
erületi,
kata-
szakibb
-ra he-
ban je-
or még
ndössze
város-
rándja
al vér

Endre

s
t

írásait
klődés-
enek is
boldog
ancia—
áródva.
lmasan
kirányú
ob egy
túrának
indig a
s fegye-
azért is,
ttságát.
ndkívül

gutóbbi
pálca-
vasásá-
ődéssel
szemé-
ciós ér-
em, a
n rész-
Claire

sement C. Bryen". Vagyis: „Sirató barátomnak, aki szétrobbantotta Magányomat nagyon nagy szeretettel C. Bryen".

Ekkor aztán, még jobban megdöbbenve tűnődni kezdtem: hát mit is tettem én Bryennel?!

A valóban magányos, fiatal költőt, akinek verseit magyarra fordítottam, akivel síkverseimet együtt fordítottuk franciára, akivel lelkesen együtt terveztünk, aki részt vett a Dimenzionista Manifesztum megfogalmazásában, sőt kiadványaink végleges francia szövegeit is ő simította át mindig — összehoztam Arppal, Delaunayval, Picabiával (együtt is voltunk kinn nála), Kandinskyval, Duchamp-mal... Hogy csak öt művészt említsek a huszonhat törzstag aláíró közül, akik akkor Párizs és a világ avantgard élvonalát képviselték. Fontos tagja lett egy nagy lendületű forradalmi csoportnak, jóbaráti viszonyba került a résztvevőkkel, s mindez egész életére döntő hatással volt.

Hát ezt vajon Bajomi Lázár nem tudná?! — tűnődtem ismét.

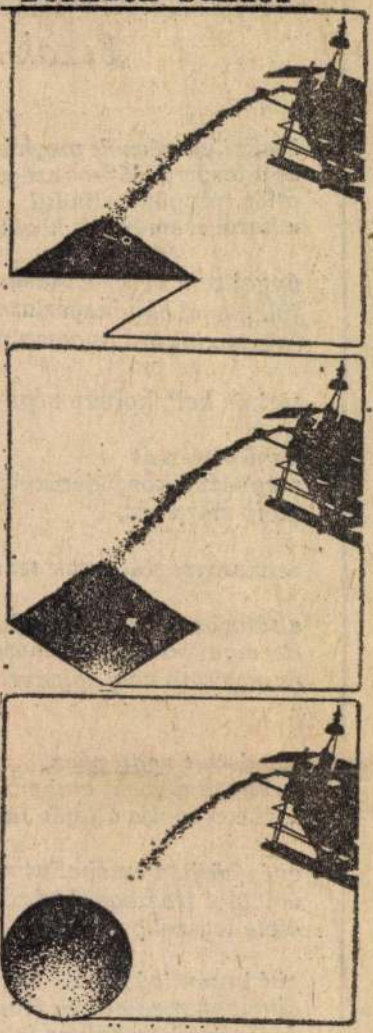
Ekkor tovább kutatva irataim és könyveim közt, kezembe akadt Bajomi Montparnasse című, 1969-ben megjelent könyve, amelybe belelapozva a 222—226. oldalakon... (!) íme ott találom saját beszámolóját párizsi szereplésemről és Bryennel való baráti viszonyomról. Még idézi is Bryen hozzám intézett elismerő, lelkes szavait!!!

Ekkor szinte megbénultam. Mi lehet ennek a meglepő önellentmondásos jelenségnek a titka? Nem tudok másra gondolni, csak egyre: a pálcatagos emlékezet!

Tamkó Sirató Károly

...csak a budapestieket.

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor: Formaépítés

Élet és Irodalom, Bp.

1977. AUGUSZTUS 6.

XXI. évf. 32. sz. 2. lap.

Beniáth Sándor

A művész munkái inkább absztrakt képzőművészeti alkotások, mint játékok.

Szőke Endre: A vizuális játékok, Tükör, 1977. szeptember 16-3 lap.

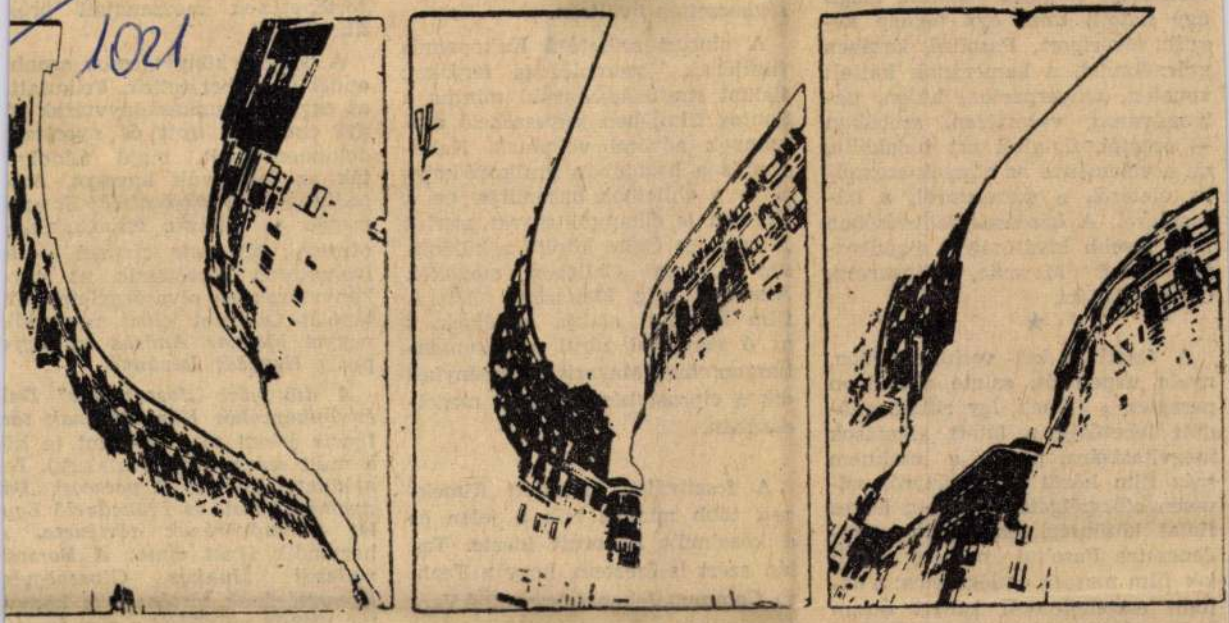
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1916 JAN. 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Bernáth Sándor

1021

Bernáth Sándor: Anker-köz

esztendeje forgatta Pasolini, mégis úgy hatott, mint egy tegnap készült tévériport. Pasolini, kezében mikrofonnal, a kamerának háttal: vonaton, tengerparton, hídon, pályaudvaron, vásártéren, szobában — öregtől, fiataltól azt tudakolta, mi a véleménye az olaszok szexuális életéről, a szerelemről, a házasságról. A kérdések feltevésében nem kisebb kiválóságok segédkeztek, mint Moravia, Ungaretti, Oriana Fallaci.

★

A fesztivál két vetítőtermében, nyolc napon át, szinte állandóan peregtek a filmek, így ritkán adódott lehetőség a látott alkotások megvitatására, pedig a csaknem száz film közül jó néhányról szívesen elbeszélgetett volna a lelkes fiatal közönség. Számomra mindenesetre Pasolini művein kívül két film maradt emlékezetes: a nálunk esszékötetéről ismert Susan Sontag *Igéret földje*, s Michael Kakoyannis *Attila '74* című dokumentumfilmje.

[illegible] marad [illegible]
ségbeesetten üvöltsön.

A ciprusi születésű
filmjének szereplői
fiaikat sirató asszony
Sontag filmjében jajv
szonyok nővérei volr
yannis a hazájában
zetet a chileihez hasonlítja, de a filmben is elhangzó szavai szerint „Ciprus és Chile között a különbség az, hogy Chilében megölték Allendét, míg Makariosz él." A film központi alakja az érsek, s az ő szavaival zárul a dokumentummontázs: Makariosz reménykedik a ciprusi kérdés békés megoldásában.

★

A fesztiválon levetített filmeknek több mint a fele a jelen és a közelmúlt háborúit idézte. Talán ezért is éreztem, hogy a Teatro Communaleban felcsendülő Verdi-rekviem e háborúk áldozataiért szólt.

Moldován Domokos

pedig — *Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc munkáskönyvtárainak története* címmel — folyamatosan közzéteszik az egyes könyvtárak és olvasóegyletek történetét. Öt füzet jelent meg eddig, négyet *Magyar András* írt, egyet pedig *Hernádi Istvánné*.

A diósgyőri „Jószerencse" Dal- és Önképzőkör Könyvtárának története jelent meg elsőként (a kö a múlt század végén alakult). Ez a kötetet követte *A perecesi „Bányamécs" Dal- és Műkedvelő Egylet Olvasókörének története.* A harmadik füzet címe: *A Borsodnádasdi Munkás Olvasóegyle Könyvtárának története* (a könyvtár 1948-ig működött a régi formájában). *Az ormospusztai munkáso olvasókörének története* címme adták ki a negyedik füzetet (az o

Bernáth (y) S

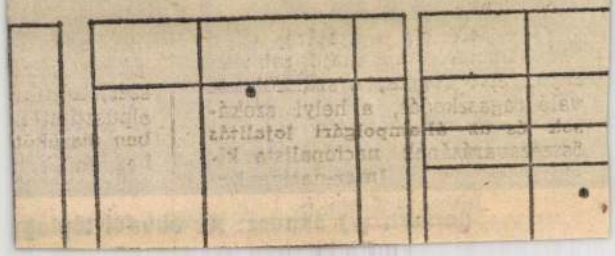
Bernáth (y) Sándor: Az óbudai kígyópál - - - 12

Élet és Irodalom Bp. 1983. febr. 11. XXVII/6

ző: inkább ...

...tha mindig nap-
...korántsem önmá-
...mi nyilvánosság-
...lenti, hogy mint

...cselek...
...mikrofonba monda...
...ugyanez a módszer élteti a Króni-
...ka című Don-kanyari tévésoroza-

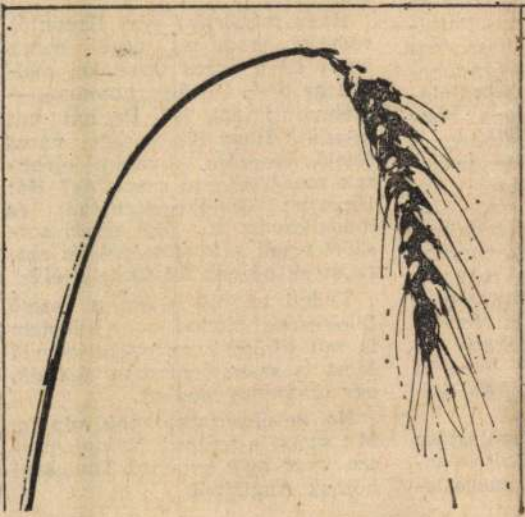
álmodjon nekem szép kisleányt.

kalmas fórumokon is.

Én magam ez alkalommal, azt hiszem, legelvesebb, ha megmaradok gondjaink eredeténél.

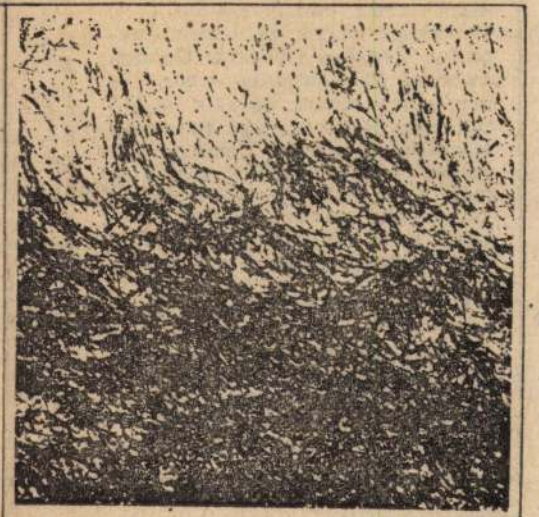
rakozóhelyre. Anélkül egy, a haladással büszkélkedő dokumentumfilmben láttam. Belül a fiatal pár a presszóba; finoman Colát isznak, néznek egymásra. De beszél-

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor fotógrafikája

Élet és Irodalom, Bp. 1978. aug. 19.
XXII. évf. 33. sz. címlap.

igen távol állt a marxizmustól, időnként *Vas István* (Bálinthoz és magamhoz hasonlóan szintén Markó-gimnazista) ..., *Rónai Mihály András (...), Darvas* (akkor még: *Steinberger) Gábor*, a Rádió későbbi zenei osztályvezetője (..). Vendégszerepeltek az Újpesti-rakparton *Tamássy (Wagner) György, Jusztusz Pál, Jusztusz János* és még sokan mások, de akik az idő tájt már többé-kevésbé tudatosan *mozgalmi* vezetői ambíciókkal rendelkeztek, nemigen maradtak meg, mert beleütköztek Reinhold karizmatikus-egzisztencialista vezetési igényeibe, amelyek az adott környezetben jobban érvényesültek."

Reinhold Alfréd határozta el — 1927 végén vagy 1928 elején — az „1928" alapítását is. „Azzal kezdte — írja Szalai Sándor —, hogy tán 100—120 pengős tisztviselői fizetéséből (...) összeböjtölt 60—70 pengőjét letette az asztalra s a

az „1929" ekkor már bomlóban volt. A Magyar Hírlap *Mi készül?* rovatának egyik, május 12-i híre szerint ugyanis akkor már készülőben volt a *Jóság* antológia, amely — a tervek szerint — Dán György, Fekete Alfréd, Horváth Béla, Lakatos Péter Pál, Radnóti-Glatter Miklós, Sükösd Ferenc, Vajda János, Wagner György verseit készült egybegyűjtve kiadni. Valószínű, hogy az „1929" végleg a *Jóság* antológia megjelenésével halt el, illetve bomlott föl csoportokra.

Összegezve talán elmondható: a lapalapítás hátteréről és a kör nyilvános szerepléseiről meglehetősen sokat tudunk. Csak éppen a legfontosabb: maga a folyóirat hiányzik még mindig ismereteink köréből. A feladat tehát változatlan: föl kéne már kutatni az „1929" számait.

Lengyel András

Károly ezt írja: „Nemrég inkább mint vizsgáztató érdeklődtem ... Mettől meddig terjed a Partium? ... Azt hiszem, megelégedhetnénk a szolid tárgyi tudással is."

A kérdésnek ilyen felvetése azonban nem éppen a legalkalmasabb a szolid tárgyi tudás megállapítására. Megzavarhatja a vizsgázót, mert a Partium névvel nem jelöltünk *összefüggő* területet; két, egymástól meglehetősen távol fekvő részt értettünk rajta (bizonyára innen ered elnevezésének többes száma: partes adnexae — kapcsolt részek): az egymással összefüggő Kraszna és Közép-Szolnok megyéket (a későbbi Szilágy megyét) és Kővár vidékét (később Szolnok-Doboka és Szatmár megyében), valamint a tőlük jóval délebbre fekvő Zaránd megyét (később Hunyad és Arad megyék északi része).

Bölöny József

jellemét, sok esetben egész életpályáját. A férjem üzemében például évek óta dolgozik az N. elvtárs lánya. Te nem ismered N. elvtársékat személyesen? Igazán végtelenül egyszerű, közvetlen emberek. Nos, annak a kis fiatalasszonynak még a képesítése sincs meg, mégis jobban megállja a helyét, mint akárhány vörösdiplomás. Kitűnő példa ez arra, hogy a tehetség még nem minden. A viselkedés, az intelligencia, az emberi érték sokkal lényegesebb. Arra a fiatal asszonykára, az N. elvtárs lányára még soha senkinek nem volt egyetlen szó panasza sem: mindenki szereti és meg van elégedve vele. Természetesen a származás és neveltetés hatása negatív is lehet. De e negatív hatások eredményeképp létrejött személyiség objektíve mégis: kóros. Nincs igazam?

Nézd: Antigoné magatartása objektíve akkor is egzaltált és patalóg, ha próbálom őt „megérte-

nek és erkölcsi idealizmusának esik — logikus módon — áldozatul: mi jogon okol pusztulásáért akárki mást, önmagán kívül? Nem maga választotta önmagának ezt a sorsot?

Hogy megértést várt Kreóntól, remélte, hogy az végül mégis helyt ad a város törvényei mellett az ő — állítólag humánus — szempontjainak is? De hát mit képzelt? Hogy Kreón, egy város felelős vezetője — valami elvontan moralizálgató széplélek? Hát ismerhet következetlenséget és megalkuvást az, aki ezrek sorsáért viseli a felelősséget, és akire ezrek néznek fel tisztelettel?

Tudod te, mit jelent a vezető felelőssége? Tudod, hogy a férjem is mit kínlódik az egészségével? Most is szanatóriumban fekszik, egy idegroncs szegény.

No, de ne vitatkozzunk mindig. Mit szólsz a teához? Nálunk, persze, ilyen nem kapható. Tavasszal hoztuk Angliából.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 387-748, 340-726

Bernáth Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1977 DEC 10

1021

Bernáth Sándor: Fotografikon

munk humanizmusa

hagyható figyelmen kívül. Éppen mi valljuk leghatározottabban, hogy a „szabadság birodalma" felé haladva sokat kell még tennünk az emberi jogok mind eredményesebb működéséért, kiterjesztéséért. A társadalmi haladásra épülő emberi jogok koncepcióját csakis a szocialista országok vállalják. Ugyancsak a Szovjetunió új alkotmányának 39. szaka-

szocialista rendszer lényegi sajátosságának a parlamenti demokratizmust. Igen kétséges tehát a hasznossága és a kimenetele az olyan vitának, amelyben saját parlamenti demokráciánkat hasonlítjuk össze például az angol parlamenti demokratizmussal, amelynek hagyományai Simon de Montfort parlamentjéig és a Magna Chartáig mennek vissza. Részben hasonló helyzetben vagyunk

a szocialista elveinkkel, céljainkkal, erkölcsi értékrendünkkel összse nem egyeztethető jelenségek is. Igen fontos, hogy erről beszéljünk, különösen a mostani helyzetben, amikor az anyagi jólét növekedésével a »miből éljünk« nagy társadalmi kérdése mellett mindinkább szerepet kap az is, »hogyan éljünk«."

Ideológiai munkánk akkor lehet sikeres, ha mondanivalónk összecsendül azokkal az ismeretekkel, amelyeket a köznapi és a tudományos megismerés felhalmoz: ideológiánk tartalmának a differen-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-746, 340-726

1979 MÁR 7 0

ÉLET ÉS IRODALOM

Bernáth Sándor
grafikus

1021

Bernáth Sándor: Emlék-mű

SÓHAJA

inkább vár, de ahhoz ragaszkodik Néhány hét múlva megkapta. A régi Zsigával mentek érte.

Fogalmam sincs, mi bújhatott belém, de számolgatni kezdtem: a kisajátított házért még nem fizetett a tanács, ám a „hétvégit" ők már megelőlegezték, hiszen én gépeltem az elismervényt; a Zsigát még nem adták el, de az új kocsi teljes vételárát le kellett tenni. Hát mennyi pénzük van ezeknek?

A T. házaspár eléggé szűkszavú, évek kellettek hozzá, amíg azt is megtudtam róluk, hogy mindketten igen korán árvaságra jutottak. Az asszony intézetben nevelkedett, T. nevelőszülőknél. A férfi most is szeretettel gondol azokra, akiknél fiatalemberré cseperedett; úgy is temette el őket, mint a szülőket szokás.

Az asszony betanított munkás a város húsüzemében, a férfi egy másik vállalatnál raktáros. A nagyfiú is keres már: autószerelő az AFIT-nál.

Amikor összekerültek, nem volt semmijük, az égvilágon semmijük. A most kisajátított házukat a fészekrakó madarak konok szívósságával hozták létre: először kaptak egy telket, azután hozzáláttak az építkezéshez — ketten. Kiástak az alapokat, azután megvették az első kocsi téglát, s mindig annyit, hogy a havi fizetésükből maradjon is valami. Öt évig a vasárnapi ebéd is pusztalan volt. Ennyi idő alatt lett kész a ház. De évente toldottak hozzá valamit.

Mindenük van. Összegürizték. Kicsit szikár a férfi, valamivel látványabb az asszony. De mindkettőükben egyfajta keménység: hogy ők a semmiből teremtették azt, ami már biztosítja a család folytonosságát is. Az ő fiuk már meleg fészekben nőtt fel, s húszévesen nemcsak egy háromszoba összkomfortos lakása van, hanem mindene, amit csak akar.

Nem szeret a vagyonáról beszélni T., s mert ezt látom rajta, nem faggatom. Nem dicsekszik, nem hivalkodik. Ám még mindig úgy tesz, mintha nem hinné, hogy mindez van, s hogy mindez az övé. De ha már mégiscsak az övé, ragaszkodik hozzá; meggondolja, megfontolja a dolgait, hivatalos papír aláírása előtt hosszasan tanácskozik e dolgokban jártas ismerőseivel. Néha összegezi a véleményeket és elmondja nekem. Várja, hogy igazát tegyek a különféle javaslatok között. Nehéz küldetés, hiszen a magam dolgainak intézésében is tanácstalan vagyok, hogyan legyek hatásgtevő olyanokban, amikhez nem értek. De T. konok, s kínomban néha jó tanácsokat is adok fogok négy évig várni. A felét kell lefizetni. Újabban a felét. — De csak vállat vont: neki mindegy, ha kell, hát kifizeti, Valószínűleg egy ideig nem kell gépelnem neki, mert most megkérdezte, hogy mivel tartozik, hiszen, úgymond, sokat fáradoztam.

— Semmivel. Majd meghív a lakásszentelőre. — Nem vágott volna ilyen riadt arcot, ha sok pénzt kérek tőle.

— Nem lesz nálunk ilyen. De azért, ha kedve van... — Megvonta a vállát.

Másnap, estefelé bekopogott hozzánk a nagyfiú.

— Édesapámék küldtek. Ha rá tetszik érni... — Ő is megvonta a vállát.

A korallpiros Lada néhány perc alatt elröpített az új lakótelepre; a lift hangtalanul suhant fölfelé, a lift ajtajától két lépésnyi a távfűtéses lakás, ahol minden új: a bútorok, a szőnyegek, de még a rézkarcok is a tapétázott falon. Az ebédlőfülke asztala roskadásig megpakolva csupa húsétellel, tíztagú család se bírna ennyi ennivalót elpusztítani. Belémvillan az elképesztő gondolat: T-ék pazarolnak?! De kézenfekvő a magyarázat: — Az asszony... — turkál T. a hús között —, az asszony olcsón jut hozzá a vágóhídon.

T-né mentegetőzik, neki mennie kell, a héten éjszakás. De én azért maradjak nyugodtan. Még csak most megy dolgozni, de máris fáradt. Hogyan fog kinézni reggel, ha majd megérkezik a gyárból, ahol a havi négyezer forintért rettentő sokat kell dolgozni!

Ketten ücsörgünk a húshegyek árnyékában, a srác szobáról szobára ténfereg; bekapcsolja a tévét, rövid ideig hason fekve nézi a műsort, azután elalszik. Az apja mentegeti: — Délután a telken voltunk. Sokat dolgozott ő is.

Mondania sem kellett volna, látom: laposakat pislog. Búcsúzom. Erőtlenül marasztal. Felajánlja, hogy hazavisz, de én inkább sétálnék egyet. Azért lekísér, mert a kocsit be kell vinnie a garázsba.

Az új lakótelepen már megnyílt a diszkó klub is. Hallom a ricsajt, becsábít a zene. Nem mintha korban az itteni vendégsereghez illenék, de jó, hogy legeltethetem a szemem egy kicsit ezeken az élettől duzzadó fiatalokon. És egyébként is: korai még lefeküdni.

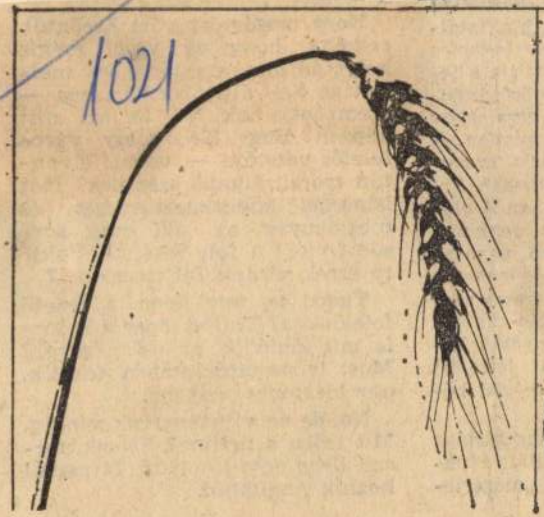
Előre megfontolt szándékkal, a riport végére kuporgattam Archibald utolsó történetét, aki nem csavargóhoz illően — csatornában, híd alatt vagy valamely kapualjban — lehelte ki lelkét, hanem városunk szociális otthonában (micsoda stí-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-749, 340-726
78 AUG 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Bernáth Sándor

1021

Bernáth Sándor fotográfikája

Steinberger) Gábor, a Rádió későbbi zenei osztályvezetője (..). Vendégszerepeltek az Újpesti-rakparton *Tamássy (Wagner) György, Jusztusz Pál, Jusztusz János* és még sokan mások, de akik az idő tájt már többé-kevésbé tudatosan *mozgalmi* vezetői ambíciókkal rendelkeztek, nemigen maradtak meg, mert beleütköztek Reinhold karizmatikus-egzisztencialista vezetési igényeibe, amelyek az adott környezetben jobban érvényesültek."

Reinhold Alfréd határozta el — 1927 végén vagy 1928 elején — az „1928" alapítását is. „Azzal kezdte — írja Szalai Sándor —, hogy tán 100—120 pengős tisztviselői fizetéséből (..) összeböjtölt 60—70 pengőjét letette az asztalra s a — a tervek szerint — Dan György, Fekete Alfréd, Horváth Béla, Lakatos Péter Pál, Radnóti-Glatter Miklós, Sükösd Ferenc, Vajda János, Wagner György verseit készült egybegyűjtve kiadni. Valószínű, hogy az „1929" végleg a *Jóság* antológia megjelenésével halt el, illetve bomlott föl csoportokra.

Összegezve talán elmondható: a lapalapítás hátteréről és a kör nyilvános szerepléseiről meglehetősen sokat tudunk. Csak éppen a legfontosabb: maga a folyóirat hiányzik még mindig ismereteink köréből. A feladat tehát változatlan: föl kéne már kutatni az „1929" számait.

Lengyel András

A kérdésnek ilyen felvetése azonban nem éppen a legalkalmasabb a szolid tárgyi tudás megállapítására. Megzavarhatja a vizsgázót, mert a Partium névvel nem jelöltünk *összefüggő* területet; két, egymástól meglehetősen távol fekvő részt értettünk rajta (bizonyára innen ered elnevezésének többes száma: partes adnexae — kapcsolt **részek**): az egymással összefüggő Krasznа és Közép-Szolnok megyéket (a későbbi Szilágy megyét) és Kővár vidékét (később Szolnok-Doboka és Szatmár megyében), valamint a tőlük jóval délebbre fekvő Zaránd megyét (később Hunyad és Arad megyék északi része).

Bölöny József

végtelenül egyszerű, közvetlen emberek. Nos, annak a kis fiatalasszonynak még a képesítése sincs meg, mégis jobban megállja a helyét, mint akárhány vörösdiplomás. Kitűnő példa ez arra, hogy a tehetség még nem minden. A viselkedés, az intelligencia, az emberi érték sokkal lényegesebb. Arra a fiatal asszonykára, az N. elvtárs lányára még soha senkinek nem volt egyetlen szó panasza sem; mindenki szereti és meg van elégedve vele. Természetesen a származás és neveltetés hatása negatív is lehet. De e negatív hatások eredményeképp létrejött személyiség objektíve mégis: kóros. Nincs igazam?

Nézd: Antigoné magatartása objektíve akkor is egzaltált és patalóg, ha próbálom őt „megérte-

ismerhet következetlenséget és megalkuvást az, aki ezrek sorsáért viseli a felelősséget! és akire ezrek néznek fel tisztelettel?

Tudod te, mit jelent a vezető felelőssége? Tudod, hogy a férjem is mit kínlódik az egészségével? Most is szanatóriumban fekszik, egy idegroncs szegény.

No, de ne vitatkozzunk mindig. Mit szólsz a teához? Nálunk, perze, ilyen nem kapható. Tavasszal hoztuk Angliából.

BERNÁTH SÁNDOR

ld. Kokas Ignác

Sz. A. [Szőcs András]: Kerecsenyi bőség a Mecsarnokban

73 TÜKÖR 1981/XVIII/2. sz. 28-29. o.

totaliter potest exprimere. Alia q
siones suas in communi, ut canis i
passiones suas diversis modis. Mag
alteri quam quodcumque aliud anima
formica et apis. Hoc ergo consider
Melius est esse duos quam unum. Ha
etatis.

- Si ergo naturale est homini
necesse est in hominibus esse per
exsistentibus hominibus et unoquoq
vidente, multitudo in diversa disp
de eo quod ad bonum multitudinis p
pus hominis et cuiuslibet animalis
regitiva communis in corpore, quae

Bernáth Sándor

Bernáth Sándor: Fotografikon

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 1o.

~~HUMANÁSZLÓ XXI. évf. 5o. sz. 3. lap.~~

~~CSIKÓS, ORSZÁGHÁZZAL~~

~~JÖVŐRE SZINSAPUR!~~

és művészeti emlékekkel „foglal-
~~koznak~~", ha valaki rájuk olvasná

gati államokban — amitől termé-
szetesen egyetlen külföldi sem ha-
tódik meg

lmunk humanizmusa

hagyható figyelmen kívül. Éppen mi valljuk leghatározottabban, hogy a „szabadság birodalma" felé haladva sokat kell még tennünk az emberi jogok mind eredményesebb működéséért, kiterjesztéséért. A társadalmi haladásra épülő emberi jogok koncepcióját csakis a szocialista országok vállalják. Ugyancsak a Szovjetunió új alkotmányának 39. szakaszában olvashatjuk: „A szocialista rendszer biztosítja a jogok és szabadságjogok kiterjesztését". A jogok ilyen kiterjesztése a szocialista rendszerek általános igénye.

●

Az emberi jogok kérdésének felvetése mögötti politikai-ideológiai szándékok iránt illúzióink

szocialista rendszer lényegi sajátosságának a parlamenti demokratizmust. Igen kétséges tehát a hasznossága és a kimenetele az olyan vitának, amelyben saját parlamenti demokráciánkat hasonlítjuk össze például az angol parlamenti demokratizmussal, amelynek hagyományai Simon de Montfort parlamentjéig és a Magna Chartáig mennek vissza. Részben hasonló helyzetben vagyunk az olyan „mutatókkal" is, mint a polgári értelemben vett szólásszabadság, sajtószabadság. Működésük szabadságáról bőséges ismereteket nyújt a mai burzsoá sajtó és tömegtájékoztatási rendszer története. Ezekkel szemben saját kritériumrendszerre van szükségünk. További lépéseket kell tennünk a szocialista demokráciánk,

dalmunkban jelen vannak, sőt időnként még meg is élénkülnek a szocialista elveinkkel, céljainkkal, erkölcsi értékrendünkkel összesze nem egyeztethető jelenségek is. Igen fontos, hogy erről beszéljünk, különösen a mostani helyzetben, amikor az anyagi jólét növekedésével a »miből éljünk« nagy társadalmi kérdése mellett mindinkább szerepet kap az is, »hogyan éljünk«."

Ideológiai munkánk akkor lehet sikeres, ha mondanivalónk összecsendül azokkal az ismeretekkel, amelyeket a köznapi és a tudományos megismerés felhalmoz: ideológiánk tartalmának a differenciált valóságot kell követnie, ami nem csupán a tények önmagukban való helytállóságát, hanem a tények teljességre törekvő, összefüggéseikben való bemutatását és a bennük rejlő tendenciák, folyamatok kibontását követeli. Gyakori hiba, hogy saját viszonyaink elemzésekor figyelmen kívül hagyjuk a társadalmi jelenségek tör-

Korábban is betiltották, ez azonban most valami más

Torgyánnak szólhattak az Új Hölgyfutár címlapjáért

Szkárosi Endréről, az Új Hölgyfutár című irodalmi lap főszerkesztőjéről már az a hír is járta, hogy „disszidált", mivel *Torgyán József* képviselő parlamenti felszólalása nyomán az ügyészség felfüggesztette a lap márciusi számának terjesztését. (A Fővárosi Bíróság tiszte, hogy végképp megtiltsa a terjesztést.) Elbujdosásról azonban szó sincs, hiszen Szkárosi egy korábbi amerikai meghívásnak tesz eleget. Amikor végre Montrealban, *Vitéz György* író lakásán telefonon utolértük, tőlünk hallotta a hírt lapja márciusi számának felfüggesztéséről.

– Meg vagyok lepődve! Európai szempontból lehangoló, de egyben szórakoztató is, hogy az úgynevezett *változások* azzal kezdődnek, hogy felfüggesztenek egy lapot. Egy irodalmi lapot, mert az egy képviselőnek nem tetszik. Tudom, persze, hogy az ügyészség független szerv, de a szemlélet... Hiába, alakul az új társadalmi rendszer! Mindenki leveszi az álarcot, kiderül, *így élünk*. Azt máris merem állítani, hogy Amerika- és Európa-szerte teljes lesz a megütközés, hogy az első szabadon választott, demokratikus kormány alatt, annyi íróval és történésszel a vezető posztokon, ez történik. Most már csak arra vagyok kíváncsi, ki lesz a következő betiltott!

Az Új Hölgyfutár márciusi számának címlapján látható, Torgyán úr és a hozzá közelálló körök szerint nemzetgyalázó, az ügyészség határozatának indoklása szerint pedig közszeméremsértő festmény alkotója *Bernáth (y) Sándor* eddig nem nyilatkozott a történtekről. Abban bízott, hogy nem neki kell elmondani, mi folyik itt, micsoda képtelenségek történnek akkor, ha politikusok látnak hozzá a műalkotások értelmezéséhez. Látván azonban, hogy hiába vár, hiszen ebben az ügyben minden fontosabb, mint maga a festmény, mely a címlapra került, elmondja, mit tart újabb betiltatásáról.

– Nagyon nem áll rá a szám, de a történtek után kénytelen vagyok néhány szót ejteni arról, hogy mit is festettem. A kép az Új Hölgyfutár egy tematikus, *rémjelenségekkel* foglalkozó számának emblémájául szolgált, s az egész válogatástól elvonatkoztatva aligha értelmezhető. Valóban szerepel rajta a szent korona, láthatóak rajta meztelen alakok, valamint okkult jelek, amelyeket, gondolom, a művészethez kevéssé kötődő emberek nemigen ismernek. Itt nem arról van szó, hogy hirtelen ötlettől vezettetve, mint némelyek a nyilvános vécékben, öt perc alatt festettem valami malacságot, aztán elszaladtam, otthagytam, hogy jaj, nem is én voltam. Nagyon is jól tudtam, hogy mit csinálok. A szent koronával pedig nem most kezdtem foglalkozni, mint némelyek, kik oly hevesen nyúlkálnak felé, hanem sok évvel ezelőtt, mert úgy érzem, hogy aki ismeri ennek az ereklyének a meséjét, a hozzá kapcsolódó millió történetet, úgy tekinthet rá a magyar história folyamában, mintha a Himaláját szemlélné. Kimagasló, önmagában megálló csúcs. A szent korona a magyar nép egészének kincse. Meggyalázni, de kisajátítani sem szabad senkinek. Ez a festmény éppen a körülötte burjánzó elképesztő társadalmi, eszmei zűrzavarról szól. Mit mondjak? A történtek engem igazoltak.

– *Egy másodpercnyi bizonytalanság sincs önben?*

– Ez egyértelműen politikai ügy, már csak ezért sem lehet bennem bizonytalanság. A politikához ugyanis semmi közöm, ha most belekevertek is. A kép egyébként nemrégiben egy kiállításon egy hónapig lógott a Műcsarnok falán, rengeteg ember látta, de a vendégkönyv egyetlen sora sem talált rajta kivetnivalót.

– *Önnel az előző rendszerben is mindig ez történt. Érez-e valami különbséget?*

– Korábban úgy háromévenként tiltottak be. Hol a Stúdió Galériában kiállított dolgaim miatt, hol a Beatrice zenekar plakátjai miatt, később a Bizottság együttes tagjaként is volt részem hasonlókban. A régi kurzus emberei kötelezően kultúraellenesek voltak, de mindig jeleztek valami lelkifurdalás-félét. Betiltottak, de szabadkoztak, hogy nem ellenem van kifogásuk, csak hát értsem meg a helyzetet... Mindazonáltal volt hat év, amikor a saját nevemen nem is vállalhattam munkát. Most az agresszivitás ugyanaz, de az új emberek már nem kérnek bocsánatot, még önmaguktól sem.

– *Ön milyennek találja ezt az inkriminált munkát?*

– Kifejezetten sikeresnek. Kiváltotta azt a bizonyos katartikus hatást.

– *Vagyis úgy találja, hogy Torgyán úr a megtisztulás klasszikus folyamatán esett át?*

– Nem, neki nyilván szóltak... Nem rá gondoltam. A teljes folyamatra, s az általa kiváltottakra.

– *Ön elvileg elfogadhatónak tartja, hogy bármely műalkotást bárki betiltson?*

– A valódi műalkotás mindig, azonnal betiltható, kiirtható. Százezer rá a példa. A művészetnek ugyanis két nagy ősellensége van: a politika és a művészettörténet. A politikának pedig rájár a keze a betiltásra.

– *Tart-e attól, hogy valami, az iméntieken túlmenő következménye is lehet ennek az ügynek?*

– Nem igazán. De az is tény, hogy itt valami történik, de hogy pontosan mi, azt még nem tudjuk.

Horka Sz. István – Nagy N. Péter

Bernáth (y) Sándornak 10 igaz plakát címmel holnap kiállítása nyílik a Liget Galériában. Ez a képi idézet is onnan való, de újabb perek elkerülése végett közöljük, hogy 1989-ből származik...

Yes? – No

Elmarad a mára meghirdetett Yes-koncert. Az art-rock nagyjai ugyanis lemondták két jugoszláviai és egy görög koncertjüket, ezért a teljes turnénak a Multimédiára vonatkozó költségei megsokszorozódtak volna. Ezt a cég már nem vállalta, de ilyen feltételekkel már a zenekar sem lépne fel. Közös megegyezéssel tehát elmarad a hangverseny. Megkérdeztük a Multimédia illetékesétől, hogy a csökkenő jegyeladás befolyásolta-e döntésüket, ám a válasz nemleges volt. A költségek megnövekedése sürgette a döntést. A többi meghirdetett koncert viszont nincs veszélyben, sőt a jegyek értékrafizetés nélkül átválthatók az INXS, a Pet Metheny- vagy a Paul Simon-koncert bármelyikére. Ez úgymond a cég gesztusa a vevők kiengesztelésére... czyzs

Új IFA W50L/SP

tehergépkocsi
korlátozott darabszámban

REKLÁMÁRON
800 000 Ft + áfa

értékben eladó.

Továbbá eladó

1 db új E517

gabonakombájn.

TSZKER Rt. Szombathely,
Puskás T. u. 1. Tel.: 94/12-692.

A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel az

MTA Nyelvtudományi Intézetének Nyelviskolája

újabb délelőtti

intenzív némettanfolyamot

indít középhaladóknak.

A tanfolyam július 3-tól augusztus 6-ig tart, napi 4, összesen 100 órában. Ára: 10 000 Ft. Azoknak, akik június 25-ig befize 800 Ft árengedményt adunk Július 29. és szeptember 20. k angol és német nyelvvizsga-előkészítőt tart órában 7200 Ft-ért. Jelent és befizetés Bp. V., Szem Tel.: 111-5489, 111

Gyorsított eljárás a lövöldöző rendőr ügyében

A FORRÓ NYOMON IINCS MÉZESKALÁCS

Izrael[illegible]vilkossággal vádolt [illegible]yében folyik a nyo- Se szerint[illegible]punk többször is [illegible]már róla, hogy Ba- merény[illegible]ászlós az angyal- paleszt[illegible]icatesse kocsma izraeli di[illegible]n hajnalban egy személyis[illegible]l szíven lőtte [illegible]rt, másik két repülőgép[illegible]egsebesített. az elmúlt [illegible]ddigi informá- vagy olya[illegible]gy szóváltás [illegible]előzte meg. A [illegible]ívül italozó [illegible] bezuhant a [illegible]sult – mer[illegible]feltápászko- 1972-ben történ[illegible]lyta a ven- ben. *Golda Meir* [illegible]séget. Mint rael akkori mi[illegible]egyveréért volt a célpont. A [illegible] szombatot választ[illegible], a Buda- Fatah terroristái, a[illegible] Nyomozó da Meir a bukar[illegible]ját kértük templomba láto[illegible]jon további több ezer lelkes [illegible] élükön *dr. Mo*[illegible]ort a Fővárosi rabbival. [illegible] Bíróság előze- [illegible]ásba helyezte.

A rendőri intézkedés szemtanúi

Pacepa kapott

A román [illegible] vek bizalmu[illegible]djuk még pontorint Bejrúté[illegible]nt a visszatérése négytagú [illegible]núvallomások re- hogy [illegible]g erre is kimerítő amikor v[illegible]dnak.

usescu [illegible]zont már most köz- [illegible]gy Baja Sándor ott- [illegible]isztolyát magához

[illegible] nem lett volna sza- [illegible]egtennie. Az önvédel- [illegible]gyverek tartásáról és ke- zeléséről jogszabály rendelkezik. Arról is, hogy mikor tarthatjuk magunknál azokat.

– *Előreláthatóan mennyi ideig ad még munkát a hivatalnak ez az ügy?*

– Soron kívül folytatjuk le a nyomozást – az ügy súlyosságára való tekintettel. Utána természetesen a közvéleményt is tájékoztatjuk. Addig azonban még meglehetősen sok szakértői munkát kell elvégeztetnünk. A szakértők pedig velünk sem tehetnek kivételt. Előfordulhat, mondjuk, hogy az ideg- és elmegyógyász csak két hét múlva fogadja a gyanúsítottat.

– *Gondolom, a véralkohol-vizsgálatra még azon a hajnalon sor került. Milyen eredményt hozott?*

– Változó eredményt.

– *Engem Baja Sándor véralkoholszintje érdekelne.*

– Ő közepesen ittas állapotban volt.

– *Az intézkedő rendőrök józanságuk dacára sem viselkedtek úriemberek módjára. Legalábbis az áldozat hozzátartozói és szomszédai ezt panaszolják.*

– Tudomásul kell venni, hogy a forró nyomot követő rendőrök nem *mézeskalács*csal kopogtatnak.

– *Azért talán nem kellene ráfogniuk a fegyvert egy anyára és kétéves gyermekére.*

– Az eddigi vallomásokból nem az tűnik ki, hogy bárki is kifogásolta volna a rendőrök magatartását.

– *A tanúk azt állítják, hogy a kihallgatások során erre egyszerűen nem voltak kíváncsiak. Megmondaná egyébként, indul-e vizsgálat az intézkedő rendőrökkel szemben?*

– A mindenkori parancsnok kötelessége, hogy figyelemmel kísérje rendőrei munkáját. Amennyiben úgy ítéli meg, hogy valamelyik intézkedés nem volt jogszerű, úgy hozzánk fordul. Különben csak akkor folytatunk vizsgálatot, ha feljelentés érkezik.

(Tudomásunk szerint a feljelentés már útban van – A szerk.)

Varga Zsolt

FEKETE OLDAL

JÓ KIS BULI

Két német fiatalember kocsival, sátorral útra kelt, hogy Kelet-Európával ismerkedjenek. Tolna megyébe érkezvén, Domboriban, a Dunaparti Volent-öbölnél akartak letáborozni. Az ott nyaraló 22 éves tolnai *Tiringer János* az egyik németül pötyögő lány segítségével maguk mellé csalogatta a fiúkat, jó bulit helyezve kilátásba. Hozott egy láda sört whiskyjük mellé. Valamennyien igen kapatos állapotban voltak, amikor Tiringer kérte a társaságában lévő lányokat, foglalják le a két „csávót", addig ő megszabadítja őket csábítóan jó cuccaiktól.

A lányok azonban figyelmeztették a veszélyre a két németet, ezért egyikük a sátorban, a másikuk a gépkocsiban tért nyugovóra. Tiringer éjjel a sátras fiút meglátogatta, és pénzt követelt tőle. S mert nem kapott, ököllel többször arcul vágta, majd holmiját kihajigálta a sátorból. Erre az autós fölébredt, de – támadástól tartva – elrobogott. A másik fiú véres arccal, mezítláb a szekszárdi rendőrkapitányságon kért segítséget.

Mire a rendőrök kiértek, Tiringer minden holmit eltüntetett, még a sátrat is. A rend őrei természetesen mindent megtaláltak a bokrokban. Tiringer most a fogdában csücsül, s a verésen kívül mindent tagad. Ám Tiringert egyébként is börtön várja, a jogerős kvártély két év és két hónapra szól. Azért kért haladékot az agresszív rabló, hogy nagymamája házának a tetejét megjavíthassa. Ezt a lírai mesét a hatóság akkor elfogadta, ám a mostani zagyvaságokat már aligha hiszik el neki.

V. Horváth M.

ÜZLETÜNK AZ ÖN ÜZLETE!

Sony, Panasonic, JVC, TEAC színes tv-k, videók, HIFI-készülékek és diktafonok készpénzért és hitelre is kaphatók a BÁV-Mikro műszaki szaküzletében.

Cím: VIII., Baross u. 4.
Tel.: 138-4249.
BIZOMÁNYI ÁRUHÁZ VÁLLALAT

Harmónia **Vásárlók, figyelem! Akció!** Harmónia

Olasz
ruházati termékek végkiárusítása
a Harmónia Rt. ruházati boltjaiban és diszkontjaiban
június 20-tól.

❖ Rákóczi út 52. ❖ Erzsébet krt. 44. ❖ Ferenciek tere aluljáró ❖
❖ Ferenciek tere Párizsi-udvar ❖ Üllői út 40. ❖
❖ Dózsa György úti aluljáró ❖
❖ Tanács krt. 23. ❖ Andrássy út 46. ❖ Harminckettesek tere 6/a ❖

és még olcsóbban

❖ I. DISZKONT XVIII., Ipacsfa u. 6. (Vasért Raktárbázis) ❖
❖ III. DISZKONT XV., Sipos Dénes u. 13. ❖

Iskolabusszal Amerikában

— A legnagyobb meglepetés számomra az iskola volt. Nem moszatokat kellett összehasonlítani, mint itthon, hanem jól használható dolgokat tanultunk. Például a város térképét vagy azt, hogy kell viselkedni, hogyan kell intelligensen telefonban beszélgetni. Ha valaki mondjuk dühében hozzávág valamit a tanárhoz, nem ordibálnak vele, nem fenyegetőznek intővel, hanem bedugják az iskola börtönébe. Sokfelé jártam Amerikában, voltam például az Asszonyok Szigetén, a Vadnyugaton, és birkóztam ám cápával is! De bővebbet majd a könyvemből — teszi hozzá kölykös huncutsággal és magabiztos reklámérzékkel ifj. Inotai András.

Egy tizennégy éves fiú tart sajtótájékoztatót Iskolabusszal Amerikában című, most megjelent könyvéről. Természetes könnyedséggel anekdotázik. Felszabadultan csapong egyik témáról a másikra. Esze ágában sem volt kiöltözni. Farmerben, tornacipőben és pólóban van, ő maga ugyanolyan lezser, mint az öltözéke. Mellette két öltönyös, nyakkendős úr feszeng joviális mosollyal, ők udvariaskodva szólnak néhány szót a kötetről. A srác pedig fesztelen humorával learatja a babérokat. Ilyen a könyve is. Nincs benne semmi keresettség, tudálékosság; hangulatos, „zamatos" élmények sora. Kiskamaszpimaszság, szertelenül szókimondó éleslátás, csipkelődő szellemesség.

— *Hogyan kerültél Amerikába?* — kérdezem Andrástól.

— Apu kétéves munkát kapott a Világbanktól.

— *Tudtál angolul?*

— Tanultam, de nem sokat tudtam. Például megkérdezték tőlem, mikor zuhanyoztam utoljára. Nem értettem pontosan a szavakat. Azt gondoltam, arra kíváncsiak, mikor jöttem Amerikába. Azt válaszoltam: két hónappal ezelőtt. Ezen jót nevettek még hetekkel később is.

— *A könyv hogy született?*

— Naplót és leveleket írtam. Az egyik haverom azt írta, miért nem gyűjtöm össze a leveleket, és miért nem csinálok belőlük egy könyvet. Nyáron több kiadót megkerestünk, végül a Göncöllel állapodtunk meg.

— *Mit kellett javítani a kéziratodon?*

— Tele volt nyelvtani hibákkal. Leültem a komputer elé, mindennap meg kellett írni egy fejezetet. A vége felé már rengeteg türelem kellett hozzá. „Lenyomtam" az utolsó mondatokat, és már szaladtam is focizni.

— *A stílusodon nem változtattál?*

— Nem nagyon. Látni lehet, hogy én írtam, és nem valami nagy, komoly író.

— *Máskor is akarsz könyvet írni?*

— Nem hiszem, hogy még egyszer vállalkozom rá. Ha esetleg óriási siker lesz a könyv, akkor, maradt még élményem, közkívánatra meg tudom írni.

— *Nem akarsz író vagy újságíró lenni?*

— Nem.

— *Hanem?*

— Menedzser.

— *Ezt, gondolom, Amerikában eszelted ki.*

— Igen, azt mondták, hogy nagyon jó szervező vagyok. Nem tartom olyan nagy dicsőségnek, hogy könyvet írtam. Szerintem az osztálytársaim közül le[tudták volna csin[rencséjük van, mi[hetnek Amerikába

— *Mit szóltato[András?* — kérdez[tatón drukkoló, ne[saktól.

— Nem örültü[volt. Mindent ő sz[főnök.

— *Miket szerve[*

— Például foci[hozott egy kis bili[versenyeztünk.

— *Változott-e, [*

— Lazább lett. [is. A tanároknak vi[

— *Ez tetszik nek*

— Nekünk igen[vésbé.

— *Irigylitek?*

— Egy kicsit. E[róla írt cikkeket, m[a vele készült rip[vagyunk rá.

Taub rendez

Komótosnak tűnt. Beszéde sem túl gyors, némi pocakot is eresztett, megfontolt polgár látszatát kelti. Föl sem merül, hogy nem lehet bemenni hozzá próbára. — Ó, nagyon lezser ember — mondja a művészeti titkár —, be sem kell hozzá jelentkezni.

A „lezser ember" ül a nézőtéren, és halk határozottsággal korholja a műszakot. — Nagyobb műgonddal — mutat a díszletre elégedetlenül. — Túl pongyolán van a színpadon minden. A színházban fontos a műgond — ismétli újra tanítóbácsisan.

Máskor is gyakran ismétel. Szavai mintha túlszaladnának gondolatain, mintha önálló életre kelnének. Ezzel nyomatékosít, csendességében is szuggerálja a színészt. Néha már egyenesen monomániásnak tűnik, gondolatai körbejárnak, a szereplők akár már idegesek is tőle. Nagyító alá veszi a kiejtett mondatot, bebizonyítja, hogy más hangsúlyokkal, más dinamikával, más gesztusokkal kísérve kell mondani, mint ahogy elhangzott. Tessék végiggondolni, hogy miről van szó, mi a fő cselekmény! Tessék nyugodtan fölvenni azt a nadrágot, kalapot, ne tessék sietni, tessék bízni a jelenetben! De suttogni se tessék ám, hadarni aztán legfőképpen ne, mert nem lehet követni, hogy miről is van szó.

De hisz ettől meg lehet őrülni! Ez hivatalnokoskodó szőrszálhasogatás, az ihlet, az improvizáció gúzsba kötése, szóval a művészet halála. Vádolták is ezzel. Hogy otthon előre kiagyal mindent, készen hozza az „öltönyt" a színésznek, fütyül rá, mit gondol a szerepéről. Legendák keringenek arról, hogy amikor a Hetvenkedő katonát próbálta, hogyan szegültek ellen a színészek, vagy akár el is rohantak felháborodásukban, hogy gúzsba köti a művészetüket. A derék katona azóta is hetvenkedik, lódításaival külföldi fesztivált is nyert, évek óta levehetetlen műsordarabja a Radnóti Színháznak.

A „hozott öltöny" ugyanis nem volt olyan szűk, hogy ne tudjanak játszani benne a színészek. Ugyan szokatlan, stilizált mozgásra kényszerültek benne, a hangjuk is szaggatottan elnyújtottabb, a természetes beszédtől eltérőbbé vált, mégis egymásnak feszültek az indulatok, izgalmassá váltak a szituációk, örömteli színházzá lett az este.

Nem az élet egy darabját láttuk a színpadon, önálló formanyelve született az előadásnak. Taub soha nem süttetne valódi tojást a színpadon, mint ahogy ezt A nagybőgőben, a Shirley Valentine-ban a Dominó Színpadon vagy a Gothár rendezte Koldusoperában láthattuk. Ő ábrázol, számára a színház végtelenül stilizált művészet.

Természetesen önálló életre kelhetnek ezek az eszközök, kiszabadulhatnak a rendezői kontroll alól, elnyomva darabot, színészt egyaránt. Ez történt például a felújított Szolnoki Színházat avató Liliomfi-adaptáció esetében. Ugyanez az eszköztár azonban máskor olyan színházi mélységek megjelenítésére is képes, amit a szolnokiak által a Pesti Színházban bemutatott Száz év magány nézésekor átélhettünk.

Taub ezúttal a Pestiben Pinter A gondnok című darabját próbálja, amit 1978-ban már játszottak itt. A színpadon egyszínű, tompítottan kék minden díszlet. Egymásra halmozódik tűzhely, szekrény, lavór és asztalok. A tárgyak jól felismerhetőek, mégis inkább csak a kontúrjuk látható. Egymásra halmozásuk otthontalanságérzetet kelt. Kiismerhetetlen világ ez, de nem a sejtelmessége miatt. Az emberi kapcsolatok váltak zavarosan átláthatatlanná.

— Az egyik pillanatban nyájas vagy, a másikban fenyegetően nagyzoló, utána az üzletembert játszod — instruálja Taub a M[ress Zoltánt. — A összezavarod Davie[hülyét csinálsz belő[

Taub felsiet a sz[mit képzelt. Szél[majd minden átmer[a Daviest játszó Ep[zét, aki „veterán" [tűri a demonstráció[egymást — csattan[éles kellemetlenség[dására, majd mint [olyan hirtelen vált [magyarázóvá. — K[amikor Hegedűs D.[színpadra lép, de a[próbáltatja a jelenet[

Színészet, műsza[molyan dolgozik, h[előadást láthasson[zönsége. Taub pró[de izzadság nélkül[igaz, hogy papírokb[előre kiötlött mego[elképzelése azonba[módosítani, ha far[érzi más ötletét, kon[

Módszere és az[kavarnak, lelkesed[szájhúzást egyaránt[azonban senki nem[erdélyi származású [egyéni színeket keve[külső magyar színház[

Vállalkozzon velünk!

Berlinben az Alexen

200 m² alapterülettel,

nyílt árusításos, reprezentatív üzlettel

magyar tulajdonú GmbH.

üzlettársat keres

exkluzív jellegű áruk bemutatására,

árusítására vagy képviseletére.

Jelige: „Berlin '92" a kiadóba.

Tiltakozás az Új Hölgyfutár elítélése ellen

galább tízen meg[ílni, ha olyan sze[t nekem, és kime[

k, amikor elutazott [em a sajtótájékoz[vetgélő iskolatár[

nk, „jó szellem" [ervezett. Ő volt a

zett? neccseket. De be[árdasztalt is, azon

mikor hazajött? Kicsit nagyképűbb sszabeszél.

tek? , a tanároknak ke[

lolvassuk majd a eghallgatjuk majd ortokat. Büszkék

• B. G.

Bekövetkezett az, amit elképzelhetetlennek tartottunk: a jogállam bírósága a jog eszközét a művészet ellen fordította.

A Fővárosi Bíróság az Új Hölgyfutár maművészeti magazin rémszámának borítóján szereplő grafikát eltiltotta a nyilvános közléstől. Ezzel semmibe vette a Magyar Köztársaság alkotmányának a művészi alkotás szabadságát garantáló szakaszát. Az ítélet indoklásában a jogi bizonyítás helyett szubjektív véleményekre, vélelmekre hagyatkozik — így például a vallásos érzületnek az ügyészi indítvány által fel sem hozott, az eljárás során fel sem merülő megsértését mint tényt és mint „perdöntő érvet" veszi elő a művészi szabadság korlátozására. Mindeközben a rendelkezésre bocsátott szakvéleményeket, illetve tanúvallomást figyelmen kívül hagyja.

A művészetbe való bírósági beavatkozás az új magyar demokrácia történetében eddig példa nélkül áll: az ítélet közelről sem csupán egy grafika sorsát érinti, hanem veszedelmes precedenst teremt. Ezen ítélet jogerőre emelkedése tág teret nyit a művészet életébe való külső, politikai vagy bármilyen önös érdek alapján történő, illetéktelen beavatkozási kísérleteknek. Az önmagát a közerkölcs, a vallásos érzület, a nemzeti szimbólumok védelmezőjeként feltüntető joggyakorlat az alkotói szabadság korlátozásával valójában az egész nemzet kultúrájára jelent veszélyt.

A leghatározottabban tiltakozunk az alkotmánysértő ítélet ellen, és bízunk benne, hogy a fellebbviteli eljárás — az alkotás cenzúra és öncenzúra nélküli szabadságát és a művészetnek a politikától való függetlenségét szem előtt tartva — megszünteti ezt a kultúraellenes pert.

Ady Endre Társaság, A '84-es Kijárat szerkesztősége, Arkánum-szerkesztőség, Artéria Galéria, Artpool Archívum, Athenaeum szerkesztősége, Bartók Galéria, Beszélő szerkesztősége, Budapesti Kamaraszínház, BUKSZ szerkesztősége, Café Bábel szerkesztősége, CASUS Művészeti Kollégium hallgatói és tanárai, Cserépfalvi Könyvkiadó, Egyesült Képek Fény Alapítvány és Egyesület, Élet és Irodalom szerkesztősége, Fekete Doboz, Videófolyóirat, Fiatal Képzőművészek Stúdiójának vezetősége, Filmkultúra szerkesztősége, Filmvilág szerkesztősége, Harmadik Part szerkesztősége, Hejettes Szomjazók, Holmi szerkesztősége, Holnap Alapítvány, INCONNU csoport, Írók boltja, József Attila Kör, Katalizátor Iroda, Könyvvilág szerkesztősége, Kritika szerkesztősége, Liget Galéria, Liget szerkesztősége, Magyar Műhely szerkesztősége, Magyar Napló szerkesztősége, Médium Art Stúdió, Műhely szerkesztősége, Nagy Bálint és Társai Építésziroda, Nappali Ház szerkesztősége, Nyilvánosság Klub Ügyvivő Testülete, Pesti Szalon Könyvkiadó, Phralipe szerkesztősége, Színház szerkesztősége, Tilos az Á, Tilos Rádió, Új Forrás szerkesztősége, Új Géniusz Könyvkiadó, Új Modern Akrobatika, Új Symposion szerkesztősége, Vajda Lajos Kulturális Egyesület, Vajda Lajos Stúdió, Várfok Galéria, Zöld Budapestért Alapítvány, Magyar Narancs Szerkesztősége, Mirage Stúdió, Gayan Utjejak Societi.

Balassa Péter (Jelenkor), Csuhai István, Gállos Orsolya, Gellér B. István, Medve A. Zoltán, Barabás András, Bojtár Endre, Herner János, Horváth Iván, Lengyel László, Margócsy István, Szilágyi Ákos, Török András (2000 szerkesztősége), Berek Péter, Leszták Tibor, Rózsa Zsuzsa (Lágymányosi Közösségi Ház), Cserháti Tamás, Török Tamás (Budapest Galéria), Dippold Pál (Hitel), Dér András (Fiatal Filmkészítők Társasága), Durst György (Balázs Béla Stúdió), Konrád György, a Nemzetközi PEN Klub elnöke, Lázár István, Sükösd Mihály (Valóság), Márton András (Szemtanú + KFT), Péntek Imre, az Árgus felelős szerkesztője, Swierkiewicz Róbert (Xertox-csoport).

A kéretlen kibicnek semmi sem drága?

A Fővárosi Bíróság első fokon helyt adott a Fővárosi Főügyészség kérelmének: a közerkölcs sérelmére hivatkozva letiltotta az Új Hölgyfutár címlapjának nyilvános közlését. A kulturális intézmények sokasága tiltakozott a beavatkozás ellen.

— *Mit tett az Új Hölgyfutár időközben?* — erről kérdeztük Szkárosi Endrét, az avantgárd folyóirat főszerkesztőjét.

— Mivel világossá vált, hogy másra nem számíthat, a kultúra maga igyekszik megvédeni magát. Ehhez tartozik, hogy természetesen fellebbeztünk a Legfelsőbb Bírósághoz, mert maga az ügyészi kérelem, illetve az elsőfokú eljárás számos jogalkalmazási problémát, hogy úgy mondjam, fogas kérdést és súlyos kételyt hozott felszínre. Ez persze abból adódik, hogy természetellenes az egész helyzet: a művészet és a közerkölcs nem érintkező fogalmak.

— *Ezen mit kell érteni?*

— A közerkölcs egy vélt konszenzus alapján az emberek mindennapi életét szabályozza, erkölcsi alapértékeket őriz, tehát természetéből adódóan konzervatív, és — nagyon helyesen — tilalmakat állít: lásd a „ne ölj" ősi parancsát. A művészet ezzel szemben nem az emberek mindennapi életében, hanem szellemi régiókban működik, alapjában véve pedig újító természetű és nonkonformista; tehát minden lehetséges benne, ami az emberek mindennapi életében — megint csak helyesen — nem lehetséges. Ezért buzdíthat Petőfi is emberölésre: „Akasszátok fel a királyokat", ezért jelentheti ki József Attila „tiszta szívvel", hogy „ha kell, embert is ölök". Ezeket a verseket az iskolákban is tanítják, a mindennapi élet gyilkosságai mégsem ezekből következnek. Tudniillik azokban a versekben az nem azt jelenti, ami szó szerint olvasható bennük.

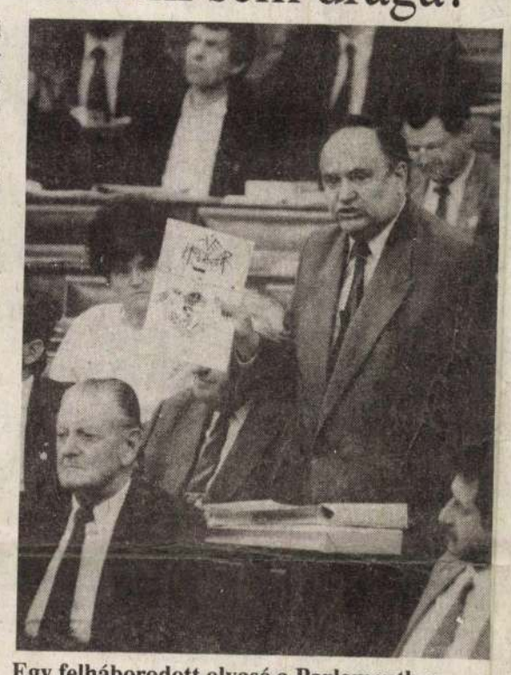
— Azt hiszem, legalább annyira mulatságos, mint amennyire szomorú a jog eszközeivel belenyúlni esztétikai kérdésekbe...

— Az ügy jogalkalmazási tanulságairól egy nyílt levelet írtam a fővárosi főügyész úrnak, amely az Élet és Irodalom e heti számában jelenik meg.

— Ez összegzi azokat az aggodalmakat, amelyek a bírósági meghallgatások során a hatalom és a művészek „új" kapcsolatáról megfogalmazódtak?

— Az előbbi gondolatmeneten túl feltétlenül komoly mérlegelést igényel például közerkölcs és rétegerkölcsök viszonya. Hiszen nyilvánvaló, hogy léteznek olyan tevékenységek, amelyeket a társadalom többsége, ha megkérdeznék, erkölcsi szempontból nem tartana helyesnek, ezek mégis szabadon folyhatnak. Hogy egy viszonylag közömbös témát mondjak: a vadászoknak is lehet lapjuk, pedig az öncélú állatölést az emberek nagyobb része valószínűleg helytelenítené. Vagy egy közkeletű példát idézve: a peepshow-k szabad virágzásának korában, úgy vélem, álszent dolog egy műalkotást erkölcsi hivatkozással betiltani.

— Úgy gondolom, minden ítélkezésben a legveszedelmesebb a külső, illetéktelen, felelősség nélkül való beavatkozás intézményesítése...

Egy felháborodott olvasó a Parlamentben

FOTÓ: SZIGETI TAMÁS

— Pontosabban, ha olyanok gyakorolnak agresszív nyomást a kultúrába való intézményes beavatkozás érdekében, akik a kultúrán vagy az éppen adott részkultúrán kívül állnak, annak nem termelői és nem fogyasztói, tehát a beavatkozás kockázatát nem viselik.

— Vagyis a művészet körül fenyegetően gyülekező „kibiceknek" semmi sem drága?

— Ha összeomlik vagy megszűnik az adott kultúra, az őket nem nem üti szíven, hanem az alkotókat és a művészet fogyasztóit fogja elevenen érinteni

— A gazdasági életben természetesnek tartott dolog, hogy egy üzleti döntésben az vehet részt, akinek pénze vagy érdekeltsége van abban, vagy valamifajta felelősséget visel az ügyért. Outsidereket a kapun nem engednek be.

— A művészet egyik oldalról rendkívül demokratikus dolog: fontos, hogy mindenki hozzáférhessen, aki akarja, megnézhesse, meghallgathassa, elolvashassa a műalkotást, és természetesen, szabadon, ha kell, kendőzetlenül is véleményt nyilváníthasson róla, vagyis hozzászólhasson. Másik oldalról viszont rendkívül arisztokratikus a művészet: ahogy egy költő barátom írta, „nincs belepofázás", vagyis nem lehet beleszólni. De érvényes ez társadalmi demokráciára is: mindenki mindenről szabadon véleményt nyilváníthat, mindenki mindenhez hozzászólhat. De beleszólni csak azok szólhatnak bele, akik a döntés felelősségét (vagy) következményeit viselik.

• Stark R. László

• Bóta Gábor

CSAK RÖ[VIDEN

Európa-filmhet[Budapest Film a[ziban, melyen eg[si joggal megsze[pai filmek sze[filmhetet decemb[után ötkor Kon[nyitja meg. Tö[Jean-Luc Godard[vette, Theo Ang[Lars von Trier fi[ják be december[cember 20-a köz[filmet csak egyet[ban vetíthetnek. J[vész moziban eg[tellel kaphatók.

Jótékonysági h[rendeznek a Má[Szeretetszolgálat[Göncz Árpad köz[nök fővédnöksége[ligeti plébániat[december 16-án [kor. A karácson[szellemében össze[dag programban[Együttes Férfikar[is fellépnek.

[et rendez a [Művész mo[yszeri vetíté[rzett új euró[repelnek. A [er 14-én dél[rád György [bbek között [, Jacques Ri[elopoulos és [lmjeit mutat[14-e és de[zött: minden [len előadás[egyek a Mű[/hetes elővé[

[angversenyt [ltai Magyar javára, [társasági el[alatt a zug[emplomban [este hét óra[yi ünnepek [állított, gaz[a Honvéd [a és szólistái

HILL

INTERNATIONAL CONSULTING GROUP

[egbízónk a **világ egyik vezető számítástechnikai** cégének magyarországi vegyes vállalata. [eretnék, ha a szakma lélegzetelállítóan gyors változásainak eredményei a magyar felhasználók [ámára is azonnal elérhetőek lennének. Ennek szellemében kívánják bővíteni azt az értékesítési [csapatot, melynek feladata a csúcstechnológiát képviselő **nyitott rendszerek - hardware és software (pl. UNIX)** termékek - értékesítése. A vegyes vállalat

SALESMAN / OPEN TECHNOLOGY

[ziciót ajánl, olyan fiatal, felsőfokú végzettséggel és jó angol nyelvtudással rendelkező szakember [mára, aki járatos a számítástechnikában - elsősorban a minigépek területén -, és szakmai tudását [gy patinás világcég kereskedőjeként akarja érvényesíteni. Önt több oldalú, magas színvonalú szakmai és kereskedői tréningen készítik majd fel a feladat kiváló ellátására.

[zakmai fejlődésen túl **versenyképes jövedelem** és szociális csomag teszi vonzóvá az ajánlatot.

Jelentkezzen a HILL International munkatársainál!
1027 Budapest, Szász Károly u. 2.
Tel.: 201-2252, 201-2973, 201-2570 Fax: 201-2252

FLC 7

BEFEKTETÉSI ÉS VAGYONKEZELŐ
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

LÍZING
kedvező egyedi feltételekkel

Hitelközvetítés
Váltóleszámítolás
Követelések vásárlása (faktoring)

Központ:
Tel.: (46) 27-517, 27-518, 27-519, 51-411
Fax.: (46) 55-645

Képviselet:
Tel./Fax: (1) 111-4135

A Magyar Hitel Bank Rt. ezúton tájékoztatja Tisztelt Ügyfeleit, hogy az új árfolyamjegyzési rend bevezetése kapcsán 1991. december 9-től megváltoztatja a valutaforgalmazással és a devizaszámla-vezetéssel kapcsolatos kondícióit.

Az új kondíciós listák a fenti tevékenységet végző bankszerveinkben megtekinthetők.

Az MHB valutaárfolyamai reggel 7.30-tól a 224244 MHBNI telexszámon — a „névadó" billentyű benyomása után KLKLARFOLYAM jelszó beírásával — közvetlenül lehívhatók.

4879 MH

Az

KARÁCSONYI FIGYELMESSÉGE:
DÍJMENTES SZEMVIZSGÁLAT,

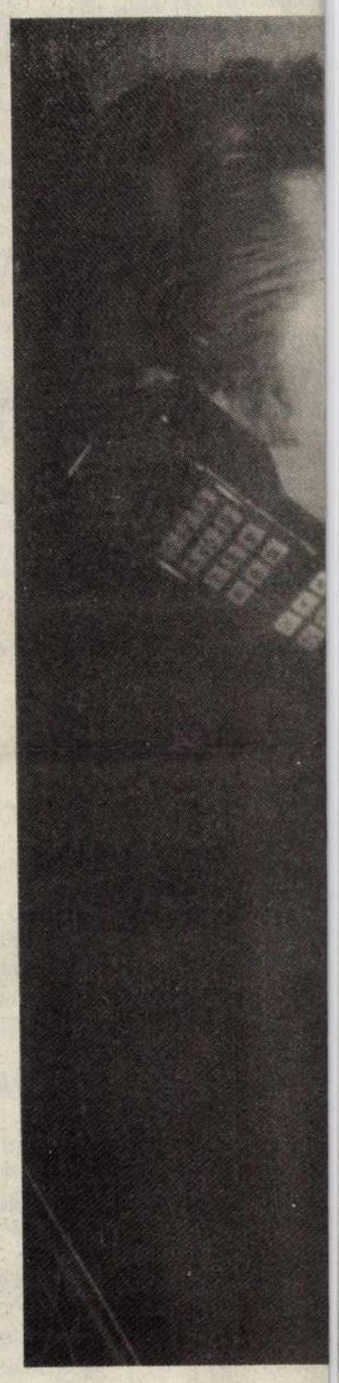
ha szemüveget rendel vagy saját keretébe készíttet új szemüveglencsét.

Budapest V., Károly krt. 14.,
Budapest V., Haris köz 4.,
Budapest V., Szt. István krt. 19.,
Budapest VI., Andrássy út 31.,
Budapest VI., Teréz krt. 50.,
Budapest VIII., Rákóczi út 71.,
Budapest XI., Bartók Béla út 34.,
Budapest XII., Csörsz u. 39.,
Budapest XIX., Eötvös u. 1.
(Kispesti Üzletközpont)

és az ország nagyobb városaiban.

MH 4952

EGY DECEMBERI ÉRV A WESTEL AJÁNDÉK!

A WESTEL Rádiótelefon Kft. rendkívüli ajánlata december 9-től az év végéig:
A változatlan árú WESTEL 2500 és 3000 típusú rádiótelefonok vásárlói és lízingelői új készülékükhöz gépkocsibeszerelési csomagot kapnak ajándékba!

A WESTEL irodái várják kedves decemberi vásárlóikat.

1111 Budapest, Karinthy Frigyes út 21.
Telefon: 06 60 27088

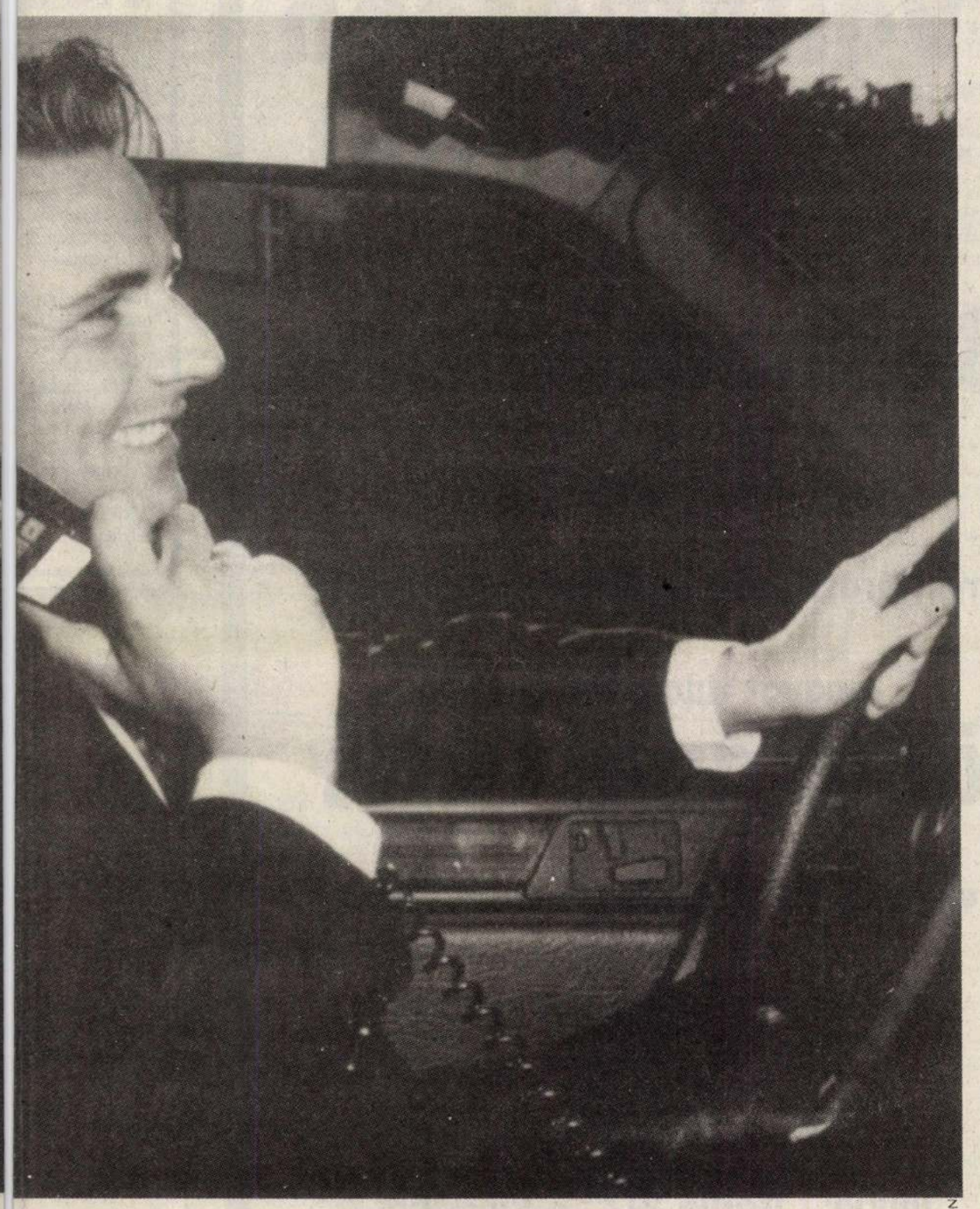
Balatonvilágos, az M7-es és 71 utak elágazásánál a 90-es kilométerkőnél Enying felé.
Telefon: 06 60 27100

9027 Győr, Ipar utca 49/b
Telefon: 06 60 27400

4026 Debrecen, Péterfia utca 2. IV. em.
Telefon: 06 60 27800

WESTEL
RÁDIÓTELEFON KFT.

RÁDIÓTELEFON MELLETT:

MOZGÁSBAN AZ ÜZLET.

McCANN-ERICKSON

BERNÁTH(Y) Sándor

Albert Gábor: Nem ügy! ; „Hálgy-vilan"
három tételben. = Új Magyarország, I. évf. 34. sz. 1991.
június 5. 2. p.

- Az Új Hölgyfutár anilap-botrányáról

BERNÁTH(Y) Sándor

Magyar Nemzet, 1992.március 21. 12.p.

BERNÁTH(Y) Sándor

~~Fogarasy Gabriella et alii~~: Állásfoglalás az Új Hölgyfutár c. sajtóterméi és az ezzel kapcsolatos fővárosi főügyészi vizsgálat ügyében. = M. Fórum. III. évf. 25.sz. 1991. június 20. 16.p.

MDF Jogi Bizottsága

BERNÁTH(Y) Sándor

M. Narancs, III. évf. 13.
1991. június 27. 5. p.

A KÖZ ÉS AZ Ő ERKÖLCSE

Új Hölgyfutár-revü

Mottó:
„A demokrácia nem teszi lehetővé azt, hogy merevedéseről beszéljünk, amikor az érdemi vita még el sem kezdődött."
Dr. Szabad György,
1991. június 16.

Rendben lesz most már minden, a törvény lángpallosa lesújtott, hogy megtisztítsa a magyar közéletet, így hát most már nyilvánvalóan tiszta is. Az Új Hölgyfutár Maművészeti Magazin hányatott sorsú szóközáma a Fővárosi Főügyészség által betiltatott.

A végzet ujjának hálás szerepét ebben az ügyben is a kisgazdák vezére, Torgyán „Vox Populi" József játszotta: őt annyira kiborította a fajvédő sajtót az utóbbi időben ért számtalan méltánytalanság, hogy célszerűnek látta, ha egy, a feltételezett barrikád másik oldalán sejtett folyóirat szerkesztői is megtanulják, hol lakik az Úristen. Dr. Bócz Endre fővárosi főügyész meleg hangú, négyoldalas levélben válaszolt tanult kollégája parlamenti beszédére, s kifejtette, hogy a hatályos jogszabályok – melyek nem részesítik védelemben a nemzeti szimbólumokat – büntetőeljárás megindítását sajnálatos módon nem teszik lehetővé. Hogy a képviselő nagyon el ne kenődjön, nyomban hozzátette azt is, hogy a Sajtótörvény alapján, a címlap „közerkölcsöt sértő" volta miatt intézkedni fog a terjesztés felfüggesztéséről. A levél június 5-én íródott, a fenti retorziót kihirdető határozat kilenc nappal később kelt, egy nappal azután, hogy az MDF jogi bizottsága – vélhetőleg a koalíció ideológiai egységét demonstrálandó – szintén feljelentette az Új Hölgyfutárt.

Az ő érvelésük nem nélkülözi a jogi furfangot: *„pusztán az a tény, hogy állami szimbólumokat a büntetőjog ma még nem részesít önálló védelemben, nem jelentheti azt, hogy a címernek a nemzet egészét sértő ábrázolása ne valósítana meg bűncselekményt."* (Erről az érvelésről nekem az jut eszembe, hogy például pusztán az, hogy a törvény nem büntetti azokat, akik a buszon a lábamra lépnek, nem jelentheti azt, hogy nem kell őket felnégyelnl.) E kristályos logika fényében ők közösség elleni izgatás miatt tették meg a feljelentést. Nem meglepő, hiszen ugyane bűncselekmény gyanúja miatt folyik eljárás a Hunnia s a Szent Korona című tegnappolitikai magazinok ellen is. Legyünk hálásak dr. Ágai György fővárosi főügyészhelyettesnek, aki határozatában csupán a Sajtótörvény megsértését rója fel Szkárosi Endrének és tettestársainak, kvázi kimentve ezzel őket a kormánykoalíció protonáci hiénáinak fogai közül – tán jóllaknak a konccal, a betiltással, s megszűnnek véres fejeket követelni. Az MDF-es jogászok indítványa nem kevesebbet sürget, mint azt, hogy ezentúl a bíróság legyen hivatott eldönteni: ki tekinthető magyarnak s ki nem. Azt hiszem ugyanis, hogy a közösség elleni izgatás tényállását csak a közösségen kívülről lehet megvalósítani; ha felkiáltok a kocsmában, hogy „de hülye vagyok!", senki nem indít ellenem becsületsértési pert. Ha tehát magyar állampolgárokról megállapíttatik, hogy a magyarok közössége ellen izgatnak, ezzel ők automatikusan kizáratnak ebből a közösségből, s akkor már el is jutottunk a könyvbarát Időoktor, szintén MDF-es Bogdán Emil nézetelhez, szerinte ugyanis a közösséget szűkíteni érdemes, mert csak akkor lesz igazán a miénk. (Kié is lesz?)

Szkárosiék (egyelőre) megúszták az exkommunikációt, bár nem tudok szabadulni a gondolattól, hogy ez is amolyan kabátlopási ügy: feljelentették őket egy dologért, szankcionálták egy másikért, most aztán magyarázkodhatnak, ha akarnak. Természetesen hátra van még a bírósági eljárás, mely megerősíteni vagy hatálytalanítani hivatott az ügyészség határozatát. A független testületnek nem lesz könnyű dolga: az ügyészség érvelése van annyira ingatag, hogy gyanítható legyen: összetartó ereje nem jogi, hanem politikai megfontolás. Dr. Ágainak a Fővárosi Bírósághoz benyújtott indítványa a következőket tartalmazza: *„A Magyar Szent Koronát, a Szent Koronás címert, illetve címerpajzsot Magyarország lakossága – ideológiai és felekezeti hovatartozásától függetlenül – az ezeréves Magyar Állam jelképének tekinti és köztisztelettel övezi. Ehhez képest ezeknek a fentiek szerinti ábrázolása alapvetően sérti az erkölcsi felfogást. Mindezekre tekintettel az 1990. évi XI. törvénnyel módosított 1986. évi II. törvény 15. §. (3) bekezdésének alapján indítványozom, hogy T. Fővárosi Bíróság nem peres eljárásban az »Új Hölgyfutár« művészeti magazin 990/91. Szökőszámának a nyilvános közlését tiltsa meg, mert a címlapján lévő ábra sérti a közerkölcsöt."* Azt azért nem ártana tudni, miért éppen most sérti az „erkölcsi felfogást" a címer képi átfogalmazása, s miért nem sértette mondjuk a Parlament szép emlékű címervitájának idején az Új Ludas kétoldalas, tréfás címertervéket felvonultató összeállítása, vagy éppen a Bernáth(Y)-féle opusz akrillal selyemre álmodott zászló-változata, ami a tavalyi év végén három héten át volt kiállítva a Műcsarnokban.

No igen: művészi alkotásról van szó, s ez tovább bonyolítja a helyzetet. A főügyész így ír Torgyán képviselőnek címzett levelben: az *„ábra nem maga a műalkotás (az ábrás zászló), hanem csak a műalkotás egy, bár kétségtelenül lényeges részének reprodukciója, és ezért nézetem szerint – bár ez a felfogás nem támadhatatlan – erre nem vonatkozik a művészeti élet szabadságának és az alkotáshoz való jognak az Alkotmány 70/G. § (1) bekezdésében adott garanciája."* Na, itt egy ponton speciel egyetértünk: ez a felfogás valóban nem támadhatatlan. A főügyész meglehetősen ingoványos művészetelméleti talajra téved, amikor kijelenti, hogy a műalkotás egy bizonyos része már nem műalkotás. Emellett arra is felhívnám a figyelmét, hogy a címlapon közölt ábrázolat nem reprodukció, hanem egy adott művészi motívum más célra, más technikával készített feldolgozása. A zavart tovább fokozza, hogy a terjesztés felfüggesztéséről hozott határozat egyértelműen mint „műalkotásra" hivatkozik a rajzra, újabb támadási felületet és egy kimerítő Alkotmány-értelmezési vita lehetőségét kínálva ezzel. Talán arra sem árt felhívni a figyelmet, hogy az inkriminált ábrázolaton nem a magyar címer, illetve a magyar korona látható, hanem valami, ami bizonyos vonatkozásaiban hasonlít ezekre. A magyar címert példának okáért nem őrzi merevedő falloszú ördög-alak (meg angyal sem, semmilyen, utána lehet nézni az Alkotmányban). Hogy a rajz nem csupán egy értelmezési lehetőséget kínál, azt nem vitatja az ügyészségi indítvány sem: az ábra *„nézhető a magyar címer eltorzított, koronával ellátott változatának, vagy egy koronával ellátott koponyának is."* Ehhez – amellett, hogy az Országgyűlés által szentesített magyar címernek minden változata *el van látva* koronával – csak azt fűzném hozzá, hogy irigylem az ügyészség önbizalmát: meg tudják mondani, hogy országunk lakossága „ideológiai és felekezeti hovatartozásától függetlenül", egy emberként hogyan néz egy jogászilag megállapítottan többféleképp nézhető rajzot.

De mindegy is, ha egyszer közösségünk közerkölcse megsérült, akkor mese nincs. Azt viszont azért elmesélhetné valaki, hogy mi is ez a bizonyos közerkölcs, mert a hatályos Sajtótörvény indokolásában foglaltakat, hogy a *„közerkölcs a szocialista, humanista értékrendszeren alapuló általános erkölcs"*, elég nehezen tudom a mai világban alkalmazni. A gyakorlatban természetesen a bíróság hivatott megállapítani, hogy mi sérti a társadalom közös erkölcsét, s mi nem. Mint olyasvalaki, aki (egyelőre) a közösség alkotóelleme, hogy úgy mondjam, egyed, szeretném a magam szempontjait a döntéshozók figyelmébe ajánlani:

Az én erkölcseimet sérti, ha a független jogi testületek úgy táncolnak, ahogy a mindenkori hatalom bolond lyukából fújó szél fütyül. Az én erkölcseimet sérti, ha a fajvédelmet egy kalap alá veszik az iróniával. Az én erkölcseimet sérti, ha a művészeket eltiltják a jelképektől. Az én erkölcseimet sérti, ha az alkotóktól megtagadják a szabad kifejezés lehetőségét. Az én erkölcseimet sérti az a szemforgató képmutatás, ami (mivel a közösség összetevője vagyok) az én erkölcseimre hivatkozik, hogy akaratát keresztülvigye. Az én erkölcseimet sérti, ha megmondják nekem, hogy tulajdonképpen mit is gondoltok.

Ja, és azt, hogy címer, azt bizony hosszú í-vel kell írni.

Nádori Naár Péter

MUCSAI VÖRÖS ÉS FEKETE

Tamás Gáspár Miklós több mint egy éve, a parlamenti választások táján írta, hogy az MDF győzelme kis hazánkat a provincializmus, a bigottéria, a posványos gyülölségek és az indokolatlan indulatok országával

A „kereszt által képviselt emberközpontú humanitás" honi pártlovagjai dicséretes stréberséggel javasolták az új Parlament első aktusának az 1956-os forradalom történelmi jelentőségét méltató törvénycikket,

letve parlamenti funkcionáriusi minőségben jelentek meg MDF-esek) A TV-Híradó sem tartotta ezt olyan fontosnak: vasárnap az első hír a pusztaszeri Árpád-nap volt, ahol az amúgy '56-os,

hogy átüljön a függetlenekhez, a „szélsőbalra".

A történelmi megemlékezések lehetősége folytatódik: Jászi Oszkár hamvai is hazakerültek (Mindszenty és Horthy között). A külügyminiszter úr ez alka-

ne, de hát a jelennek szóló politizálásról van itt szó, legitimáció-keresés folyik, ha már olyan kegyetlenek a közvéleménykutatási eredmények, harc a történelemért, a történelmi emlékezetért. Érthető, az MDF által

BERNÁTH(Y) Sándor

Jelcin megbuktatását jósolja Sahraj

(Tudósítónktól)

MOSZKVA – Ősszel, télen, vagy a referendum előtt, ha egyáltalán kibírják, kísérletet fognak tenni *Jelcin elnök eltávolítására* – hangoztatja a csütörtöki *Komszomolszkaja Pravdának* adott interjújában Szergej *Sahraj*, a tisztéről nemrég lemondott miniszterelnök-helyettes, korábbi államtanácsos.

Sahraj nem pontosítja, kire gondol, csak azt a feltételezést kockáztatja meg, hogy „dolgozók egy csoportja" játssza majd a kezdeményező szerepet. A nemrégen még Jelcin legszűkebb környezetéhez tartozó Sahraj úgy vélekedik, hogy az elnök elleni támadás első hulláma máris megkezdődött: Jelcin személyét próbálják lejáratni, ám hamarosan szóvá teszik majd jogi-alkotmányos szempontból kifogásolható lépéseit is. Sahraj szerint lehetséges, hogy Jelcin ellenfelei olyan helyzetet tudnak teremteni, amelyben az elnök maga köszön le, jóllehet az orosz vezető legutóbb Washingtonban is leszögezte, önként semmi esetre sem hajlandó posztjától megválni mindaddig, amíg tart a mandátuma.

Jelcint a reformokkal szembenálló erők úgy igyekeznek beállítani, mint egy potenciális diktátort, noha ez a veszély éppenséggel a *fasisztoid, „nemzeti-hazafias" ellenzék* részéről fenyeget – vallja Sahraj, aki a mai Oroszországot a *weimari köztársasághoz* hasonlítja: *gazdasági válság, területi veszteségek, sértett nemzeti önérzet*. Jelcin megbuktatásához készséggel segédkezik majd a legfelső tanács, amely alternatív vezéregyéniség híján bizonyára örömest átadja majd a hatalmat a nemrég létrehozott *nemzetbiztonsági tanácsnak*, főként, hogy a biztonságról szóló friss törvény ezt nem is ellenzi – fejtegeti Sahraj a Komszomolszkaja Pravda hasábjain. Eme intelmei, szavai szerint nem találtak meghallgatásra Jelcinnél, ezért döntött úgy, hogy távozik az elnöki adminisztrációból.

V. L.

Gorbacsov cáfolja a történeteket a hadifoglyokról

Tel-Avivból jelenti az *MTI:* Mihail *Gorbacsov* volt szovjet államfő csütörtökön Tel-Avivban cáfolta, hogy tudomása lenne a vietnami háború egyes amerikai hadifoglyainak Szovjetunióba szállításáról. – Semmit sem tudok olyan tények létezéséről, amelyekről *Jelcin* beszélt. El kell mondanom, hogy ez azt jelenti: Jelcin nem tudta megállni, hogy ne csatlakozzék a rossz hírbe hozásomon munkálkodókhoz – mondotta a sajtónak a tel-avivi Ben Gurion repülőtéren elutazása előtt Gorbacsov.

A volt szovjet államfő, aki ötnapos magánlátogatáson tartózkodott Izraelben, csütörtöki sajtótájékoztatóján értésre adta, hogy Jelcin feltételezések, és nem tények alapján tette kijelentéseit az amerikai hadifoglyok Szovjetunióba szállításáról a vietnami háború alatt.

„Tiszta és elszámoltatható"

Amato kormányalakítási tárgyalásai

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

(Munkatársunktól)

„Pontosan tudatában vagyok a pillanat nehézségeinek és annak a felelősségnek, amelyet vállaltam" – mondta Giuliano Amato, az 54 éves torinói szocialista párti ügyvéd azt követően, hogy az olasz államfőtől megbízatást kapott a második világháború utáni 51. kormány megalakítására.

Az áprilisi választások óta üres kormányfői posztot ezt megelőzően Bettino *Craxi* pályázta meg, aki 1983–87-ig irányította a Palazzo Chigi munkáját, de most nem tudta elnyerni a többi között a kereszténydemokraták támogatását sem, kivált azért, mert kapcsolatai révén nem állt túlzottan távol a milánói megvesztegetési botránytól. A morálisan „tisztának és elszámoltathatónak" ismert torinói ügyvéd kijelölését az tette lehetővé, hogy Craxi *visszavonta jelölését*, s ily módon *Scalfaro* államfő előtt megnyílt az út, hogy a kormányalakítási tanácskozásokat átlendítse a holtponton. Jelöltjét, a torinói ügyvédet, aki egyébként a szocialisták elnökhelyettese, alighanem támogatják a kereszténydemokraták, akik fölismerték, ha az ország élén DC-politikus áll, akkor *a mérlegelv jegyében* nyugodtan vezetheti a kabinetet egy szocialista politikus. A második legnagyobb párt, a kommunisták utódjának nevezhető Baloldali Demokratikus Párt ugyancsak helyeselni látszik az ügyvéd jelölését, aki egyébként volt már miniszterelnök-helyettes, ipari és pénzügyminiszter. Fontosnak tekintik Rómában, hogy a kicsi, de befolyásos republikánusok támogatását meg tudja-e nyerni az olasz politika körhintán netán magasba lendülő Amato. A *Reuter* szerint az államfő és jelöltje jól tudja, hogy az ország

Giuliano Amato

közvéleményét a milánói megvesztegetési botrány és más ügyek elfordították a hagyományos pártoktól. Az elnök inkább *a szakmai rátermettség és nem a pártlojalitás* alapján döntött – írta a *Financial Times*, amely arról is hírt adott, hogy a milánói tőzsdén *magasabbra kúsztak* az árfolyamok, így jelezvén az üzleti élet *kedvező reagálását*. Amato kísérletét jóindulatúan fogadta több befolyásos lap is. Kijelölése után a politikus közölte, nyomban megkezdi konzultációit az új kormány megalakításáról.

(m. j.)

RMDSZ-üzenet Iliescunak

Bukarestből jelenti az *MTI:* A romániai magyar kisebbség vezetői arról tájékoztatták az ország vezetőségét, hogy egy ultranaconalista polgármester Erdélyben a nemzetiségi feszültséget szítja. Gheorghe *Funar* kolozsvári polgármester korábban elrendelte, hogy a város magyar középiskolájában románul kelljen felvételizni, betiltotta a magyar nyelvű újságok árusítását, eltávolíttatta a magyar utcaneveket, feliratokat és románellenesség vádjával kisebbségi magyar rendezvényeket tiltott be.

Buchwald Péter, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség, az RMDSZ kolozsvári szervezetének vezetője a *Reuter* tudósítójának kijelentette, a Kolozsvárott szított feszültség olyan helyzetet teremt, hogy *a hatóságok elrendelhetik a katonai közigazgatás bevezetését*. Buchwald közölte, hogy az általa vezetett szervezet üzenettel fordult Ion *Iliescu* államfőhöz és a parlament elnökéhez, arra kérve őket, hogy Funar polgármestert függesszék fel hivatalából és indítsanak ellene vizsgálatot. Buchwald szerint Funar beosztását arra használja fel, hogy a románok között magyarellenes érzelmeket szítson. A román nacionalisták a maguk részéről azzal vádolják az RMDSZ-t, hogy Erdély elszakítását készíti elő.

„Küszöbhatalmi" remények

Kijev számít Párizsra európai közeledésének támogatásában

PÁRIZS – Látszólagos véletlen, hogy *Jelcin* washingtoni látogatása egybeesett *Kravcsuk* párizsi útjával. Ukrajna elnöke a francia fővárosban írta alá a volt szovjet köztársaság első államközi egyezményét egy nyugati nagyhatalommal. Noha a Washingtonban létrejött látványos nukleáris fegyvercsökkentési megállapodás jelentőségét senki sem kívánja alábecsülni, a Párizsban lezajlott diplomáciai találkozó szintén az év nemzetközi eseményei közé sorolható.

Néhány hónap óta a független Ukrajna fokozott érdeklődést tanúsít Franciaország iránt: értesüléseink szerint Párizstól remélik Európához való „felzárkózásuk" elősegítését. Az ukrán diplomaták (természetesen legtöbbjük elnökükhöz hasonlóan régi pártkáder) előszeretettel fejtegetik francia partnereik előtt, hogy Ukrajna voltaképpen küszöbhatalom a hatalmas Oroszország és a „kicsiny" Közép-Európa között. Tehát az egyre inkább európai irányban orientálódó Kijev támogatása a kontinens valamennyi államának érdeke. Nem véletlen, amiért párizsi tartózkodása alatt Kravcsuk több ízben is beszélt az oroszok hegemóniára törekvő politikájáról, amely káros a Független Államok Közösségének többi országára, elsősorban Ukrajnára nézve.

Nyilvánvaló okokból Kravcsuk elnök megpróbálta minél rosszabb színben feltüntetni Jelcint. Talán arra számított, hogy az Egyesült Államok és Franciaország között az elmúlt hónapok folyamán keletkezett vélezeteltérésekből politikai hasznot tud húzni, amit megkönnyített az orosz és ukrán elnök párhuzamos washingtoni illetve párizsi hivatalos látogatása. De akarva-akaratlanul meg kellett győződnie arról, hogy eményei minden alapot nélkülöznek. A felelős amerikai és francia politikusoknak a Szovjetunió szétomlása után nincs szándékukban egyik vagy másik utódállam támogatása a többi rovására. Bizonyára elcinnek is elmondták ugyanazt a Fehér Házban mint Kravcsuknak az Elysée-palotában: amely szerint nem kívánatos az orosz–ukrán viszony elfajulása, éppen ellenkezőleg.

Az Egyesült Államokban és Franciaországban egyre növekvőbb nyugtalansággal figyelik a közép- és kelet-európai helyzet alakulását; a volt Jugoszlávia területén tomboló polgárháború mellett a Cseh és Szlovák Köztársaság felbomlása ugyancsak veszélyezteti a már amúgyis törékeny regionális biztonságot. Minderről szó sett Kravcsuk látogatása alatt és értesüléseink szerint francia részről éppen a fentebb említettek miatt hangsúlyozták a „visegrádi hármak" közötti együttműködés fenntartásának s fejlesztésének fontosságát. Nem kerülvén el Párizs figyelmét, hogy ukrán részről „érdeklődnek" a középeurópai együttműködésbe való bekapcsolódás lehetőségei iránt.

Kravcsuk franciaországi látogatása során természetesen üzleti körök képviselőivel is találkozott. Felhívta a figyelmet, hogy a feleslegessé váló ukrán hadiiparhoz tartozó 1300 vállalat jelentős részét külföldi – feltehetően nyugati segítséggel – polgári célokat szolgáló termelésre akarják átalakítani. Ebben pedig a franciák nagy szerepet játszhatnak. Vagyis üzleti szempontok ugyancsak a Párizs és Kijev közötti „privilégikus" kapcsolatos mellett érvelnek.

Mint hasonló diplomáciai események alkalmából szokásos, ezúttal sem hiányzott a szentimentális mellékzönge. Kravcsuk elmondotta, hogy *Beregovoy* miniszterelnök szülei Ukrajnából jöttek Franciaországba: tehát már „ezért is jól megértik egymást." Változnak az idők: néhány évvel ezelőtt, a francia jobboldali sajtó egyszerűen „beépített bolsevik ügynöknek" nevezte volna a „keleti származású" kormányfőt. Most pedig éppen a konzervatív sajtó üdvözli Kravcsuk személyében a demokratikus Ukrajna első választott elnökét. Aki pedig Jelcinhez hasonlóan – azelőtt a „hírhedt" szovjet kommunista párt politikai bizottságának tagja volt.

Thomas Schreiber

A forradalmi romantikusok ideje lejárt, de hol vannak a realisták?

Moszkva lapelemzés Kelet-Európáról

(Tudósítónktól)

MOSZKVA – A forradalmi romantikusok megtették a magukét, de vajon jönnek-e helyükbe realisták? – teszi fel a kérdést a *Novoje Vremja* legutóbbi számában megjelent Kelet-Európáról szóló elemzésében Alekszandr *Gyiduszenko*. Az egykori szocialista országok posztkommunista fejlődése szakaszhatárhoz érkezett – állapítja meg a tekintélyes hetilap „áthallásoktól" nem mentes írása –, az 1989–90-es fordulat eufóriáját mindenütt kiábrándulás váltotta fel, s bár az elmúlt két, két és fél esztendő alatt a térségben bekövetkezett kedvező átalakulások kétségbevonhatatlanok, bebizonyosodott, hogy a formálódó demokrácia megannyi gyermekbetegsége, a nemzeti újjászületés és a piacgazdaságra való korántsem zökkenőmentes áttérés újabb problémákat szül, melyek kezelése egészen *másfajta képességeket* igényel a hatalom újdonsült birtokosaitól, mint a régi rendszer intézményeinek a szétverése.

Némi iróniával idézi fel Gyiduszenko a visegrádi hármak májusi csúcstalálkozóját, amelyen e felek megállapodtak abban, hogy együtt csatlakoznak az Európai Közösségekhez. Igen ám, jegyzi meg a szerző, csakhogy a belépésről *nem Visegrádon, hanem Lisszabonban* dönnek, méghozzá egyáltalán nem biztos, hogy a hármaknak tetsző módon. Gyiduszenko szerint legfeljebb Magyarországnak és Csehszlovákiának lehet arra esélye, hogy még 2000 előtt a Közös Piac tagjává válnak. Lengyelországnak alighanem nagyobb türelemmel kell lennie, nem is beszélve a volt szocialista tábor többi lakójáról... A Novoje Vremja cikke felhívta a figyelmet, hogy még a három reformokban élen járó ország választóinak jelentős része is csalódott, igaz, az előző rezsimet kevesen sírják vissza. Lengyelországban és Magyarországon a munkanélküliség növekedése temethet robbanásveszélyes helyzetet, Csehszlovákiát pedig az államberendezkedéssel kapcsolatos ellentétek fenyegetik – véli az újság.

Nem csak az derült ki az eltelt egy-két év során, hogy a kapitalizmust jóval nehezebb felépíteni, mint a összeomlófélben lévő szocializmust lerombolni, hanem az is, hogy *komoly nyugati segítségre a régió lassan számíthat* – mutat rá a Novoje Vremja, s *Jeszenszky* Géza egy nyilatkozatára hivatkozik, melyben a magyar külügyminiszter arról panaszkodott, hogy az egykori Szovjetunióban zajló események és a világ más feszültséggócai *elfeledtetik a Nyugattal Kelet-Európát*. Bizonyára nem véletlen, írja Gyiduszenko, hogy Lech *Walesa* minapi moszkvai látogatásának legfőbb üzenete ugyenez a gondolat volt, s feleleveníti a lengyel elnök ama elképzelését, miszerint a kelet-európai integráció intézményes feltámasztása valamennyi résztvevője számára megkönnyítené az átmenetet a közös Európába.

Az uralomra került valahai demokratikus ellenzékben Kelet-Európa-szerte *megrendül a tömegek bizalma* – emlékeztet Gyiduszenko a közismert tényekre: Walesa, *Antall, Havel, Iliescu* egyaránt veszített népszerűségéből. A „politikai romantizmus" ideje lejárt, „a múlt makacs ölelséből" csakis reálpolitikusok téphetik ki Kelet-Európát – hangsúlyozza a Novoje Vremja elemzése, nyilvánvalóan célozva Ukrajnára és a balti államokra is. A publicista ama reményének ad hangot, hogy a „kormányosok váltása" immár újabb forradalmi megrázkódtatások nélkül fog végbemenni, azaz demokratikusan, ami szerinte annyit tesz, hogy a nép nevében való kormányzásra csak annak a politikusnak lesz joga, aki *jobb állapotban* hagyja utódjára országát, mint amilyenben a polgárok a gondjaira bízták.

(vida)

Kit érdekel Oroszország?

Oroszország éve lezárul – írja Vitalij Tretyakov, a moszkvai Nyezavisszimaja Gazeta főszerkesztője a párizsi Le Figaróban. Tretyakov szerint az utóbbi hét év során Oroszországot a világ közvéleménye „koszorúban álló menyasszonyhoz" hasonlatosan ajnározta, azt remélve, hogy végre frigyre lép a demokráciával és a piacgazdasággal, s a világ újabb „békés fészkévé" válik. Az elért eredmények azonban a várakozással szemben igen csekélyek, s ezért nem csak Oroszország felelős. Belejátszik az átalakulási folyamat lassúsága s a Szovjetunió egykori tagköztársaságaitól történő elválás bonyolultsága is: ez utóbbiak – függetlenül az egymás közti viszályoktól – mindmind követeléseket fogalmaznak meg a demokratikus Oroszországgal szemben.

Az augusztusi puccs leverése s az SZKP betiltása után eljött „az oroszok éve": Oroszországnak sikerült – saját természeti és egyéb kincseinek köszönhetően – minden különösebb nehézség nélkül a birodalom első számú örököseként elismertetnie magát. E folyamatban természetesen kulcsszerepe volt a világot leginkább nyugtalanító atomörökségnek, melyet Oroszország kifejezetten okosan és ésszerűen kezelt. Jóllehet ezzel lecsillapította a nyugati kedélyeket, többi személyének" nem vetett véget, s többe partnerei kezdenek beleunni.

Jó lenne, ha végre az egykori Szovjetunió polgárai is megértenék – fejti ki az orosz újságíró –, hogy az Egyesült Államokat a választások s a belső problémák kötik le, Európa pedig nem a FÁK gondjaival, hanem Maastrichttal van elfoglalva. Oroszország kellő számú bizonyítékot adott józan külpolitikájáról, belpolitikája viszonylagos stabilitásáról, s arról, hogy képtelen meghatározott időn belül életbe léptetni a gazdasági reformokat, a Nyugat pedig ebből azt a következtetést vonta le, hogy kizárólag annyit invesztáljon csak, amennyivel biztosítani lehet, hogy Oroszország stabilizációs tényezője maradjon a volt birodalom területének.

Ha a FÁK lakói továbbra sem vetnek számot a fentiekkel, könnyen csalódás érheti őket, hiszen könnyen lehetséges, hogy Oroszország éve nemsokára Münchenben ér majd véget, ahol a hetek azt kérhetik Jelcintől: a milliárdok átutalása előtt talán igyekezzen megoldani országa belső problémáit – fejezi be cikkét Tretyakov.

(MN-Figaro)

KÜLFÖLD

A HATÁRON TÚL ÉLŐ MAGYARSÁG helyzetéről tartott előadást szerdán este a washingtoni magyar nagykövetségen Entz Géza államtitkár, a határon túli magyarok hivatalának vezetője. Az amerikai főváros körzetében élő magyarság szép számban megjelent képviselőit Entz Géza tájékoztatta a június elsejével kialakított hivatal tevékenységéről, valamint a Kárpát-medencében élő kisebbségi magyarság helyzetéről. Az úgynevezett nyugati magyarsággal kapcsolatban az államtitkár fontosnak nevezte a magyar–magyar kölcsönös tájékoztatás javítását, az eddigieknél intezívebb, jobb formák kialakítását. Egyúttal jelentős feladatnak nevezte az emigráció értékeinek megismertetését és tudatosítását Magyarországon.

DÉL-AFRIKAI VÉRFÜRDŐ. Legalább 35 embert, többségükben gyerekeket és asszonyokat mészárolt le mintegy 200, késekkel és lőfegyverekkel felszerelkezett férfi a dél-afrikai Johannesburg közelében, egy feketék lakta telepen. A rendőrség csütörtöki közleménye szerint a támadás szerda éjszaka történt a Boipatong nevű településen, és feltételezhető, hogy a zulu törzs érdekeit képviselő Inkatha Szabadság Párt hívei hajtották végre. A Reuter hírügynökség jelentése szerint a Nelson Mandela vezette Afrikai Nemzeti Kongresszus (ANC), amely a feketék által lakott elővárosokban háborúban áll az Inkatha pártiakkal, azt állította, hogy a mostani öldöklés halottainak száma legalább húsz. Az 1984 óta zajló összecsapások már több mint 12 ezer halálos áldozatot követeltek.

ENSZ-MEGFIGYELŐK azonnali kiküldését tartja szükségesnek Karabah határaira Levon Ter-Petroszjan örmény elnök. Az államfő ehhez kérte Francois Mitterrand elnök támogatását szerdán este Párizsban tartott megbeszélésükön. Ter-Petroszjan szerint Mitterrand megígérte, hogy Franciaország támogatja a sürgős kérést, az Élysée palotának a sajtót tájékoztató képviselője azonban másként fogalmazott: szerinte a francia elnök „megfontolásra alkalmasnak" találta ezt az elgondolást és utasítást adott Roland Dumas külügyi államminiszternek, vizsgálja meg, miként működhet közre a világszervezet a válság megoldásában.

KARABAHBÓL származó csütörtöki értesülések szerint a lendületben lévő azeri csapatok alig öt kilométerre közelítették meg Mardakert járás azonos nevű központját, s rövid időn belül elfoglalhatják a helységet. Az azeriek a déli frontokon is előrenyomultak az elmúlt huszonnégy órában, s mind közelebb jutottak a stratégiai lacsini folyosó elvágásához. A karabahi hírügynökség csütörtök délután közölte, hogy a mintegy 40 harckocsi és száz páncélozott harci jármű támogatását élvező azeriek feltartóztathatatlanul törnek előre. A karabahi vezetés egy hónapos rendkívüli állapotot hirdetett ki.

A KAMBODZSAI VÖRÖS KHMEREK teljes elszigetelését helyezte kilátásba Csien Csi-csen kínai külügyminiszter, amennyiben csökönyös magatartásukkal akadályozzák a párizsi megállapodások megvalósulását. Az AFP csütörtöki jelentése szerint a kínai diplomácia hivatalos ausztráliai látogatáson tartózkodó vezetője canberrai sajtótájékoztatóján hangsúlyozta: hasonló figyelmeztetést más országok is intéztek a fegyverszünetet megsértő vörös khmerekhez. A kínai külügyminisztérium szóvivője szerint Peking világosan figyelmeztette a vörös khmereket arra, hogy milyen következményekkel járhat, ha miattuk meghiúsul a kambodzsai rendezési terv.

AZ OROSZ PARLAMENT tényfeltáró küldöttsége megállapította: Dél-Oszétiában a grúz hatóságok arra törekszenek, hogy kiszorítsák a térségből a nem grúz nemzetiségű lakosságot. A három képviselőből álló bizottság a múlt héten tett többnapos körutat Oszétiában a helyzet felmérése céljából és csütörtökön juttatta el Ruszlan Haszbulatovhoz, az orosz parlament elnökéhez jelentését. A Moszkvában közzétett jelentés számos megállapítása egybecseng azzal a keményhangú felhívással, amelyet Haszbulatov intézett a napokban a grúz vezetéshez, és amely Tbiliszit tette felelőssé az oszétiai helyzet kiéleződéséért. Eduard Sevardnadze grúz államfő demagógnak és sértőnek nevezte a megnyilatkozást.

Parlamenti napló

Kárpótlási jegyért termőföld

A vagyonpolitikai törvények részletes vitájával kezdődött csütörtökön az országgyűlés rendkívüli ülésszakának második munkanapja. Az időlegesen állami tulajdonban lévő vagyonnal kapcsolatos tervezet tárgyalásakor *Pál* László (MSZP) kifogásolta, hogy a javaslat egy szűk, zárt körbe korlátozza a vagyon működtetésével összefüggő döntéseket. A képviselő módosító indítványai arra irányultak, hogy ez a kizárólagosság megszűnjön, s valósuljon meg a parlament felügyelete, a nyilvánosság ellenőrzése, és a megalakuló vállalati tanácsok is beleszólhassanak a sorsukat érintő kérdésekbe. Bírálta továbbá, hogy az Állami Vagyonügynökség olyan széles jogkört kapna a tervezet szerint, amilyennel 1968 óta egyetlen szerv sem rendelkezett Magyarországon. A vállalati vezetés hatáskörének csökkentésével a gazdálkodás eredményessége visszaesett – mondta végezetül a képviselő. Vitába szállt álláspontjával *Szűcs* István (MDF), aki szerint Pál László mondandója alkalmas a parlament és a közvélemény félrevezetésére. Erősen bírálta, hogy a szocialista honatya a 25. órában terjeszt be olyan indítványokat, amelyek koncepcionálisan homlokegyenest ellentétben állnak a kormányzati elképzelésekkel, s félő: a nyári szünet előtt emiatt nem tudják elfogadni a vagyonpolitikai törvényeket.

Egyházi támogatás

Ezt követően *Fodor* Gábor (Fidesz), az emberi jogi bizottság elnöke ismertette az egyházak költségvetési támogatására szolgáló tartalékalap elosztásáról szóló határozati javaslatot. A 68 millió forintnyi összeget 21 egyház között osztották szét, figyelembe véve nagyságukat, hitéleti támogatásukat. A képviselő megjegyezte: abba nem kívántak beleszólni, hogy az adott egyházon belül miként osztják tovább a támogatást, hiszen az az ő belügyük. A 68 millió forintos keret elsősorban nem egyház ingatlanok felújítására szolgál, hanem egyéb igényekre, rendkívüli tevékenységek finanszírozására, bár a benyújtott igények közel nyolcvan százaléka tartalmaz támogatási kérelmet felújítási, építési munkákhoz. Az általános vitában *Hajtó* Zoltán (SZDSZ) megjegyezte, hogy a jó megoldást nehezíti a rossz alaphelyzet, vagyis az állam és az egyházak összefonódása a költségvetésben. Véleménye szerint az állami újraelosztás nem jelenthet hosszabb távon megoldást, a kormánynak mielőbb elő kellene terjesztenie rég beígért elképzeléseit az egyházak önálló gazdálkodása tárgyában. *Sipos* Imre (FKGP) kérte képviselőtársait, hogy fogadják el az emberi jogi bizottságban kialakított konszenzust, mert csak így előzhető meg a társadalmi szervezetek költségvetési támogatásának szavazásakor kialakult patthelyzet. Az általános vitát ezután lezárták.

Nemzeti gondozás

A nemzeti gondozásról szóló törvényjavaslat részletes vitájában *Speidl* Zoltán (MDF) elmondta, hogy nem támogatják két Fideszképviselő indítványát, miszerint a nemzeti gondozási díjban a sorkatonai szolgálatban, valamint életmentésben elhunytak hozzátartozói, illetve a súlyos egészségkárosodást szenvedtek is részesülhessenek. *Frajna* Imre (Fidesz) szerint a sorkatonák esetében megoldást jelenthetne, ha a honvédelmi törvény módosításával nagyobb összeget adnának az érintetteknek. Az életmentőkkel kapcsolatban azonban megjegyezte: ez olyan kis kört érint, hogy a költségvetési támogatás nem jelentős tényező. *Nádori* László (SZDSZ) javasolta, az olimpiai aranyérmesek mellett a világbajnokok is részesülhessenek a díjból. Több példát is felhozott, hogy milyen alacsony nyugdíjból kényszerülnek megélni az érintettek. *Szigethy* István (SZDSZ) kifogásolta, hogy a tervezet által említettek köre csak azokra szorítkozik, akik 1944. március 19-e és 1963. december 31-e közötti időszakban ért jogtalanságok következtében szenvedtek maradandó egészségkárosodást, illetve életvesztés esetén hozzátartozóikra. *Schiffer* János (MSZP) indítványára hivatkozva javasolta: a határidőket tolják ki 1939. március 11-re, illetve 1989. október 23-ra. *Kelemen* András népjóléti államtitkár hozzászólásában elmondta, hogy a határidőket tekintve a kormányzat készen áll a konszenzus kialakítására.

Üdülési alapítvány

A szövetkezeti törvény módosításáról folytatott rövid vita lezárását követően a kárpótlási jegy termőföldtulajdon megszerzésére történő felhasználásáról szóló javaslatot tárgyalták meg a képviselők. *Glattfelder* Béla (Fidesz) a gazdasági bizottság önálló indítványát ismertetve elmondta: a kárpótlásra jogosult az őt megillető kárpótlási jegyet a kijelölt földalapból termőföldtulajdon megszerzésére akkor használhatja fel, ha igényét a törvény hatályba lépésétől számított harminc napon belül, illetve a kárpótlás iránti igény benyújtásakor, de legkésőbb 1992. augusztus 30-ig bejelenti a termőföld fekvése szerinti illetékes megyei kárrendezési hivatalnál. A bejelentésben igazolnia jogosultnak nyilatkoznia kell arról, hogy a megszerezni kívánt földet személyesen akarja-e hasznosítani vagy a hasznosításról más személyben gondoskodik. *Szabó* Lajos (FKGP) a kisgazdák nevében üdvözölte a javaslatot, s azt a tényt is, hogy a parlamenti pártok egyöntetűen támogatják.

Kelemen András népjóléti államtitkár ezt követően elmondta, hogy az Érdekegyeztető Tanács munkájában részt vevő felek megvitatták a kedvezményes üdülés továbbfejlesztésének lehetőségeit. Széles körű konszenzus alapján megállapodtak, hogy az Üdülési Szanatóriumi Főigazgatóság tulajdonában lévő üdülővagyon hasznosítása érdekében szükségesnek tartják a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány létrehozását, amely főigazgatóság jogutódja. Az országgyűlés lezárta a rádióról és a televízióról, valamint a frekvenciagazdálkodásról szóló törvényjavaslatok általános vitáját, és elkezdte az 1992. évi vagyonpolitikai irányelvekről szóló határozati javaslat általános vitáját.

(kőszegi)

Cseh Sándor Torgyánról:

„Onnan indult, ahol a halált gyártották”

Mivel a botosok kizavartak minket az FKGP székházából, és azt azóta is *Torgyán* uralja a cimboráival, egy magánvillát bérelt ki az FKGP legitim vezetősége – mondta *Németh* Béla főtitkár csütörtöki tájékoztatójukon. A hevenyészett berendezés mellett van telefonjuk és faxuk, ezért a tagsággal tartani tudják a kapcsolatot. „Minden értelmes kisgazda egyetért azzal, amit tettünk”– mondta Németh. Céljuk, hogy a többi megtévesztett kisgazdapárti taggal is megértessék: tarthatatlan volt a Torgyán-féle politika.

Miután Torgyán József zárolta a kisgazdapárt 23 milliós OTP-számláját, ugyanezt cselekedte az új vezetőség is. A Fővárosi Bíróság döntéséig senki nem tud a pénzhez jutni. *„Kíváncsian várjuk, hogy Torgyán József honnan szerez pénzt további működéséhez.”* Torgyán legsúlyosabb tette az – mondta Németh Béla –, hogy a megyékben szervezkedik. Mindenhol össze tud hozni ötven-hatvan embert ahhoz, hogy a megyei vezetőséget leváltsa. A kizártakról – akik száma országszerte tízezerre tehető – etikai bizottság fog dönteni. Körülbelül harmincezren vannak azok, akik a kisgazdapártban uralkodó állapotok miatt felfüggesztették párttevékenységüket. *„Ezért most már nem bohóckodásra, hanem konkrét politikai lépésekre van szükség.”*

Nem volt fegyveres ostrom az elnök leváltásakor, a lehető legtisztességesebb és legalkotmányosabb módon nyújtottuk át a felfüggesztésről szóló dokumentumot – mondta ezek után *Cseh* Sándor. Mindannyian tudjuk – folytatta Cseh –, hogy Torgyán onnan indult, ahol a halált gyártották: a Tutsek-féle tanácsban hűséges bérencként fogalmazta meg a halálos ítéleteket. Innen egyenes út vezetett a III/III-as ügyosztályhoz, ahol Szatmári Lajos néven azokat is a 301-es parcellába juttatta, akiket Tutsek tanácsa nem ítélt el. A sajtótájékoztatón a nyilatkozók érzékeltették, hogy Torgyán a párt és a koalíciók szétbomlasztását is hasonló ügynöki tevékenységként végezte. Torgyán emiatt zsarolható, ennek a következménye az, hogy a kisgazdapárt így szétszilálódott.

A sajtótájékoztatón részt vevő *Wittner* Mária, a Pofosz alelnöke elmondta Torgyán 56 utáni tevékenységével kapcsolatos emlékeit. Három-négy halálos ítéleten is szerepelt Torgyán neve, mint aki a pert előkészítette. Ezt pedig csak a legmegbízhatóbb elvtársak végezhették – mondta Wittner Mária.

Újságírói kérdésre válaszolva Németh Béla elmondta: a koalíció kérdéséről testületi döntésre van szükség. Emlékeztetett arra, hogy Torgyán magatartása miatt valós koalíciós tárgyalásokra sor sem kerülhetett. Az új vezetés célja továbbá, hogy a pártnak csak egy frakciója legyen.

(sümegi)

Az eddigi történet: botránykrónika

„Látszik az alagút vége”

Ilyen értelmes kisgazdagyűlésen régen voltam. Ez is azt jelenti, hogy látszik már az alagút vége – mondta *Böröcz* István (35-ök) országgyűlési képviselő azon a küldöttgyűlésen, amelyet az FKGP történelmi tagozatának budapesti szervezete tartott csütörtökön az Almássy téri Szabadidő Központban. A képviselő szerint a párt megújulása négy alapelven nyugszik: a tradicionalitáson, a modernizáláson, a stílus megváltoztatásán és a toleráncián.

Horváth László (35-ök) az országos szervezőbizottság elnöke köszöntötte a résztvevőket. Ezután felolvasták *Varga* Béla üzenetét, majd *Wittner* Mária, a Pofosz alelnöke kívánt eredményes munkát a megújuló kisgazdapártnak.

Morvay István államtitkár, ügyvivőtestületi elnök tartotta meg beszámolóját a történelmi tagozat feladatairól és célkitűzéseiről. Beszédében elmondta: köszönti azokat, akik a politikai érdeklődésüket még nem vesztették el. Véleménye szerint azonban az ország közömbössé vált kétharmad része is figyel a politikai eseményekre, a higgadt, nyugodt szóra odafigyelnek. A kisgazdapártban eddig rosszízű személyi ambíciókra visszavezethető megosztottság, valamint identitásválság volt jellemző. Az az ötven-hetvenezres tagság, amely a kisgazdapárt újjászületésekort a párthoz csatlakozott, korszerű program hiányában elpártolt tőlük. A kizárólag a földtulajdonra koncentráló FKGP rétegpárttá silányult, s nem tudta magához kötni azt a polgárságot, amelyből az új középosztály rekrutálódik. A kisgazdapárt elvesztette azt a szerepet is, amely a mérleg nyelvét jelentette volna a parlamentben. Eddigi története jórészt botránykrónika. 1994-bena parlamentbe való bejutás esélyeivel is nehéz lesz számolni, nemhogy a koalícióalakítással. Ahhoz, hogy ezt el lehessen kerülni, meg kell újítani a kisgazdapárt arculatát. Céljuk a szociális piacgazdaságon alapuló tulajdonosi Magyarország lehet.

Morvay István szólt arról, hogy a rendszerváltás buktatóit végig kell járni. A megújuló kisgazdapárt a városodás folyamatában leszakadó vidék felzárkóztatásában tölthet be progresszív szerepet, amelyhez a városi rétegek mindig is képesek voltak a vidék érdekében politikai felelősséget vállalni. Nincs szó város-vidék ellentétről – mondta az államtitkár. Ehhez a munkához a kisgazdapárt korrekt támogatókra találhat, s ezen a téren – véleménye szerint – kihasználatlan tartalékok rejlenek a társadalomban.

S. N.

Egyesülnek a kisgazdák?

Az MTI értesülése szerint a *Németh* Béla FKGP-főtitkár által vezetett delegáció csütörtökön délután tárgyalásokat folytatott a 35-ös frakció, valamint az úgynevezett történelmi tagozat vezetésével, továbbá *Ugrin* Emesével, a 10-es frakció vezetőjével. Mint a történelmi tagozat elnöke, *Horváth* László az MTI munkatársának elmondta: az ügyvivői testület – mint a párt legitim vezetése – egyetért a párt egyesítésének gondolatával. Ugyanakkor további tárgyalásokra van szükség arról, hogy mi lesz a két frakcióval. Erre, valamint a pártegyesítés részleteinek kidolgozására alkalmat adhat a történelmi tagozat június 27-ére összehívott országos küldöttgyűlése, amelyre meghívták Németh Béla főtitkárt, a párt alelnökeit (*Cseh* Sándor ügyvezető alelnök vezetésével), valamint Ugrin Emesét is.

MDF-rendezvény

A keresztény politizálásról

(MTI) A keresztény szellemiségű politizálás elveit tisztázó kétnapos országos találkozót rendez a hét végén Kecskeméten a Magyar Demokrata Fórum keresztény-demokrata köre. A Haza és Haladás Alapítvánnyal, valamint a Lakitelek Alapítvánnyal közösen szervezett tanácskozás célja annak tisztázása: milyen feladatok hárulnak az európai keresztény szellemiségből adódóan egy magyar politikusra. Mint *Farkas* Gabriella, az MDF alelnöke elmondta: a keresztény szellemiség fogalma körül kialakult tévhit eloszlatását is segítő eszmecserén sok szó esik a társadalom türőképességéről, az együttérzésről, a szociális problémák iránti érzékenységről. A tanácskozás mottójaként nem véletlenül választották a bibliai idézetet: *„adj hát nekem bölcsességet és értelmet, hogy jól teljesíthessem kötelességemet”*. A kecskeméti országos konferencia a szociális problémák feltárásának, orvoslási lehetőségeinek a vitája is lesz, miközben az európai értelemben vett keresztény szellemiségből adódó követelmények, feladatok meghatározásáról folyik a párbeszéd. Az MDF alelnöke a továbbiakban elmondta, hogy a találkozón részt vesz a párt másik két szellemi műhelye, a Népi Nemzeti Kör és a Liberális Alapítvány is, ugyanakkor a tanácskozás politikai vagy világnézeti hovatartozásától függetlenül minden érdeklődő számára nyitva áll. A zárónapon, vasárnap délelőtt mond beszédet *Antall* József miniszterelnök, a Magyar Demokrata Fórum országos elnöke.

Javaslat a tb-járulék csökkentéséről

Kezdő és kisvállalkozók érdekében

A már többször módosított társadalombiztosítási törvényt három kormánypárti képviselő három ponton ismét módosítani kívánja, s jövő héten remélhetőleg az Országgyűlés is támogatni fogja ezt az előterjesztést – mondta *Csépe* Béla (KDNP), a kezdeményezők egyike, csütörtöki sajtótájékoztatójukon. Az önálló képviselői indítvány értelmében csökkenne a kezdő és kis keresetű egyéni vállalkozók tb-járuléka. Az eddigi gyakorlat szerint a vállalkozóknak az év eleji minimálbér legkevesebb 54 százalékát kell járulékként havonta befizetni. A koalíciós pártok képviselői most azt javasolják, hogy július 1-jei hatállyal a minimálbér 60 százalékának 54 százaléka legyen a tb-járulék minimumösszege. Mivel jelenleg a minimálbér havonta 8 ezer forint, a módosító indítvány elfogadásával a minimális havi járulék 2592 Ft lesz.

Csépe Béla a továbbiakban elmondta, hogy javaslatuk szerint a kezdő egyéni vállalkozókra is érvényes a csökkentés, de esetükben ez nem jelentene végleges megoldást, hiszen a következő évben már elszámolás alapján kell a tb-járulékot befizetniük. Ha a tevékenységet kezdő egyéni vállalkozó kiegészítő tevékenységet folytatónak minősül, a járulékfizetési kötelezettség kezdetének napjától folyó év december 31-ig az érvényes minimálbér 60 százaléka után köteles havonta fizetni a 10 százalékos baleseti járulékot. A képviselő megjegyezte, hogy önálló indítványuk mellett az Országgyűléshez még számos, a társadalombiztosítási törvény módosítását kérő javaslat érkezett, s ez mielőbb szükségessé teszi a vonatkozó jogi szabályozás összefüggő, teljes átgondolását.

A tb-járulék csökkentés azoknak a kis jövedelmű vállalkozóknak segítenek, akik a törvény legutóbbi módosítása után bírált, a megállapított minimum járulék összeg nagyságát – tette hozzá *Report* Katalin (MDF). Az egyéni vállalkozók közül az utóbbi időkben sokan visszaadták iparengedélyüket, mások pedig engedély nélkül végeztek szolgáltatásaikat.

(k. f.)

*

(MTI) Az új építésügyi törvény szakmai koncepcióját tárgyalták az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottságának kétnapos kihelyezett ülésén csütörtökön Pécsett. Az előterjesztést ismertető *Pataky* Szabolcs, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium építésügyi főosztályvezető-helyettes államtitkára bevezetőjében hangsúlyozta: az új törvénykoncepció környezetvédelmi indíttatású célja: az életminőség javítását szolgáló, az épített és a természetes környezet harmóniájának fenntartása. Új eleme a tervezetnek, hogy egyenrangúnak tekinti a magán-, valamint a köztulajdon érdekeit, és érvényesíti az Európai Közösség erre vonatkozó normáit is. A tervezet egységes rendszerben határozza meg az épített környezetet érintő központi, önkormányzati és a társadalmi-szakmai szervezetekre háruló feladatokat, hatásköröket. Kiemelt szerepet szán a főépítészi rendszernek. A számos szakmai és hatásköri problémával küzdő jelenlegi hatósági rendszer átalakítására a koncepció három változatot is ajánl.

Döntött a Legfelsőbb Bíróság

Megjelenhet az Új Hölgyfutár

(MTI) Tévedett a Fővárosi Bíróság, amikor kimondta, hogy az *Új Hölgyfutár* című művészeti magazin 1991 márciusában megjelent szökőszámának címlapja sérti a közerkölcsöt, s ennek alapján megtiltotta a lap nyilvános közlését. A tévedést a Legfelsőbb Bíróság dr. Horeczky Károly által vezetett háromtagú tanácsa állapította meg, fellebbezési eljárás alapján, tárgyaláson kívül hozott és május 11-én írásba foglalt, de nyilvánosan ki nem hirdetett végzésében. A Legfelsőbb Bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság végzését, és elutasította a Fővárosi Főügyészség indítványát. Megállapította, hogy a lap nyilvános közlését felfüggesztő határozat hatályát vesztette. A Legfelsőbb Bíróság végzése szerint a sajtótermék közerkölcsbe ütközését csak akkor lehet megállapítani, ha ezen jellege a közfelfogás szerint egyértelmű és vitathatatlan. A sérelmezett grafikai alkotás közerkölccsel való összeférhetőségének megítélésekor a Legfelsőbb Bíróság abból indult ki, hogy az nem az állami címert ábrázolja. Egyes elemei ugyan emlékeztetnek rá, de *„A koronás alakzat körüli »ördögangyal« alakok durva meztelensége önmagába nem ütközik közerkölcsbe, a koronás alakzathoz való kapcsolódás pedig a jelenkori közállapotokra, a sátáni erők pusztításának veszélyére való figyelemfelhívásként is értelmezhető.”*

Kormányrendelet a tudományos ösztöndíjasokról

Cselekvési program angolnavész esetére

(Folytatás az 1. oldalról)

A kormány úgy határozott, hogy ezentúl az egzisztenciahitel a Kincstári Vagyonkezelő Szervezet által értékesítésre kerülő vagyontárgyak megvásárlásához is igénybe vehető legyen. Ennek érdekében az 1992. évi költségvetést úgy kell módosítani, hogy a Kincstári Vagyonkezelő Szervezet bevételei megoszoljanak a folyó költségvetés és az államadósság csökkentése között.

A továbbképzés megváltozott követelményrendszeréhez igazította a minisztertanács a tudományos továbbképzésről szóló rendeletet – folytatta Juhász Judit. A mostani rendelkezés alapján a belföldi ösztöndíjas továbbra is 36 hónapon keresztül kap ösztöndíjat, de ha ez idő alatt egy hónapnál hosszab idejű külföldi ösztöndíjat, illetve meghívást nyer el, annak idejére fizetés nélküli szabadságot kérhet, s a külföldi tartózkodás nem számít be a hároméves ösztöndíjba. Így a külföldi tanulmányokra fordított idő nem csökkenti a belföldi ösztöndíj igénybevételének időtartamát. A tudományos továbbképzés és a tudományos fokozatok elnyerésének rendszere a közeljövőben megváltozik, a mostani rendelkezések az átmeneti időszakban küszöbölik ki az ösztöndíjasokat érintő hátrányokat.

A miniszterek megtárgyalták a tavalyi balatoni angolnapusztulás okairól készült jelentést és cselekvési programot határoztak meg, hogy újabb halpusztulás esetén egyértelműek legyenek a felelősségi és feladatkörök. Az angolnapusztulás oka szakértői vizsgálatok szerint alapvetően a fonálféreg volt, bár több kedvezőtlen tényező is hozzájárult a katasztrófához. Az elfogadott intézkedési terv alapján a Fölművelési Minisztérium felfüggesztette az angolnatelepítést a Balatonba, és feloldotta az elekromos háló használatával kapcsolatos korábbi korlátozásokat.

László Balázs szóvivő nemzetközi kérdésekre térve elmondta, hogy a kormány foglalkozott a „vízlépcsőszerződés” megszüntetéséből következő feladatokkal. Kijelölték az időszerűvé vált tennivalók végrehajtásáért felelős minisztereket. A feladatterv például a közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter feladatai közé sorolta a beruházással kapcsolatos kisajátításokból, valamint az elrendelt építési tilalmakból, az építési beavatkozás következtében keletkezett kártalanításokból és a beruházásban részt vett vállalatok jogfenntartásából eredő peres ügyek rendezését. Ugyancsak ő felel az egyes ingatlanok, létesítmények telekkönyvi nyilvántartásának tulajdoni, kezelői jogának rendezéséért, valamint a dunai vízi út programjának kidolgozásáért.

K. F.

MEZEI ANDRÁS:

MITIŐK

A „legvidámabb barakk" reklámképéhez: kellettek nekik az álellenzékiek, kellettek nekik azok az ellenzékiek, akik így vagy úgy szóba álltak velük, hagytak maguknak díjakat, elismeréseket adni! Akik „megőrizve távolságtartásukat" mégis vállaltak szakmai, társadalmi, tudományos és kulturális funkciót. Kellettek nekik azok az ellenzékiek, akikkel ők párbeszédet folytathattak, azok is, akiknek megadhatták az asztal alatt az anyagi elismerést, az asztal felett a mártírglóriát. Okosan tudták, hogy a szovjet megszállás alatti hatalmukat tízmillió MSZMP-tag se legitimizálhatja, úgy, mint egyetlen-egy neves ellenzéki. Kellettek nekik a sértődöttek, akik távolságtartó méltósággal fogadták el az elismerésüket. A „jó magyar arcok", a bajuszok, avagy, amit ők „jó magyar arc"-nak képzeltek. Az értékek, az igaziak is — kellettek nekik: népi írók a díszpáholyokba, a rendszeres vacsorákra a fehér asztalok köré, akikkel (különösképpen a kezdetekben) lepógározták az „urbánusokat". Aztán a bebörtönözöttek, az „56"-osok, akiket ők csuktak le, ők engedtek ki, akiket indexre tettek, és akiket tömegkiadásban adtak ki, az újra Kossuth-díjasok, akkor már Déry, és más urbánusok is a fehér asztalok vacsoráinál — kellettek nekik. A színház, a filmipar, a képzőművészet, a könyvkiadás állami finanszírozása deficitre való tekintet nélkül, mint az értelmiséggel kötött hallgatólagos egyezmény, amit a korlátozott szabadságért adtak cserébe: kellett nekik.

Kellett a zsidófélelem, hogy addig jó, amíg itt vannak a szovjet csapatok. — Kellett nekik. Egyféle parasztértelmiség nemzetiszínű populista bolsevizmusa, a kozmopolita *nemzetietlenség* ellenében — kellett nekik. Mindazok félelme a rendszerváltás gondolatától is, akik pedig sose voltak moszkoviták, kiket európai baloldaliságuk vitt bele a sztálini csapdába: kellett nekik. Az illyési nagy nemzeti összekacsintásokban való „cin kosság". — A technokraták felvonultatása, a reformisták nagy illuzionizmusa, mind-mind: kellett nekik. A hírhedt 3 T jelszava: a támogatott, a tűrt és a tiltott kategóriák felállítása, hogy a tiltott legyen a rejtve támogatott, a tűrtek üljenek a kulturális kormányzat jobboldalán, és a támogatottak legyenek a hatalom ebei, kiket a nemesebb vadak felhajtására használ a gazda — ez a „rend" így kellett nekik. A „legvidámabb barakk" jóhíre az utazások szabadságának kiterjesztésétől a csak Nyugaton publikáló írókig — az a felemás „konszenzus", ahogyan létrejött, akként kellett nekik. A téesz és a háztáji szimbiózisa, az úgynevezett második gazdaság, a gazdagodás, polgárosodás, telkek: kisemberek félteni valója — benne a korrupció hajtóereje, a nagy korruptokat megvágó kis korrupciók „demokratizmusa", mint a feldíszített nagykapuk melletti kiskapuk Magyarországa mind-mind csak akként működött nekik. Az apró, a már ritualizált kis koncepciós perekkel való lefényítási rendszer „húzd meg-ereszd meg" üzenete egy-egy folyóiratszerkesztő leváltásával — a „hőscsinálás" csinált válságai és kiegyezései — ha nem jön Gorbacsov — épp így kellett nekik. A „nagy mumustól", a Szovjetuniótól való távolságtartás imidzse, a „kisebbik rossz"-szal való boldogításos fenyegetés állapota — kellett nekik. A visszafogott, a lassan adagolt reform. A reformerek megszervezett állami státusainak rendszere az akadémiai intézetekben, az ellenzék állami alkalmazása mindenütt, ahol csak lehetett — nekik kellett.

De bevallható-e, hogy körülöttük a „tömjétek be a számat, azért ordítok"-féle kiabálók csak úgy hemzsegtek? Bevallható-e, hogy a kádári és az aczéli manipulációk nekik is kellettek? Hogy volt idő, amikor a korábban vaskosan szektás kommunisták is olcsó mártírglóriát szerezhettek? Hogy de mennyien vannak azok között is, akik most kinemzetiesedtek, de épp oly szektások — bevallhatják-e: itt csak az maradt hoppon, néha éhkoppon, akivel a hatalom nem manipulálhatott, de már más veszély rá nem leselkedett: lehetett becsületesnek lenni, miközben az Én, Te, Ő, Mi, Ti, Ők-féle ragozások összekeverédése a kölcsönös manipulációkban bizony kitetszett. — Hogy is volt? Hogy lehetett, hogy Déryt, a letartóztatása napja előtt (hogy ne menjen el ama gyülésre, mert...) Aczél figyelmeztette? Hogy Déryt a börtönből való kilépésekor Kádár János délután kettő órára magához invitálta? Hogy Déry nem ment el Kádárhoz délután kettő órára, mondván, hogy az a szieszta ideje, hanem csak utána, délután 16 órára ment el Kádárhoz Déry...

Hogy majd mindannyiunknak a magunk kis kellemetlen bevallanivalóit mily nehéz bevallani...

BÁLINT B. ANDRÁS:

Egy sétáló feljegyzései

Az újságárus kurjongat, én tehát vásárolok. A két napilap és a szokásos szexújság mellé — hoppá — kérek egy Új Hölgyfutárt. Igen, egy avantgárd irodalmi-művészeti folyóiratot; az ára nem számít.

Életre és irodalomra úgysem telik.

Mindez tavaly tavasszal történt. Abban a bizonyos márciusi számban jelent meg Bernáth (y) Sándor címergrafikája, amely több mint egy esztendőn át foglalkoztatta a címertanra kevéssé fogékony politikusokat és jogászokat. Ez a Bernáth (y)-rajz magába foglalta úgy az ezeréves magyar eszmeiséget, mint a keresztény államideát. Tetszett, ezért megvettem. Tetszett, mert nem tartozom azok táborába, akik képtelenek röhögni önmagukon.

Sajátmagunkon, persze.

Felütöm a hétfői Népszavát, s a tizenkettedik oldalon megelégedéssel olvasom, hogy a Legfelsőbb Bíróság Horeczky Károly vezette tanácsa szerint tévedett a Fővárosi Bíróság. Mivel határozata szerint az Új Hölgyfutár tavaly márciusban megsértette volna a mélymagyar közerkölcsöt. Mindez ítéletileg kihirdettetett és közerkölcsileg megítéltetett. Egy politikai réteg szemléletében. Amely tekintheti többségnek, frakcióközösségnek, koalíciónak önmagát — de a morál letéteményesének semmiképpen.

Miből áll és terepszik a mi magyarságtudatunk? Mindenesetre nem abból, hogy belehazudunk a tükörbe. Nem a Himnusz himnikus strófáiból és a Szózat zengzetes strófáiból. A címer igenis jobbrabalra dőlhet, akár a koronán a kereszt. Nem jó, ha dől, de ha egyszer... akkor mi a csudát csináljunk?

Azon a címlapgrafikán szarvas ördögként jelennek meg az angyalok. Vihognak, magukhoz nyúlnak. No és? Könyörgök, a magyar históriának nem voltak szűz angyalai. Nem voltak szűz pillanatai, hacsak nem értünk rá, hogy hazudjunk önmagunknak.

Magyar vagyok és a magyarságomat nem sérti, ha bizonyos jelképeinket profanizálják. Hitemet és kereszténységemet nem bánthatja, ha Jézust fejjel lefelé szögezik föl a bitóra. Meghal — és a harmadnapon föl fog támadni.

Főhajtással köszöntöm — és köszönöm — a Legfelsőbb Bíróság ítéletét.

Élet és Irodalom Alapítvány

Bankszámlaszám: OTP BANK

217-98089/580-004339

GÉCZI JÁNOS:

Szőr

A független szatirikus hetilap bajusz- és szakállváltozatok sokaságát ajánlja. Több formát tudott megmutatni, mint amennyit annak idején mi, nonkomformista egyetemisták találtunk — és viseltünk — szegedi éveinkben. Azok a szép arcszőrzetes idők! Amikor nem mehettünk úgy kocsmába vagy vizsgára, hogy ne illették volna gúnyos szavak öntudattal ápolt ékességeinket. A bajusz- és szakálltartás függetlenségünk szimbóluma, lazaságunk kihívó jele, szabadgondolkodásunk árulója volt — no meg a világ kényelmes elfoglalását jelző üzenet: mi itt vagyunk, van időnk. De magunkra vonatkozó állítás is volt eme sokféle szőrzet: a felnőttségé. Tanáraink kevesebbje is Kossuthot, Táncsicsot, Széchenyit formázott — leginkább őket kedveltük, no és a Deák-, meg a Cholnoky-formájúakat. Szerettük ezt a bújócskát, mert így lehettünk leginkább — merthogy az volt az érték — függetlenek. A sajátosra nyírt arcszőrzet akkor még csupán jelként funkcionált. De senkinek nem volt kedve ahhoz, hogy annyi legyen csupán, amennyit ez a jel jelenthet.

Fiatal, rendben tartott, büszke pofázmányok — ilyennek látom volt magunkat. Amely arcokra — mintegy a fegyelem megnyilvánításaként — ráraktuk a szimmetriát (a rend kifejeződését) fokozó bajuszt és/vagy szakállt. Felerősítettük magunkat, igényeinket, lehetőségeinket: igen, ma, középkorúvá öregedve, meglehetősen mosolyogtató egy sima kölyökarcon a puha angyalszakáll vagy a halványuló kackiás bajusz.

Aztán, most, tizenöt év múltán, ahogy beszürkült az egyetemista korunktól különleges gonddal nevelt szőrzet, megváltozott alatta az arc. A szőrviselők többsége pedig ott van a képviseleti szervezetekben, az illetékes és kevésbé illetékes körökben — ott, ahová jutni senki korábban nem gondolt.

Nos, a mértékletes és higgadt vonású arcokról nem lehet, nincs többé mit mondani. Nincs többé baráti ábrázat, amire úgy lehetne nézni, hogy elhiggyem: olyan elemekből áll, amely a józanság és az emberi szenvedélyesség vonásaiból rakódik egybe. Fúriák járják be Magyarországot, és mindenkire saját szenvedésük kifejezéseit aggatják, eltorzultráncokat, riasztó rángásokat, lefittyedt vagy harapdálástól dagadt ajkakat, kitágult pórusokat, puffadt szemhéjakat, neurotikus vájatokat. És a tekintetek! Sehol ama emberi, megértő, figyelő, részvételteljes, amelyet jobb lélekgyógyászok orvosinak neveznek, helyettük izzó golyóbisok, eres-enyves vibrálások, tompák, fénytelenek, álmatlanok, gondban elmerülők, izgatottan forgók és így tovább. Sehol az, amibe belenézve — vagy tizenöt éve — biztatást éreztünk legbensőbb gondolataink elmondására. Nem a tenniakarás komoly elszántsága látszik közembereink izzadt arcán, de valami görcsös akarás, önmaga mindenekelőtti megvalósításának igyekezete, a kényszeresen vállalt közösségi gond jeleinek láthatóan hősies viselése. Választottjaink-képviselőink ikonográfiájának egyetlen üzenete, hogy igen, mi (a választottak) most feltétlenül megoldjuk helyettetek (a választók helyett) mindazt, amit a történelem nem tudott, amit a körülmények nem engedélyeztek. Nincs önkímélet, lazsálás — szenvedünk, de teszszük a nép által meghatározott dolgunkat (és mindezért képesek vagyunk lemondani a személyiségünkről).

A szétdúlt arcok nekünk, régi barátoknak szóló üzenetek. Az erkölcstan felé kellene terelni gondolatainkat, vagy legalább az erkölcs felé (ha egyáltalán tudjuk, mi a különbség e kettő között). Pedig ennek egyértelműsége meglehetősen silány. Az, mert hasonlít egy választási plakátra — aktivizálni akar. És csupán egy módon: hogy hangos sóhajjal könnyebbüljünk meg. Hiszen az ország gondjainak viselése, hála az égnek, nem a mi csenevész, családtól-munkától-élettől megroskadt vállunkra szakad. Eszünkbe se juthat, hogy mi mindezt kibírnánk. Hogy ott legyünk. Ezek az arcok részvétet követelnek. Taszítanak. Hiszen helyettünk vállalják az áldozatot, azt, amit mi meg sem tudunk szabatosan határozni. Leginkább, mert ez sem tartozik reánk. Csupán azokra, akiké a szenvedő vonásokkal megrakott sok arc.

És mit mutatnak azok a régmúltat idéző bajszok és szakállak e szétmállott arcokon? Persze hogy a régi magabiztosságot, ön- és éntudatot, méltóságot és felelősséget. Persze hogy a rendet, az összefogottságot.

Kiss Ilona: Kártyaszenvedély

Hát igen: mégiscsak kétjelentésűek ezek a fizimiskák. A szőrzet szintjén a kiművelt, gondolkodásra hajló értelmiségi lét, s alatta a himi-humi megcsalatás és a csalás van. Mindegyik ezeregy változatban. Ambivalencia a csinosra nyírt spanyolszakáll, a kacsos parasztbajusz, az olaszos kecskeszakáll, a tömött népszónoki szőrzet, a háromnapos borostát mutató forma viselőjén. *Egyszerre igenek és nemek:* nincs az a számos és finom átmenet, amely az árnyalt meggondolásokat, belakott, türelmes sorsot és szenvedélyes életet jelölné. Szó ami szó, ez a fekete-fehér séma szerinti mutatványoskodás rettentően kispolgári. Nincs benne semmi természetes.

ÉS-klub

Végh Antal író lesz az Élet és Irodalom klub vendége július 2-án, csütörtökön az Almássy Téri Szabadidőközpontban. A beszélgetés este hat órakor kezdődik, a belépés díjtalan.

A POLITIKAI LOGIKA INDISZKRÉT BÁJA

Felszólalás az Új Hölgyfutár-ügy fellebbviteli szakaszában

Tisztelt Legfelsőbb Bíróság!

Engedjék meg, hogy jelen alkalomból felhívjam tisztelt figyelmüket néhány olyan tényre és összefüggésre, amely az eljárás mostani pillanatáig talán homályban maradt.

Hadd szögezzem le, hogy az Új Hölgyfutár szóban forgó száma, illetve borítója csak közvetve, a sajtótörvényben rögzített, de ki nem fejtett közerkölcs kategóriáján keresztül került a Fővárosi Főügyészség kezdeményezése alapján a jog hatálya alá. Az ügy jogi elemzésének kulcskérdése így nem jogi, hanem erkölcsi természetű.

Mivel az eljárás megindulása óta eltelt lassan egy év bizonyos történeti távlatot ad az ügynek, nyugodtan állítható, hogy a borítón szereplő műalkotás elítélésének erkölcsi alapja nincs. Ha ugyanis pusztán az ábrázolás állítólagos obszcén eszközeit kárhoztatjuk erkölcsileg, az újságos standokon és boltokban bőven — bár szerencsére már többnyire fóliázva — kapható hetero- és homoszexuális pornográf kiadványok forgalma és minősége ezt az álláspontot komolytalanná teszi. Ezt a megközelítést lényegében a Fővárosi Főügyész úr is elveti, amikor nyomozást megtagadó határozatában kizárja a közszeméremsértésnek minősítés lehetőségét.

Marad a korona és a hivatkozott eszközök együttes jelenlétének kérdése. Ezzel kapcsolatban itt az ideje, hogy nyíltan kimondjuk: az elmúlt fél év egyre elfajulóbb közéleti és politikai vitái és feszültségei, sőt konfrontációi az eddig ingadozók számára is világossá tehetik, hogy a szóban forgó borítón szereplő műalkotás — amely a tartalomjegyzékben is műalkotásként szerepel! — azt ábrázolja, amit az alkotó ebben az országban történni lát: marakodást a hatalomért, amelyben a magyar népnek az a szerep jut, hogy hivatkoznak rá. A művész eme, meglehetősen borús és keserű látásmódjával természetesen nem kötelező azonosulni, vagy akár csak egyetérteni, egyéni ízlésszempontok alapján vitatkozni lehet vele, el lehet vetni stb. — egyet nem lehet: létjogosultságát elvitatni. Hogy ezt az értelmezést nem csupán én adom, és nem csupán a grafikusművész, arra több bizonyíték is van: utalok itt dr. Kulin Ferenc irodalomtörténész, Elek István politológus, dr. Ómolnár Miklós újságíró szakvéleményeire, amelyek a T. Legfelsőbb Bíróság rendelkezésére állnak. De hadd csatoljam dr. Szabó Györgynek, az irodalomtudomány kandidátusának a Magyar Nemzetben 1991. június 7-én megjelent cikkét (1. számú melléklet), s idézzem értelmezését: „A magam részéről, mivel a rajzot teljes egészében megfejteni nem tudom (főleg a címerpajzsban elhelyezett ábrák kivehetetlenek), inkább magát a jelenséget ajánlanám olvasóink szíves figyelmébe, ezt a szándékos elborzasztást, mely e grafikában kétségtelenül megvan ezúttal; s még inkább a mögötte meghúzódó lelkiállapotot, mely ihletője lehetett. Ez ugyanis szemlátomást a keserűségé. Szerzőjét, meglehet, az az únos-untalan nemzeti jelképeinkkel előhozakodó gyakorlat ingerelte, mely természetes visszahatás ugyan az eltelt negyven év »internacionalizmusára«, de gyakran üres retorika inkább, semmint mélyen átérzett hazafiság, most nem is szólva a Szent Koronát szégyenletes szellemi manipulációkra felhasználó demagógiáról. A rajz megfejtése ezért feltehetően az aláírásban van, a »magyarok zsenik« széles mellényének gúnyoros idézésében. Szitok ez a rajz, de e buta (és ártó) nagyképűség ellenében, akár káromkodás is, mely keresi jelképrendszerét (más kérdés, szerencsésen találja-e meg); kiáltás, mely elcsuklik, ütés, de védekezésül. Nem először történik ilyesmi a kultúra történetében, kivált az avantgarde részéről... Azt se hagyjuk számításon kívül, hogy az irónia, mely itt szélsőséges formájában nyilatkozik meg, mindig szégyenlősen takart érzelmességet jelez; esetünkben sem tételezhetünk fel mást..." A cikk más részleteit is figyelmükbe ajánlom.

Ugyancsak hadd hivatkozzam dr. Szörényi Lászlónak, az irodalomtudomány kandidátusának a Magyar Hírlap 1991. június 17-i számában közölt *Följelentem a magyar irodalmat* című írására (2. számú melléklet), amelyben többek között ezt mondja: „Torgyán Józsefet... senki sem tájékoztatta diákkorában, hogy egy folyóirat címlapja — főleg, ha grafikai megoldásában hozzáhangolódik egy RÉM című tematikus számhoz — kifejez valamit a folyóirat egészéből... Nekem, mint a lapban szintén író nemzetárulónak, persze ez a kép csak annyit mond, amennyit perverz értelmem felfogni képes: a magyar történelem RÉM-es, ördögi erők játékszere volt sokáig, s ennek ellenére — a Pokol kapui ellenére — élünk még és vagyunk. De a torgyáni pörösítés beindította végre gutgesinnt elmémet, s ezért — kérem alázattal — feljelentem a magyar irodalmat."

Végezetül hadd hivatkozzam röviden Lévai Júlia kritikus eszmefuttatásának — ez a Magyar Hírlap 1991. november 8-i számában jelent meg — ránk vonatkozó értelmezésére. (3. számú melléklet): „Az utókor joggal fogja hiteles ábrázolásként számon tartani az Új Hölgyfutár drasztikusan (és ízléstelenül) szókimondó címlapját, mert itt valóban az történik, amit az ábrázol. A magyarság és a nemzet szimbólumai körül angyalok és ördögök egyaránt önmagáért való, magamutogató játékot űznek, olyan vágyakat élnek ki, melyeket csak önmaguk belső gerjedelme táplál, kívülről ugyan nem kelti fel azt semmi."

Dr. Kulin Ferenc, Elek István, Ómolnár Miklós, dr. Szabó György, dr. Szörényi László és Lévai Júlia értelmezésének helyességét, amely egybevág a grafika alkotójának és a folyóirat szerkesztőségének véleményével, közvetve az is alátámasztja, hogy a T. Fővárosi Főügyészség az eljárás megindítása előtt — noha műalkotásról és erkölcssérelemről beszél — nem kért fel sem művészeti, sem esztétikai, sem etikai szakértőt véleményezésre, nézetem szerint azért, mert nem volt biztos benne, hogy álláspontját a szakvélemények alátámasztanák. Ezt a gyakorlatot sajnálatos módon az első fokú bíróság is követte, megtetézve azzal, hogy a rendelkezésre bocsátott szakvéleményektől eltekintett.

Álláspontjának vitathatóságát a Fővárosi Főügyész úr is elismerte, dr. Torgyán Józsefnek írt és az Új Magyarországban publikált válaszában. (4. számú melléklet.)

Ha már most az Új Hölgyfutár címlapján szereplő alkotás erkölcsileg hibátlan — márpedig a fentiek alapján ebben biztosak lehetünk —, kijelenthetjük, hogy a közerkölcssérelem emlegetésének elfogadható, bizonyítható értelme nincs.

Felmerül a kérdés: ha a vitatott címlap a jog hatálya alá az erkölcs fogalmán keresztül került, erkölcsileg pedig hibátlan (vétkességét egyetlen adat, szakvélemény, helytálló értelmezés nem igazolja), miben fogható meg az egész eljárás megindításának, illetve lefolytatásának értelme? Ez az értelem csakis a politikai kontextusban lelhető meg, tudniillik az eljárás megindulásának politikai összefüggései világosak, tényszerűek, és politikai logikája követhető.

Igazolja ezt az a tény, hogy az Új Hölgyfutár szóban forgó száma március elején jelent meg, a mű zászlóformában hetekig látható volt a Műcsarnok kiállításán, már a borítón elhelyezve feltűnt a tévé képernyőjén, illetve a Hócipőben is, mégis — ahogyan azt az ügyészség helyesen megállapította — érzékelhető visszhangot nem váltott ki. Az első ilyen értelmű megnyilatkozás a megjelenést követő két és fél hónap után Romhányi László főszerkesztő nevéhez fűződik, aki a Szentkorona c. lap emlékezetes tárgyalásának szünetében meglobogtatta a címlapról készült fénymásolatot — ez látható a Magyar Hírlap 1991. május 16-i számában (5. számú melléklet). Az ezt követő második munkanapon, május 20-án hétfőn hasonlóképp egy fénymásolatot lobogtatott meg parlamenti emlékezetes felszólalásában dr. Torgyán József (6. számú melléklet), amelyben nem kevesebbet állít — az országgyűlési jegyzőkönyvből idézzük (7. számú melléklet) —, mint: „az anyag" (értsd, a lap borítójáról készült, rossz minőségű fénymásolat) „egy órával ezelőtt került a kezembe, de lényegében egész délelőtt izzott a telefondrót a parlamenti frakcióhelyiségben, a Független Kisgazdapárt Szoboszlai úti székházában, a lakásomon és a barátaimnál..." Vagyis maga is elismerte, hogy a telefonálók szilaj rohama csak május 20-án délelőtt kezdődött meg. Úgy vélem, a tények sorrendje és időpontja jelzi, milyen irányból és milyen motivációval: a figyelemelterelés érdekében.

A Fővárosi Főügyészség tehát kétségkívül rendkívül erős és indulatos politikai nyomás légkörében hozta meg eljárásindító döntését. Erre vonatkozó észrevételem, miszerint „hogy a kecskének is jusson valami, s az ügyészséget se érhesse a hazafiatlanság vádja, (a T. Főügyész úr) körvonalazta egy látszatintézkedésnek szánt jogi procedúra lehetőségét. Vagyis azt, hogy a szóban forgó, s egyébként is már elfogyott szám nyilvános közlését az ügyészség — a közerkölcs sérelmére hivatkozva — felfüggessze, majd pedig ezen intézkedésének jóváhagyását a bíróságra bízza." az Élet és Irodalom 1991. dec. 13-i számában jelent meg (*A káposztának megtiltani nem lehet*, nyílt levél dr. Bócz Endréhez, itt 8. számú melléklet). A Fővárosi Főügyész úr ezen értelmezésemet nem cáfolta meg.

Végül hadd észrevételezzem, hogy az elmúlt időszakban rendkívül felszaporodott és felerősödött a sajtó és a média különféle orgánumaira különböző irányokból nehezedő nyomás. Ám olyan orgánumhoz, amely mögött kisebb-nagyobb politikai erő áll, mind ez ideig jogi eszközökkel — véleményem szerint megfontoltan — nemigen nyúltak. L. például — két ismert és egymástól eléggé távol eső példát idézve — a Magyar Narancsot, amely szinte állandóan elvakult támadások kereszttüzében áll; illetve a Szent Koronát, amelynek ügyében, bár pere jóval korábban indult a miénknél, a bíróság óvakodik elhamarkodott ítéletet hozni (véleményem szerint helyesen). Nem fedezhető fel ilyen mértékű óvakodás az Új Hölgyfutár ügyében, nézetem szerint azért, mert egy avantgarde művészeti periodika mögött csak szellemi erő állhat, ami viszont nálunk egyelőre sajnos nem politikai tényező — egyfajta gyalogáldozatként ez a fórum tehát odavethető.

Mivel meggyőződésem, hogy a Tisztelt Fővárosi Főügyészség döntését politikai logika motiválta, kifejezem azon reményemet, hogy a Legfelsőbb Bíróság bölcs döntése elzárja annak útját, hogy a politikai nyomásgyakorlás a magyar demokráciában jogformáló tényezővé válhasson egy olyan precedens megteremtésével, amely beláthatatlan utat nyit meg.

1992. március 20.

Tisztelettel:

Szkárosi Endre

PONT

[A Legfelsőbb Bíróság 1992. május 11-én keltezett ítélete, amely az első fokon eljáró Fővárosi Bíróságra június 4-én érkezett be, annak korábbi ítéletét megváltoztatva elutasította a Fővárosi Főügyészség indítványát, amely az új Hölgyfutár (a továbbiakban: ÚHF) Rém-számának nyilvános közlését — a közerkölcs sérelmére hivatkozva — megtiltani javasolta; egyben hatálytalanította a Fővárosi Főügyészségnek a lapszám nyilvános közlését felfüggesztő határozatát.]

A művészet és a sajtó szabadsága nem kizárólag a művészek és a sajtó számára fontos. Egyelőre nem lett eredményük a cinikus és kicsinyes politikai számításoknak, amelyek az ügy kirobbantásával a jogalkalmazást kényszerpályára kívánták terelni: nem született olyan jogi precedens, amely a művészet több ezer éves működési törvényeibe történő, kívülről, felelőtlenül és műveletlenül kikényszerített beavatkozást intézményesítette volna.

Pereskedés, valamint jogi és közéleti önvédelmi tanfolyamok helyett szívesebben csináltunk volna újabb lapszámokat. Az elmúlt egy esztendőben lebonyolítottunk egy nemzetközi fesztivált (Polypoézis), kiadtunk egy magyar—olasz nagylemezt (Hangmánia), készítettünk továbbá egy ÚHF-összeállítást, amely Kanadában jelent meg (INTER). Az ÚHF-szerzők és -olvasók iránti adósságainkat most már törleszthetjük: be fogjuk fejezni elkezdett »ÚHF Ki Micsoda&Történet« című dupla számunkat.

Az ÚHF megköszöni mindazok segítségét, akik az első perctől kezdve a művészet oldalán álltak, támogatásuk erőt adott a küzdelemhez. Sokan voltak. Ellenfeleink — ők is sokan — alulmaradtak, mert az általuk bevetett politikai nehézbombák (karrierizmus, korrupció, hatalomvágy, tekintélyuralom) ellen »a magyarok nyilai«, mint sokszor a nehéz időkben bevált fegyvernek bizonyultak. Folytatjuk tehát.

Hiszen sötét látomásunkat maga az élet igazolta, miként azt is, hogy a magyarok zsenik.

Bernáth(y) Sándor

Szkárosi Endre

Kiss Ilona rajza

„sors" követelményei iránti érzéketlenséghez. Ez a „hígmagyarság" nem azért volt rossz, mert behozta a felvilágosodás és a liberalizmus eszméit, hanem mert Németh szerint nem dolgozta fel a hazai viszonyok számára; az irodalmat pedig egy olyan nyugatias „literátorság" irányába terelte, mely háttérbe szorította az irodalom sajátosan kelet-európai közösségi, váteszi, prófétai hivatását.

A romlás másik oka Németh szerint: az asszimiláció. A torzulások közepette a magyarság a nyugati útnak azokat a viszonylagos pozitívumait sem tudta megvalósítani, amelyek egy „szerves" polgári fejlődésből fakadtak. A modernkori fejlődés fő haszonélvezői így a „jöttmagyarok" és „félmagyarok" (a német, szláv és főleg zsidó asszimilánsok) lettek, akik ösztönösen felismerték, hogy elég, ha a magyarság híg, felszínes vezető rétegéhez idomulnak. Így került „kisebbségbe" a magyarság. A magyar „sorsot" átélő „mélymagyarok", Berzsenyitől Kemény Zsigmondon át Adyig, mind elszigetelt, magányos, hatástalan, tragikus torzók maradtak.

Németh szerint az asszimiláció legpusztítóbb ereje az 1860–1880-as évekre esett. Az értelmiség mindjobban elidegenedett a néptől. A XX. század azonban új szakaszt nyitott: a magyar tehetségek kezdtek magukra találni. Igaz, a Nyugat folyóirat nagy írónemzedékét a zsidó „impresszáriók" még az „esztétairodalom" karámjába terelték, de a magyar tehetségek „felszivárgása" erősödött, s az új írónemzedékben végre önállósodhat a magyar szellem.

A világháború közvetlen veszélye, majd kitörése 1939-ben Németh szerint új helyzetet teremtett: mivel a Nyugat cserbenhagyta a kelet-európai kis népeket, s dekadenciájában amúgy sem tudott komoly ellenállást tanúsítani Hitlerrel szemben, a magyarság számára az önmegőrzés ideje jött el, vissza kell húzódni a „belső körre", ösztönözni a faji „magvasodást". A faji és szociális érdekek itt „csaknem egybeesnek" – ismételte meg Németh Szabó Dezső s a népi írók régi gondolatát. Ezért a faji, illetve szociális alapon álló magyar értelmiségnek össze kell fognia. A „faji oldalon ragadtak" mondják: faji jogainkat társadalmi igazságtevéssel akarjuk biztosítani; a „szociálisok" viszont válaszolják ezt: „föladunk minden »taktikai« szövetséget azokkal a polgári rétegekkel, akiket mi tőkéseknek mondunk, ti pedig idegeneknek mondtok." Ezt a folyamatot Németh szerint még segítik is az új háborús fejlemények. A zsidó asszimiláns értelmiséget az új viszonyok (nyilván a zsidótörvények révén) leválasztják a középosztályról, a német asszimilánsok disszimilálnak, Hitlerhez húzódnak. A német–orosz háború lélegzethez juttatja az országot, a mérhetetlen veszélyek között szélárnyékban maradva lehetőség nyílik a „kisebbségi" magyar sors oldására is.

Eddig a *Kisebbségben* köteteiből kiolvasható Németh László-i koncepció. A háborúban 1943 elején bekövetkezett fordulat hatására az egész építmény összedőlt.

„Meggyőző tévedések"

Ennek az írásnak nem célja a fentebb ismertetett koncepció részletes bírálata s annak kimutatása, hogy mi volt átvett s mi eredeti benne. Az építmény, bármily nagyvonalú és sok helyütt találó volt is, szinte minden pontján kikezdhető és cáfolható. Az a megállapítás alkalmazható rá, amelyet Németh egy Hamvas Béla-tanulmányról írt: „Nem úgy nem igaz, hogy az igazság keveredik benne a tévedéssel. Magában az igazság elröpítésében, gyorsulásában, pályájában lappang ott a hiba – amíg olvasom, egy pillanatra sem hagyhatom abba a jelentős felismerésekre válaszoló helyeslést, s egy pillanatra sem szabadulhatok attól a kínos feszengéstől, melyet a meggyőző tévedések jelenlétében érzünk." S ezek a tévedések Németh esetében – bármily megejtő lendülettel fejtette is ki őket – nem is olyan meggyőző hatásúak, noha amikor íródtak, bizonyára sokkal több erő volt bennük.

Csak néhány ellenérvre utalunk. A nyugati fejlődést semmiképpen sem idealizálhatjuk. De ez a fejlődés nem rekedt meg tartósan, ellentmondásai nem éleződtek tovább, hanem inkább „kulturálódtak". Közben új problémák támadtak, melyeket persze Németh nem láthatott előre: az ökológiai katasztrófa, a „harmadik világ" tudatosult nyomorúsága, a tömeges migráció, a fanatikus fundamentalista ideológiák veszélye stb. Mennyiség és minőség ellentéte a technika új korszakában nem bizonyult feloldhatatlannak, még ha a fogyasztói társadalom sok jogos kritikát vált is ki. Létrejön a demokrácia olyan gyakorlata, mely – bár nagy nehézségek és visszaesések közepette – a nyers többség elvét a kisebbségek s a „másság" iránti növekvő türelemmel és megértéssel egyesíti. A faji vagy nemzeti elv a fejlett országokban fokozatosan elveszíti uralkodó, az azonosságtudatot meghatározó jelentőségét, s mindjobban a bolsevizmusból kilábaló kelet-európai országok retrográd fundamentalista ideológiájává alakul. Kelet-Európa szorul a Nyugat segítségére, és nem megfordítva. S ami a magyar fejlődést illeti, annak Németh által interpretált téziseit – az asszimiláció „kártevésétől" a „hígmagyar–mélymagyar" fogalmakig, a több mint fél évszázadon át uralkodó, a magyar haladást képviselő XIX. századi nemesi liberalizmus eredetiségének és magyar voltának kétségbevonásáig, az esztéta és a társadalmilag elkötelezett irodalom szembeállításáig, az esztéta, pontosabban az (egyébként az alkotó Németh által is vallott) öntörvényű irodalom lebecsüléséig – már régen sokszorosan megcáfolták, s azóta megcáfolta a történelem is.

Hivatás- és üldözöttségtudat

Némethben, az ideológusban a zseniális intellektus két vonással párosult: nagy hivatástudattal és a folytonos üldözöttség ösztönével. Ez utóbbi tulajdonság végigkövethető Németh személyes életében éppen úgy, mint az iro-

dalmi közéletben megfigyelhető magatartásában. Nehéz volna kielemezni, hogy e három vonás hogyan és milyen mértékben táplálta és tagadta egymást. A nagy intellektuális tehetség a hivatástudatot is erősítette, s az üldözöttség, a „bekerítettség" tudatát mítoszteremtő gondolatokkal támasztotta alá. De harcban is állt a felfokozott éntudattól táplált hivatástudattal, s így sok esetben ellensúlyként működött: a hatalmas kritikai tehetség, melyet az emigrációban élő Szabó Zoltán 1974-es nekrológjában joggal Németh talán legnagyobb erényének tartott, az értékek méltánylásával párosult. Szellemi antiszemitizmusa sokszor ezért függesztődött fel, amikor valami egyéni zsidó értéket fedezett fel. Ezért tudta önállóan értékelni az olyan bonyolult vagy talányos szerzők műveit, mint Dilthey, Frobenius, Spengler. Ezért volt ideálja egy „görögségtől" ihletett magyar klasszicizmus.

De ami ma a Németh-egyéniségben a legtanulságosabb számunkra: hivatástudat és üldözöttségtudat együttese. Mindkét tulajdonság elősegíthette az alkotást, drámai erőt adott a gondolatnak, sőt a stílusnak is. Németh drámai tehetsége, ki tudja, mily sokat köszönhetett ezeknek a tulajdonságoknak. De melegágya volt a nagy előítéleteknek is, különösen mert együtt, egymást táplálva érvényesült. Sokszor a gondolati fogalomalkotásig követhetjük ennek nyomait – végső soron ezt tükrözte a „kisebbségben" fogalma is.

De tudjuk, az önmagát üldözöttnek érző könnyen válik üldözővé, s üldözöttség- és hivatástudat együttese termőtalaja a mitizált ellenségképek kialakulásának. Ebből a szempontból Németh tényleg Szabó Dezső követője, utódja és továbbfejlesztője volt. Így került nála a nagy „rontók" közé Kazinczy, az egész nyelvújító mozgalom, Kölcsey, Ignotus, Babits, Szekfű, így lett a baloldal a zsidók érdekvédelmi szervezete, a Magyar Nemzet c. lap, mely a háború alatt a magyar becsület egyik megmentője volt, a baloldal és a habsburgiánusok szövetsége a magyarság ellen.

Németh Lászlónak a Kisebbségben-korszakban írt ideológiai munkái nem tartalmaznak mának szóló valós üzenetet. A bennük megtestesült magatartásminta azonban hatékony és követőkre talál – ám epigonjaiból hiányzik az ő zseniális intellektusa. De nemcsak arról van szó, hogy a nagy intellektus és kultúra hiányzik; maga a gondolatkör, egy elfogultságaiban is nagyszabású utópia vált „történelmivé". S micsoda pszeudo-Németh László-iság támad egy ilyen – egyébként, sajátos módon, ma a győzteseket eltöltő – üldözöttségtudat és hivatástudat szimbiózisából? Két utat látunk. Az egyik egy népnemzeti populizmus, amelyet az „elitista" Németh mindig elutasított magától. A másik egy „néprajzos" népnemzeti ideológia. Ennek korábbi elemeit Németh „konzervatív oldala" kétségtelenül beépítette saját magyarságtudományába. De Németh László elfogultságaiban is merész gondolataitól megfosztva ez olyan ideológiává válik, melynek avíttságát és ájtatosságát csak erőtlensége múlja felül.

Pont – Az Új Hölgyfutárról

A Legfelsőbb Bíróság 1992. május 11-én keltezett ítélete, amely az első fokon eljáró Fővárosi Bíróságra június 4-én érkezett be, annak korábbi ítéletét megváltoztatva elutasította a Fővárosi Ügyészség indítványát, amely az Új Hölgyfutár (a továbbiakban: ÚHF) Rém-számának nyilvános közlését – a közerkölcs sérelmére hivatkozva – megtiltani javasolta; egyben hatálytalanította a Fővárosi Főügyészségnek a lapszám nyilvános közlését felfüggesztő határozatát.

Pont

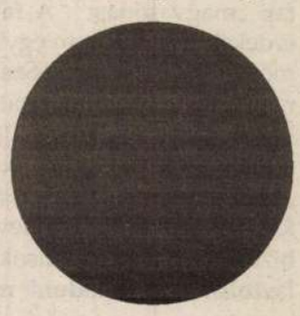
A művészet és a sajtó szabadsága nem kizárólag a művészek és a sajtó számára fontos. Egyelőre nem lett eredményük a cinikus és kicsinyes politikai számításoknak, amelyek az ügy kirobbantásával a jogalkalmazást kényszerpályára kívánták terelni: nem született olyan jogi precedens, amely a művészet több ezer éves működési törvényeibe történő, kívülről, felelőtlenül és műveletlenül kikényszerített beavatkozást intézményesítette volna.

Pereskedés, valamint jogi és közéleti önvédelmi tanfolyamok helyett szívesebben csináltunk volna újabb lapszámokat. Az elmúlt egy esztendőben lebonyolítottunk egy nemzetközi fesztivált (Polypoézis), kiadtunk egy magyar–olasz nagylemezt (Hangmánia), készítettünk továbbá egy ÚHF-összeállítást, amely Kanadában jelent meg (INTER). Az ÚHF-szerzők és -olvasók iránti adósságainkat most már törleszthetjük: be fogjuk fejezni elkezdett „ÚHF Ki Micsoda & Történet" című dupla számunkat.

Az ÚHF megköszöni mindazok segítségét, akik az első perctől kezdve a művészet oldalán álltak, támogatásuk erőt adott a küzdelemhez. Sokan voltak. Ellenfeleink – ők is sokan – alulmaradtak, mert az általuk bevetett politikai nehézbombák (karrierizmus, korrupció, hatalomvágy, tekintélyuralom) ellen „a magyarok nyilai", mint sokszor a nehéz időkben, bevált fegyvernek bizonyultak. Folytatjuk tehát.

Hiszen sötét látomásunkat maga az élet igazolta, miként azt is, hogy a magyarok zsenik.

BERNÁTH(Y) SÁNDOR
SZKÁROSI ENDRE

BERNÁTH(Y) Sándor

BERNÁTH(Y) Sándor

HAJDU ISTVÁN

Ítélvény

avagy ismét az Új Hölgyfutár koronájáról*

Én pedig úgy gondolom, hogy a *Fővárosi Bíróság* 1991. november 5-i végzése, mellyel megtiltja az *Új Hölgyfutár* már mindenki által jól ismert számának már mindenki által jól ismert címlapjával együttes közlését, jó és helyes döntést rögzít. Olyan döntést, mely a haza, a Magyar Köztársaság örökkön fennmaradásának sok-sok záloga közül – ha nem is a legfontosabb, de mindenképpen – az egyik leglátványosabb.

A nemzeti szimbólumok védelmé körül tapasztalható lazaságok, henyeségek mindig is megbosszulták magukat.

Majdnem napra 130 évvel a mi anomáliánk előtt például olyasmi történt a hazában, melynek bekövetkezte kihatásait szinte azóta is nyögjük. *Coronini*, Magyarország *főhadparancsnoka* 1861. augusztus 20-án panaszt emelt a *Magyar Sajtó* és a *Magyar Ország* című újságok ellen, mert azok külön-külön, de majdnem egyforma módon gúnyt űztek a nyitrai Pénzügyigazgatóság épületére frissiben visszahelyezett kétfejű sasos címerből, mondván, hogy az a madár jó dagadtra hizlalta magát a nép véres verítékén. Csúfolódtak még körmein is, és egyáltalán, nagyon tiszteletlenül tekintettek az ősi és dicső totemállatra. A gondos és lelkiismeretes főhadparancsnok, az *abszolutizmus* odaadó, hazafiúi híve természetesen följelentette a nyegléskedő lapokat és újságírókat, minek következtében az illetékes, a *Helytartótanács* leteremtette *Worafka* rendőrfőnököt és a cenzorokat slendriánságuk miatt. Egyben átutalta az ügyet a *királyi jogügyi igazgatónak* (Causarum regalium Director), hogy büntesse meg a vétkeseket. *Fluk Elek*, az igazgató azonban renyhének és gyengének, valami furcsa álobjektivitástól megvertnek bizonyult: nem átallotta ugyanis sebtiben már öt nappal később, 1861. augusztus 25-én az alábbiakat leírni: *„...a hírlapok szerkesztőit vagy a kérdés alá vont cikkek íróit törvényeink értelmében bűnvádi kereset alá nem vélem vonhatóknak, mert annak előrebocsátása mellett, hogy a kétfejú sas ő cs. kir. felsége sérthetetlen személyével nem azonosítható... törvényeink, jelesen a hármas törvénykönyv... szerint »felségsértést az követ el, ki istentelen kezét a Felségre teszi, feje után fegyverrel vagy méreggel leselkedik, vagy azon épületet, melyben a Fejedelem lakik, mulat vagy tartózkodik, megtámadja, a király ellen összeesküszik vagy összeesküvővel tudva, egyetért«... szóval, törvényeink szerint felségsértést csupán a Felség személye ellen és annak sérthetetlensége, úgy a királyi örökösödés elleni izgatás által követhető el."***

Úgy látszik, a rendpárti abszolutizmus sem vethette le az osztrákos slamperáj bogáncsait, különben hogyan is történhetett volna meg ilyesmi. Fluk úrnak bűnös módon egy szava sem volt a címerállat védelmére, tudomást sem vett arról, hogy ez esetben nem egy mezei madarat figuráztak ki a posztkurucok, hanem valóságos blaszfémiát követtek el. (Arról nem is beszélve, hogy a talpkőnek tekintett Tripartitum, következésképp Werbőczi István is felelőtlennek bizonyult, hiszen nem adott megfelelő és józan útmutatást az ügyben, hagyta az egész szimbólumproblematikát az ebek harmincadjára, vagyis tett rá.) Worafka, a kötelességtudó és hű rendőrfőnök pedig, akit először megróttak azért, mert nem cenzúráztatta a lapokat, most kénytelen volt bocsánatot kérni a szerkesztőktől, akik nevethettek a markukba. A birodalom megindult a végromlás felé, ami, s ez köztudomású, egyebek mellett az erkölcsök fellazulásának folyományaképpen alig kevesebb, mint hatvan év múlva be is következett.

Ilyesmi velünk nem fordulhat elő. A köztársaság – hála a jó szemű, jó erkölcsű és mindenekelőtt hazafias képviselőknek, a gondos és morálunkat, nézeteinket, de elsősorban azok tisztaságát híven óvó ügyészeknek és bíráknak – mindaddig fennmarad, míg a korona fénye makulátlanul megőrződik. S ha ez az említetteken múlik, bajunk nem eshet.

Annál is kevésbé, mert mint az a végzést tartalmazó kiadványból előtűnik, a Fővárosi Bíróság jó néhány feltételezést állítássá merevít, azok érvényét pedig általánossá, egyetemessé emeli. Ilyen a meztelenség és a közvélemény kapcsolatának frappáns megítélése vagy a keresztény hívők számának becslése. A végzésből kicsendül, még ha expressis verbis nem is kap hangot, az extra Hungariam non est vita érzeménye, igen helyesen. Ugyanígy helyénvaló az is, hogy az ítélettel a közerkölcs fogalma akarva-akaratlanul átpolitizálódik (ismét), és ennek révén flexibilitása rendesen irányíthatóvá válik.

Hangot kell adni afeletti örömömnek is, hogy az a tárgy, melyre Bernáth(y) Sándor „rajzolatából asszociálni" lehet, magába foglal mindannyiunkat itt és ott a Kárpát-medencében, s tiszteletre kötelezve bennünket, *ki is fejez minket.* (Ez már csak azért fontos, mert tudni való, hogy a tárgyak iránti leküzdhetetlen, metafizikus, egyúttal érzéki-esztétikai vonzódás az ember, az emberiség egyik ősi és jellegzetes ismérve, mellyel jó néhány specialista, többek között úttörő osztrák szakemberek a századfordulón – ott sem volt mindenki gondatlan – igen behatóan foglalkoztak.)

---

* Májusban és novemberben a Beszélő egy-egy írásban már foglalkozott e szomorú üggyel.

** Az idézet, az egészen más interpretációjú történet maga a Megbíráltak és bírálók című kötetből való (válogatta, sajtó alá rendezte stb. Mályuszné Császár Edit, Gondolat, Budapest, 1985)

BUKSZ, 1991. tél

A folyóirat három éve jelent meg először. Mintha tegnap történt volna, mégis, azóta megváltozott a szavak értelme. 1989 decemberében a szerkesztők nem hitték merésznek magukat, amikor leírták: „Alapelvünk a szakmai igényesség." Most is tél van, s ha korszerűek akarunk maradni, ugyanezt már másképp kell megfogalmaznunk, a mai új nyelvjárásnak megfelelően. „Alapelveink: bolsevista trükkök." Legyünk hát naprakészek, ez nem vicc, ma már többnyire e nyelvújítók adják a pénzt az ilyen folyóiratokra, vagy ha nem pont ők, hát azok a bankok, melyeknek saját bolsevista trükkjeik nyomán marad valamije mások trükkjeinek szponzorálására.

Tehát figyelem! Bolsevista trükkök a BUKSZ téli számából! Kezdjük a kisebbekkel. „Nem az a legnagyobb baj, ha baj van – írja rovatában Nádasdy Ádám –, hanem az, ha nem lehet kimondani, hogy baj van." Bár igaza lenne! Lukács Péter és Templom Katalin új pszichológiai könyvekről ad rövid bírálatot, Erős Ferenc régi Freud-könyvek új kiadásával foglalkozik. Major Iván, Vince Péter a kelet-európai és a magyar átmenetről írott munkákról szól. Laki Mihály Lengyel László könyvét teszi – hogy egyik nyelvújítónk kifejezését használjam – „az érem egyik serpenyőjébe". Érdi Péter remek esszét közöl a posztmodern természettudományról, s aki rájön, hogyan kell olvasni írását, már félig tudja is, mi az a posztmodern. Esterházy Péternek a *Hitel*ből kötetbe került tanulmányaihoz fűz kommentárt Rév István, szelíden megkérdezve: miféle szöveg jön létre, ha Nagy Imre és Van Basten egyazon mondat alanyai. L. Nagy Zsuzsa Horthy Miklós *Emlékirat*ait veti össze a történeti valósággal, s talán ad némi támpontot a mai Horthy-vitáknak, midőn így fogalmaz: „Horthy államfői megmérettetése valójában 1944-ben következik be. Csak ennek ismeretében válaszolható meg az a kérdés is, mennyiben tudott megfelelni tisztének, 1920-ban vállalt szerepének." Lányi Gusztáv újonnan megjelent pszichohistóriai művek nyomán ad képet e tudományágról, Wessely Anna Georg Simmel magyarul most kiadott írásait elemezve kérdi: mit nyújthatnak, pontosabban mi az, amit csak a nők nyújthatnak az európai kultúra számára?

Szóval színes trükkök ezek, de a BUKSZ téli számát áthatja egy igazi, nagy bolsevista mutatvány. R. Várkonyi Ágnes, Gyáni Gábor és Klaniczay Gábor bírálatai mögött ugyanaz a történelmi kérdés van: „Mifelénk, úgy látszik, a második lépést az elsőnél nehezebb megtenni." Mi volt ennek az oka? Nem kell mondani, mennyire fontos ma a magyar elmaradás kérdése. Hisz naponta halljuk a nyelvújítóktól: az első lépés sikerült, jogállamban élünk. Tegyük föl, hogy így van. De mit jelent ez? Klaniczay Gábor Engel Pálnak a magyar középkorról szóló kézikönyvét elemezve, Gyáni és R. Várkonyi a koraújkort vizsgálva mutatja be: az igazi kihívás, az igazi próba mindig a második, majd a harmadik lépések megtétele volt. Ezeken múlott a fejlődés vagy az elmaradás. A tudós bolsevisták sok trükkel dolgoznak, hogy állításukat bizonyítsák. Most látom, egy hiányzik közülük. Ez Mozarttól származik, akinek trükkjeit ma különösen ünnepli a plutokrata világ. „Diadal, diadal, az első lépés sikerült!" – kiáltja Pedrillo a *Szöktetés*ben, miután leitatta a nem elég trükkös Ozmint. De aztán annyit énekelnek a szabadulni vágyók, hogy a három szigorú őre fölébred. Világos: csak az első lépés sikerült, a másodikhoz, a szöktetéshez már kevésnek bizonyult a bor.

Nem tudom, lesz-e bor december 15-én este hétkor a Graffiti moziban, ahol a BUKSZ – a Színház című lappal együtt – műsoros bemutatót rendez. Első lépés ez is, sok okos ember lép föl, jöjjön el, aki a BUKSZ barátja.

LACKÓ MIHÁLY

1991. december 13-tól 15-ig
a Lágymányosi Közösségi Házban,
(Bp. XI., Kőrösi József u. 17.)
A díjnyertes film vetítése
december 15-én 13 órakor
kezdődik.

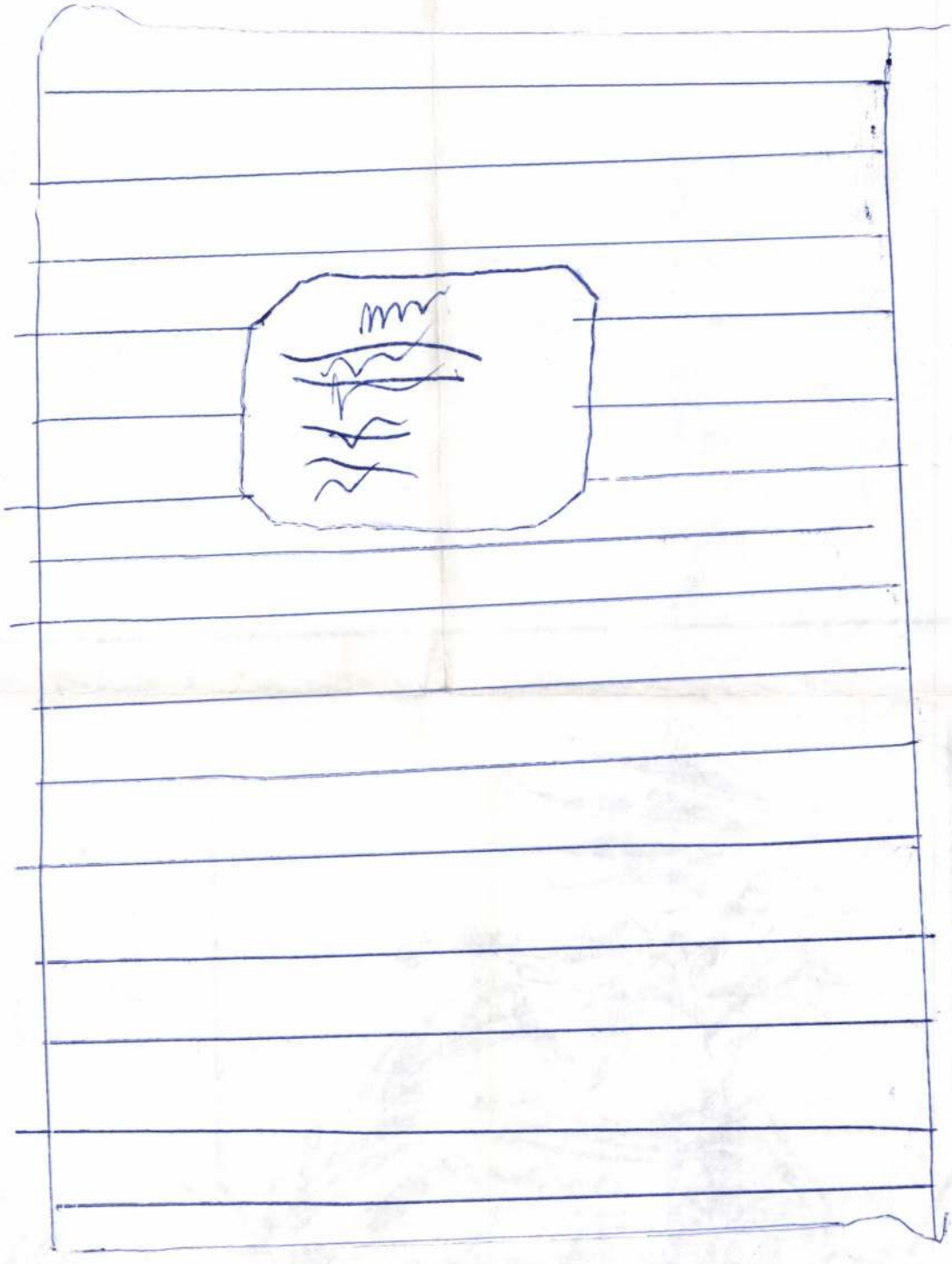
FZCS

A Fiatal Zeneszerzők Csoportja Egyesület kamaraestet tart az Óbudai Társaskör Kamaratermében (III., Kiskorona u. 7.), december 13-án pénteken, este 19 órai kezdettel.

ALPE ADRIA ENSEMBLE

A kiváló, 1990-ben alakult olasz együttes első koncertjét Giorgo Strehler, a világhírű színházi rendező vezette be, majd számos fontos itáliai és külföldi zenei központban adtak hangversenyt. Óbudai lemezbemutató koncertjükön Schubert-, Mahler- és Beethoven-műveket adnak elő december 14-én este 19.30-kor.

(Bernard(Y) Savidan

MŰVÉSZETI MAGAZIN
990/91 Szökőszám

R É M

A MAGYAROK ZSENIE

CONEXUS

nak akadálytalannak, robusztusnak és
esen nyitottnak kell lennie."

Bernáth(y) Sándor

BODOR BÉLA:

Csépe Béla, a nemzet legkisebb fia

„Nem kérek én direkte tán sokat, Szaktárs! Szeresd a dilettánsokat!" (Az Ismeretlen szerkesztő kifakadásaiból)

Ha könyvet írnánk a dilettánsokról, feltétlenül önálló fejezetben kellene foglalkoznunk az epigonokkal. Nem egyszerűen azokra a poétákra gondolok, akik tehetségük hézagait innenonnan kiollózott gondolatokkal igyekeznek befoltozni, hanem azokra, akikre oly megrendítő hatást tettek valamelyik nagy elől munkái, hogy valósággal újraélték, újraírták őket. Ennek alapesete Szittya Attila Bendegúz, és híres verse, amely így kezdődik: *„Egész úton München felé / Azon gondolkodám, / Miként fogom üdvözölni / Az én Veronikám?"*

Csépe Béla egyik versének első strófájában ezt olvashatjuk:

Beburkolódzva köpenyébe
gondterhelten áll Ady kint
történelmünk láthatárán
s szomorú szeme rám tekint

A nagy poéta nyomott hangulata érthető; ez a költészet még az élő olvasók ajkára is aligha csal mosolyt, nem is beszélve egy „történelmünk láthatárán álló temethetetlen messiásról". Csépe Béla azonban sikerrel teszi túl magát elődje rosszkedvén, és az alábbi kérdést intézi a nemzethez:

Kilencszázkilencven fényes évébe
kicsi országom kitántorgó népe
s ti rég elszakított szegény véreim
ti mind kiket rég bántanak a szavak
nagy költőnk után átköltve szabadon
korfordulónkon megkérdem tőletek
borús századunkban szabad-e örülni
a Kárpátok alatt?

Ki tiltja meg? — plagizálhatnám egy másik nagy költő kérdését.

Költőnk így felel:

Lesújtva sajgón jajdokolva
lassanként immár ötszáz éve
rajtunk a bélyeg maszk és átok
mi vagyunk a vereség népe

És mégis — hogy ezzel a legmagyarabb fordulattal éljek — költőnk bizakodik:

Higgyétek el a hajnal nem hiába hasad
vén Európa úgy várja a magyart
mint ki a múltból hozza fényes jövő jussát.

Hogy mi ez a fényes juss? Gondolom, a bélyeg, a maszk és az átok. Ez sem teljesen haszontalan, főként ami a bélyeget illeti: legalább portót nem kell fizetnie ránk Európának. Igaz, az oda vezető út meglehetősen rögös:

Ó Európába vivő hegyszoros
előtted itt most annyi nép szorong
szívükben annyi keserűség bánat
hogy felemelkedsz örök ember-tájra
hol fordul a nap új ekliptikába
s megmenekülve embertelen kortól
szívünk itt oly virradatba kóstol
hogy bár még tétova és kába
mégis megindul
örök virágzásba

Vajon melyik lehet az a hegyszoros, amelyik Magyarország és Európa között található? Vagy még nem is létezik ez a bizonyos hegység, és csak akkor fog felgyűrődni, amikor Európa felemelkedik, és kába szívünk virágozva megkóstolja a virradatot? Nem tudni. Költőnk csak arról biztosít minket, hogy:

Átkozza el bár százszor Pusztaszer
jövőnk arca fellebben ezerszer

Csak aztán nehogy papírsárkány legyen az illető. Az *Új Verecke* útján című kötet legimpozánsabb vállalkozása az *Új pásztordal* című, igen hosszú költemény. Ihlető élményéről így vall a költő:

Most ősz van már, s mint ki öreg,
hozzám szegődnek sírkövek,
s a kanyargós utak felett
kocognak rémesen,
kocognak rémesen.

Szegény Kassák feje fölött csak egy nikkelszamovár repült el, mégis milyen hosszú verset írt róla. Képzeljük el ugyanezt kocogó sírkövekkel. Szerencse, hogy Csépe Béla nem ijedős természetű:

Legyen bár rét, szikla, szirony,
lélekvesztő utaimon
vonz az ősi, örök bizony,
megyek a fény felé,
megyek a fény felé.

Vajon honnan meríti az erőt az ismeretlen havasok ellen indítandó szironyrohamhoz?

Elvesző pont, picike én
horzsolódva sziklák hegyén
mégis viszlek emberiség,
váram is a nyájam,
váram is a nyájam.

Nem lehet könnyű hegyet mászni, ha az ember ráadásul az egész lebirkázott emberiséget — ami mellesleg erődítmény — a hátán cipeli. Igaz, neki ez meg se kottyan:

S kik egyszer már belekezdtek,
úgy viszik mint könnyű terhet
görbe háton a keresztet,
leg-lelkük rózsaszál,
leg-lelkük rózsaszál.

Költőnk, miután feltalálta a főnevek fokozását, igen érdekes megállapítást tesz; kiderül, hogy az egész nyájat egy birka hátán terelgeti:

Kitárul a létnek ölén
egy hullámzó, hatalmas rét,
s rája bátran szökellve lép
bolygónk drága bárány,
bolygónk drága bárány.

Ezt felérni persze nem könnyű:

Készülj ember áldozatra,
itt és most lépj fel ad astra.

Aki pedig elesik ebben a küzdelemben, azt vigasztalhatja a tudat:

ki lehull itt, annak vére
magasban muskátli,
magasban muskátli.

A költemény végén igen szép jövendő körvonalai bontakoznak ki; például eljön létünkkel a pásztoróra, az emberekben virágot nyit a föld mint menyasszony, és a nap kiássa hegedűjét vérrögeink alól, vér-rögeink alól.

Csépe Béla legvonzóbb tulajdonsága a szerénység. Általában rendkívül kicsinek mutatkozik verseiben: „elvesző pont, picike én", mondja, „világűrben tündöklő porszem", „csak halál törpe foglyai vagyunk", írja másutt. Ebben a kicsiségben aztán nem is ismer határokat. A hatvanas évek favicce szerint az az abszolút törpe, aki csak lábujjhegyen éri fel a pocsolyát. Csépe Béla ezen is túltesz; így számol be Nagy Imre temetéséről:

Kivégezték s mert a hatalom
azt akarja hogy sírja ne legyen
én a nemzetnek legkisebb fia
haló porát sírjába emelem.

Ezen a mértéktelen kicsiségen túltenni már csakugyan nem lehet. Ezzel szemben a nők nyelvén igencsak ért. Így bókol szerelmének az *Este* című versikében:

Nézz rám. Szemed két csolnak,
mely egy helyre vezet,
nincs rajtad semmi felhő,
add ide a kezed.
Ez nem ámítás, mámor.

Nem bizony. Nem úgy, mint az a rusnya politika:

a szuronyos hátú
tüskés államok
Isten mezejében
legrondább állatok
s zárt határaiknál
az is kedvesebb
mit az orrszarvúak
maguk köré vizelnek

A lefegyverzően plasztikus kép után fejezzük be tallózásunkat poétánk költői önarcképével:

én dalomban mit se várva
kibontom mégis azt a zászlót
a szégyenlősen elfeledtet
és kitűzöm senkit se bántón

Biztos vagyok benne, hogy ez a zászló senkit sem zavar. Egész nyugodtan tessék lengetni.

Bernáth(y) Sándor: A királyné napozik a gabonakörben

MEGAY LÁSZLÓ:

Amikor a hentes...

Reggel fél tíz tájban csöngetett az ismeretlen Hölgy, vagyis teljesen alkalmatlan időben, mikor még nem dőlhetett el semmi: a nap ilyenkor csak készülődik, hogy elteljen. A közeli hentes most teszi a pultra a húst, de még számára is titok, hogy melyik darab kinek a fazekába kerül — pedig azt tudni kellene, ha másért nem, hát azért, mert senki sem ehet meg egy marhát, vagy egy disznót egészben —, ha viszont én kapom a combot, és egy kis begyes fekete nő a karajt, akkor valami rejtélyes kapcsolatba kerülünk egymással; meg a disznóval, vagy a marhával is — és ennek a kapcsolatnak a következményei teljességgel kiszámíthatatlanok. Elvileg elképzelhető lenne, hogy az utcán járva váratlanul egymásra ismerünk, megfogjuk egymás kezét, mondván: most már semmit sem tehetünk; elkövettük a közös bűnt — a dögevés vétkét, ahogy a növényevők mondanák —, a kettőnk vérében már örökre van valami közös anyag, akkor is, ha egyikünk holnap Honoluluba utazik, a másik Pesten marad.

Hát reggel fél tíz tájban ne csöngessen nekem senki, mert ilyentájt a nap hátralévő része még teljesen bizonytalan. Lehet, hogy egy furcsa úr most hozza el a szerelőtől azt a kocsit, amelyik a Király utca sarkán, délután háromkor el fog gázolni —valami baj volt az önindítóval —, mert az illető, vezetés közben, egy házszámot keres, jól emlékezvén a régi dalra, mely szerint: Király utca három alatt lakik az a cukorfalat. Ha lekésem a találkozást, megszakad egy éterien tiszta és merőben rejtélyes kapcsolat köztem és a Király utca hajdani piroslámpás házainak lányai között — különös tekintettel egy Debóra nevezetűre.

Még tízkor se csöngessen senki, mert ilyenkor éppen megfőztem a kávét — szeretném egyedül meginni az egészet —, közben erősen koncentrálok, megpróbálom kitalálni, hogy mit nem fogok csinálni ezen a napon, és elborzadok, hogy mennyi mindent nem: Indiába például aligha indulok, pedig fontos dolgaim volnának ott: kiváltképp Bombayben, hogy egy csipet só legyek a nagy emberlevesben — fehér ingben fogok sétálni, és egy meleg kövön, valami gyékényen heverek majd, ha egyszer oda eljutok —, nem írok, nem olvasok, nem hessegetem el magamról a legyeket, és hinduk összesúgnak majd a hátam mögött, mondván: ez az a nyugati szent, a Rottenbiller utcából... És még számtalan dolgot nem fogok csinálni; viszont elviszem a cipőmet a suszterhoz, veszek tejet és kenyeret, holott tudom: Bombay éppúgy nem fog az idők végezetéig rám várni, mint az a kenyai falu, ahol fekete lányok csípőre tett kézzel, nagy kőkorsókat egyensúlyoznak a fejükön a folyóhoz menet, és visítva ugranak a bozótosba, ha meglátják a fehér bőrű idegent.

Az ismeretlen Hölgy minderre nem volt tekintettel — másodszor is csöngetett —, bejött a szobámba, körbesétált, gondosan szemügyre vette a képeket, a bútorokat, megnézte a szanaszét heverő holmikat, utálkozva fölemelte a földre dobott újságokat, majd megjegyezte: ha tudta volna, hogy nem vagyok otthon, nem mászott volna hiába három emeletet.

És hiába szabadkoztam, hogy lényegében otthon vagyok, még a reggeli kávémat sem ittam meg; egyszerűen nem jutok hozzá, mert ezerféle dolgot kellene csinálnom — mindenekelőtt egy túlélési tervet fogok készíteni —, mert ha nem tudná: a Földön már jóval többen vannak négymilliárdnál, ez a sok ember mindent fölzabál körülöttem, tönkreteszi a nyilvános vécéket — és akkor még nem szóltam az Amazonas-vidék őserdeiről —, elfoglalja a legjobb állásokat; és nekem ezek között kell megélnem, ráadásul úgy, hogy közben ne fogjon gyanút az adóhivatal.

A mondat végét az ismeretlen Hölgy nem várta meg a szobában, a konyhába nyomult, kinyitotta a hűtőszekrény ajtaját, majd az eléje táruló látványtól hangosan felsikoltott: sör persze nincs! — és elájult volna, ha nem veszi időben észre, hogy túl közel van a felmosóvödör. Így inkább befogta a fülét, hogy ne hallja a sikítozást, toporzékolni kezdett, majd váratlanul elcsendesedett, és megkérdezte: mondja, mit akar maga tőlem egyáltalán?!

Hirtelen megéreztem, hogy a választól a sorsom függ talán — hiszen a korábban említett pasas talán nem boldogult az önindítójával, ráadásul ma már én sem fogok a Király utcában sétálni —, de az ismeretlen Hölgy láthatólag nem volt olyan állapotban, hogy bevallhattam volna neki: az égvilágon semmit sem akarok; a sör pedig a kamrában van — ám ez az én söröm, ha valaki meg akarja inni, legalább addig várjon, amíg Bombaybe megyek, mert onnan nézve majd kevésbé izgat a dolog.

Ehelyett azt mondtam, amit nem kellett volna: arra lennék kíváncsi, hogy az ismeretlen Hölgynek mik a szándékai velem, reggel fél tíz tájban, mikor a nap még csak készülődik, hogy elteljen valahogy; a közeli hentes is csak most teszi ki a pultra a húst.

Az ismeretlen Hölgy elpirult egy kicsit, és közölte: egy másik hentesről, meg a tegnapi húsról van szó, amit a piacon vettem — én kaptam a combot, ő a karajt —, így valami rejtélyes kapcsolatba kerültünk egymással, melynek a következményei teljesen kiszámíthatatlanok; jobb, ha vonakodás nélkül tudomásul veszem a tényeket, a kamrából pedig magam hozom elő a sört, mert neki sincs sok ideje, és még meg kell beszélnünk a többi dolgot is...

Tárcatár

1993. augusztus 13., éjjel

Hová visznek az indulataim, hová... elvisznek, ez már bizonyos, visznek már, de hová... mikor a papír, a géppapír és a cigarettapapír láttán már tűkön ülök (tükrön, így is stimmel), mehetnékem, menekülhetnékem támad, ki a képből, túl a képen, menekülhetnékem mint átmehetnék, mint fispangi (széphídi, széppallói) barátomnak mindig, ha nem hagyják ülni a dolgán, mi az, hogy dolgán, mi az, hogy láttán, minek a hozzáláttán (kedves Noémi!)... pár perc múlva mi látszik még a cigarettafüstből — vágni lehet, a papírból — vágni lehet, a lazább környezettől most eltekintünk, nem nézegetjük gépiesen tevékenységünk környomait (nem kívánjuk győzni az ipart, ugye, kedves Noémi?)... s *mialatt* egyik térdünk (ízülete?) sajog a féllótuszban (ászanatéma)... ám merszünk még sincs papírmentes papírt írni?... „Verset nem...?" Ezt a mindennapi rekkenetben kérdezte tőlem egy tolmács ismerősöm, épp egy pusztulásra ítélt versort ízlelgettem magamban a medencepadkán fekve: „s míg feküdtél romokban a padon", amikor ismerősöm, a vízből mintegy, (azért *mintegy*, mert az adott víz sem volt épp a szám íze szerint való) kitelepedett mellém a kőre, kedvéért nyomban felültem, és mondtam, hogy meséljen. Idő óta gyűjtöm az egyszeri-egyszerű történeteket, papírra alig pár szót, illetve szóképet jegyzek csak fel belőlük, valahogy próbára kell tennünk magunkat, nem? Amíg élünk, válogatunk a halálnemek között, a gyűjtés is válogatás, a fejünkre, szívünkre s miegyebeinkre gyűjtjük a bajt — minthogy a baj viszont bennün válogat, bennünket válogat meg?... Dermesztő egy viszonosság ez így mind, átkozottul, átéljük (mind így, kedves Noémi), állóviharban nem is kívánhatunk magunknak többet. (A többes szám első személyű raggal sem felette szabad döntéskészségünket, sem döntő szótöbbségünket, ellenben folyvást csak szíre-szóra széthulló *egyes*ségünket jelöljük.) *Egykettő* című versünk, a gyermekről, ki néma mámorban vasaló anyja mellett, a deszka homályban, ráharapott a vasalózsinórra... s itt elhagyván a többest, főszálán a vers félbehagyva, felfüggesztve a falon; ne tudnám sehogy, mi jön egy fehérizzású, alulszigetelt rím után...? nevetséges... Bármi közbejöhet; csupa mellékes tulajdon kép; rosszullét, tusolás, és tussolás (mint elkenés s mint találat — M. ért. kéziszó. 1, 2), és sereg hasonló előnyom...! csupa egyáltalán nem biztató, nem megnyugtatóan biztató jel (kedves Noémi).

Biztatónak az elmúlt éjjel éreztem álmomban a vihart, valamely ismerős intézet alagsorából néztem ki, másodmagammal, egy ablakon, fákat, erkélyeket, pavilont, ostorlámpákat szaggatott, röptetett az orkán, tudtam, hogy látogatóban járok a másodmagamnál, s hogy jelek szerint maradhatok is ítéletnapig nála. Nem szorított kérdés, hogy ez hogyan is van. Felszabadultan lélegeztem, mintha indulataimból táplálkoznék a vihar, a másodmagam üres lemezborítót fogott a hóna alá. Másodmagam nem a barátom, régi társszerzőm, aki nyolc éve Finspangba menekült az itteni klíma elől, a másodmagamnak ellenszele sincs a költészethez, ő, mint ezt az álom belső (hely)színe sejteti, mélyebben bedolgozottan áll a valóság talaján. Nem „halálos nyugalomban" — nem hiszem (kedves Noémi), hogy álmomban el akartam volna temetni a másodmagamat, de talán megforítva: ő hívott meg maga mellé, hogy „Nézzem meg magam!"... néztem hát, és most kevés és kevéssé jelentős töredékekre emlékszem az álomból (romokra, kedves Noémi). S most mondják, hogy oly jóízűeket kacagtam hajnali öt körül. Másodmagamnak többször el kellett tűnnie oldalamról, a meg-megérkező vidékiekhez, így tudtam, mert az intézet, pár éves fennállása óta, nagyobbrészt a vidékre épít, vidéki fiókjaira, mely fiókokról már sokat hallottam beszélni másodmagamat. Másodmagamat e fiókok kiépítéséért és összehangolásáért fizetik, méghozzá szakmai relációban magasan az átlag fölött. Mindezeknek azonban, elbeszéléseknek és díjtételeknek, egyáltalán nem találom, igaz, nem is nagyon keresem, a nyomát papírjaimon; elkeveredtek más miegyebek szóban tartó jegyzeteim között, olyasmiképp, s itt mindjárt rövidre is zárhatok egy fonák (visszája) hasonlatot, mint ahogyan másodmagam tünedezett el álmomban az ablakból, anélkül, hogy *vidékezős* távollétével egyszer is megfosztott volna a kilátás kimondhatatlan örömétől. A kilátásétól mint az olvasásétól (kedves Noémi), valamint az írásétól, ugye, a vihar írásának egyidejűleges (ezért öröm, ezért nem kimondható) „is-is-is" olvasásától. Jólesett tehát eltűnődnöm „betűvetésünk elemi mibenléte" felett...? Negyedsorban!... Egykettőnkre is esik szó olvasásról, a vasaló tűzszünetében mintegy — (a gyermek) olvas magában, csak éppen, súgja az anyja, „a mese hallatlan bonyodalmas"; továbbá: „úgy él, hogy..."

A forrástörténet messzire nyúlik vissza, vidékre (balladás homályba vezet, kedves Noémi), ugyan magam és — végül Finspangot választó társszerző — barátom már gyerekidőnk határán pedződve; álltunk hajnaltájt egy (köz)gazdasági udvarban, én fáztam, a munkától is fáztam, szememben összefolytak a szerszámok, szeke-

Iskolabusszal Amerikában

— A legnagyobb meglepetés számomra az iskola volt. Nem moszatokat kellett összehasonlítani, mint itthon, hanem jól használható dolgokat tanultunk. Például a város térképét vagy azt, hogy kell viselkedni, hogyan kell intelligensen telefonban beszélgetni. Ha valaki mondjuk dühében hozzávág valamit a tanárhoz, nem ordibálnak vele, nem fenyegetőznek intővel, hanem bedugják az iskola börtönébe. Sokfelé jártam Amerikában, voltam például az Asszonyok Szigetén, a Vadnyugaton, és birkóztam ám cápával is! De bővebbet majd a könyvemből — teszi hozzá kölykös huncutsággal és magabiztos reklámérzékkel ifj. Inotai András.

Egy tizennégy éves fiú tart sajtótájékoztatót Iskolabusszal Amerikában című, most megjelent könyvéről. Természetes könnyedséggel anekdotázik. Felszabadultan csapong egyik témáról a másikra. Esze ágában sem volt kiöltözni. Farmerben, tornacipőben és pólóban van, ő maga ugyanolyan lezser, mint az öltözéke. Mellette két öltönyös, nyakkendős úr feszeng joviális mosollyal, ők udvariaskodva szólnak néhány szót a kötetről. A srác pedig fesztelen humorával learatja a babérokat. Ilyen a könyve is. Nincs benne semmi keresettség, tudálékosság; hangulatos, „zamatos" élmények sora. Kiskamaszpimaszság, szertelenül szókimondó éleslátás, csipkelődő szellemesség.

— Hogyan kerültél Amerikába? — kérdezem Andrástól.

— Apu kétéves munkát kapott a Világbanktól.

— Tudtál angolul?

— Tanultam, de nem sokat tudtam. Például megkérdezték tőlem, mikor zuhanyoztam utoljára. Nem értettem pontosan a szavakat. Azt gondoltam, arra kíváncsiak, mikor jöttem Amerikába. Azt válaszoltam: két hónappal ezelőtt. Ezen jót nevettek még hetekkel később is.

— A könyv hogy született?

— Naplót és leveleket írtam. Az egyik haverom azt írta, miért nem gyűjtöm össze a leveleket, és miért nem csinálok belőlük egy könyvet. Nyáron több kiadót megkerestünk, végül a Göncöllel állapodtunk meg.

— Mit kellett javítani a kéziratodon?

— Tele volt nyelvtani hibákkal. Leültem a komputer elé, mindennap meg kellett írni egy fejezetet. A vége felé már rengeteg türelem kellett hozzá. „Lenyomtam" az utolsó mondatokat, és már szaladtam is focizni.

— A stílusodon nem változtattál?

— Nem nagyon. Látni lehet, hogy én írtam, és nem valami nagy, komoly író.

— Máskor is akarsz könyvet írni?

— Nem hiszem, hogy még egyszer vállalkozom rá. Ha esetleg óriási siker lesz a könyv, akkor, maradt még élményem, közkívánatra meg tudom írni.

— Nem akarsz író vagy újságíró lenni?

— Nem.

— Hanem?

— Menedzser.

— Ezt, gondolom, Amerikában eszelted ki.

— Igen, azt mondták, hogy nagyon jó szervező vagyok. Nem tartom olyan nagy dicsőségnek, hogy könyvet írtam. Szerintem az osztálytársaim közül legalá bb tízen meg tudták volna csinálni ha olyan szerencséjük van, mint n kem, és kimehetnek Amerikába.

— Mit szóltatok, a mikor elutazott András? — kérdezem a sajtótájékoztatón drukkoló, nevet gélő iskolátársaktól.

— Nem örültünk „jó szellem" volt. Mindent ő szerv ezett. Ő volt a főnök.

— Miket szervezett ?

— Például focime cseket. De behozott egy kis biliárd asztalt is, azon versenyeztünk.

— Változott-e, ami kor hazajött?

— Lazább lett. Kic sit nagyképűbb is. A tanároknak vissz abeszél.

— Ez tetszik nektek ?

— Nekünk igen, a tanároknak kevésbé.

— Irigylitek?

— Egy kicsit. Elo lvassuk majd a ról a írt cikkeket, meg hallgatjuk majd a vele készült riport okat. Büszkék vagyunk rá.

• B. G.

Taub rendez

Komótosnak tűnt. Beszéde sem túl gyors, némi pocakot is eresztett, megfontolt polgár látszatát kelti. Föl sem merül, hogy nem lehet bemenni hozzá próbára. — Ó, nagyon lezser ember — mondja a művészeti titkár —, be sem kell hozzá jelentkezni.

A „lezser ember" ül a nézőtéren, és halk határozottsággal korholja a műszakot. — Nagyobb műgonddal — mutat a díszletre elégedetlenül. — Túl pongyolán van a színpadon minden. A színházban fontos a műgond — ismétli újra tanítóbácsisan.

Máskor is gyakran ismétel. Szavai mintha túlszaladnának gondolatain, mintha önálló életre kelnének. Ezzel nyomatékosít, csendességében is szuggerálja a színészt. Néha már egyenesen monomániásnak tűnik, gondolatai körbejárnak, a szereplők akár már idegesek is tőle. Nagyító alá veszi a kiejtett mondatot, bebizonyítja, hogy más hangsúlyokkal, más dinamikával, más gesztusokkal kísérve kell mondani, mint ahogy elhangzott. Tessék végiggondolni, hogy miről van szó, mi a fő cselekmény! Tessék nyugodtan fölvenni azt a nadrágot, kalapot, ne tessék sietni, tessék bízni a jelenetben! De suttogni se tessék ám, hadarni aztán legfőképpen ne, mert nem lehet követni, hogy miről is van szó.

De hisz ettől meg lehet őrülni! Ez hivatalnokoskodó szőrszálhasogatás, az ihlet, az improvizáció gúzsba kötése, szóval a művészet halála. Vádolták is ezzel. Hogy otthon előre kiagyal mindent, készen hozza az „öltönyt" a színésznek, fütyül rá, mit gondol a szerepéről. Legendák keringenek arról, hogy amikor a Hetvenkedő katonát próbálta, hogyan szegültek ellen a színészek, vagy akár el is rohantak felháborodásukban, hogy gúzsba köti a művészetüket. A derék katona azóta is hetvenkedik, lódításaival külföldi fesztivált is nyert, évek óta levehetetlen műsordarabja a Radnóti Színháznak.

A „hozott öltöny" ugyanis nem volt olyan szűk, hogy ne tudjanak játszani benne a színészek. Ugyan szokatlan, stilizált mozgásra kényszerültek benne, a hangjuk is szaggatottan elnyújtottabb, a természetes beszédtől eltérőbbé vált, mégis egymásnak feszültek az indulatok, izgalmassá váltak a szituációk, örömteli színházzá lett az este.

Nem az élet egy darabját láttuk a színpadon, önálló formanyelve született az előadásnak. Taub soha nem süttetne valódi tojást a színpadon, mint ahogy ezt A nagybőgőben, a Shirley Valentine-ban a Dominó Színpadon vagy a Gothár rendezte Koldusoperában láthattuk. Ő ábrázol, számára a színház végtelenül stilizált művészet.

Természetesen önálló életre kelthetnek ezek az eszközök, kiszabadulhatnak a rendezői kontroll alól, elnyomva darabot, színészt egyaránt. Ez történt például a felújított Szolnoki Színházat avató Liliomfi-adaptáció esetében. Ugyanez az eszköztár azonban máskor olyan színházi mélységek megjelenítésére is képes, amit a szolnokiak által a Pesti Színházban bemutatott Száz év magány nézésekor átélhettünk.

Taub ezúttal a Pestiben Pinter A gondnok című darabját próbálja, amit 1978-ban már játszottak itt. A színpadon egyszínű, tompítottan kék minden díszlet. Egymásra halmozódik tűzhely, szekrény, lavór és asztalok. A tárgyak jól felismerhetőek, mégis inkább csak a kontúrjuk látható. Egymásra halmozásuk otthontalanságérzetet kelt. Kiismerhetetlen világ ez, de nem a sejtelmessége miatt. Az emberi kapcsolatok váltak zavarosan átláthatatlanná.

— Az egyik pillanatban nyájas vagy, a másikban fenyegetően nagyzoló, utána az üzletembert játszod — instruálja Taub a Mi ket alakító Seress Zoltánt. — A l nyeg az, hogy összezavarod Daviest . Élvezed, hogy hülyét csinálsz belőle.

Taub felsiet a szín padra. Mutatja, mit képzelt. Széles en mosolyog, majd minden átmenet nélkül kitekeri a Daviest játszó Epe rjes Károly kezét, aki „veterán" Ta ub-színészként tűri a demonstrációt. — Nem értjük egymást — csattan a rendező hangja éles kellemetlenség el Seres megoldására, majd mint a színpadi figura, olyan hirtelen vált vi ssza nyugodtan magyarázóvá. — Ki űnő! — kiáltja, amikor Hegedűs D. Géza Astonként színpadra lép, de az ért többször elpróbáltatja a jelenetet.

Színészet, műszak és rendező komolyan dolgozik, ho gy pénteken jó előadást láthasson a bemutató közönsége. Taub próbál. Keményen, de izzadság nélkül dolgozik. Nem igaz, hogy papírokból nézi az otthon előre kiötlött megol lást. Határozott elképzelése azonban van, amit hagy módosítani, ha fan áziadúsabbnak érzi más ötletét, konc epcióját.

Módszere és az e előadásai vihart kavarnak, lelkesedést és fitymáló szájhúzást egyaránt kiváltanak. Azt azonban senki nem vitatja, hogy az erdélyi származású r endező érdekes, egyéni színeket keve r az egyre szürkülő magyar színház palettán.

• Bóta Gábor

CSAK RÖVIDEN

Európa-filmhet et rendez a Budapest Film a Művész moziban, melyen eg yszeri vetítési joggal megszerzett új euró pai filmek szerepelnek. A filmhetet decemb er 14-én délután ötkor Kor rád György nyitja meg. Tö bbek között Jean-Luc Godard, Jacques Rivette, Theo Ang elopoulos és Lars von Trier filmjeit mutatják be decembe r 14-e és december 20-a kö zött: minden filmet csak egye tlen előadásban vetíthetnek. legyek a Művész moziban eg yhetes elővétellel kaphatók.

Jótékonysági hangversenyt rendeznek a M áltai Magyar Szeretetszolgálat javára, Göncz Árpad kö ztársasági elnök fővédnöksége alatt a zugligeti plébánia templomban december 16-án este hét órakor. A karácso nyi ünnepek szellemében össz eállított, gazdag programban a Honvéd Együttes Férfikara és szólistái is fellépnek.

Tiltakozás az Új Hölgyfutár elítélése ellen

Bekövetkezett az, amit elképzelhetetlennek tartottunk: a jogállam bírósága a jog eszközét a művészet ellen fordította.

A Fővárosi Bíróság az Új Hölgyfutár maművészeti magazin rémszámának borítóján szereplő grafikát eltiltotta a nyilvános közléstől. Ezzel semmibe vette a Magyar Köztársaság alkotmányának a művészi alkotás szabadságát garantáló szakaszát. Az ítélet indoklásában a jogi bizonyítás helyett szubjektív véleményekre, vélelmekre hagyatkozik — így például a vallásos érzületnek az ügyészi indítvány által fel sem hozott, az eljárás során fel sem merülő megsértését mint tényt és mint „perdöntő érvet" veszi elő a művészi szabadság korlátozására. Mindeközben a rendelkezésre bocsátott szakvéleményeket, illetve tanúvallomást figyelmen kívül hagyja.

A művészetbe való bírósági beavatkozás az új magyar demokrácia történetében eddig példa nélkül áll: az ítélet közelről sem csupán egy grafika sorsát érinti, hanem veszedelmes precedenst teremt. Ezen ítélet jogerőre emelkedése tág teret nyit a művészet életébe való külső, politikai vagy bármilyen önös érdek alapján történő, illetéktelen beavatkozási kísérleteknek. Az önmagát a közerkölcs, a vallásos érzület, a nemzeti szimbólumok védelmezőjeként feltüntető joggyakorlat az alkotói szabadság korlátozásával valójában az egész nemzet kultúrájára jelent veszélyt.

A leghatározottabban tiltakozunk az alkotmánysértő ítélet ellen, és bízunk benne, hogy a fellebbviteli eljárás — az alkotás cenzúra és öncenzúra nélküli szabadságát és a művészetnek a politikától való függetlenségét szem előtt tartva — megszünteti ezt a kultúraellenes pert.

Ady Endre Társaság, A '84-es Kijárat szerkesztősége, Arkánum-szerkesztőség, Artéria Galéria, Artpool Archívum, Athenaeum szerkesztősége, Bartók Galéria, Beszélő szerkesztősége, Budapesti Kamaraszínház, BUKSZ szerkesztősége, Café Bábel szerkesztősége, CASUS Művészeti Kollégium hallgatói és tanárai, Cserépfalvi Könyvkiadó, Egyesült Képek Fény Alapítvány és Egyesület, Élet és Irodalom szerkesztősége, Fekete Doboz, Videófolyóirat, Fiatal Képzőművészek Stúdiójának vezetősége, Filmkultúra szerkesztősége, Filmvilág szerkesztősége, Harmadik Part szerkesztősége, Hejettes Szomjazók, Holmi szerkesztősége, Holnap Alapítvány, INCONNU csoport, Írók boltja, József Attila Kör, Katalizátor Iroda, Könyvvilág szerkesztősége, Kritika szerkesztősége, Liget Galéria, Liget szerkesztősége, Magyar Műhely szerkesztősége, Magyar Napló szerkesztősége, Médium Art Stúdió, Műhely szerkesztősége, Nagy Bálint és Társai Építésziroda, Nappali Ház szerkesztősége, Nyilvánosság Klub Ügyvivő Testülete, Pesti Szalon Könyvkiadó, Phralipe szerkesztősége, Színház szerkesztősége, Tilos az Á, Tilos Rádió, Új Forrás szerkesztősége, Új Géniusz Könyvkiadó, Új Modern Akrobatika, Új Symposion szerkesztősége, Vajda Lajos Kulturális Egyesület, Vajda Lajos Stúdió, Várfok Galéria, Zöld Budapestért Alapítvány, Magyar Narancs Szerkesztősége, Mirage Stúdió, Gayan Utjejak Societi.

Balassa Péter (Jelenkor), Csuhai István, Gállos Orsolya, Gellér B. István, Medve A. Zoltán, Barabás András, Bojtár Endre, Herner János, Horváth Iván, Lengyel László, Margócsy István, Szilágyi Ákos, Török András (2000 szerkesztősége), Berek Péter, Leszták Tibor, Rózsa Zsuzsa (Lágymányosi Közösségi Ház), Cserháti Tamás, Török Tamás (Budapest Galéria), Dippold Pál (Hitel), Dér András (Fiatal Filmkészítők Társasága), Durst György (Balázs Béla Stúdió), Konrád György, a Nemzetközi PEN Klub elnöke, Lázár István, Sükösd Mihály (Valóság), Márton András (Szemtanú + KFT), Péntek Imre, az Árgus felelős szerkesztője, Swierkiewicz Róbert (Xertox-csoport).

A kéretlen kibicnek semmi sem drága?

A Fővárosi Bíróság első fokon helyt adott a Fővárosi Főügyészség kérelmének: a közerkölcs sérelmére hivatkozva letiltotta az Új Hölgyfutár címlapjának nyilvános közlését. A kulturális intézmények sokasága tiltakozott a beavatkozás ellen.

— Mit tett az Új Hölgyfutár időközben? — erről kérdeztük Szkárosi Endrét, az avantgárd folyóirat főszerkesztőjét.

— Mivel világossá vált, hogy másra nem számíthat, a kultúra maga igyekszik megvédeni magát. Ehhez tartozik, hogy természetesen fellebbeztünk a Legfelsőbb Bírósághoz, mert maga az ügyészi kérelem, illetve az elsőfokú eljárás számos jogalkalmazási problémát, hogy úgy mondjam, fogas kérdést és súlyos kételyt hozott felszínre. Ez persze abból adódik, hogy természetellenes az egész helyzet: a művészet és a közerkölcs nem érintkező fogalmak.

— Ezen mit kell érteni?

— A közerkölcs egy vélt konszenzus alapján az emberek mindennapi életét szabályozza, erkölcsi alapértékeket őriz, tehát természetéből adódóan konzervatív, és — nagyon helyesen — tilalmakat állít: lásd a „ne ölj" ősi parancsát. A művészet ezzel szemben nem az emberek mindennapi életében, hanem szellemi régiókban működik, alapjában véve pedig újító természetű és nonkonformista; tehát minden lehetséges benne, ami az emberek mindennapi életében — megint csak helyesen — nem lehetséges. Ezért buzdíthat Petőfi is emberölésre: „Akasszátok fel a királyokat", ezért jelentheti ki József Attila „tiszta szívvel", hogy „ha kell, embert is ölök". Ezeket a verseket az iskolákban is tanítják, a mindennapi élet gyilkosságai mégsem ezekből következnek. Tudniillik azokban a versekben az nem azt jelenti, ami szó szerint olvasható bennük.

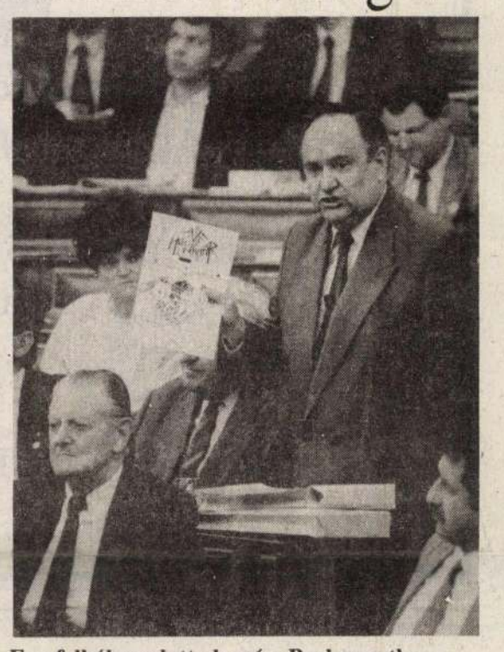
— Azt hiszem, legalább annyira mulatságos, mint amennyire szomorú a jog eszközeivel belenyúlni esztétikai kérdésekbe...

— Az ügy jogalkalmazási tanulságairól egy nyílt levelet írtam a fővárosi főügyész úrnak, amely az Élet és Irodalom e heti számában jelenik meg.

— Ez összegzi azokat az aggodalmakat, amelyek a bírósági meghallgatások során a hatalom és a művészek „új" kapcsolatáról megfogalmazódtak?

— Az előbbi gondolatmeneten túl feltétlenül komoly mérlegelést igényel például közerkölcs és rétegerkölcsök viszonya. Hiszen nyilvánvaló, hogy léteznek olyan tevékenységek, amelyeket a társadalom többsége, ha megkérdeznék, erkölcsi szempontból nem tartana helyesnek, ezek mégis szabadon folyhatnak. Hogy egy viszonylag közömbös témát mondjak: a vadászoknak is lehet lapjuk, pedig az öncélú állatölést az emberek nagyobb része valószínűleg helytelenítené. Vagy egy közkeletű példát idézve: a peepshow-k szabad virágzásának korában, úgy vélem, álszent dolog egy műalkotást erkölcsi hivatkozással betiltani.

— Úgy gondolom, minden ítélkezésben a legveszedelmesebb a külső, illetéktelen, felelősség nélkül való beavatkozás intézményesítése...

Egy felháborodott olvasó a Parlamentben

FOTÓ: SZIGETI TAMÁS

— Pontosabban, ha olyanok gyakorolnak agresszív nyomást a kultúrába való intézményes beavatkozás érdekében, akik a kultúrán vagy az éppen adott részkultúrán kívül állnak, annak nem termelői és nem fogyasztói, tehát a beavatkozás kockázatát nem viselik.

— Vagyis a művészet körül fenyegetően gyülekező „kibiceknek" semmi sem drága?

— Ha összeomlik vagy megszűnik az adott kultúra, az őket nem nem üti szíven, hanem az alkotókat és a művészet fogyasztóit fogja elevenen érinteni

— A gazdasági életben természetesnek tartott dolog, hogy egy üzleti döntésben az vehet részt, akinek pénze vagy érdekeltsége van abban, vagy valamifajta felelősséget visel az ügyért. Outsidereket a kapun nem engednek be.

— A művészet egyik oldalról rendkívül demokratikus dolog: fontos, hogy mindenki hozzáférhessen, aki akarja, megnézhesse, meghallgathassa, elolvashassa a műalkotást, és természetesen, szabadon, ha kell, kendőzetlenül is véleményt nyilváníthasson róla, vagyis hozzászólhasson. Másik oldalról viszont rendkívül arisztokratikus a művészet: ahogy egy költő barátom írta, „nincs belepofázás", vagyis nem lehet beleszólni. De érvényes ez társadalmi demokráciára is: mindenki mindenről szabadon véleményt nyilváníthat, mindenki mindenhez hozzászólhat. De beleszólni csak azok szólhatnak bele, akik a döntés felelősségét (vagy) következményeit viselik.

• Stark R. László

Vállalkozzon velünk!

Berlinben az Alexen

200 m² alapterülettel,

nyílt árusításos, reprezentatív üzlettel

magyar tulajdonú GmbH.

üzlettársat keres

exkluzív jellegű áruk bemutatására,

árusítására vagy képviseletére.

Jelige: „Berlin '92" a kiadóba.

HILL
INTERNATIONAL CONSULTING GROUP

Megbízónk a **világ egyik vezető számítástechnikai** cégének magyarországi vegyes vállalata. Szeretnék, ha a szakma lélegzetelállítóan gyors változásainak eredményei a magyar felhasználók számára is azonnal elérhetőek lennének. Ennek szellemében kívánják bővíteni azt az értékesítési csapatot, melynek feladata a csúcstechnológiát képviselő **nyitott rendszerek - hardware és software (pl. UNIX)** termékek - értékesítése. A vegyes vállalat

SALESMAN / OPEN TECHNOLOGY

pozíciót ajánl, olyan fiatal, felsőfokú végzettséggel és jó angol nyelvtudással rendelkező szakember számára, aki járatos a számítástechnikában - elsősorban a minigépek területén -, és szakmai tudását egy patinás világcég kereskedőjeként akarja érvényesíteni. Önt több oldalú, magas színvonalú szakmai és kereskedői tréningen készítik majd fel a feladat kiváló ellátására.

A szakmai fejlődésen túl **versenyképes jövedelem** és szociális csomag teszi vonzóvá az ajánlatot.

Jelentkezzen a HILL International munkatársainál!
1027 Budapest, Szász Károly u. 2.
Tel.: 201-2252, 201-2973, 201-2570 Fax: 201-2252

FLC 7

BEFEKTETÉSI ÉS VAGYONKEZELŐ
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

LÍZING
kedvező egyedi feltételekkel

Hitelközvetítés
Váltóleszámítolás
Követelések vásárlása (faktoring)

Központ:
Tel.: (46) 27-517, 27-518, 27-519, 51-411
Fax.: (46) 55-645

Képviselet:
Tel./Fax: (1) 111-4135

A Magyar Hitel Bank Rt. ezúton tájékoztatja Tisztelt Ügyfeleit, hogy az új árfolyamjegyzési rend bevezetése kapcsán 1991. december 9-től megváltoztatja a valutaforgalmazással és a devizaszámla-vezetéssel kapcsolatos kondícióit.

Az új kondíciós listák a fenti tevékenységet végző bankszerveinkben megtekinthetők.

Az MHB valutaárfolyamai reggel 7.30-tól a 224244 MHBNI telexszámon — a „névadó" billentyű benyomása után KLKLARFOLYAM jelszó beírásával — közvetlenül lehívhatók.

4879 MH

Az

KARÁCSONYI FIGYELMESSÉGE:
DÍJMENTES SZEMVIZSGÁLAT,

ha szemüveget rendel vagy saját keretébe készíttet új szemüveglencsét.

Budapest V., Károly krt. 14.,
Budapest V., Haris köz 4.,
Budapest V., Szt. István krt. 19.,
Budapest VI., Andrássy út 31.,
Budapest VI., Teréz krt. 50.,
Budapest VIII., Rákóczi út 71.,
Budapest XI., Bartók Béla út 34.,
Budapest XII., Csörsz u. 39.,
Budapest XIX., Eötvös u. 1.
(Kispesti Üzletközpont)

és az ország nagyobb városaiban.

MH 4952

EGY DECEMBERI ÉRV A RÁDIÓTELEFON MELLETT:

WESTEL AJÁNDÉK!

A WESTEL Rádiótelefon Kft. rendkívüli ajánlata december 9-től az év végéig:
A változatlan árú WESTEL 2500 és 3000 típusú rádiótelefonok vásárlói és lízingelői új készülékükhöz gépkocsibeszerelési csomagot kapnak ajándékba!

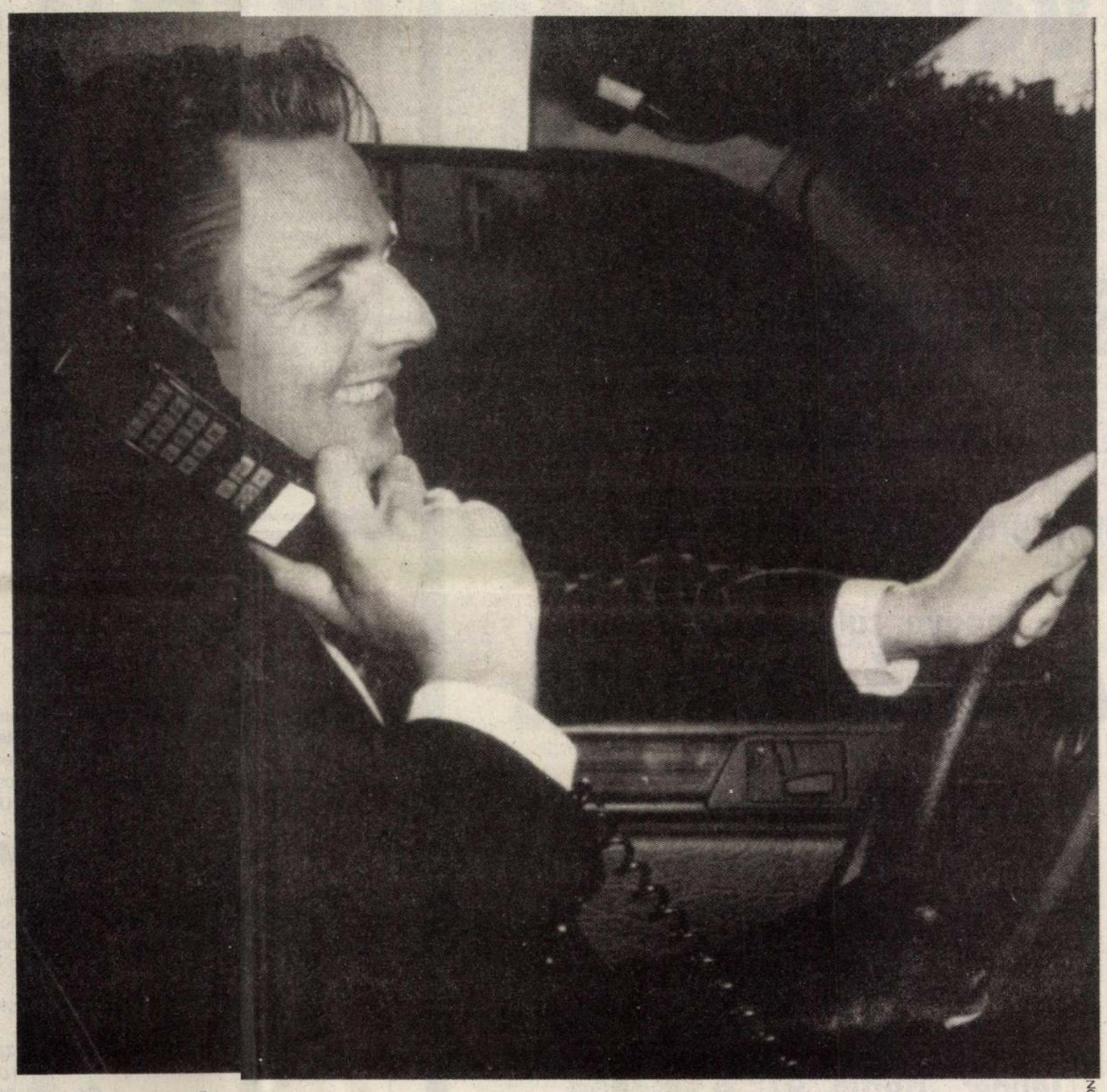
A WESTEL irodái várják kedves decemberi vásárlóikat.

1111 Budapest, Karinthy Frigyes út 21.
Telefon: 06 60 27088

Balatonvilágos, az M7-es és 71 utak elágazásánál a 90-es kilométerkőnél Enying felé.
Telefon: 06 60 27100

9027 Győr, Ipar utca 49/b
Telefon: 06 60 27400

4026 Debrecen, Péterfia utca 2. IV. em.
Telefon: 06 60 27800

WESTEL
RÁDIÓTELEFON KFT.

MOZGÁSBAN AZ ÜZLET.

ERICSSON

Megsértett közerkölcs

(Az Új Hölgyfutár a bíróság előtt)

A *Színház* című lap október-novemberi számának a Halász-színházat bemutató dokumentum-összeállításában lehet olyan remek betiltó határozatokat olvasni, mint amilyet két évtized múltán most a Fővárosi Bíróság produkált az *Új Hölgyfutár* vitatott címlapjának ügyében. Bármennyire különböznek is az „eljárás alá vont" művészeti alkotások, a Hivatal, úgy tetszik, konstans elem ezekben a procedúrákban: szerepe a hivatásos megbotránkozóé.

Aki a független bíráskodás újsütetű hagyományával szeretne megismerkedni, és nem sejti előre, hogy abszurdban lesz része, ha egy művészeti lap provokatív címlapja az eljárás tárgya, annak először az ügyészség sokat próbált képviselőjének szellemi teljesítményével kell megismerkednie. Ez erkölcsi klisék frusztrált előadásából és állítólagos felháborodott telefonálókra való hivatkozásból állt (honnan tudják, hogy hová kell telefonálni?). Mindezt azzal a rejtélyes mosollyal körítve, amelynek értelmére csak az elmarasztaló ítélet elhangzásakor derült fény. A másik oldalon pedig a fültanú hallhatta a védelem és maga Szkárosi Endre briliáns, logikus, meggyőző érvelését (hogy a rajz nem a magyar címert ábrázolja, a bíróság nem illetékes művészeti alkotások elbírálásában, tisztázatlan a közerkölcs fogalma stb.). Az elhangzottak alapján nem volt kétséges, hogy Tóthné dr. Lajó Mária bírónőnek könnyű dolga van: az ügyészség indítványának minden elemét porrá zúzták, ezt hívják kiütéses győzelemnek. Ámbár... nem akar ítéletet hirdetni nyomban az elhangzottak után és a művészi szabadsággal szimpatizálók előtt. Úgyhogy e sorok írója, érezve a helyzet abszurditását, fogadást köt, hogy a vitatott lapszámot betiltják. A fogadást sajnos megnyeri.

De nézzünk néhány részletet a Fővárosi Bíróság 7. Pk. 23891/1991/13. számú végzéséből. Eszerint bár a bíróság elfogadja a kérelmezettek véleményét, hogy: „közerkölcs fogalma nem igazán és mélységeiben megfogalmazott, azonban... ettől még a közerkölcs fogalom létezik, csupán olyan nehezen körvonalazható, mint egyéb emberi értékeknek, a szeretetnek, a hűségnek, a hitnek vagy a reménynek a fogalma. (...) A bíróság véleménye szerint a meztelenségnek ilyen kirívó ábrázolása sérti a közerkölcsöt. Azoknak az embereknek az ízlését, szemérmét, erkölcsi érzékét, akik a templom előtt fejet hajtanak, a feszület előtt keresztet vetnek, és tették és teszik ezt bármilyen társadalmi rendszerben, legyen az diktatúra vagy demokrácia. Ez pedig az emberek túlnyomó többsége. (...) A bíróság álláspontja szerint a közerkölcs fogalmába tartozik a nemzeti szimbólumok feltétel nélküli tisztelete is."

A bíróság ezek szerint egy létező, de definiálatlan fogalmat (közerkölcs) vesz jogi eszközökkel védelmébe. Érvelése arra enged következtetni, hogy elmarasztalást vonhat maga után az is, ha bárkinek a reményét vagy hűségét megsértjük (pl. címplapon). Bár a tárgyaláson egyetlen szó sem hangzott el a vallásosságról (egyébként is nehéz felérni ésszel, hogy egy korona és a meztelenség ábrázolása hogyan érinti a vallásosságot), dr. Lajó mégis a vallásosakat veszi védelmébe (mi lesz az ateistákkal?), állítván, hogy ők vannak többen. Az én elfogulatlan megfigyelésem viszont az, hogy bizony igen kevesen hajtják meg fejüket, emelik meg kalapjukat a templomok előtt. Külön aggasztó, hogy a bírónő úgy véli, a közerkölcs szerint feltétel nélkül tisztelni kell nemzeti szimbólumainkat. Bár sejtem, hogy ez a mondat az ítélet precedensteremtő passzusa, megjegyzem, hogy én nem feltétel nélkül tisztelem nemzeti szimbólumainkat, sőt nem is mindig: vannak napok, amelyek úgy telnek el, hogy megfeledkezem róluk. De legyünk igazságosak: a bíróság türelmes is. Tiszteletben tartja (bár nem veszi figyelembe) a védelem által bekért véleményeket és vallomásokat Elek István, Kulin Ferenc és Ómolnár Miklós képviselőktől – és „kifogást ellene nem emel". Amit lehet, hogy úgy kell értelmeznünk: ők most megúszták.

A kérelmezettek természetesen fellebbeztek. A tárgyalás tanúja pedig úgy véli, ma Magyarországon veszélytelenebb uszítani és közösség ellen izgatni, mint szűk közönségnek avantgárd lapot szerkeszteni.

(rácz)

Kulcsmondatok a Valóság novemberi számából

Az uralmon levő politikai pártok számára a rendszerváltás a személycserékben megtestesülő rezsimváltással vált azonossá... (*Petschnig Mária Zita: Gazdasági átalakulás – gazdasági rendszerváltás*)

Az elmúlt évek pártosodásában – megítélésem szerint – a *kontinuitásnak* volt a legnagyobb (nem egyedüli) szerepe, több vonatkozásban is. *Először* is, a megszerveződő két domináns pártnak nem sikerült áttörnie a tradicionális *vidék–főváros*-párellentétén. (*Csizmadia Ervin: Ismétlődő pártlogikák*)

A dualizmus kori Magyarországon meghatározó volt a tisztviselők nemzetisége is. A kiegyezést követő években a miniszteriális hivatalnokok között még magasabb pozíciókban is találkozunk nem magyarokkal. Számuk fokozatosan csökken. (*Szabó Dániel: Századfordulós azonosulásformák*)

A XIX. század végére nagyhatalommá vált, és ezzel egyidejűleg világpolitikai küldetéstudatára ébredt Egyesült Államok először 1917–1918-ban dolgozott ki saját Kelet-Európa- s ezen belül magyar politikát. (*Romsics Ignác: A State Department és Magyarország, 1942–1947*)

A polgári engedetlenek született hősök, gyakran nem is reménykednek a győzelmükben, csupán lelkiismereti indíttatásból teszik, amit tesznek, sohasem a kormány legitimitását támadják, és mindig készen állnak a büntetés vállalására. (*Kiss Péter Zsolt: A taxisok hetvenvalahány órája*)

Nagy a levelezésem, muszáj valami rendet tartanom. Tegnap: disszidens buzeránsok, hogy hazajöjjenek-e. Tegnapelőtt: Mao Ce-tung, fél, hogy elrontotta az életét, mit tegyen. Brigitte Bardot: magányos, éjjel fölsír. (*Örkény István: Egyperces levelek*)

1925 körül Breton még képes volt együtt tartani a csoportot; a kizárások, konfliktusok, kiátkozások csak később állandósították a válságokat. A válságsorozat mellesleg élénkítően hatott a szürrealizmus fejlődésére; nem kevésbé a jövésmenés, a kiválások és megtérések. (*Román József: André Breton*)

A történelem úgy alakult, ahogy alakult. Az események krónikása azonban mégsem állíthatja, hogy másként nem is alakulhatott volna, hogy a belső reformok sorsa eleve meg volt pecsételve... (*Berend T. Iván: A virág a gyökér ellen?*)

Magyar Filmhíradók 1957–1989

A Műcsarnok ART KINO és a Magyar Filmhíradó szerkesztőségének sorozata a Hunnia (azelőtt Zrínyi) moziban, mindig péntek este, 20 órától

November 29-én este: *Ezerkilencszázhatvan* – házigazda: Eörsi István író
Néhány vetítésre kerülő híradó tartalma:
1960/12. sz. 1. A Kossuth-díj kiosztása – 2. Felszabadulási verseny – 3. Karádra beüzent a tavasz – 4. Új gépek a Goldberger Textilgyárban – 5. Akinek nem inge... (színházi későnjövők) stb.
1960/14. sz. Különkiadás: Hruscsov Franciaországban
1960/23. sz. 1. A Hazafias Népfront II. kongresszusa – 2. Budapesti Ipari Vásár – 3. A könyvnapon stb.
1960/30. sz. 1. 10 éves Sztálinváros – 2. KISZ-esek között – 3. Fókavadászat az Ohotszki-tengeren stb.

December 6-án este: *Ezerkilencszázhatvanegy* – házigazda: Dalos György író
Néhány vetítésre kerülő híradó tartalma:
1961/4. sz. 1. A Tiszai Vegyi Kombinát – 2. Laci hazatalál (egy falusi fiatal visszatalál a tsz-be) – 3. Kisstadion (Budapest építése) – 4. Földosztás Tibetben stb.

1961/23. sz. 1. Bécs, Hruscsov és Kennedy találkozása, sajtókonferencia – 2. Pedagógusnapi kitüntetések – 3. Könyvhét – 4. Evian, francia–algériai tárgyalások stb.
1961/34. sz. 1. Jurij Gagarin Budapesten – 2. Az alkotmány napján – 3. A Csepeli Autógyár új művelődési otthona – 4. Ifjúsági Kultúrpark az Ybl Miklós téren stb.

December 13-án este: *Ezerkilencszázhatvankettő* – házigazda: Dalos György író
Néhány vetítésre kerülő híradó tartalma:
1962/1. sz. 1. A szabad Kuba születésnapján – 2. Működik az oroszlányi hőerőmű – 3. Náci generálisból NATO-tábornok, Adolf Hausinger – 4. Az óriásbálna megérkezett Budapestre stb.
1962/10. sz. 1. Egy interpelláció nyomában, a vidéki moziigény – 2. Így készül a malomkő – 3. Füst-köd Budapesten – 4. Twist-táncverseny Angliában stb.
1962/22. sz. 1. Kádár János 50 éves – 2. Budapesti Ipari Vásár – 3. A könyvnapon

Esténként, alkalmanként 8 híradó kerül vetítésre, rövidítés nélkül.
A sorozat létrejöttéhez támogatást nyújtott: a TUNGSRAM, a Szindbád Alapítvány, a Magyar Filmklubok és Filmbarátok Szövetsége, a Magyar Mozgókép Alapítvány
Ötlet, szervezés: Szigeti Péter, Műcsarnok ART KINO

Koncertek

A Trio Stendhal (Dés László, Horváth Kornél, Schnéberger Ferenc) jazzhangversenye a Vígszínházban november 28-án, 29-én és 30-án este fél 8-kor

Schubertiáda – az Óbudai Társaskörben (III., Kiskorona u. 7.) a Budapesti Vonósok Kamarahangversenye (a-moll szonatina, Arpeggione-szonáta, Pisztrángötös) – november 30-án délután 4 órakor

Mozart halálának 200. évfordulóján hangverseny a Zeneakadémián: a Magyar Állami Hangversenyzenekart és Énekkart Lamberto Gardelli vezényli. (Esz-dúr zongoraverseny K. 482 és a c-moll mise) – november 5-én este fél 8-kor

A Goethe Intézet programjából:

Heinrich A. Machowski: Moszkvából Nyugat-Európába Budapesten át vezet az út című előadása november 29-én pénteken 18 órakor (Kulturinnov, I., Szentháromság tér 6.). A berlini Német Gazdaságkutató Intézet professzora a kelet–nyugati gazdasági kapcsolatokkal, valamint a lengyel és szovjet gazdasági reform és fejlődés kérdéseivel foglalkozik.

Találkozás Klaus Wagenbachhal, aki a német könyvkiadás kiemelkedő személyisége és jeles Kafka-kutató.
November 25-én hétfőn, 18 órakor beszélgetés a Goethe Intézetben (V., Kecskeméti u. 7.) magyar kiadókkal.
November 26-án kedden 17.30-kor (régi városháza) „Kafka két foglalkozása" című előadása, amelynek vitavezetője Konrád György.
Mindkét est szimultán fordítással.

H-1117 BUDAPEST, KÖRÖSY JÓZSEF UTCA 17
TEL • 166-4627
FAX • 166-4776
LÁGYMÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ

BERGER TÁNCEGYÜTTES

November 30-án 20 órakor

BERNÁTHH(Y) Sándor

ALBERT Gábor: Nem ügy! : „Hölgy-válasz" három tételben. = Uj Magyarország, I.évf. 34.sz. 1991. junius 5. 2.p.

Az Uj Hölgyfutár cimlapjáról kavart per kapcsán

is Neosoliensis. Neosolii, 1876. 99–101.
. 50. (1936) 29. – Spravodaj, 10. (1967)
skói). Zuza BARTOŠOVÁ tanulmánya.

együtt tárgyalja Supis... II. (1968). 230–231.

et 1936-ban a Turulban, (50. évf. 28. lap) a
51-ben részesei Cserény felosztásának (O. L.
ban "nova donatio"-t szerző István 1363-ban
rint, testvéreivel s rokonaival együtt a Zólyom

k által átvett) három kopjás cimerről, a Zolnay
Baloghyak, Osztroluczkyak – egymáséval
L.: Vadászatok a régi Magyarországon. Buda-
yomban) – A Kis- és Nagyselmeci Ludrovai
eő de Nagy-Tatskánd, Géza von: Wappenbuch
ibla és 666. lap.

. Pál comesnak unokáját) János fiát (1333- +1351
rtokaival kapcsolatban említenek és aki 1380-
409-ben is említik. Az ő fia Liptó megyei
Bebek Detre nádor familiárisa volt.: Zsigmond-

BERNÁTH(Y) Sándor

Szkárosi Endre: A politikai logika indiszkrét bája : Felszólalás az Uj Hölgyfutár-ügy fellebvitei szakaszában. = ÉS XXXVI. évf. 26.sz.1992.junius 26. 4.p.

rátok és Mügyüjtők Egyesülete 1981.
1.évf. 1960)
1952
1.évf. 1956
lévf.1964
Tom.1.(1973)
1. megj. 1963
1.évf. (1954)
36. (1954)
1.évf. 1956.
Vol.1. 1960
1.évf. 1960
21. 1975
1970.1.
1.évf. 1949
Toml. 1966.
1.évf. 1902
1.köt. 1882
ve 1.(1958)
1979. márc.

BERNÁTHY Sándor

Bernáth(y) Sándor - Szkárosi Endre: Pont - az Uj Hölgyfutárról. = Beszélő, III.évf.25/26.sz. 1992. junius 27. 54. p.

s munkatársai: Art in the Making – Italian Painting before 1400 London, National
ember 1989- 28, February 1990. 17–18; 34–38; 156–180. o.
Werkstoffe der Malerei. Ravensburg, Otto Mayer Verlag.

I OF EXPERIMENTAL METHODS IN CONNECTION WITH AN ITALIAN ING FROM THE 14th CENTURY

rticle deals with the problems arising during the restoration of a trecento Italian The author surveys the results of the physical experiments, which assisted her in step-by-step. The approach to the problems arising was made possible by utilizing ds, according to the relevant points of view.
investigations (X-ray, X-ray diffraction) revealed the application of factory-made al ultramarine. After knowing the above data, the framel was possibly made in the sing infrared camera could also give some interesting details about overpainting.
f results help the restorer choosing the most suitable method, and so the paintig "victim of restoration".

thor's address:
estményrestaurátor/painting conservator
, Hernád u. 12.

BERNÁTH(Y) Sándor

Döntött a Legfelsőbb Bíróság : Megjelenhet az Uj Hölgyfutár. = Magyar Nemzet, LV. évf.144.sz.1992. junius 19. 4.p.

szert? Ha valaki körültekintően akar
rendszerről. Megfelelő szakember és
kell venni a pénzügyi és technológiai

de úgy tudja, hogy rendesen kifejlesz-
ttnak a nemzetközi standardhoz való
y mennyire biztositott a continuitása.
ekvése kiváló.

i a Swets-céggel való együttmüködésről.
könyvtáraknak alig van tapasztalata,
yvezetőt, hogy ismertesse többéves ta-

ör a közvetlen folyóirat-rendelést a

van /központi könyvtár+tanszéki könyv-
40,000.000.- Ft értékben.
meg a külkereskedelmi jogot és 1991

BERNÁTH(Y) Sándor

HAJDU István: Itélvény avagy ismét az Új Hölgyfutár kronájáról. = Beszélő, II,évf.5o.sz.1991. dec.14. 43.p.

(rácz): A megsértett közerkölcs : Az Uj Hölgyfutár a bíróság előtt. = Beszélő, II.évf. 48.sz.1991. nov,.30.45.p.

. Bp, 195o, Tankönyvkiadó

s Károly. 1.évf. Bp, 19o2.

p, 193o, 2.köt.

problémákról. Bp, 19o4,

Baumwollspinnerei. Bd.I.

BERNÁTH(Y) Sándor

~~Forgarang Gabriella et alii~~: Állásfoglalás az Új Hölgyfutár c. sajtóterméi és az erel kapcsolatos fővárosi törzsgéni vallan ügyekben. = M. Fórum, III. évf. 25.n. 1991. június 20. 16.p

MDF Jogi Bizottsága

QUISSIMAE DOMUS ESTORASIANE

1700

anyag!)

nosának? A múlt században sok ilyen kocsma volt, ahová a zsiványok visszatértek, ahol megszálltak, kipihenték magukat, otthagyták a fegyvereiket, a rablott holmit. A kocsmáros nem vett részt a bűncselekményekben, de természetesen tudta, hogy a zsiványok – zsiványok. Ezt hogy ítélte volna meg mondjuk Ráday Gedeon?

K. T.: Ráday kíméletlen eszközökkel járt el a magyarországi betyársággal szemben, és föl is számolta. Elképzelhető, egyrészt a már elkövetett bűncselekmény esetén a bűnpártolás. Ha azonban a kocsmáros viselkedése jövőbeni bűncselekmények elkövetéséhez, de *konkrét* bűncselekmények elkövetéséhez, előre megígért vagy biztosra vehető támogatást jelentett, akkor elképzelhető a pszichikai bűnsegély minősítés. Mindenképpen a részletek fontosak ahhoz, hogy a kérdést eldöntsük.

Beszélő: 1981. február 21-én Carlos csoportja merényletet hajtott végre a Szabad Európa Rádió müncheni központja ellen, a támadásnak nyolc súlyos sebesültje volt, és igen jelentős anyagi kár is keletkezett.

K. T.: Az ügyet az bonyolítja, hogy a cselekmény Magyarország határain kívül történt. A magyar büntetőtörvények lehetővé teszik, hogy nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény miatt is felelősségre vonás történjék. Külföldi állampolgárok külföldön elkövetett bűncselekményéhez nyújtott hazai segítség a bűncselekmény elkövetése előtt vagy után – ez igen bonyolult kérdés. Annak a megállapítása ugyanis, hogy tényleg bűncselekmény történt-e, nem tartozik a magyar hatóságok kompetenciájába.

Beszélő: Van itt egy furcsaság. Az akkor érvényes Büntető Törvénykönyv szerint kártevést, rombolást, merényletet csak a Magyar Népköztársaság vagy más szocialista állam sérelmére lehetett elkövetni – ennek értelmében tehát Carlosék nem követtek el bűncselekményt.

K. T.: Vannak olyan jogtárgyak, amelyeket befelé véd a magyar jog, tehát a magyar állam fennhatósága alá tartozó területeken. A külföldön elkövetett cselekeménynél az a kérdés, hogy a külföldi állam szerint bűncselekmény-e (ez esetben nyilvánvalóan az), továbbá, hogy a magyar állam jognormái szerint is bűncselekmény-e. Ez esetben ugyancsak igen. Ha a rombolás törvényi tényvállalása nem illik rá, akkor közveszélyokozásnak minősül.

Beszélő: Súlyos testi sértés is van benne.

K. T.: Igen, súlyos testi sértés, esetleg emberölés kísérlete, hiszen a robbantás kiszámíthatatlan következményekkel jár. Az alapkérdés az, hogy mi az, amit tudtak, mi az, amit nem tudtak a magyar szervek. Elméletileg az a lényeges, hogy e szervek utólag szereztek-e tudomást a bűncselekményről, vagy előzetesen megállapodtak a segítségnyújtásban, illetőleg abban, hogy segítenek a tetteseknek elkerülni a következményeket.

Beszélő: A folyamatosan elkövetett fegyvercsempészeten és fegyverrejtegetésen kívül egy bűncselekményt Carlos mindenképpen elkövetett Magyarországon, nevezetesen rálőtt arra az autóra, amellyel követték.

K. T.: Ha hivatalos személy erről utólag tudomást szerzett, és a büntető eljárást meghiúsítani törekedett, hivatali bűnpártolást követett el.

Beszélő: Ez azonban időközben elévült.

K. T.: Így van. Abban a pillanatban, amikor megállapítják, hogy a büntethetőség elévült, vagy megtagadják a nyomozást, ha még nem indult meg, vagy ha már megindult, akkor megszüntetik. Másként a nyomozóhatóság nem járhat el.

Beszélő: Az ügyészség nem az elévüléssel indokolta a nyomozás lezárását, hanem azzal, hogy a voltaképpeni tettesek ismeretlen helyen tartózkodnak, és emiatt az ügyet nem lehet kellőképpen feltárni.

K. T.: A magyar törvények szerint ilyen esetben nem lezárják, hanem fölfüggesztik a nyomozást. A legfőbb ügyész így is járt el.

Beszélő: Azt tudja, hogy rabolni mennek, és ide fognak visszajönni.

K. Cs.: Ez bűnsegély, egyértelműen bűnsegély.

Beszélő: 1981 februárjában merényletet követtek el a Szabad Európa Rádió ellen. Az biztos, hogy Carlosék előtte is voltak itt, meg utána is voltak itt. Aztán megint elmentek, és sorozatosan hajtottak végre terrorcselekményeket. Elegendő-e ennyi a büntetőeljáráshoz a magyar kapcsolatok ellen?

K. Cs.: A nyomozás elrendeléséhez elegendő, de az elítélésükhöz biztosan nem. A bírói elítéléshez rendkívül kevésnek tűnik a bizonyíték. Más dolog az, hogy egyévi nyomozás után csupán egy pár soros ügyészségi közlemény jelenik meg. Részletesebb tájékoztatást is el tudtam volna képzelni, hiszen egyáltalában nem hivatkoztak még arra sem, hogy a nyomozás érdekei nem teszik lehetővé a bővebb információk közlését.

Beszélő: A kihallgatottak az eljárás során hivatkozhattak arra, hogy amit mondhatnának, az mind államtitok!

K. Cs.: Ha valaki államtitok „őrzője", az tulajdonképpen a haláláig tart, kivéve két esetet. Az egyik az, hogy a titok már nem államtitok, a másik pedig, ha az, aki a titkot rábízta, felmentést ad.

Beszélő: Van annak valami valószínűsége, hogy nem kapták meg? Lehet, hogy a nyomozás azért nem volt hatékonyabb, mert a tanúk és azok a gyanúsítottak, akik egyébként vallomást akartak tenni, nem kapták meg a felmentést?

K. Cs.: Könnyen elképzelhető. Az efféle titkos ügyek más európai országokban 30-40-50 éves moratóriumot élveznek. Tehát addig még a levéltárban sem lehet kutatni.

Beszélő: A Carlos-ügy feltárását maga a belügyminiszter, Horváth Balázs ígérte meg. Ő jelentette be a parlamentben (tulajdonképpen kérdés nélkül), hogy megkezdődött a nyomozás.

K. Cs.: A titokhordozók nyilván belügyi dolgozók lehettek, az állami titkok őrzése alóli felmentés a belügyminiszter vagy a nemzetbiztonsági hivatalt felügyelő miniszter kompetenciájába tartozik. Számomra logikusnak tűnik, hogy ha tisztázni akarják a múltat, akkor meg kell adni e felmentéseket.

Beszélő: Akkor viszont nincs magyarázat arra, miért kellett gyakorlatilag lezárni az eljárást.

K. Cs.: A mostani eljárás felfüggesztése ugyan csak időleges cezúra, de a közvélemény el fogja felejteni az ügyet, mert minden hétre megkapja a maga csemegéjét.

Beszélő: Akiket Horváth Balázs név szerint említett – Benkei András, Gyenes András, Németh Károly, Korom Mihály, Rácz Sándor –, akikről azt mondta, hogy „nemzetközileg körözött bűnözőket rejtegettek", most, hogy nem bizonyítottak rájuk semmit, a személyiségi jogaik védelmében akár be is perelhetnék Horváth Balázst.

K. Cs.: Nyugodtan. Csak az a baj, hogy a felfüggesztés révén a vétlenségük sem bizonyosodhat be. Ez a legkényelmesebb megoldás. A felfüggesztés ugyanis elvezethet a büntetőeljárás tényleges megszüntetéséhez. Nem kell hozzá nagy csinnadratta, tűzijáték. A gyanúsított ismeretlen helyen való tartózkodása címén jogszerűen évül el a büntetőigény.

(Az interjúkat Kőszeg Ferenc készítette.)

A képek a televízió Panoráma című műsorában bemutatott Carlos-filmből valók. A közlés Chrudinák Alajos szívességéből.

Az ügyész a mi barátunk

A szólásszabadság mindenekelőtt azt jelenti, hogy a hatóság nincs felhatalmazva arra, hogy a kifejezést mondanivalója, eszméi, témája vagy tartalma alapján korlátozza.

A régi világban az ember nem állított gyerekei elé ügyészeket példaképnek. Szeretni egy ügyészt olyasmi volt, mint rendőrt vagy hóhért cirógatni, s ellenzéki körökben aligha gondolhatta valaki, hogy ezek nagyszerű foglalkozások. Most pedig, az új rendszerben, pontosan ezt kell elérnünk. Az ügyészeknek a legtehetségesebb és legtisztességesebb diákok közül kell kikerülniük. Néhány év múlva a mi gyerekeink, a mi rokonaink, a mi barátaink töltik majd be ezt a tisztséget. Ha e reményünkben csalatkozunk, oda a parlamentarizmus, a jogállamiság, az Európa Ház.

Az új ügyészi hivatás

Az ügyész munkája a büntető felelősségre vonás kezdeményezése, a vád bírósági képviselete, a bűnüldözés törvényességének ellenőrzése. Mindez olyan kötelessége, amit hivatalból kell teljesítenie. Abban természetesen lehet döntési szabadsága, hogy miként valósítja meg az „officialitás" követelményeit a legcélszerűbben, de az eljárás lefolytatása maga egyetlen olyan esetben sincs a belátására bízva, ahol alapos a gyanú, hogy az állam büntető igénye megalapozott. Vádat kell emelnie, ha bűncselekmény nyomára bukkant.

Mindazonáltal az alkotmányos demokrácia megkívánja, hogy az ügyészség, a közvádlói intézmény is beletagozódjon a közhatalom ágainak, egyensúlyainak és ellensúlyainak kényes rendszerébe. Vagyis hogy nagymértékben független legyen a legfőbb végrehajtó hatalomtól, mint a rendőrség, a bíróság, a helyi közigazgatás és közoktatás, a közrádió és a köztelevízió.

Enélkül nem lehet ombudsman, a büntetőjogi eljárásban minden polgár szószólója, a polgári szabadságjogok védelmezője. Enélkül nem teljesítheti azt a feladatát, hogy megakadályozza az alkotmány elveit semmibe vevő hatósági fellépést. Függetlenség nélkül, a kormánypolitikának alárendelve, csak abban a formális értelemben lehet a törvényesség őre, hogy neki kell a per alkalmas ürügyét, „koncepcióját", paragrafusát megtalálnia. Emlékszünk?

A cenzúra legyőzése

Három nagy jogi doktrína veszi elejét az ilyen koncepciós pereknek „a szavak" büntetőjogában:

(I) *a rendszer szidása* nem tekinthető felségsértésnek, ellenséges propaganda vagy lazító rágalmazás címén bűncselekménynek;

(II) *előzetes sajtótilalom* nincs, kivéve az olyan egészen rendkívüli eseteket, amikor ezt, mondjuk a csapatok behajózási adatainak kiszivárgásánál, különlegesen szigorú eljárási feltételek teljesítése mellett kéri a kormány a bíróságtól; és

(III) *forradalmi és más szélsőséges eszmék hirdetése*, legyenek akármilyen népszerűtlenek vagy kelekótyák a többség világnézete és a közerkölcs alapján, teljes alkotmányos védelem alatt állnak.

A szólásszabadság alkotmányos elvének ez az értelmezése a nagy európai vallásháborúk utáni egyensúlyrendszerben alakult ki, és az azóta eltelt évszázadokban még a banánköztársaságnak csúfolt Costa Rica demokráciája számára is magától értetődővé vált. A nyilvánosságra hozott mondanivaló csak mások egyenlő jogainak sérelme esetén korlátozható. A társadalmi igazságosságról folyó vitában a büntetőjog nem állhat közel a kormányhoz, a többséghez, a közvéleményhez. A kormányzat nem hozhat törvényt a szólásszabadság elnyomására.

Az új rezsim első évében azonban, többékevésbé érthető politikai hisztériák és újhitű túlbuzgóságok következtében, veszélybe kerültek ezek a doktrínák. Sajnálatos módon köztársaságunk formálódó ügyészsége is belekeveredett a hazafias, csendőri és tudományos-fantasztikus zsidózások, nemzetgyalázások és egyebek szenzációs politikai botrányaiba. Ahelyett, hogy kivárta volna a szólásszabadság megnyirbálását szolgáló homályos sandaságú törvénycikkek eltávolítását az alkotmányozás folyamatában, maga kezdett el fenyegetőzni a diktatúrák e fegyelmező eszközeivel. Sőt, mint tudjuk, *a sajtó megleckéztetése nem állt meg az intelmeknél*. Mentségére szóljon a zömmel tisztességes szándékú és felkészült szakembereknek, hogy esetenként a szabadelvű ellenzék tekintélyes részének tetszését is elnyerik az ilyen tisztogatási akciók. Olyannyira, hogy máris kialakult az Antall–Bogdán-párt bizonyos, az átlagnál kevésbé iskolázott, önálló gödöllői gondolatot azonban nem képező köreiben az a nézet, hogy azt persze nem bánják az ilyen meg olyan szabadelvű pártok, ha az ezeréves magyarság drága szimbólumait gyalázzák, bezzeg felháborodnának a Dávid-csillag hasonló sérelmein. Mit lehet erre mondani?

Amúgy mostanában szinte minden héten felszólítják a nyomozókat a szerkesztőségi szobák átvizsgálására, s egy-két esetben újabban az ügyészség hajlik is a szóra. Vád alá helyezték Romhányi László főszerkesztőt lapja bizonyos nyilvánvalóan politikai meggyőződést képviselő gyalázkodásaiért, és már le is folytatták volna a széles népszerűségnek örvendő eljárást, ha nem akasztja meg azt a fordított zsidózás feltálalásával egy csavaros eszű és az önbíráskodás klasszikus tilalmát abszurd módon kiaknázó ügyvéd. (Csak megjegyzem, hogy az utolsó nagy brit pert a bírósággal szembeni tiszteletlenségért azon az alapon indították, hogy a terhelt kijelentette, katolikus bíró szerinte nem lehet elfogulatlan egy fogamzásgátlással kapcsolatos ügyben.) Körözést adtak ki egy floridai illetőségű öreg csendőr ellen, aki az emlékiratait kiadó lakitelki patrónusok figyelmét állítólag kijátszva, a maga módján, kertelés nélküli őszinteséggel mesélte el, miként látja ő korának hátborzongató tényeit. (A félreértések elkerülése végett megjegyzem, hogy az amerikai hatóságok nem azért működnek közre a nyomozásban, mert az Amerikai Demokrata Fórum fasiszta kiadványai törvénybe ütköznének. Azért, mert a nyilas úr hamis adatokkal, nyilasságát eltagadva szerzett bevándorlása idején zöld kártyát.) Legújabban vizsgálatot indítottak egy másik, kárpótlásért hazatérő öregúr történelmi értekezése tárgyában is, mert mint elhangzott, telefonbejelentések alapján komolyan felmerült a gyanú, hogy a könyv gondolatainak terjesztése, különös tekintettel az alátámasztásukra használt Hitler-idézetekre, esetleg a hatályos törvénybe ütközik.

Amennyiben a sajtóvádakat helyénvalónak találják, ahogy az már megtörtént a Szent Izé esetében, a felelősöket bíróság elé állítják, s ha bűnösök, elítélik. Holott ezek az emberek nem tettek mást, mint közzétették a hozzám közel állókat egyébként biztosan undorító nézeteiket a minket körülvevő világról és azokról az okokról, amelyek életünket szerintük alakítják. Hangot adtak egy olyan hitnek és erkölcsnek, amelyet gyűlölünk s amelyet vasszigorral büntetnénk, ha túlmennénk a puszta beszéden.

A nyílt zsidózásra, cigányozásra, „szomszéd népek"-ezésre, a fejlődő országok lakóival kapcsolatos tiszteletlenségre természetesen könnyűszerrel ráhúzható a közösség elleni izgatás paragrafusa. Igaz, amikor a miniszterelnök elvtársai biboldoznak vagy embereket félmajmoknak neveznek a közpénzen működtetett rádióban, akkor az ügyésznek van akkora *discretionális* joga, hogy az irodalmi példázatot, a tréfás fogalmazást vagy a belemagyarázásra alkalmas szófűzést csekély társadalmi veszélyességűnek ítélje.

Ennyi szép „legitimációs" siker után az ügyészség, úgy látszik, annyira nekibátorodott, hogy amíg egy éve még széltében-hosszában hangoztatták vezető tisztségviselői politikai fenntartásaikat egy-egy nyíltan fajgyűlölő „magyar gondolat" törvényi megfékezésével szemben (ugyanis minden okuk meglenne rá, de politikailag *nem lenne judiciózus* lesújtaniuk), most engedtek a neves hordószónok követelésének, és felléptek egy avantgárd folyóirat „ábrázolata", egy kétségkívül polgárpukkasztó tiszteletlenségű politikai karikatúra ellen. Mit tudja azt Alfred Jarry, hogy hol van Pusztaszer. Hadd lássa a sajtó, hogy mindennek van határa. (Azt azonban már nem merték kockáztatni, hogy ugyanezeknek a megrendszabályozó igényeknek megfelelően nyomozni kezdjenek az ország legnagyobb ellenzéki pártjának elnöke ellen, aki nem teljesen másként, habár egy árnyalattal szolidabb eszközökkel gázolt állítólag bele Bánk bán igazi örököseinek érzésvilágába, amikor a köztársasági címer függelékének vitáját ócsárolta.)

A közerkölcs demokráciában nélkülözhetetlen védelme

Mielőtt a marakodó parlament elment vakációzni, és magára hagyta a megújult Nagy Sándort keserű alkotmányos töprengéseivel, az egyik ellenzéki képviselő interpellációjában arra intette a jogászokat, hogy

Bernáth(y) Sándor: Az Új Hölgyfutár címlapja

„Gondoljunk csak bele, milyen – teljesen jogos – világbotrány lett volna belőle, ha az „Új Hölgyfutár" maszturbáló obszcén párosa egy magyar folyóirat címlapján valamelyik etnikai vagy vallási kisebbség által tisztelt szimbólumot – mondjuk a Dávid-csillagot vagy egy szerb kettőskeresztet – veszi közre!"
(Szeleczky Zoltán: A „Bogdán-ügyről" alulnézetben, MDF-frakcióhírek [Bizalmas], július 11., 21. oldal.)

Szeleczky Zoltán nyitott kapukat dönget. Bernáth(y) Sándor rajzán jól látható az ötágú csillag, a mohamedán félhold és a Dávid-csillag. Világbotrány!

tanúsítsanak mérsékletet a szocialista államvédelem passzusainak kiaknázásában. Erre a művelt helyettes főügyész igencsak félrevezető értelmezésben meglobogtatta a Házban az Emberi Jogok és Alapszabadságok Európai Konvenciójának állítólagos engedélyét az ilyen és hasonló eljárásokra.

A 10. cikkely kérdéses, a helyettes főügyész úr által felolvasott bekezdése teljes terjedelmében így szól:

(2) E szabadságjogok gyakorlása a hozzájuk kapcsolódó kötelességek és felelősségek következtében alávethető az olyan formaságoknak, feltételeknek, megszorításoknak vagy büntető szankcióknak, amelyeket törvény ír elő, és amelyeket egy demokratikus társadalomban elkerülhetetlenné tesz a nemzetvédelem, az ország területi egységének vagy közbiztonságának érdeke, a közrend és a bűnözés megelőzése, a közegészség és a közerkölcs ügye, mások jó hírnevének vagy jogainak védelme, a bizalmasan kapott tájékoztatás nyilvánosságra hozásának megakadályozása, az igazságszolgáltatás tekintélyének és elfogultságának megőrzése.

A szomorú csak az, hogy a jogállamiság újdonsült bajnokain valóban látni lehetett, elhiszik a tudós válaszolónak, hogy az állam ily módon Nyugat-Európában akármikor büntetést szabhat ki *politikai nézeteket nyilvánosságra hozó könyvek, folyóiratok, rajzok* megjelentetéséért a közerkölcs védelmében, illetve hát pusztán azon az alapon, hogy tartalmuk nem tetszik a kormányfőnek vagy koalíciójának.

A jakobinus diktatúra alkotmánya hirdette meg először a feltétlen polgárjogok feltételekhez kötésének eszméjét, a jogokkal való visszaélés gumiparagrafusokban deklarált tilalmát s azt, hogy nincs demokrácia a demokrácia ellenségeinek. De van. „A szólásszabadság – mondta leghíresebb verdiktjében a néhány hete nyugalomba vonult alkotmánybíró, az amerikai Thurgood Marshall – mindenekelőtt azt jelenti, hogy a hatóság nincs felhatalmazva arra, hogy a kifejezést mondanivalója, eszméi, témája vagy tartalma alapján korlátozza." Majd hozzátette, s itt a teljes politikai szólásszabadság ismert doktrínájára, az úgynevezett *New York Times-szabály* indoklására utalt, hogy „a közlés bármely tartalmi korlátozása semmibe venné azt a »mély nemzeti elkötelezettséggel vallott elvet, hogy közügyekben a vitának akadálytalannak, robusztusnak és szélesen nyitottnak kell lennie«".

Nem lenne helyes arra spekulálni, hogy nekünk itt abba az alkotmányos demokráciába kell beletanulnunk, ami az óceán innenső partján érvényes. Amikor az Európai Bíróság szembekerült a „demokratikus társadalomban elkerülhetetlen" fordulat pontos értelmezésének kérdésével – a *Sunday Times*-ügyben, lásd *European Human Rights Reports* (Az emberi jogok európai esettára), 1979, főleg a 275–277. oldalakon, vö. Eric Barendtnek a szólásszabadság európai és amerikai alkotmányjogát összehasonlító, a pécsi egyetemen tanított könyvének elemzéseivel; *Freedom of Speech* (Szólásszabadság), Oxford, második, bővített kiadás, 1989 –, akkor kifejezetten az amerikai alkotmányjog filozófiájára utalva szögezte le, hogy csak akkor hagyja majd jóvá a bekezdésre hivatkozó állami beavatkozást, ha a kormányzat a megfelelő törvényes szigorúsággal előzőleg bebizonyította kérelmében, hogy azt az adott meghatározott körülmények között *„égető társadalmi szükség"* teszi nélkülözhetetlenné.

Krokovay Zsolt

BERNÁTH(Y) Sándor

SZER

– a „szabadabb Magyarország hangja"

Július 25-én, pénteken egy időben adott hírt különböző forrásokra hivatkozva a *Népszabadság*, a *Pesti Hírlap* és a (reggeli) *Kurír* arról, hogy hétfőn, 22-én a Szabad Európa Rádió magyar osztályának vezetői a magyar kormány egy megbízottjával – mint később kiderült, *Ferencz Csabával* – megbeszéléseket folytattak arról, milyen lehetőségek vannak arra, hogy a SZER mielőbb, akár már napokon belül, Magyarországról sugározhassa adásait, egy egész országban fogható URH-sávon. A bizalmas megbeszélések „pikantériáját" az adja, hogy a jelenleg érvényben lévő frekvenciamoratórium értelmében és a médiatörvény megszületéséig, a hatályban lévő jogszabályok alapján, egyetlen rádióállomás – sem olyan, amelyik eddig külföldről sugárzott, sem olyan, amelyik ezután kezdene adni – nem jogosult saját belföldi hullámsávra. A tárgyalások híre azért keltett nagy feltűnést, mert önálló rádióadó üzembe helyezésére és az ehhez nélkülözhetetlen saját hullámsávra belföldön is volt igénylő – közöttük a parlamenti ellenzék egyik pártja –, azonban a kormányzat részéről kérelmüket a frekvenciamoratóriumra hivatkozva elutasítás fogadta. Ez nem alaptalanul ébresztette mind a közvetlenül érintettekben, mind az avatatlanabbak egy részében azt a gyanút, hogy a kormányzat illetékesei „kettős mércét" használnak: egyfelől politikai ellenlábasaiktól a frekvenciamoratóriumra hivatkozva megtagadják a jogot saját rádióállomás üzemeltetésére, másfelől, a SZER esetében, egyebek között a csehszlovákiai és a lengyelországi precedensre hivatkozva, keresik ugyanezen moratórium megkerülésének útját-módját. (Közbevetőleg: a hivatkozott országokban nincsen frekvenciamoratórium...)

A magyar napisajtóban megjelent csütörtök reggeli hírre – igaz, harminchat órás késéssel – szokatlanul nagy terjedelemben reagált a SZER: a péntek esti *Magyar Híradó* című műsorban kilenc és fél percen keresztül foglalkozott vele. *Hamburger Mihály* szokatlanul éles hangú rádiójegyzetben támadta a magyar ellenzék ez ügyben közzétett állásfoglalását – az SZDSZ ügyvivői testülete részéről ez *Haraszti Miklósnak* a *Pesti Hírlap* pénteki számában megjelent interjúja révén vált ismertté. Ezt követőleg a SZER magyar osztályának vezetője fejtette ki egy interjúban nézeteit – közvetetten megerősítve, hogy az említett napilapok értesülései (szemben a *Népszava* cáfoló közleményével...) megfelelnek az igazságnak.

A „hallgattassék meg a másik fél is" ősi elvét követve, levél formájú kommentárunk előtt a SZER pénteki adásában elhangzottakat közöljük.

„Magyar Híradó", 1991. július 26., péntek
Hamburger Mihály rádiójegyzete

„Haraszti nyilatkozata a *Pesti Hírlap* csütörtöki számában: a SZER hamarosan megint (?) foghatóvá válik az URH adó egész sávján. Haraszti szerint: »ha ez így volna, kell lennie tiltakozásunknak, különösen (a SZER) barátainak, azoknak, akiket egy évtizeden át támogatott a SZER ellenzékként harcukban egy tiszta demokráciáért. Az URH nem egy kormány hitbizománya, ezért tiltakoznunk kell ezen hazai adás beindítása ellen.« A háttér: a magyar sajtó egy ismeretlenségben hagyott müncheni telefonálótól tudja a híreket az új sáv tervéről. A telefonáló erkölcseiről nem kívánok nyilatkozni. Csak zárójelben: az itteni fizetések elég jók. Ha valaki nem ért egyet a rádió irányvonalával, az becsületesebben cselekszik, ha veszi a kalapját, és nem névtelenül telefonálgat.

Én nem tartozom azok közé, akiket Haraszti barátainak nevez, és azok közé sem, akik, mint a rádió dolgozói, tíz évig segítették a rádió harcát. Második éve dolgozom a rádiónál. Viszont nem tartozom azok közé sem, akik megértéssel fogadták az SZDSZ mostani álláspontját ebben a kérdésben. Haraszti kijelenti: »A hír azt jelenti, hogy a kormány maga állít fel rádióállomást.« Persze, maga is tudja, hogy a rádió, a SZER, évtizedek óta áll fenn, és azt nem a magyar, hanem az amerikai kormány hozta létre az amerikai adófizetők pénzén. A magyar kormány tehát nem felállítja a rádiót, legfeljebb jobb adási lehetőségeket biztosít a számára. Teszi ezt persze nem ingyen, de nem is a rádió kormánypártiságáért cserébe, hanem a piac törvényeinek megfelelően pénzért, valutáért. Hogy jó-e ez a rádiónak? Természetesen jó, hiszen így versenyben tud maradni. Igaza van (Harasztinak), amikor legszögezi, hogy a rádió a demokráciáért harcol. Persze nem a »tiszta demokráciáért« – nincs ugyanis tiszta és nem tiszta, azaz piszkos demokrácia. És nemcsak egy évtizeden keresztül, hanem már korábban is. Az pedig, hogy elsősorban az ellenzéket támogatta, politikai döntés volt. Egyfajta kivételezés, amelynek még a rádión belül is voltak ellenzői. Haraszti Miklós és társai úgy váltak ismertté az országban, hogy a rádió őket népszerűsítette, és ez még a választási eredményekben is megmutatkozott. Akkor nem tiltakozott a kivételezés ellen. Most igen. És még megértést is kér ehhez. Megértést ahhoz, hogy feltételezi rólunk, a hullámsávért cserébe eladjuk lelkünket, netán csak szavunkat. Megértést ahhoz, hogy pártja politikai harcaihoz vegyük tudomásul: még jó sokáig nem sugározhatunk jó feltételek között. Megértést ahhoz, hogy elveszítsük hallgatóink egy részét, csak azért, mert most ezt kívánja Haraszti pártjának érdeke. »Minél előbb médiatörvényt!« – jogos kívánsága ez az ellenzéknek. De azért ő is értse meg: mi szeretnénk minél előbb jó vételi körülmények között sugározni.

Hát ennyit a barátságról."

Lejegyezte: K. Cs.

Ribánszky Lászlónak, a SZER magyar osztálya vezetőjének válaszai a riporteri kérdésekre

„Kimondott tárgyalásra (a magyar kormányzattal. – K. Cs.) az új URH-hullámhossz kérdéséről eddig még nem került sor. Több mint egy évvel ezelőtt hivatalos levelet intéztünk a közlekedési, hírközlési és a pénzügyi minisztérium vezetőihez. Ebben érdeklődtünk, hogyan lehet Magyarországon hivatalos műsorszórási lehetőséghez jutni. Némi késéssel azt a választ kaptuk az illetékes miniszterektől, hogy sajnos – tekintettel az érvényben lévő frekvenciamoratóriumra – ez nem lehetséges. A dolog aztán feledésbe merült, de egy ideig ezután is én magam és a rádió vezetői nem hivatalos beszélgetéseket folytattunk a kormánypárt és az ellenzéki pártok többé-kevésbé jelentékeny képviselőivel, akik részéről szóbeli biztatást kaptunk: ha majdan döntésre kerül a sor, akkor ők támogatják ezt a kérésünket. Miután elaludni látszott ez a dolog, mi most újból, írásban fordultunk a minisztériumhoz és az Országgyűlés médiabizottságához. A válasz változatlanul az, hogy amíg meg nem születik az új médiatörvény, fel nem oldják a moratóriumot, addig nem tudnak az érdekünkben semmit tenni.

Én annyira nem vagyok jártas a belpolitikában, hogy erre (a moratórium feloldása előtti műsorszórás kivételes engedélyezésére? – K. Cs.) megbízható választ tudjak adni, azonban az ösztönöm azt súgja, hogy ha erre Csehszlovákiában és Lengyelországban találtak megoldást, akkor minden bizonnyal találhatnának Magyarországon is megoldást, abban az esetben, ha ismernék, ami az igazság: mi közszolgálati, és nem kommersz rádióállomás vagyunk.

(A BBC magyar nyelvű adásának esténkénti Budapestről történő – csütörtökön bejelentett – sugárzásának megindításával kapcsolatban:)

Ez a bejelentés két okból is meglepett. Először is, mert július 22-én – hétfőn – a közlekedési, hírközlési és a pénzügyminisztérium szóvivője, *Horváth Árpád* cáfolta azokat a híreszteléseket, amelyek szerint – úgymond – egyes rádióállomások a moratórium eltörlése előtt engedélyt kapnak adások sugárzására. Ezzel szöges ellentétben áll a budapesti rádió tegnapi bejelentése. Meglepetés ért azért is, mert tavaly nyáron, nem sokkal kinevezése után személyesen találkoztam *Gombár Csabával*, a Magyar Rádió elnökével, és amikor felvetettem neki azt, hogy a frekvenciamoratórium feloldása előtt volna-e egy olyan lehetőség, hogy a Kossuth vagy a Petőfi rádió egy frekvenciáját mi bérbe vegyük, erre a kérdésre elutasító választ kaptam. Ezen a helyzeten, miután nyilvánvaló, hogy a rövidhullámú rádiózás a huszadik század utolsó éveiben úgy viszonyul a korszerű rádiózáshoz, mint a gőzgép az új Mercedes kocsikhoz, nekünk valamilyen megoldást kell találnunk.

Ha a magyar illetékesek nem találnak számunkra záros határidőn belül megoldást, akkor komolyan kezdünk foglalkozni azzal a csehszlovák ajánlattal, hogy a Csehszlovákiában kihasználatlan adótornyot tőlük vegyük bérbe."

Lejegyezte: K. Cs.

O Bernátsky

Kornélné dr

ált. tanf.

Ferk. pzomfoisk. vk

1939–41. 147. l.

Bernátskyné Hauch J.

Szerepel a Magyar Képzőművészek
Egyesülete „Lenyel-magyar"
kiállításain a Vigadóban

Nyugat 1936 X. 17

[illegible] Társulat könyvesboltjaiban minden imakönyvet megkaphat.

A Szt István Társulat Könyvei 1941.

Hlaich Lujza

Miniatúrka

1929

Číslo 1930.83.1.

MDK

Bernátsky né Haich L.

Gyufaláng, temp.

Vándor, tusrajz

Honnan - hová? tusrajz

Lengyel és Magyar Képzőm. nők Egyes.kiáll. katalógusa
1936 okt.

4.l.

Mr.

Bernatzik Wilhelm
bécsi festő

8

l.

Kállai Ernő:

Medrzycky László.
Bp. 1943. 28. l.
80-l.

Festi Medrzycky
Károly
volt
Bécsben

4384

Goldschmidt Márkus, ö. 1515.
Goldschmidt Máté, ö. 1600.
Goldschmidt Mátyás, ö. 1394-1404.
Goldschmidt Mátyás, ö. 1466.
Goldschmidt Mátyás, ö. 1597-1612.
Goldschmidt Menyhért, ö. 1587.
Goldschmidt Mihály, ö. 1473.
Goldschmidt Mihály, ö. † 1659.
Goldschmidt Mihály, ö. XVII.
Goldschmidt Mihály, ö. 1620.
Goldschmidt Miklós, ö. 1401.
Goldschmidt Miklós, ö. 1591.
Goldschmidt Pál, ö. 1615.
Goldschmidt Péter, ö. 1401-1405
Goldschmidt Salamon, ö. 1615/1570.
Goldschmidt Salamon, ö.
Goldschmidt Sámuel, ö. † 1649.

M.D.K.

Bernauer Izidor, városrendező

javaslata Budapest belvárosának rendezésére.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlonye, Bp.
1892. 26. köt. 101-104. old.
1 helyszínrajzzal.

D <Bernauer Izidor>

c. klg

<> Budapest belvá-
rosának rendezése.
MMÉE Kört. 1892
101 — 104. l.

116 képes táblával és ábrával a szövegben

1.–274. + I.–116. ll.

Budapest
M. Tud. Akadémia
1907

O Bernauer Lujzá

grafikus 1915–

Érmiskr 1930. 81 l.

megjött

Bernauer M. W

rozsnyóvárallyai

ötvös XIX. sz

Arch. Ért. 1912. 148. l.

vö.

Ujv. MZsL 111. l.

Bernauer M. W., pozsonyváraljai zsidó ötvös. A XIX. század közepén élt.

W.-Kőszeghy Elemér: A magyar ötvösjegyek rendszeres gyűjtéséről. *Arch. Ért.* 1912. 148. l.

Bernauer M. W.,

ötvös

L.

Laudrey - Lautivány

186. l.

zet

Követel 1.

1931				
ét. 31	Egyenlegért	1.	106000 —	

2.

1931			
1.	Egyenlegért	1.	43500 —
31			
1.	Egyenlegért	1.	43500 —

Ö Barsay Irén

1915/16 – 1919/20

Ferkéjszámfejtőiskolák

67.C

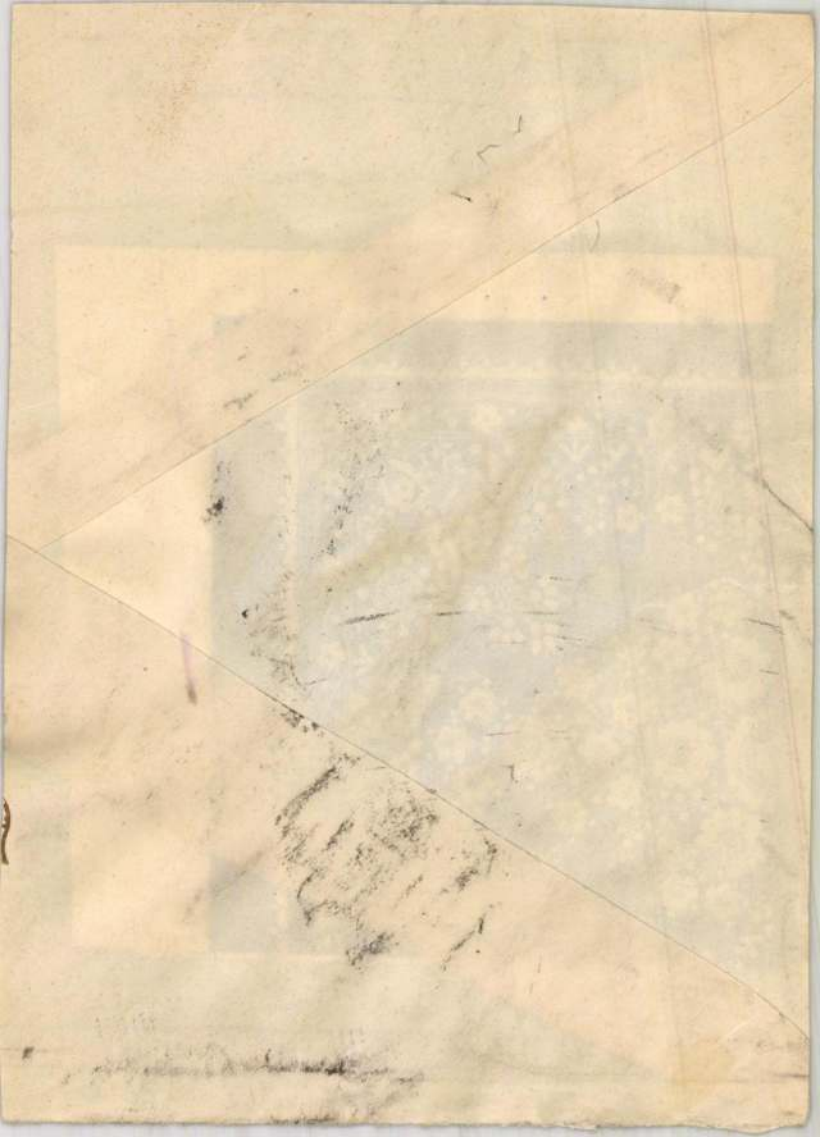
Bernay Fred

Rátét faldíszek

Magyar Iparművészet

1930, 7–8 sz.

MDK

Bernay Iréh

Rátétes faldisz, repr.

Magyar Iparmüvészet 193o. 7-8.sz.

Bernay Iván

l.

Iparm. Kiáll

Bp. (1930.?)

8. tábla

ó 12.én kelt levelüket elismerve, van
ivánt 15220 sz.tüzbiztositási kötvényt de
3__ beküldeni és tisztelettel kérjük ne-
kelt postabefizetési lap felhasználás mel

Teljes tisztelettel

A cs. kir. szab.
TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ TÁRSULAT
BRASSÓI FŐUGYNÖKSÉGE.

SZELL FRIGYES és FIAI
DD. Jagraschez

Bernay Frén

1970

Ki tud róla?

ásügyi Minisztertől.

szerb püspök urnak a ráckevei
eállitása ügyében hozzám intézett
beadványát szives tárgyalás és
m a t. Orsz. Bizottságnak.
május hó 4.
rendeletétől:

tanácsos.

városligeti műcsarnokba szállítandók. A beküldött művek hátsó oldalára cédula ragasztandó, ezzel a felirattal: „A Magyar Országos Képzőművészeti Tanácshoz. Pályázat a gróf Andrássy Dénes és neje: Franciska grófnő-féle ösztöndíjra.“ E cédulára a pályázó neve is szembetünő módon feltüntetendő.

A mutatványműveknek sem be-, sem visszaszállításáról az Orsz. Tanács nem gondoskodik, és bérmentetlenül érkező szállítmányokat át nem vesz.

Elkésve érkezett folyamodások a pályázatból feltétlenül ki vannak zárva.

Budapesten, 1905. március 20-án.

A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács.

BETŰ- ÉS CÍMTÁBLA-pályázat van hirdetve a „Mappe“ című müncheni újságban. Címfestőknek szóló gyakorlati szempont az iránytadó. Beküldési határidő június 15. Díjak: 150, 100 és 50 márka. Cím: Calwey, München, Finkenstrasse 2.

DEUTSCHE KUNST U. DEKORATION darmstadti folyóiratnak minden második hónapra van egy pályatétele. 1. Hímzés tervezetre április 10., 2. üvegablakra junius 10., 3. legényszobára augusztus 10., 4. exlibrisre október 10-iki terminus van kitüzve. Bővebb részletek találhatók a nevezett folyóirat VIII. 6. számának második oldalán.

Ugyan e folyóirat legutóbbi pályázatán *Löffler Béla* hazánkfia dijat nyert.

ÖTVÖS MESTEREK ÉS TANÍTÓK számára a „Journal der Goldschmiedekunst“ (Herm. Schlag, Leipzig) pályázatot írt ki. A mesterek rajzlapra tervezett ékszerekkel pályázhatnak. A tanulók egy gyürü vázlatával s annak bárminő fémből való kivitelével. A díjak 100 márkától lefelé. Beküldési határidő május 30.

IPARMŰVÉSZEKET KERESNEK *tanitónak* a magdeburgi iparművészeti iskolához. Egyet olyant, aki vállalkozik a tájképfestészet, lithografia és rézmaratás tanítására. Egy másikat pedig síkdíszítés, hímzés mustra stb. oktatására. Fizetés a próba évre 3300 márka, amely összeg 5400 márkáig emelkedhetik. Pályázni lehet (életrajz, bizonyítványok és művekkel) Thormählen igazgatóhoz, Magdeburg, Brandenburger Str. 10.

Rajzolót és mintázót keres Erwin H. Nieman kerámiai intézete Bendorf am Rhein, díszedények és kályha-fiókok készítésében állandó alkalmazásra.

Plakáttervező művészek címeiket küldjék be „Kunstplakate 1466“ és „L. R. 375.“ jeligére Alex. Koch-nak Darmstadtba.

Rézdomborításnak való terveket ugyanott lehet értékesíteni. D. M. 1452. alatt kell az ajánlatot küldeni.

Üvegablak tervezésében ügyes rajzolót állandó foglalkoztatásra keres Adolf Schell & Ottó Vittali G. m. b. H. Offenburg i. B.

Faliórateryeket, de csakis kiváló művészi becsűt vesz H. Debenham & Co. 25. Coroper St. City Rd. London E. C.

Plakátterveket és reklámrajzokat, menükártyákat, levelezőlapokat vesz „La société d'affiches et réclames artistique“ Genfben.

Butortervezőt, aki a részlet és távlati rajzok készitésében is jártas, keres Ad. Dietler, Freiburg i. B.

Terveket, a művészi ipar *minden* ágából előnyös áron vásárol a „Britisch and Fareign Art Co.“ London E. C. 97. Newgate Str.

Üvegablakok tervezésében jártas rajzolót keres Hans Müller-Hickler, Darmstadt.

Belső berendezést, mennyezetet stb. tervező épitész alkalmazást lelhet Gebr. Röhlich, Berlin, Beuthstrasse 6.

KÜLFÖLD.

Bécsi miniatura-kiállítás. — A müncheni iparművészet és az Andrássy-mauzoleum. — Japán láz. — Orlik Emil. — Van de Velde. — Drezdai kiállítás. — A stockholmi Nordische Muzeum. — A st. louisi kiállitás kitüntetései és vására.

A magyar ember szívesen fel-felrándul Bécsbe felfrissíteni lelkének kultúrhajlamait; legfőképen pedig az ottani kiállításoknak szokott nagy fontosságot tulajdonítani. S valljuk meg őszintén, ebben van is valami. Mert Bécs minekünk az a legközelebbi világváros, melynek nyugat felé művészeti tekintetben internacionális összeköttetései vannak. Másrészt pedig abban a szerencsés

helyzetben van az osztrák császári metropolis, hogy jól szervezett intézményeivel képes olyan szak-kiállításokat (legyező, óra, miseruha, könyvtábla stb.) rendezni, amiken előkelő helyet foglal el a magyar vagy magyar vonatkozású műkincsek tömege is.

Legújabban egy MINIATURA-KIÁLLÍTÁS áll a bécsi miniszterelnöki palota dísztermében, amelyen 2784 képecske tárja fel előttünk a XVIII. század és XIX. elejének e szeretetreméltó divatját. Az emlékbe szánt kisméretű arcképek és allegoriák sokat megőriztek koruk parfümös világából: fejedelmek, mágnások, hadvezérek és papok, leginkább pedig szép nők és gyermekek vannak megörökítve medaillonok, szelencék, levélnehezítékek, gyűrűk és karkötőkre alkalmazva, szemléltető példatárát adva a miniatura összes technikáinak és irányainak. S ennek a bécsi kiállításnak egy része a magyar társadalom egy darabjának emléke is egyúttal. Ott vannak, magyar ruhában, történetileg szereplő uraink közül III. Károly, Mária Terézia, József palatinus, estei Ferdinánd stb., ezenkívül mágnásaink szine-java családjukkal együtt, mint Széchenyi, Zichy, Vay, Almásy, Splényi, Rosty, Barkóczi, Hunyady, Keglevich, Erdődy, Eszterházy, Pálffy, Batthyány, Károlyi, Sztárai stb. Beszédes adat ez arra, hogy főuraink a múltban mennyire bécsi művelődésben éltek.

Az idegen hatás azonban nemcsak a múltban tartotta fogva a magyar mágnás lelkét, hanem akad rá példa bőven a jelenben is. A bajor iparművészeti társulat hivatalos lapja a Kunst u. Handwerk (1905. V.) egy külön számban dicsekszik vele, hogy Andrássy Dénes gróf Váralján az *Andrássy Franciska mauzoleum*ot kizárólag müncheni művészekkel emeltette. Egy millió koronát áldoztak ez emlékműre s sóskúti kőnél s néhány márványlapnál nincs rajta egyéb hazai. Berndl és Schmicker vezették az építést, Karl Huber és Max Frick készítette a dekorativ szobrászmunkákat. Karl Throltól való az oltárkép s ugyanő végezte az építészeti részek aranyozását is. Ranecker csinálta a mozaikot, Mayerhofer az ötvös- és bronzmunkákat, a vaskapukat és rácsokat pedig Reinhold Kirsch. Hát nincs ezeknek a derék uraknak Magyarországon párja? Nem akadt munkás magyar kéz az építészek, dekorativ szobrászok, mozaikkészítők, ötvösök és vasművesek között, amely méltóképen helyettesíteni tudta volna a külföldit? Hozzá még a müncheni lap azt írja ország-világ színe előtt, hogy az Andrássy-mauzoleumra büszke a magyarság és hogy „a magyar királyság mint nemzeti műemléket köztulajdonba vette át, alapot létesítvén annak gondozására". Ez természetesen és egyszerűen nem igaz! A való csupán az, hogy a magyar föld egyik legszebb pontján idegen elme alkotása hirdeti, hogy a magyar nemzet egyik legelőkelőbb főura mennyire szerette feleségét és mennyire nem bizott a magyar építő- és iparművészek tudásában.

A JAPÁNOK határozottan divatba jöttek. Amit lelkes műgyűjtők és műértők el nem tudtak érni, azt meghozta a háború. A közönség kezd érdeklődni a japán művészet iránt.

Kiállítások, cikkek és könyvek bukkannak fel itt is, ott is. Annyi a japán tudós száma, mint akár a politikai szakértőé. A lányok kimonoban akarnak jelmezbálba menni, az agglegény kakemonot akaszt a szobája falára s a szerelmesek surimonon üdvözlik egymást. Aukciókon hallatlan versengés folyik a japán tárgyak körül s ma már nincs az a vidéki rövidárúkereskedő, akinek „műtárgyai" közt legalább néhány japáni legyező vagy hamutartó ne szerepelne.

A már-már elsekélyesedő japán áradat reputációjának helyreállítására maga Brinckmann, az európaiak közt a leglelkesebb japanista, rendezett egy kiállítást a berlini iparművészeti múzeumban. Szemléltetőbb és tudományosabb gyűjtemény ennél még nem került bemutatásra, a közönségnek alkalma volt ezzel kapcsolatban felismerni, hogy mi különbség van az igazi japáni műalkotás és a bazárok polcait megtöltő silányságok között. Bécsben siettek ezt a kiállítást utánozni, sőt magát Brinckmant is elhívták magyarázó előadások tartására. A bécsi japán-tárlat azonban magángyűjteményekből került össze s ennélfogva — bár sok volt a nagybecsű darab közte — egészében nem nyújtott egységes képet sem a japán iparművészet állapotáról, sem annak fejlődéséről.

ORLIK EMIL osztrák iparművészt a porosz kormány meghivta Berlinbe az Otto Eckmann halálával az iparművészeti múzeumnál megüresedett tanári székre.

VAN DE VELDE most készül kiállítani azokat a műveket, amelyeket tervei után legújabb működési terén a weimari iparosok készítettek. A kiállítás az iparművészeti múzeumban lesz.

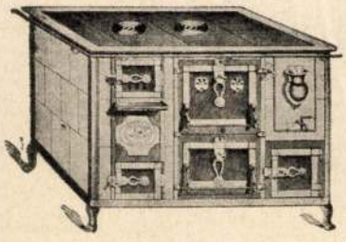
Magyar Iparművészet
1905.

Munkácsy Gyula

magyar kir. szab. takarék - tűzhely és kéménytoldó gyáros.

BUDAPEST, VII., Rózsa-u. 39.

Telefon: JÓZSEF 12-80.

BOSNYÁK ÉS VÁRNAI

IPARMŰVÉSZETI :: MŰTEREM :: ÜVEGFESTÉSZET

BUDAPEST, VI., LENDVAI-UTCA 3. TELEFON 173-46.

67

Sándor Béla

festő és mázoló

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54

SOLLUX PRIZMAGYÁR

BUDAPEST VII. ILKA-U. 6

TELEFON GYÁRI IRODA 153-01 KÖZP. IRODA 1-45

SPECIÁLIS PRIZMAS ÉS TŰZBIZTOS ÜVEGEZÉSEK — ÜVEGTETŐK FELÜLVILÁGITÓK MARQUISEOK · VEZÉRKÉPV. — ACÉL-MARCZELL-OKL. MÉRNÖK. PORTÁLÉPITŐ V. ZOLTÁN - U. 11. :::: TELEFON = 146-39 =

Magyar fém- és lámpaáru-gyár részvény-: társaság :

: BUDAPEST : X., Gergely-utcza.

REDÖNY — ESSLINGENI = JALOUSIA NAPELLENZŐ ÉS VÁSZONREDŐNY-GYÁR

RÓNA — BERNÖ BUDAPEST = TELEFON · 23-85 ·

ZABELLA — UTCA 47-49 TELEFON · 23-85 ·

ÉPÍTÉSZET ÉS IPARMŰVÉSZET.

MAUZOLEUM BERNDL R.

XII. évfolyam 1913. április hó 7—8. szám

megírva

Berndt Richard

münchen építész

Ezeréle az alább emlí-

tendő, mely 1903-4.

épült Krasznahorka vár-

alján.

Sulyovszky István

Andrássy Francisca

Mausoleum. (Épült

1904.)

ibbra keret medaillonban. Kétajá gömbön,
pisza leberetválva. Körülcsavart nyakravá-
nyoppapjas ~~zsin~~ és a Mária Terézia rend
szalagja a ~~mellen egy~~ az orosz szt. András rend csillagja díszíti
got vannak a vesén. Álló galléru kabát-
fölgyleveles. Feliratta a kép alatt nyolc

rrenberg,
n au
r, Grand' Croix de l'Ordre
mandeur de l'Ordre Militaire de
llan, Conseiller intime actuel
deur de S. M. l'Empereur d'Autriche
e, Grand-Croix de St André de Russie
771 à Vienne Autriche."
eterre del. 1812"
teur rue de Tournaine, N.° 5. Faub. St

a, méretei a hátérnek 12.5 : 12.3 s a rézi-

2134 (írás előtt)
8029 (helyes felirattal) 191/93 Nr 1944

Berndl

Berndl, Richard

épitész

sz. 1875 febr. 8

Lemberg

u. o professor az Ypsm.

Főiskola.

Főműve: Afrancsiska

Ferenc-templom (1902-4)

ait Mastrick tabor. al

Nőjösen kérítés

csak középkori eredetü kövek várj
tatásukat.-

Ezt az én jel
szefoglaló kimutatást 2-2 példány
a földmivelésügyi minisztériumnak
dásunk értelmében a várbelépő dij
tartozunk.-

Elszámolásom
1.337.27 Peng
1.300.oo "

37.27 Peng
tomból előlegeztem, s a legközelel
lyezni.-

Tisztelettel kér
és részemre a felmentvényt megadni

Berndl Richard, német építész; szül. 1875 febr. 8-án Münchenben. 1905 óta a müncheni iparművészeti iskola tanára. B. tervezte és építette 1902—1904-ben gróf Andrássy Dénesné mauzoleumát Krasznahorkaváralján.

Mihalik József: A krasznahorkai várban létesített Francziska ereklyemúzeum leíró lajstroma. Kassa, 1912. 21, 135, 140. l. — *Révai Nagy Lexikona.* III. 178. l.

Thieme-Becker
III. 457. l.

Bernáth Richard

aki a magyarságot tévesen
vette irodalmához
A tervrajzok az alábbi
múzeumban.

Mihalikerekben

135. l.
140. l.

nemes kutyák azután elterjedtek egész Svájcban, sőt Németországba és Angliába is elkerültek. Az ebtenyésztő egyesületek is nagyon felkarolták e fajtát, sőt külön egyesületek alakultak e fajta tenyésztésének tökéletesítésére. Ez a fajta nálunk is elterjedt és több értékes példány eredeti svájci import is van hazánkban. Általánosságban erőteljes, mintegy 70 cm magas, feszes és izmos alak, hatalmas fejjel és végtelenül izmos kifejezéssel. Alapszínük fehér, nagy vörös foltokkal, a fejükön a szem körül és a homlokon sötétebb és fekete szőrözet mintegy álarcnak tünik fel. A sötét álarcú egyedek komolyabb tekintetüek, de azért nem gonoszak. A durvaszőrű szentbernáthegyi ebet tartják az ős formának s ez a kedvelt mentő kutya képviselője. A hosszúszőrű válfaj elterjedtebb. A két válfajt szabad egymással párosítani. ILOSVAI L. K.

Bernátovce, a most Csehszlovákiához tartozó *Bernátfalva* régi abaúj-tornavm.-i község mai neve.

Bernát-rák, lásd: *Remeterák.*

Bernátsky *Jenő György,* botanikus és mezőgazdasági író, szül. 1873-ban Versecen. Eleinte segédőr a Nemzeti Múzeumban, 1907-től kezdve egyetemi magántanár, 1905-től a m. kir. szőlészeti kísérleti állomás adjunktusa, majd (1910) osztályvezetője. Főbb dolgozatai: *A harasztok és mohok az Alföldön meg az alföldszéli hegyeken* (Termész. Füz. XXV. 1902); *Növénytani megfigyelések a Nyírségen* (Term. Tud. Közl. LXIII. pótf. 1901); *A delibláti homok harasztjai* (Ann. Mus. Nat. Hung. II. 1904); *A magyar Alföld sziklakó növényzetéről* (u. o. III. 1905); *A hazai Asparagus-félék monografiája* (Math. term.-tud. közlemények XXIX. 1907); *A delibláti homok fás növényzete* (Erdészeti Kísérletek, XII. 1910); *A hazai Iris-félék* (Math. term.-tud. közlemények, XXXI. 1911); *A magyar Alföld fás növényzete* (Erdészeti Kísérletek XVI. 1914); *A nagy és kis arankamag meghatározása bonctani alapon* (Kísérletügyi Közl., XVIII. 1915); *Kevéssé ismert ehető gombák* (Erdészeti Kísérl., XVII. köt. 1915); *Ehető és mérges gombák* (u. o. XX. 1918). TUZSON J.

Bernauer *Agnes,* egy augsburgi fürdős lánya, 1432-ben titkon nőül ment III. Albrecht bajor herceghez. Albrecht atyja elfogatta és varázslás vádja alapján 1435 okt. 12-én Straubing mellett a Dunába fullaszttatta. Alakja sokáig élt a népköltészetben. TÖRÖK P.

Bernauer *Zsigmond,* vegyészmérnök, szül. 1864 jún. 3-án Budapesten. Műegyetemi tanulmányait u. o. végezte és 1896-ban szabadalmi ügyvivői jogosítványt szerzett. 1914-től mint meghivott előadó, 1924-től mint magántanár a budapesti műegyetemen a szabadalmi ügy műszaki vonatkozásai tárgykörből előadásokat tart. Tanulmányai a szabadalmi minta- és védjegyoltalom köréből hazai és külföldi szaklapokban jelennek meg. BÁLINT I.

Bernays *Jakob,* német klasszikus filológus, szül. 1824-ben, megh. 1881-ben. Eleinte a boroszlói zsidó papnevelőnek volt a tanára, utóbb Bonnban lett a klasszika-filológia egyetemi tanára. A görög filozófia történetére vonatkozó iratai ma is számot tevők. *Összegyüjtött értekezései*-t Usener H. adta ki (1885). KALLÓS E.

Bernays *Michael,* német irodalomtörténész, szül. 1834 nov. 27-én Hamburgban, megh. 1897 febr. 25-én Karlsruhéban. Sokáig müncheni egyet. tanár, ismert Goethe-kutató. Művei: *Schriften zur Kritik u. Literaturgesch.* (1895—99, 4 köt., köztük hátrahagyott iratok). Mostohafia, Uhde-Bernays H. kiadta levelezéseit (1907). KOSZÓ J.

Bernburg, németországi város, (1924) 33.571 lak., a Saale mellett, gyorsam növekedő iparral és kereskedelemmel. Különösen híresek az ú. n. Solvay művek, amelyek Solvayhall-ban és Plömnitzben sok kálisót és konyhasót szolgáltatnak, azonkívül jelentékeny mészkőbányászata, dohánygyártása, üvegcsiszolása és papírgyártása. KÉZ A.

Berndl *Richard,* építőmester és iparművész, szül. 1875 febr. 8-án Münchenben. 1905-ben a müncheni iparművészeti iskola tanárává nevezték ki. Mint az újkori építészeti törekvések híve, templomi és temetőbeli tervezéseivel jó nevet szerzett magának, ő tervezte a Kraszna-horkaváralján épült Andrássy Dénesné grófné mauzoleumát is. A. BALOGH L.

Berndorf *(a. d. Triesting),* alsóausztriai város, a leobensdorf-sanktpölteni vasútvonal mellett, (1920) 7342 lak. Hatalmas vasárugyártása (Krupp) van, kiváló szociális berendezésekkel. KÉZ A.

Bernece, kisközség Nógrád és Hont egyesített vm.-k vámosmikolai j.-ában, (1920) 1333 lak. U. p. és u. t. Baráti.

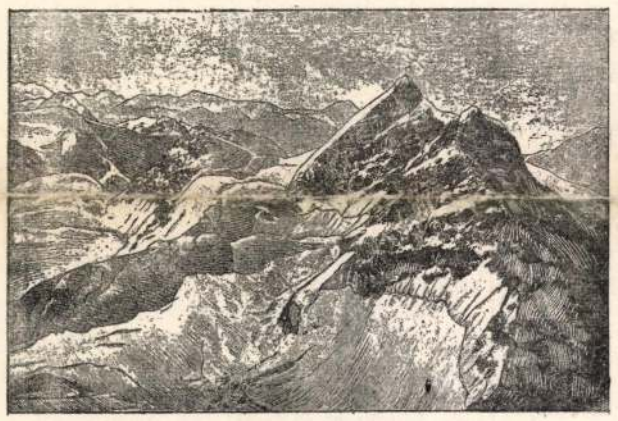
Bernede *Artur,* francia dráma- és regényíró, szül. 1871-ben Redonban. Közigazgatási tisztviselő volt. 1901-től tisztán irodalomnak él. Főbb művei: *Chevalier de la mort, La duchesse de Berry, La soutane.* Több operaszöveget is írt. Stílusának tisztaságával és tömörségével tűnik ki. GERGELY GY.

Gutenberg Lex. VI. K.

Berneker *Erich*, német szlávista, egyetemi tanár, szül. 1874 febr. 3-án Königsbergben. Jagič halála óta az *Archiv für slav. Philologie* című folyóiratot ő szerkeszti. Főműve a *Slavisches Etymologisches Wörterbuch* 3 kötetben. *Tolsztoj életrajza* magyarul is megjelent Benedek fordításában. BONKÁLÓ S.

Berner *Albert Friedrich*, német büntetőjogász, szül. 1818 nov. 30-án, megh. 1907 jan. 13-án. A berlini egyetem tanára volt 1848 óta. Az egységes német büntetőtörvénykönyv megalkotása előtt kitünő szolgálatot tett tankönyve: *Lehrbuch des Deutschen Strafrechts* (1857), mely sok kiadást ért. Más művei: *Die Lehre von der Teilnahme* (1847), *Lehrbuch des Pressrechts* (1878), *Abschaffung der Todesstrafe* (1861), *Die Strafgesetzgebung in Deutschland von 1761 bis zur Gegenwart* (1867). BALÁS P. E.

Berner Oberland, a Nyugati Alpok egyik része Svájcban, Wallis és Bern határán, az

A Berner Oberland a Jungfrau-csúccsal

Aare forrásvidékén. A Berner Oberland hatalmas hegytömege négy csoportra oszlik: a Finsteraarhorn, Freiburgi, Damma és az Ementáli Alpok csoportjára. Geológiailag a Firnsteraarhorn csoportja gneiszból, gránitból, kristályos palákból álló masszívum, az ú. n. Aarmasszívum, amelyhez a Damma csoport is hozzá tartozik, míg az É-abbra fekvő csoportok a mészkőségekhez tartoznak. Különösen kiválik szépségével a Thuni és Brienzi tó, Interlaken, Kander völgy, Lauterbrunnen és Grindelwald környéke. Európának ezt a legpompásabb magas hegyvidékét sok kiváló műút és vasútvonal teszi hozzáférhetővé. KÉZ A.

Bernfeld *Simon*, zsidó tudós és hirlapíró, szül. 1860-ban Stanislauban (Galicia). 1885-ben lett rabbi, 1886-ban belgrádi főrabbi. 1894-ben Berlinben telepedett le, hol kizárólag irodalmi munkálatokkal foglalkozik. Működése felette termékeny és sokoldalú. Nevezetesebb munkái — legtöbbnyire héberül — a következők: *A zsidóság kultúrtörténete*, *A XIX. század jeles tudósai*, *A német zsidó felvilágosodás*, *A zsidó vallásbölcselet története*, *A reformmozgalmak története*, *A zsidóüldözések irodalma*, *Bibliai irodalomtörténet*. FRIEDMAN D.

Bernh. vagy *Bhrd.*, növénynevek után *Bernhardi J. J.* német botanikus nevének rövidítése.

Bernhard *Georg*, nemzetgazdász, szül. 1875 okt. 20-án Berlinben. 1909-ben az Ullstein-féle hírlapkiadóvállalat egyik igazgatója s lapjainak politikai és gazdasági kérdésekben irányítója, 1913-tól a *Vossische Zeitung* főszerkesztője volt, de 1930 végén az Ullstein testvérekkel való súlyos viszálya következtében visszalépett. 1928—1930-ig birodalmi gyűlési képviselő volt s néhány év óta a birodalmi gazdasági tanács tagja. 1919-ben jelent meg *Probleme der Finanzreform* c. munkája. BALLA M.

Bernhardi *August Ferdinand*, berlini német romantikus író és nyelvész, szül. 1769 jún. 24-én, megh. 1820 jún. 1-én, Tieck L. sógora, gimn. igazgató. Tieckkel együtt írta a szatirikus *Bamboccíaden*-t (1797—1800, 3 köt.). Tudományos főműve: *Sprachlehre* (1801—03, 2 köt.). KOSZÓ J.

Bernhardi *Friedrich von*, német tábornok és katonai író, Bernhardi Theodor történetíró fia, szül. 1849 nov. 22-én Szentpétervárott, megh. 1930 júl. 10-én Berlinben. A világháborúban előbb keleten, 1918-ban pedig nyugaton harcolt s hadtestet vezetett az armentièresi csatában. *Deutschland und der nächste Krieg* c. 1913-ban megjelent munkáját külföldön a világháború bejelentésének tekintették. BALLA M.

Bernhardi *Johann Jacob*, német botanikus, szül. 1774 szept. 7-én Erfurtban, megh. 1850 máj. 13-án u. o., mint a botanika tanára. Róla nevezte el Willdenow a *Bernhardia* növényfajt. Nevezetesebb munkái: *Beobachtungen über Pflanzengefässe* (Erfurt, 1805), *Über Asplenium und einige ihm verwandte Gattungen* (Erfurt, 1802), *Über einige minder bekannte Ehrenpreisarten des südlichen Deutschlands* (Erfurt, 1806), *Lichenum gelatinosorum illustratio*. RIGLER J.

Bernhardt *Sarah* (családi néven *Bernard Rosine*), francia tragika, hollandi eredetű zsidó

BERNDL, Richard építész

Kraszna-horka-kastélyának Andrássy-mauzóleuma

Szőnyi 1996 96. o. ill

MDK

Bernd épitész

Wagner, Kalina és Bernd épitészek a "Sancti Stefani Regis" jeligés tervükkel a negyedik dijat nyerték az Országház tervpalyazaton.

Cikk: Az új Országház és épitője.

Vas.Ujs. 1884. 24.sz. 374.l.

M.D.K.

Bernd Rezső

Pályatervével dijat nyert, melyet az Országház felpitésére meghirdetett pályázatra küldött.

Magyar Salon, Bp. 1902. okt. hó, XXXVIII.kötet 17-19. lap

MDK

Bernd Rezső

Bernd Rezső, Wagner Ottó munkatársa a "Sancti Stephani Regis" c. tervrajz készitésében. A ter az 5000 forintos egyik első dijat nyerte az új országház tervpályázaton.

Cikk: Az országház tervei.

Vas. Ujs. 1883. 17. sz. 277. l.

magyarra

Bernd Rezső

építész

l.

Siklóssy FKT. tört

283. l.

DOHÁNYNAGYÁRUDAJA
BONYHÁD.

NYOMTATVÁNY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bernd Rezső, építész Budapesten. 1883-ban az új országház tervpályázatán Wagner Ottó és Kallina Mór építészekkel közösen készített tervét a IV-ik (5000 frtos) díjjal tüntették ki.

Az Építési Ipar. 1883. 265, 275. l. — *Művészet.* 1902. 338. l. — *Vas. Ujs.* 1883. 277. l. (Az országház tervei.)

Bernd Rezső építész M.D.K.

Az Országháza tervpályázatán a négy egyenlő dij egyikét kapta

Társtervező:Kallina Mór

Ruf y Péter: Az Országház

Magyar Nemzet 1963. február 24. 3.l.

Terra Nova Expres.

M.D.K.

Thereserved:Mailing Mit

MDK

Wagner Ottó.ép. - Kallina Mór és Bernd Rezső
munkatársai

"Sancti Stephani Regio" c.pályaterv szerzői.
Wagner Ottó mint tervező. Kallina Mór és Bernd Rezső
mint munkatársak az uj országház tervével 5000 ft.-os
jutalomban részesültek.

Az országház tervei.
Vas. Ujs. 1883. 277.l.

MDK

Bernd Rezső

Wagner Ottó, Kalina Mór és Bernd Rezső "St. Stephani regis" jeligéjű terve nyerte a négy egyenlő dij közül a IV.-et, az Országház tervpályázatán.

Csányi Károly: Steindl Imre.

Művészet, 1902. 334-337.l.

MDK

Bernd Rezső

Wagner Ottó, Kallina Mór, Bernd Rezső "St.Stepha
ni regis" jeligéjű közös palyatervük kapta a
IV.dijat az új Országház tervpalyazatan.

Cikk: Az új Orszaghaz ünnepéhez.

Ország-Világ, 1894. 333-337 lapok.

Bernd Rezső, építész

Kerr Károly: Így épült az Országház.

Pályázatot írtak ki az Országház megtervezésére, a tervek elbírálására országos bizottságot küldtek ki, a pályázat határideje 1883. febr. 1. volt. 19 terv érkezett be addig az időpontig. A bíráló bizottság négy egyenlő első díjat osztott ki a következő pályázóknak: Steindl Imre, Hauszmann Alajos, Schickedanz Albert és Freund Vilmos között, továbbá Otto Wagner Kallina Mór és Bernd Rezső közös tervére. — Steindl megbízást kapott, hogy tervének némi átdolgozása után ő építse fel az Országházat.

Budapest folyóirat, 1988., 8., 29-old.

M.D.K.

Berndf, Rudolf, részkarcoló, épitész

készitette a Rombach-utcai zsidó-templom homlokzati rajzát és metszeteit, mint jó barátja Otto Wagner bécsi épitésznek, ki fiatal korában e budapesti épületet tervezte készitette.

Épitőipar - Épitőművészet. Bp. 1914. 38. évf. 40. sz.
365. és 367. old.

MDK

Berndorff May grófnő

Képzőművészet. Ujság 1938. jan. 1.

Bernát

Először Kossuth az Országház építésére vonatkozó pályázatával.

Benza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 133 51

8918

J. Berndt

Ferencz József 10091

A „Vereinigte NATIONAL-SPRACHEN-HYMNE der unter einem Scepter stehenden Völker für das wohl ihres geliebten constitutionellen KAISERS und KÖNIGS FRANZ JOSEPH" czimü és „Im Jahre 1849. MATE NAGDIC, geborner Militair Croat aus Sluin k.k. Fortifications-Beamter, Comitats-Gerichtstafel-Beisitzer und Ehrenbürger" által szerkesztett hymnus diszes keretének felső részén van Ferencz József mellképe, melyet két angyal tart. Az egyiknél irat van „Mit vereinten Kräften" jeligével; a kép alatt „Sloga" és kissé odább a disznél „Unitis viribus" olvasható. A czim felett: „Eine allgemeine Stimme in mehreren Sprachen" és „Mehrere Sprachen und doch nur eine Stimme M.M." szöveg van. Jelzése alól középütt: Lith. Anstalt v. M.B. Toma in Wien
és jobbra: Berndt lith.

Kny., mér. a keretnek 26.5 : 24.3 cm.

Szn. 245-99.
572-99-8.

Bermott

az új Országház felépítésére benyújtott terve, jutalmat kapott.

Tóth Endréné: Budapest Encyklopédia, Budapest, 1970.

231/1

Berndt Antonia, festőnő. Tanulmányait 1856-ban a Marastoni-féle festőakadémián végezte, s azután úgylátszik Pesten működött.

Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat tagjainak névsora. Pest, 1858.

Berndt Antónia

8

SAVA BABIĆ:

Az arctalan erőszak

(Pavić-Hamvas-Bajac-Biblia)

1./ *Kannibalizmus*

Milorad Pavić prózájában a szimultaneitásnak fontos szerepe van, de ez csupán azt a célt szolgálja, hogy ne hozza az olvasót zavarba. A lírai költemény mindig szimultán jellegű, még ha ezt — a megszokásból adódóan — nem is érzékeljük. Csak most látjuk: Pavić a zavar elhárítása céljából állandóan azt bizonygatja az általa nagy elővigyázatossággal terelgetett olvasónak, hogy amit éppen olvas, az nem a való, hanem „csak" az igaz — itt minden általános és ugyanakkor konkrét, szimbolikus értékű. Láss csak hozzá, nyájas olvasó, mondja Pavić, amit kiolvasol, az mind a tiéd.

Hogy mennyire fontos Pavić esetében a — bármely műnemben jelentkező — szimbolika, mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy műveihez az olvasók sajátos módon viszonyulnak, másként, mint más írók műveihez. Azt mondják róla, hogy ő nem mimetikus író, nem utánozza a valóságot. Ez így is van, de nem lehet nem észrevenni, hogy milyen következményekkel jár az efféle viszonyulás. Pavic prózájában szörnyű dolgok történnek: lépten-nyomon kivégeznek, válogatott kínzásoknak vetnek alá, fölnégyelnek, szétszaggatnak valakit, ám az olvasónak mindettől nem borsódzik a háta, nem fordul fel a gyomra: mindezt nem szörnyűségként éli át. Ha emlékezetünkbe idézzük a más írók által ábrázolt emberi szenvedéseket és kínokat (mondjuk Ivo Andric *Híd a Drinán* című regényének karóbahúzás-jelenetét), világossá válik számunkra, hogy honnan ez a különbség: Pavićnál, akár a keleti mesékben, történetekben, ezek szimbolikus jelentésű mozzanatok. Nem lövell, nem bugyog a vér. Mindez csak mese.

Ezzel találkozhatunk a *Mindörökké és egy nappal több* című színművében is (1993). E drámában Petkutin és Kalina szétszaggattatik és fölfalattatik — kölcsönösen fölfalják egymást. Mégis: a jelenet jelképes értelmének tudatában számunkra haláluk nem tűnik iszonyatosnak, inkább a szerelem nagyságát érzékeljük. Mert szeretni valakit annyit tesz: megenni akarni őt egészen, az utolsó morzsáig.

A *Mindörökké és egy nappal több* barokkos, az életből eredeztetett, de eltávolodott tőle; hatósugarát és általánosításait tekintve filozófiai jellegű, de szerencsére konkrét és érzékletes is ugyanakkor. A darabban Pavic nem mond le a történetekről, ezeket szimultán módon elbeszéli vagy — és ezt a módszert mindig is nagy előszeretettel alkalmazta — elbeszélteti, egyszerre több szereplővel, a színpadon, ami így sokkal konkrétabb és hatásosabb. Az előbb még csak egy olvasó lámpájának fényével megvilágított színtér egyszeriben kitágul, az egész világra kiterjed, közösségivé válik.

Hogy miként valósítja meg? Természetesen a nyelv segítségével. Elbeszéléssel, kerettörténettel, jelképpel és szimultaneitással. A megtalált Kis és Nagy Formával, a regénnyel, a drámával. És ami mindezekkel határos: az esszével.

2./ *Menekülés, vallásháború, nemi erőszak*

Mikor 1985-ben elolvastam Hamvas Béla „frissiben" megjelent grandiózus regényét, a Karnevált, szem előtt tartva a regény nagyságát és jelentőségét, kiválasztottam néhány olyan fejezetet, amelyek önálló publikálásával a mű és a szerző kiválóságára kívántam fölhívni a figyelmet. Hamarosan elkészültem a fordítással, és közzé is tettem ezeket a fejezeteket, amelyeket nekem kellett fölcímeznem. Így kapta az első fejezet a Menekülés címet. Valahol Ázsiában, írja Hamvas, a regény szereplői egy csoport jajveszékelő menekülttel találkoznak. Az esetből levonható tanulság: a tragikus események kérlelhetetlen következetességgel ismétlődnek. Az egyik politikai párt győzedelmeskedik, és azon nyomban hadjáratot indít — erre persze a politikai ellenfelek az életüket mentve elmenekülnek. A következő választások után mindez megismétlődik, csupán a szerepek cserélődnek meg. És így megy ez a végtelenségig!

Nem a „vándorlás", hanem a „menekülés" kifejezést választottam, ez utóbbit ugyanis megfelelőbbnek találtam. Valami miatt megszoktuk, hogy a szerb történelemben és irodalomban a „vándorlás", „költözés" kifejezést használjuk, pedig esetünkben tulajdonképpen — nézzünk csak szét magunk körül! — a puszta életünk mentéséről, menekült-sorsról, örökös menekülésről van szó. *(A szerző az egyik klasszikus szerb író, Miloš Crnjanski regényének címére utal, az Örökös vándorlásra. Egyébként a művet Csuka Zoltán ezen a címen fordította magyarra. A regény eredeti címe: Seobe. — A ford. megj.)*

A másik fejezet a Játékok címet kapta. Ugyancsak valahol Ázsiában két világjáró szélhámos, európai üzletelő (különben kenyerespajtások) megállapodik egymással: minthogy a jelenleg elraktározott, olcsó fegyverek a következő háborúig nyilvánvalóan elévülnek, lokális háborút kellene előidézni — s e fegyverek eladásából meggazdagodni. A terv egyszerű: mi sem könnyebb egy vallásháború előidézésénél, ürügyet hozzá nem nehéz találni, az egyikük emezen az oldalon, a másikuk amazon szítja az indulatokat, egymás tervezett lépéseiről pedig folyamatosan informálják egymást, akár a levélpartit játszó sakkozók. Megy minden, mint a karikacsapás: óriási az áldozatok száma, a pusztítás sosem tapasztalt méreteket ölt, a fegyverek árusítása pedig kitűnően jövedelmez. A végkifejlet: föltétel nélküli békekötés, a véres vallásháború előtti állapotok visszaállításával.

Kiválasztottam még egy fejezetet, de azt akkor mégsem fordítottam le. Ebben a regényrészletben egy nemi erőszakról van szó: a hős egy csoport menekülttel Mongólián keresztül szeretne egérutat nyerni, de mindannyian egy rablóbanda fogságába esnek. A foglyokat — nőket és férfiakat vegyesen — egy nagy terembe terelik, a bandavezér kiválaszt közülük egy szép koreai lányt, egy asztalra fekteti, amelyből szögek állnak ki, mindannyiuk szeme láttára megerőszakolja, majd a kardjával szíven szúrja, és a sebre tapasztva a száját, kiszívja a vérét.

Mikor hozzáláttam volna e szörnyűséges, érzékletesen leírt jelenet fordításához, látnom kellett, hogy a regényből kiszakítva, önmagában nem áll meg, töredék. Részletes magyarázatot kellett volna hozzá fűznöm, hogy az olvasó a fejezetet el tudja helyezni a nagyszabású és terjedelmes regény keretein belül.

A regény 1200 oldalas. Hogy 1985-ben miért esett a választásom éppen erre a három jelenetre? Megsejtheti-e az olvasó — a fordító is olvasó — a közelgő végzetet?

Mindhárom részlet, a regény sok más részletéhez hasonlóan, olyan jelképekkel teljes, amelyek az egységes világegészre vonatkoznak. Miféle realizmus, miféle élet, miféle valóságdarab! — Ennél sokkal, de sokkal többről van itt szó: mindent átfogó jelképteremtésről mint írói eljárásról.

Még egy példa. Amikor a regény hatodik könyvét olvastam, bizonyosan tudtam, hogy Budapestnek a második világháború végén történő ostromáról van szó, tehát egy személyesen átélt eseményről, ugyanis Hamvas az ostromot sokadmagával egy légópincében vészelte át. Ám amikor 1991-ben e részt fordítottam, képzeletemben immár nem Budapest jelent meg, hanem — Vukovár. És még belegondolni sem merek: ha majd egykor tervbe veszik a regény teljes szerb nyelvű kiadását, és én ismételten belejavítgatok az előző fordításomba, vajon melyik lesz az a város, amelyet akkor elképzelek?!

Olvasói tudatunkban megállíthatatlanul áramlanak a jelképek.

Szimbolika mint eljárás?

Ha most számba vesszük, hogy az itt tárgyalt két kultúra irodalmában az utóbbi évtizedekben melyek azok a regények, amelyeknek tárgya az erőszak és az ehhez való viszonyulás, akkor Magyarországon három ún. kisregényt kell szemügyre vennünk. Ezek: Hamvas Béla: Ugyanis (1966-ban írta, de először csak 1991-ben jelent meg); Konrád György: A látogató (1969); Bodor Ádám: Sinistra körzet (1992).

A szimbolika mindhárom regényre jellemző. A téma minden esetben az erőszak, a természetellenesség dominál, uralkodó motívum továbbá a feldúlt emberi közösség, ami az egész társadalomra nézve végzetes következményekkel jár, minthogy az egészre utal, azt szimbolizálja. Habár ezekben a regényekben minden szereplőnek van neve, mivel lehetetlenség egy többszereplős könyvet írni névtelen szereplőkkel, ezek a szereplők valójában arctalanok. Hamvas a Silentium esszékötetében azt írja, hogy az erőszak a terrorban, a bajban, a szükségben, a gondatlanul fölidézett borzadályban mutatkozik meg, tehát abban, ami a földgolyónkat ma a félelem és a reszketés helyszínévé változtatta.

A szerb irodalomban föltétlenül ki kell emelni Ivo Andric *Elátkozott udvar* c. regényét, vagy Pavić már említett műve mellett Radoslav Petković, Svetisav Basara és Vladimir Bajac műveit... Például Bajac regénye, a *Könyv a bambuszról* a legszemléletesebben példázza azt, amiről itt szó van: valahol Keleten, távol tőlünk történik, mintha bennünket nem is érintene... de az olvasó azért pontosan megérzi, hogy ezúttal is rólunk van szó, a szimbólum mögé néz, és megpillantja az arctalan erőszakot, amely mindig ugyanaz, általános érvényű. Egyszerre absztrakt és konkrét, azaz szimbolikus.

Végső soron erről van szó a Bibliában is, Káin és Ábel története erről szól. Habár testvérek — az emberek testvérei egymásnak — , az egyikük megöli a másikat. A történet, tudjuk, jelképes értelmű. A testvérpárról szóló elbeszélés különbözőképpen értelmezhető, de attól az még szimbolikus és örök érvényű marad.

Mi történik? Az évszázad végén a regény még egyszer visszatér a mellőzött eljáráshoz, hogy a történet segítségével megjeleníthesse a Rosszat, a Romlást, az erőszakot, hogy ne csak egyedi megnyilvánulásaiban mutassa meg, mert a Rossz méreteinél fogva egyébként is csak szimbolikusan ábrázolható?

(Elhangzott 1994. október 10-én Belgrádban, az Írók Októberi Találkozóján, amelyet az Irodalom és erőszak címmel rendeztek meg.)

Fordította: P. Nagy István

Együtt jobb

OTP-GARANCIA BIZTOSÍTÓ RT.
OTP-Deutsche Leasing Kft
OTP BROKER RT.
OTP BANK
OTP BEFEKTETÉSI ALAPKEZELŐ Kft.
OTP Ingatlan Rt.
OTP CONFIDENCIA KFT. Az OTP csoport tagja

OTP csoport. Részben is egész.

Ezennel befejeződik a tesztsorozat, ebben a számunkban már csak a múltkori kérdésekre adandó helyes válaszokat közöljük. Mégegyszer a tanulóifjúság figyelmébe ajánljuk, hogy a teljes anyag az Anonymus Kiadó gondozásában e hónap folyamán jelenik meg. A kiadó címe: Budapest, 1144. Csertő utca 18-20.

Az előző heti kérdéssor megoldásai:

Történelem

IV/1.
a magyar jakobinus mozgalom
Napóleon kiáltványa a magyarokhoz
a magyar nyelv hivatalos
a Konzervatív Párt megalakulása
az Ellenzéki Párt megalakulása

IV/2.
április 11, július
Pozsony, Pest
rendi, népképviseleti

IV/3.
— az ellenzék egyik csoportja a reformkorban, értelmiségiek, céljuk a modern nemzetállam és közigazgatás megteremtése
— a Habsburg birodalom egységének hívei, a szabadságharc bukása után céljuk Magyarország beolvasztása

IV/4.
Wesselényi
Kölcsey
Táncsics
Kölcsey
Kossuth
Pulszky

IV/5.
A király hívja össze. Leirat, külön vitatja meg az alsó és a felső tábla. Alsó táblán: 52 megye követei, szabad királyi városok és káptalanok követei, elnöke a személynök. Felső tábla: főpapok, főurak, főispánok, elnök a nádor. Az országgyűlés mindkét háza által, külön elfogadott javaslat felirat formájában megy az uralkodóhoz, aki vagy szentesíti, vagy nem.

IV/6.
A pesti forradalom után létrejött hatalmi szerv, nemzetőrséget szervez
A Batthyány kormány felbomlása után, a kormány maradék tagjai mellé választott testület, a végrehajtó hatalom szerve
márc. 4., Olmütz, a kápolnai vereség után

IV/7.
Krími
USA, polgárháború
Angol-búr
Orosz-török

IV/8.
anarchizmus kidolgozója
Itália egyesítője
a kistulajdon hirdetője a nagytőkével szemben
USA, a polgárháború hőse, felszabadítja a rabszolgákat, olcsó földek
német munkásmozgalom, vasbértörvény
utópista, falanszter

IV/9.
gazdasági harcot hirdető szakszervezeti mozgalom, Anglia
a kistulajdon védelme, csak gazdasági harc
az állam, a politikai szervezetek tagadása (Bakunyin)
Bismarck
a japán császár
a marxi tanok felülvizsgálata, Bernstein, II. Internacionálé
árucikkekre és értékpapírokra kötnek megállapodásokat
egyre nagyobb tőkék összpontosulása
a kisvállalkozások tönkremennek, monopóliumok létrejötte
részvénytársaság, tagjai a tulajdon arányában részesednek a nyereségből
katonai megszállás
politikai bekebelezés
diktatúra, Franciaország, III. Napóleon
Kína, felkelés

IV/1o.
1972. szept. XVI. Lajos
1848. febr. Lajos Fülöp
187o. szept. III. Napóleon

Társadalomismeret

1. A társadalmi megbecsülés tipikusan és eredményesen igényelt privilégumát, amely az életvitel művészetén, az empírikus és racionális tanon alapuló nevelésen, a megfelelő életformák birtoklásán; a leszármazás vagy foglalkozás presztízsén alapul. (Kemény, 19. o.)
2. a, külföldről, Csehországból és Ausztriából jöttek b, a hazai németajkú iparosrétegből rekrudálódtak a szakmunkások és c, parasztokból lettek a gyári napszámosok (Kemény, 7. o.)
3. a, első felosztás: hazaiak és idegenből jöttek b, második felosztás: volt iparosok és faluról elszármazottak c, harmadik felosztás: mesterek, szakmunkások, napszámosok (Kemény, 7-8. o.)
4. Az idegenből jöttek már rég meghonosodtak, s megjelenik egy faluról érkező hatalmas tömeg, akikből betanított munkások lesznek és akik az új technika megjelenésével kerülnek előtérbe. Ezek a betanított munkások szakmailag, politikalilag, kulturálisan képzetlenebbek, de erősen radikális érzelműek. (Kemény, 9. o.)
5. c, 40 %
6. A magyar munkásság nem egy kijegecesedett szokásokkal, egyértelmű összefüggésrendszerrel rendelkező társadalmi alakulat volt abban az időben, hanem sokkal inkább úton lévők hatalmas tábora. A munkásság felét parasztszármazású munkások alkották, őket tekintette Kemény a legszorosabb értelemben vett magyar munkásságnak. Magyarország új munkásosztályának. Útban lenni az ő esetükben annyit jelentett, hogy falusi, paraszti életmódjukról éppen abban az időben próbáltak átváltani egy városi munkás életmódra. Emellett Kemény megkülönböztetett új és régi típusú munkásokat is. Aki munkásnak született, az is éppen útban volt ezen régi értelemben vett munkás és az új típusú munkás között. Ez azt jelentette, hogy egy részük csoportvezetővé, művezetővé, technikussá, mérnökké vált, mások mellékes munkát kerestek, és ettől kezdve életük legfontosabb részét a gyáron kívül élik, elszakadnak a hagyományos életformától. Mivel útban lévők csoportjairól van szó, ha a munkásságot szociológiailag akarjuk jellemezni, akkor nemcsak a jelenbeli munkamegosztási rendet, hanem a múltbelit is, ami valamilyen módon tovább él, tekintetbe kell vennünk. A múlt és a jelen együttes hatása az életformában fejeződik ki. (Kemény, 9-10. o.)
7. Az életformában fejeződik ki a régi és az új társadalmi munkamegosztási rendnek a társadalmi rétegere gyakorolt hatása. Jellemző vonásai: a lakóhely, lakás, a tárgyi kultúra, a szokásrendszer, a társadalmi státuszok, a családi és egyéb társadalmi szervezeti formák, a közvetlen környezet társadalmi ellenőrzése, a nevelés, a tipikus beállítottságok, magatartás- és gondolkodásmódok. (Kemény, 10. ill. 106. o.)
8. A rémhírek mennyisége = az eset fontossága X az információk kétértelműsége (Hankiss, 325-26. o.)
9. Ha a bizonytalanságérzethez információhiány társul. (Hankiss, 312. o.)
10. Ellenszere: a pontos és megbízható, a közönség bizalmát bíró vagy kivívó információ. Továbbgerjesztője: a, ha a sajtó egyetlen szót sem szól róla b, ha a sajtó néhány soros gyors információt ad, de mire a közönséget igazán érdeklő kérdésekre kellene válaszolni, némi mellébeszélés után elhallgat. (Hankiss, 322. o.)
11. a, A közösség tagjai a hírképzés személytelen jellegét kihasználva belefogalmazzák, belevetítik a tovább adandó hírbe a maguk félelmeit, vágyait, indulatait és reményeit. A bennük felhalmozódó feszültségek levezetésére kapnak lehetőséget, a kimondatlan félelmek ilyenkor megfogalmazódhatnak, a tabu témákról lehet beszélni.
b, Ha egy társadalomban állandósul az információhiány, az a racionális gondolkodás helyett hiedelemszerű, indulatkiélő, vágyteljesítő spekulációra késztetheti az embereket. A rémhírek által felszínre hozott problémákat így egyáltalán nem lesznek képesek alaposan elemezni, s nem lesznek képesek az ezen problémákkal való együttélés hatékony cselekvésrendszerét kiépíteni. Helyette az ördögűzés, a bűnbakképzés fog előtérbe nyomulni. (Hankiss, 332-33. o.)
12. A faluban a termelésnek és az egész társadalmi életnek csak részfunkciói folynak, a központi irányítás viszont a városok privilégiuma. A jellegzetesen magasabb szerepet betöltő foglalkozások népességének aránya a falvakban még a harmadát sem éri el a városokbeli aránynak. A falu a gazdaságilag bizonytalanabb és gyöngébb egzisztenciáknak a hazája. (Erdei, 142. ill. 144. o.)
13. Egyszerre áll fenn a rendi és a polgári jellegű tagozódás. Alapnak a rendi tagozódás tekinthető, ezt azonban át meg átjárja a polgári osztályrétegződés. De a parasztságot mind az úr mind a polgári világ tagjai magukhoz képest alsóbbrendűnek tartják, tehát a parasztság kívül van a falunak mind rendi, mind polgári világán. (Erdei, 146-48. o.)
14. 1. falusi szegénység 2. gazdák, a falu paraszt elitje 3. kispolgárság, a falu polgári elitje 4. falusi középosztály, a falu úri elitje 5. falusi úr — a falusi földbirtokos vagy a főszolgabíró – (Erdei, 147-49. o.)
15. Ha városok, főleg ha a főváros vidékén vannak, vagy ha olyan nagy falu, hogy magában is tud városiasodni, illetve ha telepes faluról van szó, a telepítésekkor kapott privilégiumok, mentességek következtében.

Magyar avantgárd egy francia gyűjteményben

Beszélgetés a Franka Berndt-Alain Anceau-házaspárral

Ha valaki a magyar avantgárd művészettel foglalkozik, az előbb-utóbb kapcsolatba kerül Önökkel, hiszen közismert, hogy magyar vonatkozású ismeretanyaguk és gyűjteményük igen gazdag. Honann ered vonzódásuk a magyar képzőművészet iránt?

Alain Anceau: Először tizennégy éves koromban, 1956-ban, újságíró édesapámmal jártam Magyarországon. Később, amikor a képzőművészettel kezdtem foglalkozni, a gyerekkori emlékek hatására különösen a magyar avantgárd vonzott.

Franka Berndt: Engem az fogott meg a magyarokban, hogy kis nemzetként milyen sokat adtak az egyetemes kultúrának zenében, képzőművészetben, tudományban. A fotóművészetben például — ami nagyon közel áll hozzám — Kertész, Brassai, Capa alkotásai világszerte ismertek.

15 éven keresztül galériájuk volt Párizsban, egy ideig kettő is. Mi jellemezte ezeket a galériákat?

A. A.: Alapvelvünk az volt, hogy csak azt állítjuk ki, ami nekünk tetszik, annak ellenére, hogy ez üzleti szempontból igen kockázatos dolog. Emellett arra törekedtünk, hogy a galériánk ne csak kiállítóterem legyen, hanem találkozóhely is, ahol az emberek összejönnek beszélgetni. Azt hiszem, így utólag elmondhatjuk, hogy az elképzeléseinket sikerült megvalósítanunk.

Tudom, hogy jó barátság fűzte Önöket Anna Beöthy-Steinerhez, Beöthy István szobrászművész feleségéhez. Beszélnének róla néhány szót?

A. A.: Anna Beöthy-Steiner idős korára nehezen megközelíthető, bizalmatlan emberré vált, aminek fő oka az volt, hogy a jó üzleti lehetőség reményében sokan próbálták megkörnyékezni. Akit viszont bizalmába fogadott, kivételes egyéniséget ismerhetett meg benne. Tehetséges festő volt, de művészeti tehetségével, sikerei ellenére 1937-ben felhagyott, hogy teljes odaadással segíthesse férjét, Etienne Beöthyt. A háború alatt Sonia Delaunay-val, aki jó barátnője volt, fehérneműkészítéssel foglalkoztak, így biztosítva családjuk számára a megélhetést. Férje halála után tíz évvel ismét festeni kezdett; újra bizonyította, hogy maga is jelentős művész.

És mi történt a Beöthy-hagyatékkal?

A. A.: Nagy része hozzánk került, és ebből egy jelentős anyagot a Grenoble-i Múzeumnak adományoztunk. Ezek az alkotások állandó kiállításon láthatók. Nagyon szeretnénk Budapesten Beöthy-kiállítást rendezni, ahol a rendelkezésünkre álló gyűjtemény mellett a francia múzeumok tulajdonában lévő szobrait is bemutathatnánk.

F. B.: A gyűjteményből sokszor kölcsönzünk múzeumoknak, mint például a New York-i Museum of Modern Art-nak, vagy legutóbb a ludwigshafeni Wilheim Hach Museumnak.

Hogyan kerültek az afrikai szobrok, szőttesek, Picasso, Mattis-Teutsch, Marie Vasziljev, Leppien és a legújabb törekvéseket képviselő kortárs képzőművészek műveinek társaságába?

F. B.: Csak látszólagos a távolság ezek között az alkotások között. Az absztrakt művészetben hasonló motívumokat fedezhetünk fel, mint az afrikai vagy bármely más primitív művészetben. Itt van például ez a Zaire-ből származó szőttes, akár Klee is tervezhette volna! Ennek a nagyméretű új zéland-i szobornak meg mulatságos története van. A címe: Termékenység. A szobor Françoise Sagané volt, aki nemkívánt terhességeinek sorozatát a szobor befolyásának tulajdonította. Hogy elkerülje az újabb kellemetlenségeket, úgy döntött, hogy megválik a szobortól. Így került hozzánk.

Novemberben, a „Fotó hónapja" alkalmából fotógyűjteményük számos szép darabját láttam a párizsi Arnaud Galériában.

F. B.: Mint már említettem, nagyon sokra értékelem a magyar fotóművészetet, főleg Langer Klára fotóit szeretem. Örülök, ha alkalom nyílik rá, hogy a magyar fotósok alkotásait a francia közönséggel is megismertessem. Van most egy tervünk is, szervezünk egy fotókiállítást Bayeuxben. A város 1994-ben, a partraszállás 50-ik évfordulója alkalmából nemzetközi díjat alapított háborús riportfotók készítői részére. Az idei, szeptemberi fotókiállítás témája az 1956-os budapesti forradalom lesz. A tárlaton a korabeli sajtó képei, valamint Jean-Pierre Pedrazzininek, az 56-os forradalomban meghalt fotóriporternek a felvételei szerepelnek majd, de emellett szívesen bemutatunk minden e témába illő alkotást. Várjuk a pályázók jelentkezését!

Cserba Júlia

LICHTHOF

A Pepsi utáni érzés

Az emberek kiszámíthatatlanok, nem kellett senkinek Honecker sapkája noha egy bevásárlóturista valamelyik nap azt találta mondani a schengeni-lengyel határon hogy ez rosszabb mint Honecker alatt, elkelt viszont hatvan márkáért egy tekercs WC-papír a keletberlini Köztársasági Palotából, új, legalábbis gondolom mert nem írják hogy használt, közben a sógoroknál lemondott egy csomó miniszter, nálunk meg többen fölesküdtek hogy a dolgozó népet szolgálják, ennek ellenére azt írja az újság hogy egy asszony egymaga összetörte otthona teljes berendezését, átlagos, kicsit unalmas nő volt két átlagos gyerekkel meg egy átlagos férjjel, ki le akarta beszélni asszonyát a harmadik átlagos gyerekről, hogy az már nem jön ki a havi negyvenötezerből, a nő egy hétig gondolkodott, aztán, egyedül volt otthon, egyszer csak földhöz vágott egy tányért, utána a tálat, a kávéfőzőt, gondosan, darabról darabra haladt, fölhasogatta a fotelokat; persze ez sem ilyen egyértelmű, a szomorú vasárnap utáni napokban például nem ugrott meg különösebben az abortuszok száma, viszont alig ment valaki moziba, ezt nyilatkozták a mozipénztárak, szerintem, a tévét se nyitották ki, nyilván mindenki otthon maradt gyereket csinálni, és a közüzemi díj hozzájárulást se igényelte a rászorultak fele se, lesz itt több megtakarítás is mint százhetven milliárd, ki van ez rendesen találva, és van már önsegélyező temetkezési pénztár is, rendesen el leszünk kaparva, a létminimum pedig megszűnt, egyszerűen eltörölték, eddig havonta adta közre a KSH, januártól már ki se számolja mer' rájött hogy ez egy hülyeség, mi az hogy mérsékelten aktív életmódhoz szükséges tápanyag például, az ember azt eszik ami van nem tápanyagokat meg fehérjét, különben is legutóbb már az jött ki hogy a magyar lakosság hatvan százaléka a hivatalos létminimum alá esik, hát ezt még a Ferge Zsuzsa se állítja, Koppenhágában meg csak kétmilliót mondtunk, még néhány hónap és ki tudja mi jön ki, úgyhogy most új megközelítés van, nem azt számolják ki hogy ha a létminimumon akarnánk élni ahhoz hány gramm fehérje pláne vitamin kéne, hanem hogy mennyi jut belőle egy mérsékelten aktív polgárnak, úgy fogják hívni hogy szociális minimum, nehezebb lesz alá esni bár snasszabb is, akkor is hol vagyunk még a ruandaiaktól akik a napokban kezdtek el menekülni a menekülttáborokból, már a hutuk, most épp a burundi tuszik elől, Ruandából ugye már rég eljöttek az otthoni tuszik miatt, pillanatnyilag Tanzánia felé tartanak; nem jó hutunak lenni, igaz tuszinak sem, hol ezek mészárolják azokat, hol fordítva, nyilván nincs alapszerződés; kérdés Tanzániában vannak-e tuszik; vannak-nincsenek az ország már hermetikusan lezárta határait, a menekülteket sehol se szeretik igazán, mindenki meneküljön otthon ne a más nyakán; az ENSZ fel is szólította a szemben álló feleket, rendezzenek országos méretű vitát és állítsák helyre a demokráciát; igaz a volt Jugoszláviába meg állítólag háborús hétvégéket szerveznek, ha nem is az ENSZ de mégis, német és brit repülőterekről szállnak fel péntekenként a gépek és a turistacsoportoknak orvlövészetet hirdetnek, hát nem tudom, Willy Claes helyében én is beteget jelentenék, a törökökhöz például eleve nem mennék mert ott is csinálni kéne valamit de mit, Athénba meg egyszerűen nem lehet bejutni mert a görög parasztok ott állnak második hete traktorral az adó miatt, most készülnek elfoglalni a várost pedig nincs is Torgyán doktoruk, Jelcin épp horgászik valahol a Kaukázusban, azzal se lehet beszélni maximum Zsirinovszkijjal, aki pénteken lépett elő alezredessé, nyilatkozott is ebből az alkalomból hogy hülyeség Groznijt újjáépíteni mikor tök jó gyakorlóteret lehet belőle csinálni ahol a lakott települések elfoglalását tanulhatnák a katonák; bizony ideje lenne ebbe is beletanulni, Kraszwnod fölött most is elszabadult egy vadászbombázóról hat rakéta mert rosszul volt felkötve, és persze nézzünk körül itthon is mi van, van réz-klorid áradat a fehérvári csatornákban, csirkekolera Bács-Kiskunban, Tatabányán meg sugároznak a tantermek, de ez nem okozhatott az utóbbi évtizedekben semmit, meg nem is leng az az izé annyira ki hogy evakuálni kellene vagy ilyesmi, mondja a sugárbiológiai szakértő, a János Kórház műtőjének csapjában is baktériumokat találtak de nem tört ki semmiféle járvány, csak volt ott egy baci és kész hát van ilyen, egyébként az se igaz hogy egy olasz kisvárosban a madonna után a Lenin-szobor is könnyek hullatásába fogott a főtéren, igaz viszont hogy Kínában harminc százalékkal csökkent az emberpiac forgalma a lefejezések miatt, a cseheknél meg lehet már Semtex üdítőt kapni, hírhedt robbanóanyag volt azelőtt, ezzel robbantották fel Skócia fölött a PanAm gépet annak idején, a dobozok beterítették már Oroszországot és Ukrajnát, a Pepsi-érzés ehhez képest semmi, nyilván lesz később dobozos Szarin meg Napalm light.

Molnár Erzsébet

Berndt Rudolf

Dachaui részlet, vizf.

Tájkép, vizf.

[illegible] 1936. [illegible]

30 1.

MDK

Bernit Rudolf, festöm.

Dachau-i részlet. Vizf, Jelz.

Tájkép. " "

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.3k.sz. 3c.1.

Pepnecker Mátyás

honomgönto" Egerben 1845 tolyán.

Voit Pál plb.: Heves megye müemlékei II. köt.
Magyarország müemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

3081

Bernecker Mátyás

egri harangöntő" működött 1810-ben az egri Kossuth Lajos u. 14. a. jelenlegi templom harangjait.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.
Magyarországi műemlékek topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

3641

Bernecker Mátyás

egri harangöntő" ifjabb Jüszt József veje, hi a neves Jüszt egri harangöntő" dinasztia utolsó tagja.

Dercsényi Dezső", Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959-60) Budapest, 1964 2381

BERNECKER Mátyás egri harangöntő. Az egri ferencesek Historia Domusának 1840. évi julius 18-i bejegyzése szerint a templom Rákóczi harangját átönti. Nevezett 1845-51-ig mint tulajdonos lakik apósa ---+ Jüstel harangöntő házában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

BERNECKER Mátyás egri harangöntő a --+ Jisztl harangöntő család egyik tagja, aki Egerben 1842 és 1847 között szerepel az adókönyvekben a IV. városrész IV. fertályában, ahol két háza van. 1840-ben újra önti az egri Ferences templom un. Rákóczi harangját. 1841-ben Kécskén nyujt be harangöntésre ajánlatot, de helyette ~~Lá~~ --+ László Sámuel göceji /Ung m./ harangöntő ajánlatát fogadták el. Az iratokból megtudjuk, hogy Jisztl János volt az apósa és a bajorországi Peinfeld kerület Toth nevü falujából származik. 1842-ben az egri fürdőépületben dol-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

gozik, 1843-ban két harangot önt, egyiket egy 12 mázsásat Gyöngyöspatára, a másik az ostorosi templom számára. A hasznosi templomban függ 1844-ben készitett harangja, amelyet 1862-ben --+ Korrentsch Márk egri harangöntő öntött át. Istenmezején 1845-ben, Maconkán 1848-ban helyezik el egy-egy harangját. Ugyanebben az évben Mátramindszentre is kerül egy müve. A bélapátfalvi rk.plébánia templom harangjának felirata: FVDIT ME AGRIAE 1842 MATIAS BAERNNEKER.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Bezerecker Mátyás

egri harangöntő" öntötti a XIX század elején Jüsztl József egri harangöntőnek 1773 ban újraöntött ún. 1709-ben készült Rákóczi harangot

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964. 238 l.

M. D. L.

Bornecker Mátyás

harangöntő

1844 Harmos
1848 Maconka harangjai.

Patay P.: Nógrád negy harangjai. Műv. Tört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 167

megírva

Bernekar Mátyás

Eger 1840

Irod

a Kovács Harang

63. l.

Bernecher Mátyás

egri harangöntő MD

A régebbi hasznosi harangot 1844-ben készitette.

211.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

M.D.K.

Bernecker Károly, egri kanonok

Önti

Önti át 1842-ben a bél-
apátfalvai plébániatemplom
három harangját.

Heves Megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 546. old.

M.D.K.

Bernecher Károly, kőfaragó

nevét említi a 19. századi térképes ábrázolásokon 1840 évi munkálatainak jelöli meg a nevét. Az adattárban hosszú felsorolás műveiről és családi kapcsolatairól.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

280 old.
+313. "
+346. "

307. l.

BERNECKER Antalné --+ Antal Örzsébet egri harangöntő özvegye 1850-ben ujra önti a gyöngyöstarjáni rk.templom harangját.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

MDK

Berneczky Sándor

Negyvennyolc pályázó a Közp. Városháza ujjáépitésére.
Magyarország 1940. márc. 13. 10.1.

Bernei Jarab
vaiéjito, 1618

1.

Resti, Giacomo

Bersek István M.D.K.

Letz Károly Ádám-ház / Bródy S.u.4./ beli falképeinek restaurálása Móré Miklóssal , 1958

Pereházy Károly: Képzőművészetek alkalmazása a budapesti műemlék-lakóépületek 1958. évi restaurálásával

Műemlékvédelem 1961. /V/ 1. sz. 47.1.

Bernekar J á n o s, festő. A XVIII. század első felében valószínűleg Krajnában született. 1765 szept. 19-én a brebiri káptalannal horvát nyelven írásbeli szerződést kötött, a melyben kötelezte magát, hogy száz dukatért megfesti, megaranyozza és megezüstözi a káptalan templomának szent Péter oltárát. Szerződésbeli kötelezettségének eleget tett, mit a káptalan levéltárában fennmaradt s a művész által a fizetés átvételéről szóló sajátkezüleg írt nyugta bizonyít.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 29. l.

K. D. K.

BERNER, Eberhard szobrász, restaurátor

Bécsből

1780-ban Nagyszombatban van

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1958

I. 171. l.

megjött

Berner János Bálint

özvö

az I-ső kiadásból

MAGYAR RÉGÉSZETI MŰVÉSZETTÖRTÉNET
ÉS ÉREMTANI TÁRSULAT
ÓKORI KELETI - TÁVOLKELETI
MUNKAKÖZÖSSÉG
Budapest, Üllői-ut 33-37.

M E

a Munkaközösség 1952. junius 9.-é
Eötvös Lóránt Tudományegyetem /Tr
ben rendezendő

f e l o l v

Tárgy:

dr. Felvinczi Takáts Zoltán:
volkeleti kapc

dr. Hahn István: Az ókori ke
sokban.

Az előadásokat vita követi.

Budapest, 1952. május 27.

F.k.: Dr. Horváth Tibor.

JOH. GEORG BERNER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név: 29.- Herr Joh. Georg Berner
Felvétel ideje: 1768.25.July.
Hová vették fel: Pesth,/Pest/, 155.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

megírva

Bezner Károly

Otvös

az I. sz Kiadói-

ból

28109. szám.

F.évi 136.sz. föl
ságot,hogy a pethőszinnyei ev
előmunkálataira a Bizottság j
délyezten és ez összeget idec
ki is utalványoztam.-

Budapest, 1905

BERNET, Johann Michael, pozsonyi ar-
talomrégész

J.M.B., Tiefkergerell, † 24 éves korában, Pozsony,
1779 július 15. (1779, 57. szám, 7.l)

Preßburger Zeitung
[Genthon]

Bernét Vince, tiszt

Idegenforgalmi propaganda bélyegeken

IV. Képzőművészeti, fotóművészeti, kézügyességi és bélyegkiállitás. Bp. 1936. december, 6 l.

keretelésében törtindás hullámos dísz és apró virágszálak.
Mérete 190×114 cm.
Kis-Ázsia, XVIII. század.

ANATOL SZŐNYEG

Ötmezős tükrében kék és piros alapon stilizált nagy, kampós „virágtövek". Narancssziínű keretében csillagos medaillonok.
Mérete 190×100 cm.
Kis-Ázsia, XVIII. század.

ANATOL IMASZŐNYEG

Piros tükrének közepén kampókkal díszített dülény-médaillon. Körülötte nárciszvirágos rozettakoszorú. Lépcsős imafülke ívvel. Sárga boltmezejében egy-egy virágtő. Keretében sárga alapon kék, piros és fehér virágtövek sorakoznak.
Mérete 145×112 cm.
Kis-Ázsia, XIX. század.

ANATOL SZŐNYEG

Tükre három téglaidomú vörös, kék és ismét vörös alapú mezőre osztott. Mindegyikében kétkét hatszögű nagy medaillonnal. Belsejükben stilizált virágos és leveles dísszel. A medaillonközökben — a hossztengely irányában — négy kisebb dülény, nyilas és fogasos díszekkel. Hármasosztású keretének belső szegélye levélsoros. Közepén fehér alapon nyolcszögű medaillo-

O Bernfeld Adolf

l.

Telkes Simon

Ungvárnak

Bn. 1895.

4/1. l.

Leopoldt grien berager,asztlaoslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,16?6-tól:"Leopoldt grien berger gebirtig asmaren von Vitingau dischler ge3el. 103.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

2000

Bernhard

A Károlyváron született magyar müvész, osztrák müvész lett s a bécsi országház szobrait készitő, -irja I.F.: "A magyar müvészet századunkban" cimmel, s megjegyzi, hogy ebben az időben történik, hogy „hazánkban a kiváló tehetségek, a magyar közöny elől külföldre menekedve, alkotásaikkal az idegent diszitik" Ilyen lett a müvész is.

A HÉT, Bp. 189o. okt. 12. I. évf.
41. sz. 237. lap.

Bernhard kőműves

M.D.K.

murator néven szerepel az 1382-évi pozsonyi számadási könyvében.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. én. 26. old.

BERNHARD MÁTÉ, nyomdász

Fontos XVII. századi pápai középület volt a többek között Bernhard Máté könyvnyomdája. 67. old.

KATONA IMRE: Történeti adatok Pápa topográfiájához
55. old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 9. 1970.
Veszprém

BERNHARD MÁTÉ, nyomdász

A ref. parókia épületében állt a Batthyány-féle nyomda, Bernhard Máté vezetett. A nyomda Batthyány II. Ferenc nevéhez fűződik. Másfél évtizedik működött, Utolsó nyoma 16[illegible]2-ből származik. 67. old.

KATONA IMRE: Történeti adatok Pápa topográfiájához 65. o

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei. 9. 1970. Veszprém.

Bernnhart,asztalos

A soproni külváros 2.fertályának telekkönyvében szerepel 1536-ból.-"Bernnhart tichsler 1/2 hauss". 353.old. 2.jegyz.:alatta:III virtel törölve.

Bási Jenő: A soproni külváros 2.fertályának telekkönyve az 1536.évből. MÉK 353.old.

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIX.1959.Sopron

M.D.K.

Bernhardt Antal

Az első gőzhajó alkotója 1817-ben.
1825-ben vizrebocsájtotta 200 lóerős gőzhajó
ját.

Régi adatok a városok multjából.
Városok Lapja 1907. II.évf. 1.szám. 7.old.

Bernhard Gusa

Angyalunkban újból találkoztak Szadán az ATE Képzőművészeti Kör tagjai. Sokat dolgoztak a nyáron, képei részletesebb a kiállításon, melyen egységes munkákkal jelentkeznek: „Gilles tánc" – „Szadai táj" – „Temető" (emlékmű)

László Zella: akkoriak Szadán.
Művészgazdasági Minisz, Budapest, 1976. szept. 17

M.D.K.

Bernhardt Antal, órásm.

A csehországi Kabelben szül.1757 dec.17-én lett győri városi polgár.1757 máj.14-én,mint"gross Uhrmacher" vették fel a céhbe.Nyolc napig járó ingás óra volt a mesterdarabja. 346.o.

Jenei Ferenc: Régi győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona,7.1965.A Győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

Bernhard, Bernhardus, l. Bernát.

MAGYAR RÉGÉSZETI MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS ÉREMTANI TÁRSULAT
RÉGÉSZETI SZAKOSZTÁLY
Budapest, Üllői-ut 33-37. szám.

M

a Szakosztály 1952. junius 6.-án,
Eötvös Lóránt Tudományegyetem /Tr
termében rendezendő

f e l o l v a

Tárgy:
dr. Nemeskéri János-dr. Acsád
rációi vizsgálatok régészet
ban /Vetitéssel/.

Az előadást vita követi.

Budapest, 1952. május 3o.

F.k.: Dr. Radnóti Aladár.

M.D.K.

Bernhardt Domokos, előbb esztergályos, később festő

Heller Sámuel egyéniségét felfedezte, ki őt a Pozsonyból Hönigsre hívott Rosier Anton festővel taníttatja. 1763-ban sept. 1-dec. 31-ig szerződik Hellerrel, 1765-ben 3 hétig Pozsonyban tartózkodik, Heroson 1766-ban mint Rosier segédje, működik. Rosier 1769-ben említi a csárnáról festett képet. Több archépet küld

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

225. old.
+313. t

M.D.K.

Bernhardt Domokos, festő

... Hallgenast tanítatása fejében 1773-ban Győrbe jött; azután festi a Szt. Vendelin képet. Bécsből 1776-ban megfesti a pápai nuncius arcképét. Utolsó levelét Bécsből Győrre 1777-ben írta; tehát 1778-ban már Bécsben van.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 313. old.

BERNHARDT Domokos festő. Mint Svájcból bevándorolt asztalosleqény Gyöngyösön 1763 szeptember 1-től december 31-ig köt megállapodást Haller Sámuellel, hogy számára --+ Stéger Jakabbal együtt bizonyos munkálatokat végez. Az ügyes asztalosleqényt Haller Sámuel - felismerve művészi hajlamait --+ Rossier Anton pozsonyi festőhöz adta , hogy az őt festővé képezze ki. Haller rendszeres fizetést ad Rossiernek Berndhardt tanittatásáért. Hevesen 1766-ban pedig, mint előbbi pozsinyi festő segéde kap az uraságtól fizetést. 1769-ben Rossier Pozsonyból

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

irt levelében emliti Bernhardt festményét, amelyet a császárnőről festett. Bernhardt Hallernak 177o-ben a fenti képen kivül a császár képét is megküldi, majd 1771-ben négy portrét, amelyet tanittatásának ellenértékéül festett. 1773-ban festi Szent Vendelin képét, ekkor Gyöngyösön jár. Bécsből irt leveleiben Schmutzer bécsi rézkarcolóról ir Hallernak, majd 1776-ban megküldi a pápai nuncius portréját. Utolsó levele Bécsből Gyöngyösre 1777-ben kelt.
/O.L.Orczy lltár./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Bernhardt Erika, I.o.tan.

Bakáts téri ált. isk.

175. Háboru és Béke.

Magy. Ifj.Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16.-szept.le. Kat.

Bernhardt F

Pest

Gróf Kornis Mihály
arcképe, 1835. 68×56

Gróf Pappenheim
Sándor tulajd. Tóth-
Szentgyörgy Fehér vm.

Gróf. Kornisné
Bathlen Katalin
arcképe, 1835, 68×56

M. o.

Fml

Bernhardt F. -tól

az Erdélyi Kémleti Múzeumban

Báró ~~Bais~~ Raisbach archéye

M. Erdélyi 27. l.

Egyberiktem

Bernhardt F. -el

Obiit Jan: Eccl. Galat. Hepe 38
(642), 1290 (77).

Bernhard Győző

A Nyugati Pályaudvar épülete /de Serres Ágoston, Bernhard Győző és Seyrig Theophil müve/ nem adhatott ösztönzést építészetünknek, éppen a feladat speciális volta miatt.

Török László: Magyar építészet a historizmus korában. Építés- Építészettudomány, 1969.1-2.sz.131-180.l.

167.l.

Bernhardt Győző

MNK

Nyugati pályaudvar./Lenin körut 109-111/

Tervezte Dr Serres Ágoston Bernhardt Győző közreműködésével.1874.
Az építkezést a párisi Eiffel Gusztáv és Tsa cég nyerte, ennek keretében Seyrig Theofil tervezte a vasszerkezetet, melynek nagyrészét Párizsban öntötték. A cég munkavezetője a helyszínen Gyengő László, az egész építkezés felügyelője Bernhardt Győző volt.
Épült 1874-77 között.

Repr. 238. kép.

Zakariás Zakariás G. Sándor:Budapest. Bp. 1961. 139.l.

Bernhardt Győző MDK

Nyugati pályaudvar./Lenin körut 109-111/

Tervezte Dő Serres Ágoston Bernhardt Győző közreműködésével.1874.
Az épitkezést a párisi Eiffel Gusztáv és Tsa cég nyerte, ennek keretében Seyrig Theofil tervezte a vasszerkezetet, melynek nagyrészét Párizsban öntötték. A cég munkavezetője a helyszinen Gyengő László, az egész épitkezés felügyelője Bernhardt Győző volt.
Épült 1874-77 között.

Repr. 238. kép.

~~Zakariás~~ Zakariás G. Sándor9Budapest. Bp. 1961. 139.1.

MDK

Bernhardt Győző épitész

terve megvételre ajánlva.

A nagyváradi tervpályázat. Vállalkozók Közl. 1905. nov. 8. 5 l.

megírva

Bernhardt Gyula

pesti rabbi

l.

Schoenfeld városi

14. l.

Római műszaki csapatok V. 249.

HERMANN BERNHARD, rézmetsző

Szombathelyen a domonkosok temploma és rendháza Hermann Bernhard rézmetszeteén. 1750 körül.-Fekete repr. 366.old

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 383.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

MDK

Bernhard János ácsm.

1797. felszabadult Pécsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló. 1915. nov. 30. 3-4. l.

megírva

Bernhards János

építész.

Zomborban.

Szül. 1888-ban Bul-

kesziu

l.

De Sgar

Személyi adatlap

37. hasáb

Grandi, Ercole

139. Ercole Grandi: Krétától, XVI. sz.
[illegible] Sz. János evangelista
fa, tempera, 146'5 × 61'5 cm.

Berenson: PA, 2331.
Ercole Grandi: Sz. János ev. Fiatalkori
műve.

Bernhardt Jánosné

l.

Evang. templ.

195. l.

1901 törvénye ei
épületei a Rombon
ág. ev. Pálosnál.

Tek

Europa

Film Könyv Lapterjesztő r.

Budapest

Visegrádi-u-36.

BERNHARDT János gyűjtő

Bernhardt János m. á. v. tisztviselő is Zomborban tartózkodása alatt igen buzgón gyüjtötte a régi pénzeket. Gyüjteményének legnagyobb részét római pénzek alkották, melyeknek nagy részét Horvátországból szerezte. Városunkban tartózkodása idejében bejárta Tolna és Baranya vármegye községeit, melyekből gyakran igen szép érmészeti eredménynyel tért vissza. Ő a római császári pénzeket főképen ikonologiai szempontból gyüjtötte.

Num. Közl. 1906. 135.

— Felelős vezető: Hazai György

megírva

Bernhard József

építész

Szül. 1796.

1818-21. tanult

Bécsben

Lásd

Fleischer Bécs 31. l.

T. 2447.

t váron túl balra a község házai
nnen egy férfi fut a fa felé, a
látszanak, az előtérben pedig a
k meg az elfogott kémet. Fel-
mely fölött mértani ábra van:

ufgab olvasható.

rl. 17.3 : 11.3 cm.

-223.

megnézni

Bernhard József

építész

Szombathelyről, 1865-ben

26 éves

1865
26
1839
65

lárd

Fleischer Bécs Zi. l.

T. 3835.

styákkal és köröndökkel megerősi-
ig a hegy tövében, melynek tetején
átrább épületek romjai kötik le

0
78.
dete: 1. Fortezza. és befejezése:
ta Vecchia.

: 10.5 cm.

del Danubio, Bologna 1685.

MDK

Bernhardt Mátyás

Allóóra Bernhardt Mátyás pápai mester alkotasa, a szombathelyi művészettörténeti és kulturhistóriai kiállitason.

Cikk: Szombathely kincsei

Magyarság 1934, szept.16. 6.1.

M.D.K.

Bernhardt Mátyás, órásm.

Bernhardt Antal győri órás fia. 1770 jún. 4-én szabadúlt atyjánál. Pápán telepedett le. 346.o.

Jenei Ferenc: Régi győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7. 1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

MDK.

Bernhardt Mátyás pápai ötvösmester

Magyarság 1934. szept. 16. 6 l.

12.

Bernhardt Mátyás M.D.K.

Sávoly Pál tervezö munkatársa az Erzsébet-hid ujjáépitésénél

Magyar Épitömüvészet 1965/1. 60-66.l.

megírva

Bernhardt Mátyás

kajai orás

Nehrenyára 1800

körül

Verzpreinovreggei

numerus

Jul

X Dizora 1830.

Posch Antal kulyd.

Iglombathely

Jul

GYŐR

Sz. Tamás - templom

RMV 12, 73 l.

Bernhard Mátyás

órás Pápa

Szekrényórá Louis XVI.

korból

Csavyi Mihályné

100.-l.

Bernhard Mathias

Orás.

Állóra, fekete aranyleces keretben, diszes fem szám-lappal. Mathias Bernhard in Papa XVIII sz. második fele.

Árverési Csarnok aukció kat. 37. 7. 1927 marc 2656. tétel

Bernhardt Mátyás

X órás Pápán.

Díszóra, aranyozott faragás, 4 figurával 1830 körül. Jelzés: Mathias Bernhardt Fecit Pápa

Horstombathely 19. I.

Bernhard Blatz

Die Tafeln.

Diese Tafeln hat
Hans Hilgendorf 1930
Bern. Below: Blatt des
Bernhard Blatz für

Altfrankenstein 19(.

2097. SZEKRÉNYÓRA, fekete fa, bronzverettel. Jelezve: *Mathias Bernhardt in Pápa.* Magyar, 1780 körül. 90.—

Almásy-Teleki VII. 1941

Bernhardt Mátyás óra Pápa

folyamnak elhalasztását volt kénytelen a tanfolyam vezetősége elhatározni.

Július hó utolsó hetéig úgy látszott, hogy a súlyos külpolitikai helyzet következtében mi sem leszünk abban a helyzetben, hogy Nyári Egyetemünket megtarthassuk. Tanfolyamunk előadóinak és a részvételre jelentkezett hallgatóinak nagyrésze ugyanis közszolgálati alkalmazott volt, akiknek a kormány július hóban megtiltotta az elmozdulást szolgálati helyükről. A tanfolyamra jelentkezett ifjúság pedig igen nagy számban katonai szolgálatra vonult be.

A keszthelyi és az immár több, mint 10 éves multtal rendelkező debreceni Nyári Egyetem vezetősége az említett nehézségekre való tekintettel szintén az ezévi Nyári Egyetemi tanfolyamuk elhalasztására határozták el magukat.

Július hó legvégén azonban a külpolitikai feszültség szerencsére engedni kezdett és a jelek arra mutattak, hogy a helyzetben még további javulás is várható. A Tanulmányi Bizottság közbenjárására az illetékes kormányhatóságok és Budapest Székesfőváros vezetősége lehetővé tették a közszolgálatban álló tisztviselők részére, hogy a tanfolyamra, mint előadók, illetőleg,

Magyar Nemzet

tványi iskolák CSÜTÖRTÖK, 1994. szeptember 15.

szülő fizessen?

rium elemzéseket készít

nincsenek hátrányban

a szerződések szakmai és jogi felülálata után lehet nyilatkozni.

Állami feladatot látnak-e el az egyház által fenntartott oktatási-nevelési intények?

A közoktatási törvény lehetővé teszi, az állami, illetőleg önkormányzati latellátásba bekapcsolódjanak nem ál-, illetőleg nem önkormányzati intézyfenntartók is. Ennek előfeltétele, közoktatási megállapodást kössenek vényben meghatározottak szerint a henkormányzattal, illetőleg speciális köátási feladat ellátása esetén – körzeti áltatás biztosításakor –a művelődési zoktatási miniszterrel. A szerződő fél gállapodásban foglaltak szerint önkorzati, illetőleg állami feladtokat lát el. gyházi jogi személyek e megállapoan arra vállaltak kötelezettséget, hogy enes óvodai nevelést, iskolai oktatást, giumi ellátást biztosítsanak a kiadott lési-oktatási tervek szerint az intézmékbe felvett gyermekek, tanulók részé-Következésképpen az egyházak által tartott nevelési-oktatási intézmények ben állami feladatot látnak el.

– Az önkormányzatokkal ellentétben az ázak nem jutottak olyan állami tulajhoz, amely nyereségorientált vállalkoként működik, és amelynek jövedelme észíthetné a kulturális, szociális-egészgyi vagy oktatási feladatot ellátó intézményeik bevételét. Nem gondolja, hogy a normatív támogatásra visszaszorított állami támogatás hátrányos helyzetbe hozza az egyházi iskolákat?

– Tény, hogy az egyháznak nyereségorientált vállalkozásai nem működnek, a költségvetési törvény azonban az egyházi alapintézmények működésére, az oktatási intézmények támogatására, felújítására és karbantartására előirányzatokat tartalmaz, amelyből az oktatási feladatokat ellátó intézmények költségvetése kiegészíthető. Megítélésünk szerint az egyházak nincsenek hátrányos helyzetben. 1994-ben az egyházi iskolák felújítására, karbantartására és támogatására – külön címen – több mint egymilliárd forinttal járult hozzá az állami költségvetés. És ugyanezt javasoljuk 1995-re is.

– Nem csupán elvi lehetőség a szabad vallásgyakorlás akkor, ha az egyházi iskolát választók olyan tetemes tandíj kifizetésére kényszerülnek, amely számukra aránytalan terhet jelent?

– A közoktatási megállapodások áttekintése és felülvizsgálata nem jelenti azt, hogy az egyházi jogi személyek óvoda, iskola és kollégium fenntartói tevékenységét vissza kívánjuk szorítani. E megállapodások áttekintésének együtt kell járnia a törvényi szabályozással az egyházak részére biztonságot nyújtó megfelelő pénzügyi garancia törvényi szintű kiépítésével.

ísz évre szóló szerződések

biztonságot nyújtanak

ísban biztosítani ség lehetőségét – ztina országgyűl az MDF oktatáre. – Nagyon so- a véleményüket l, hogy nem szaakat és az önkor- enlőként kezelői minőségükos a szerepük! ült fel az is, közoktatási pítványi iskotatási törvény ehetőségét. Az ilön szakanya- e a témaköruk, hogy van yi iskola, si megállapoautista gyere-

kekért például az orvosok, pedagógusok és szülők közösen hoztak létre alapítványt. Az ő iskolájuk fenntartása nem lehet csupán egyetlen önkormányzat feladata. Nem szabad, hogy ők kevesebb támogatást kapnak, mint a többi gyerek általában. Azt gondolom, hogy annak, aki liberális beállítottságúnak tartja magát, tolerálnia kellene, hogy különböző világnézetek vannak, és ennek megfelelően különböző szellemiségű iskolák léteznek. *Ezen kívül kétoldalú megállapodást nem lehet jogsérelem nélkül, egyoldalúan felbontani.* Új tartalmú szerződést azoknál az intézményeknél lehet kötni, amelyekkel eddig még nem kötöttek közoktatási megállapodást. A törvény legalább tíz éves szerződési időtartamot határoz meg, az előző kormány közismerten húsz évre írta alá a megállapodásokat, és ezt javasolta az önkormányzatoknak is. Ez biztonságérzetet nyújthat mind az egyházi, mind az alapítványi iskoláknak, hiszen a tizenkét évfolyamos iskolák ennyi idő alatt alakulnak ki igazán. Ha elhisszük azt, hogy jogállamban élünk, nincs jogszabályi lehetőség az érvényes törvény alapján megkötött szerződések egyoldalú felbontására. A közoktatási törvény módosítása után nyílik csak lehetőség arra, hogy az új szerződéseket a módosított törvény értelmében kössék meg, az új törvény hatálya azonban nem érintheti a korábban kötött megállapodásokat.

isdiákok nagy tandíja

nák az állami házi iskolától, élyegyenlőség rolyné, aki a özoktatási Mipolitikai tanágyik képviseetési támogatézményekben ig a tanulókra oltuk, hogy e ában a *gimna*nként havonta rintot, az álta*s a szakiskolázret, az óvo*havi hatezer *etniük a szü*"·ámolni, mit ba ar sz g

jelent ez egy többgyermekes család esetében. Úgy érzem, az a javaslat, amely megvonná aa normatíva fölötti állami támogatást az egyházi iskoláktól, csorbítaná az emberi és állampolgári jogokat. Meglepetten tapasztaltuk, hogy az alapítványi iskolák nem fordultak az oktatáspolitikai tanácshoz, és nem kötöttek közoktatási szerződést. Ezen iskolák többségében a szülők súlyos ezreket fizetnek, például alapítványi hozzájárulásként. A közoktatási megállapodás megkötésekor az egyházi iskolák kötelezettséget vállaltak arra, hogy nem szednek tandíjat. Néhány iratot átolvasva különösnek találtuk, hogy például az *Alternatív Közgazdasági Gimnázium* a költségvetésből 1992-ben nevesítetten több tízmillió forinttal részesült, és azóta is nagyobb összeget kap minden évben, ugyanakkor más, szociális feladatot vállaló alapítványi oktatási intézmények semmit sem kaptak. A kiemelten kezelt iskolák rendszere olyan szelekcióhoz vezet, amely ellen a szülők nevében tiltakozom. Nem tartom helyesnek, hogy a jómódú szülők gyerekei jogtalan előnyhöz jussanak. Az egyenlőség biztosításához minden állami szerv segítségét várjuk.

Paragrafusok 1993

„81. § (1) Ha a nevelési-oktatási intézményt nem helyi önkormányzat, illetve állami szerv tartja fenn (...)

d) a fenntartó meghatározott feladat elvégzését a feladat ellátásáért felelős helyi önkormányzattól – írásbeli megállapodással – elvállalhatja (a továbbiakban: közoktatási megállapodás). A megállapodás keretében a nevelés és oktatás a gyermek, a tanuló számára ingyenessé válik. (...)

(4) A közoktatási megállapodásban kikötött időszaknak biztosítania kell, hogy az érdekelt gyermekek az óvodát, illetőleg a tanulók iskolai tanulmányaikat a megállapodás alapján be tudják fejezni. Iskola esetén ez az időszak tíz évnél nem lehet kevesebb.

(6) A művelődési és közoktatási miniszter is köthet a fenntartóval közoktatási megállapodást abban az esetben, ha a nevelési-oktatási intézmény sajátos lakosági igényt elégít ki, vagy tevékenysége kiterjed a székhely település határán kívülre és a fenntartó eredménytelenül kezdeményezte a megállapodás megkötését a székhely szerint illetékes községi, városi, fővárosi kerületi, megyei jogú városi önkormányzatnál, ezt követően a megyei, fővárosi önkormányzatnál. Szakközépiskola vagy szakiskola esetén a művelődési és közoktatási miniszter a megállapodást a fenntartóval, a munkaügyi miniszterrel és a szakképesítésért felelős miniszterrel egyetértésben kötheti meg..."

(Az 1993. évi LXXIX., a közoktatásról szóló törvény részlete)

*

„... Az alkotmány kihirdetése után az Országgyűlés – a 60. § végrehajtásaként – megalkotta a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvényt. E törvény 5. §-a kimondja, hogy a szülőnek, gyámnak joga van ahhoz, hogy a kiskorú gyermek erkölcsi és vallási neveléséről döntsön és arról megfelelően gondoskodjék. A 17. § szerint egyházi jogi személy elláthat minden olyan nevelési-oktatási tevékenységet, amelyet törvény nem tart fenn kizárólagosan az állam számára. E körben az egyház intézményt tarthat fenn. Az állam által fenntartott nevelési és oktatási intézményben pedig az egyház fakultatív tantárgyként vallásoktatást tarthat. Ezek a rendelkezések részben végrehajtják az alkotmány 60. §-át, de nem elégségesek az államnak a vallásszabadságra vonatkozó kötelességeit tekintve. Magyarország nemzetközi egyezményekben ennél többet vállalt...

Ha viszont az egyház vagy a szülők elkötelezett iskolát alapítottak és működtetnek, az állam támogatni köteles őket olyan arányban, amennyiben ezek az intézmények állami feladatot vállaltak át..."

(Részletek a 4/1993. (II. 12.) alkotmánybírósági határozat indoklásából)

z önkormányzat „barkácsoljon"

A II. kerület a sokszínűséget pártolja

fogva súlyt he- gy a kerületben larendszer jöjjön *Póta* Gyula, Bu- k kerületének polon kevesek egyitatási megállapoegyházi és az alaákkal. – A tavalyi megalkotásakor , hogy a kerületgyházi, alapítvámodákat, általános kat egyaránt tászesítjük. A tán csak a kerületében tudtuk vál-

lalni. Felmerül a kérdés, hogy mi lesz a többiekkel? Természetes ugyanis, hogy például a *Baár–Madasba* az ország minden részéről jelentkeznek. Mindazokkal az intézményekkel aláírtuk a közoktatási megállapodást, amelyek megfeleltek a törvény által előírt feltételeknek. A törvény értelmében tíz évre kötöttük ezeket a szerződéseket, arra azonban nem volt lehetőségünk, hogy egy évtizedre előre meghatározzuk a támogatás mértékét. Az oktatás finanszírozásának rendszerét alaposan át kellene gondolni. Ha az általános tankötelezettséggel az állam kötelezettséget ró a lakosságra – olyat, amit civilizált államban senki nem von kétségbe – legalább a kötelezettség mértékéig biztosítani kellene az ingyenességet. Ennek érdekében elsődleges az alapfeladat pontos meghatározása, nem csak szakmai, hanem pénzügyi szempontból is. A jól körülhatárolt alapfeladat megvalósulását az államnak kellene biztosítania, az ezt meghaladó szolgáltatásokról pedig a fenntartónak kellene gondoskodnia.

Művelődési osztályunkat azzal a feladattal bíztuk meg, hogy dolgozzon ki olyan szempontrendszert a képviselőtestület részére, amelynek segítségével egyenlően kezelhetjük az egyes iskolákat, és mégis tekintettel lehetünk a valóságos és szándékolt különbségekre.

A most kialakult helyzet mindenképpen általános megoldást igényelne. Nem gondolom, hogy ezt a sok problémát önkormányzati „barkácsolással" meg lehetne oldani.

Az oldalt összeállította: László Dóra

Hernádi Gyula, Siposhegyi Péter és Spiró György a József Attila Színházban

Drámaíróverseny – Magyarországon először

„Azért veszek részt ezen a vetélkedésen, mert életelemem a játék, és a művészet játék. Nem a győzelem a lényeg ebben a versenyben, de természetesen én győzök majd" – mondta *Hernádi* Gyula, a magyar dráma napjára meghirdetett drámaíróverseny egyik indulója. A vetélkedés másik két írója *Siposhegyi* Péter és *Spiró* György. A versenyben aznap reggel sorsolt témára egy egyfelvonásos, négy illetve hat szereplős darabot kell írnia a versenyzőknek. A három darabot a *József Attila Színház* társulata még aznap, szeptember 21-én este hét órakor – felolvasószínpadszerűen – műsorára tűzi. A verseny tisztaságára egyszemélyes zsűri, *Gyurkovics* Tibor felügyel. Az írók nem csupán az idő ellen, hanem a közönség kegyeiért is küzdenek, hiszen közönségdíjat is kiosztanak a leadott szavazatok alapján. *Siposhegyi* Péter elmondta, hogy az egyik legrégebbi, görög színházi hagyományt kívánják felújítani, ha csak egy estére is. A különleges színházi esemény lebonyolítására több szálloda, sőt egy Gorbacsov tárgyalóbuszát birtokló utazási iroda is jelentkezett, azonban a résztvevők nem cirkuszi produkciót szeretnének megvalósítani, hanem játékos, de mégis komoly színházi eseményt.

A drámaíróversenyen részt vevő írók bejelentették a szerdai sajtótájékoztatón, hogy a verseny napján létrehozzák a *XXI. század drámájáért* nevű alapítványt, amely az anyagi támogatók jóvoltából díjakat hoz létre, amellyel fiatal drámaírókat kívánnak támogatni.

R. T.

Kétszáz éves az Orczy-kert

„Az Orczy-kertbe való vándorlás bizonyos kellemetlenséggel jár, az Üllői út csontig hatoló homokja porfelhővé válik a lovak patája nyomán. Megéri a fáradságot: a város mephistói bűze után egy ilyen szép angol parkba menekülni, amely a város legnagyobb kertje. Milyen forgalom lesz itt az Üllői út kikövezése után!" - írta 1854-ben *Haeufler* Pest-Buda első közparkjáról.

A jóslat bevált, hiszen az idén kétszáz éves *Orczy-kert*, ha nem is mindig a múlt század első évtizedeiben megélt fénykorára emlékeztetve, megmaradt, és ma is várja a közönséget.

Az Orczy-kertet *Orczy* László létesítette három majorság helyén a mai Üllői út, Orczy út, Diószeghy Sámuel utca és a Korányi Sándor utca határolta területen. Az akkori Pest legnagyobb és legszebb angolparkját 1794-ben Petri *Bernhard* tervezte és építette. Orczy László halála után a kertet bátyjának utódai örökölték, majd a család eladta a tisztképző intézet alapítására. A *Ludovika Akadémia* tulajdonában vesztett fényéből a kert. A huszonhárom hektárnyi terület még sokáig nyilvános jellegű maradt, bár már korlátozott mértékben. A városi lakosság elől csak az újonnan létesült *Népligetre* való hivatkozással 1891-ben zárták el. A második világháború végén a kert területe nagy mértékben összerzsugorodott, ifjúsági park néven a szocialista tömegsportot szolgálta. 1991-ben a park területén működő önálló intézményeket a VIII. kerületi önkormányzat, amely a kert üzemeltetője, összevonta, és Orczy-kert néven kulturális és sportközpontot hozott létre. *Váczi* András igazgató a kedden délután megtartott sajtótájékoztatón elmondta, hogy a szeptember 17-től 25-ig tartó bicentenáriumi programsorozattal nem csupán a két évszázados fennállást szeretnék méltóképpen megünnepelni, hanem az újjáéledő Orczy-kertre is fel kívánják hívni a figyelmet. *„Nem titkolt szándékunk, hogy a figyelem magunkra irányításával, szolgáltatásaink, kiváló lehetőségeink megmutatásával szeretnénk bővíteni együttműködő partnereink körét, segítő társakat találni a nagy múltú Orczy-kert újabb kétszáz évéhez."* – mondta az igazgató.

A kilencnapos rendezvénysorozat valóban megérdemli a pesti polgár figyelmét, legyen bármelyik korosztály tagja is, ajánlatként csupán válogatni tudunk belőle. Szeptember 17-én *Őszi fiesta* címmel latinamerikai zenés programot hallgathatunk meg. A következő nap a budapesti nyugdíjasoké, a műsort a fővárosi nyugdíjas klubok állították össze. Ugyanezen a napon ad koncertet a *Honvéd együttes* férfikara a *Magyarok Nagyasszonya templomban Ave Maria* címmel. A következő napokon vidám zenés-táncos kerti mulatság, blues, cigány folklórest, szüreti táncház szerepel a programban. Szeptember 25-én egész napos piknik zárja a jubileumi ünnepségeket. *Régi idők, arany idők* címmel old timer autók kiállítását tekintheti meg a közönség, közben pedig dixieland zenét hallgathat számos zenekar fellépésével.

(r. t.)

A Cartográfia Kft. kiadványai

Új atlaszok középiskolásoknak

A diákok számára készült kiadványait, az 1994/95-ös tanévre megjelentetett öt iskolai atlaszát mutatta be szerdán székházában a *Cartographia kft.* Az öt atlaszból a középiskolások földrajzi és történelmi atlasza most látott napvilágot – tudatta az újságírókkal *Papp-Váry* Árpád igazgató.

A földrajzi atlaszt az 1838-ban alapított, nagy hagyományokkal rendelkező német *Westermann* kiadóval közösen jelentették meg. A *százharmincegy* oldalas, keményfedelű, színes atlasz különlegessége, hogy a magyar iskolai térképészet történetében az első, amelynek névmutatója a térképeken szereplő összes (*tizenháromezer*) nevet tartalmazza. Az atlasz ára *850 Ft.*

Korábban a középfokú iskolákban két atlasz szolgálta a történelemtanítást. A *történeti* atlasz a történelmi eseményeket, a *társadalom- és művelődéstörténeti* atlasz pedig a háttérben folyó gazdasági folyamatokat, a népesség alakulását, a vallások terjedését szemléltette. A *nyolcvankét* oldalas új atlasz e két korábbit időrendbe szerkesztve együtt tartalmazza. A történelmi atlasz új térképekkel is kiegészült. (Magyarország az Anjouk és Zsigmond korában, a reformáció és ellenreformáció Európában, Erdély a XVII. század első felében, Japán modernizációja, 1868–1918, Szovjet-Oroszország, 1917-22, valamint a II. világháború a Csendes-óceán térségében.) A kiadvány ára *590 Ft.*

D. M.

Tizenhét magyar komponista tizenhét CD-je

A *Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány* tizenhét koncertből álló hangversenysorozatot hirdetett a *Pesti Vigadóban*, valamint tizenhét CD-ből álló sorozat kiadását tervezi az 1950-től napjainkig terjedő időszakban született talán legjelentősebb magyar zeneművekből. A koncertek és a CD-sorozat kiadásának költségeit teljes egészében az alapítvány fedezi, méghozzá nem költségvetési pénzből, hanem kizárólag saját bevételeiből. A hangversenysorozat 12,1 millió, a CD-kiadás idén 4,3 millió forintba kerül. (Az alapítvány egyébként 5,7 millió forinttal járul hozzá egyéb koncertek és fesztiválok megrendezéséhez, és a közművelődési pályázat zenei rendezvényeit pedig további 12,2 millió forinttal támogatta.) A két nem minden napi kezdeményezésről szerdán számolt be a sajtó képviselőinek *Kovács* Sándor, az alapítvány kuratóriumának elnöke.

Az új CD-sorozatban egy-egy lemezen egy-egy kortárs magyar zeneszerző művei kapnak helyet a komponista válogatásában. Az első két hanglemezt az alapítvány a *Magyar Művészeti Akadémiával* közösen adja ki. *Kocsár* Miklós önálló CD-je már meg is jelent, a következő pedig *Dubrovay* Lászlóé lesz. Rajtuk kívül *Balassa* Sándor, *Bozay* Attila, *Durkó* Zsolt, *Farkas* Ferenc, *Huszár* Lajos, *Kurtág* György, *Petrovics* Emil, *Ránki* György, *Reményi* Attila, *Soproni* József, *Sugár* Rezső, *Szervánszky* Endre, *Szokolay* Sándor, *Szunyogh* Balázs és *Viski* János egy-egy szerzői hanglemezét tervezik megjelentetni, s ha a sorozat sikeres, akkor folytatni kívánják.

A koncertek különlegessége, hogy rangos hazai együtteseinket arra kérték fel, maguk állítsák össze koncertjeik műsorát azokból a darabokból, amelyeket a legszívesebben játszanak. A sorozatban a Pesti Vigadó pódiumán a négy „nagy" csapat lép fel, a *Rádió-*, a *Fesztivál-* és az *Állami Hangversenyzenekar*, valamint a *Filharmóniai Társaság Zenekara*. A kamaraegyüttesek közül hallhatjuk a *Liszt Ferenc Kamarazenekart*, a *Magyar Virtuózokat*, a *Budapesti Vonósokat*, a *Concentus Hungaricust*, és a *Camerata Transsylvanicát*. Neves karmesterek és szólisták szerepelnek az együttesekkel, köztük, Vadim *Repin*, *Pauk* György, *Varga* Tibor, *Csaba* Péter, *Perényi* Miklós, *Vásáry* Tamás, *Szenthelyi* Miklós, Stefano *Pellegrino*, Adrian *Sunshine* és Pier Giorgio *Morandi*. Az első koncert szeptember 30-án, az utolsó május 28-án lesz.

(devich)

Egykor igazi ékszerdoboz volt az Orczy-kert

Valóságos romantikus paradicsommá varázsolták, amelyben volt templom, paraszthház, sírkert, barlang, sőt vízesés is

Orczy László báró Petri Bernhard kertépítővel terveztette meg a parkot, amelyben kastély, templom, paraszthház, szőlő, sírkert, obeliszk, szikla, barlang és vízesés is volt egykor. Az 1800-as évek elején Európa számos országából érkeztek ide a vendégek. 1815-ben itt találkozott Ferenc császár és király, I. Sándor cár és Frigyes Vilmos porosz király. 1829-ben a család 60 ezer forintért eladta a területet a magyar tisztképző intézet számára. Az építkezés rövid idő alatt tönkretette a park eredeti stílusát.

Osgyán Edina

Mária Terézia volt tábornoka, *Orczy Lőrinc* báró olcsón jutott hozzá a pesti, egymás tőszomszédságában lévő három telekhez. Orczy Lőrincnek hatalmas vidéki birtokai mellett aligha volt szüksége erre az elhagyatott területre: a földdarabok használhatatlan faviskóit lebontatta, az istállókat, csűröket pedig pusztulni engedte. A parkban elnyúló erdőt és a patakot meghagyta a baráti társasága számára, akikkel gyakran piknikelt és vadászott is itt.

Orczy Lőrinc halála után fia, László barátai tanácsára 1794-ben megfogadta *Petri Bernhard* kertész-kertépítőt, aki például Héderváron és Rárón létesített pompásabbnál pompásabb kerteket. Azt tervezte, hogy a mester egy különleges, nagyszabású parkot alakít ki az elhanyagolt területen.

Petri Bernhard lelki szemei előtt a következő kép jelent meg a pompás kertről: „Egy liget, amelynek elrendezése és változatos színezete a természet és a jó ízlés szabályai szerint készült, s ennél fogva éppúgy gyönyörködteti a szemet, mint virágainak illatával felüdíti a szaglóérzéket, arra csábítja a sétálót, hogy az utat tovább kövesse (…) a kertet már a telepítésekor úgy rendezték el, hogy innen különböző utakon kétszer is átsétálhatunk ugyanazon részleteken anélkül, hogy észrevennők, hogy a kertnek ezen vagy azon részletén már egyszer átsétáltunk".

Mindjárt az első év kudarcba fulladt, a nyári forróságban ugyanis a 300, frissen ültetett facsemete egy szálig kipusztult. A kertépítő naplójából kiderül, hogy Orczy báró apjának egy síremléket is építtetett a parkban, amelyre szűkszavú szöveget vésetett.

Valóságos romantikus kis paradicsommá varázsolta a kertet, amelyben épült templom, de paraszthház, szőlő, sírkert, obeliszk, szikla, barlang, vízesés is volt benne. A kissé szentimentális mű a század végére készült el.

Orczy László nem sajnálta a város lakóitól a pihenőhelyet, így hamarosan megnyitotta a kert kapuit a pestiek előtt. Az Illéskútnál a szent nevét tisztelő görögkeleti vallásúak július 20-án ájtatosságot tartottak, a katolikusok pedig húsvétkor és pünkösdkor innen zarándokoltak el a kálváriához.

A népek elől a tulajdonos elzárta a féltett gyümölcsöst, a konyhakertet, valamint a gazdasági udvart. Az említett helyeket azóta utcák és bérházak szabdalják fel, a családi kastély helyén pedig a Ludovika épülete áll.

Orczy László hirtelen halála után bátyja kezébe került át a terület. Sajnos építtetője nem élhette meg azt a csodálatos miliőt, ami ezután mintegy harminc esztendeig uralkodott a kertben. A fák kiterebélyesedtek, s valóra vált mindaz, ami addig csak a kertépítő fantáziájában élt. Érdeklődők tucatjai érkeztek Európából, hogy megcsodálják a kis ékszerdobozt. 1815-ben itt találkozott *Ferenc* császár és király, *I. Sándor* cár és *Frigyes Vilmos* porosz király is. 1817–1820 között felépült a szőlő és a kastély előtt az üvegház. „Ez a látvány a látogatót már kívülről bámulatba ejti, amint azonban belép, ez az érzése majdnem kéjes kábulattá változik a számtalan belföldi és külföldi növénylakó kedves illatától és káprázta tó színpompájától." Az ország legnagyobb és legszebb üvegháza 30 ezer forintba került.

Az említett helyeket azóta utcák és bérházak szabdalják fel, a családi kastély helyén pedig a Ludovika épülete áll

OTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

Az 1829-es esztendő nagy mérföldkő volt a kert történetében, ugyanis 60 ezer forintért eladta a család a területet a magyar tisztképző intézet számára. Az intézmény a gyümölcsös, a szőlős és a gazdasági udvar helyén utcákat nyitott, a többi területet felparcellázta. Szerencsére Orczyéknak sikerült az értékes üvegházi növényeket megmenteni.

A terület kibővült a Festetics-birtokkal, és a város is eladott mintegy 10 ezer ölnyi területet. A dús sövények eltűntek, kőkerítés került a helyükbe. 1829-ben kezdődött a Magyar Hadi Tanoda építése, és 1848-ban fejeződött be. *József* nádor 1847-es halálával eltávozott a park utolsó patronálója is. Újdonsült kertésze, *Petz Ármin* sem tudott mit tenni a kert további pusztulása és szétszabdalása ellen. 1862-től a helytartótanács irányítása alatt állt a kert, amely semmit nem tett a zöld terület megmentése érdekében. 1872-ben végül a nyilvános látogatásokat is megtiltották a lakosságnak, a park pedig a katonai akadémia gyakorlóterületévé vált.

Bernhard Petri
Berlein

Magyar Nemzet 2002 febr. 18.

szerint a dokumentumot már évekkel korábban tárgyalni kellett volna. A koncepció egy tizenöt éves fejlesztési stratégiát vázol fel a város működésének minden területére. A tervről szóló, egy hónapon át tartó vita holnap kezdődik a Városházán.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Ha Budapest valóban régióközpont akar lenni, elengedhetetlen a városfejlesztési koncepció elfogadása – nyilatkozta lapunknak *Gy. Németh Erzsébet*, a fővárosi MSZP frakcióvezetője. A politikus örömét fejezte ki, hogy a koncepció a hosszú előkészítő folyamat után végre elkészült. Mint mondta, Budapest csak egy kidolgozott terv segítségével előzheti meg Bécset és Prágát a régióközponti címért vívott versenyben. A frakcióvezető jó ötletnek tartja a holnap kezdődő szakmai vitát is, amelyen az MSZP képviselői és szakértői természetesen részt vesznek majd.

A városfejlesztési koncepció egy komoly szakmai igénnyel kidolgozott anyag, ám van egy óriási hibája – jelentette ki lapunknak *Bánovics Tamás* (MIÉP) fővárosi képviselő. Közölte: a dokumentum mérföldkő lehet a város életében, ám a tervezet nem jelöl meg pénzforrást a végrehajtandó feladatokhoz. Bánovics emlékeztetett, hogy a MIÉP-frakció ugyanígy vélekedett már a közlekedési rendszerfejlesztési tervről is. A városfejlesztési koncepciót egyébként elkésettnek tartja a MIÉP, a dokumentumot már évekkel ezelőtt el kellett volna fogadni. Az egy hónapon át zajló szakmai vitákon a MIÉP-es képviselők is részt vesznek majd.

Ugyancsak elkésettnek tartja a koncepciót a fővárosi Fidesz–MDF–MKDSZ-frakció. A képviselőcsoport helyettes vezetője, *Perlaki Jenő* lapunk kérdésére elmondta: az anyagban számos hibát fedeztek fel, ezeket a szakmai vitákon ismertetik majd, és kijavításukra is javaslatot tesznek.

A szakmai vita első fordulóját holnap tartják a Városházán, a téma a gazdasági fejlődés perspektívái és a regionális összefüggések lesznek.

jelentette. A közönség fogadására és ellátására, az állandó kiállítások előkészítésére, a gyűjteményraktározási és a könyvtári feladatokra szánt épületek, az állattár, a növénytár az őslénytár gyűjteményei, valamint a könyvtár állománya mind a föld alá került. 2002. február 13-án, a Magyar Természettudományi Múzeum kétszázadik évfordulóján már megcsodálhattuk az udvar, valamint a főépület és a lovarda közötti terület alatti, szerkezetkész épületet. Az engedélyeztetési terv szerint a föld alatt kell biztosítani a gépkocsik tárolóhelyét is.

hozása a talajviszonyok miatt is különleges feladatnak számított. Már most látható, hogy a csodálatos együttes, a régi és az új szegmensek tökéletes harmóniájával, Budapest egyik legizgalmasabb épületévé válik. A negyedik ütem finiséje után mintegy tízezer négyzetméternyi, múzeumi hasznosításra alkalmas tér áll majd a muzeológusok és a nagyközönség rendelkezésére.

A tradíciók és a korszerűség tökéletes egységének jegyében létrejött mű méltó lesz Európa egyik leggazdagabb természettudományos gyűjteményéhez. A rekára. A munkálatok így is befejeződnek legkésőbb 2004 elejéig.

Az első három ütem több mint hétmilliárd forintba került. S bár a sajtó nagy része erről hallgat, a Nemzeti Múzeum, a vidéki múzeumi programok, a fővárosi és a vidéki könyvtárfelújítások számadatai egyértelműen bizonyítják: Magyarországon az utóbbi ötven esztendőben talán összesen nem épült újjá annyi múzeum, könyvtár és iskola, mint az utóbbi négy évben.

L E V E L E K P E S T R Ő L É S B U D Á R Ó L

FARKAS ZSOLT (BUDAPEST): Pest-Buda mellékletük a Batthyány térről írva (2002. január 18-án) újra a környéken egykor létezett egyházi intézményekkel foglalkozott – sajnos részben ismét tévesen! Az említett tér északi oldalán ugyanis soha nem állt kapucinus templom és rendház, hiszen Buda visszafoglalása után éppen itt, a Duna partján – egy török mecset helyén – a ferences rendi szerzetesek építettek föl egy ideiglenes templomot, amelyhez később egy hatalmas kolostor, noviciátus és teológia is társult. A mai templomot az 1731. évben kezdték építeni (titulusa: Szent Ferenc Sebei), ahonnét a ferencesek közel fél évszázad múltán, *II. József* császár rendeletére átköltöztek az Ágoston-rendiek akkor megszüntetett „országúti" (ma Margit körúti) rendházába és templomába. Helyükbe viszont a Duna partjára Bécsből jöttek a Szent Erzsébet női betegápoló rend tagjai (szám szerint tizennyolcan), hogy kolostorukon túlmenően kórházat is létesítsenek (saját gyógyszertárral) szegény női betegek ápolására, majd 1805-ben 24 férőhelyes szeretetotthont munkaképtelen, lábadozó, szegény sorsú idős nők gondozására.

Az ágyszám a kezdeti húszról pár év múlva már negyvenre, a XIX. század elején pedig hatvanra nőtt. A második világháborúra ez a szám – emeletráépítéssel – a négyféle gyógyászati osztályon már 130 volt, ahová továbbra is csak szegény sorsú nőbetegeket vettek föl, felekezetre való tekintet nélkül. A háború után a többi feloszlatott rend szomorú sorsára jutottak, hogy fővárosi szociális otthon néven (tehát egyházi kötődés nélkül!) működjenek tovább (s ki tudja, milyen szakmai színvonalon…). A történelemben egyébként már átéltek egy hasonló hanyatlási korszakot is, mégpedig a francia forradalom után...!

Az Erzsébet-apácák tulajdonképpen Szent Ferenc világi harmadrendjének női ágához tartoztak, mint női egyesület (társulat), s Magyarországi Szent Erzsébetet tartják eszmei megalkotójuknak. De az ő példáját tulajdonképpeni megalapítójuk, *Corbara Angelina* tette sikeresen magáévá, aki a XIV. század végén hozta létre első kolostorát a szegények és a betegek ápolására.

Amit a cikk említ mint kapucinus templomot és rendházat, az valójában a mai helyén már 1787 óta létezett, és létezik ma is a Fő utcában – mellette kolostorral –, csak éppen fél kilométerrel délebbre attól, ahol az Erzsébet-apácák fentebb tárgyalt helyszíne volt és van. A kapucinusok előzményének a *Nagy Lajos* király anyja által itt alapított karmelita kolostor számít, s a mellette állt első kis kápolna, amelyet a törökök mecsetté alakítottak át, majd kiűzetésük után a jezsuiták vették használatba. A kapucinusokat tulajdonképpen 1687-ben telepítették ide; templomuk a visszaalakított dzsámi lett, rendházuk pedig a körülötte lévő sóraktár. Mai templomuk 1716-ban épült, majd átépítve, 70 év múlva emelték plébániarangra. A templom és a rendház 1849-ben és 1945-ben is súlyosan megsérült. Ma újra a kapucinus atyák szolgálnak itt, egyúttal helyet adva a bencés rend egyetlen mai budapesti iskolájának is.

DR. CSAPÓ GYÖRGY (BUDAPEST): Napjainkban gyakran olvashatunk arról, hogy a közeli jövőben átépül a Moszkva tér, és hogy ezzel kapcsolatban rendeződik az ide befutó számos tömegközlekedési eszköz helyi szakasza, végállomása is. E nagy átrendezés legsürgősebben megoldandó régi problémája volna a budai városközpont ambuláns orvosi rendelőintézeteinek a kialakítandó térre való összpontosítása. Ma a helyzet az, hogy a Csalogány utcai háziorvosi és a Maros utcai szakrendelő egyáltalán nem közelíthető meg tömegközlekedési eszközökkel. A legyengült betegek és a mozgássérültek hosszú gyaloglásra vannak kényszerítve, ha ezen intézmények szolgáltatásait kénytelenek igénybe venni – pedig a Moszkva térre 16 tömegközlekedési eszköz fut be a város minden irányából. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a Csalogány utcai háziorvosok a laboratóriumi eletekért a Maros utcába küldik a betegeket. Oda-vissza több mint két kilométer gyaloglás. Meggondolandó lenne a Mészáros utcai fogorvosi rendelő idehelyezése is. Ez ugyan kevésbé sürgős, de idővel aktuálissá válhat, akkor pedig már gondot és nagy költséget okozna a megfelelő hely biztosítása az új épületben. Az intézmény legmegfelelőbb helye a tér közepe lenne, mert ott lenne a legkönnyebben megközelíthető minden járműről. De ha ez ellen kifogások merülnének fel, akkor szóba jöhetne a tér északnyugati házsora is a Trombitás étterem közelében. Még csak annyit: a sebészetet és a nőgyógyászatot ne az emeletre helyezzék, hanem a földszintre, és építsenek be két gyorsliftet, mert várható, hogy nagy lesz a betegforgalom. Kedvező, hogy három gyógyszertár is van a közelben, de helyben sajnos egy sincs. Ezért célszerű lenne az egyik gyógyszertárat – esetleg a Széna térit – beépíteni az épületbe.

NAGY JÁNOS DR. (BUDAPEST): Hallva a televízióban, hogy a fővárosi parkolási rend felülvizsgálatára készül a közigazgatási hivatal (az időközben állásából felfüggesztett) Grepsik László vezetésével, megírom elképzelésemet, miszerint szombat délelőtt a belvárosban a parkolásért nem kellene díjat szedni. Ez talán a belvárosi üzletek forgalmát fellendítené, a bevásárlók egy része nem a városon kívül épült bevásárlónegyedeket választaná. Szombat délelőtt a forgalom nem indokolja a parkolási díj szedését, viszont megkönnyítené a délelőtti bevásárlást.

K E D V E S O L V A S Ó K !

Név- és címhiányos, valamint nyílt leveleket nem közlünk. Leveleiket szerkesztett formában adjuk közre. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A levelek tartalma nem feltétlenül azonos a szerkesztőség álláspontjával. Címünk: 1450 Bp. 9., Pf. 74, e-mail: pest-buda@magyarnemzet.hu.

Bernhard Rudolf, l. *Bärenhart R.*

Bernhardt Rudolf

Münchner 1914. 454-456

Bärenhardt.

XVII. n.

Ciboriumköpeny (VIII. 178

Bernhardt Rudolf szobrász /sz.1814/

Vizözön, Ariadne, Bacchus c. szobrai

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Gr. Pálffy megvette /XIX sz. e. f./

Bernhardt Rudolf : Vizözön c. szobrát

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Plasztika, körplasztika, XIX sz. e. f.

Bernhardt Rudolf: Ariadne

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván: Magyarországi képzőművésze

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Bernhardt Rudolf: A bécsi országház szobrai

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván:Magyarországi képzőművésze

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Bernhardt Rudolf : Bacchus

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván:Magyarországi képzőművésze

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Bernhardt Rudolf: Vizözön /gr. Pálffy vette meg/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

MDK

Bernhardt Strigel,

II. Ulászló.

OZ.:A Vall. és Közok. Min. vásárlasainak kiáll. az O.M.Sz.Muz.-ban
Szépmüvészet. 1941. 2o6.l.

8, 1.

14.D.K.

Bernhard Vilmos, harangöntő

készítette a garamszentbenedeki apátság nagyharangját, 1842-ben, s a lélekharangot 1843-ban.

Haicsl Kálmán: A garamszentbenedeki apátság története. Bp. 1913. 102. old.

284 Ve. ülk. mayör 27/1/1905

Bernhard Dahms
Avrupa'nın

t. t. Bernard
V.

Bernhardus, festő

A Lőcsén müködő XVII-XVIII.századi festőművészek egyike 159.o.

Mózsa György: Alauda Keresztély lőcsei festő.159.o.

Folia Archaeologica.XV.1963.Bpest.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.8p.

M. D. L.

BERNHARDUS festlö

Ganas XVIII. n 209. 1.

M. D. K.

BERNHARDUS Lentó"

1772-ben Sócsén említik

Garas XVIII-74-209.l

Bernhardus Lapicida, MDK

1495-97 közt a szebeni Piactéren egy uj épületen dolgozott.

260.o.

Entz Géza: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában

Kelemen Eml. 249-264.o.

Bernhaupt József

kőművesmester

XVIII. k.

l.

Bírógernyeszeg

31. l.

Szendrő.

A középtérben balra a vár, jobbra pedig a város terü zanak és az előtérben a folyón münkbe. Felirata:

SENDRE.

Rm., mér. a vk. 5.8:

140-95

Bernhoffer

Llab I. 21.
W. 42

Báthori Kristof.

Mellig, jobbra, talapzato
medaillonban, melyet hermelinpalá
na diszit. Felirata a kép alatt

Christoph
Fürst in Sie

s ez után jobbra: 184.

Rm., mér. a rl. 28.3 : 17

Szn.
332

Bernhoffer

l.

LykaMagyműI300-50

418. l

Vasárnap **29** Fekete vas.	☽ Első negyed 22 ó. 22 p.	Protestáns: Cirill Görög: N. böjt 5. vas. Izraelita: Nizan 6.
Hétfő **30** Kerény		Protestáns: Izidor Görög: Klim. János Izraelita: Nizan 7.
Kedd **31** Guidó	**Március**	Protestáns: Árpád Görög: Hipác Izraelita: Nizan 8.
Szerda **1**		Protestáns: Hugó Görög: Egipt. Mária

Bernhoffer Károly, festő. Németországból, vagy Ausztriából került hazánkba az

folyt a párisi old.

1830-as években a Szirmay grófi család szolgálatában állott, leginkább Szirma-Besnyőn tartózkodott. Többnyire miniatűr festményeket készített. Kassán is gyakran megfordult s 1833-ban itt ismerkedett meg Kántornéval, a híres színésznővel, kivel éveken át benső barátságban állott. Bizonyára Jőle valók a művésznő emlékkönyvének finom aquarelljei és elefántcsontra festett arcképe is.

Hegedüs Loránt: Kántorné. *Vas. Ujs.* 1895. 13. sz. (Képpel).

Bernhoffer Károly

lent meg a m. tud. akadémia kiadványaiban, a «Természetrajzi füzetek»-ben és több külföldi tudományos folyóiratban. A rovarokon kivül más állatok tanulmányozásával is foglalkozott s egyebek mellett megirta az «Aves Hungariae» czimű munkát, a melyben bemutatja a magyar fauna madárvilágát. Egyik érdekes dolgozata: «Adatok a magyarhoni barlangok faunájához» czimű, a melyben részletesen ismerteti a hazai barlangok állatvilágát. Temetése márcz. 31-ikén ment végbe. A temetésen ott volt *Wlassics* Gyula közoktatási miniszter, a tud. akadémia képviseletében b. Eötvös Loránd elnök, Szász Károly másodelnök, Szily Kálmán főtitkár, sok tag, továbbá a természettudományi társulat tagjai. A nemzeti múzeum tisztikara *Szalay* Imre igazgató vezetése alatt jelent meg. A múzeum részéről Szalay Imre búcsuztatta el a halottat, az állattári osztály részéről pedig *Mocsáry* Sándor.

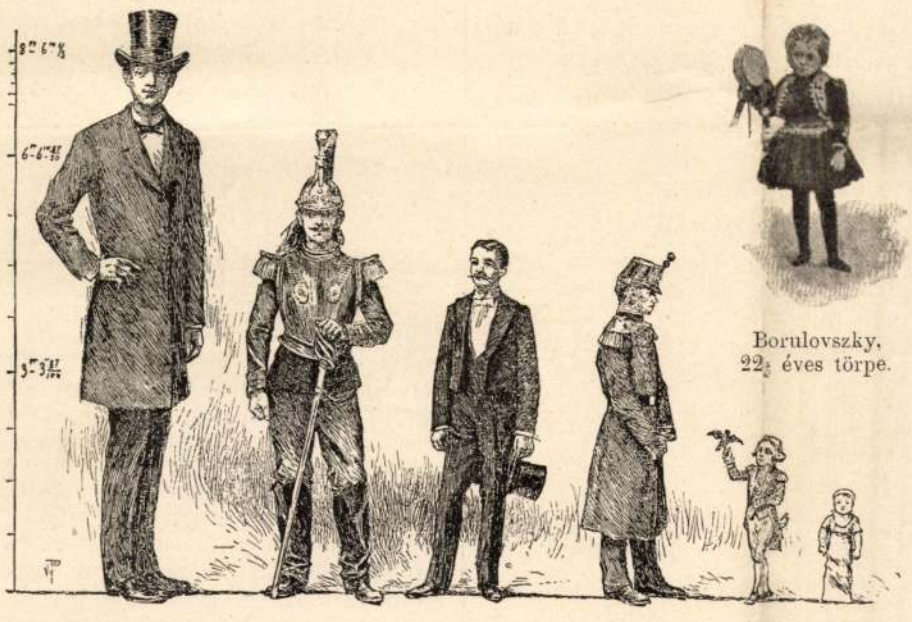
vedett, melynek neve: «Acro-megalia» (szertelen nagyság.)

Az ily betegségben sinylődők kezeinek, lábainak, az arcznak s a mellkasnak rendkivüli megnagyobbodása az idegrendszer, valamint az agyvelő elfajulását vonja maga után. Az én perúi óriásomnak nemcsak roppant nagy kezei és lábai voltak, hanem a test nagyságnak hat láb kilencz hüvely, a suly is megfelelt. Rövid ideig tartott betegsége után meghalt a perui. A holttestet felbontván, az agyvelőben csakugyan egy rendkivüli nagyságu turha-mirigyet (glarrdulapituitaria) találtam. Minthogy az efféle

mennyi részei oly rohamos növésnek indultak, hogy 16 éves korában már hét láb tiz hüvelyket ért el. Három évvel utóbb bekövetkezett halálát szintén az agyvelőben talált rendkivül megnagyobbodott turha-mirigy okozta.

New-Yorkban az úgynevezett minnesotai múzeumban szintén egy hét láb négy hüvelyk magas fiatal óriást láttam, kin azonban az akromegalia kór jelei különösen a koponya felső részein voltak észlelhetők.

Mig az orvosi tudomány, nevezetesen a boncztan, az úgynevezett óriások testi fejlődését kórszerű és nagyon ritka tüneménynek tartja, egy

Winkelmayer osztrák óriás.
(8 láb 6 hüvelyk magas.)

Borulovszky,
22½ éves törpe.

Ujdon született gyermek.

A testi nagyság változatosságai.

Mc Grath Kornél, irlandi óriás.
Múlt századi metszet után.

Amerikai óriás.

Perui óriás.

Chang khinai óriás.

Orosz óriás leány.

ÓRIÁS EMBEREK.

ÓRIÁS EMBEREK.

Irta dr. *Dana* L. new-yorki orvos.

Ezelőtt három évvel egy élelmes franczia vállalkozó több perúi indiánt hozott Amerikába, kiket New-Yorkban is mutogatott.

Volt köztük egy óriás termetű legény, ki megbetegedvén, a vezetésem alatt álló kórházba került. A szegény fiú abban a betegségben szenvedett, melynek neve: «Acro-megalia» (szertelen nagyság.)

Az ily betegségben sinylődők kezeinek, lábainak, az arcznak s a mellkasnak rendkivüli megnagyobbodása az idegrendszer, valamint az agyvelő elfajulását vonja maga után. Az én perúi óriásomnak nemcsak roppant nagy kezei és lábai voltak, hanem a test nagyságnak hat láb kilencz hüvely, a suly is megfelelt. Rövid ideig tartott betegsége után meghalt a perui. A holttestet felbontván, az agyvelőben csakugyan egy rendkivüli nagyságu turha-mirigyet (glarrdulapituitaria) találtam. Minthogy az efféle kisebb nagyobb méretű mirigyet kizárólag óriási termetű emberek agyvelejében találtam, azon meggyőződésre jutottam, hogy az úgynevezett óriások valamennyien akromegaliában szenvednek és ezen betegségben pusztulnak el. Az óriás, kinek hulláját tüzetesen megvizsgáltam, a maga nemében párját ritkította és csontváza oly rendkivüli méreteket mutat fel, a milyeneket boncztani múzeumban még alig láttam. Igy például mellkasának bősége ötven hüvelyk volt, s ha figyelembe veszszük, hogy a mellkas rendesen 33—35 hüvelyk szokott lenni, a tüneményszerű méretről a test többi részeinek nagyságát is megérthetjük.

A képünkön látható *Mc Grath* nevü óriás 1737-ben született és hat éves koráig rendesen fejlődött. Ekkor azonban teste s ennek valamennyi részei oly rohamos növésnek indultak, hogy 16 éves korában már hét láb tiz hüvelyket ért el. Három évvel utóbb bekövetkezett halálát szintén az agyvelőben talált rendkivül megnagyobbodott turha-mirigy okozta.

New-Yorkban az úgynevezett minnesotai múzeumban szintén egy hét láb négy hüvelyk magas fiatal óriást láttam, kin azonban az akromegalia kór jelei különösen a koponya felső részein voltak észlelhetők.

Mig az orvosi tudomány, nevezetesen a boncztan, az úgynevezett óriások testi fejlődését kórszerű és nagyon ritka tüneménynek tartja, egy franczia tudós, Henrion M. akadémiai tag, azt állitja, hogy Ádám, bibliaibeli ősapánk, százhuszonhárom, Éva asszony pedig száztizenny olcz láb magasságuak lettek volna. Ugyanazon tudós Ábrahámnak huszonnyolcz láb magasságot, Mózesnek azonban csak tizenhármat ad. Góliáthról a biblia kilencz lábat emleget, mely nagyság a valószinüség határain belül elfogadható. Plinius egy tiz láb két hüvelyk nagyságú óriás nőt, valamint egy tizenhét láb hosszú csontvázat emleget. A hajdani Miksa császárról az mondják, hogy kilencz láb magas volt és naponta negyven font húst evett meg.

A világ különböző részeiben található óriások testi nagysága átlag hat láb tiz hüvelyk és nyolcz láb hat hüvelyk közt, a test sulya pedig 300—430 font közt ingadozik. 1700-tól 1894-ig a

nyilvánosság elé száznál több alig került, ezek közül húszról azt állítják, hogy nyolcz lábnál nagyobbak lettek volna.

Az új kor óriási termetü emberei közt az imént felemlitett minnesotai fiatal emberen kivül említésre méltók még: *Chang* nyolcz láb magas khinai óriás, (ki ezelőtt néhány évvel Renz lovardájával Budapesten is megfordult s kit utóbb Hamburgban egy angol tengerész leszurt), továbbá a nyolcz láb hat hüvelyknyi ausztriai (talán csehországi) *Winkelmayer*, kinek vállához a képünkön látható franczia vértes sisakostól alig ér, és végül egy tizenhárom éves *orosz leány*. Ezek mellett az alig két láb négy hüvelyk magas *Borulovszky* huszonkét éves törpe a természet szeszélyeit mutatja. Óriási termetü szülők gyermekei soha sem szoktak nagyok lenni, mivel kétséget nem szenved, hogy az emberi testnek a rendes méreteken túli növése ép oly kivételes, mint például a kéz hatodik újja, vagy a lábak idomtalansága.

A történelem előtti emberek valamivel kisebbek voltak mint a jelenkor átlagos nagyságu szülöttjei, történelem előtti óriások pedig egyáltalán nem léteztek. Az emberek agyveleje mostanában valamivel nagyobb és bizonyára tevékenyebb, mint hajdanában, de a test nagysága alig változott, mióta az emberek barlangokban éltek s az őserdők medvéivel harczoltak.

KÁNTORNÉ EMLÉKKÖNYVE.

Mein Stammbuch 1816. Egy hosszukás zöld bársonyba kötött könyvecskére van ez a fölirat nyomtatva, Kántorné emlékkönyvére, melyben finom kis vizfestmények mellett emlékmondások olvashatók, azoktól az emberektől, a kikkel a művésznőt hosszu bolyongása összehozta. Azért említettem első sorban a rajzolatokat, mert ezek az apró, jelképes figurák, (mint a rajz modorából is látszik, Kántorné egykori imádója, Bernhoffer Károly festő művei) néha meglepően gyöngéd szinezésük mellett, — valóban sokkal jellemzőbbek azon évtizedek «echt bürgerlich», valódi polgárias gondolkozására nézve, mint magok a német, vagy magyar versek, mely utóbbiak Himfy Szerelmeiből vették hangulatukat s verselési tekhnikájukat.

Ebben a könyvecskében, melynek czimlapján két repülő angyal látható, ilyen fölirást tartogat: «Mein Stammbuch der Freundschaft und Hochachtung gewidmet.» (Emlékkönyvem, a barátságnak és tiszteletnek szentelve), ebben a könyvecskében mindenkinek az volt az első törekvése, hogy jó kivánságait, valaminő fordulattal a kis képekhez, melyeknek egyike-másika egy pipazacskót, elefántot, vagy két csizmaszárat ábrázol, tudja hozzácsomózni.

Szerdahelyi nem ijed meg attól, hogy neki egy nagy bőgő jutott s igy rimel: «Ha nem szeretsz engemet, Kibrúgózlak tégedet.» *Igaz* Sámuel egy fésülködő-tükörhöz irja azt 1819-ben, Bécsben: «A Természet tsak tüköre belsővalónknak, mely ha tiszta: paraditsom a kietlen; ha zavaros: gyászbolt a levegő.» Mig *Igaz* Pál egy oroszlán-képnél a Példabeszédek könyvéből idéz: «Minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is: az *Igazak* pedig hasonlatosak a gyermekded *Oroszlányhoz*.»

Nagyon meg lehetett azonban akadva bánkfalvai *Keresztes* Károly, a ki egy odvas fát és baglyot választott, s igy ir (1827):

Mint ezen Fát a Szú
Úgy sok Szivet a Bú
Meg emészti.

Cseh hadnagy verse pedig ez:

Tenta Penna Kalamáris
Enyim vagy te Szivem már is.

Wandza és *Wandzáné*, Kántornénak osztályos színész társai, kikhez régi barátság füzte, divatos versekben zengik el mondókájukat. *Wandzáné* egy hárfához alkalmazta ezt a költeményt:

A lengő Echo szózatya,
Dallom vissza harsogtatya,
S ki fecsegi a mit hiven,
Számára rejteget szivem.
Szellő! hord hát a' világba,
Kivel vagyok barátságba;
S Ha baráttságink ujjulnak,
És ajakim el némulnak,
Zengje e hárfa hellyetem,
Hogy én Kántornét szerettem.

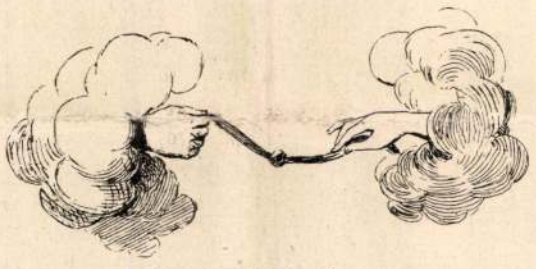
Rhédei Lajos gróf 1817. aláirásával ez a német vers vesz körül egy uszkáló hattyút:

Geniesse die Freuden
Sie gleichen dem Hauch:
Ertrage die Leiden,
Sie enden sich auch.

Igy ir német emléksort *Babette* is, ki egy nefelejts virágot énekel meg. *Tisza Amália* (1818. julius 17.) nyolcz soros német költeményben szól egy cserépbe ültetett rózsafa mellett. *Szedlicsky* András (1819. Pesten) egy gyűrűt képező kigyó képéről irva, dicsőiti Kántornét:

A Bajnok erős karjával,
S rettenthetlen bátorsággal,
Szerez Borostyán ágot.
Te Hazai buzgósággal
Nyersz Nevednek, s' igassággal
Örökkévalóságot.

Szalay Nanett egy hű kutya rajzocskáját választotta, mig *Szabó* Juliána egy affektált pásztor idillt, *Szilágyi* J. az idő jelképét, *Bereczky* Zsigmond egy úszó sajkát és igy tovább. Két kéz, mely kék szalagot húz a felhők közé, iratta *Kolosváry* Pállal 1819. ezt:

A Hazafi erőss karja
A Muzsával kezet fog,
S ha az égszin láncz akarja,
A Magyar Haza boldog.

A legérdekesebb és legfinomabb képek azonban emléksorok nélkül maradtak, — bár ugyancsak sulyos feladatot akasztottak volna a verselőre. Zöld ágon háló függ és egy sárga horog helyes kis halakkal; két bőrrel behúzott dobnak pontosan rajzolt képe; ló, agár, czirmos macska; különös gonddal vannak festve evő, uzsonnázó asztali készletek, továbbá egy iv, pudzra, keresztbe téve guzsalylyal s faderékkal, melyeket zöldkoszorú foglal össze, majd egy sakk-táblás zöld asztal, melyen pipa, égő gyertya és kártyacsomók egészitik ki a csendéletet.

Az emlékkönyv egyik legcsinosabb festménye azonban egy kis gyermek almát tartó alakja, a mint egy bemélyedő piros vánkoson ül. A szinek oly életerősek, a körvonalak oly teljesek, hogy az egész kép szinte leválik a papirról.

Alatta német vers van:

Wer treu sich liebt, wird nimmer von sich lassen,
Was hast geprüft, nur um so fester sich umfassen.

Aláirása: Caschau am 26. April 1833. *C. B.* (Ez a *C. B.* = Carl Bernhoffer volt, a Kántorné szerelmese.) *H. L.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Beszkid István, kitől már lapunk is közölt költeményeket, «*Félhomályban*» czimen egy kötet verset ád ki. Előfizetési ára 1 frt, s a megrendelések szerzőhöz (Üllői-út 11. sz.) küldendők április végeig. Mutatványúl a gyűjteményből közöljük a következő kis költeményt:

Még.

Mosolyogva még, mint egykor régen,
Az ajkamon még vig a dal,
Bohó reményim még enyelgnek
A fénylő nap sugárival.

Még cseng szivemben lágyan, szépen
Sok balga álom, büszke vágy,
Még látok fényt, s virágok kelyhe
Még hinti reám illatát.

Még hi a rét bársony pamlagja,
Patak tavaszról még csacsog,
S ha méla est borul a tájra,
Kábítnak még a csillagok.

Emlékim fája még virágzik, —
Csak olykor, hogyha dúl a szél,
A lombok közül észrevétlen
Pereg le egy-egy tört levél . . .

Ujvidék története, irta *Érdujhelyi* Menyhért; kiadja Ujvidék sz. kir. város közönsége. A milleniumi ünnepre a törvényhatóságok sorra megrendelték saját területök történelmének megirását. Ilyen mű «Ujvidék története» is, egy 455 oldalra menő terjedelmes nagy könyv, mely a Popovics testvérek ujvidéki nyomdájából került ki. A város közgyülése által a mű megirásával megbizott Érdujhelyi Menyhért önálló levéltári kutatások alapján dolgozott, és most már kerek egészben birjuk az ország egyik legfontosabb pontjának annyira érdekes történetét. Ujvidék mindig nagy szerepet vitt a történelemben, határ- és átkelő hely, kezdve a legrégibb időktől. Az ujabb időkben Ujvidék a granicsárok főhelye lett, majd Bácsmegye székvárosa, a szerb nemzetiség legerősebb fészke, általában a szerb kulturának központja. E nemzetiség szereplésének és irodalmának történetét Érdujhelyi kiváló figyelemmel állította össze, s a magyar közönség az ő könyvéből kapja annak áttekintését először. A szerbek adják meg Ujvidéknek a különös érdekességet, s a monografia megirója lelkiismeretesen tájékoztat rólok. A becses munka német és szerb nyelven is megjelent külön kiadásban.

Bossuet egyházi beszédei, fordította és bevezetéssel ellátta *Acsay* Ferencz, a győri főgymnázium izgatója. Első kötet. Kiadta a pannonhalmi Szent-Benedek-rend. A XVII. század hirneves franczia egyházi szónokának, Bossuet Jakabnak beszédeiből két kötetnyit szándékozik magyarra fordítani Acsay Ferencz. Az első kötet, diszes kiállításban, elől Bossuetnek Rigaud által festett arczképével a napokban került ki Laiszky János esztergomi nyomdájából. Negyvenhárom nagy ívre terjed ez s a fordító a terjedelmes előszóban részletesen felsorolja azokat az okokat, melyek őt a beszédek átültetésére birták, s abbeli óhajtásának ad kifejezést, hogy a növendékpapság ép oly haszonnal tanulmányozza a nagy franczia, mint a nagy magyar (Pázmány Péter) egyházi szónok vallásos beszédeit. Adja ezután Bossuet életrajzát, beszédeinek történetét és a szónok jellemzését. Nisard irodalomtörténete a legnagyobb franczia egyházi szónoknak nevezi Bossuet Jakabot. Hires beszédeiből, melyek olykor egész értekezések, e kötetben 38 talált helyet, csak kis része összes beszédeinek, mert 235 maradt fen. A fordító a nyelv választékosságára is gondot fordított, s csak örvendeni lehet, hogy a magyar egyházi irodalom a szónoklat ily elismert remekeit hozzáférhetővé teszi a növendékpapság számára. Függelékül még Bourdaloue és Massilon (szintén két nagyhirű franczia egyházi szónok) egy-egy beszédét közli a fordító, összehasonlítás kedvéért, valamint közöl egyet Pázmány Péter beszédéből is. Bossuet beszédei adventi, karácsonyi, főképen pedig nagyböjti és nagyheti alkalmatosságokra valók. A könyv Fehér Ipoly pannonhalmi apátnak van ajánlva, s Laiszky János (Esztergom) és Kókai Lajos (Budapest) bizományában kapható. Ára 5 frt.

Vasuti politikánk fejlődéséhez, irta *Szabó* Jenő. Megjelent a Franklin-társulatnál. Ára 1 frt 40 kr. *Szabó* Jenő, ki a közlekedési, majd kereskedelmi miniszteriumban évtizedekig a vasuti ügyek vezetésénél müködött, mult évben nagyobb tanulmányt tett közzé a «Budapesti Szemlé»-ben vasuti és közlekedési politikánkról, s az általános áramlattól eltérőn, Baross Gábor néhai kereskedelmi miniszter intézkedéseit, eszközeit, még a zónadij életbeléptetését, is szigorú kritika alá vette, de annyi szakbeli ismerettel, tájékozással, érvekkel, és az irói készültség erejével, vitatkozási biztossággal, hogy e polemikus tanulmány közfeltünést okozott, felszólalásokat, válaszokat idézett föl, például Tisza István

13. SZÁM. 1895. BUDAPEST, MÁRCZIUS 31. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre **12** frt, félévre — **6** « | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **8** frt, félévre — **4** « | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre **5.**—, félévre — **2.50** | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

KÁNTORNÉ.

I.

Kolozsvárott egy eldugott vasládában rábukkantak közelebb Kántorné régi nagy színésznőnk leveleire, a melyeket most az olvasó elé terjesztek, miután rajtam már kipróbálták különös és félelmetes hatásukat. Egy asszonyról lesz szó e töredékekben, a ki a múlt század végén született német eredetü családból, a kit iróink, színészeink barátsága hozott annyira közel a magyarsághoz, hogy nemcsak megtanulta nyelvünket, de a kóborló, küzködő magyar színészek közé állva, harminczöt keserves éven át szenvedett nemzetünk jövőjéért, a ki az első nagy magyar tragika volt, mind e szavak legigazabb értelmében, mert magyarságát fényes kecsegtetések daczára sem tagadta meg, s mert összes szerepei között nem ismerek olyan örvénylő tragédiát, mint Kántorné Engelhardt Anna élete. Pályája a magyar színészettel együtt dicsőségesen emelkedett; városaink, a kétegy fővárossal élükön, tapsolták alakitásait, miről mit mondjunk többet, mint hogy 1833-ban Pestmegye szinházi bizottsága igy indokolta Kántorné fizetésfölemelését: «inkább mi szorúltunk reá, mint ő mi reánk.» Sorsával, vagyoni viszonyaival meg lehetett elégedve mindaddig, mig vándorló szinészetünk el nem érte ohajtott diadalát: a pesti Nemzeti Szinház megnyitását. Ekkor megfordult fényes csillaga és lefelé futott. Talán soha sem fogjuk egész bizonyosan tudni, hogy miért nem szerződtették a Nemzeti Szinházhoz, és miért ellett hanyatló napjaiban kis erdélyi városok szinpadain nyomorognia. Csak azt látjuk, mint siet bele az elfeledtetésbe, hogy veszti el a talajt lába alól, mikor ifjabb erők leszorítják, vagyona helyett adóssága nő, és szerelméből gyötrő siralom támad. Legvégül mint gazdaszony szolgált s 1854-ben halt meg Maros-Vásárhelyt «a nélkül, hogy halálát említették volna,» mint egy életrajzirójától tudjuk.

Azt mondtam föntebb az olvasónak, hogy csak töredékeket adhatok kezébe, és valóban, ez adatok minden érdekességök mellett is annyira homályosak, minden utánjárás mellett is annyira hézagosak, hogy reményünk sem lehet e nagyszabású élet igazi megismerésére. Legfölebb egy falra vetített árnyékot kapunk, melyen az élet színei már nem látszanak, csak a nagy, rejtélyes körvonalak mutatják, hogy micsoda alak áll a hátunk mögött — bizony már nagyon messze távol a hátunk mögött.

Ilyen dolgok azok, a melyek előttem vannak: összekötözött szerepek és vastag nyomású színlapok, közibök szórt dicsőitő versekkel, szerződéspéldányokkal és szépitő szerek reczipéivel; arczképek és számlák. Nem hiányzik két imádságos könyv sem, s a szent képek mellett apró papirosokba göngyölgetett hervadt virágcsomók, szalagok következtek és hajfürtök, — különösen nagyon sok hajfürt. Egy vén bugyelláris papirlapjai közt szerelmes levelek rejtőznek s még a kis bőr-zacskó is itt van, melyet Kántorné mindig keblén viselt, néhány drága emlékével. Mindezt a rendezetlen töredéket erősen meglepte az idő pora, úgy hogy ma már lehetetlen jól eligazodnunk közötte.

KÁNTORNÉ.

Bernhoffer Károly most fölfedezett egykorú festménye után rajzolta Cserna Károly.

Nekem mégis nagy gyönyörűségem telt abban, hogy ezen a bizonytalan ösvényen a hires művésznő után szaladok, a ki bármily messze maradt is előttem mindig, lassanként éreztem, hogy ha nagyon sietek, közeledem hozzá és mikor utamnak végére jártam, szemtől szembe láttam arczát, messziről, rezgő homályosságban, nagy ködön keresztül: *de azért ő volt.*

Nemzeti játékszinünk története följegyezte, hogy Engelhardt Anna 1810-ben lépett föl először Pesten s ezután *Kántor* Gerzson hires komikushoz ment nőül, kivel csakhamar a Debreczenben működő kolozsvári szintársulathoz távoztak, hol férje meg is halt. Az *Engelhardt*-családról csak annyi adatom van, hogy 1834-ben jelent meg német földön, Quedlinburgban egy «Kleines Handbuch für Pferdekäufer» czimü füzet Engelhardt Antal tollából, ki nyilván rokona volt Annának, mivel e munka hirdetéses czimlapját magánál tartogatta. *Kántor* Gerzsonnak pedig itt van a debreczeni kollégium által 1805. október elején kiállitott iskolai bizonyitványa, melyből megtudjuk, hogy a nyitramegyei Szőllősön született, a nagykőrösi gymnáziumból jött Debreczenbe, hol, tizenkilencz éves lévén, első

grádust érdemelt ki az első osztályban és igen «humánus és feddhetlen» erkölcsű volt. Szüleiről latinul ezt olvassuk: «atyja hajdan szinigazgató volt, már meghalt s (fia) jelenben özvegy anyjának gondnoksága alatt áll.»

Ha majd Kántorné későbbi nyomorúságát, szorongatott anyagi helyzetét fogjuk látni, ne feledjük el, hogy Debreczenben szép pénzzel rendelkezhetett. Mert iratai között két «contractus» van, arról tanuskodók, hogy özv. Egri Józsefné 1815. január 12-én felvett «Kántorné Iffj. Asszonytól a'legközelebbi Sz.-György Debreczen vásárig 240: kétszáznegyven forintokat törvényes interesre költsön, olly kötelezés mellett, hogy a'mely ezüstöt ezeknek terminusára a'Titulált Asszonynak általadott u. m. 12: Tizenkét pár kést, egy gazdálkodó, Tizenkét evő és Négy kávés kanalakat — jussa légyen azokat örökösön és visszavonhatatlanul magánál megtartani.» A három nappal később kelt «optionális contractus»-ban pedig újabb 120 forintokat vesz tőle kölcsön Egriné, minden vagyonát lekötvén, mit ez a följegyzés követ: «karmasin mór 6 székre való és 3 Párna Kanapéra.»

Ha jól nézem, ugyanebből az időből való az első szerelmes levél is, melyet a levélcsomókban találok; egy óriási terjedelmü szerelmes levél, 150 folió soros szerelmes levél, *Bartha* úrtól, a kire rá merem fogni, hogy színész volt s a ki dagadó, repedező frázisokkal ir «szeretet felett szeretett! s imádott kedves drága Kántornéhoz.» Azért gondolom, hogy e levél még *Kántorné* özvegysége előtt iródott, mert *Bartha* ebben azt kérdi, hogy ha az Istent «Istenemnek nevezhetem, ámbár sok millióké is! miért ne nevezhetném magát Imádott Teremtés enyimnek! hogy ha bár talán másé volna is — Ámbár mostani környül állásait esmervén, keservesen tapasztaltam, hogy előttem szent szivét, néhány könyeseppek! el szakasztottak szivem vágyódásainak buzgó reményétől». — Vagy lentebb, mikor a szavaknak s összekavart irásjeleknek ép ily különös habarcsával szólítja föl Kántornét, hogy ne azokat a törvényeket kövesse, melyeket az emberek csináltak, de melyeket a Természet diktált «és ne a világ Itélete, hanem szent szíve érzésénél fogva Itéljen.» E levél, mely a következő különös logikai levezetéssel végződik: «kegyelem a szegény bünösnek, mindnyájunk Istene nevében! kegyelem azért, mert az Isten akkor is látott, midőn ezen levelemet irtam — s ha bűn volna is, megengedte, most tehát végtére is, a maga szent szivéhez folyamodok!» — E levél, mondom, nem bir ránk nézve semmi további érdekkel, s legfölebb a magyar szerelmes stilus fejlődésére szolgálhatna például mondatkötése az irodalomtörténésznek.

Ezt a nyomot tehát elhagyom, és *Bayer* Józsefnek a magyar színészet történetét tárgyaló nagy munkájához folyamodva, abból ide jegyzem, hogy a debreczeni tartózkodás után 1818-ban a székesfehérvári társaságnál találjuk Kántornét, melynek 1815-ig buzgó tagja volt. Ezt a tudósítást meg kell pótolnom annyival, hogy 1818-ban Kántorné Nagy-Váradon is játszott, még pedig ez nem lehetett első váradi szereplése. Ugyanis a legrégibb szinlap, melyet holmija közt megőrzött, egy 1818. április 10-én tartott jutalomjátékot hirdet, melyet a váradi társaság rendezett K ntorné javára. Bevezetése magyarúl van:

Nagy-Várad.

A' felsőbbek' engedelmével Ma Pénteken Április' hó 10-dik Napján 1818. A' Nemzeti Játszó Társaság által Actrix Kántorné hasznára Német Nyelven fog előadódni: A' tulsó laponn megjegyzett Játék-Darab.

Nagy érdemű Publicum, Kegyes Pártfogóim!

Érzékeny szivvel tapasztalván, hogy hosszas távollétem utánn is egy néhány Játékjaimat a' Nagyérdemű Publicum éppen mint hajdan, most is kitünő kegyességgel fogadta: háladatosságomat én is azzal kivántam megbizonyitani, hogy e' folyó Ápr. Hónap' 1-ső' Napjától fogva ezen most itt lévő Nemzeti Játszó Társaságnak állandó Tagjává lettem.

Mivel pedig ezen újj életem módjához újj és költséges készületekre van szükségem: a' Theatralis Directio mind azért, hogy nagyobb tüzet és kedvet öntsön belém újj Hivatalom' folytatásához, mind pedig, hogy rajtam segítsen, ezen Játék Jövedelmét, mintegy Anticipato ez Esztendőre, számomra határozta. Tellyes reménységbe vagyok, hogy a' Nagyérdemű Publicum a' Directionak ezen lépéseit helybe hagyni, és Czélomat kegyesen elősegíteni méltóztatik. Én is semmit el nem fogok részemről múlatni, hogy jövendőbe' is a' Nagyérdemű Publicum kegyességire magamat a' kitelhetőségig méltóvá tehessem.

A' Nagyérdemű Publicumnak alázatos Szolgálója

Kántorné
Szin-Játszó.

A' bemenetel' árrát Kegyes Pártfogóim' Gratziájokra bizom.

Következik a német szinlap, mely szerint Kotzebuenak «Die Brandschatzung» és «Das geheilte Herz» czimü vigjátékait adták a magyar színészek. «Die gesperrten Sitze nach Belieben. *Parterre Nobel* 40 kr.» Úgy tudom, ez Wandzáék társulata volt, kikhez baráti kötelék füzte Kántornét, a mint arról az a «Stammbuch» is tanuskodik, a melyről külön fogok beszélni.

Minő különös belepillantást nyerünk itt abba a forrongó erjedésbe, a melyből utóbb a magyarság kulturája támadt, mikor látjuk, hogy a magyar színészet föntarthatása okából német szinművekkel, német előadással kell pénzt szerezniök a magyar művészeknek, a kiknek a vállán fog Nemzeti Szinházunk fölépülni, s a kik magok is — *német családokból születtek.*

Mindjárt hozzá tehetem, hogy a következő szinlap szintén német, s arról tudósít, hogy a pesti kir. szinházban 1828. Február 14-én a «Preciosa» czimű «nagy melodrámát» adta a német társulat, a mely estén kivételképen «Mad. Kántor, ungarische Nationalschauspielerin» is fellépett. Azonban Kántorné életének első feléből, melyet föntebb 1837—38-ig számítottam, oly kevés a színészeti adat, hogy azokat inkább másutt fogom csoportositani, s most egy más csapáson indulva akarom alakját nem részletadatokkal, de a maga teljességében, előhivni. Külső történetül elég lesz ehhez annyi, hogy 1828-tól 1833-ig Kassán szerepelt és 1833-ban Budára jött, s itt működött 1837-ig. (Bayer: «A nemzeti játékszín története» II. kötet 238 lap.) Ekkor aratta legnagyobb diadalát. *Déryné* Naplójában elragadtatással ir a magyar szinpad első csillagáról s azért kérem az olvasót, ha most e kiváló asszony szerelméről fogok beszélni, mindig képzelje oda, hogy e szívbeli történet jelenetei közt folyton zúg a taps, a szinpadra virágok hullanak, és hősünk legnagyobb, legirigylettebb dicsőségében tündöklik.

Déryné Naplójának második kötetében (252 lap) ezt olvasom: *Kántorné*, a mily megdöbbentő tudott lenni a szinpadon az ő tragikai komolyságával, ép oly, mondhatnám a kicsapongásig vidám birt lenni magánéletében. Szerettünk nevetni mind a ketten, de ő nevetni is másképen nevetett, mint más ember. Nála egy pillanat műve volt a földre hengeredni nevettében. Egy *Horváth* nevű fiatal ügyvéd bele is szeretett, meg is kérte s Kántorné nőül is ment volna hozzá. — Erre az adatra támaszkodik *Bayer* is, mikor azt mondja: férje emlékét oly kegyelettel őrizte, hogy sohsem ment többé férjhez. 1828-ban Kassán ugyan elfogadta egy tisztelőjének komoly udvarlását, de, mint Déryné irja, egy nagyon jelentéktelen ügy miatt nem lett semmi sem házasságukból.

Horváth ügyvédnek semmi nyoma nincs Kántorné előttem levő hagyatékában, de annyit bizonyossággal állíthatók, hogy nem az volt igazi szerelme. Ép oly kevéssé kell ezt sokra venni, mint azt a szerelmes levelet, mely Pesten 1829 márciusában kelt, s az emlékek közt egy bús versezettel együtt szerepel. Aláirása: *Gy. Csp. Mo.* Stilisztikai szempontból érdekesnek tartom, s ha valaki megirja egyszer a magyar frazeologia történetét, ne feledkezzék meg e levél elejéről és befejezéséről. Ime:

Béke 's áldás a' Kegyesnek!

Semmivé kell lennem — hív magához a' nemlétel, — vonszolt szívem most gémberedj meg. Oh miért születtem, vagy miért szerettem, vagy miért élek. Őt, évek olta Őt sirattam, Őt, ki tudta nélkül szivemet 's vélt nyugalmamat elrabolta. Elmém régi virgonczsága ködbe borongván elenyészett, szivem érzése elvadult. Könnyembe, sohajtásaimba részt vettenek mindenek. —

Majd befejező fölhivása, hol halálára céloz:

s' Te nyögj akkor, igy szóllván:
«Ah! én keserítettem meg!
«Ő érettem szivből lángolván,
«Szerelme kinja ölte meg!»

Egy talált négy levelű lóheréről azt következtetvén, hogy amaz aláirás alatt *Gy. Csépán Móricz* rejtőzködött.

De ez most mindegy. Igazi szerelmes levelek következnek, igazi, hosszan türő szerelemről szólók, gondosan eltéve, szépen rejtegetve, s azért most ezekhez fordulok.

Kassai szereplése alatt ismerkedett meg Kántorné *Bernhoffer* Károlylyal, egy német festővel, ki akkor a Szirmay grófi családnál tartózkodott. Ez az ember igazán szerette őt, tőle valók a legrejtegetettebb és legszebb levelek, tőle, tán részben «Stammbuch»-jának filigrán finom aquarelljei, és tőle Kántorné elefántcsontra festett képe, az egyetlen hitelt érdemlő kép, mely nagy művésznőnkről ránk maradt. Ezt az arczképet itt mutatjuk be hű másolatban s azt hiszem, alkalmas lesz arra, hogy Kántorné eddigi rosz, képzelt képmásait elfeledtesse. A kép hiven tünteti föl «in meinem weissen Kleide, mit unbedeckten Kopf, blosser Brust darüber» — (az én fehér ruhámban, födetlen fővel és mellel) — mint egy Szirma-Besnyőről kelt levelében irja «szegény Lenczi.»

Az első levél Kassán 1833 május 18-án kelt, az utolsó, melynek dátuma van, 1834 julius 21-ről, Temesvárott. Attól kezdve, hogy Kántorné Kassát 1833 májusában elhagyva, Rozsnyóra ment társulatával, Bernhoffer pontosan elmondja «kedves Kántorkájának», hogy' sétált el ablakai alatt, hogy «éjjeli 11 órakor az ablakomon bepillongó holdnak (dem Vertrauter der Verliebten) panaszolkodtam, hogy előtte való estve akkor Ninámat még karjaim közt tartottam, — most elhagyatva, a' kis vánkosomat szivemhez szorítva — ismét sirtam»; és igy mindig tovább várva leveleire, számitgatva a napokat, és még azt is számon tartva, hogy az elküldött levél vevénye visszaérkezett ugyan, «de nem maga, hanem nékem ismeretlen aláirással, mivel maga irását azon 4 versekről, mellyeket reám nézve boldog üdőkbe plajbászszal egy czédulára irtt, jól ösmérem.»

Julius 15-én már azt irja Bernhoffer, hogy a pesti augusztusi vásárkor Budán megjelenik, s «akkor talán annyi nyughatatlan elélt napok után lesz szerencsém Kántorkámat látni, őtet tisztelni, s neki megmondani, hogy buzgó imádója mindég voltam s maradok is.» Ugyanebben a levélben, mely — igen jellemzően — épen ott, hol a szenvedély legerősebben csattan, min-

dig német nyelvet vált, kéri Annát, hogy jöjjön el Kassára, különben ő is kénytelen lenne azt a vidéket és állását elhagyni. Itt októberig megszakadt a levelezés, s midőn Szirma-Besnyőről Bernhoffer ir, megtudjuk tőle, hogy egy boldogságos pesti együttlét esett közbe, melynek hosszú tartama némileg megingatta a festő állását, ki most a Szirmay-család levéltárát rendezte. Ez a német levél mondja el, hogy «hazájá»-ból jobb ajánlatokat kapott, s ha ott gondnélküli életet él majd, «kedves Nina! az én szerencsés jövőmben, ha Isten is ugy akarja, te is részt fogsz venni, részt kell venned. Én meg akarom dönteni azt a hazug hirt, melyet némely fiatal emberről igaztalanul keltettek, meg akarom bizonyitani, hogy a világ és annak lakói nem oly rosszak, mint a mint mondják.»

Rózsaszín, fakult papiron következik egy magyar levél, mely búsan, engesztelve céloz arra, hogy «valóban Lenz Kamillától ily bánásmódot nem érdemelt.» A növekvő homályból, mely szerelmük történetére borul, ezek a különös sorok súgnak hozzánk: «Kedves Kántorkám! nem birok olly tehetséggel, olly kifejezésekkel élni, mint egy bizonyos valaki, kinek irántam való bizodalma által szerencsém vala Levelét olvasni s fohászkodásait bámulni, — az én kimutatott érzéseim Szivemből származnak. Egyszer említette Kassán: valaki azt mondta volna magának, inkább tizszer szerelembe megcsalattatni, mintsem avval felhagyni: mentsen meg az Isten, hogy azonn mondást sinormértékül magamnak tartsam; egyszer megcsalattatni is elég az embert Boldogságától megfosztani.»

Mi lesz ebből? — Egyelőre csak két német levél következik, a következő 1834. év juniusában és juliusában keltezve. Megszólításuk sokkal hidegebb: Hochgeehrte Frau von Kántor! Az elsőben azt magyarázta el Bernhoffer, hogy hirtelen Temesvárra kellett utaznia, azért nem találkozhattak, s a mint menti magát, hozzáteszi: Igazán mondhatom önnek, hogy ön (most már nem «*te*») mellett éltem át életem legboldogabb óráit . . . De nem haragszik-e rám? Ó, bizonyosan nem, hiszen Kántorné olyan jó, nagyon jó . . . A levél aláirása ez: «az ön örökös tisztelője *Bernhoffer.*» A második és utolsó levél már csak két oldalra terjed, s úgy végződik, a mint kezdődik is, tisztelettel. Kántorné névnapját köszönti: «Buzgó vágyakozással néztem e nap elé, mikor alkalmam leend önnek ismételten megmondani, hogy mennyire becsülöm önt.» Aztán megint becsülésről van szó és tiszteletről, mindig ujra kezdve a tiszteléstet, csupa becsülés, tisztelés, és semmi szeretet.

Ez volt az utolsó levél, itt minden biztos nyom megszakad. Hiába szólítom őket, sem a «német festő», sem «Kántorkája» nem tudnak felelni, csak szétoszlik alakjuk, mint a füst párája. Mi történt evvel a két ember-szívvel: soha sem fogja senki megtudni, mert köd fogja be alakjukat mind az idők végeig. Csak annyit látok, hogy a napfényes boldogság után ez a bizonytalanság, ez a homály nagy szenvedések sötétségét jelenti; csak annyit látunk, hogy ennek az asszonynak itt megfordul a szerencséje, élete, művészi pályája és siet lefelé a szerencsétlenségbe. Hallgassa meg az olvasó azt a pár sort, a mit eldugott, összegyürt papir-rongyokról bizonytalanul tudtam lemásolni.

Abban a polyp-formájú apró bőrzacskóban, melyet Kántorné mindig keblén viselt, egy kékszinű, durva czédulát találtam, melyre plajbásszal ezek a (német) szavak vannak vetve, Bernhoffer irásával, határozatlan, összevont aláirással: «Kedves Mask! Ámbár megtiltottad, hogy meglátogassalak, mégis azért határoztam el magamat arra, hogy az általad kivánt leszámolásnak alávessem magamat; nagyon kiváncsi vagyok rá, azért akár a mai Redoutton, akár bárhol rendelkezésedre állok. Leb wohl.»

Itt minden fonál megszakad; csak sötétség és szerencsétlenség következik.

Nagy sokára egy apró füzet akadt a kezembe, ezzel az irással: *Mosó Jegyzék 1839-ik Septemberén kezdve.* És ennek a mosó-jegyzéknek a közepén Kántorné irásával egy levél, nem tudom kihez, nem tudom mikor irva; kusza betűkkel, derékbe tört sorokkal, egy szenvedő lélek legfájóbb vonaglásai közt fogalmazva. Olyan mint egy megkínzott ember fölordítása. Egy álom-riasztó levél ez. Egy utolsó reményt, egy «drága szót» kér attól, kit gyermeke atyjának nevez, gyermekéért, a kiért egyedül akarja megőrizni «betsülete kincsét, hogy gyermekem szeretetére méltó lehessen». Azzal biztatja magát, hogy ezt még azon férfi felesége sem fogja megtagadni tőle, s e siró könyörgéssel végzi: «Isten veletek, az ég legyen irgalmas 's szánjon meg mindnyájatokat».

Az asszony, a kóborló szinésznő elbukott. Egy egész vihar paskolt végig a szivén és darabokra törte. És ha itt megállunk, azt kell mondanunk: Ne merjen senki sem követ vetni reá.

Hegedüs Loránt.

MÉRT SZERETEM?

A meddig száll szárnyas madár,
Nincsen ennél gyöngyebb határ,
Van rónája, bércze, dombja,
Verőfénye, üde lombja.
Van kanyargó kis patakja,
Melynek csacsog tiszta habja,
Rétje tarka vad virágtól
S távol van a nagy világtól.
Isten háza fönn a dombon,
Tornyán csillog arany gombon,
Körülötte kis falucska:
Csinos házak, tiszta utcza,
Benne nekem minden drága,
Oda vonz a szívem vágya.
E kis falut mért szeretem?
Mért rajzolja képzeletem?
S bár a világ végén járnék,
Mért követ mint kedves árnyék?
Toronyról int az a csillag:
Jövel, vár rád egy kicsiny lak,
Környékezi tavasz bája,
Enyhe napfény ragyog rája,
Tünődöm egy kis kapuban:
Vajjon *ez-é az* csakugyan?
Szivem dobog, majd megszakad,
Két szememből könycsepp fakad.

Mares Ödön.

BÁNKÓDÓ LEGÉNY.

Pusztai csárdából
Kihangzik a nóta.
Huzza a vén czigány
Öreg estve óta.

Öreg estve óta
Vig dal járja egyre,
Bánkódó legénynek
Mégse' jő meg kedve.

Könyökére dőlve,
Egyéb szava sincsen:
«Szerettem . . . elhagyott . . .
Verje meg az Isten!»

Szini Péter.

A MAJORNOKY KISASSZONYOK.

Kozsibrovszky tréfája.

Elbeszéli Mikszáth Kálmán.

A «Ne okoskodj Pista» czimű elbeszélést irván a Pesti Hirlapban, a melyben gróf Kozsibrovszky, a nagy tréfacsináló és felültető szerepel, az elbeszélésem keretébe nem volt belevehető egyik legjobb csinyje, mert hátráltatta volna a cselekvény gyorsabb menetét. De ha már benne vagyok, bizony nem sajnálom külön feltálalni.

A dolog Rimaszombatban játszik. A nagy piaczot kell elképzelni szép őszi napon; garmadával állnak a gyümölcsök a gyékény-sátrak alatt, ott ülnek a piros pozsgás tiszolczi asszonyok a mogyoróiknál, diós zsákjaiknál, a csinos zeheri menyecskék az alma-rakásokon, s ha megáll előttük a vevő megkérdezve: «Édes-e az alma, édes?» dévaj mosolygással felelgetik vissza:

— Édes bizony, édes.

Hát persze, hogy a gonosz csont Kozsibrovszky oda is elvetődik és egy mogyorót áruló menyecskével kezd legyeskedni, a ki szivesen csattant elmés szóra, még ha egy kicsit csiklandós is, maga módja szerint még csiklandósabbat, de a mellett el nem felejti az üzletet sem.

— Ej no, de csintalan szája van az úrnak — legalább már vegyen a mogyorómból!

Kozsibrovszky meg is vesz egy kézi kassal vagy nyolcz tiz itczényit, de mi az ördögöt tegyen most már vele? Egy perczig zavarban van. Hanem a gondviselés, az csak mindig segit neki a pernahajder csinyjeiben.

Ahol lép ki ni a kapujából nagytekintetü Hiléczy Sámuel uram, az ásványtan tudós professzora, hosszú, burnótszín kaputrokkjában, bozontos, elhanyagolt üstökével s egyenesen a piacznak tart. Noha legény ember még, görnyedten, totyakosan szedegeti kiaszott lábait, a melyeket soh'se dresszirozott tánczmester, mert egész élete az ásványvilág buvárlatában telt el s különben sem nézi sokra ezenkivül a világot. Olyan az előtte, mint egy lábbal fölrugott hangya-zsombék. A rugást a tudomány adja. A sürgő-nyüzsgő hangyák — a szamarak — ellenben azt hiszik, hogy valami általuk megállapitott czélból jönnek-mennek. Pedig mennek, mert lökést kapott a dombjuk.

De ha nagytekintetü Hiléczy professzor úr nem vet ügyet a mozgó-rajzó hangyákra, ő tudósságát azok ugyancsak megnézik, mert meglehetős furcsa alak. Épen az átellenes ablakból is a két Majornoky kisasszony nevetgél (gyönyörü két szőke fejecske egymás mellett), egymásnak mutogatva valami különöset a tudós úr alakján vagy öltözetjén. Érdekes volna tudni, hogy mit beszélnek — de végre is lehetetlen. Az ördög tudná azt, hogy ilyen két pajkos fejecskében mennyi csintalanság elfér.

Elég egy pillantás, az utcza öblébe Kozsibrovszkynak. Látja Hiléczyt és látja szép rokonait, a Majornoky kisasszonyokat, héja tekintettel. Ő mindent észrevesz. Hopp! megvan! tudom már, mit tegyek a mogyorókkal.

S alig hogy áthalad mellette a tudós professzor, szemüveges szemeit a földre szegezve, hiszen a földben vannak az összes titkok, hirtelen odaint egy ácsorgó suhanczot:

— Gyere ide, ficzkó, tudod-e, hol laknak a Majornoky kisasszonyok?

— Nem tudom.

— Amott néznek ki az emeleti ablakból. Az a két szép leány. Tudod-e már?

— Nem vagyok vak.

— Fogd ezt a kosarat, vidd el nekik, megértetted?

— Nem vagyok siket.

— És mondd meg, hogy Hiléczy professzor úr küldi. Meg tudod mondani?

— Nem vagyok kuka.

— Hát mikép mondod?

— Hogy Hiléczy professzor úr küldi.

— Nagyon helyes; itt van ez a fényes kéthatosos, ha jól elvégezted és visszajösz, még egy ilyet kapsz tőlem.

A gyerkőcz visszajött tiz percz múlva.

— No, mit mondtak?

— Nagyon nevettek.

*

Már talán régen el is felejtette Kozsibrovszky az ő csinyjét, midőn egy nap felolvasás volt Budapesten az akadémiában, a mit a tudós Hiléczy Sámuel tartott (mert Hiléczy l. tagja az akadémiának): «A kövek alakja az özönviz előtt.» Ez volt a «kiváló fontosságu» értekezés tárgya. Hogy milyenek voltak a kövek az özönviz előtt, habár ott voltam és gróf Kozsibrovszky t. képviselőtársam mellett ültem a hallgatóság közt, még sem tudnám már elmondani, de azt hiszem, hogy ekkorában nem lehettek olyan czudar kemények, mint most, mert a tudós kollegák a felolvasó körül elég kényelmesen aludtak rajtuk, azonban a felolvasás után fölébredtek és a vidékről jött tudós tiszteletére egy kis vacsorát hevenyésztek az István vendéglőben, és noha már éjfél volt, sehogy se volt kedvük aludni. Beszélgetés közben egyszerre csak Rimaszombatra fordult a figyelem. A tudós fiatal ember (mert csak negyven éves még a professzor úr) szokatlanul derült volt ezen az estén, dicsérte a városka levegőjét, az ivó-vizet.

Kozsibrovszky közbeszólt:

— Azonfelül igen jó lakásod van, kedves öregem, fölséges kilátással.

— Nem valami különös a kilátás, mindössze egy kopasz domb s még távolabb a szőlők, a melyekben már a philloxera gazdálkodik.

— Ohó ne titkolódzzál, kedves öreg. Én a vis a vis-kat értem, a két szép Majornoky kisasszonyt átellenben.

A professzornak elborult a homloka. Egy fájdalmas vonás tette sovány, barázdás arczát még szomorúbbá.

— Oh, azokat a szegény leányokat érted? Szivemből sajnálom. Megőrültek.

Most Kozsibrovszkyn volt a sor megijedni.

— Ne beszélj! Az nem lehet! Engem nem értesítettek semmiről. A legkedvesebb unokahugocskáim.

— Már pedig azok megőrültek.

— Megfoghatatlan! — kiáltott fel Kozsibrovszky. — Mind a ketten?

— Mind a ketten — mondá a tudós rendületlen meggyőződéssel.

Kozsibrovszky, ez a léha, víg fráter, belesápadt a rémületes hírbe, annál is inkább, mert eszébe jutott, hogy nagyatyjok, Majornoky Gedeon is Döblingben halt meg.

Az unokákra szokott visszatérni az efféle.

Eltolta a boros poharat magától, kialudt a havanna a szájában, izgatottan odahúzta a székét Hiléczyhez.

— És hát mit tudsz, kérlek, a részletekről? Milyen körülmények közt történt? Mi mégis a rögeszméjük?

Hiléczy csodálkozó szemeket meresztett Kozsibrovszkyra.

— Hát hogy tudnám én ezt? Értek én az ilyenekhez? Törődöm én az ilyenekkel?

— Tudom, hogy csak kövekkel foglalkozol, de csak mégis hallanod kellett . . .

— Én soha se szoktam hallani semmit, — szólt a professzor önérzetesen. — Én vagy tudok valamit, vagy nem tudok. Hallomás után nem beszélek.

— De már engedd meg, édes barátom, ha nekem elmondod a hugocskáimról ezt a szomoru dolgot, mégis csak . . .

— Mondom már, hogy semmit se hallottam.

— Teringettét, akkor hát honnan tudod?

A professzor uron valami zavar-féle látszott, restelte elmondani, a mi következik, habozott egy perczig, hogy az illusztris társaság kisszerűnek, közönségesnek fogja találni az ilyen köznapi hitványságot, végre azonban mégis a közlésre határozta magát.

— Hát kérlek, ugy volt az, vagy három hónap előtt, azt hiszem, még őszszel, behozta egy este szakácsném a vacsorámat és igy szólt:

«Ma, mikor kint jártam húsért a mészárszékben, a Majornoky kisasszonyokkal találkoztam.»

Szakácsném szeret fecsegni, mint minden hosszú hajú állat; hagytam tehát, hogy elvégezze azon bizonyos perczü mozgásokat, melyekre a nyelvének naponként szüksége van.

«Azt üzenték általam a nagy tiszteletü urnak» — folytatá.

Csodálkozva emeltem fel a szememet:

«Nekem üzentek?

«Igen a nagytiszteletü úrnak.»

«De hisz én nem is ösmerem őket.

«Mindegy, mégis üzentek.»

«És mit üzentek?»

«Azt üzenték, *hogy ők nem mókusok.*»

Nem mókusok? Hát mondtam én valaha, hogy ők mókusok? Hát mért üzennek nekem ilyesmit? Egész éjjel ezen töprengtem. Nem mókusok! Hát persze, hogy nem mókusok. De mért kell épen én előttem megállapitani ezen kétségbevonhatlan igazságot. Nem tudtam aludni azon éjjel. Annyira felizgatott rejtélyességével ez üzenet. Soha életemben nem beszéltem ezen leányzókkal, sem másokkal ő felőlök. Hát mit jelenthet ez? Valamely olthatatlan kiváncsiság hajszolt megoldani a talányt. Mert kell valami okának lenni, a mért üzenték. Kell, kell és ezt az okot meg kell találnom. Másnap se szabadulhattam a sphinx-szerű üzenettől, velem jött és boszantott; elkisért a kathedrára a diákjaim közé, a laboratoriumba a köveim közé és ezek a kövek rám vigyorogtak gúnyosan, mintha ők is azt mondanák: «Nem vagyunk mókusok, nem vagyunk». Hidd meg nekem, Kozsibrovszky, hogy közel voltam már a megőrüléshez — a mi-

TARANTELLA. —

MDK

Bernhoffer Karl festő

A 30-as években vendége volt a Szirmay grófi családnak, ahol miniatür-arcképeket festett. Sokszor megfordult Kassan, ahova Kantorné vonzotta. Lehet, hogy tőle valók Kantorné albumának vizfestményei és miniatür-arcképei is.

Ltáb. IV. 42. 1.

BERNHOFER, Ignatz, pozsonyi hangszerkészítő

I. B. Instrumentmacher † 30 éves korában, Pozsony, 1811 jun. 10. (1811, 625.l)

Preßburger Zeitung
(Gerthan)

BERNI, építész

B. Bandirector, építette a nohádiai r. k. templomot (1840, 275 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Bernáczky József, építész

200 p-ös második
díjat nyert a Nagyvárosi
Zeneiskola tervpályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.
febr. 17. sz. 9. old.

M.D.K.

M.Ö.K.

BERNICZKY József

Konyha lépcselem pályázat

(~~Felmért magvétel~~)

Kőlépcsőmegoldás

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M.D.K.

Bernicskup József, építész

200 p-ös második
díjat nyert a Nagyvárad városi zeneiskola épületére
kiírt tervpályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.
febr. 17. sz. 3. old.

BERNICZKY JÓZSEF, építész

A szegedi Zsótér-házat 1961.ben az ÉM.Szegedi Tervező Vállalatin belül, annak egyik építésze, Berniczky végezte az Orsz.Müemlékok Felügyelőség jóváhagyásával. 190.old. 2.jegyz

OLTVAI FERENC-VINCZI KÁROLNÉ: A szegedi Zsótérház építése 189.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967.Szeged 1968

Szeged

Strandf.Berniczky

Tér és Forma, 1936 IX. 282

Berniczky József épületei

Szeged, Strandfürdő

Tér és Forma, 1936 IX. 275

Dr Bernicky József

építész

tervei

Szeged 1936

Adatok hiányában kényszerülve voltam mellőzni

II. A nem rendszeres il

vagy a dologi /üzem

1./ feleségük után

2./ gyermekeik után,

a./ tiszteletdíj

keresetük és

b./ béreseknél,

tük és 16. é

Budapest, 1945. évi máju

Bernitzky József

építész Szegeden

l.

NémedySzeged

423. l.

Bernitzky József

építész

Tér és Forma.

1936. 282-285. l.

L. J. B.: Az új regedi strandfürdő terve; tegnetkel.

98134. szám.

C1

A Müemlékek Orsz. Bizottságának
mult hó 16-án 625 sz.a.kelt
felterjesztésére, tudomása és
további megfelelő eljárás vé-
gett megküldöm.
Budapest, 1905.évi dec. 25.
A miniszter meghagyásából:

Rajnpiday

osztálytanácsos.

Berniczky József

építész

(Tokio)
F 1937

MAGYAR ÉPÍTÉSZEK MUNKÁI a külföldi szaksajtóban. A Kokusai Kenchiku februári számában képet közöl Berniczky József szegedi strandfürdő tervéről.

Tér és Forma

1937. 6. sz.

" I G R A F "

pergament tapéta

II-III-stb. sz. vastagságban

a 5 + Telefon: 119 - 451, 118 - 523

(Bernicky József)

építész

( ) A szegedi új nagy-
stand és kullancsfürdő
városlattervel. (Kny.: Vá-
roskultura 1934 évf.)
Szeged 16° 1 l. egy raj.

< Bernicky József >

Old. építészmérnök

( ) A Szegedi ny. nagystrand és hullám-fürdő vázlatterve.
Különny. a Városkultura 1934. évfolyt.
Szeged, 16 t. 11 l. egy rajzzal.

MAGYAR ORSZÁGOS VIL. MÚZEUM
T.Müomlek Orsz.Bi

Patak Jenő

Bernier francia festő/19.sz./cikkiró szerint már jobb /Lansier vára tájrészlettel/mint Sauzett műve, amely ugyancsak a Képzőművészeti Társulat vegyes kiállitásán szerepel.

Fővárosi Lapok 1870.I.III.27.264.old.

M.Bernigeroth,rézmetszö
XVII-XVIII.sz.

MDK

I.Lipót arcképe. Rézmetszet.

gr.Almásy-Teleki Eva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció.1942 máj.lo.-töl kiáll. 18.-án
Kat. 19.l. aukció.

Bernigeroth Johann Martin
vérmérsö
1713–1760 u. 1767

Lárai Béla:
Manjoki Ádám
(1673–1757) élete
és munkái.
Bp. 1933. 62. l.
63. l.
67. l.
69. l.
LIII, – LV. t.
LXIII. t.

Az öreg B. Manjoki
barátja volt.
27. 62. l.
U.O. 40, 41.

Manjoki B-vel
kötött baráti egyességét
v. Kétsei és magyarázta
az okleveles, melyekből kiderül
életrajzából is mennyi

Bernigeroth újsági id

MAGYAR MŰVESZET

1926. 170, 172-4.

Lázár Béla

Magyaky László
magyar. II.

170 (Kéjjel)

172-4

ŐVETSÉG
zakmák Országos Egyesülete
5. — Telefon: 86—4—85.

ztályi Tagtárs Ur!

Barátom!

ő cserkész csapatát, szövetségünk tekin-
viszonylatban is oly nagy fontossággal
ztus hó folyamán megrendezendő világ
szerepeltetése költségekkel jár, amelyeket
nyok között magára vállalni nem képes,
ell, hogy igénybe vegyük.
rra kérem szakosztályi Tagtárs urat, le-
nálásával, avagy a bemutatott gyüjtőiven
hozzánk juttatni.
ért ismételten köszönetet mondok vagyok

..... szakosztály
elnöke.

szerzője

Bernigeroth Márton
verse
(1670–1735.

Báthory István
lengyel királyról
verse
Repr. és
leírás

Komoróczki
481, 482. l.

Bernigeroth

vérm

VI. Károly király
arab.

l.

Harsányi

28. l.

387 tt.

BUDAPEST
VL-422

Bernigeroth

verso

Lásd

Schmayer:

Magyar vers

IX. 149. l.

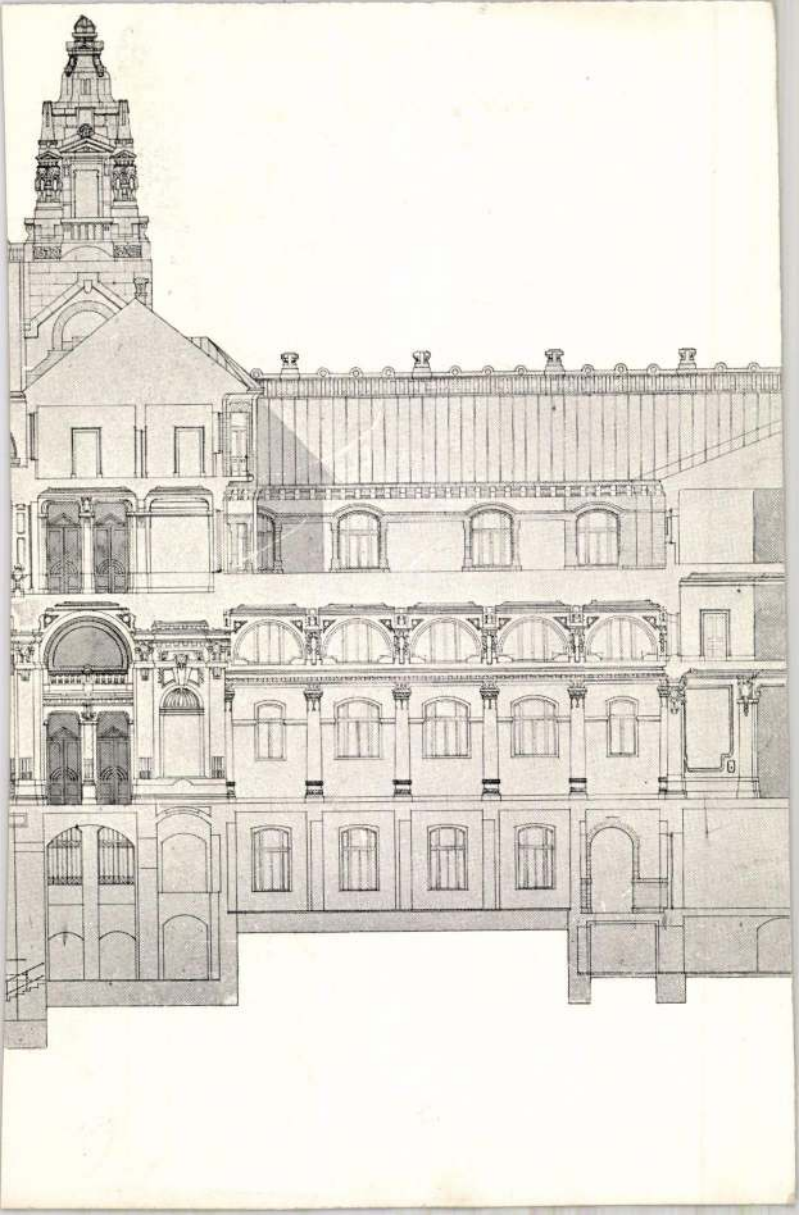
csonka és értéktelen
gyek és füredek.

Bernig

recin. 1717.

l. Bielz Porträt

568. n.

Berninger Ödön MDK

Terracin, vizf.

Műcsarnok 1879. ápr. 25.

MDK

Bernini, szobrászm.

öt tartják a zágrábi Szent István mellszobor mesterének.
E szobor trébelt ezüstből készült 1635-ben.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzőművészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105 -109.l.

D Bernini

l.

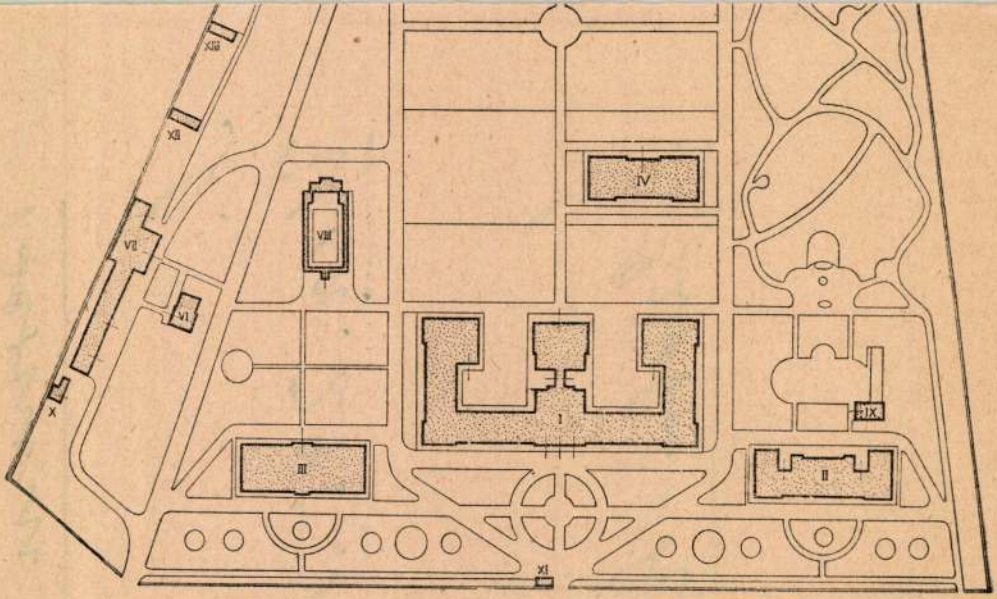
Uxa. 245. l.

Zágrábi Szt. István

hersa-

l

Czobor - Halay

XIII
XII
VII
VIII
IV
VI
V
X
I
IX
III
II
XI

D Bernini, Lorenzo

l.

Schoenkopvárosh

80.l -

Olmütz
1908. XI.

MDK

Bernola Károlyné

Zalai tanulmányfej, gipsz

Portrait, gipsz

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 8 l.

templom, két laposan fedett homlokzati
iéskőből /1794/, leveles rojtokkal di-
s vázákkal. A főoltár tabernákuluma
kupolával. Oltárkép Krackertől: Imma-
skékkel, Szilassy János lőcsei ötvös
enc ajándékozta, 17o5. A hajó 1736-
73-1776 között, az utóbbi Nietschmann
erint. 1927-ben renoválták.

térről. Bp. 1937, 7, 9, 48-59, 6o-62,
arczos: Egri képeskönyv. Eger, 1937,
Kracker János Lukács. Bp. 1941, 31-35
951, 26 1/

MDK

Bernola Károlyné

Portrait, gipsz

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.

4 l.

Berecka Károlyné

szobrász

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Pesti Hirlap
1929.IX.8.

Berecla Károlyné

szobrász

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Portré re obra.

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

MDK

Bernola Károlyné

Művével szerepelt a Szinyei-Társaság kiállításán.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 31.sz. 144.lap

MDK

Bernula Károlyné, szobrászm.

jó szobrokat állitott ki.

Egyházművészeti Kiállitások.
Nemz.Szal. -Szent Imre Kiáll./ Szt.Imre jub. év./
Képzőművészet. 1930. 32.sz. 168.l.

Bernola Károlyné

szobrász

Szinyei-Merse Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - a Nemzeti Szalónban.- szoborral szerepel.
Szép fej.

Pesti Hirlap
1930.V.11.

Bernola Károlyné

szobrász

Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállítása - a Nemzeti Szalonban - szobrával szerepel.
Portré

Budapesti Hirlap
1930.V.11.

MDK

Bernolla Károlyné festő

N.Szal. tárlatai. /Szinnyei Társ./ Képzőművészet. 1930, 31.sz. 144. l.

MDK

Bernola Károlyné, szobrász.

Merengő. Gipsz.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. Kat.

MDK

Bernola Károlyné

Képzőművészet 1932. 43.l.

D

Bernovits Gusztáv

építész

szül. Kassa 1866

végzett a Zürichi műegye-

temen.

Az oklevél honosításának

éve 1892

Névjegyz műegyetem 20[illegible] l.

Nis.

A koronás czimerrel és v
balra a Nissara F. jobbpartján
DANUBIUS FIUME mentén levő GI
alól Felirata a kereten:

All Illustrissimo, & E
S. PIETRO GARZON
Savio Grande, Storiogra

Rm., mér. a rl. 25.2: 33.3

140-95

Bernovits Gyula

okl. épitész
szül. 1866, megh. Mem-
phisben (?) 1932.

Lásd

Gyulyás: Magyar írók
III. 114. l.

Bernovics Gusztáv,

M.D.K.

munkácsi építész

terveri szerint „modern" gőz-, kád-, és népfürdő épül Munkácson.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

Jan. 23. sz. 10 old.

M.D.K.

Berrovich Gusztáv, városi főmérn.

készítette a mundzsi tározó építészeti munkálatainak tervezeit, 114.000 koronás költségével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.
Jan. 22. sz. old.

JOH.FRIDRICH BERNSCHNEIDER, pékinas

1754-ben Maria Terézia zaszlót adott a soproni pék-cé-
nek.Ünnepen a zaszlót kék sapkában és fehér leibliben a
inasoknak kellett vinniök.A ruhát a céh adta nekik,de
egyizben 50 magyar forintot kellett fizetniök érte.
Joh.Fridrich Bernschneider von Kips in Beyr 50 forintot
---------- fizetett. 167.old. 42.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

BERNSEE, éremművész

A magy. orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmeiből egyet készitett. Az allegória tulzsúfoltsága ágán kivül rajzolási hibák rontják le Bernsee kolozsvári érmének művészi értékét. 6.old.

DR. FALUDY GÉZA: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmei 5.old

AZ ÉREM. II. évf. Bp. 1924

BERNSEE, éremművé z

A magyar orvosok és természetviusg lók érmeinek táblázata.
4.-1844.-Kolozsvár,-ezüst,ón.-1 ón példány ismert.
7.old.

DR. Faludy Géza: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűléseinek érmei 5.old

AZ ÉREM, II. évf. BP. 1924.

BERNSEE JÓZSEF, vésnök

Bécsi mester. 1848 végén a horvát báni tanács elhatározta ezüst és rézpénz verését. Rézkrajcárral akarták kezdeni és Bernsse készitette a verőtöveket. De a bécsi miniszteium és a bán letiltották, De kb. 22 drb. rézkrajcárt már kivertek. A verőtövek a bécsi pénzverő gyüjteményben vannak. 55.old. 17.jegyz

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés az 1848/49-i szabadságharc idején 51.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960.

BERNSEE JÓZSEF, vésnök

A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók vándorgyüléseik emlékére emlékérmeket és jelvényeket adtak ki.
EMLÉKÉERM:.- V. 1844.-Kolozsvár.-Vésnök:Bernsse József. Ezüst,ólom. 330.old.

DR.VARANNAI GYULA: Magyar Orvosok és Természetvizsgálók vándorgyüléseinek numizmatikai emlékei 329.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XXII. 1966. 35-36.sz. Bp.

BERNSEE JÓZSEF, szobrász

-éééé-

A magyar orvosok 1841-ben tartották első vándorgyűlésüket. Ezek emlékére majdnem minden esetben emlékérem készült.

1844.-Kolozsvár.-5.nagygyűlés.-Az érmet véste:Bernsse József. 237.old.

SZIGETI ISTVÁN: Magyar orvosok vándorgyűléseinek emlékérmei 237.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- 1965. XXI. 31-32.sz. Bp.

BERNSEE, éremművész

A magy. orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmeiből Karl Henrik kettőt, Böehm J. Daniel hatot, Bernsee egyet, Seidan Wencel nyolcat, Gerl Károly egyet, Beck Ö. Fülöp egyet, Vastagh György egyet mintazott. Öt éremnek/Előpatak, Marosvásárhely, Szombathely, pécsi bányalátogatás, pozsonyi zetonok/alkotója ismeretlen. 6.old.

DR. FALUDY GÉZA: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmei 5.old

AZ ÉREM, II. évf. BP. 1924.

megírva

Bernsee József

címmisés

L.

Szendrey - Szentiványi:

188. l.

vagyon 120800 —

uzsa

Bernáth József

építőmunkás

gyulafehérvári

Cím

Képminőség

1940. 14. l.

Munár Lajos

Az építőmunkások

Erdélyben

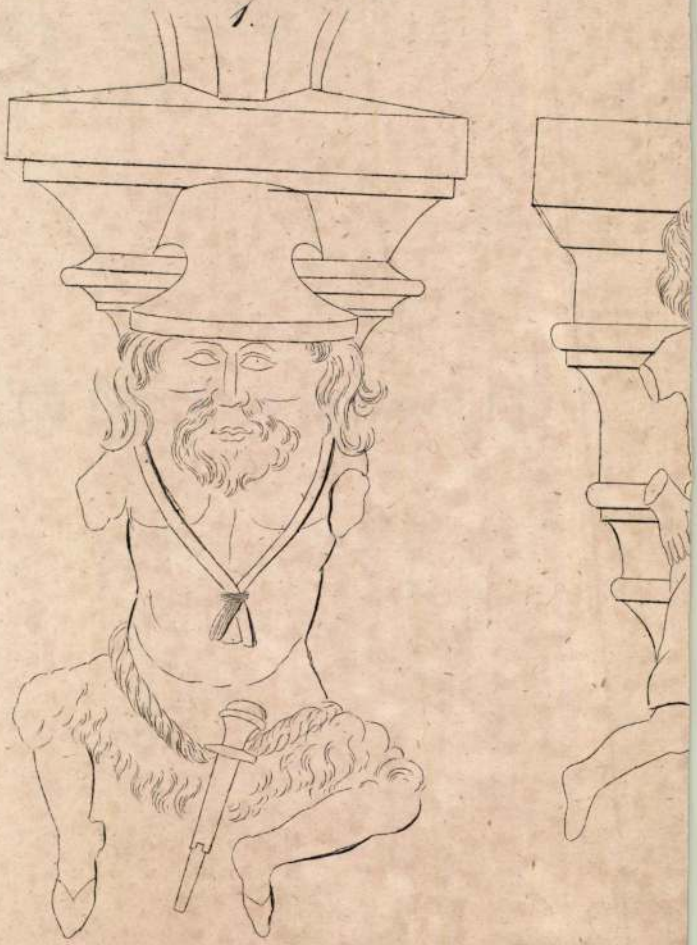

ja-tok. Ne tud-já-tok meg, hogy mi-ly
je-tek. Vár-já-tok, mig egyszer meg-sz
je-tek. Ak-kor az-tán nem lesz e-lő
mf
cresc.
Hogy a ma-gyar föl-dön, ő-si nem
Mig visz-sza nem vet-tük, a-mi a
Ak-kor szent vé-re-tek a ma-gyar
mf
cresc.

Bernecl

l.

LykaMagyműI800-50

63.281.l.

1.

Bernsee József, éremvésző; szül. 1802-ben, megh. 1849 aug. 14-én. 1835-től a bécsi pénzverdében dolgozott.

Magyar tárgyú művei:

1. A magyar orvosok és természetvizsgálók 1844-ik évi kolozsvári vándorgyűlésének ezüstérme.

Előlap: Koszorús nő, antik ruhában balfelé fordulva és egy gyöpös kövön ülve ír. Körülötte távcső, könyv, földgömb, retorta, mögötte fára tekerőző kígyó. A kép alatt jobbra BERNSEE mesterjegy. Körül: MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZET VIZSGÁLOK (így) GYÜLÉSE /. A szelvényben: KOLOZSVÁRT / SEPTEMB. 2. 1844 /.

Hátlap: Szárnyas géniusz lepellel, fején lánggal, jobbfelé fordulva lebeg és Kolozsvárnak barokk kartusba foglalt czímerét s a fölötte lebegő fejedelmi süveget tartja. A kartus jobboldalát pálma- és babérlomb díszíti. Fönn, ívvonalban: ÜDVEZLEK. Mindkét lapon két síma szegély.

2. Jacquin József Ferencz báró (szül. 1766-ban Selmeczbányán, megh. 1839-ben Bécsben) emlékérme.

Előlap: Fej jobbra (borotvált arcz), a nyakszelvény alatt: I . BERNSEE . F . Körül: IOS . L . B . DE IACQVIN NATVRÆ SCRVTATOR SEMPER FLORENS .

Hátlap: Szárnyas angyal leleplezi Isis hermáját. A szelvényben: MDCCCXXXVI. Egyszerű szegély.

Oxidált bronz, 37 mm.

Gohl Ödön dr.: Magyar orvosok emlékérmei. *Numizmatikai Közlöny.* 1911. 11. l. — *Győrik Márton:* Magyarország érmei a pozsonyi ágost. evang. lyceum dr. Schimkó Dániel-féle éremgyűjteményéből. Pozsony, 1886. 99. l. — *Rampacher Pál:* Jacquin báró emlékérmei. *Numizmatikai Közlöny.* 1907. 11. l. — *Thieme—Becker:* Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1909. III. 470. l.

Bernece

Ondrák čtenáře

l' Medicína Falundi

923, 924, 17.

Nagyméltóságú

Kegyed

Arron alázatos

hogy az óvai műemlék

kegyes kegyes Nagyméltó

Bernsee, Josef

Graveur beim Hauptmünzamte Wien und beim Münzamte in Carlsburg, geboren 1802, gestorben 14. August 1849.

1824-ben a bécsi képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait.

1829-ben lépett a bécsi pénzverde szolgálatába.

1842-ben a Carlsburgi pénzverdéhez ment át.

Ismeri nevezik Ri. Ignaczot is Ott. más pénzverőhivatalhoz való áthelyezését kéri.

Katmünzen IV. 1212. l.

Leipzig Städtisches Museum der bild.
Künste VI. 215.

Bernece J

Grad

Flußpromagyarem

XVI. tábla.

:ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
klós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat=
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
m tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.**

sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

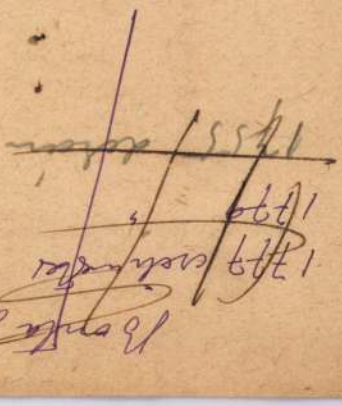
Bernsee, Josef

Gyulafehérvár, 1842 – 1849
írod

Fkt. Pr. magyarem. 97. l.

1842-től kolozsvári gyulafehérvári t. u. o. 1849. aug. 14.

Érmei: A mag. orvosok és természet vizsgálók kolozsvári gyűlésének érme 1844
és egy magyarországi orvosgyűlési érem 1847.

Sümegi Darnay - múzeum II. 238.

Bernace Josef

Chemnitz

Gymnasialschriften

1842–49

Hunaï – Procopius

47, 49 l.

osztál

A müemlékek orsz. B i z o t t

Bernece, Josef

1842–49

laid

Flur Promagecin

47 l. 49 d.

97 l.

Elektrajz, 2 mm.

A Müemlékek Országos Bizottsága

nagytekintetü Elnökségének

Budapest.

4/ alatt

Bernsee

Land

Q-Gem 59 l.

Bernee Joseph (1802-1849)

Liab I. 70

III. 22

IV. 148

Báthori András

Mellig, jobbra és Sphinxek
tojásdad medaillonban. Homlokán r

Andre

és ez alatt: jobbra: 186.

Rm., mér. a rl. 29 : 17.6

Szn. 68
332-9

1549. GRÓF HUNYADY KÁLMÁN EMLÉKÉRME, vert ezüst (A. Scharff). Bécs, 1898. 10.—

1550. VILÁGHÁBORUS GUNYPLAKETT, ovális, bronz (K. Goetz). Német, XX. század. 10.—

1551. KEMPTENI TALLÉR, ezüst, V. Károly császár félalakjával. 1548. 15.—

1552. MÁRIA TERÉZIA-TALLÉR, ezüst. Körmöcbánya, 1745. 10.—

1553. KÁROLY OLMÜCI PÜSPÖK TALLÉRJA, ezüst. 1707. 11.—

1554. I. LIPÓT TALLÉRJA, ezüst. 1699. 10.—

1555. I. LIPÓT-TALLÉR, ezüst. Körmöcbánya, 1692. 9.—

1556. I. FERDINÁND EZÜSTTALLÉRJA. XVI. század. 9.—

1557. SALZBURGI EZÜSTTALLÉR. 1555. 14.—

1558. CSAVAROS TALLÉR, ezüst, Johann Georg fejedelem félalakjával. Szász, 1626. 12.—

1559. MÁRIA TERÉZIA-TALLÉR, ezüst. 1751. 8.—

1560. VELENCEI DUKÁT, ezüst. 10.—

1561. SZT. GALLENI TALLÉR, ezüst. Svájc, 1622. 8.—

1562. III. RUDOLF-TALLÉR, ezüst. Körmöcbánya, 1599. 9.—

1563. III. FERDINÁND TALLÉRJA, ezüst. Körmöcbánya, 1655. 10.—

1564. MÁRIA TERÉZIA-TALLÉR, ezüst. 1780. 6.—

1565. AZ OSZTRÁK ÉREMKEDVELŐK EGYESÜLETÉNEK ÉRME, vert ezüst, Ferenc Ferdinánd képmásával. (A. Hartig.) 1914. 12.—

1566. VICAY GRÓF ÉRME, ezüstözött réz, a görög érmek stílusában. (Becker.) XIX. század eleje. 25.—

1567. V. KÁROLY ÉRME, aranyozott ezüst, 3 függesztő karikával. Német, 1550. 25.—

1568. EICHSTETTENI FÉLTALLÉR, ezüst, III. Johann Anton mellképével. Német, 1783. 5.—

1569. I. FERDINÁND TALLÉRJA, ezüst. Osztrák, XVI. század. 5.—

1570. KIS EMLÉKÉREM, vert bronz, kettős arcképpel. (Puymaurin.) Francia, 1820. 3.—

1571. PESTIS-ÉREM, ezüst, kerek füllel. 1551. 20.—

1572. V. KÁROLY EZÜST EMLÉKÉRME. 1537. 60.—

1573. JOACHIMSTALI EZÜSTÉREM, Krisztus születése és a három királyok jelenetével. 1549. 30.—

1574. V. VILMOS-TALLÉR, ezüst. (1539—1592). 11.—

1575. MANNSFELD ⅓ TALLÉR, ezüst. 1669. 5.—

1576. KINAI ÉREM, vert ezüst. XX. század. 7.—

1577. I. FERENC TALLÉRJA, ezüst. 1823. 6.—

1578. OVÁLIS BRONZÉREM, antik mellszobrot ábrázol, fakerettel. Olasz, XVIII. század vége. 8.—

1579. NAPTÁRÉREM, vert ezüst (A. Guillemard). 1806. 12.—

1580. I. FERENC FÉLTALLÉRJA, ezüst. 1815. 3.—

1581. II. FERDINÁND 60-AS KIPPERJE, ezüst. 1621. 4.—

1582. EMLÉKÉREM, Belgrád bevételének emlékére, vert ón, Laudon mellképével (Donner). Osztrák. 1789. 7.—

1583. I. LIPÓT EMLÉKÉRME, Buda visszafoglalása emlékére. Buda látképével. Ón, 1686. 5.—

1584. ANGLIAI ERZSÉBET ÉRME, ón. 1607. 8.—

1585. SZÁSZ ÁGOSTON ÉRME, ezüst. 1573. 4.—

1586. MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK GYÜLÉSÉNEK EMLÉKÉRME, vert ezüst (Bernsee). Kolozsvár, 1844. 6.—

1587. EMLÉKÉREM, vert ezüst, Ferenc József és Vilmos képmásával, Ferenc József berlini látogatására. 1900. (Lauer.) 12.—

1588. FRANK ⅔ TALLÉR, ezüst. 1693. 6.—

1589. SCHWARZENBERG-TALLÉR, ezüst, Ferdinánd és Mária Anna kettős képmásával. Osztrák, 1696. 15.—

1590. HÁROMSZÖGŰ ÉREM, Mexikó 100 éves fennállása emlékére (Janner). Bécs, 1910. 7.—

1591. NAPOLEON-EMLÉKÉREM, vert bronz, holtteteme hazaszállításának emlékére (Cagne). Páris, 1840. 7.—

1592. MANNSFELD-TALLÉR, ezüst. 1543. 15.—

1593. CSÓK-TÁBLA, öntött bronz, Krisztus sirbatételét ábrázoló plakettel. (Moderno.) Olasz, XVI. század. 80.—

1594. ÉREMMINTA, homoruan vésett kő, valószinüleg V. Károly mellképével. 20.—

1595. PLAKETT, öntött bronz, a Madonna ülő alakjával. Olasz, XVI. század vége. 100.—

Almásy – Teleki II – 1939

Bernays *Jakob*, német klasszikus filológus, *1824, †1881. A tragikum elméletében alapvető fontosságú tanulmánya: *Grundzüge der verlorenen Abhandlung des Aristoteles über die Wirkung der Tragoedie* (1857).

Bernays *Michael*, német irodalomtörténész, *1834, †1897. Szövegkritikai tanulmányaival megvetette az új, szigorúan módszeres Goethe-filológia alapját. Főműve: *Der junge Goethe* (I—III. 1875).

Bernburg, város Németországban, Anhaltban, a Saale folyó mellett. Sóbányászat, kálisóipar, ércfeldolgozás. (1933) 38.327 lak.

Berndorf, város Alsóausztriában, a badeni kerületben; ércfeldolgozás. (1935) 12.504 lak.

Berndorfi ezüst, erősen ezüstözött újezüst (l. o.).

Bernecebaráti, nk. Nógrád és Hont k. e. e. vm. szobi j.-ában, a drégelypalánk—vámosmikolai autóbuszvonalon; ezen a néven egyesültek 1928-ban Bernece és Baráti. (1930) 1852 lak.

Berner Oberland, a Ny.-i Alpok belső kristályos övezetének egyik legtömegesebb és legmagasabb csoportja. Ny.-i része a Berni Alpok (Diablerets 3246 m, Wildstrübel 3253 m), a Gemmin túl pedig a Finsteraarhorn következik (Finsteraarhorn 4275 m, Aletschhorn 4182, Schreckhorn 4080, Jungfrau 4166 m); hozzá ÉNy.-on és É.-on jurai és krétamészkőláncok csatlakoznak (Wetterhorn 3708 m, Eiger 3975 stb.). A vad tájképi szépségekben és hatalmas glecserekben gazdag hegyvidék a svájci Alpok leglátogatottabb területe. Az idegenforgalom központja *Interlaken* és *Grindelwald*.

Bernhardt *Georg*, német publicista, *1875, †1936. Közgazdasági cikkeket és könyveket írt. 1913-ban átvette a *Vossische Zeitung* szerkesztését. 1933-ban Párizsba költözött és a *Pariser Tageblatt*-ot szerkesztette.

Bernhardt *Sarah*, francia színésznő, *1844, †1923. Családi neve: Rosine *Bernard*. A XIX. sz. egyik legjelentékenyebb színésznője; a *Comédie Française*ban elért nagy sikerei után áttért a stagione-rendszerre: külön társulatot szervezett, főkép *Sardou*val darabokat iratott a maga számára (Tosca, Fedora, Theodora, Boszorkány stb.) és soha azelőtt nem ismert reklámmal s diadalmas sikerrel járta be az egész világot. Budapesten is több ízben vendégszerepelt. A 90-es években harcot folytatott az új színészi iskolával, amelynek *Duse* Eleonóra volt a feje. Életének utolsó éveiben amputálták a lábát s még féllábbal is játszott, úgyszólván élete utolsó pillanatáig.

Bernic *(Brnice)*, liptómegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, egyesítették *Sielnica* községgel l. *Szielnic*.

Berni Detre *(Dietrich von Bern)*, német mondai hős; a Nibelung-énekben is szerepel. A magyar monda szerint a tárnokvölgyi és cezumóri ütközetekben harcolt a húnok ellen és homlokába nyíl fúródott, anélkül, hogy megölte volna *(Haláltalan Detre)*. A monda legelterjedtebb változata szerint meghódolt Attilának, hún királyleányt vett feleségül, de ármányos tanácsaival a húnok megrontására törekedett. Alakjában mitológiai vonások olvadtak egybe Nagy *Theodorich* (l. o.) K.-i gót király történeti személyével; a monda magyar változataiba emellett az ugyanily nevű Ny.-i gót király tettei is beleszövődnek.

Berni egyezmények, Bern városában kötött különféle nemzetközi megállapodások. Ezek között a legismertebbek: 1. Az irodalmi és művészeti művek védelmére 1886-ban létrejött és azóta többször módosított egyezmény. A módosítások közül az 1908-ban Berlinben létrejött, ú. n. *módosított B.* a nemzetközi Unió egységes kódexe lett (becikkelyezve nálunk az 1922:XIII. t. c.-be). Ezt módosította és kiegészítette az 1928-ban létrejött *római egyezmény* (becikkelyezve az 1931:XXIV. t. c.-be). A berni, ill. római egyezményhez eddig 41 állam csatlakozott. (L. *Irodalmi és művészeti művek védelme*). 2. A vasúti személy- és árufuvarozás tárgyában 1890-ben létrejött s azóta többször módosított egyezmény (becikkelyezve az 1928:III. és IV., valamint az 1933:I. t. c.-be). 3. Az iparban alkalmazott nők éjjeli munkájának tilalma tárgyában 1906-ban létrejött s azóta módosított egyezmény (becikkelyezve az 1908:LIII. és 1928:XXVIII. t. c.-ekbe). 4. A foszforral való gyujtógyártás eltiltása iránt 1906-ban létrejött egyezmény (becikkelyezve az 1925:XLIX. t. c.-be).

Berni iroda, az ipari jogvédelem nemzetközi szerve *(Bureau international pour la Protection de la Propriété Industrielle à Bern)*. Kiadja az ipari tulajdon védelmére alakult nemzetközi Unió hivatalos lapját, a *Propriété Industrielle*-t, mely minden évben az első számában felsorolja az Unióhoz csatlakozott országokat. *Les marques internationales* c. lapjában a nemzetközi védjegylajstromba bevezetett védjegyeket, a *Les dessins et modéles internationaux* c.-ben pedig a nála letett mintákat közli. A B. készíti elő az ipari jogvédelemre vonatkozó nemzetközi jogszabályalkotásokat, az erre irányuló kongresszusokat és konferenciákat.

Bernina, a K.-i Alpok legmagasabb tömege (Piz B. 4052 m) a Rhäti Alpokban, Graubünden svájci kanton és Sondrio olasz tartomány határán. A hegység gránitból, gnejszból és kristályos palából épült fel. K.-i határa a 2330 m magas B.-hágó, rajta keresztül vezet a 60·6 km hosszú B. vasút Sankt Moritzból Tiranoba.

Bernina vasút, svájci hegyivasút, az Albula vasút folytatása. Graubünden kan-

ton É.-i és D. i részét köti össze. A Bernina-hegységet nem alagúttal töri át, ha nem a Bernina-hágóról sorozatos körvia-duktok segítségével ereszkedik le. Kezdőpontja St. Moritz, végpontja Tirano (Olaszország). Hossza: 60·6 km. Legnagyobb emelkedése 70% és így Európa legmeredekebb adhéziós vasútja. A B. villamos üzemű; az év felében állandóan hó alatt van és ezért különlegesen szerkesztett hósepről gépei vannak.

Berni Nemzetközi Unió, azoknak az államoknak egyesülése, amelyek az irodalmi és művészeti művek védelmére 1908 nov. 13-án Berlinben, majd 1928 június 2-án Rómában létrejött, ú. n. módosított *berni egyezményt* (l. o.) megkötötték v. ahhoz csatlakoztak. Magyarország is tagja az Uniónak, az 1922. évi XIII. t. c. meghozatala óta. Hivatalos szerve a Bernben székelő *Bureau de l'Union pour la Protection des Oeuvres literaires et artistiques* és együtt működik az ipari jogvédelem nemzetközi szervével (l. *Berni iroda).*

Bernini *Giovanni Lorenzo,* olasz szobrász, építész és festő. *Nápoly 1598, †Róma 1680. A barokk szobrászat legnagyobb mestere, akinek művészeti felfogása döntőn hatott hazája határain kívül is. Efajta műveit jellemzi a mozgalmasság, festőiség, az érzelmi elemek finom sugallása, a valósághoz való simulás, amely eljut az egyes anyagok, szövetek textúra-hatásának kiaknázásáig, de egyben a nagy együttes hatás fokozásáig. Ezeken a területeken alapvető újító, aki egyben virtuóza is a márvány és bronz kezelésének. Szobrainak száma rendkívül nagy. Főművei a római Szt. Péter-templomban VIII. Orbán és VII. Sándor pápák síremlékei, Szt. Longinus fülkeszobra, Szt. Teréz (Sta Maria della Vittoria), a kor egyik legmélyebben átérzett műve; Beata Ludovica (S. Francesco), a legjellemzőbb barokk szobrok egyike, mind Rómában. Ezenkívül a kor legszebb képmásai is tőle valók (pl. X. Ince pápa). Építészeti alkotásai első sorban a Szt. Péter-templommal függnek össze, ebben áll hatalmas, csavart oszlopokon álló tabernakuluma, a templom mellett a „Scala regia" díszlépcső, legnagyobbszerű azonban a templom előtt elterülő Szt. Péter-tér nagyszabású kolonnáddal való övezése, a barokk téralakító művészet mesterműve. Palotái közül legkiválóbb a római Palazzo Barberini; nagyszabású kútjai (Triton-kút, a Piazza Navona kútja) a kor legjobb e nemű művei. (L. az 58. és 72. sz. képtáblákat).*

Bernini *Pietro,* olasz szobrász, *1562, †1629. Nápolyban és Rómában működött, itt első sorban értékesek azok a dombormű vek, amelyeket a S. Maria Maggiore templom számára faragott s amelyek a márvány kitűnő mesterének mutatják. Atyja s első tanítója volt Giovanni Lorenzo B.-nek (l. o.).*

Bernita, l. *Kővárberence* (Románia).

Bernolák *Anton,* szlovák író, *1762, †1813. Kat. pap volt. A szlovák irodalmi nyelv önállósításán dolgozott, a nagyszombati nyelvjárást véve alapul. Kiadta az első szlovák nyelvtant és két latin tanulmányt írt a szlovák nyelvről. Legfőbb műve a szlovák-cseh-latin-német-magyar szótár (Buda, 1827).

Bernolák *Kálmán,* pedagógus, *1883. Leányliceumi igazgató; fizikai és pedagógiai munkákat, középiskolai számtankönyveket írt.

Bernolák *Nándor,* büntetőjogász és politikus, *1880. Bírósági szolgálatot teljesített, majd az igazságügyminisztériumban működött. 1908-ban kassai jogakadémiai tanár, 1914-ben pedig debreceni egyetemi tanár lett. 1920-ban nemzetgyűlési képviselő, a következő évben népjóléti miniszterré nevezték ki. A budapesti egyetem magántanára. Művei: *A visszaesés dogmatikai és politikai szempontból* (1903), *A tévedés tana a büntetőjogban* (1910), *Büntető jogszabályaink gyüjteménye.*

Bernoulli [—nulli], svájci tudóscsalád, melynek több tagja neves matematikus volt. 1. *Jakob* B. (1654—1705); tőle származik *a nagy számok törvénye* (l. *Valószínűségszámítás)* és a valószínűségszámítás első rendszeres földolgozása *(Ars conjectandi).* 2. Öccsét, *Johann* B.-t (1667—1748) differenciál- és integrálszámítási, továbbá mechanikai dolgozatai tették nevezetessé. 3. Johann fia, *Daniel* B. (1700—1782) mechanikai, hydrodinamikai és akusztikai dolgozataival tűnt ki. 4. *Nikolaus* B. (1687—1759) főleg a valószínűségszámítás köréből írt dolgozataival szerezte hírnevét.

Bernoulli *Johann Jakob,* svájci archeológus, *1831, †1913. Legtöbbször idézett művei: *Römische Iconographie* (4 kötet) és *Griechische Iconographie* (2 kötet).

Bernoulli *Karl Albrecht,* svájci-német író, bölcselő, vallástörténész, *1868. Írt vallástörténeti munkát, regényt, drámát verseket. Az elsők közé tartozott, akik felismerték Nietzsche és I. I. Bachofen jelentőségét. Főművei: *Franz Overbeck und Friedrich Nietzsche* (1908), *I. I. Bachofen und das Natursymbol* (1924).

Bernsee *József,* éremvéső, *1802, †1849. A bécsi, majd a gyulafehérvári pénzverőben dolgozott. Magyar vonatkozású az Orvosok és természetvizsgálók kolozsvári vándorgyűlésének emlékérme (1844).

Bernstein *Béla,* történész és bibliakutató, *1868. Nyiregyházi főrabbi. Főműve: *Az 1848/49-iki magyar szabadságharc és a zsidók,* Jókai Mór előszavával (1898). *Mózes öt könyvének* magyar fordítása (1898).

Bernstein *Eduard,* német szociálista író és pártvezér, *1850, †1932. Az ú. n. *revizionista irányzatot* képviselte: forradalom helyett reformot hirdetett, éles osztályharc helyett a baloldali polgári társadalommal

Uj Idők Lex. IV. K.

60. Orvosok és Természetvizsgálók emlékérme, 1845 *25.*

bronz, 5,15 cm
Jelezve az előlapon: I.D. BOEHM, F.
Felirata az előlapon: SZ. KIR. PÉCS VÁROSA KEBELÉBEN 1845. AUG. 11. EGYESÜLT MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓKNAK. KERESVE LEL.
Hátoldalon: SZÉKESEGYHÁZ
MÉPM ltsz. 72.04.2

A kerek alakú, vert bronzérem előlapján oroszlánon ülő, kezében szigonyt és koronget

A kétoldalas ezüstérem előlapján középen, kiemelkedő kőhalmon a tudomány nemtője ül, kezében papírt és tollat tart. Mögötte terebélyes lombos fa, rajta tekeredő kígyó. A nemtő alakja előtt csillagvizsgáló távcső, földgömb és könyvek. Hátoldalán kartusba foglalva Kolozsvár városi címere, felette a királyi korona babéraggal. Balra szárnyas géniusz, testén lepel, fején lángnyelv.

Irod: Huszár-Procopius 1932. 97.

P.L.

P.L.

BERNSEE, JOSEF (Pécs, 1802 – Bécs, 1849)

Osztrák származású éremvéső. 1820-tól a bécsi Képzőművészeti Akadémián tanult. 1835-től a bécsi, majd 1842-től a gyulafehérvári pénzverdében dolgozott. Magyarországon kevés érme ismert.

58. Orvosok és Természetvizsgálók emlékérme, 1844 *25.*

vert ezüstérem, 4,5 cm.
Jelezve az érem előlapján: Fec. J.Bernsee.
Felirata: az előlapon körbefutóan: MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK GYŰLÉSE; lent: KOLOZSVÁRT, SZEPTEMBER 2. 1844.
Hátoldalán I.: ÜDVÖZLEK.
MNM Éremtár, ltsz. R–III. 592.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA - MKCS - MNG Bp 1981.

BARTALICS MIHÁLY (Kalocsa, 1808 – Pécs, 1897)

Késői klasszicista szobrászatunk tehetséges, igen megbecsült képviselője. Apja szűrszabó mester volt Kalocsán. Előbb Pesten Uhrl Ferencnél, később az 1830-as évek elejétől Drezdában és Münchenben tanult. 1833-ban hazatért, előbb szülővárosában Kalocsán, később Pesten, végül Pécsett telepedett le. Több nagyobb igényű egyházi, városi és magán-megrendelésnek tett eleget. Több, alakos síremléke állt egykor a pécsi, siklósi és pécsváradi temetőkben. 1851–54 között faragja a pécsi székesegyház déli homlokzatán egykor állott 12 apostol szobrát. (Ma a pécsi Gyógypedagógiai Intézet udvarán.) 1878-ban egy Pietà szobrot készített, melyet a Havihegyi kápolna előtt állított fel. A pécsi belvárosi templomhoz készült Szt. István és Szt. László szobrok gipszvázlatait a Janus Pannonius Múzeum őrzi.

58

MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK GYŰLÉSE
EGLGZGVÁRT

58

ÜDVÖZLJÜK

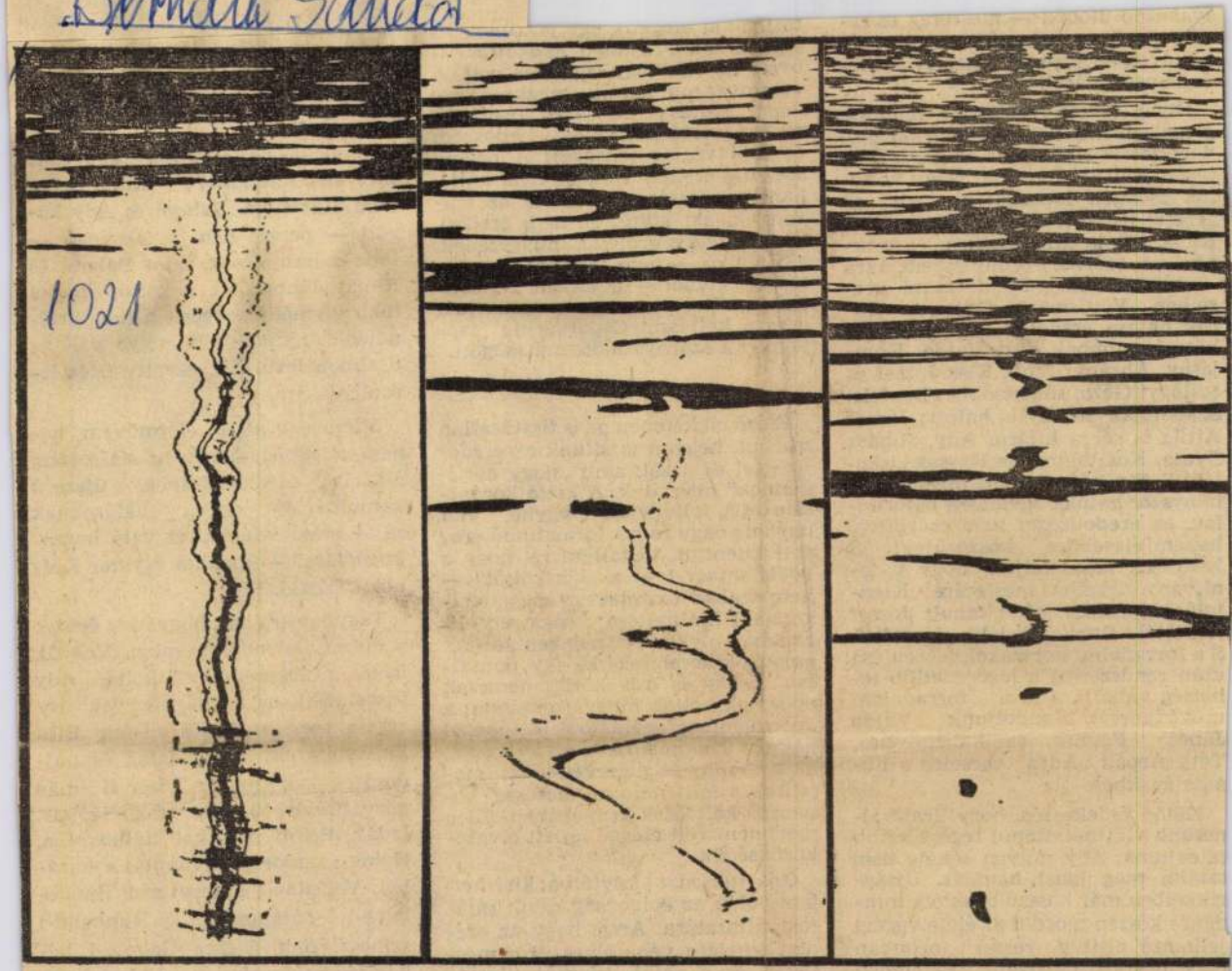
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 JAN 15

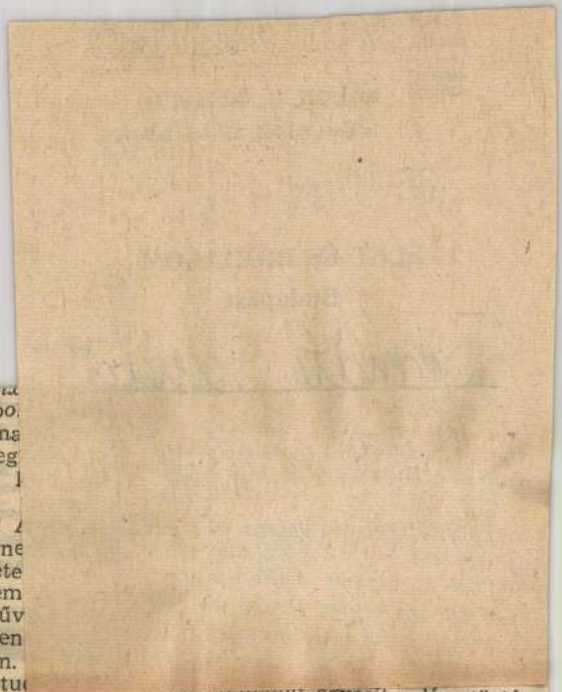
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Bernáth Sándor

1021

Bernáth Sándor: Víz-jel

lyakezdo utodok — mesterek es tanítványok — epigonizmussal oly könnyen és károsan összetéveszthető kapcsolatáról.

Olyan költőt elvétve ha találunk a magyar líra történetében, aki első verskísérleteiben már az eredetiség tiszta jegyeit mutatja. Nagy költőink zsengéit lapozgatva, sőt az „érett" ifjúkori darabokhoz érve, itt is, ott is áthallásokra — szaknyelven szólva: reminiszcenciákra — bukkanunk. Petőfi korai verseiben, Vörösmarty, Bajza és Garay hatása érződik. Ady első két kötetére többek közt Vajda, Komjáthy, Ábrányi Emil, Kiss József és Szilágyi Géza, sőt későbbi ellenfele, Szabolcska Mihály is hatott; József Attila is sorra kijárta Ady, Juhász Gyula, Kosztolányi és Kassák „iskoláját". S a kész, felnőtt mesterek is hányszor hatnak egymásra bátorítólag, az eredetiséget nem csorbítva, hanem élesebbre köszörülve! S hányszor tapasztaljuk, hogy a tanítvány visszahat mesterére: Kosztolányi például sokat tanult József Attilától, Babits Erdélyi Józseftől. S a forradalmi korszakok lezárulása után rendszerint a legeredetibb tehetség vállalja a lírai forradalom utóvédharcát. Gondoljunk Vajda János Petőfis radikalizmusára, Tóth Árpád „Adys" verseire a húszas években.

Külön érdekesség, hogy líratörténetünk vitathatatlanul legeredetibb talentuma, Ady milyen sokáig nem találta meg igazi hangját. Újságcikkeiben már hosszú évek óta mindenre készen mozdul az élete végéig jellemző attitüd, versei azonban csak 1906-os, harmadik kötetében mutatják annak a költőnek, akitől

[illegible] egyesülünk a füstölgő *apo*
ben." Ez valahogy izgalma
versrovat munkatársa meg
maga groteszk eposszal
zik? A sértődött válasz:
elejétől végéig fenséges!
szerzője eredeti volt, de ne
hanem dilettáns. Ellentéte
gonnak, aki költő, de nem
És ellentéte a groteszk műv
aki elvből — nem föltétlen
tosított elvből — ír torzan.
tosság kötelező: nem tu
nem a költészet Csontváryja lappang-e a szörnyszülött mű mögött.

★

Előző cikkemben az is tisztázatlan maradt, hogyan is állunk az eredetiséggel és azzal, amit „nagy költészetnek" nevezünk. A kettő korántsem esik föltétlenül egybe. Van ugyanis nagy és kis formátumú eredeti talentum. (Utaltam rá, hogy a *poeta minor*-t — a „kis költőt" — nem szabad összetéveszteni az epigonnal.) Említettem: nemzeti líránkban olykor évtizedeken át csak epigonok teremtek. Ez így pontatlan. Arany és Ady között nemcsak epigonok voltak Magyarországon; a „poeta minor" példáiból is hosszú névsort írhatnék össze, olyanokéból, akik többnyire észrevétlenek maradtak a millenniumi dicsőség koszorús költőinek árnyékában, főleg mert nem volt eléggé fejlett olvasóközönségük.

Önkritikámat folytatva: kitérhettem volna az epigonság egyik sajátos változatára. Arra, hogy az eredeti tehetség néha elveszíti a mértéket, és a saját, régebbi vívmányait mechanikusan és tartalmat-

[illegible] vívmányt egyesít a líra történetéből, annál több esélye van az uralmon levő, konzervatív ízlés lerombolására.

„Nemcsak az én életművem, hanem a legnagyobbaké is elsősorban elődeik eredményeinek újszerű kombinációja, idegen hatásoknak saját belső világukhoz való hozzáformálása" — mondta egyszer Kálnoky László.

Tegyünk próbát, hogyan is értsük e megszívlelendő szavakat. Vegyük ismét a „legeredetibb" költő, Ady összetevőit, az iskoláskönyvek receptje szerint. A Károli-féle Biblia, zsoltárok, kuruc dalok és bújdosó énekek (sokáig Thaly Kálmán közvetítésével!), népdalok, népballadák, Petőfi politikai látnoksága, Heine-i undor és kivonulás a házából, Verlaine-i átkozottság, Baudelaire-i sátánosság, Rimbaud-i szinesztéziák, Stefan George-i jelképiség és fogalmiság — és így tovább. Csak arra vigyázzunk, hogy

BERNSEE, Josef

1836 Jacquin József Ferenc

Husár L.: Személyi címer. Bp. 1999.
53. Nr. 215.

kár tagadni a timpanonnal kialakított keleti homlokzat
nését, nemes arányait, amit külön érdekessé tesz a sz
északi sarok. *(1. kép)* A többi, tagolatlan, csupán ismétl
röket egymás mellé sorakoztató homlokzat azonban ér

Ami a homlokzattagolást illeti, találtunk egy olyan 1
(14. kép) amely északkeleti oldalról ábrázolja az épületet
chitektúrát mutat. Feltételezhető, hogy az udvaron ma
gos kőkeretekhez hasonló volt kívül is,[57] ennél azonbar
között húzódó, díszített sáv, amelyben egy-egy kör illetv
kiugró faltükör váltakozik. Az ablakok között ma is látha
szintén felismerhetők. Az emeleti ablakok könyöklőir
keskeny, világosra színezett, nyilván vakolatból kialakító
és lehetséges, hogy egy hasonló húzódott a földszintiek
is. A falkutatás során bebizonyosodott, hogy falazott tük
ráadásul egy 1977. évi tatarozás[58] minden korábbi vako
tett. Így sajnos csak feltételezésekre hagyatkozhatunk,
hogy a képeslapon látható építészeti tagolórendszer má
sodik felében jött létre.[59] A Hefele által tervezett homl
szeminárium, püspöki palota, Szegedy-ház, stb.) egyébk
lalap, négyzet illetve kör alakú tükrök lélektelenül ismét
illetve „úsztatása" a falsíkon, nem jellemző az építész ig
árvaház homlokzatainak ily módon történő utólagos d
külső szigorú tagolatlansága indokolhatja. Ilyennek látju
metszeten is, amelyet Karl Schubert készített 1808-ban.
takép talán az 1780-ra már elkészült szeminárium[62] épü
zata lehetett.

A klasszicista formakincshez tartozó timpanon jellen
koronázza a pozsonyi prímási palota (1777-1781) köz

BERNSEE József

L. Kovászhazi Viktória. Fejezetek a magyar éremművészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Numizmatikai Társulat

*Névmutató**

Alföldi János 94
Asszonyi Tamás 135, 138, 140–142, *153*

Beck Ö Fülöp 25–26, *38*, 40, 44–45, 47, *52–54*, 61, 64, 67, 70–72, 76, 96–99
Berán Lajos 46, 48, 62, 64, 66, 73, 93–94, 96, 98–106, *113–118*
Bernsee József 13
Bethlen Gyula 42, 50
Bezerédy Gyula 44, 50
Boehm József Dániel 10, 12–15, 17, 19–20, 24, *30–31*
Boldogfai Farkas Sándor 95
Borsos Miklós 98, 132–133, 137, 139–140, *146*
Bödy Kálmán 95
Brüll Moritz 13
Budahelyi Tibor 135, 138, 142, 144, *159*

Czinder Antal 124–131, 134, 140–142, *147–150*

Csikszentmihályi Róbert 133, 137, 141, *154*
Csikvári Péter 136, 138
Csiky Tibor 136, 138, 142, *159*
Csillag István 46, 50, 61, *77*, 98
Csiszér János, Zs. 94, *119*
Csúcs Ferenc 95, 98, *120*

Edvi Illés György 97
Egyed Emma, Sz. 98
Esseö Erzsébet 74, 76, *119*
Exner Károly 22, 26, *34*, 93

Ferenczy Béni 124, 132, 139–140, 144, *146*
Ferenczy István 10, 12, 17, *28–30*, 92
Fémes Beck Vilmos 68–71, 74, 76, *80–82*, 96
Friedrich Ferenc 142, 145

Gaál István 98
Gáti Gábor 98, 141, 143, 145, *160*
Gerl Károly 15–17, 19, 21–22, *31 33*, 93, 98

Hafner Arnold 45, 48, 50, 61–62, 73–74
Holdas György 143, 145, *160*
Horváth László 144, 145

Ispánki József 97–98
Iván István 98

Jittner Antal 13
Juhász Gyula 47, 50, *77*

Kallós Miklós 98
Kalmár János 142, 145
Karl Henrik 11–12, 16, *28*
Kenéz László 133, 137, *157*
Kiss György 98, 142, 144–145, *160*
Kiss Kovács Gyula 140–141, 145, *159*
Kiss Nagy András 98, 133, 136–137, 140–142, 144, *156*
Kovács László, Cs. 135, 138, 144, *158*
Kövesházi Kalmár Elza 65, 76

Ligeti Erika 134–135, 137, 140–141, 144, *155*
Lóránfi Antal 15–17, 22, 25, *35*
Lugossy Mária 136, 138, 142–144, *157*

Madarassy Walter 94, 97 *122*
Mayer Elek 15, 17, 21, *3*
Merényi Gina 98
Mester Jenő 98
Moiret Ödön 62, 65–67,
Murányi Gyula 42, 47, 5

Nagy István János 135, 1

Palotás József 135, 138,
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10,
Reisner József 19, 21–22
Reményi József 46, 50, 73, 76, *84–85*, 94, 97
Renner Kálmán 98, 110–
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15– 92–93
Schwartz István 15–17,
Seidan Wenzel 9–10, 14,
Soltra E. Tamás 144–145

* A névmutató csak a magyar éremművészek neveit tartalmazza.

MDK

Bernstein J. asztalos

A párisi kiáll. jutalmak kiosztása. Vas. Ujs. 43.sz. 1878. 687 l.

Dr Bernstein József építész
műtermében

I.,

Ligyőr Párizs I

75. l.

Bernstein József úrtól

Gyámsági kiadt

221. l.

Bernstein József

MŰCSARNOK KÖNYVTÁRA
1932.
268.

l.

Fiktor-Gyorgy

A világ sportcsarnokai Párisban

~~1900~~

Bp. 1900. 15 l.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

/:lakik: Budapest, II.rsz
kötött megállapodás másola

Tisztelett
csendőrségi emlékbizottság
akik az emléktáblát művész
hoz a hozzájárulást a Képz
Kérem a kijelölt tagok nev
lő stb.:/ közölni, hogy ve
rövid uton is érintkezésbe

Ha ez a ki
séggel jár, azt az emlékbi
alapján megtéríti.

Berán Lajo
lékbizottság által egyelőr
tól is feltételezetten - e

Bernstein J.

TOILETT-ASZTAL ÉS SZÉK
EGY UDVARHÖLGYI LAKOSZTÁLYBAN.

A SZÉKET KÉSZITETTE
KOZILEK J. ÉS FIA.

MAHAGONIFA-SZÉK BÁRSONY HIMZÉSSEL
ÉS KÖNYVÁLLVÁNY
AZ ÚRI LAKOSZTÁLYBAN.

TERVEZTE
FARAGÓ ÖDÖN.

KÉSZÍTETTE
BERNSTEIN J ÉS FIA.

Magyar Iparművészet
1903.

Bernstein József és fia

M.D.K.

fogadószoba

A világ iparmüvészete Párisban. 1900 .Szerk. Fittler Kamill és Györgyi Kálmán
Györgyi Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson Klny. a Magyar Iparmüvészet 1900.évi folyamából

15.1.

A világ ipartörténete Párizsban. 1900. Szerk.: Pittler Ká
és Gyárfyi Kálmán
Gyárfyi Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállításon
Kny. Magyar Iparművészet 1900 évi folyamából

MDK

Bernstein József és fia

Ezüstéremmel tüntették ki a párisi világkiállításon. /Olcsó és diszbutorok./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitason.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

MDK

Bernstein József

György K.: Az iparművészet a párisi kiállitáson.
Magyar Iparművészet 1900. 221.l.

Bernstein József és fia asztalos M.D.K.

A Faragó Ödön által tervezett iróasztal készitője.

repr.

György Kálmán: Az iparmüvészet apárisi kiállitáson
A világ iparmüvészete Párisban, 1900. Szerk. Fittler
Kamill és György Kálm án
Kiny. a Magyar Iparmüvészet 1900. évi folyamából

45.l.

MDK

Bernstein József

Gaul K: Butorip. díszitőip. az ezr.éves kiáll.on.
MMÉEKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

MDK

Berstein K.H. és fia

Ezüstérem kitüntetést nyert a párisi világkiállításon. /Alkalmi diszitések és karpitosmunkák oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállításon.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

MDK

Bernstein K. asztalos

A párisi kiáll. jutalmak kiosztása. Vas.Ujs. 43.sz.
1878. 687 l.

I -

M.D.K.

Bernstein K.H. és fia
budoir

A világ iparmüvészete Párisban. 1900 .Szerk. Fittler Kamill és Györgyi Kálmán
Györgyi Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson
Klny. a Magyar Iparmüvészet 1900.évi folyamából
15.1.

Bernstein K. H. és fia

Gyógyszerkiadó

221. l.

ARSULAT

BETÛIVEL

fő, finom ízléssel színezi a rajzokat és hatásait egészen egyszerű eszközökkel tudja elérni. Mindazoknak, kik síkdiszítményekkel dolgoznak, jó szolgálatot tehet e mű.

—*n.*

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

A PÁRISI KIÁLLÍTÁS ALKALmából a kiállítók s a kiállítás ügyeinek előkészítésében s vezetésében közreműködött személyek közül többen kitüntetésben és elismerésben részesültek s jól esik konstatálnunk, hogy az erről szóló kimutatásban, melyet a hivatalos lapnak február hó 26-diki száma közölt, a magyar iparművészetnek sok jeles munkása szerepel. Helyén valónak látjuk, hogy e névsorból azokat kiszemeljük s közzéadjuk lapunkban, mint a hazai iparművészetnek krónikájában.

Legfelsőbb elismerésben részesült: *Hauszmann* Alajos, kir. műegyetemi tanár, *Jungfer* Gyula műlakatos, *K. Lippich* Elek, vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi osztálytanácsos, *Ráth* György, főrendiházi tag, a M. Iparművészeti Társulat elnöke, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, a történelmi végrehajtó bizottság elnöke és a M. Iparművészeti Társulat alelnöke, *Szterényi* József miniszteri tanácsos, *Thék* Endre gyáros.

A harmadosztályú vaskoronarendet kapta *Fittler* Kamill, az Orsz. m. kir. iparművészeti iskola igazgatója.

A Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta *Czettel* Gyula könyomdász, *Faragó* Ödön felső ipariskolai tanár, *Horti* Pál iparrajziskolai tanár, *Lipcsey* József, iparművészeti múzeumi titkár és *Zsolnay* Miklós gyáros.

A koronás arany érdemkeresztet kapta *Marton* Lajos pozsonyi műlakatos, *Ruprich* Károly, a *Thék*-cég művezetője, *Zitterbarth* Károly, az ötvös ipartestület elnöke.

Az arany érdemkeresztet *Bernstein* Károly asztalos.

A koronás ezüst érdemkeresztet kapták *Bodon* Károly, *Lukatsovits* János és *Zimonyi* György asztalosok és *Steinbach* Gábor kárpitos.

A kiállítás sikerének biztosítása érdekében kifejtett hazafias tevékenységükért s szíves közreműködésükért a kereskedelemügyi m. kir. miniszter elismerését és köszönetét nyilvánította a következőknek:

Beschorner A. és M. műércöntő cégnek, *Bollé* Ármin, a zágrábi országos ipariskola igazgatójának, *Czettel és Deutsch* nyomdai intézet-tulajdonosoknak, *Czigler* Győző műegyetemi tanárnak, a Magyar Iparművészeti Társulat alelnökének, *Czobor* Béla dr. egyetemi tanár, a műemlékek országos bizottsága előadójának, *Edvi Illés* Aladár állami felső ipariskolai tanárnak, *Györgyi* Kálmán, az Országos Iparművészeti Társulat vezértitkárának, *Gigante* A. fiumei ékszerésznek, *Gottermayer* Nándor könyvkötőnek, *Gelb* M. és fia kárpitos cégnek, *Hültl* Dezső műépítésznek, *Kossuch* János üveggyáros cégnek, *Kramer* Henrik kárpitosnak, *Link* István műötvösnek, *Morelli* Gusztáv iparművészeti iskolai tanárnak, a pozsonyi „*Izabella*“ házi ipar egyletnek, *Roger* Adolf ékszerésznek, *Radisics* Jenő, az Orsz. Iparmúzeum igazgatójának, *Róth* Miksa üvegfestőnek, *Steiner* Ármin és Ferenc udvari ércárú gyárosoknak, *Sternberg* Ármin és testvére hangszergyárosoknak, *Stowasser* János hangszergyárosnak, dr. *Szmrecsányi* Miklós nyug. miniszteri tanácsosnak, *Telcs* Ede szobrásznak, *Ungvári* bútorgyárnak és *Wisinger* Mór műötvösnek.

A nevezetteken kívül értesülésünk szerint még *Göpfert* A., a Schreiber-féle üveggyár igazgatója, *Hamburger és Birkholz* könyomdászok, *Koválszky* Sarolta (Német-Elemér) és *Scholtz* Róbert udvari szobafestő részesült miniszteri elismerésben.

Ő FELSÉGE, FOLYÓ ÉVI FEBruár hó 9-én kelt legkegyelmesebb elhatározásával, *Radisics* Jenőnek, az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum igazgatójának, a miniszteri tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

AZ IPARMŰVÉSZETI ÁLLAMI aranyérmet az illetékes jurynek javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter ez idén nem adta ki.

Ő FELSÉGÉNEK IPARMŰVÉSZETI vásárlásai. A M. Iparművészeti Társulatnak legutóbbi karácsonyi kiállításán Ő Felsége legkegyelmesebben megvásárolta a következő tárgyakat: „Csikós“, ifjabb Vastagh Györgytől, bronzszobor. Üveg-

Magyar Iparművészet
1901.

szekrény, tervezte *Faragó* Ödön, készítette *Grubits* László, zománcos ékszer szekrényke, tervezte és készítette *Horti* Pál, zománcos csésze Wisinger Mórtól, két bőrkötésű könyv Gottermayer Nándortól, „Szűz Mária" festett zománcmű Hibján Samutól, zománcos serleg Rapoport J.-tól, két zománcos csésze Huber Oszkártól, két domborított rézedény készült a „Szandrik" gyárban. A vételárak összege 6000 korona.

❦

AZ ORSZ. M. KIR. IPARMŰVÉSZETI iskolának Mátrai L. György tanár vezetése alatt álló diszítő-szobrászati osztálya egyik pályázatának pályadíjjal kitüntetett műveit a 136. oldalon mutatjuk be. A feladat egy fürdőszoba belsejének plasztikus diszítése volt, s a mint látni való, a növendékek kiváló sikerrel oldották meg a nem könnyű problemát.

❦

A M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT választmánya 1901. február hó 26-án *Szalay* Imre alelnök vezetése mellett ülést tartott.

Jelen voltak *Czigler* Győző alelnök, *Czobor* Béla, *Fittler* Kamill, *Gaul* Károly, *Gelléri* Mór, *Horti* Pál, *Matlekovics* Sándor, *Morelli* Gusztáv, *Nádler* Róbert, *Pap* Henrik, *Radisics* Jenő és *Zsolnay* Miklós és *Györgyi* Kálmán titkár, a ki a jegyzőkönyvet vezeti.

Elnök megnyitja az ülést s jelenti, hogy Dr. Forster Gyula és Beck Dénes vál. tagok kimentették távolmaradásukat. A mult ülés jegyzőkönyvét a választmány felolvasottnak veszi, mert már hitelesítve van.

Elnök jelenti, hogy a választmány által kiküldött bizottság tisztelgett a kereskedelemügyi miniszternél, a ki a küldöttség előtt kijelentette, hogy teljes bizalommal ruházza a társulatra iparpártolási akciójának egy fontos részét s reméli, hogy a társulat működését a rendelkezésére bocsátott összeggel jövőben az eddiginél jóval szélesb körre terjesztheti ki. Végül annak az óhajának adott kifejezést, hogy a társulat mindenkor bizalommal forduljon hozzá s támogassa őt törekvéseiben.

A miniszter után a küldöttség még felkereste Nagy Ferenc államtitkárt és Szterényi József miniszteri tanácsost, az iparpártolási szakosztály vezetőjét, a kik megigérték, hogy a társulat ügyeit pártolni fogják.

Az elnöki jelentés nyomán a titkár felolvassa a kereskedelmi miniszternek a végrehajtó bizottság s jury megalakítására vonatkozó újabb leiratát, a mit a választmány tudomásúl vesz.

Titkár jelenti, hogy a társulat kérelmére a kereskedelmi miniszter leiratot intézett a kereskedelmi- és iparkamarákhoz, a melyben figyelmükbe ajánlotta a társulatot s lapját. Egyben felhívta azokat, hogy a maguk hatáskörében oda hassanak, hogy az érdekelt ipartestületek a társulat tagjainak sorába lépjenek. A ministeri leiratnak már volt foganatja, mert több iparkamara s ipartestület bejelentette a társulatba való belépését, köztük a kassai kamara, a mely egymaga nyolc ipartestület tagdijának fizetését magára vállalta. Örvendetes tudomásúl szolgál.

Titkár jelenti, hogy a legutóbbi választmányi ülésen kapott megbízatása nyomán közös értekezletre hívta meg a Bútorcsarnok képviselőit s több tervező művészt, a melyen a Bútorcsarnok kiküldöttei szabatosan előterjesztették az ingyenes tervrajzokra vonatkozó óhajaikat. A választmány erre nézve kimondja, hogy ezt az ügyet átteszi a legközelebb megalakítandó végrehajtó bizottsághoz azzal, hogy a maga hatáskörében a szükséges intézkedéseket megtegye.

A társulati díjak s elismerő oklevelek odaitélésével megbízott bizottság jelentését a választmány helyesléssel tudomásúl veszi.*

Ezzel kapcsolatosan jelenti a titkár, hogy a sorsolás nyereménytárgyainak megvásárlásával megbízott bizottság 30 nyereménytárgyat vásárolt összesen 2084 korona értékben, továbbá, hogy a sorsolás február hó 25-én folyt le a szabályszerű módon.**

Titkár jelenti, hogy a Szegedi Képzőművészeti Egyesület felhívta a társulatot, hogy a tervezett vidéki kiállítások elsejét Szegeden rendezze.

A választmány a meghívást örömmel fogadja s elhatározza, hogy az első vidéki iparművészeti kiállítás Szegeden rendeztessék. Egyben megbízza a titkárt, hogy a Szegedi Képzőművészeti Egyesülettel érintkezésbe lépve, a kiállítás előkészítéséhez a szükséges intézkedéseket megtegye.

* Az eredményt a f. évi I. II. füzetünk 71. oldalán közöltük. *A szerk.*

** Az eredményt az e füzethez csatolt közgyűlési jelentés kapcsán találja az olvasó. *A szerk.*

D Bernstorff May

grofio

Koll. Kiel

1. nemá Zobrán
nemá koll

Ernst Museum Kiel

166 a.

1937 Febr.

~~Fam. Kept~~

Bernstorff May

grófnő

Nofrán

kell. kiáll.

Fejei karakterisztikusak,

komoly kőrizeltségű

nofrán

arcok

Ybl Ervin. Az Ernst-

Múzeum szoprtelepítési

bása. Budap. Hitlap

1937. febr. 28-

·ény vármegye.

om.
rnya".
nplom. (?)

Bernsdorff Mary

grófné

született

Vk. miniatűr. 1943

áll. vásárlás, nem volt kiállítva.

vitéz nagybányai Horthy Miklós Magyarország Kormányzójának, aluminium.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Vidám tél

— Elbeszélés —

Írta: **Kőváry Margit.**

Sokat nevettünk azon a télen. Apa majdnem mindég otthon volt és ha Zsuzsa rángatta a jobblábát, Géza az asztalt ütötte, Icuka a nyakában sivalkodott, anya kanalat vert a csésze oldalához, én pedig a széket nyikorgattam, akkor fütyült nekünk, amennyit akartunk. Szerettük, ha fütyült, viszketett a fülem tőle, elszibbadt a gyomrom és egyáltalán nem éreztem, hogy éhes vagyok. Utáltam a kávét és főtáplálékunk akkor a kávé volt, mert a tejes ismert bennünket azelőttről, azonkívül Apuka délután tanította a gyerekét, mert a gyerek buta volt és önfejű. A tejes ezért mindennap adott egy liter tejet és egy kiló kenyeret. A többit apa becsületszavára adta és hitelezte.

Apa jókat tudott mondani. Ha anya kérdezte:

— Na mit eszünk ma, gyerekek?

Apa ilyeneket mondott:

— Aludttejet szódával.

Vagy azt:

— Járomány levest.

Ha este megittuk a kávét, Apa ünnepélyes arccal felemelkedett és azt mondta:

— Gyerekek, következik a második fogás.

Mi gyerekek, kórusban ordítottunk:

— A kézfogás.

Komolyan megszorítottuk egymás kezét, utána apa elfütyülte a Rákóczi-indulót, aztán a kölyköket ágybadugták. Géza meg én összeverekedtünk. Apa nekem drukkolt, Anya Gézának és amikor már teljesen reménytelen volt a helyzetem, én aljas női módon belecsíptem Géza combjába, mire Géza kibőgte a gyerekeket az ágyból, Apa, Anya is közénk gurultak és rengeteget nevettünk a földön, de annyit, hogy végül már egy cseppet sem fáztunk.

Az is akkor történt, hogy egy reggel Géza irtó hamisan fütyülte a „ritka búzát". Erről tudtuk, hogy megint történt valami. Köréje gyültünk, amint egy széttaposott medvebőrön ülve, cipőjét fűzögette. Ballábán a hétéves nagyujja vídáman lesett a világba a rongyos cipőjéből. Icuka, aki még minden ötlépés után megingott, be akarta kapni. Zsuzsa a piszkavassal bökdöste. Apa és Anyu az oldalukat fogták, úgy nevettek, hogy potyogott a könnyük. Azon a napon egyedül mentem iskolába.

Mikor hazajöttem, Anya pattogó dalokat énekelt a konyhában, a sűrű fojtó gőzben és nagy, ismeretlen ruhák lógtak a kötélen. Apa feje mulatságosan be volt kötve, fakanállal kevert valamit a tűz fölött s a gyerekek új nótákat tanultak. Én is örültem, mert Anya arca piros volt, akár a keze. Aztán kevesebbet bírkózott velünk, inkább ágyból nézte. Ezt se bántuk, mert Anyát nem engedte Apa erősen dögönyözni.

Azt is szerettük, ha nem égett a lámpa. Ilyenkor sok érdekes történetet mesélt Apa. Így ismertük meg Münchhausen bárót, a három vitéz magyar bakát meg egy káplárt, Robinsont, Gullivert és a többi ellenőrizhetetlen históriát.

De a legmulatságosabb mégis az volt, amikor egyszer Apa furcsa, fényes szemekkel jött haza. Mindjárt az ajtóban nagyot botlott a szétvert szőnyegben. Felkapta s a sarokba hajította, hogy porfelhő csapott a magasba. Egy pillanat alatt felkaptuk a többi rongyot, tudtuk, hogy most jön az örömök öröme, a krétakör. Anya tanított erre a játékra. A szoba közepén húztunk egy nagy kört, bele egy kisebb kört, s a két kör között kellett kétszer körbefutni. Aki egyszer se lépett a vonalra, az kapott valamit. Mi legjobban a kiflinek örültünk. Apa most nem volt olyan fürge, mint máskor. Lassan a közepre sétált, lehajolt, hogy megrajzolja a kört és akkor előre esett, a két tenyerére.

— Játszunk vad kutyásdit — mondta nevetve.

Mindannyian kutyapózba ereszkedtünk s üldözőbe vettük Apát, aki ilyenkor eltévedt indián volt a prérin. Apa csellel élt és ő is ugatott, hogy megtévessze üldözőit a sötétben. Most következett a legfurcsább dolog. Apa nem tudott ugatni. Valahányszor belekezdett, egy nagyot csuklott és azt mondta utána:

— Pardon!

Anya bejött a konyhából a csuklásra, egy darabig mosolyogva nézte, majd így szólt:

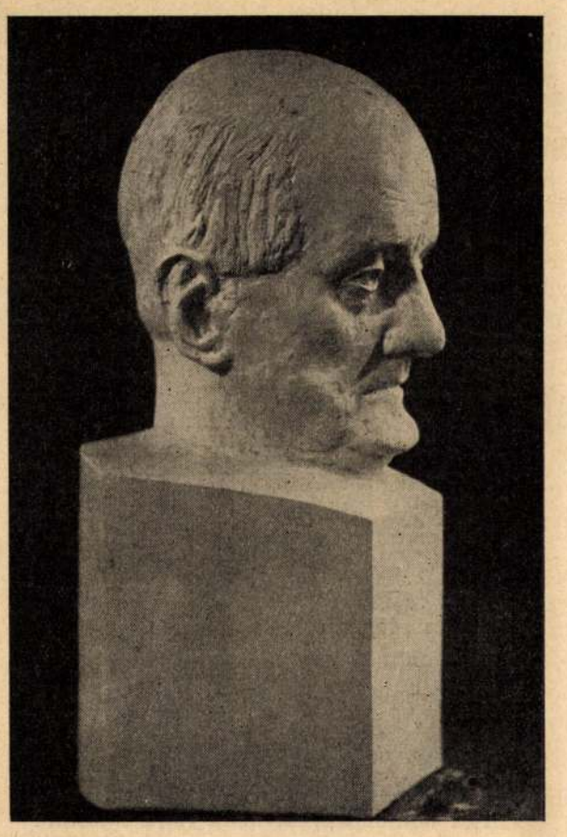
— Ne komédiázz annyira, Gyuri.

Apa fel akart állni, de megint visszaesett és a zsebéből öt sóskifli gurult a földre. Mi diadalordítással vetettük rá magunkat.

Anya mozdulatlanul nézte Apát, aki fuldoklott a nevetéstől ott a földön ülve, feltörő csuklással.

— Pardon, drágám, — kapkodott levegő után. — Borravalót kaptam.

Ilyen vidám telünk is volt.

Kánya Kálmán arcképe
Bernstorff May grófnő szoborműve

Uj Idők 1937. Febr. 14.

— Meleg van. Aludhat.

— Köszönöm.

Az asszony érkezése kiverte az álmot a szemükből. Visszakotródtak a helyükre, de odasandítanak a széna felé s beszélnek morogva.

— Szegény elkeveredett volna.

— Szép teremtés.

Leülnek az ágyuk szélére, odafektetik a kutyákat az ajtóhoz s pipát tömnek. Az asszony is letelepedett már. Fészket túrt magának, ráterítette nagykendőjét a szénára s ült szédülten. Annyira megcsapta a nagy meleg, hogy égette bőrét a ruha. Ahogy most ült, nem is látta a férfiakat. De figyelt erősen, úgy tűnt neki, mintha róla tanakodnának. Ha most elfekszik a szénán s elnyomja az álom, idelopakodik hozzá a három juhász s akkor, Uram Isten!... Mégiscsak jobb lett volna tovább menni. Ha ijesztő is az éccaka, ha vadállat rontana is reá az erdőből... Ezek a férfiak annyira néztek.. Olyan furcsa, tüzes szemekkel...

Akkor a legvénebb juhász odaszólt neki hangosan.

— Jóéccakát. Aludjunk!

Visszaköszön s megpróbál eldőlni a szénán.

A juhászok is lefeküdtek.

Hegyi emberek, erős, tiszta levegőt szívnak egész nap, hát gyorsan jön rájuk az álom. Elnyúlnak a deszkaágyon. Felnéznek egyideig a meszelt gerendákra, azután elnyaklik a fejük s alszanak.

De a bojtár szemeit valami furcsa tűz égeti most. Úgy látja a fehér gerendán, hogy előbukkanik hirtelen az asszony szép arca, lehullik róla az otromba kendő s repked a haja körülötte. Fel szeretne nyúlni, beletúrni ebbe a hajcsomóba, megsímogatni az arcot... Szinte érzi a melegét, perzseli a homlokát, a száját... Sohase látott ilyen szép asszonyt s most itt alszik az ő fedelük alatt, érzi a szagát, a lehelletét s ez annyira elönti tűzzel, hogy csak hánykolódik a szalmán.

A hold lassan a tetőre ér odakint. Előmászott tüneményes ragyogással a hegyek felől s hideg képpel nevet a borzongó tájon. Neveti a fákat, hogy szinte rezegnek a karjaik a hidegtől. Ezen az éccakán azután megáll a víz a legsebesebb patakban is.

Az asszony felmelegedett már s úgy elnyomta az álom, hogy nyálgyöngy buggyanik elő a piros szája szögletén. Összehúzódott a jószagú szénán s elaludtak a rózsák is arcán. Mélyen, fáradtan aludt.

Ugyanúgy a két öreg juhász is. Ezek a hátukon fekszenek. Egyik hortyog, a másik fütyülve fujja a kását.

Odafent a falon apró lánggal pislog a lámpa.

A bojtárgyerek majd meggyullad, annyira tüzeli az asszony közelsége. Egyre odaugrik eléje a szép fehér arca, úgy érzi, forró hívás ragyog a fekete szemeiben s ismeretlen szavak verik a dobhártyáját. Valami nagyon mézesen csengő szavak, hogy gyere, itt vagyok, nézd, nyujtva már a kezem, fektesd rá az arcodat, símogatni szeretnélek... Megzavarodik a legény. Ha most odamászna az asszonyhoz, rámeredne az arcára s azt súgná neki: nézze csak, milyen tüzes a homlokom, meggyulladnak a szemeim, sohase láttam ilyen szép teremtést, sohasem éreztem ilyen szédült forróságot az ereimben...

Az öregek szemet is hunynának talán. Elfordulnának s mosolyognának, hogy ennyire megkeveredett a gyerek. Az asszony pedig megveregetné az arcát, meghúzkodná a bajszát s azt mondaná, bolondos legényke, te... nekem uram van... de azért itt, a fehér homlokomat megcsókolhatod...

Budapest székesfőváros új főpolgármestere: Karafiáth Jenő.

Most már a fejében érezte a hegyek minden bolond zúgását. Felállott s megindult a széna felé tántorogva...

Ekkor dühöset morgott az egyik kutya s felrezzent a két öreg juhász. Egyszerre ültek fel s nézték a legényt.

Az csak állott ijedten, mintha leragadtak volna a lábai.

Aztán megindult feléje az öregebb juhász... Komor ábrázattal, fekete nézéssel.

Belemarkolt a karjába s magához rántotta.

Keményen súgva kérdezte.

— Mit akarsz?

A legény nem tudott felelni... Annyira szégyelte a próbálkozást, hogy kerülte az öreg nézését... Az pedig visszapenderítette az ágya felé s folytatta.

— Leváglak, ha okoskodsz. Nem tudod mi a becsület?

Ráeszmélt a fiú, hogy bolondságot akart csinálni. Leszegte veres fejét s leült az ágy szélére.

Akkor az öreg odahajol még hozzá.

— A juhász nem betyár, érted?

A fiú hallgatott s eldőlt az ágyon. A vén juhász pedig fogta a bundáját, odatelepedett a kutyák mellé s rágyujtott.

Így bóbiskol majd reggelig.

Hátul pedig, a sarjúszénán úgy alszik az asszony, mint egy apró gyerek...

Élet

A tavasz gyorsan elsuhant felettünk,
A nyár melegét mi észre se vettük,
Az őszi napnak tiszta ragyogását
A ködös télben ismét elfeledtük.

Hívó szavára a komor Halálnak
Sok vándor a ködben itt-ott lemaradt
S most boldogság, ha néha ránk találnak
A sápadt, a bágyadt, tört napsugarak.

1937 KARAFIÁTH JENŐ

Tükördarabok

Éjszak Szemiramisza

Írta: **Pekár Gyula.**

Bájos és félelmes bakhánsnő, kinek szemében az antik amazonok vérmámora lángol s jelenésében a női gyöngeség ölelkezik a legnyiltabb férfieréllyel: szelid és párducvad egyszerre, olykor megbocsátó, máskor bosszúálló, ma csupa érzelmes gyöngédség, holnap a legádázabb kegyetlenség... ez Szent Oroszország legendás *Jekatyerinája*. Isten és az ördög műve ez a hatalmas leki gépezet; de mi mégis sikereinek a főtitka? Az, hogy erős akarás minden gondolata, cselekvés minden gyors mozdulata, még pici szájának hódító mosolya is tetté válik, mely őrjít, rombol, gyilkoltat s felforgatja a világtörténetet. Katalin gyűrűs kis keze bábukként fricskázza fel Európa féltékeny fejedelmeit, veszekedik Nagy Frigyessel, kacérkodik II. Józseffel, — Krim, — Beszarábia s Georgia zsákmányával kétszer veri meg a törököt s háromszor osztja fel a szerencsétlen Lengyelországot, mely osztozásból — a csekély osztrák és porosz koncczal szemben — kilencezer négyszögmérföldet s hatmillió új alattvalót harácsol két világrészre terpeszkedő muszka medvéje számára. A bókoló Voltaire ámulattal nevezi őt *„Amazon Tomyris"*-nak, *„Éjszak Szemiramiszának"*.

Orosz? Tán ő maga tiltakoznék a legmegvetőbben ez ellen. Mint anhalt-zerbsti hercegnő, talpig fanatikus német ő, ki mindhalálig germánnak érzi magát s folyton arra hivatkozik, hogy „a mi nagy német nemzetünk szülte a világ legnagyobb embereit." Katalinban csak az orosz, amit mint a puha szlávot gúzsba kötő amazon hagyományt muszka földön magába szív. Ez az örökké széjjelhúzó, mindig a régi hetven fejedelemségre szakadni akaró tehetetlen nép puha viasszá lesz a lángeszű német nő kezében, melyet ő azzá gyúrhat, amivé akar. S Jekatyerina dönt: egy hahatalmas gondolat segélyével világbirodalmi egységgé akarja gyúrni a széjjeleső, laza Oroszországot. E nagy gondolat nem más, mint az a Katalin-féle szárnyas szó, a *pánszlávizmus*, mely ezek szerint nem orosz, hanem tisztán német földről importált német eszme. Amint hogy a Katalin orosz kegyenceinek névleges tábornoki kara mellett a csatákat nyerő igazi generálisok véges-végig mind németek: Oettinger, Lieven, Bergh, Peutling, Stoffeln, Schelling és társaik, kik közt vitézül szerepel a Hindenburg őse: Beneckendorf is. Csak pompáskodjanak mennél díszesebb tábornoki egyenruhában az ő orosz kegyencei, jók ők a mulatásra, dőzsölésre, gyilkolásra, politikára, de mikor komoly hadműveletekről van szó, akkor jöjjenek az ő fegyelmezett, kemény német vezérei. Híres *„görög tervéhez"* képest majd őket fogja küldeni Sztambul—Bizáncon át Rómába, hogy ott a Caesarok Capitóliumán szülessen meg élete álma, a két világrészre ránehezedő muszka világbirodalom!

Világraszóló tervek... ám tudjuk, a legtöbb nagy eszme csak a célt, nem az eszközöket látja s véres lábbal gázol át az akadályokon. A nagyot álmodó fiatal Katalin elég nagynak érezte magát arra, hogy nagy bűnöket is elkövethessen... íme, hatodik hónapja már, hogy gyűlölt férje, a holstein-gottorpi pedáns III. Péter cárkodik; mit akar ez a felesleges, kiállhatatlan fickó, s ő nagy terveivel meddig várjon még? Örökké csak *cárné* maradjon? Eh, neki *cárnővé* kell lennie! Rámosolyog mindenre kész összeesküvő híveire, az öt Orloff-óriásra, az összesküvők a kardjukra csapnak: „menjünk Oranienbaumba!" Az új Szemiramisz a gárda magas lovagiócsizmájában pattan nyeregbe s utolsó pillanatban egy herkulesi termetű, Potemkin nevű őrmester a maga altiszti portepéját csavarja kardja markolata köré. Egymásra néznek, Katalin a gárda öles őrmesterére is rámosolyog s az éjféli perc e mosolya döntővé lesz nemcsak a katonai forradalom kimenetelére, hanem egész Szent Oroszország jövőjére is. A paraszti Potemkin a cárné ezüst kengyelére borul s megcsókolja a csizmás, kicsi lábat, mely azonban roncsoló nagy sarkantyújával hirtelen az őrmester bikanyakára tapos. A fiatalasszony lehajlik a térdelő fiatal katona fölé, dús, göndör hajába markol s megrázza a félelmesen vad fiú fejét: „enyém vagy, de így taposlak el, így lódítom le fejedet a nyakadról, ha más cselédje mersz lenni... Hogy hívnak?" — „Potemkin őrmester, szent felséges *matuska* Anyánk"... Katalin letépi az aranysávot karjáról s csokorra köti az altiszt nyakába: „Potemkin kapitány, számítok rád. Rajta, vágtában előre! Mire utolérlek..." — „Értem, akkorra már cárnő vagy, szent felséges Anyánk!"

Eszeveszett éji verseny a száguldó Ciclop-Potemkin (ez becéző neve a gárdakaszárnyában) s a féltékeny Orloff-óriások közt, kik már akkor, a sötétben szeretnék ledöfni a kegyenci rangjukat fenyegető új kapitányt. Ő azonban gyorsabb lovával mégis hamarabb tör be az oranienbaumi kastélyba. Kis szakaszával részint vérbe söpri, részint magával ragadja az ingadozó cári őrséget. Fel a III. Péter hálószobájába! A rémült személyzet látja már

A Kormányzó legújabb arcképe
Bernstorff May grófnő szoborműve

az árulást, a forradalmat s a kis Pál trónörököst, ki akkor (1762) mindössze nyolc éves, a cselédszobába bujtatják. A gyerek onnan hallja Potemkin, Orloff Alexej és Grigorij vaskezétől fojtogatott apjának a halálhörgését, látja aztán, az ajtó résén át, fáklyafénynél érkező anyját, amint a véreskezű gyilkosok jelentését fogadja s ragyogó arccal egyenesedik ki. Az eléje térdelő iménti őrmesterre pillant: „Potemkin ezredes veszi át a gárdát!..." majd halkan súgja: „te az enyém maradsz!" — „Tied, *matuska*, mind halálig!" — „A végzet e percben kettőnket egymáshoz láncol..." Az új ezredes talpraszökik s máris egyenrangúként tornyosodik Katalin elé: „és szent a mi vonzalmunk, mert vérben fogant!"

Lenn a fáklyafényes udvaron a tóduló ezerek rettegve ordítják: „éljen Pál cár!..." Ám Potemkin az ablakból tiltóan mennydörög le rájuk: „Második Katalin cárnőnk éljen!" „Hát jó", — lapul a muszka paraszt, — „akkor ő éljen!..." Az új cárnő nem kérdi, hol a fia, tova vágtat véreskezű kegyenc hóhéraival. A fiú, szívében az anyagyűlölet mérgével, elbujdosik, de nemsokára hall a VI. Iván végéről, kit anyja szintén kegyenceivel fojtat meg, „ hogy tovább ne szenvedjen"... Aztán biztos forrásból értesül, hogy Katalin őt, a tulajdon édes fiát is el akarja tétetni láb alól. A különben is degenerált Pált reszketőnyavalya rázza, úgy, hogy maguk a kegyencek is azt tartják, nem érdemes megöletni.

*

Gyorsan lapozzunk itt tova az orosz udvari krónikák hirhedt könyvében, — ő maga emlékirataiban, nagy optimizmussal, csak huszonhét kegyencet vall be, de bárhányan lettek légyen is ezek az ő ú. n. „főhadsegédei", kiket hivatali rangjelzésként megilletett ama kincses nyakláncon lógó medaillon, melynek szívalakú Katalin-arcképecskéjét mogyorónyi gyémántok keretezték... azért a muszka Szemiramisz egész életre szóló vonzalmának központja mégis az őrmesterből fenséggé lett tauriszi hercegmarsall Potemkin (orosz kiejtéssel: *Patyomkin)* marad. Ehhez a félszemű herkuleshez a cárnő annyi hűtlenségén át is folyton visszatér. Potemkin a Katalin „drága" *Aranyfácánja*, ki az orosz kincstárnak valóban drága áldozatba, kerek kétszázmilliójába kerül. De a „drága jómadár" megéri ezt a pénzt: az udvar sok léhája közt ő az egyetlen orosz katona-államférfi, aki hű munkatársa tud lenni Nagy Katalinnak, — hisz fegyverrel ő szerzi meg neki Taurisz-orszagot, Chersont, Beszarábiát s a tündéri Krim-birodalmat, sőt ő készíti elő a „görög terv" Bizáncon át Rómába való törését, hogy a Capitóliumon majd kettesben kiáltsák ki a pánszlávizmus diadalát, az orosz Világbirodalmat. Ezt persze már se ő, se „Koronás öreg fácántyúkja" nem fogja megérhetni... Csodálatos az a „vérben fogant" vonzalom, mely a két cárgyilkos bűntársat egymáshoz fűzi. — Potemkinnel szemben a könyörtelen, vad amazon holdvilágosan ábrándos német nővé alázkodik, ki boldog, hogy végre parancsoló urára rátalált. Levelezésük nevetséges és megható, főként az a rész, mikor Katalin a Délen diadalmaskodó Potemkint szinte mint a maga feljebbvalóját üdvözli: „Kisapám, galambom, Ciclopom, Aranyfácánom, a két tapsi fülednél fogva ölellek, most már csak te is légy megelégedve velem, *hisz te vagy a hivatott, te mondod, te ítéled meg, jól csinálom-e a birodalom dolgát*..."

Ám míg a muszka Ciclop e szédítő magasságba feljut, sokat kell tűrnie, küzdenie. A legenda szerint a cargyilkosság után Jekatyerina ezt súgta a fülébe: „neked még várnod kell!" Hát szívós parasztfi volt ő és várt: Kiböjtölte az öt Orloff kegyenc-uralmát, kik közül a bikaerejű, vad Grigorij már cári szerepre rendezkedett be s jassy-i főhadiszállásán bojár asszonyainak „keresztény háreme" közepette fejedelmi udvart tartott. Itt pompáskodott ő abban az egymilliót érő drágaköves dolmányában, melynek egyik pitykéje a Nadir shah később „Orloff"-nak nevezett híres gyémántja volt... Az elvakult óriás nem vette észre, hogy ez az ő hadi küldetése voltaképpen száműzetés, hogy ő a Katalin titkait őrző híres *Protaszoff* kiasszony szerint már *„fakuló arckép"* s a cárnő hovatovább többet irogat már a Szilisztriában parancsnokoló Potemkin altábornagynak: „ne tedd ki magad ok nélkül veszedelemnek." Orloff végre elérti, — tízfogatú *Kibitkán* lóhalálában hazavágtat Pétervárra, s dühöngő őrültként ront be az udvari bálra. Katalin Gacsinába csukatja, de másnap herceggé nevezi ki, ám ez se segít, mert az összetartó Orloffok palotaforradalommal fenyegetőznek. Ebben a kényes percben tör be a fővárosba a Ciclop. „Üvöltő oroszlánként" üt széjjel a rettegő udvarban s toronyiránt az öt Orloff ellen fordul. Óriások harca... de ez kell az amazon cárnőnek, ki cirkuszi izgalommal szeret gyönyörködni érette vívó gladiátoraiban. S a „cigány Góliáth" megnyeri a csatát! Első perctől fogva úr a palotában s ordítva követeli magának a főhadsegédi állást, vagyis a gyémántos medaillont. „Vedd el az Orloffoktól!" súgja a lenyűgözött Katalin, ki irtózással vegyes ujjongással tekint megmentőjére. Potemkin bólint s attól fogva minden szabad neki. Egész nap mezítláb, pongyolában jár a palota rokokó szőnyegein s ráordít a miniszterekre a cárnő boudoirjában.

Végre eljön a nagy csata napja: egy „Aranyfácán" öt „Sas" *(orel* = sas), öt Orloff ellen! És nem szimbólikus vita vagy gavallérpárbaj ez, nem, birkózó dulakodás, öklelő verekedés e harc a gyémántos medaillonért. A Ciclop kikapja ellenfelei kezéből a főhadsegédi, vagyis főkegyenci jelvényt, mely véres tenyerében marad, de az Orloffok kiütik a fél szemét. A teljesen meghódított Katalin betegágya mellé ül, s úgy meghatja őt hősének féltékenysége, hogy „őszinte vallomás" címmel külön vaskos francia könyvet ír Aranyfácánja megnyugtatására: „senkit mást, csak egyedül téged szerettelek, *golubczik!*" A rokokó Szemiramisz megteszi orosz hercegnek s kinevezteti német-római szentbirodalmi herceggé, de a házassági ajánlatát kereken visszautasítja. A neheztelő Ciclop erre remetésdit játszik s a cárnő egy troitzai kolostorlátogatása alkalmával barátcsuhában fogadja úrnőjét. Kibékülnek, majd újra összevesznek... a nagy szerelem végre is elviharzik, de a „vérben fogant" mély vonzalom azért megmarad kettejük közt. „Kisapám" sírva búcsúzik Katalin szívétől, sír Katalin is: „mint kegyencem alattvalóm voltál, most azonban, hogy barátommá emelkedtél, mint feljebbvalómra én tekintek fel reád!" A Ciclop felsóhajt s csak annyit köt ki magának, hogy a „birodalom érdekében" ezután ő válogathassa ki utódait, ő ellenőrizhesse az őt követő további kegyenceket. A cárnő mosolyogva bólint: „Köszönöm..." Potemkin lóra pattan s fényes sereg élén indul a Fekete-tenger felé Dél meghódítására. Éjszak Szemiramisza álmodozva néz utána, de a benne lakó ábrándos német nő csakhamar másik énjévé, a könyörtelen amazonná keményedik vissza. Felnövő fiára gondol, kinek trónját bitorolja s kinek sötét lényében apja véres árnya él tovább... és szeme villan: vajjon nem kellene-e ezt az ő sötét Pál fiát mégis meggyilkoltatnia...?

453. DOHÁNYTARTÓ, fedővel, keménycserép. Talpas díszedényalak, színes koszoruval; a fedőn ülő tót alakjával. M. 34 cm. Magyar (Igló?), 1832—69. *Illusztr.* LIX. táb.

454. GÓLYAIDOMU KORSÓ, ólom, mázas cserép, ovális talapzaton áll a gólyamama két fiával, kétoldalt két zöld kigyó, hátán domboru betük. M. 28.5 cm. Magyar, XIX. sz.

455. GÓLYAIDOMU KORSÓ, az előbbinek párja. M. 28.5 cm. Magyar, XIX. sz. *Illusztr.* LX. táb.

456. KACSA, egy edény felső része, kemény cserép, barna és sárga szinezéssel. M. 12.5 cm. Magyar, XIX. sz. *Illustr.* LV. táb.

457. MACSKA IDOMU EDÉNY, ülő helyzetben, lejáró fejjel, szürkés márványos mázzal. M. 21 cm. Magyar (Tata?), XIX. sz. *Illusztr.* u. o.

458. NAGY CÉHKANCSÓ, parasztmajolika, gömbös testtel, hajlott füllel. Felrakott domboru diszitéssel: leveles ko-

teidomu, sötétbarna mázzal, sárga és fehér függélyes levélsorral diszitve. M. 26.5 cm. Magyar, XIX. sz.

463. KORSÓ, parasztfajánsz, körte idomu testén halvány szinekben táncoló ifju Mesterjegye T. S. — M. 20 cm. Magyar (Erdély) XVIII. sz.

464. KORSÓ, parasztmajolika, körteidomu, kék mázzal, fehér tulipános diszitéssel és 1735. évszámmal. M. 23.8 cm. Magyar, XVIII. sz.

465. KORSÓ, ónfedővel, körtealak, zöld pettyes mázzal. Födelén PZM betük és 1775. évszám bevésve. M. 21.5 cm. Magyar, XVIII. sz.

466. SZERPENTIN-KORSÓ, ezüst fedővel, körte alaku testtel és kérdőjel alaku füllel. M. 22.5 cm. Magyar, XVIII. sz. m. f. *Illusztr.* LIV. táb.

467. LÁDIKA fedővel, barnamázas cserép, egy olasz renaissance ládika másolata. Fenekén bevésve „vasladikoru Ke: Kiss I. Tata. 1841." Magyar, XIX. század.

Bernstorff Mary grófnő

Főleg női portrékkal nyerte el az Ernst Múzeum csoport-kiállítás fődíját

Magyar Hírlap 1937 II 28

Bernstorff Iday grófnő részére

Portréival megnyerte az Ernst
Museum csoportkiállítását

„A kalmárnyár" (emlékkép)
„Kánya kilátópavilonnal" -"-
„Herzog bárónő" -"-

Budapesti Hirlap 1937 II. 28

Bernstorff Mary rokonsága

Német nagynagyapám.

Kerepes az Ernst kastélyra

és apósa kastélyára

Emlékére: „Bornemissza bárónő

marokja."

Győr 1937 II. 28

Bernstorff Iday rabiá'n

Készpel az Ernst Múzeum
szobrászkiállításán.

Neuwert György 1927 II. 28

Bezan

Bernstorff Mary nőbirós

Kérdést az Ernst kultuszminiszter operettjéről

Pesti Napló 1937 II. 28

M.D.K.

May Berasterff grófnő szobrász és festőművész

Ifj Bethlen Istvánné mellszobrát és báró Prónay
Györgyné szobrát mintázta meg.
Bethlen Istvánné szoberportréjának repr.-ját
hozza a lap, valamint a művész areképét is.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. febr. 18-24. V.
évf. 9. sz. 25. lap.

MDK

Bernt Adolf, 1844-?

Fiume látképe, tus

Ernst Múz. 19. aukt. 1922. máj.
12 1.

Bernt Jakab

rajzmester a finnei főnépiskolában.

Tanügyi Vestár

1845. 99. l.

Vasárnap **11** Farsangvas.		**Protestáns** Bertold **Görög** Vajh.-v. **Izraelita** Sebat 26
Hétfő **12** Szervita r. 7 a.		**Protestans** Lidia **Görög** Melét pk. **Izraelita** Sebat 27
Kedd **13** Ricci sz. Katalin		**Protestáns** Ella **Görög** Martinián **Izraelita** Sebat 28
Szerda **4**		**Protestáns** Bálint

MDK

Bernt Rudolf

Dachau-i részlet, vf.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.

16 l.

Bernthaler Antal

XXX.

láda

parkett készítő

Budapesti asztalos —

mesterek.

Lásd Klösz Gy. Régi Pest-
kerületi asztalosmesterek.
MI. 1922. 12. l.
Megírva
Bernthaler Béla
cikkében

Bakmáry.

Lod. Chadeck Antal (Portré.)

Berenthaler Béla

antalosmesterétől

I.

Tanulmányok Bp.

multjából. VII.

50, 65. l.

59.)

Családja Győrből származott Pestre. 13. Antal az 1840-es években a pesti iparkiállításon versenyelt. B. Béla † 1843. szabadságharc előtt

Reinecker cég vezetője volt, mely † 1938. a Fővárosi Tört. Múzeumba került

I. az ifjabb antalosmester

† a pesti antalosnál

MAGYAR KÖNYVSZEMLE

NEGYEDIK FOLYAM. * LXV. ÉV.

1941.

magyar

Bernthaler Béla

pest. asztalos

l.

Tanulmányok Bp.

múltjából. VII.

50. l., 52. l.

MAGYAR KÖNYVSZEMLE

HARMADIK FOLYAM. * LXIV. ÉV.

1940.

Bernthaler Béla

versi antalosm.
vonószenéje az
Iparművészeti (?) Mú-
zeumban.

Voit Pál: Pest-
lendvai butormüvesség.
Budapest. 1946. 342 l.

~~Adria - Könyvtár X. 79~~

MDK

Bernthaller Adolf épitész

A pestvidéki törvényszék. Vállakozók Közlönye. 15. évf. 1909. dec. 29.

MDK

Bernthaler Adolf bpesti épitész II. dij

Ceglédi gőzfürdő tervpályázat... Vállakozók Közlönye, 19o9, jul. 14. 5 l.

M.D.K.

Bernhalter Adolf, építész

tervei magyarországi a soproni pósthapalota pá-
lyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

24. 20. sz. 12. old.

MDK

Bernthaller, építész

A soproni postapalota tervpályázatán. Vállalk. Közl. 1909. okt. 13. 5.l.

MDK

Bernthaler Andor épitész

A párkányi községi nagyvendéglő tervpályázatán...
Vállalkozók Közl. 1909. márc. 24. 5 l.

Bernhoffer Adolf Gusztáv

és Bayer építészek tervei szerint épült fel 1897-ben az óbudai Kisfaludy Színház.

Hont Ferenc - Staud Géza : Színházi Histlexikon, Budapest, 1969

233.

megírva

Bernthaler J. Adolf

budapesti épitész

1910-ben terveste a
nyiregyházai városi
kiriadoiri postaépületet.

Bierbpoota

54. l.

Bernthaler J. Adolf

brassói építész

tervezte a zalaegerszegi
városi posta épületet,
mely e terv alapján
1923–24-ben épült

Bierbpostá

63. l.

Bernthaller A. Gusztáv

építész

Az arany érdemkereszt tulajdonosa. Több pályadíj nyertese. Hétszőlőtörök-bir. bag.

Budapest

22. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bernthaller A. G.

Bernthaller A. Gusztáv halála. Brnthaller A. Gusztáv épitész, Budapest székesfővárosi törvényhatósági biz. tag hosszu szenvedés után életének 52 évében elhunyt. Temetése igen nagy részvét mellett folyt le március 29-én a Kerepesi-úti központi temetőben. Az elhunytat a székesfőváros által felajánlott diszsirhelyen helyezték örök nyugalomra.

Epitő Ipar — Epitő Művészet. 1926. 68. l.

1926
52
1874 — 1926
1926

Piazza di S. Maria Novella (Firenze)

III. 157.

Bernthaller Adolf

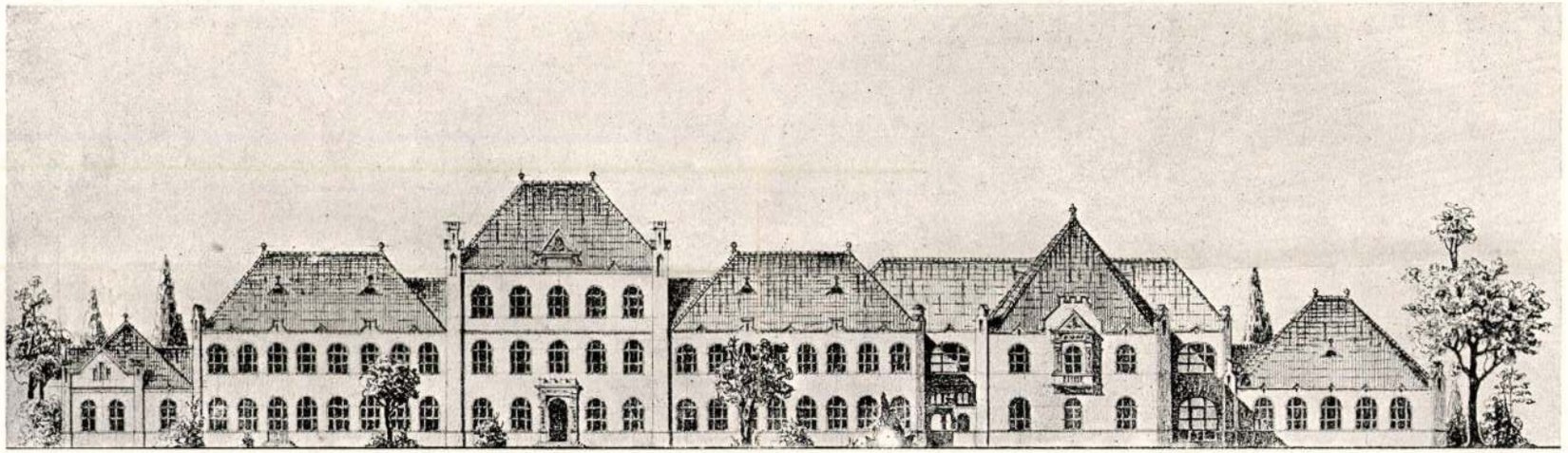
építész

Berva Arpád épült 1912-ben a Bercsényi utcai postapalota Nyíregyházán.

Hlinka

54. l.

itakartassék, továbbá,
ogy a kiásott falaknak
ész tisztán és feltakart
llapotban megtarthatá,
a is biztositva legyen,
ert arra gondolni sem le,
et, hogy a nagy költséggel
iásott, de a tudományok
különböző ágaira nézve
ly annyira érdekes épitmé,
nyek falai ismét eltemet,
eseniek.

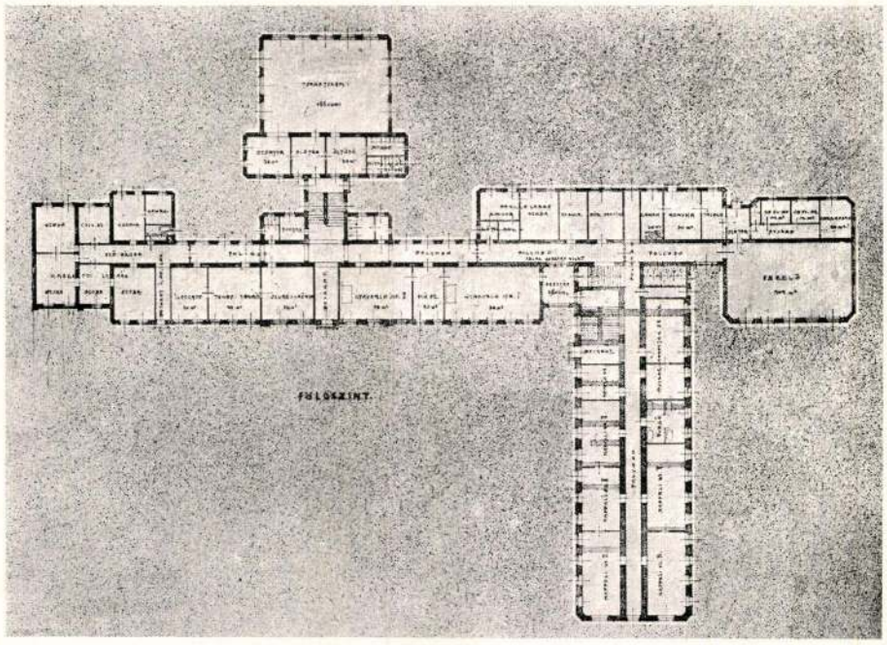

FŐHOMLOKZAT.

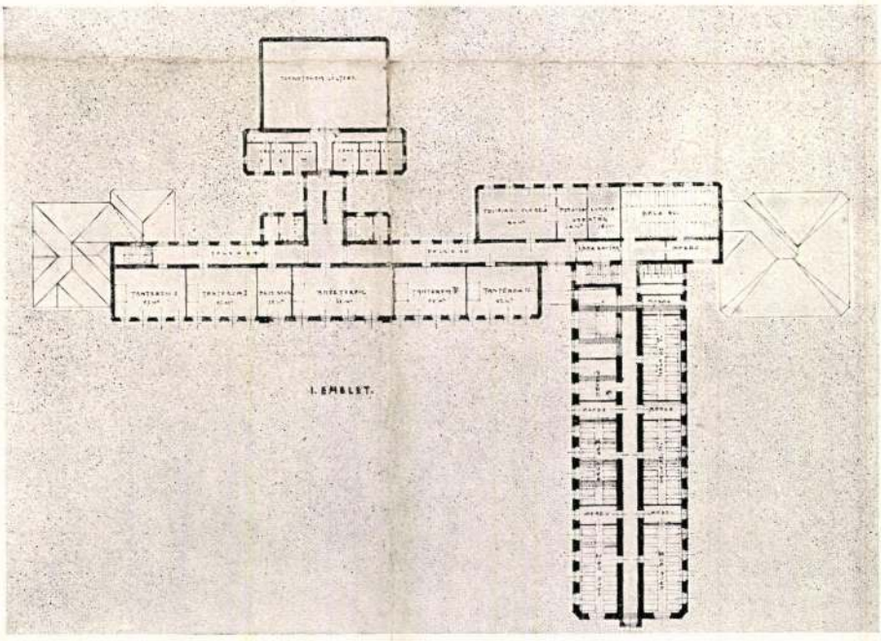
MEGVETT TERV. — JELIGE: SÁROSPATAK.

BERNTHALER ADOLF, BUDAPEST.

A sárospataki állami tanítóképző
és internátus épületének tervpályázata.
Magyar Építőművészet
1909. 6. 14.
Fordult.

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

I. EM. ALAPRAJZ.

MEGVETT TERV. — JELIGE: SÁROSPATAK. BERNTHALER ADOLF, BUDAPEST.

Bernthaler Adolf

A ceglédi ipartestület gőzfürdőjének terveire hirdetett pályázaton a második díjat Bernthaler Adolf, a harmadikat Koch Menyhért & Jäger Tamás nyerték el.

Művészet 1909
264 l.

(…ráz földön)

Bernthaler Adolf, építész Budapesten. 1909-ben a czeglédi ipartestület gőzfürdőjének terveire hirdetett pályázaton második, 1912-ben a nyíregyházai polgári vendéglő tervpályázatán első díjat nyert.

Magyar Építőművészet. 1909. 6. sz. — *Művészet.* 1909. 264, 398. l. — 1912. 38. l.

ME
Műv 1.

Bernthaler Adolf

építész

L.

Lendvay – Lentiváry

188. l.

Bernthaler és Bayer

budapesti építészek terveiről és költségeiről az óbudai zsinagógát, melyet ők építettek alakítottak át.

Vas. Ujs. 1897. 122, 123. l. (A Kisfaludy zsinagóga Óbudán, képpel.)

BERNTHALER Adolf építész

Nyíregyháza, pertiemület, 1913

Poér 42. és ill.

MDK

Bernthaller Adolf

A sárospataki tanitóképző intézet épületének tervp. tervét megvették.

Művészet, 1909. 398.lap

Bernthaler Adolf bpi épitész MDK

A nyiregyházi polgári vendéglő tervpályázatán
1000 K-ás I. dijat nyert el.

Müvészet 1912, 38. l.

MDK

Bernthaler Adolf

A sárospataki állami tanitóképző-intézet tervp. tervét megvásárolták.

Cikk: A Sárospatakon ...

Magy.Épitőművészet, 1909. 6.sz. 32.l.

Új Színház 23., 19 óra: Bolha a fülbe, 24., 19 óra: A mizantróp
Újpest Színház 24., 15 óra: Tombol az erény
Városi Színház 23., 16 óra: Slicc, 24., 16 óra: Slicc
Vígszínház 23., 19 óra: A padlás, 24., 19 óra: A szecsuáni jóember, 24., 19.30: Egy nő, 25., 11 óra: Halász Judit műsora, 25., 14.30: Halász Judit műsora, 25., 19 óra: Sok hűhó semmiért

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

Múzeumok

Bélyegmúzeum: Válogatás a hetvenéves Bélyegmúzeum ajándékaiból (dec. 1-jéig), A hetvenöt éves Pénzjegynyomda Grafikai Műhelyének kiállítása (dec. 1-jéig).
Iparművészeti Múzeum: Szecesszió, a XX. század hajnala. „Kincsünk a nemzeté" (dec. 30-ig), Hímezték egykoron selyemmel, arannyal...
Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár: Gyászmenetek a XX. századi Budapesten (dec. 2-ig).
Közlekedési Múzeum: Százéves a magyar dízelmotorgyártás. Fiume és Magyarország. Új vasúti terepasztal. 1926-ban készült Ford T-modell. A XVIII. századi svéd Vasa hajó 1:50 méretarányú modellje. Százéves az első sofőrvizsga és ős-KRESZ.
Mezőgazdasági Múzeum: A magyar mezőgazdaság ezer éve (2002. június 30-ig), Fűfavirág – a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége Szobrász Szakosztályának kiállítása (2002. jan. 3-ig).
Néprajzi Múzeum: Időképek (dec. 31-ig). Népies enteriőr a századfordulóról (dec. 2-ig).
Óbudai Múzeum: Elfelejtett középkori város Óbuda – királyok, királynék otthona kiállítás (dec. 31-ig).
Petőfi Irodalmi Múzeum: Jókai világai. Szent István képe a magyar irodalomban (dec. 31-ig). Tolle, lege! Vedd, olvasd! – A nyomtatott könyv a magyarországi reformációban (2002. febr. 28-ig).

Kiállítótermek

Erdős Renée Ház – Kiállítóterem: Csekovszky Árpád tanítványainak kiállítása (dec. 2-ig).
Károlyi Palota Kulturális Központ (Bártfai terem): Kardos Sándor Horus gyűjteményéből válogatott „'56 civil fotók" (nov. 23-ig).
Magyar Fotográfusok Háza: „Tóváros" – Gráf Ildikó kiállítása (dec. 11-ig).
Vármegye Galéria: Határok nélkül – magyar művészek kiállítása (dec. 30-ig).

EGYHÁZI ZENÉK

November 25., vasárnap:
Újlipótvárosi Pozsonyi úti református templom, a 80 éves gyülekezet köszöntése délután 4 óra. A debreceni Kántus előadása. Vezényel: Berkesi Sándor. Közreműködik Bánffy György színművész.

Deák téri evangélikus templom, este 6 óra
J. S. Bach összes orgonaműve, 8. rész. Műsoron: E-mol preludium és fuga, Alla eve, S-dur trioszonáta, Dor toccata és fuga, valamint corall feldolgozások. Az orgonánál: Király Csaba.

Zuglói evangélikus tepmlom (XIV., Lőcsei u. 32.), este 6 óra: Jótékonysági hangverseny a csíkszeredai Evangélikus Templom javára. Műsoron: J. S. Bach, Pachelbal, G. Ph. Teleman, Hadyn, W. A. Mozart művei. Közreműködnek: Finta Gergely (orgona) és Szamos Krisztina.

menetelnek. S aztán egy pillanatra látni a kék eget. Kikandikál a Nap is, hogy megnézze, milyen errefelé az élet.

A múlt. 1926 tele, a Városligeti Műjégpálya felavatásának esztendeje, éppen hetvenöt éve. A Sporthírlap ekképpen lelkesedett: „A hétfőn délután megnyílt műjégpályán megindult az intenzív sportélet. Műjegünk, amely jobb a természetes jégnél, megérdemelné, hogy a kételkedő közönség személyesen győződjön meg kiválóságáról, és részvételével segédkezet nyújtson a Budapesti Korcsolyázó Egyletnek ahhoz, hogy fővárosunk megépíthesse a világ legszebb és legnagyobb műjégpályáját."

(„Sportemberek csemegéje a Stühmer sportcsokoládé. Kapható mindenütt!")

Kéz a kézben: papa, mama, gyerek, nagypapa. Jönnek, távolodnak, fogódzkodnak egymásba; megint jönnek, megint távolodnak, ugye visszakanyarodnak?

(„A legolcsóbb karácsonyi ajándék az első magyar tárgyú sportregény, a Sportcsalád. Írta: Boros Ödön. Ára: 20 ezer korona.")

A jég, tudjuk, csúszik. Kiszámítható, hogy ha rálépünk, esetleg orra esünk. És mégis: mennyivel nehezebb megtalálni olykor az egyensúlyt a parton, ahol a biztonság szót már régen kitörülték a szótárunkból.

csokoládé után.

mondani a jégen. Ezen a helyen kötelező a hasraesés. És a kerítésen kívül?

Magányos öreg. Bebugyolálva mindene, csak az orra látszik, lassú iramban siklik. Kijött visszafiatalodni. De miért van egyedül? Tévedés, nincs egyedül. A műjégpályán senki sincs egyedül. Mindenki ugyanarra a zenére emeli a lábát, s ki-ki ugyanarra a dallamra repíti a vágyát. Aki jókedvű akar lenni, fusson, rohanjon a jégre! Itt még szabad örülni!

És Vajdahunyad várának tornyai bólogatnak.

(„1926. Magyar Színház: Molnár Ferenc: Játék a kastélyban.")

Radó Dezsőre emlékeztek

Az egykori kertészmérnök a környezetvédelem elkötelezettje volt

Radó Dezső kertészmérnök-közgazdászra emlékeztek tegnap a Fővárosi Kertészeti Rt. szakemberei A főváros közterületeinek növény- és talajvédelme című tanácskozáson. A szimpóziumon egyúttal bejelentették: a kutatás-fejlesztési programnak köszönhetően 2002-ben megduplázható lesz Budapest zöldhulladék-feldolgozása.

Osgyán Edina

Élete utolsó órájáig a környezetvédelem elkötelezettje volt a közelmúltban elhunyt kertészmérnök-közgazdász *Radó Dezső* (1922–2001). Talán ő ismerte a legjobban a főváros valamennyi öreg fáját, értékes növényét, tájait. Radó 22 évig volt a Fővárosi Kertészeti Vállalat igazgatója, majd nyugdíjba menetele után környezetvédelmi szakértőként a Budapest Városvédő Egyesületben és a Levegő Munkacsoprotban hasznosította tudását.

Radó munkássága idején is jelentős gondot okozott Budapest környezetvédőinek a vadgesztenyelevél-aknázómoly elleni védelem. *Szőcs Gábor,* a Magyar Tudományos Akadémia Növényvédelmi Kutatóintézetének munkatársa elmondta: a most kifejlesztett, úgynevezett fermoncsapda a gesztenyefákat az eddigieknél jóval hatásosabban védi, hiszen jelzi a moly rajzásának kezdetét, a kártevők hímjeit nagyon nagy számban befogja, ugyanakkor más lepkefajokra nem ártalmas.

Veszélybe került a főváros legismertebb akácfája is. *Salamon Pál,* a Fitotesz Bt. munkatársa szerint az Észak-Amerikából származó, körülbelül 150 éves Roosevelt téri akác különleges megbetegedésére erdészeti szakemberek hívták fel a figyelmet a nyolcvanas évek közepén. 1994 óta folyamatosan vizsgálják a fát, amelyen lombfakadás után az első 2-3 lomblevél szépen fejlődik, majd a levélkék propellerszerűvé válnak, elkeskenyednek, eltorzulnak. A még ismeretlen betegség a fa minden részén egységesen megjelenik, ugyanakkor a környék többi fája nem fertőződött meg.

– Hat éve üzemel a Főkert Rt. komposztüzeme, amely segítségével a feleslegessé vált szerves anyagot visszaforgatjuk a talajba – közölte *Czapári István,* a társaság munkatársa. – Eddig évi mintegy harmincezer köbméter zöldhulladékot dolgoztunk fel. Várhatóan – kutatás-fejlesztési programunknak köszönhetően – már jövőre megduplázzuk ezt a mennyiséget, s tehermentesítjük a fővárost a korábban sok gondot okozó szerves hulladéktól.

Óbuda eltűnt teátruma, a Kisfaludy Színház

A XIX. század végén negyvenezer forint saját tőkéből építtette Serly Lajos zeneszerző

A Duna-parton, egy elhagyott bőrgyári raktárépületből, Bernthaller Adolf és Bayer építészek tervei szerint Serly Lajos zeneszerző 1896-ban építtette föl az első és a mai napig utolsó óbudai színházat. A Lajos utca 111. szám alatti teátrum színpada sok sikert megért, azonban az intézmény a második világháborús pusztulásáig nem egyszer került a csőd szélére. Helyén ma egy 70-es évek elején felhúzott tízemeletes panelház áll.

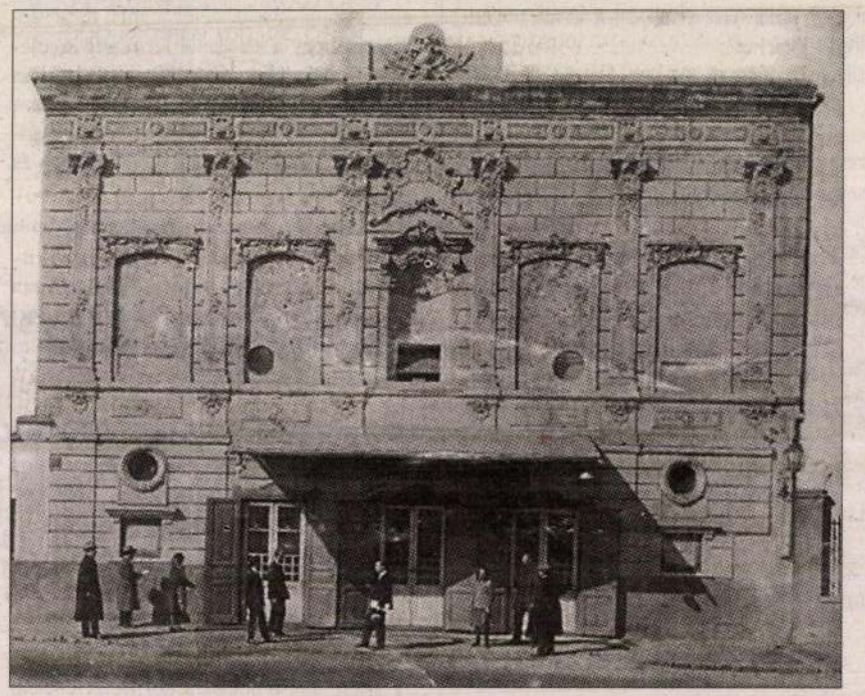
Gazsó Rita

Bár az óbudai színháztörténet emlékekben nem túl gazdag, azért két, római kori amfiteátrum romja is hirdeti a színjátszás hajdani szerepének fontosságát. Mai értelemben vett színháza Óbudának jelenleg sincs, már szinte csak egykori dokumentumok tudják bizonyítani a múlt századfordulótól néhány évtizedig élethalálharcát vívó Kisfaludy Színház létezését is.

A helyi színjátszás a XIX. század végén csak kisebb színtársulatok fellépéseiben nyilvánult meg. Az első igazi óbudai színházat a Duna-parton, egy elhagyott bőrgyári raktárépületből alakították ki, *Bernthaller Adolf* és *Bayer* építészek tervei alapján. A főváros ötödik állandó színházaként működő Kisfaludyt 1897 februárjában adták át a közönségnek, a megnyitón *Kisfaludy Károly* Vígjátékok című egyfelvonásosa és *Suppé* Felsőbb lányok című kétfelvonásos operettjét tűzték műsorra.

Díszes, a Lajos utcára néző homlokzata rokokó stílusban épült, és a színészet három emblematikus alakja, Thália, Terpsychoré és Musica fogta körül Óbuda címerét, két frontrészét díszítő ablaka között pedig Kisfaludy szobra állt. Az épület belseje is díszes volt a korabeli színházak minden kellékével, páholyokkal, vasfüggönnyel. A nagy előcsarnokból egyenesen a földszintre jutott a látogató, ahonnan jobb és bal oldalról lépcső vezetett az emeleti páholyokhoz és az erkélyre. A földszinti nézőtéren kényelmes támlás székek, zárt székek, oldalt pedig vörös tapétával és kék függönnyel díszített páholyok sorakoztak. Az erkély és a mennyezet fehér falazatát gazdag aranyozás díszítette.

A technikai feltételek is kiválóak voltak, mindenütt villamos izzólámpák működtek; a színpad hatalmas, minden igényt kielégítő méretű volt, és a zenekar félig süllyesztve, a színpad alatti zenekari árokban kapott helyet. A színház speciális, merész küldetést próbált teljesíteni: a szinte kizárólag német ajkú Óbuda lakosságát kísérelte meg magyar nyelvű darabokkal szórakoztatni. A legelső és talán legemlékezetesebb direktor, a teátrumot megépíttető pozsonyi származású *Serly Lajos* volt. Bár mindössze egy évig irányította az intézményt, szerepe annyira meghatározó volt a színház életében, hogy még hosszú évek múltán is Serly

Az egykori színház helyén ma egy 70-es évek elején felhúzott tízemeletes panelház áll

színházaként emlegették a Kisfaludyt. Bár sok minden adva volt a sikerhez, a színházat igazán nem sikerült sikerre vinnie sem neki, sem utódainak. Serly egyéves pályfutását szinte évente vagy néha még gyakrabban történő igazgatóváltás követte.

A színház folyamatos csődhelyzetben volt, így egy direktor sem bírta túl sokáig a finanszírozást. Megpróbálkozott a vezetéssel *Fejér Dezső, Kövessy Albert,* aki *Donáth Ede* négyfelvonásos operájával, a Sulamithtel aratta az első sikerelőadást. Őt *Bokross József* követte, aki kifejezeten hazafias okokból próbálta meg a színház feltámasztását. Műsorán a népszínművek mellett *Herczeg Ferenc, Csiky Gergely,* Kisfaludy Károly, de még *Shakespeare* darabjai is szerepeltek. Két év után azonban már ő is feladta, miként az őt követő *Havi Lajos* is. Így aztán egy 1904-es Magyar Színpad című lapban már ezt olvashatta a nagyérdemű: „A Duna-parton épült Kisfaludy Színház telkesen együtt tehermentesen eladó. Csekély költséggel könnyen átalakítható lakó- vagy bérházzá. Gyönyörű kilátás az ablakokból a Gellért-hegyig és az újpesti hídig." Szerencsére ez a koncepció nem valósult meg. 1921-ben már légfűtést is beszereltek, sőt a villamos új megállóját is pont a ház elé helyezték, azonban még ez sem hozta meg az áhított sikert. Közben többször bezárt, néha pedig filmszínházként is üzemelt. *Báthori Illés* – az egykori újpesti társulat titkára, rövid ideig a Kisfaludy Színház direktora – bukását az állam részvétlenségével magyarázta. Úgy vélte, több kedvezményt kellett volna kapniuk, az amúgy sem magas bevételeik harminc százaléka úszott el adókra. Külön, tehetősebb helyi polgárokból álló érdekcsoportot is létrehoztak az áldatlan állapot elhárítására, de sikertelenül. Volt olyan – *Kaposi Ernő* –, aki harmadszor is megpróbálkozott a színház újjáélesztésével, amivel ismét csődöt mondott. A harmincas évektől 1944-ig már csak fércoperetteket játszottak itt, s az ostrom alatt olyan súlyos sérüléseket szenvedett az épület, hogy le kellett bontani. Természetesen újjáépítése fel sem merült… A háború után rövid ideig Óbudai Népszínház néven működött egy társulat a Korona tér 2. szám alatt, de a Kisfaludy eltűnésével Óbuda végleg színház nélkül maradt.

MN 2001. nov. 23 24.

Bernus
Bernwaffner

Bernus András

V.L.: Négylakásos társasház, Budapest, II. Lévay utca.
Építész: Varga Levente, statikus Fendle István.
/Ismertetés, képekkel, fotók: Bernus András/.

Magyar Építőművészet, 1971.2.sz.
28-31. l.

budai Bernwaller Mór

II-od foku oklevelet nyert a Festészakadémia növendékeként-, közli a Müvészet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1855. szept. 1o.
5o. sz. 1ooo. lap.

Bernwaller Mór

A második foku oklevelet kapták az alant felsorolt müvészek, az Első Magyar Festészakadémia növendékei:
Rosos Klementina veszprémi, Puksch Pauline pesti, Gerhardt Alajos pesti, Grau Ottó budai, Sajósy Alajos gyöngyösi, Bernwaller Mór budai, Gáspár Alfonz aradi, Perlaki Kálmán temesvári lakosok.
A fentiekre vonatkozó értesitést "Tárgyhalmaz miatt" a belső boritólapon közli a lap.

DÉLIBÁB, Bp. 1855. szept. 23. 15. sz. belső boritólap.

MDK

Bernweller [ ], mérnök-építész

A Centenáriumi Múzeum megvásárolta az utolsó Centenáriumi mérnök-építész gyertyaöntő-családtól annak a műhelyét (Bernweller- család.)

— : Utolsó gyertyaöntő 16.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. febr. 13.

Bernwallner Mór

festő

L.

Sunday-Sentiványi

1881.

Bernwaldner Leon

Fön Leopl

Tannelmaing, Kr. L.

Bernwaldner Mór

A MMMkvk 68.1.

1907 Oct. 28án

Kiehlobb

P. melyben ez a beható erővel és gyakorisággal ismételt eseményről a Kelet-Európa című folyóirat szerkesztősége, folyóirat

Luna alá történelmi mátkéjén, mint

melyr

Bernwaller Mór

Krétarajz másolatával II. foku oklevelet nyert a festészeti akadémia növendékeinek kiállitásán.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
5. sz. 231. lap

Bernwallner Mór

Másodfoku kitüntető oklevelet nyert, mint a Marcatoni festészeti akadémia végzett növendéke, a növendékek tárlatán kiállitott müvére,-közli az Intézetek c. rovat.

Családi Lapok, Pest, 1854. II. félév.
5. sz. 235-236. lap.

Bernwallner József

festő

Nemzeti Szalon

Bernovallner József

1937. Székesfőv.Képtár és Tört.Muzeum kiáll.

Venusz és Ámor, olaj

BERNWALLNER JÓZSEF (XIX. SZ. I. FELÉBEN): VÉNUSZ ÉS ÁMOR. OLAJFESTMÉNY.
József Bernwallner (in der ersten Hälfte des XIX. Jahrhunderts): Venus und Amor. — József Bernwallner (prima parte del sec XIX.): Amore e Venere. Dip. a olio.

LANDAU LÉNÁRT (*1790—1868*): SEMMELWEIS GYERMEKKORI ARCKÉPE. OLAJFESTMÉNY.

Lénárt Landau (1790—1868) : Kinderbildnis Semmelweis'. Ölgemälde. — Lénárt Landau (1790—1868) : Ritratto del giovine Semmelweis. Dip. a olio.

84

LY (XIX. SZ. ELEJÉN SZÜLETETT): GITÁROS JELENET. OLAJFESTMÉNY.

geb. Anfang des XIX. Jahrhunderts) : Gitarrenszene. Ölgemälde. — Károly Nagy (nato all'inizio del sec. XIX.) : Scena con la chitarra. Dip. a olio.

MDK

Bernwaller József, budai festö

1843-ban járt Kismartonban.

A polgármester arcképe. Soproni Muzeum.
Egy házaspár arcképei. A férfi száraz naturalista elöadásban, a nö biedermaier pepecselö anyagfestésben bemutatva. Mindhárom kép az 1843-as évszámot viseli.

Dr.Csatkai Endre: Magyar festök müvei a kismartoni müvészettörténeti kiállitáson.
MM.1927. 295.l.

zent theurer sind als anderwärts in deutschen Staaten. Bei manchen Gegenständen, namentlich Kleidungsstüken, beträgt der Unterschied auch 50—100 Prozent."

⁂ Scribe heirathet die Wittwe eines Weinhändlers. Der berühmte Dramatiker ist 51 und Madame Biollay 35 Jahre alt; die Dame ist nicht reich, aber wohlhabend und soll sehr geistreich und liebenswürdig sein.

⁂ Unter den Soldaten des dritten französischen Linienregiments, welche aus Oran nach Frankreich zurükgekehrt sind, befindet sich ein alter blinder Kriegsmann, den ein Kind von fünfzehn Jahren führt. Die Araber nahmen ihn gefangen, stachen ihm die Augen aus und wollten ihn eben umbringen, als sie von Franzosen überfallen und niedergehauen wurden. Nur ein einziges Mitglied jener grausamen Araberfamilie entging dem Blutbade: es ist der Führer des alten blinden Soldaten.

⁂ Man schreibt aus Paris: „Der Somnambulismus u. die Heilung auf diesem Wege gewinnt seit Kurzem hier in den obern Ständen viele Anhänger. Wie bei Allem, was Ton geworden, wird jedoch dabei nicht viel mit gesundem Sinn, sondern eben nach dem bloßen Nachäffungsgeist gehandelt."

⁂ Der Doktor Fouilhour, Arzt am Hotel Dieu in Paris, hatte gelesen, daß die Mexikaner das mexikanische Leisekraut (Cevadella) gegen Hundswuth mit großem Erfolg anwenden. Einem in dem genannten Krankenhause liegenden Manne, bei welchem bereits die Wasserscheu ausgebrochen war, gab er sechzig Grammen der genannten Arznei, und hatte die Freude, ihn nachher völlig geheilt entlassen zu können.

⁂ „Gott sei Dank," ruft ein Berliner Berichterstatter des „Schwäbischen Merkur" aus, „unsere Kriminaljustiz wird wohl bald von einer Makel befreit werden, der ihr schon manche Vorwürfe vom Auslande zugezogen. Man geht nämlich damit um, die Strafe der Hinrichtung durch das Rad abzuschaffen.

⁂ Die Sängerin Agnese Schebest, die bekanntlich in Pesth ihren Ruf begründete, heirathet den berühmten Dr. Strauß, Verfasser des so viel Aufsehen gemachten Werkes: „das Leben Jesu, und tritt gänzlich von der Bühne zurük.

⁂ Gibt es in Böhmen noch so viele Räuber, oder hausen sie nur in den Köpfen der Romanschreiber? Herloßsohn läßt einen Roman erscheinen, der den gewagten Titel führt: „Brabanski, Räuberleben aus Böhmens neuester (!!) Zeit." Also ein moderner Roman!

⁂ Den neuesten Nachrichten aus Westindien zufolge war Fanny Elsler im Begriff aus der Havanna nach Mexiko abzureisen, um dort ihre goldene Ernte fortzusezen.

⁂ Man las vor einiger Zeit in dem **schen Blatte: Die hohen Verlebten, für: Verlobten — und: die Vögte zertraten die Rechte der Bauern, für: vertraten. Drukfehler sind bisweilen kleine Teufel.

⁂ In Wien wird der Befehlshaber des französischen Pionnierkorps, Oberst Galiot, erwartet, um den Uebungen der vereinigten Pontonniere und Pionniere nach dem Birago'schen System beizuwohnen.

Lokal-Zeitung

Theater.

Deutsches Theater.

Tant de bruit pour une Omelette.

Am 22. d. M. kündigte die gewöhnliche Theater-Affiche mit ungewöhnlich großen Lettern die sehr gewöhnliche Theatererscheinung an: daß ein engagirtes Mitglied der Bühne, welches vor, Gott weiß wie langer Zeit, ein Mal das Unglük hatte, krank zu sein, sich aber seitdem bereits mehrere Wochen hindurch auf dem Schwabenberge Ferien erging — zum ersten Male nach seiner Krankheit wieder auftreten werde. Wozu das? Geziemt sich wohl dergleichen für eine Stadt wie Pesth? — Oder war es vielleicht darauf abgesehen, die sonst so unerklärlich-verwaisten Räume unseres Schauspielhauses zu füllen? In dieser leztern Beziehung gratuliren wir dem Herrn Kassierer, denn dieser Zwek wurde vollkommen erreicht. Die Beliebtheit des Hrn. Stoll und die anziehende Erscheinung der Dem. Danse, welche zum vorlezten Male auftrat, zogen ein äußerst ansehnliches Auditorium herbei. — Ausgesprengte Gerüchte, als wolle eine Parthei den Hrn. Stoll, bei seinem Erscheinen, auszischen und die unheilbringende Dienstfertigkeit der nos ennemis les amis — bereiteten dem jungen Sänger mit den langen Loken einen triumphähnlichen Empfang. Die allergrößte Majorität des Hauses sprach sich zu seinen Gunsten aus, u. schenkte nachsichtsvollen Beifall seiner Leistung. Wir wünschen aber im Interesse der Ordnung, des Publikums und der Direktion selbst, daß sich dergleichen tumultuarische Manifestationen nicht öfter wiederholen mögen, und daß sich Herr Stoll in Zukunft bestrebe, durch Fleiß, Pflichterfüllung u. gesittetes Benehmen, sich der ihm vorgestern widerfahrenen Auszeichnung vollkommen würdig zu bezeigen. — Die Ausführung der Oper war im Ganzen unbefriedigend. Nur einzelne Stellen fanden verdienten Beifall. Hiezu rechnen wir die Arie der Mad. Mink, im ersten, Masaniello's Schlummerlied, im vierten u. die Romanze Pietro's (Hr. Drarler d. ä.), im fünften Akte, dessen Wiederholung man verlangte. Mad. Grill, als Fenella, verdient rühmliche Erwähnung. Mimik und Toilette waren ausge-

zeichnet. Der Stern des Abends war die ätherische Danse. Mit unnachahmlicher Grazie schwebte sie über die holprigen Bretter, und ärntete durch unaussprechliche Anmuth in der Ausführung eines hier noch unbekannten Pas, den sie im Pasdequattre des ersten Aktes mit Hrn. Crombé ausführte, solch einen enthusiastischen Beifallssturm, daß sich die reizende Tänzerin zur Wiederholung bewegen ließ. Hr. Crombé, den ich ohne Anstand die beste Acquisition der jezigen Theaterverwaltung nenne, stand ihr würdig zur Seite. Ich glaube damit Alles gesagt zu haben, was man nur zum Ruhme dieses braven Künstlers sagen kann. Die Damen Wirdisch u. Ochsinger wetteiferten an edlerem Streben, welches auch vom Publikum beifällig anerkannt wurde.

A.

— Wir hören so eben, daß Dem. Henriette Carl künftige Woche auf der deutschen Bühne ein Gastspiel eröffnen wird.

Ofner Stadttheater. Den 23. d. M.: „Lucrezia Borgia“ von Donizetti. Zur Ehre der Direktion sei es gesagt, daß sie mit beschränkten Mitteln, durch Repräsentation dieser Oper anerkennungswürdige Hochachtung gegen ihr Publikum darlegte. Möge sie sich in ihrem schönen Streben, von der spärlichen Theaterfrequenz nicht beirren lassen, am Ende wird das Publikum doch zur billigen Einsicht gelangen. — Die Aufführung dieses schönen Tongemäldes fand in Mad. Niclas (Lucrezia), den H. H. Huber, Hané und Röhring (Herzog, Genero und Gubella) entsprechende, ja oft imponirende Darsteller. Dem. Jenny Ney (Maffio Orsini) war in Adjustement u. Gesang köstlich. Das Trinklied wurde da capo verlangt. Chöre und Orchester ließen gar nichts zu wünschen übrig. Die Ausstattung kann für Ofen eine höchst glänzende genannt werden. Es steht zu erwarten, daß die Wiederholung dieser Oper auf die Kassa influiren werde. Jokus.

Lokalnotizen. Aus einem Cirkular-Schreiben ersehen wir, daß man in Pesth, und zwar schon im nächsten Augusti-Markt, eine Gewerbe-Ausstellung zu veranstalten beabsichtigt. Für das an Industrie so arme Ungarn ein sehr kurzer Termin! Dürfte daher nicht sehr erfreulich ausfallen.

— Die Pesther Kunstausstellung ist schon seit vierzehn Tagen eröffnet. Sie stehet an Kunstwerthe jener der beiden vorhergegangenen Jahren ziemlich nach. Merkwürdig ist es, daß bis jezt noch kein Katalog vorhanden ist!

— In dem prachtvollen Redoutenkaffehaus ist nun auch, außer den beiden schon erwähnten Portraits, jenes Sr. k. k. Hoheit des durchlauchtigsten Hrn. Erzherzogs Palatin aufgestellt. Auch dieses zeichnet sich durch schöne Malerei u. Aehnlichkeit aus. Gemalt wurden alle drei durch den rühmlich bekannten Portraitmaler Herrn Bernwallner in Ofen.

— Ein Pesther Stokhändler kündigt sich in öffentlichen Blättern in Versen an. Wenn diese Verse nicht etwa Daktylen sein sollten, würden wir glauben, der Stokhändler habe Knüttelverse gemacht.

— Die Pesther Schneidergesellen sind berühmt geworden; die Augsburger Allgemeine Zeitung schreibt Artikel über sie.

— In Ofen, dicht an der Schiffbrüke, wo die Pflastermauth sich befindet, ist das schlechteste Pflaster in beiden Städten. Man sagt, daß man dieses Stükchen Erde darum in solchem trostlosen Zustande läßt, damit Jeder, der die Pflastermauth daselbst entrichtet, einsehen möge, wie nothwendig eine gute Pflasterung sei, und deshalb unverdrossen zahle.

— In Pesth hingegen pflastern sie jezt das noch schlechte Stükchen Brükengasse. Der Theaterplaz aber bleibt nach wie vor eine Hühneraugen-Beförderungsanstalt.

— In dem sogenannten Müller'schen Bierhauslokale (in der Christinenstadt zu Ofen) wird jezt ein recht gutes Gebräue den Bierfreunden geboten. Zugleich bemerkt man daselbst mehrere Gäste an einem Tische sizen, die ein etwa 6 Maaß haltendes gläsernes Fäßchen, mit edlem, frischem, eiskaltem Gerstensaft gefüllt, vor sich haben. Es ist im Antrage, dieses Bierhaus in der Folge „zum gläsernen Faß“ zu nennen; in der That, ein ziemlich originelles Gasthausschild!

Benefiz. (Nationaltheater.) Heute, Sonnabend, den 25. Juni, zum Vortheil der Mad. Hubenay, zum Erstenmale: „Der Thürmer von Sanct Paul“, Drama in 4 Aufzüg. und einem Vorspiele in 1 Akt. Aus dem Französischen des Bouchardy, übersezt von Feketc.

Modenbild. Nro. 27.

Paris, 12. Juni. Reisstrohhüte mit Sammetbändern geziert. Camail (Bischofmäntelchen), mit einem Leib, von Poult de Soie. Kleid von gestiktem Poult de Soie.

Künftigen Mittwoch erscheint die lezte Nummer dieses ersten und Sonnabend, den 2. Juni, die erste des zweiten Semesters. Mit dieser ersten Nummer wird, außer einem prächtigen Modenbilde, auch noch eine höchst interessante und werthvolle Musikbeilage, betitelt: „Sylvia, romance sans parole pour piano“ von Th. Labarre in Paris, mit einer schönen Lithographie (Portrait der Sylvia) geziert, ausgegeben. Später werden andere Musikalien, Stikmuster, Genrebilder u. s. w. rasch mit einander abwechseln.

Wir bitten um baldige Erneuerung der Pränumeration, damit wir die Auflage bestimmen können.

Ofen, gedrukt in der königl. ung Universitätsbuchdrukerei.

Bernwaller József

Lehetséges portréja Lendvayné Hivatal Emiké portréjának. -

Magyar pinész portrék 2. Cennet Mihály: Festmények, rajzok, dombormüvek a XIX. századból. Budapest, 1966. katalógus, 14 l.

Bernvallner József, 184o kör.

Nő álarccal

Nagy.Művészet 18oo-tól, Szépműv.Múz. 1949.

6.1.

s zöldes árnyalatu domboru után-

álland

M.D.K.

BERNWALLNER József festő

XIX. sz. első fele

„A kiselleltes-szentimentális és rabló-romantikát ábrázolja,

biedermeier stílusban

Végvári 1956. 52., 285.

MDK

Bernwallner József

Vénus és Ámor, festm.

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

33 l.

rapárkányos, hagymasisakos toronnyal,
ló gotikus szentéllyel. Síkmennyezetes
ányér, Báthory Anna ajándéka, 1617.
ajándéka, 1631. Ezüstkanna, 1733.
Épült a XV. században, átalakították

é. V. Kp. é. n. 1901, 123 l — Mérán Géza,

MDK

Bernwaller József budai festő a XIX.sz. első feléből

Állitólag Lenau mellképe. Vizf. Sign.Bernwallner pinx.1838.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa. 1937.Jan.Nemzeti Szalon.

Bernwallner József

MDK

xcxcxcxcxcxcxcxc

Női arckép

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937. nov. Műcs. 33 l.

EA ..... ltsz. Gyűjtés h

MDK

Bernwallner József

Vénus és Ámor

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937. nov. Mücs. 33 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 K

MDK

Bernvallner József, 19.sz. e.f.

Nő álarccal

Uj szerzemények kiáll. Szépm.Muz. 1918. okt.
6 l.

Bernwaller József

kevéssé ismert festő, 1836-ból való „Női arckép" c. műve, melyet Budán festett. - Dolgozott Nyugat-Magyarországon is. A képet körli, a Bernwaller munkásságának feltárt adatait függelékben ismerteti:

Csatkai Endre: Kozina Sándor, elfeledett magyar biedermeier festő 1803-1873. Művtört. Ért. 1970.1.sz. 24-40. l.

25,40. l.

MDK

Bernwallner József, 19.sz. első fele

Fiatal lány vázával

Almásy-Teleki 4. műv. aukc. 1940. nov.

9 1.

Bernwallner József
Vénusz és Ámor, olaj

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Roma. Szal. 1937. jan. 6 l.

Bernwaller József, XIX.sz. e.f.
Állitólag Lenau mellképe, vizf.

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 3 1.

MDK

Bernwallner József

Vénusz és Amor, olajf.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum
kiáll.-nak katalogusa.1937.Jan.Nemzeti Szalon.

Bernwallner József MDK

Női arckép

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Bernwallner József MDK

Vénus és Ámor

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Bernwaller Józsi

Korszak a biedermeier
kiállítás az Iparművészeti Múzeumban

Nyugat 1937 XI. 28

Josef Bernwaller

15 mehr portréfestő.

Allgemeine Landestopographie oder

Burgenländer, Eisenstadt, 1963

II/a kötet

4140

Bernwallner József, XIX.sz.e.f.

Kopp J: Ism. Magy.festők a 19.sz. első felében.
Szépmívészet, 1941. 4.sz. 8o 1.

MDK

Kossuth-mauzóleum. Építő Ipar, 43.sz. 1909,nov.7.
411-413 l. képekkel

MDK

Bernwallner József

Női arckép, festm.

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

33 l.

1.

átus templomok. Bp. 1942, 589 l/

MDK

Bernwallner József, 19.sz.

A kis kacsa, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

31 l.

Bernwallner József

Budai Bernwallner József nyomdai és könyvkiadóvállalat tulajdonos, érseki szentszéki főtanácsos meghalt. Temetése szerdán délután ½5 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Magyarország
(Esti lap)
1944. szept. 12.
Kedd.

CI

GYHÁZ

DEZSŐ

BERNWALLNER József: Fiatal nő
Jelezve lent jobbra: J. Bernwallner fecit 836 Budae.
Ernst-aukció IV. (1918), 14. szám. Vásznon, 56 × 46 cm.

Bernwallner József

Bernwallner József

festő

Bernwaller József

A kis kacsa. Nő csacsogó gyermekkel. Jelzett. Olaj. 65 x 52 cm.
Árverési csarnok. 1938. II. 85. szám

Kismartonban: Morth kereskedő. 1843. M.t.
Morthné. Jelzett. 1843. M.t. E két kép egykoru
kisebbitett másolata idegen kézből Sopronban
Hillebrand Imrénél.

Bernwaller József

Szakái

F 1

Mária Terézia-szobor leleplezése, 1888.
Szigony, tűzkő

Hv. Mária Terézia-szobor talapzatának felirata:

ZUR | ERINNERUNG AN DIE | FEIERLICHE | ENTHÜLLUNG DES | DENKMALES DER | KAISERIN MARIA THERESIA | IN WIEN | MAI 1888.

Rev. Mária Terézia-szobor

Bernwallner József

57431. *Bernwallner József:* A kis kacsa.

Árverési Körlevél
1938. 3. sz. a.

2962. *Pataky László:* Virrasztás.

Bernwaltner József

1. Ász Kál 1938. 85 tt 71 l.

1721. SZELENCE, ezüst, tagozott oldalal
Silber, mit Rokokodekor. Wien, 1

1722. SZELENCE, ezüst, négyszögü, gui
chiert. XIX. Jh.

1723. OVÁLIS SZELENCE, békateknő, e
berakás. Német, XVIII. sz. — Ov
mutterintarsia. Deutsch, XVIII. J

1724. EREKLYETARTÓ MELLKERES
quienbehälter, Silber. Deutsch, X

1725. OVÁLIS SZELENCE, elefántcsont
S. H. Német, XIX. sz. — Ovale Dose

1726. KEREK SZELENCE, békateknő, f
Francia. — Runde Dose, Schildpat

1727. OVÁLIS SZELENCE, festett zom
vízparti tájkép, födelén belül Szt.
Ovale Dose, Maleremail in Kupfer
im Deckel die heilige Katharina

1728. TUBÁKOSSZELENCE, gyökérfa,
XIX. sz. — Schnupftabakdose, W
Österreich, XIX. Jh.

1729. TEGEZALAKU SZELENCE, béka
förmige Dose, Schildpatt mit Silbe

1730. SZELENCE, ezüst, négyszögü föde
mit graviertem Rokokodekor. Ru

1731. NYAKLÁNC, KÉT KÜLBEVALÓ

én római szines mozaik madárral és kigyóval.
mor, am Deckel römisches Mosaik. Italienisch,

másik guillocheirozott diszitéssel. Bécs, XIX.
ekor, die andere guillochiert. Wien, XIX. Jh.

kék alapon szines zománckép; páros jelenettel.
ájc, 1780 k. — Taschenuhr, Gold à deux cou-

apján sárga zománcalap, kék és fehér petty.k-
XVI. — Damenuhr, Gold á deux couleurs, mit

diszü bogláros csatjában topáz. Biedermeier.
Biedermeier.

elülettel, XIX. sz. — Retikül und Geldbörse,

hátlapján fekete zománckép. Svájc. Bieder-
eiz, Biedermeier.

varos bordázattal. Svájc, 1800 k. — Taschen-
00.

ma hátlappal. Osztrák, 1800 k. — Taschen-
1800.

eirozott alapon vésett diszités. Svájc, Bieder-
graviert. Schweiz, Biedermeier.

00 k. — Taschenuhr, Gold, gerippt. Schweiz,

Bernwaller József

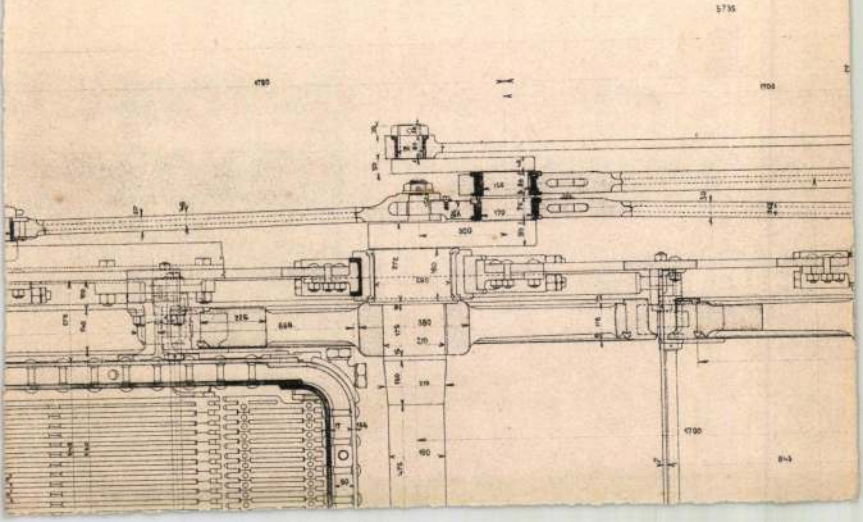
Pest

Tris kacsa c.
kajt rep.

Tonellipestbud

97. I.

Alaprajz és vizszintes

BERNWALLNER József: Fiatal nő (bélrezőben) (Starccal
Jelezve lent jobbra: ninxit Jos. Bernwallner 837 Budae.
Ernst-aukció V. (1918) 15. szám. Vászon, 56 × 45 cm

Bernwallner Josef

Bernwaller, Josef

[redacted]

Csat.-Frey Öst Kunst

XXIV.a

89.P.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MÜVEK.
172

Führer (illustrirter) in der Münz- und Alterthumsabtheilung des ung. Nat.-Museums.

Pest, 1870.

fűz.

1 drb

Bernwaldner Jörg

Erőd

Pest-Egy kimutatás

169. l.

DÍSZPOHÁR,

címerrel, 1626-os évszámmal és későbbi felirattal: KOLYI ECCLESIAE EZ A POHÁR.
Magyar munka, 1520 körül.
Részben aranyozott ezüst, mag. 12·8 cm.

ÚRMUTATÓ,

felső része hengeres üveg, zománcos dísszel vésett talpán két zománcos püspöki címer. Tornya hiányzik.
Olasz munka, XVI. század.
Aranyozott réz, mag. 26·5 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.

Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 291—292. l.

KÖRMENETI KERESZT,

előoldalán középütt nielloban Sz András mellképe, szárvégeken négy kámeó, hátoldalán domborművekben középütt Madonna Jézussal, szárvégeken apostolok.
Olasz munka, XVI. század.
Aranyozott ezüst, mag. 19·5 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.

A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp., 1884., második terem, 31. l. — Radisics Ipolyi 56. szám. — Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AÉ., VII., 1887., 344. l. — Ipolyi Biharvármegye, 398/28. sz. — Gerevich: PA, 259. lap.

KÖRMENETI KERESZT,

FRANCESCHINI BALDASSARE (VOLTERRA *1611* — FIRENZE *1683*): VÉNUSZ.

Baldassare Franceschini (Volterra 1611 — Florenz 1683) : Venus. — Baldassare Franceschini (1611, Volterra — 1683, Firenze) : Venere.

82

Bernwallner József

Bécsben, kiáll. 1837

XVI. Leo

Női arckép, olajf. 1843.
amtka porcellánból
Velence.
Vénus és Ámor, olajf.
1843

~~84~~

Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'o
chrétien XIV 1881, 164 l, XV–1881, 196

~~76~~

Ötvösházasultak 1876, 44. l 1492. szám

~~76~~

A műipari és történelmi kiállításról
Fővárosi Lapok, XIII–1876, 519 l.

~~80~~

Irodalom. Egyházművészeti Lap 1–1880,
348 l.

~~28~~

Lepold: Esztergom . . . A Műgyűjtő, II–
1928, 244–245 l.

~~és~~

Esztergom vármegye. Bp. é. n. 43 l.

Neurchi Balon anekdotái
IV (1924)
br. Pongrácz Józsefné
kéjmesa. 1 of.

E G H I V Ó

.pénteken d.u. 3 órakor az
efort-u.8./ I.em.13.sz.tan-

s ó ü l é s é r e .

y György: Történeti demok-
i kutatásainkkal kapcsolat-

SZAKOSZTÁLYTITKÁR.

Ernst aukc IV (1918)

Fiatal nő (1836)

Fiatal nő balkezében
olvasással (1837)

Fényképmásolat

Ernst. XXVII. aukc. 1924

Leányfej, of.

XXVII. aukció 1924.

Férfiképmás (Buda 1845)
of.

MAGYAR RÉGÉSZETI MÜVÉSZETTÖRTÉNE
ÉS ÉREMTANI TÁRSULAT
Budapest, IX., Üllői-ut 33-37.

É

A Régészeti Szakosztály 1952. jun
é

Junius 5.-én, csütörtökön a Tár

k i r a

a nagytétényi ásatások megtekin

Találkozás d.u. fél 3 órakor a

Budapest, 1952. junius 2.

F.k.: Dr. Dobrovits Aladár.

Fő képe Bernwalder [illegible]

Férfi arcképe } of
Vénusz és Ámor } (1843)
A kis kassa
of. 1848

másolat Baldassare
Franceschini képéről
mintegy után

1 ab
60 hell
400
1.000
4.000

10.000 B. (10 e.
100 B 30 e.
100

60.

(6.20 = 160 dop

200
4.000
2,000,000

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Szekfű Gyula

HÁROM NEMZEDÉK
és ami utána következik

Jelen helyzetünket nem ítélhetjük meg Szekfű Gyula korkritikája nélkül. Aktuálisabb könyv nincs a mai időben.

Ára egészvászonkötésben 8 P.

Ötödik kiadása most jelent meg.

Deér József

Pogány magyarság — keresztény magyarság

Szent István államalkotásának kérdései merülnek föl e kitűnő könyvben, egészen új, meglepő megvilágításban.

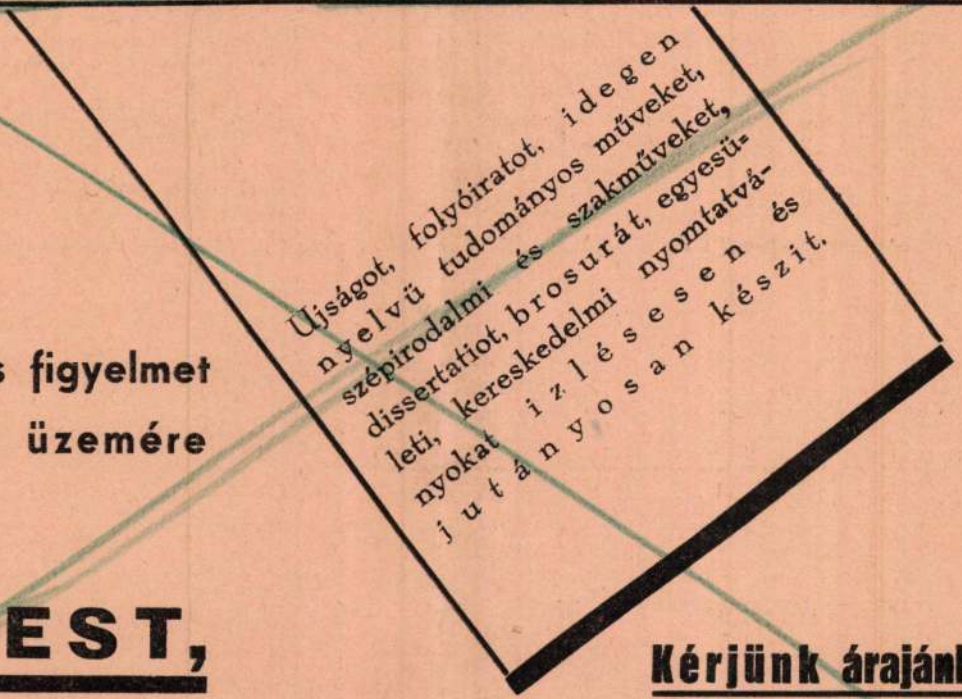
Könyvnapi ára egészvászonkötésben 4 P.

A Kir. Magy. Egyet. Nyomda könyvnapi könyve.

Lapunkat előállitó

Budai Bernwallner József nyomdája

felhivja a szives figyelmet
szedőgépes üzemére

BUDAPEST,

Kérjünk árajánlatot!

VIII., SZENTKIRÁLYI-UTCA 49. TELEFON: 141-426.

Szerkesztésért és kiadásért felelős, laptulajdonos: Dr. BAK JÁNOS.
Budai Bernwallner József nyomdája, Budapest, VII., Szentkirályi-utca 49. szám. — Telefon: 141—426.

Bernwallner József

29. Fiatal lány arcával,
olaj. 66×53
Fenti selyésen hasonló
műve a Képzőművé-
szeti Múzeumban.

Almásy-Telekiné IV. 1940

mustrák. 205×155 cm. 370.—

311. NAGY SZŐNYEG, vörös alapon, közepén nagy zöld medallion, mértani ábrákkal, széles lécek és szélesen csikozott bordürrel. Szmirna. XIX. sz. 630×670 cm. 1400.—

312. KARAMÁNI FÜGGÖNYSZÁRNY, 2 darab. 320×75 cm. XIX. sz. 70.—

313. MOSZUL-ÖSSZEKÖTŐSZŐNYEG, szürke tükörben gazdag vörös szinezésü növényi mustrával. 172×100 cm. 200.—

314. SZULTÁN-SZŐNYEG, keretén indás és növényi motivumu diszitéssel, tükre szines sávokra osztva. 225×110 cm. 250.—

315. PLUVIALE, szines selyembrokát, fehér alapon szétszórt zöld, arany és vörös himzett virágok, arany és rózsaszinü szegéllyel. XVIII. század. 160.—

315a. FÜGGÖNY, vörös selyembrokát, gránátalma és palmetta motivummal, 3 drb, ebből a szárnyak mérete 350×150. 400.—

Bernwaller József, festő. A XIX. század első felében működött. Művei közül Plankenauer János volt kismartoni polgármester arczképe 1843-ból a Soproni Múzeum tulajdona. Egy »Bernvaller pinxit 1834« jelzésű arczképe a Beszterczebányai Múzeum tulajdona.

Divald Kornél: A Beszterczebányai Múzeum kalauza. Budapest, 1909. 51. l. — *Kugler Alajos:* Vezető a Soproni Múzeumban. Sopron, 1903. 44. l.

Bernwaller József

festő"

L.

Szendrey - Szentiványi

188. l.

	43500—
Teher összege	43500—
	171062—
	43500—
Tiszta vagyon	127562—
	120800—
	127562—
	6762—

sanma

Bernwaller

l.

LykaMagyműI800-50
375,570. l.

BERNWALLNER *József*, festő. A XIX. század első felében Budán a Viziországban működött, közben azonban a vidéken is dolgozott. 1843. pl. Kismartonban arcképeket festett. Művei közül Fatal nő és Női arckép c. olajfestményei a Szépművészeti Múzeumban, Plankenauer János volt kismartoni polgármester arcképe a Soproni Múzeumban és egy arcképe 1843-ból a Besztercebányai Múzeumban vannak. Valószínűleg B. fia volt B. Mór, aki 1835 körül Budán született, s 1854—58. Pesten egyike volt a marastoni akadémia tehetségesebb növendékeinek.

E. G. I. 106.1

zélben és sima karimájú
ynek hátlapján a FESTÉ-
ÉPITÉSZET-re és az IPAR-
ricus ábrázolás szemlél-
ABOR GLORIA« szavakkal.
szakállt visel. Öltözete:
kabát és nyakkendő. Az
eszi körül. Felirata, a kép
: »TREFORT ÁGOSTONNAK
ARMŰVÉSZETI TÁRSULAT«,
ül: »1817–1888« és oldalt
ZIRMAI«.

- Lelt. sz. 1209. — Vétetett az
t a művésztől 20 K-án (1738–
ber 12-én. — Elszámoltatott
Az elszámolást jóváhagyta az
. határozat (942–910).

Bernwallner Josef

Bernwallner József: Vénusz és Ámor 1843. Fő. Képtár MFI. Petrás felv.

MAGYAR MŰVESZET
1937. 15. 1.

Bernwaller József

Kis Kassa, olaj.

Repr.

LykaMagymű1800-50

555. l.

ros polgármestere

rm. Budapest

Bp

IX Ráday u 10

mintája — 1480

Mi elsősorban a régibb nemzedék tagjain fogunk szemlét tartani, még pedig a budaiakon.

Ugy látszik, hogy valamennyi csak éppen ideszakadt, nem törzsökös, csak Heinrich B. körül merülhet fel e tekintetben kétség. Heinrich a huszas évek végén Pesten lakik, ekkor Kazinczynak, akinek arcképét festi, azt az ajánlatot teszi, hogy közösen adjanak ki kőrajzsokszorositásban arcképeket: ő a fejeket fogja festeni, Párisba utazik velük s Engelmann által litografáltatja. Kisfaludy Károlynak nagyon megtetszett Kazinczy arcképe, meg is akarná venni 20 aranyért. 1829 végén Heinrich a budai Brunsvik-házban lakik, amelynek gazdájáról arcképet is festett. Ezt Ehrenreich metszetben közölte az Icones-sorozatban. A közönség elé ugyanabban az évben egy családi arcképcsoport is került, a következőben az ő rajza nyomán jelent meg az Aurorában a Judit c. metszet.

Ismeretlen eredetü Bernvallner József, ez ugy látszik, csak futólag tartózkodott Budán, 1836—37-ben, amely évekből egy-egy fiatal nő arcképe maradt ránk. Kemény, feszes, tükörsima kidolgozásu munkái nem jelentősek.

A többi budai képiró, Avenarius, Clarot, Klette, Lampi, Neugass, Prestl, Weide, mind külföldről szakadt ide, az erdélyi születésü Simó pedig, köztük a legifjabb, csak éppen azért állitható ebbe a sorba, mert hamar otthagyta Budát s visszament szülőhazájába, budai munkássága azonban még ebbe az időszakba tartozik.

A legrangosabb a drezdai születésü Karl Klette helyzete: ő a nádor udvari festője s a főhercegi udvarral 1836-ban kerül Pozsonyból Budára. Itt és Alcsuthon folytatja Erzsébet főhercegnő és József főherceg rajzleckéit s mint rajzmester 1847-ben vonul nyugalomba. Festett

Lázár IV.

arcképeket, megfestette Pest néhány terét, 1838-ban pedig ő és a bécsi Ranftl tiz képet rajzol, Tomola pesti műkereskedő számára litografiai sokszorositásra a pesti árviz-katasztrófáról, még pedig ingyen, mert az árviztől Tomola is sokat szenvedett.

Sándor grófnak is volt egy ilyen udvari képirója Budán, a bécsi születésü s utóbb Bécsbe visszatelepdett Alexander Clarot miniatür-arcképfestő. Temérdek arcképet rajzolt és festett, sokat kőnyomatu sokszorositás számára is, hajszálfinom technikával. Egy ilyen műve például a négyéves Sándor főherceg arcképe. 1830-ban már Pesten lakik, 1834-ben kiállitotta Bécsben Sándor gr. arcképét, ez időtájt készitett néhány illusztrációt Vörösmarty költeményeinek képes kiadásához, 1840—41-ben pedig arcképeket, szentképeket, egy Szibillát, egy pihenő nőt állitott ki Pesten. Lófuttatás-képeket is rajzolt kőnyomat számára, egy ily lapját együtt készitette J. G. Prestl állatfestővel, Sándor gróf egyik kedvencével, aki Budán vendége volt. Prestl, átmenetileg budai festő, mindenütt nyomon követte mecénását, temérdek vázlatot készitett róla, amelyek később sokszorositásban is megjelentek.

Mintegy évtizedes munkásságot fejtett ki Budán Avenarius, aki 1820 körül telepedett oda Erdélyből. Mint gyakorlott arcképfestőt eléggé igénybe vették. Verseghy Ferencről készitett képmása Höfel metszetében 1825-ben jelent meg.

Jóval korábban került Budára a fiatal Lampi, akit inkább képmásaiért becsülnek polgártársai, kompoziciói kevésbbé tetszenek. 1808 körül működött Budán, ahol vele egyidejüleg dolgozott a nemrég Bécsből odaérkezett berlini Isidor Neugass. Ez még fiatalabb ember, arcképeit nem sokra tartják kora műértői, maga se

Bernwallner József

Bernwallner *József*, festő, az 1830-as években Budán működött, ott és a vidéken arcképeket festett. Képviselve van a Szépművészeti Múzeumban.

Uj Idők Lex. IV.
881. l.

Bernwallner

Lieb III. 122

IV. 117

Bernwalliner Jäger

und

Koppl Maybiedfest.

13. 6.

1993

J

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Bernwaller József

MAGYAR MŰVESZET

1927. 295

Bernwallner József

1929. 602.

Kopp Imre e jel

Kopp Jenő

Ismeretlen magyar festők a XIX. század első felében.

Budapest, 1941

feld.

5578 97 XI. 5.

Meghatalmazás.

Ezennel meghatalmazom Salath Ferenc urat, a Részvénytársaság Ügyvédi Irodájának F. évi. alkalmazottját, hogy a Pénzintézeti Központnál folyamatban lévő költségem ügyemben részemre információt hozzon. Ezt pénzügyben

Bernwallner József

Venus és Amor c.
képe. (1843)

Repr.

Kopp
MAGYAR MUVESZET
1937. 15. l. 22. l.
(Képek)

Gyűjtsön minél több adatot egy olasz művészről itt is

Bernwallner J.

Lenau arcképe, miniatűr
1838-ból
Repr.

Horváth Henrik: A régi Buda és Pest a művészet tükrében. (A Székesfővárosi Történeti Museum ujabb szerzeményei-ből.) Magyar Művészet
1937. 8. l. 10. l.

Bernwallner József (XIX. sz. első fele).

14. FIATALNŐ. Mellkép. Ovális mezőben szőke nőt ábrázol kissé jobbra fordulva. Fején fehér kendő, rózsaszin köpenye mellét és vállát fedetlenül hagyja. Lent jobbra a művész jelzése. J. Bernwallner fecit 836. Budae.
Vászon. M. 56; sz. 46 cm. Tábla XXVII.

Bernwallner József (XIX. sz. első fele).

15. FIATALNŐ. Mellkép. Ovális mezőben barna ifju nőt ábrázol, kissé balra fordulva, fején koszoru, balkezében álarcot tart. Barna köpenye bal vállát és mellét szabadon hagyja. Lent jobbraa művész jelzése: pinxit Jos. Bernwallner 837. Budae.
Vászon. M. 56; sz. 45 cm. Tábla XXVII.

15

Képművészeti Gyűjtemény
Gerlt

Bernwallner Józsi
fotói

Ernst Muzeum aukcioi

IV – V.

MDK

Bernhaller, ép.

tervét, mely közös Ray ép.-vel, megvették a soproni postahivatal tervpályázatán.

Tervpályázat eredménye.
Epitöipar. 43.sz. 1909. X.24. 394.l.

Berettkaller [ ], epülén

A Lajos utcában (III. ker.) 1897. febr. 20-án
megnyílt Kispelsdy Szilvia epikai
tervezője. (A munkái: Bayer.)

— Ebenda nonhaza 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. febr. 17.

Bernwallner József

(működött a 19. sz. első felében)

„Kalapos férfi portré" o.v. 53,5 x 44,5 cm

J. l. j. Bernwallner (Kesfarnelt)

Kikiáltási ár: 10000 Ft.

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

Barwallner József

„Kalapos női portré" o.v. 53,5 x 44,5 cm

J. l. b.: Barwallner József (Restaurált)

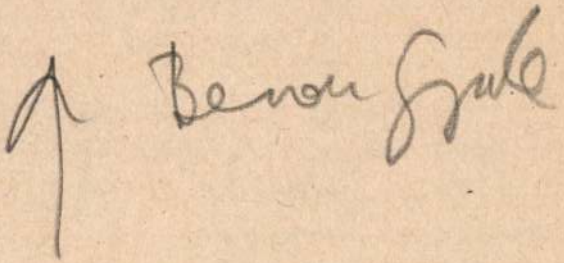
Védett. Vételi ár: 12000 Ft.

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

Bernwallner József
(19.4. első fele)

„Fiatal férfi képmása"
o.v. 68×55 cm J.C.B. Jos. Bernwallner
pinx Budae 1845.
Védett. Kikiáltási ár: 8000 ft

DÁV 50. Képaukció katalógus, Budapest, 1979. december

BERNWALTER Móric festő

1861 [20. máj. 13. Bernwalter Móric képeket kíván másolni. 95.

M. Ért. 1931. 1-2.

MDK

Bernyovszky Győző csapos

Rákospalotai képz.sz.isk.

Éltanuló, gipsz

Ifjusági ~~ék~~ Képzőm.és Iparm.kiáll. N.Szal.1950.jun.

13.1.

Berou Gyula

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT MEGHÍVJA ÖNT

BERON GYULA

GRAFIKÁIBÓL RENDEZETT BEMUTATÓJÁNAK
MEGNYITÁSÁRA
1970. FEBRUÁR 4-ÉN,
SZERDÁN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

MEGNYITJA

Dr. POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

DÜRER TEREM
BUDAPEST, V., BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52

KNy.

Művészet, 1968/11 57.

BERON GYULA

1021

A Hunyad megyei Felsőbaucáron, 1885-ben született Beron Gyula neve szorosan összefonódik a magyar sokszorosító grafika fellendülésével és az autonóm rajzművészet hazai megerősítésével. Ha fiatal éveiben foglalkozott is festészettel, az inkább csak alkalmi próbálkozás, kikapcsolódás volt számára, hiszen egész életét a karctű és a grafit különös szeretete tartotta bűvöletében. Ezt a mester sem tagadja, s magabiztos önismerettel vallja: „A grafika az igazi kifejezésmódom." Hatalmas, ki tudja hány ezer lapból álló életműve szerves része lett annak a fejlődési vonalnak, amely Székely Árpád és Rauscher Lajos ösztönző próbálkozásai után Olgyai Viktor, Conrad Gyula, Zádor István, Varga Nándor Lajos műfajteremtő jelentőségéhez vezetett. Bár a mai fiatal generáció újat kereső törekvéseibe nem szól bele, s követni sem akarja őket, mégis szeretettel figyeli vívódások közt született eredményeiket. Formaeszközei, érzésvilága, lírai vénája egyaránt távol állnak korunk kavargó szenvedélyeitől, neurotikus zaklatottságától, amely a művészi tükröződés részeként sokszor a szkizofréniás bomlottság látomásaiba és hallucinációiba torzul. A maga idején tett fáradozásai és eredményei így ma sem halványulhatnak el, s a művészettörténeti író szép kötelessége, hogy felszínre hozza a csendben meghúzódott, már-már feledésbe menőt.

Beron Gyula 1904-ben érettségizett Temesvárott, majd a Műegyetemen előbb a vegyészet, később az építészet tudományával próbálkozott. Mindez csekély időt vett el tőle, mert művészi hajlama és ambíciója az akkori Mintarajziskolába űzte. Itt 1905-től 1909-ig végezte stúdiumait, amelyet 1909 és 1911 között fejezett be a Képzőművészeti Főiskolán. Mesterei Hegedüs László, Edvi Illés Aladár és Olgyai Viktor voltak.

Mivel tetemes mennyiségű rajzát és rézkarcát gondosan áttanulmányozni napokat venne igénybe, a jelen körülmények között a művész által előkészített kis kollekció és a régi kritikák alapján kíséreljük meg művészi arculatának felvázolását.

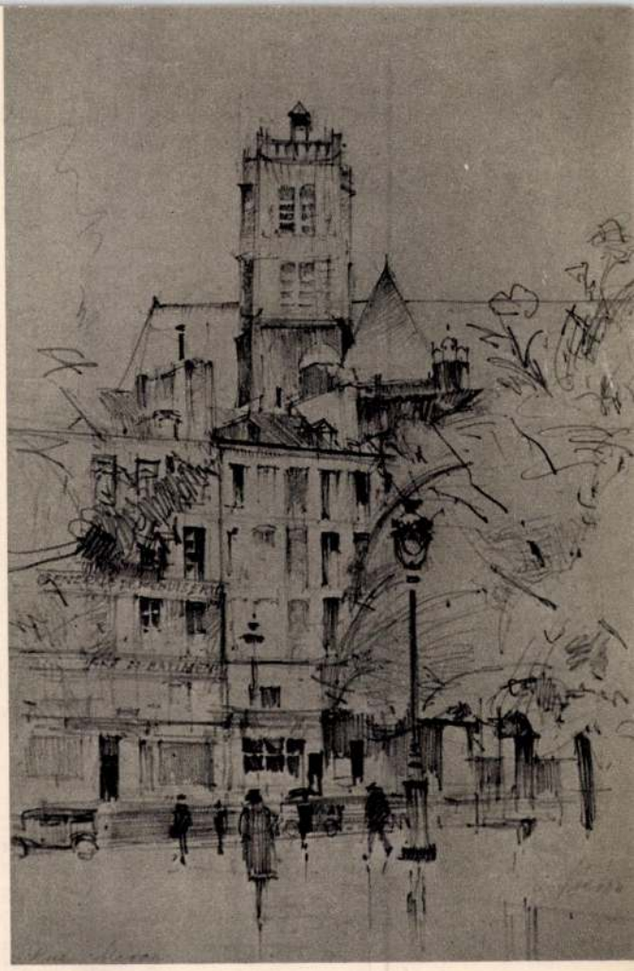
Annak ellenére, hogy a főiskolai évek után egész 1920-ig nélkülöznünk kellett a tanulmányozáshoz szükséges anyagot, elmondhatjuk, hogy hamar megtalálta saját kifejezőeszközét, sőt tehetsége birtokában igen rövid idő alatt az élvonalba küzdötte fel magát. Már 1916 őszén feltűnő sikerrel szerepelt az Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének kiállításán a Nemzeti Szalonban, és a korabeli napilapok műbírálatai egyöntetű elismeréssel méltatták szereplését. A Pesti Hírlap 1916. november 19-i számában olvashatjuk: „Igen előkelő ízlésű rajzolónk Beron Gyula s kezének mesteri könnyedségét épp úgy élvezzük budapesti vázlatain, mint szép figurális rajzaiban." Valószínűleg ekkor kelt a Népszava kritikája is: „A kiállítás legértékesebb anyaga Beron Gyula rajzai, bámulatos tudás, finom ízlés, poézis, gyönyörű rajzosság jellemzi ezeket a kis lapokat." Hogy nem méltatlanul érték a dicséretek, azt egy hivatalos tudósítás erősíti meg a díjkiosztás eredményéről. Eszerint az 500–500 koronára a következők voltak érdemesek: Wagner Géza (Vízfestmény-díj), Glatz Oszkár (Pasztell-díj), Beron Gyula (Rajz-díj). A székesfőváros 500 koronás külön díját Nagy Sándor kapta meg.

Legközelebb az Ernst Múzeum 1920-as csoportkiállításáról őrzött cikkek emlékeztetnek művei színvonalára és tematikai érdeklődésére. Ekkor negyedmagával állított ki olyan partnerek társaságában, mint Iványi-Grünwald Béla, Koszta József és Garay Ákos. A Pesti Hírlap kiállítási krónikása ezt írta róla: „Beron Gyula kitűnő tolmácsa Budapest szépségeinek s évek óta fáradhatatlanul örökíti meg mesteri vázlatokban fővárosunk utcáit, tereit, ligeteit, dunai motívumait. De figurális rajzaiban és aquarell képmásaiban is épp oly kiforrott ízléssel szólal meg." Egy másik lap (Az Újság) azt hangsúlyozta, hogy „ceruzarajzai a rézkarc finomságával vetekednek".

Egy év múlva — 1921 októberében — ismét az Ernst Múzeumban állított ki, ezúttal sem lebecsülendő csoportpartnerekkel. A festészetet Jobbágyi-Gaiger Miklós és a sikerekben gazdag Szőnyi István, a grafikát Beron és Boris László művei képviselték. Féltékenykedésre való oka nem volt, neki is kijutott az elismerésből. Íme: „Beron Gyula, aki kevésszámú grafikusunk között az elsők közé tartozik, meglepően haladt az utóbbi években és ceruzarajzaival csodás finomsággal varázsol elénk egész világokat." (Új Nemzedék). Továbbá: „. . . finom rajzai gyöngéd remekei a rajzművészetnek, tele a természetnek intimitásával, a városrészletek lelkével, a tömegjelenetek mozgalmasságával." (8 Órai Újság). A Pesti Napló jószemű bírálója azt is észreveszi, hogy „megérzékelteti a szemlélővel is azokat a színeket, amelyeket a művész-szem látott és felszívott." A Magyar Hírlap krónikása „Az Ernst Múzeum XVII. csoportkiállítása" című értékelésében nemcsak a „nagyszerű pikturális hatásokat" emeli ki, de azt is látni véli, hogy „a japán művészet magasságát közelíti meg".

Az idézett értékelések helytállósága mellett meggyőzően érvelnek a megtekintett 1920–22 körüli művek. Valószínű, hogy ezek egyike-másika az előbbi kiállításokon is szerepelt. A „Pala utca Budán" rézkarcnyomat a Várhegy oldalának egy részletét ragadja ki. Romantikus hangulatú öreg házai centrálisan komponáltak, s fény-árnyék ellentétek fokozzák a dimenzionális és plasztikus hatást. Könnyedébb ennél a „Dunapart" (hidegtűkarc) lapja, mely az egész Várhegyet láttatja a pesti oldalról. Finom lírája és biztos technikai tudása ezen már egyaránt jelentkezik. Uralkodóvá lesznek a világos tónusok, amelyeket egy-egy sötétebb folttal vibráltat.

Miután neve ismertté lett a műpártolók berkeiben, és művészeti közéletünk a legjobbak között tartotta számon, friss benyomások gyűjtésére Párizsba utazott 1925-ben. Tanulmányútja tíz kemény esztendőre nyúlt, s bizony már 1935-öt írtak, amikor hazatért. Amit Franciaországban látott, tapasztalt és alkotott, az jótékonyan hatott egész életére, művészetének kikristályosodására. Tanulmányozta a „nagyok"-at — minden lehetőséget kihasználva. Látott egy majdnem teljes Rembrandt karc-kiállítást, és egy éppoly csodálatos Dürer-anyagot. Bejáratos volt a Bibliothèque Nationale-ba, ahol Daumier-től a modern francia rézkarcolókig mindent böngészhetett. Ennek ellenére — és ez figyelemre méltó — nem került senki bűvkörébe, nem akart erőszakkal mássá lenni, mint ami, továbbra is meg tudta őrizni művészetének klasszikus alaphangját. Pedig tisztel minden igaz művészetet, így a jó moderneket is.

Beron Gyula: Rue Miron — Рю Мирон

Közvetlen franciaországi élményeit — természetszerűleg — rajzban rögzítette; a legcsábítóbb témák és motívumok átkarcolására többségükben csak itthon került sor. Így is 400-nál több rajzzal és karccal tért haza. Már itthon megismerhettük mint fővárosunk részleteinek szenvedélyes ábrázolóját, s a városrészletek iránti érdeklődését odakinn is megtartotta. Rajzainak könnyedsége, tisztasága szinte ütésszerű impresszionisztikus impulzusokból fakad, ám túlmegy a pillanatnyi benyomások felületességén, hisz a kisméretű lapok a lokális jelleg érzékletességén túl mély átélésről, tartalmi gazdagságról is tanúskodnak. Ugyanakkor lelkesítő az a biztonság, ahogyan ábrázolt témái a könnyed rajz vonalaiban egymáshoz rendeződnek. Zsúfoltságnak nyomát sem látni, sem sok, sem kevés nincs rajtuk: olyanok, amilyennek lenniök kell. Határozott, egységes stílusjegyet hordoznak, mégis mindegyiknek külön zamata van. „A párizsi St. Gervais" (1927 körül) lapján az újkori nagyváros jellegtelenségéből

Beron Gyula: Táj
Paysage — Пейзаж

kiemelkedő gótikus templomtorony fenséges ellentéte a megragadó, a „Nizzai öreg házak" (1933) pedig mintha egy olasz neorealista filmből léptek volna elő. A „Dél-francia falu" (1933) terebélyesen szétterülő épülettömbjeit egyben a jellegzetes környező táj öleli körül. Verisztikus kendőzetlenség fűszerezi a „Kocsmahajó a Szajnán"-t (1927 körül) öreg, rozzant bárkájával, láthatatlanul is jelen levő apacsvilágával, és a nyugalmában is mozgalmas „Kikötött halászhajók" (1932 körül) rajzát. Alkotója szerint csak vázlat a „Colombes-i táj" (1927 körül), valójában egy nagyon eleven hatású kis remek. Eredeti hangulatát és atmoszféráját a dűlőúton távolodó kétkerekű taliga-fogat, valamint az utat szegélyező három fa és a háttéri síkság környezete teremti meg.

Karcai közül a hidegtű-technikával készített „Pont Marie" (1926 körül) az egyik legartisztikusabb alkotás. Centrális kompozícióban párizsi részletet mutat a Szajnával és egy átívelő ötlyukú híddal. A leheletkönnyed rajz és a lírai hangulat eleve kiiktatja a sötét tónusokat. Párizsi témáinak legtöbbjét hazatérése után karcolta rézre, mint az 1937-es keltezésű „Gare de l'Est"-et is, amely egyébként legsötétebb, legtónusozottabb lapjai közé tartozik. Ezen Párizs Keleti pályaudvarának részlete elevenedik meg egy vasszerkezetű felüljáróval, és az alatta keresztülfutó sínpárok erezetével. A kompozíció két szélén a házsorok perspektivikus rendje még nyugtalanabbá, zaklatottabbá teszi a metropolisi miliőt. Újra megszelídül a természet a „Dél-francia táj"-on (1938), ahol völgy között tárul elő a szemközti domboldalra épült város. Az előtér sötétebb tónusozású vegetációjának kötetlen játékosságát a városkép világos, könnyed, de szigorúbban szerkesztett architektonikus tömege teszi kontrasztossá. Két 1940 körüli karcának egyike „Marseilles-i utca" megkapóan életszerű részletét ábrázolja keskeny sikátorával, magas házfalaival, staffage alakjainak mozgékonyságával. A megnyújtott, álló kompozíció a vertikális tagozódáshoz igazodik. Végtelen finomrajzúság, a motívumok néhány vonalra egyszerűsítése avatja mesterivé a „Horgászok a Szajnán"-t, amelyen a folyó átlósan metszi át a képmezőt.

A háború viharának elcsendesedése és felszabadulásunk időszakában Beron Gyula művészetének eszközei már egészében kiteljesedtek. Energiáját így nem stiláris problémákra, hanem megújhodó életünk ábrázolására tudta fordítani. Aktív életszeretete arra ösztönözte, hogy rajzok és rézkarcok sorozatán örökítse meg az újjáépítés mozzanatait, a fejlődő városrészeket, de a vidéki tájak szépsége sem volt idegen tőle. Figyelemre méltó az a nyilatkozata, melyet a sárospataki Alkotók Házában tett 1950-ben: „Érzelemben, tudatban évtizedeket fiatalodtam... Nézetem szerint Magyarországot még éppen azok nem fedezték fel eléggé, akiknek elsősorban illik felfedezni itt a tájat és a népi világot. A közönség sokat beszélt azelőtt arról, hogyan kell felfedezni Magyarországot a népi íróknak. Kevesebben szóltak arról, hogyan fedezzék fel hazánkat a képzőművészek." Nos, Beron Gyula a tőle telhetőt megtette ebben a felfedezésben is. Már a háború sebei, a rommá lett értékek kicsalták fájó érzéseit. A „Kálvin tér — 1945" rajzán Feszler és Ybl súlyosan megrongálódott Danubius kútja őrzi a szomorú emlékképet. 1950—52 táján a sárospataki élmények foglalkoztatták rajzban (Sárospataki részlet) és rézkarcban (Sárospataki cigánynegyed) egyaránt. Hézagmentes felkészültsége, elegánsan könnyed formavilága mit sem változott, ami talán feltűnő, hogy az utóbbi lapot a nála szokatlan, nagyobb méretben készítette.

Beron Gyula szerteágazó művészi életrajzát ki kell még egészítenünk a legfontosabbakkal. Fiatal kora óta tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének. Megszámlálhatatlan kollektív kiállításon láthattuk műveit, önálló anyaggal pedig háromszor mutatkozott be. Külföldön is szerepelt, amelynek során Zürich, Chicago, New York, Lipcse, London, Varsó, Párizs és Milano közönsége láthatta műveit. Nagy fővárosi múzeumaink (Szépművészeti Múzeum, majd a Magyar Nemzeti Galéria), mintegy 40—45 művét őrzik. Számos díjának sorrendje: 1913, 1916, 1917, 1920, 1928, 1935, 1936, 1938. Utoljára, 1946-ban a Szinyei-díjat nyerte el. A felszabadulás után mint a Képzőművészeti Alap Kollektív Műtermének vezetője értékes művészpedagógiai tevékenységet fejtett ki a tehetséges munkásképzőművészek továbbképzésének érdekében. Művészi munkássága, tartalmas életműve elismeréséül kormányzatunk két magas kitüntetésében is részesítette: 1960-ban a Szocialista Munkáért Érdemérem, 1965-ben a Munka Érdemrend ezüst fokozatának birtokosa lett.

A fenti sorokkal egy emberi és művészi vonatkozásban egyaránt megbecsülést érdemlő mester előtt kívántunk tisztelettel adózni. Mégegyszer szeretnénk hangsúlyozni, hogy ez nemcsak magas életkorának szól, hanem mindannak a sok fáradozásnak és eredménynek, amellyel a magyar grafika és rajzművészet ügyét szolgálta. Olyan művész volt mindig, aki — hogy egy nyilatkozatát idézve zárjuk róla készített portrénkat: „Nem leltárt fest és rajzol, hanem az életet jeleníti meg."

Ecsery Elemér

EGY LENIN-SZOBOR ALKOTÓJÁRÓL

címmel közlemény jelent meg a Művészet 1966 februári számában, ahol beszámoltunk arról, hogy V. Gyomin irkutszki nyelvésztörténész hallgató levélben kért segítséget a Magyar Képzőművészeti Főiskola szobrászati tanszékétől egy irkutszki Lenin-szobor alkotójának meghatározásához. A kérésre az adott okot, hogy a város egyes lakosainak emlékezete szerint a szóbanforgó alkotás még 1920 előtt jött létre, s idegen nemzetiségű hadifogoly készítette, talán az eszerek által egy ideig elfoglalva tartott városban rejtőzködő magyar művész.

Azonban az Irkutszkban tovább folytatott kutatások megdöntötték ezt a feltevést, amellyel — közleményünket említve — az elmúlt évben a Pravda is foglalkozott.

Nemrégen hozzánk érkezett levelében L. G. Rakevics, Irkutszk város építészeti főhivatalának munkatársa közölte szerkesztőségünkkel, s egyben a Képzőművészeti Főiskola szobrászati tanszékével, hogy eredményesek voltak kutatásai, amelyeket A. N. Granyinával, a földrajzi társaság tagjával közösen végzett. Sikerült megállapítani, hogy a szobormű alkotója Sz. D. Merkurov — akinek erőteljes plasztikai megjelenítésmódjával a rokonság a korábbi publikációnkhoz mellékelt fényképen is szembetűnt.

Sz. D. Merkurov (1881—1952) legismertebb művei közé tartoznak Lev és Alekszej Tolsztojról készített büsztjei, valamint konstruktív megoldású Tyimirjazev emlékműve és Lenin-ábrázolásai: a halotti maszk és a szoborportrék, emlékművek egész sora, így például a Moszkva csatorna bejáratánál és a Kreml üléstermében felállított Lenin-szobor. Ezentúl Merkurov oeuvre-jének jelentős alkotásai között kell számon tartani az irkutszki szoborművet is.

S. L.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 JUL 21

Meghalt Beron Gyula festőművész

Finom hangulatú, csendesen szóló, mélységesen humánus művészével lett szegényebb Beron Gyula grafikus és festőművész halálával a magyar művésztársadalom. Távozásával tiszteletreméltóan hosszú élet és nem kevésbé nagyívű pálya szakadt meg: hiszen egy több mint hetven esztendőn át töretlen aktivitással épített életművet zárt le a Beron Gyula nyolcvanhatodik születésnapja után néhány héttel bekövetkezett halála.

Beron Gyula indulása, tanulóideje, s első bemutatkozása a századforduló idejére, képzőművészetünk és grafikánk kibontakozásának esztendeire esik: 1905-ben — húsz esztendős korában — iratkozott be a Mintarajziskolába, hogy Hegedűs László, Edvi Illés Aladár és Olgyai Viktor keze alatt megtegye első lépéseit. Innen azonban hamarosan tovább vezetett az útja: a rajztanári oklevél elnyerése után — 1909-ben — a Képzőművészeti Főiskolára iratkozott be, hogy tudását teljesen kicsiszolhassa.

A Képzőművészeti Főiskolán töltött évek azonban jószerével inkább „ráadást" jelentettek, hisz eközben Beron már belépett a kiállító művészek sorába: 1910-ben bemutatta első munkáit a közönség előtt. S útja ezután szinte minden változás, törés nélkül, egyenletesen alakult tovább; csak emberségét mélyítették el a múló évtizedek — közöttük az, amelyet fizikailag ugyan távol, ám szellemileg mindig az itthoni eseményekkel szoros kapcsolatban, 1925 és 1935 között Párizsban töltött. Alkotó ereje, s szüntelen közlési vágya sem apadt el az évek során. A felszabadulás után régebbi témái mellé ismét újabbat talált: az újjáépülő, majd fokról fokra gazdagodó ország arcát rajzolta, bejárván a nagy építkezéseket, az új városokat, hogy megörökítse a változó világ képét, s azokat az embereket, akik ezért a változásért dolgoztak. Műveiből csak nemrég is szép tárlat nyílt meg — nyolcvanötödik születésnapját köszöntendő — a Dürer-teremben.

Beron Gyula hamvasztás utáni búcsúztatása augusztus 6-án, pénteken délelőtt lesz a Farkasréti temetőben.

meghalt 1971. VII. 30

Bécsi

kek harca dőlt el — minden társadalmi háttér nélkül — *Hasszán* király és belügyminisztere, *Ufkir* javára, ami pedig a szudáni hatalomátvétel illeti, erre azért került sor mert az 1969-es májusi forradalom után *Nimeri* elnök nem tudta megőrizni azt a tömegbázist (gondolunk a nagy befolyású szakszervezetekre, ifjúsági és női szervezetekre), amelynek a forradalom részben a sikerét köszönhette. Külön-külön mindez természetesen sokkal bonyolultabb kérdés, nem kétséges, azonban, hogy az ismétlődő megrázkódtatások végső soron gazdasági és társadalmi okokra vezethetők vissza.

A legsúlyosabb kétségtelenül Jordániában a helyzet. Ez az ország éppen a menekültek sorsa miatt egyik kulcspontja a közel-keleti válság végleges rendezésének is. Minden fennálló vitás kérdés könnyebben megoldódhat az arab—izraeli viszályban, mint a nagyrészt Jordániában élő palesztinai menekültek helyzete. Ez akkor is súlyos problémát jelentene, ha Jordániában nem az egyik legreakciósabb arab rendszer lenne uralmon, amely a maga fennmaradása érdekében következetesen kettős politikát folytat. Biztosítja szolidaritásáról a többi arab országot, ugyanakkor Washingtonban és a Jordán folyó túlsó partján keres szövetségest. Követeli a megszállt arab területek kiürítését, ugyanakkor a maga területét iparkodik minden eszközzel „kiüríteni" a palesztinai ellenállóktól. Egyezményt ír alá a gerillákkal, hogy azután hadseregét vezényelje ellenük. *Husszein* király és az ammani kormány e kettős politikájával — és a gerillatáborok ellen intézett támadással — már-már egy arabközi háború veszélyét idézte fel.

E kettős politikára az sem lehet mentség, hogy gyakran a palesztinai menekültek szervezetei sem tartották magukat a megállapodásokhoz. Ez sajátos helyzetükből adódik. Mindenekelőtt abból, hogy e

Berón Gyula, grafikus; szül. 1885 jún. 6-án Felső-Bauczáron (Hunyad megye). Tanulmányait a budapesti képzőművészeti főiskolán Hegedűs László, Olgyai Viktor és Edvi Illés Aladár vezetése alatt végezte s 1910-ben rajztanári oklevelet szerzett. 1913-ban a Magyar Grafikusok Egyesülete és a Magyar Aquarell- és Pastellfestők Egyesületének a Nemzeti Szalonban rendezett IV-ik kiállítása alkalmából Arczkép cz. szénrajzával az alakrajz díjat nyerte el. Nehány rézkarczát az állam vette meg a Szépművészeti Múzeum számára.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő műveivel szerepelt:

1909. évi nemzetközi grafikai kiáll.: Híd, rézkarcz.

1911. tavaszi kiáll.: Gyárak Temesváron, rézkarcz. — Fej, rézkarcz. — Arczkép, rézkarcz.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Fritz, rézkarcz. — Nevet, rajz.

1912. márcz. kiáll.: Arczkép, rézkarcz. — Fák, szénrajz. — Tükörből, czeruzarajz. — Malomárok, czeruzarajz.

1913. tavaszi kiáll.: Mosoly, rajz. — Arczkép, rézkarcz.

1913—14. téli kiáll.: Heverő, rajz.

1914. tavaszi kiáll.: Nyáron estefelé, olajf.

Pesti Hirlap. 1913 okt. 19. — *Temesvári Hirlap.* 1913 decz. 19. — *Kiáll. tárgymutatók.* — Önéletr. adatok.

Baron Gyula.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének 1952. évi közgyűlése az új tiszti kart elnökévé választották.

Független Magyarország, 1952. máj. 26.

Bessa Gyula

Kiállít

Mi M. 1942. IV. ip.

'gy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

\cta Cassae Parochorum" egri anyaga,
'ök utáni állapotát rögziti.

üvészettörténeti Dokumentációs
Központ

MDK

Beron Gyula, grafikus

85. születésnapját ünnepli Dürer-termi kis kamara kiállításával. Első lapja 1915-ből való: a Lánc híd bejáratát ábrázolja. Különleges, megható népi népiesség hatja át ezt a képet s a kiállítás minden darabját. M. Cagnes s. Mer, Nizza, Tengerpart stb. c. művei.

Rózsa Gyula: Reneszánsz utakon 7.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 13.

MDK

Beron Gyula, grafikus

4 Dürer Teremben nyílt meg
a 85 éves művész tárlata.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 5.

Beron Gyula

MDK

A Rózsadombon, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Beron Gyula MDK

Városliget, ceruza

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Beron Gyula MDK

Vigszinház, ceruza

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

Beron Gyula

MDK

Apollo-Kabaré, ceruza

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Beron Gyula MDK

Női fej, cerúzarajz

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Beron Gyula,

Párizsban megnézett, de egyéni látásu városábrázolásaival szerepelt.

Tárlatok.-Aquarellisták és Pasztellfestők kiáll.
Képzőművészet.1928.14.sz. 228.1.

MDK

Beron Gyula

Ybl E.: A Műcsarnok téli kiállitása. B. H. 1935. nov. 17. 10.l.

Berón Gyula

Az uj kép, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Berón Gyula

Gyárak Temesváron, rézk.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Berón Gyula

Épitkezés, ceruzarajz.
Csatorna, "

KMTárs, 1935. téli kiáll. 26.1.

Beron Gyula grafikus.

Műbarát. 1921. I. 276-77. l.

Beron Gyula grafikusa

Pesti Hírlap. 1923. évf. 4. sz.

Az Ernst-múzeum gyorsthi'dőrtaxán...

Báró Gyula grafikus

Pesti Hírlap. 1925. nov. 3. 12

Magyar grafikusok párisi csoportja

Baron Gyula grafikus

Pesti Hírlap. 1925. dec. 13.2

K. k. L. Gyűjtemény az Ernst-múzeumban

Báró Apponyi Gyula gróf elnök

Pesti Hírlap. 1921. Szept. hó 15.

A k. k. d. Ö. Ö. Ö

Beron Gyula grafikus

Pesti Hilap. 1919. febr. 14. 6

Díjkiosztás

Béron Gyula grafikus

Pesti Hírlap. 1919. okt. 12. 4

k. k. d. Ötvi kiállítása

Baron Gyula grófnénak

Pesti Hirlap. 1920. jún. 11.

K. k. d. Sportfelügyelő

Beron Gyula grafikus

Pesti Hirlap. 1920. jan. 22.3

Az Ipt. muzeum csoportkiállítá-
sának bezárása

MDK

Beron Gyula

A "Céhbeliek". Magyar Művészet 1925. 165.l.

MDK

Beron Gyula

Jáki templom, rajz
Budapest, rajz

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 20.1.

MDK

Beron Gyula

Az Omike Műbarátok Köre 1923-ban Beron Gyula rézkarcát küldi tagilletményul.

Mult és Jövő, 1925. XV.evf.marc.sz. 116.l.

Beron Gyula.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:

A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat

Beron Gyula.

A "Céhbeliek" társaságának története.

Bemde J: A Képzőművészeti egyesületek története.

Beron Gyula.

Az Ernst muzeom kiállitást rendez müveiből 1925-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Beron Gyula

Ceruzarajzai, a Nemzeti Szalon 1917.évi tav. tárlatán.

Művészet, 1917. 58.l.

Berón Gyula, graf.

Fák.	Szénrajz.
Tükörből.	Ceruzarajz.
Malomárok.	Ceruzarajz.

Mücs.-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll,
és
Akv.- és Paszt.festök Egyes. és Graf. Ebyes. - nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 60.l.

MDK

Berón Gyula, graf.

Arckép. Rézkarc.

Mücs.-OMKT Hegedüs L. és Tuli O. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Pasztf.festök Ebyes. és gGraf.Egyes. kollekcióból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 58.l.

BERÓN GYULA

Mussolini-tér.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Mücsarnok 1937.

BERÓN GYULA

A Kigyó-utca.
Belga sleppek.
A Pont Marie Párizsban.

BERON GYULA

Fa. Vizf.
Akt. I.,II. Vizf.
Lucsok. Vizf.
Vásár. Vizf.

MAPE kiáll. Nemzeti Szalon 1942. dec-1943.jan.

BERON GYULA

A Stadion állványban. Vizf. 62x52.
Népstadion. Vizf. 74x64.

III.Magyar képzőművészeti kiáll.ka t. Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

BERON GYULA

Betonkeverő. Ceruzarajz 58x48.
Épül a Népstadion. " 70x55.
Petőfi-híd. " 62x47.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

MDK

Beron Gyula, képz.föisk.
hallgató

Az oklevélre beérkezett pályamunkák közül/ a m.kir képzőm.föisk.növendékei pályázhattak csak erre/. - a 150 koronás első díjra és a kivitellel való megbízásra B.Gy.-t ajánlotta a bíráló bizottság.

Eldőlt pályázatok. - Magyar Iparművészet. 1908. évf. 338.l.

Beron Gyula MIK

Nevet, rajz

Micsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Beron Gyula MDK

Fritz, rézkarc

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Beron Gyula

Kalvin-tér, vizfestmény

I. Művészeti Kiall. Kat. 1946.Jul.7.-Jul.2
7.lap

MDK

Beron Gyula

Épitkezés. Rajz.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc. 24-Máj. 15. Műcsarnok. Kat. 7.1.

MDK

Beron Gyula

a/ Gare de l'Est.
b/ Hidépités.
c/ Allvány.
Utca. Rézkarc.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1939.
Márc.24.-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 18.1.

Beron Gyula

Szabad Művészet

1950. 9. 27. 367. l.

Az I. k. képre kiállí

Sikere

(Fő képtár megvette
Sztálin-út fárlókkal
c. grafikáját)

Kér
men
mél
nak
pár
ra

L E V E L E Z Ő L A P

Nagyságos

Dr. S z e n t i v á n y i G y u l a urnak,

a Müemlékek O.Biz. titkára

B U D A P E S T

Iparmüvészeti Muzeum

Dr. FÁRA JÓZSEF
várm. főlevéltárnok
ZALAEGERSZEG

Beron Gyula

szül. Felsőbaracsár
(Hunyad m.) 1885 jún. 6.

Revai XX. 8. l.

nt
ándo-
da-
mu-
ztak

26.)
443-
),
-ben
Má-
jogot(29).
rocka
jogot
ca-ról
t a
lós

Beron Gyula

1 Szabad Művészet

1950. 11. sz. 423 l.

Rabinovszky

A grafika és az I. M. kiáll.

8. A M. Kir. Kereskedelem
lőrizetési dijak leszállitása t

9. Jelentés a vendéglátó s
folyama tárgyában.

10. Pénzintézeti központ és
tai tatarozási kölcsönök tárgya

11. Dr. Mosonyi Dezső válasz
óriási orgona tárgyában.

12. Bélatelep kertváros el
aprózása ellen.

13. Jelentés a balatoni fü
14. Jelentés a fürdőügyi é
15. Folyó ügyek és inditvá

Balatonfüred, 1935. évi márciu

Az elnö

dr. Iklódy Szabó János s.k.

kinostári főtanácsos, alelnök.

Vendégeket szivesen látunk, vi

ról gondoskodunk.

~~Beck Andrea~~

~~Nővári~~

Bezon Gyula

Grafikus

Mihálta Pál

festő

nyertek a Szinyei

Társaság 1947-iki

díjait.

Rabinovszky Márium

a Konzervatórium növendéke. Magyarok

1947. márc. 4.

Radvánszky Antal VIII. 36.

MDK

Beron Gyula, festö

Árok. Akvarell.
Udvar. "
Hó. "

Mücsarnok. -Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 14.1.

MDK

Beron Gyula

részkarcai Wassermann: Csanmalca
Aranya e. könyvből

(Helikon)

÷ Az 1957 évi könyvművészeti versenyen
részt vett

Magyar Grafika 1957 1-ső szám. 9-10 lk 30 L

MDK

Beron Gyula, festö-graf.

Sztálin-ut zászlókkal. Vizf.

A Sztálin-hid utolsó ive. Rajz.

Munkások.-I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat. 8.l.

MDK

Beron Gyula, festö

A Stadion állványban. Vizf.
Népstadion. "

/Műcsarnok?/- III.Képcsőv.Kiáll. 1952.dec.-1953.márc.
Kat. 6.l.

MDK

Beron Gyula rajzoló

Az idei művészeti évadban... Magyar Művészet, 1925. 288. l.

Beron Gyula, festö MDK

a/Mühelyek, b/Vérmezö.	Rajzok.	14.1.
Plage.	"	"
a/ Vásár; b/ Utca.	"	"
Templom.		15.1.
Ösz.		"

Mücsarnok.-Öszi tárla/t.1939.okt.8.-nov.19. Kat. 14.és
/Ennek keretében a MAFE 24.kiáll.-a./ 15.1.

MDK

Beron Gyula

Kiállitások. Magyar Müvészet 1925. 583.l.

Beron Gyula

Hid, rézkarc

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

MDK

Beron Gyula, festőm.

Külön meg kell említeni az akvarellé és pasztell-festők sorában.

Szomory Dezső: Téli Kiállitás.
Mév- Az Est.1937.jan.24.13.old.

MDK

Beron

kiáll. az Ernst Múz.-ban /?/

Xbl B: Képzőművészet. Budapesti Szemle, CCI. 1926, 290-310.o.

MDK

Beron Gyula, graf.-festőm.

hallatlanul finom, szubtilis rajzaival mutatkozik be, azonkívül szines vizfestményekkel, szélesebben felfogott táj- és városképekkel. Régibb kiállitóink közül való B.Gy.

Ernst Muzeum kiállitásai.LXXX. /1925/ Kat.

MDK

Beron Gyula

Ernst Muzeum kiállitásai LXXX. /1925/.

4.1.

MDK

Beron Gyula

Tanyaudvar, vizf.
Szarvaskő, vizf.
Utcasor, vizf.

A Magyar Akvarell- és Pasztell-festők Egyesülete kiáll.kat.1940.Nov.24.-Dec.8.- 8.lap

Negatív

Zilahi Istvánné

Hegedüsné

Beron Gyula: (Táj)
Grafika
Fels. j.o.: „Beron"

Negatív

Zilahi István Hegedüsné

Beron Gyula: (Dunai táj)

Grafika

Jels. j. o.: „Beron"

MDK

Beron Gyula, festöm.

Ugyancsak a tárlat keretében rendezte uj kiállitását a Magyar Rézkarcolók Egyesülete is.

B.Gy. rajzai és vizfestményei tetszettek.

Pipics Zoltán: Téli Tárlat.
Mücsarnok. - Uj Magyarság. 1939. jan.29.

MDK

Berén Gyula, graf.

702. Fritz. Rézbarc.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiáll. Kat. 76.l.

MDK

Beron Gyula

A munka, rézkarc, repr.

Művészet 1915. 76.l.

M.D.K.

Beron Gyula festő

A Képcsarnok Vállalat új grafikai kiállító-termében bemutatták műveit.

—: Grafikai szakkörlet nyílott
Művészet, 1963. október - 46 lap

KDK

Berón Gyula

Az országút. Olajf.

KMT. 1915/16. téli kiáll. 52.l.

Beron Gyula MIK

A Rózsadombon, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Beron Gyula festő

Résztvett az 1916.évi tav.tarlaton.

KMT 1916.tav.kiall.

Beron Gyula

Arckép, rézkarc

Miccarnok 1912. Hegedüs L.Tull 6.Akvarell és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállításai

Beron Gyula MDK

Fák, szén

Tükörből, ceruza

Malomárok, ceruza

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö. Akvarell- és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

Beron Gyula

Szabad Művészet

1957. 195. l.

A munkái m.
képm kiáll-on
bemut. festmé-
-ver, grafikák
és tobrok

Sopron ~~Rájnai-~~
~~templom és ház~~
Iránfalvai altóstempl.

s Bizottsága.

záma: 340—11 / 1—1931. 19

elte: IX. 3 19 } 31.

eérkezése IX. 12 19

na:

tt szám:

18/1931.

X.
16.

Beron Gyula

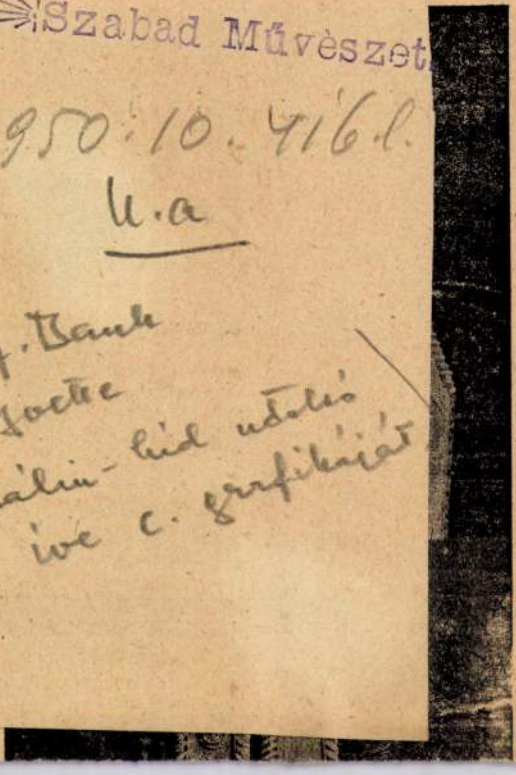
l.

Szabad Művészet

1950. 10. 416. l.

U.a

(Nemz. Bank
mestere
Sztálin-líd utolsó
ive c. grafikáját

Keszthelyről Szombathelyre? Sopronból Szekesfehervarra? Mutasd meg a Zala forrásvidékénél elterülő zalai Őrséget!

A DUNÁNTÚL ÖSSZEFOGLALÁSA.

A térkép segítségével állapítsd meg, meddig nyúlik ki az Alföld Ny-ra a Duna mentén, a Dráván fölfelé! Melyik a Dunántúl legmagasabb pontja? Mennyi a Magyar-középhegység átlagos magassága? Hol vannak a Dunántúlra jellemző dombságok, hátságok? Melyek a Magyar-középhegység és a Mecsek közös jellemvonásai? Hol vannak különösen lapos tájak? Mi jellemzi a Dunántúl folyórendszerét? Melyik a Dunántúl legnagyobb folyója? Hová viszi a vizét? Melyek a Dunántúl állóvizei? Hasonlítsd össze a Dunántúl hőmérsékletét, évi esőmennyiségét és a szelek járását az Alföldével! Miért nincsen a Dunántúlnak termésfölöslege? Melyek a Dunántúl ásványi kincsei? Hol települtek a városok? Mi jellemzi a Dunántúl települését?

A Dunántúl egészen *más életegysége* a magyarságnak, mint az Alföld. Más a Dunántúl felépítése, domborzata, éghajlata, történelme, másképpen él rajta a nép, mint az Alföldön. S mégis édestestvérei egymásnak, föld is, nép is.

Berend Gyula

Budapesti városképek az ostrom után
festő rajzai
repr.

Pesti Kalendárium
1946.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Beron Gyula

rőd

Rabinovszky Mária

Cropvetkeillitás az
Ernst Muzeumban.

Nyugat. 1926.
40-l.

Beron Géza

grafikus

l.

Varga Adattár II.

139.l

Adattár a
m. metszőművészethez
II. k. Bp. 1945

letmények változásával ar

Budapest,

A kiadvány hiteléül:

irodavezető.

A MÜEMLÉKEK OR

ELNÖK

Bleyer Gyula

a könyben nincs
említve, egy versben
sincs

Varga Nándor Lajos

Jeanneteé a művészi
grafikában Bp. 1943

Tihany

~~Lotz Károly:~~

3637/ Angyal.

Ih egész alakban, ülve(
ég felé néz. Jobb kezét
~~mmmm~~, baljában pedig p
ja vállát ~~még~~ és térdét tak

Ecsetrajz, mér.
Vétetett az 1905
50 K-án. (213-905)
Tanulmány a tiha
séhez.

1905

Beron Gyula

Bő életrajz és graf. munkáinak felsorolása:

Varga Nándor Lajos

Adatok a magyar művészi grafikához. Rézkarcolók. 1900–1936. Budapest, 1937. 173–177. l.

Berén Gyula

Mint Felsőbánya (Hunyad vm) 1885

Kód

Gyj M.Fs.L

112. l.

Bérón Gyula

grafikus

L.

Lunaray – Lunérvány i

188. l.

31.

	38,762—
	20,000—
	108,100—
4280—	
80—	
Vagyon főösszege	171,062—

Beron Gyula

[Dok. rajzdíj

lód

Pesti Hirlap 1916 nov. 26.
(Díjkiosztás az aquarell- és pasztellkiállításon.)

U. 2107.

Dijak:

A vallás-és közoktatásügyminiszter 400 K-s dija alakrajzra, a Magyar Grafikusok Egyesületének IV. kiállitásán a Nemzeti Szalonban:

Beron Gyula: Arckép

MŰVÉSZET
XII. évf. 1913.
360.

Vigyázat! Pozor! Attention!
Bern

Pozor! Attenzione! 1925. dec. 13.
K. k. Állatkert Ernst-ungemach

Rajz - Alakrajz

Beron Gyula:
Arckép/Szénrajz/

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
360.
"M.Grafikusok Egyesületének kiállitásán kiadott dijak:/

Beron Gyula szobrász

Magyar Müvészet 1925.288.o.
Kiállitások.

Beron Gyula

I.Magy.Képzőm.Kiáll.

Magyar Nemzet
195o.VI.é.21o.sz.
Széch.kvt. Végvári Lajos

Beton Gyula festőművész.

Magyar Nemzet.

1949. VII. 6., 5. old.

(: Kön. :)

Berán Gyula grafikus.

Magyar Nemzet.
1946. VIII. 17.; 11. évf. 183.
(Dr. Dercsényi:)

Beöthy Gyula grafikusa.

Szabad Művészet. 1950 IV. 11. 420-429

Rabinovszky Márton: A grafika és a XX. Magyar képzőművészeti Kiállítás

MDK

Beron Gyula, festöm.

Utcarészlet. Ceruzarajz.

Kékruhás nö. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936. márc. 76.sz. 2.rk.sz. 3o.l.

BERON GYULA

Templom.
Ősz.

15.
KMTárs. 1939. őszi tárla t. kat. ~~XØ~~.oldal

M.D.K.

Beron Gyula

Grafikus-müvész szerepel az Ernst-muzeum kiállitásán.

A cikk dicséri a müvészt, de müveit nem emliti külön.

/i./: Két magyar mester kiállitása c. közl. Szinházi Élet. Bp. 192o. január 18-24. IX. évf. 3. sz. 17-18. lap.

Beron Gyula MDK

Apolló-Kabaré, ceruzarajz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Beron Gyula

MDK

Városliget, ceruzarajz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállítás.

B eron Gyula

MDK

Vigszinház, ceruzarajz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Beron Gyula MDK

Női fej, ceruzarajz

Műcsarnok 192o-21. Téli kiállitás

MDK

Berón Gyula
grafikai műve:

Lámpafény.Rajz.
Tengerparti város.Rajz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 18.1.

MDK

Berón Gyula
grafikai műve:

Budapest.Rajz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 23.1.

MDK

Beron Gyula

A párisi templomban c. müvéért
az épitészti rajzdijat kapta

A m. akv. és pasztellfestők kiáll.-ának dijnyertese:

Képzőművészet 1928. 14.sz. 236 l.

MDK

Beron Gyula

Épül a Szabadsághid 1947 ceruza Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 20.1.

MDK

Beron Gyula

1945 1945 akvarell Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke.24.l.

MD K

Beron Gyula, festöm.

Egy zongoramüvesznö.	Rajz.
A keleti pályaudvar elött.	Cer. rajz.
Kikötöböl.	" "
Városligeti tó.	" "
Gyógyulás.	" "
Nyári esö a Belvárosban.	" "
Az árnyék.	" "
Leány piros ruhában.	Szines rajz.

Nemz. Szal.- A MAFE VI. kiáll. kat. 1919 febr. XVII.
8.l.

MDK

Beron Gyula

Legelő	ceruzarajz	34x24
Erdő széle	"	37x27
Fák	"	23.5x22.5
Tatai szövőgyár	"	37.5x30

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.27.1.

Béron [ ], grafikus MDk

Budapesti témájú rézkarcának címe:
Utca.

Képzőművek Vállalat: Több megbízást adtunk
2.

ESTI HIRLAP, 1961. okt. 3.

Beron Gyula MDK

A Halászbástyán, rajz
Szemrehányás, rajz
Klotild palota, rajz

Magyar aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiáll.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Beron Gyula MDK

Városliget, rajz
Medve u.4., rajz
A Muzeumkertben, rajz

Magyar aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiáll.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

MDK

Berem Gyula , festëm.

a Képzëm.Tanács: épitészeti rajdijat itélte fentinek.
35.kat.sz. A párisi templomban.

Az akvarell- és pasztell festök kiállitásának állami dijai.- Ujság. 1928.okt.2o.

MDK

Beron Gyula

Vasut, rajz.
Hid, rézkarc.
Szemafor, rézkarç.

Rippl-Rónai Társaság kiáll.Nemzeti Szalon
Művészeti Egyesület 1948.dec.12.-dec.26.
Kat.

MDK

Beron Gyula

Vázlata egy Medve-utcai régi háznak
barokk kapujáról, a Buda és Pest grafikai
emlékeinek kiállitásán.

Lengyel Géza: Budapest.

Nyugat, 1923.aug.16. 182-186.lapok.

MDK

Beron Gyula, festőm.

Utcarészlet. Ceruzarajz. Jelz.

Árv. Közl. 1937. 4.sk.sz. 18.l.

BERON GYULA

Az "Atelier" művészeti tervező- és műhelyiskola tanára.

Ujság, 1936. jun.21.

Beron Gyula MDK

Arckép, rajz
Stefánia ut, rajz
Városligeti nyirfák, rajz

A Magyar aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. Kiáll.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Beron Gyula MDK

A Gerbeaud kapuja, rajz
Szabadság tér, rajz
Az Apollo előtt, rajz
Utca sor, rajz

A Magyar aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. Kiáll.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Beron Gyula .

A tulsó oldal, rajz
Selyem kendő, rajz
Tavasszal az iskolalépcsőn, rajz

Magyar aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiáll.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Beron Gyula MDK

A széna térnél, rajz
Nyiráfk, rajz
A Császár, fürdőnél, rajz

A Magyar aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. Kiáll.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Beron Gyula MDK

Az uj kép, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Beron Gyula MDK

Királyi vár
Attila utca, rézkarc

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Beron Gyula MDK

Régi város
Dunapart, rézkarc

Mücsarnok 1939. téli tárlat

Beron Gyula MDK

Budapest, rajz

Mücsarnok 1939. téli tárlat

Beron Gyula MDK

Páris, rajz

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Beron Gyula MDK

A Rózsadombon, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

M.D.K.

Beron Gyula /Egy másik helyen, az évfolyam 38. számában /1921. szept. 18-24./34. lapján két helyen is Bezon Gyulát emlit a müvész első kiállitásaira vonatkozó beszámolóban./

A Képzőművészeti **Szabadiskola** művészei között emliti nevét az errevonatkozó közl.a müvészek és müvésznövendékek között.

Képzőművészeti Szabadiskola c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1921. szept. 25.- okt.1.
X. évf. 39. sz. 36. l.

MDK

Berón Gyula

Fej.Rézkarc.
Arckép.Rézkarc.

Képzőm.Társ.1911.tav.kiall.kat. 45.l.

Beron Gyula, festöm. -graf. MDK

Kócos.	Rajz.
A Ö-utcán Budán.	"
Tabán.	"
Erkélyről.	"
Városliget.	"
Profil.	"
Fiumei kikötö a háboru alatt.	Rajz.

Nemz. Szal. 1919. okt. kiáll. Kat. 2.l.

Beron Gyula, festőm.-graf. MDK

Fa.	Rajz.
A levonat.	"
A volt Hadnagy-utca.	"
A Margitszigeten.	Of.
A Fiumara.	"

Nemz. Szal. 1919. okt. kiáll. Kat.

MDK

Beron Gyula ./festöm./graf.

Utcarészlet. Ceruzarajz. Jelz.

Árv. Csarn. 1937.okt. 83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 18.1.

Beron Gyula grafikus

a XX. századi magyar grafikai kiállításon a magyar rézkarcolók első generációjának képviselői között Olgyai Viktor, Beron Gyula, Zádor István művei láthatók.

52. Kürti Katalin: Kiállítás a Szolnoki Galériában.
Hajdúkerület, Nyíregyháza, 1945. okt. 15.

Byron Gyula

Perkombinész, grafikus, hosszú, gazdag művészi pályafutása után 86 éves korában elhunyt.

Magyar Hirlap 1971/201 8 old.

Berow Gyula

Finoman kimunkált, szinte légies hullám- és rezsiarayzok sora gyönyörködtetett a Duna-parti keretben. A tájban akadémikus jellegu, amellett pikturus gyengédséggel megalkotott grafikák, amelyek nélkül is festői hatásuak. Fákat, kóparti hajókat, városrészeket jelenit meg álomszerü finomsággal, az örök ősz ködös alkoholihletettségével.

(b. é.) Berow Gyula kiállitása

Országos Világ 1970/8 20 old.

Beron Gyula

A kiállítás egyetlen portréja, egy finom tal nő mellképe - a magyar rajzművészet remekei közé sorolható. Pogány Ödön Gábor megnyitó beszédében magas elismeréssel méltatta az idős, Szinyei-díjas mester művészetét.

(b.é) Beron Gyula kiállítása.

Országig-Világ 1970/8 20 old.

Berda Gyula

32 rézkarca, cenzúrája került bemutatására
a Dürer Teremben 85. születésnapja alkal-
mából.

Magyar Hírlap 1970. II. 5. 7. l.

Berán Gyula

A Dürer-teremben 85. születésnapja alkalmából kamarakiállítása nyílt. A legrégibb munkák 1915-ösök, a legfrissebbek 1967-es keletkezésűek. 1920-as évekbeli műveit (Nizza, Apály a strandon, Tengerpart) impresszionista könnyedség jellemzi. A Városnagyon és a Falusi részlet (újabban Vészjelek) már a fák tömege foglalkoztatja.

Bojár Iván: Láttuk – hallottuk; Magyar Hírlap 1970. II. 9. 11.

MDK

Beron Gyula

Ernst Muz. M.Plasztikai és graf.kiáll.
1954. szept.

12. 1.

Berán Gyula

Művei szerepeltek az 1919 novemberében Temesvárón rendezett magyarországi festők és grafikusok kiállitásán

Magyar Nemzet 1974 december 1
14.old.

Beron Gyula

1919. év végén Orbán Dezső, Kabel Leó-
val együtt Temesváron kiállítást rende-
zett magyarországi festők és grafikusok
műveiből, amiket ők hoztak Temesvárra.
A kiállítók között szerepelt a művész.

dr. Bürger Ernő
(a kiállítás Bárt Pál):
Temesvár

Orbán Dezső 90. éves.

Magyar Nemzet, 1944. dec. 1.

Boros Gyula festő

1

86 éves korában elhunyt

Magyar Nemzet 1971 július 21
4. old.

Baron Gyula

1905-ben - 20 éves korában -
iratkozott be a Mintarajztanoda
- Hegedüs László, Edvi Illés Aladár, Olgyai
Viktor voltak itt mesterei

Magyar Nemzet 1971 július 21
4. old.

Beron Gyula

a raptaueri oklevél

elnyerése után 1903-ban

iratkozott be a Képzőművészeti

Főiskolára.

Magyar Nemzet 1971 július 21
4. old.

Baron Gyula

4

1910-ben volt
első Velencei

Magyar Nemzet 1971 július 21
4old.

Beron Gyula

5

1925 és 35 között

Párizsban működött

Magyar Nemzet 1971 július 21

4. old.

Beron Gyula

6

Utolsó kiállítása - 85. születés-
napját köszöntendő - a Dürer Terem-
ben volt

Magyar Nemzet 1971 július 21
4. old.

Beron Gyula
grafikus

10 évig fiatalon élt Párizsban, tanult is sokat a franciáktól. De átérezte, hogy képzőművészetünk európaisága a magyarságában rejlik.

Ecsery Elemér: In memoriam Beron Gyula.
Művészet, 1971. november - 17.oldal

Beron Gyula
grafikus

1960-ban a Szocialista Munkáért
Érdemeiem, majd 1965-ben a
Munka Érdemrend ezüst fokoza-
tának tulajdonosa lett.

Ecsery Elemér: In memoriam Beron Gyula.
Művészet, 1971. november - 17.oldal

Beron Gyula
grafikus

Beron Gyula mestere volt a hivatásának, de megis szerény tudott maradni. Sokat nem hivalkodott, nem tülekedett

Ecsery Elemér: In memoriam Beron Gyula.
Művészet, 1971. november - 17.oldal

Beron Gyula
grafikus

Beron Gyula halálával érzékeny veszteségeink a grafikus művészetben. A kiváló művész 86 éves korában halt meg.

Ecsery Elemér: In memoriam Beron Gyula.
Művészet, 1971. november - 17.oldal

Bencze László
festő

"Iskolalépcső"
(repró)

A korító háttérben.
Művészet, 1971. november

Baron Apulea
Apollinaire

"Cagnes-sur-Mer"
" (repro)

Ecsery Elemér: In memoriam Baron Apulea
Művészet, 1971. november – 17 lap

Beron Gyula

Művei szerepeltek a Közlekedési Muzeum "Festmények és grafikák"a közlekedésről" c. kiállitásán

Magyar Nemzet 1971 november 1o 4.old.

M.D.K

Berzsenyi Dániel
életútja

1960-ban a „Szocialista Hazáért Érdemrend" kitüntetésben részesült, 1965-ben a Munka Érdemrend ezüst fokozatát kapta.

Erdey Elemér: Berzsenyi Dániel
Művészet, 1968. november - 39 lap

MDK

Berón Gallé

Résztvett a Műcsarnok 1937.évi téli kiallitásán.

Pipics Zoltán dr.: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság,1937.jan.24. 21.l.

Beron Gyula
festőművész.

M.D.K.

Meditatás.

Esszéfilmező: Boros Pál
Műveszet, 1966. július · 30 lap

Beron Gyula MDK

Jáki templom, rajz

Budapest, rajz

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c. kiáll.

MDK

Berow Gyula

Az Ernst Múzeumban a magyar aquarell és pasztellfestők egyesülete kiállításáról szólva, említve „Esős budai részlet" c. vízfestményét.

U.M. 1942. XII.25.

Bevétel	Kiadás
Pengő	Pengő

Beron Gyula
festő

A Nemzeti Salonban a Nagy. Akvarell és Pastell festők kiállításán szerepel, kiemelve X akljai.

Esti Kurir 1943. I. 5.

Beron Gyula
festő"

Részletek a Nemzeti Szalonban rendezett magy. akvarell és pasztellfestők kiállításáról "említve "Esős budai részlet" c. vízfestménye.

Új Magyarság 1942. XII. 25.

Beron Gyula MDK

Országháznál, vizf.

Mücsarnok 1942 A magyar müvészetért c.kiáll.

Rom

festőművész

Barcelonai világkiállitás - képzőművészeti kiállitása - kiállitási palotában - képével szerepel.

Grafik

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Beron Gyula

MDK

Árok, akvarell

Udvar, akvarell

Hó, akvarell

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Beron Gyula

Kerepes a magyar grafika
kiállításon London-ban
(Victoria and Albert Museum)

Pesti Napló 1937 III. 14

Bérczy Gyula

grafikai vállalása a Dürer

termében nyílt meg

Magyar Nemzet 1970 február 11

V. dd

Beron Gyula
grafikus

A Dürer-teremben volt kiállítása.

Kassák Lajos: Pető János...
Művészet, 1970. szeptember – 45 l. ap.

Bencs Gyula

2

„Lánaleánd beérkezés /1915/"

„Attila utcai látkép"

„Párizs képei"

„Építkezés" c. művei emlékére

Magyar Nemzet 1970 február 11.

4. old.

Beron Gyula 3

„Tenger"
„Apály a strandon"
„Villefranche öbölje"
„Monaco látképe" c. művei emlékére

Nyugat Nemzet 1970 február 11.
4. old.

Beron

1925-ben az Ernst Muzeumban Rippl Rónai, Beron, Gara, Vass és Szüle társaságában állitott ki Vértes Marcell.

Galambos Ferenc: Vértes Marcell
Látóhatár 1970/11-12 1121.old.

Bejron Gyula

Bemutatott műve:

„Lóvá tét," viaszfestmény.

Bologh István: A „Magyar Képzőmű-vészet", I. művészeti kiállítása, Budapest - VII. 1946.

Bessa Gyula

grafikáiból kiállítás nyílt meg
– a művész 85. születésnapja alkalmából –
szerdán a Dürer teremben.

Magyar Nemzet 1970 február 5
– Naplò – Gold.

M.D.K.

Beron Gyula

A "Fészek"-ben a "Rippl-Rónai Társaság rendezett grafikai és kisplasztikai kiállitást. A müvésznek az itt bemutatott müvei közül vásárolt a kultuszminisztérium.

"A Szinház Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1946. dec. 4-lo. II. évf. 47. sz.
22. lap.

BERON GYULA

KIÁLLITÁSA VOLT A DÜRER-TEREMBEN.

BAUER JENŐ: PETŐ JÁNOS GRAFIKÁI A DÜRER-TEREMBEN.

MŰVÉSZET, 1970. SZEPT. 45. LAP.

Berow Gyula
grafikus

Gyengéd és mégis erőteljes kifejezés minden vonása. Egy-egy mű nemcsak ábrázolás, de valóság is. Mondanivaló, barátságosak.

Fogarty Ö. Gábor: Berow Gyula kiállítása
Művészet, 1970. április – 41 lap.

Beron Gyula

Müveivel szerepelt az Ernst Muzeum csoportkiállitásán, -Jobbágy Miklós, Szőnyi Árpád és Boriss Gyula László művésztársaival együtt, közli a lap "Képzőművészet" c. rovatában.

Szinház és Divat, Bp. 1921. szept. 22.
VI. évf. 32. sz. 25. lap

Beron Gyula grafikusművész

Dürer teremi kiállítását jelzi a kiállítási naptár (11.4–11.19.).

Műgyűjtő, 1969. I.sz.

Beron Gyula festő M.D.V.

80 születésnapja lakalmával a Munka Íredemrend

ezüst fokzatával kitüntetve

Szocialista Művészetért 1965. szept.

Beron Gyula

az egyik aláírója annak a kérelemnek, melyet tiz festőművész ad be 1919 március 18-án ~~xxx~~ a szépművészeti kormánybiztoshoz; kérik, hogy a gödöllői kastély egy részét művésztelep céljára utalják ki.

Műemlékvédelem, 1969. 4.sz., p. 235.

Berón Gyula MDK

Arckép, rézkarc

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Berón Gyula MDK

Mosoly, rajz

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Beron Gyula MDK

Az országut, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Berón Gyula MDK

Hegyesvidék, olf.

Karácsony lesz, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Berón Gyula MDK

Nyáron estefelé, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Beron Gyula

MDK

Heverő, rajz

Műcsarnok 1913-14. téli kiállítás

Bessenyei Emil

Művészet 1917

Veronika 40

Szállítja Szénásy és Béla

Pistorius h. n. VI. 206.

Beron Gyula

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 165, 288

491, 583

X

Nagy-Bánya.

A hegyes vidék előterébe
karfás hidra kettős fogatú hi
közeledik; balra pedig a faral
mekével és botjára támaszkodó
élénkitik. Felirata

balra: Ansicht der Kön
in Ung
jobbra: Vue de la Vill
en Ho

Mezzotinto, mér.

Szn. 29
252-98-

Beton Gyula

153. ~~Füzfák~~	800.000
154. ~~Országház~~	1,300.000
155. Állványozás	1,000.000
156. New-York palota állványozva	1,400.000
156a. Mátyás-templom	1,500.000
157. Vásárcsarnok	1,200.000
158. ~~Piac~~	1,000.000

és kórház

Ernst - Múzeum kiállításai
XXXI. (1925.)

HATODIK TEREM.

Beron Gyula grafikai vizfestmények.

125.	Vásári bódék	1,500.000
126.	Kilátás	2,000.000
127.	Aulich-utca	1,800.000
128.	Utca	1,800.000
129.	Kőszent	1,200.000
130.	Akt III.	1,500.000
131.	Eső	1,500.000
132.	Szénatér	1,800.000
133.	Üllői-ut I–II.	2,000.000
134.	Krisztina-tér	1,500.000
135.	Muzeumkert III.	1,500.000
136.	Fő-utca	1,700.000
137.	Oktogon	2,500.000
138.	Fák alatt	1,600.000
139.	Korona-utca	1,800.000
140.	Két fa	2,000.000
141.	Város	2,500.000
142.	Pocsolya	1,800.000
143.	Vásár I.	1,300.000
144.	Üllői-ut	2,300.000
145.	Hajógyár	1,700.000
146.	Egy fa	2,000.000
147.	Régi Szt. János	1,800.000
148.	A város	1,300.000
149.	Lány	1,800.000

virf.

Rajzok.

150.	A Duna	1,600.000
151.	Lépcső	800.000
152.	Szentháromság	1,300.000

Gradus

MAPE

Place de la Concord,rajz.
Fa a Szajna parton,rajz,
Place Bastille,vizf.
Rue de Rivoli Párisban,rajz.
Utca Párisban,vizf.
1935. Magy,rézkarcoló müv.kiáll.

Vaskonstrucitio,cer,r,

Vaskonstructió,cer.r.
Tengerparti város,cer,r,I
Szajnapart, rézk.
Hid épités a Szajnán,rézk,
Olajfák,cer,r,

1935. Aquar és past,fest,kiáll.

Szajnamenti falu,rajz,
Külváros,rajz,
Tengerpart,vizf.
Marseille,rajz,
Páris,I.II,vizf.
Apály,vizf.

MAPE

Beron Gyula
festő

Nemzeti Szalon

1911

Kikötöből,cer,r,
Városligeti tó,cer,r,
Gyógyulás,cer.
Nyári eső a Belvárosban,cer,r,
Az árnyék,cer,r,
Leány piros ruhában,szin.r.

1919. Öszi kiáll.

Kocos rajz.
A ~~budai~~ Fő-u. rajz.
Tabán,rajz.
Erkélyről,rajz.
Városliget,rajz.
Profil,rajz.
Fiumei kikötő a háburu alatt,rajz.
Fa,rajz.
Lóvonat,rajz.
A volt Hadnagy u.rajz,
A Margitszigeten,olajf,

1920. Aquar és past.fest. kiáll.

Arckép,xx szines r.
Arckép,vizf.

1920.Téli tárlat,

A halászbástyán,olajf,

1922. Aquar és pastfest,kiáll.

Opera,rajz,
Margitszigeti strand,rajz.
Petőfi tér,rajz.

1923. Aquar és past.fest.kiáll.

Este,rajz.
Félakt,rajz.
Bucsu rajz.

1925. Aquar és past.fest.kiáll.

Aulich u.vizf.
Lépes.vizf.
Retek u.naplementkor,vizf.
Keletipályaudvar,~~rajz~~,vizf.
Köd az Andrássy u.xxxx vizf.
Ferencz krt.vizf.
Szent János,vizf.
Lipot krt.végén,vizf.
Leheltéri piac,vizf.
Duna ujpestnél,vizf.

1926. Kecskeméti és Nagykörösi kiáll.

Este,vizf.
~~Keleti p.u.~~vizf.
Városrészlet,vizf.

1926. Pápai Kpzőművti kiáll.

Város részlet,vizf.

1926. Szombathelyi képzümüvti kiáll.

Város részlet,vizf.

1928. Aquar és past.fest,kiáll.

Párisi templom,rajz.

Budapest,cer,r,
Fák,cerxrx olajf,

1916. Magy aquar és past.fest.V.kiáll.

Városliget,rajz.
Medve u.4.rajz.
A Müzeum kertben,rajz.
A halászbástyán,rajz.
Szemrehányás,rajz,
Klotild palota,rajz.
A tulsó oldal,szénr.r.
Selyem kendő,rajz.
Tavasszal az iskola lépcsőn,rajz.
A Gerbeaud kapuja,rajz.
Szabadság tér,,rajz.
Az Appllo előtt,rajz.
Utcasor,rajz.
Arckép,rajz.
Stefánia ut,rajz.
Városligeti nyirfák,rajz,
A Szénatérnél,rajz.
Nyirfák,rajz,
A Császárfürdőnél,rajz,

1916. Téli kiáll.

Rézsadombon,olajf,
Arckép,olajf,
Ajtóban,olajf,

1917. Tavaszi kiáll.

A budai part,cer.r.
Királyi bérház,cer.r.
Selyemruha,cer.r.
Régi udvar,cer,rr
Mézeskalács,cer,r,
Alszik,cer,r,

1918. Tavaszi kiáll.

Kék selyem ruha,olajf,
Margit hid,rajz.
Szomoru sor,rajz.
Lucsok az Andrássy uton,rajz.
Mutárgyak,olajf,
Müzeum kert,rajz,

1918. Téli kiáll.

A sziget elején cer.r.
Fák a Margitszigeten cer.r.
A birói telep,cer,r,
AxKazzix A Kazinczy u.cer.r.
Reggel nyáron,olajf,
A Császárkert olajf,
A tónál,cer,r,
Csendélet,olajf,

1919.Aquar és past.fest.VI.kiáll.

Egy zongora müvésznő,rajz.
A Keleti p.u.előtt.cer,r,

MAPE

B e r o n G y u l a.

1911. Magy graf.és paszt.fest.egy.kiáll.

Fák meg viz,rézk .
Öreg eperfák,rézk.
Csatornaépitès,rézk.
Klári,rézk.
Befagyott malom,rézk.
Malom,rézk.
Hid,rézk. II.
Egy leány,cer.r.
~~Annie,hidegtükarc~~
Annie,hidegtükarc

1911. Téli kiáll.

Tükörből,rajz. II
Budáról,rajz.
Fák,szénr. III

MAPE

1913. Magy graf.aquar és paszt.fest,VI.kiáll.

Arckép,szénra.
A nagy kalap,szénr.
Arckép I.II.szénr. 4-6
Nevető leány ceruzar.
Szénatér ceruzar.
Kálvintér,cer.r.
Süt a nap,cer.r.

Margit krt.cer.r.
Egy nagyon régi budai udvar cer.r.

1914. Tavaszi kiáll.

Kifagyott patak,olajf,
Egy régi kert,olajf,

1915. Őszi/kiáll.

A fenyőfáknál,olajf,
Müterem,olajf,
Sarok,olajf,
Régi tabán,olajf,
Sarok a kárpátokban,szénr.
Céco után,rajz.

1915. Téli kiáll.

Naplemente,olajf,
Arckép,szénr rajz. VII
Öreg alma fa.olajf,
Micu fekszik cer.r.

1916. Tavaszi kiáll.

Egy leány,cer,r,
Hegyoldal,olajf,

N Szalon

Berou László

l. gépelt lapot

1911 Téli

1914 Tav

1915 Őszi

1915 Téli

1916 Tavaszi

1916 Téli

1917 Tavaszi

1918 Tavaszi

1918 Téli

1919 őszi

1920 Téli

1926 Veszkemét - Tápé - Szeged

572/1905 ikt. szám.

NYOMDA IGAZGATÓSÁGA.

1879. évi aug. hó 21-én folytán a m. kir. tud.- ilyegmentességet élvez.

315 . naplócikk.

Az esetleges felszólamlások csak 14 napon belül — és csak jelen számla beküldése mellett — vétetnek figyelembe.

ILA

Gyula ür ..... részére.

Budapest

..... megye.

Utolsó pósta: .....

	K	f	K	f
½ ures,				
...en	11	74		
ures				
...n	10	19	21	93

Kompoczkalnán Beron Gyula

1913 dec. Bpest kiáll

Szénatéri
kavicsit kért
Rózsadombról
Szarvas-téri
kálvin-téri templom
Régi Talpán
Erzsébet-téri

Trust

Berou Lule

li katalogjeve

1920-
1921
1923
1925
1926

Beron Gyula

Tengeröböl, rézkarc

Francia város, rézkarc

Magyar Rézkarcok, Tamás Galéria, Bp.1940. május, kiállitás katalogusa.

Beron Gyula

Dunai hajók, rézkarc

A XIX.-XX. század magyar grafikája 1924. június
Orsz.Magyar.Szépm.Muzeum katalogusa, 11 lap

Beron Gyula

A hid, rézkarc

A XIX. -XX. száza d magyar grafikája, 1924.jun.
Orsz.Magyar.Szépmüv.Muzeum katalogusa lap
lo

MDK

Beron Gyula
Vasut, rajz
Hid, rézk.
Szemafor, rézk.

Rippl-Rónai Társ. Kiáll. N. Szal. 1948. dec.

5 l.

Beron Gyula, ü.v. igazgató

Rippl-Rónai Társ. kiáll. N. Szal. 1948. dec.
2 l.

M. D. K

BERON Gyula grafikus

A Csók Galéria kiállításáról szerzett

Magyar Nemzet 1960. (XXI.) 147. sz. 4. o.

(d. m.) Grafikai és diavetítéses kiállítás

Beron Gyula, grafikus

170k

A Erzsébet-galériában megnyílt grafikai kiállításon részvevőkkel találkozik.

P.T.: Jegyzetek kiállításokról

9.l

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 22. [Vadeki]

MDK

. Beron Gyula

Végvári: I. M.Képzőm.Kiáll. Magy.Nemz. 195o.
szept. 9.

MDK

Berón Gyula

állami rajzdijat nyert 1913, 1919

MAPE 12.kiáll.kat. N.Szal. 1926. máj.

5 l.

MDK

Berón Gyula

állami I. vizf.díjat nyert 1925

MAFE 12.kiáll.kat. N.Szal. 1926. máj. 5 l.

MDK

Beron Gyula, grafikus

264. Arckép, pirkarc.

SzMTárs. 1912 III. – Kat. 58. l

MOK

Beron Gyula,

a Szőr. pénztárosa.

Magy. Képrő műv. és Iparműv. Szöv. kőzegyül - nek 2- napja

M.V. 1952 V. 27. - 5. l.

MDK

Beron Gyula

Profil, cer.

Nyugati pályaudvar, cer.

M. Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

MDK

Beron Gyula

Egy fiu meg egy lány, cer.

Keleti pályaudvar, "

M.Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

MDK

Beron Gyula

Margithid, cer.

Köd a Vilmos cs. uton, cer.

M.Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

MDK

Beron Gyula

Duna, cer.

Dunapart, cer,

M.Studio l. graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

Beron Gyula

Áradás, cer.

Ligeti Gerbeaud kapuja, cer.

M.Studio l. graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

MDK

Beron Gyula

Strand, cer.

Szigeti nagyszálló előtt, cer.

M.Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

MDK

Beron Gyula

Királyi bérpalota, cer.

Fák, cer.

M.Studio 1.graf.,kiáll. 1921. márc.
6 l.

MDK

Beron Gyula

Muzaumke t, cer.

Fekvő akt, cer.

Tabáni részlet, cer.

M.Studio l.graf.,kiáll. 1921. márc.
6 l.

MDK

Beron Gyula, festö

"A volt Vitéz-utca" vizf.

Az Alkotás Müvészház XXXII.kiállitásának katalógusa
"A Müvész Két Arca" 1947.III.9-25.

MDK

Beron Gyula

Dunapart, rézk.

Cap Ferat, "

Francia képviselőház, hidegtükarc

M.Rézkarcolók Egy. Szépműv. Muz. 1946. jul.

5 1,

MDK

Beron Gyula

Királyi vár, hidegtü

Jáki templom, "

Hidépités, "

M. Rézkarcolók Egy. Szépmüv. Muz. 1946. jul.

5 l.

MDK

Beron Gyula

Budapest, rajz

M. Rézkarcolók Egyesülete kiáll. Műcs. 1939. jan.
30 l.

KM Társ.

MDK

Beron Gyula

Páris, rajz

M.Rézkarcolók Egyesülete kiáll. Mücs. 1939.

3/1 1.

jan. KM Társ.

MDK

Beron Gyula

a. Régi város; b.Dunapart, rézk.

M.Rézkarcolók Egyesülete kiáll. Műcs. 1939.

31 l.

jan. KM Társ.

MLK

Beron Gyula

a/ Királyi vár; b/ Attila-utca, rézk.

M.Rézkarcolók Egyesülete kiáll. Műcs. 1939. jan.
31 l.

KM Társ.

MDK

Beron Gyula

Mátyás templom, rk.

Mohács emléke. Ernst Múz. 84.kiáll. 1926. szept.

13 l.

MDK

Beron Gyula

Kálvin tér, cer.

Árv.Csarn. 1940. jun. 94.sz. 19.1.

MDK

Beron Gyula, grafikus,

Este.	Rajz.
Félakt.	"
Bucsu.	"

A Magy. Akv.- és Pasztellf. Egy. X. kiáll. 1923.nov.
Mesz. Szal. Kat.

MDK

Beron Gyula

Mátyás templom, rk.

Mohács emléke, Ernst Múz. 84.kiáll. 1926.szept.

13 l.

Berzsenyi Gyula
grafikus

M.D.K.

Szocialista munkáért" érdemérem
"kitüntetését kapta.

Kitüntetések. — 36 lap.
Művészet, 1960. augusztus.

Berón Gyula MDK

festőművész

Azon tíz festőművész egyike, akik 1919 márc. 18-á a népművészeti kormánybiztostól a gödöllői kastélyban művésztelep létesítését kérelmezték.

A levél szövege

60-61.o.

M.T. Képz. Ál. Bp. 1960.

Berǫn Gyula

középiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Képzőmüv. Főisk. Évk. 1908-9. 64 l.

Beron Gyula

Máj 1908.

a Temesvári Iparegylet által oklevélre hirdetett pályázaton az I-dijat nyerte.

Képrőm. Főrőr. Esk

1908-9-16.l.

Beron Gyula (1928

all. rajzdij 1913, 19/9)

all. I. virf dij 1925

Nemzeti Szalon

MAPE. 16. kiáll. 1930 dec

Horthy Miklós-út 15/d. Tel. hívó: 45-66-76.

29. Ikt. szám
1943.

Tek.
ifj. Szentiványi Gyula ur
Bp. Nagymányosi ut.16.sz.

Berón Gyula

állami rajzdíj 1928

Baron Gyula

Apponyi János
Rozsos -

di Sopronhorpaich,
di Lébény, di Zsambék

a quella contessa
di Fürstenberg (1752) osservando
il suo ritratto
anche nella bassa
Austria e a Vienna

Beron Gyula

Jastó

Műcs. kiáll. 1911-től

Pipics 110. l.

Beron Gyula

grafikus

Muvészeti Lexikon 73.1.

Halápy h. n. III. 24.

Berón Gyula festő és
grafikus, † 1885.
Olgyai Viktorné lánya.

.....	Át. Képt	238	V	28
.....	Át. Képt	240	V	115
.....	Át. Képt	241	V	114
.....	Át. Képt	244	V	17
.....	Át. Képt	245	V	6
lét.....	Át. Képt	247	V	16
.....	Át. Képt	251	IV	47
.....	Át. Képt	252	V	29
.....	Át. Képt	254	V	34
.....	Át. Képt	255	IV	48
.....	Át. Képt	257	V	32
.....	Át. Képt	256	V	33
.....	Át. Képt	259	VI	28
.....	Át. Képt	271	V	53
.....	Át. Képt	272	IV	21
rbála, sz. Margit	Át. Képt	275	V	5
.....	Át. Képt	277	V	143

Beron Gyula

rajzos karrajzolás

~~Műcs. kiáll. tól~~

Pipics 44. l.

Berón Gyula

Berón Gyula festőművész,
V. Klotild-u. 10/b. 110-650
Bérpalota részvénytársaság

Bptaváb. 1940. sept.
1942. jan

Baron Gyula

MAPFE tisztet 1913-ig
1919
államni alkalmazásban

608

Fennitzer Georg

Christoph Buel archetipe. Mezzotinto.

166 m. 120 z.

K. 5. —

Beron Gyula

Beron *Gyula*, grafikus és festő, *1885. Rézkarcaival és olajfestményekkel vált ismertté.

Uj Idők Lex.
IV. 881. l.

Baron Gyula
Fiastó
Rákóczi-út. 27/a

MKSz 1947

Bárczy Gyula

Jertő

Sallay J. u. 8. II.

Ellenőrizve

MKSz tagja -

Bukat (1) Baron Endre

1909-14 Tav-ig. l. Sz-Sz.

1915-16 Téli
Az országút, of

1916 Tav
Hegyes vidék
Karácsony Ede) of

1918 Tav
Fehérlófia) c.r.
a tőgyóc

1918-19 Téli
Az ujkert, of

1919-20 Téli
a Rózsa domboru, of

1920-21 Téli Női fej) c.r.
Vigszinház
Városliget III.
Apollo-kabaré)

5.21 sz. ék. szepesváralja 9-én
1905

V. Kunyad

Megírtam, hogy lehet.
Különben 3000 korona,
Küldetem a Heimer által

Ouvert <2> Baron Kalo

1935 Téli
Építkezés } c. r.
Csatorna
Quartier Latin

1936 máj-jún-júl
Lámpaláz (r
Tengerparti város IV.
Bpest II.

1937 (jan-márc) téli

MAPE
A hiéró utca
Belga sleppek
A Pont Marie Párizsban
Mussolini-tér

1939 téli
Bpest II r.
Páris

M Rérk. Eles
Régi város } rérk
Dunapart II
Kiáki vár II
Attila-utca II

Budai (3) Bécsi kapu

1939 őszi

MAPE

Műhelyek
Vérmező
Vásár II.
Lécca

Plage
Templom

Gh

1940 dec - 1941 jan (be. leállás - ért)

Tábori templom
Bpest IV.

1942 Jan Első virf
Hó III.

1943 őszi

MAPE

kilátás virf
Nyári uszoda
Lovolde-ki
Falurészlet

Renoválás c.r.
Glacis városka

A MAGY. KIR. TUD.-EGYETEMI

Napló: .....

A m. kir. pénzügyminisztérium
11.858. szám alatti kelt rendelete
egyetemi nyomda személyes b

A hitelben kiszolgált cikkek árának beküldése alkalmával jelen számla — az összeg nyugtázása végett — beküldendő.

SZÁM

Méltóságos báró Forster

	273. megr.
20	Jelirat f. gőrögül f
	33. számu papír
	272. megr.
20.	Jelirat f. latinul f ½
	54 9 számu papíru

MAPE

Bernu Emile

1911 (N. Sad.)
l. sépeet

1912 (Mitr.)
l. Sz-Sz.

1913 (N. Sad.)
l. sépeet

1916. (k.o.)
l. sépeet

1919 (k.o.)
l. sépeet

1920 (k.o.)
l. sépeet

1922 (k.o.)
l. sépeet

1923 (k.o.)
l. sépeet

MAPE (2) Baron Imre

1925 (N. tol)
l. gépelt

1928 (k.o.)
l. gépelt

~~1934 dec (Mnár~~
1935 dec-1936 jan ~~ikf~~ (k.o.)
l. gépelt

1937 (Mnár.) l. otk
~~1939~~ 1939 - ~~(Mnár)~~ (N. br) = l. otk
1940

Tamandoar
Sravaszkó
Kicator
} bir.

1942 (k.o.)

Fa
akt IV-V
kucsok
Vásár III
} bir.

1943 (Mnár) l. otk

MDK

Beron Gyula
A volt Vitéz-utca, vizf.

Rippl-Rónai Társ. I. kiáll. Ernst Múz. 1946. márc. 6 l.

Zerkovits Gyula grafikus M.O.K.

33 - Herrita tér,

46. Kapubejárat, Utca Budapesten, Dunapart, Bástya, A budapesti Klotild palota, Vásár, Dunai bárkák, Óbuda, Nyugati pályaudvar, Tél, Margitsziget, Gyümölcspiac, Hölgy fehérében.

Ungarische Graphik. Bev.: G. Conrad. Zürich 1924, 4,

MDK

Beron Gyula

Kalvin-tér, vizf.

Magyar Képzőművészetért. 1.kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 7 l.

Heron Cyrus

Kalvin-tér, vial.

MDK

Berón Gyula

Szt. János, vf.

Lipót körut végén, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 5 l.

MDK

Berón Gyula

Köd az Andrássy-uton, vf.

Ferenc körut, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 5 l.

MDK

Berón Gyula

Lehel téri piac, vf.

Duna Ujpestnél, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 5 l.

MDK

Berón Gyula

Retek utca naplementekor, vf.

Keleti pályaudvar, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 5 l.

MDK

Berón Gyula

Aulich utca, vf.

Lépcső, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 5 l.

MDK

Beron Gyula

Sztálin-ut zászlókkal, vf.

A Sztálin-hid utolsó ive, rajz

I. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 195o. aug.

8 l.

MDK

Beron Gyula

Sztálin-híd, akv.

Nemzeti Szinház, cer.

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll.
Ernst Muz. 1953. szept. 7 l.

MDK

Berón Gyula

Opera, rajz

Margitszigeti strand, rajz

Petőfi-tér, rajz

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 8 l.

MDK

Beron Gyula

Horgászok, rézk.

Utcarészlet Párisban, "

Házak, "

Magy. Rézkarcoló Művészek Egy. 25. kiáll.
Szalmássy Gal. 1948. febr.

MDK

Beron Gyula

az Egyesület tagja.

Magy. Rézkarcoló Művészek Egy. 25. kiáll.
Szalmássy Gal. 1948. febr.

MDK

Beron Gyula, festő

Városképek naturalizmus jellemzi.

Szbdlg. 1954, VII. 29. - 3. l. - Aczél T.: A nyári tárlat.

Beron Gyula festő M.O.K.

Bp. II. Zárda u. 34. A Fészek klub tagja 1919-től

A „Fészek" ... tagnévjegyzéke. Bp. 1929
15

Berón Gyula

Opera, rajz,
Margitszigeti strand, rajz
Petőfi tér rajz.

A magyar akvarell s pasztellfestők egyes lete IX. kiállitása, 1922. Nemzeti Szalon katalogusa.

Beron Gyula

Kilátás, rajz
Keleti,pályaudvar,"
Városligeti tó, "
Opera, "
Krisztina-tér, "
Földmunka, "
Malomcsatorna, "

Ernst Muz. XXXIX. kiáll. 1o. csop.kiáll. Bp.
192o. jan. cimlap, 3, 9-10 l.

Beron Gyula

Jegenyék, rajz
Barátom, "
A hid, "
Fej, "
Duna Szentendrén, rajz
Kékruhás, rajz
Dekoltázs, "

Ernst Muz. XXXIX. kiáll. 1o. csop.kiáll. Bp. 192o. jan. cimlap, 3, 9-10 l.

Beron Gyula

Lánchidfő, rajz
Magda, "
Gellértfürdő, "
Gondolkozó, "
Vilmos császár-ut, rajz
Az iparcsarnokmál, "
Kilátás a Rózsadombra,"

Ernst Múz. XXXIX. kiáll. 1o. csop.kiáll. Bp. 192o. jan. címlap, 3, 9-1o l.

Beron Gyula

A széna-térnél; rajz
Nyirfák, "
A Császár-fürdőnél, "

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9-lo 1.

Beron Gyula

Tavasszal az iskolalépcsőn, rajz
A Gerbeaud kapuja, "
Az Apollo előtt, "
Utca sor, "
Arckép, "
Stefánia-ut, "
Városligeti nyirfák, "

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9-lo **1.**

Beron Gyula

Klári, rajz
Egy fa, "
Melódia, "
Akt I, "
Országház, "
Bársonykabát,"
Az állatkertben,"

Ernst Muz. XXXIX. kiáll. lo.csop.kiáll. Bp.192o. jan. cimlap, 3-4 l.

Beron Gyula

Gyászban, rajz
Óbudán, "
Kopasz fák a szigeten, rajz
Gyár-utca, rajz
Kazinczy-utca,"
Profil II. "
Napfoltok, "

Ernst Múz. XXXIX. kiáll. 1o.csop.kiáll. Bp. 192o. jan. címlap, 3-4 l.

Beron Gyula

Hajós-utca, rajz
A Gerbeaudnál, "
A Széna-téren lóhusért, rajz
Lámpafénynél, rajz
A várhegyről, "
Városligeti tó, "
Mátyástemplom, "

Ernst Múz. XXXIX. kiáll. 1o.csop.kiáll. Bp. 192o. jan. címlap, 3-4 l.

MDK

Beron Gyula

Sós E: Magy. Rézkarcoló Müvészek Egy. kiáll.
Magy. Nemz. 1949. jul. 6.

MDK

Beron Gyula, Bauczar 1885.
Gare de l'Este, rézk.
Pont de Tourenne, "

Szépmű Muz. graf. oszt. 87. kiáll. 1954. 28 l.

MDK

Beron Gyula

Malom, rézk.
Női tanulmány, "
Leányfej, "
Tájkép hiddal, "
Gyermekfej, "
Zádor István arcképe, rézk,

Magy. művészek rézk. kiáll. katalógus. Aurora. 1922.

MDK

Beron Gyula

Margithid, rézk.
Dunai hajók, "
Lánchid, "
Strand, "
Aréna-uti részlet, rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katalógus. Aurora. 1922.

MDK

Beron Gyula grafikus

Siklóssy L: Őszi tárlat a Mücs.-ban. Pesti Hirlap, 1943. okt. 2. 6 l.

MDK

Beron Gyula
Váci-körut, rézk.

Hagy. művészek rézk. kiáll. katal. Aurora, 1922.

MNK

Beron Gyula

Klotild-palota, rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katal. a Aurora, 1922.

MDK

Beron Gyula
Épitès, rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katal. Antwerp. 1922.

MDK

Beron Gyula
Nagy strand, rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katal. a Aurora, 1922.

MDK

Beron Gyula

Tiz magyar rézkarc. Ujság, 1926. ápr. 21.

Beron Gyula

A Gyár-utca ködben, rajz
Vöröshaju, rajz
A város, "
Muzeumkert,II."
Fák, IV. "
Hó, I. "
Margithid ködben, rajz

Ernst Muz. XXXIX. kiáll. 1o.csop.kiáll. Bp. 192o.
jan. cimlap, 3-4 1.

Beron Gyula

A Hangli kertje esőben, rajz
Pesti part, rajz
Napsütés, "
Rét a szigeten,"
A kócos, "
Felhők, "
Fekete selyem,"

Ernst Muz. XXXIX. kiáll. lo.csop.kiáll. Bp. 192o.
jan. cimlap, 3-4 l.

Beron Gyula

Arckép, rajz
Kisfiu, "
Egy leány, "
Profil, "
Vázlat a ligetből, rajz
Kotrógép, "
Studium, "

Ernst Muz. XXXIX. kiáll. 1o. csop.kiáll. Bp. 192o. jan. címlap, 3, 9-1o l.

Beron Gyula

Nyirfák, rajz
Mandulafák, "
Kalvintér,II. "
Fák a szigeten,"
Sütkérezők, "
Portré, "
Pest, "

Ernst Muz. XXXIX. kiáll. 1c.csop.kiáll. Bp. 192c.
jan. cimlap, 3-4 l.

Beron Gyula

Városliget,	rajz
Medve-u. 4.	"
A Muzeumkertben,	"
A halászbástyán,	"
Szemrehányás,	"
Klotild-palota,	"
A tulsó oldal,	"
Selyem-kendő,	"

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9-10 **1.**

MDK

Beron Gyula

Partfürdő, rajz
Friss hó, "
Hajógyár, "
Opera, "
Kálvin-tér, "
Erzsébet-tér,"
Királyi bérpalota, rajz

Ernst-Muzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

1.

12-13

MDK

Beron Gyula

Egy leány, rajz
Szabadság-tér, "
Két akác, "
Ut, "
Füzfák, "
Akácos, "
Kilátás a városra, rajz

Ernst-Muzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

1.

12-13

MDK

Beron Gyula

Hajós-utca, rajz
Profil, "
A Vásárcsarnoknál, rajz
Apolló-Kabaré, rajz
Városligeti Gerbeaud, rajz
Városligeti tó, rajz
Liget, rajz

Ernst-Muzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

1.

12-13

s.DK

Beron Gyula

A vár, rajz
Rügyező fa, "
Kamea, "
Dunapart, I. "
Lánchid, "
Dunakorzó, "
Konflis, "

Ernst-Muzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

12-13 l.

MDK

Beron Gyula

Fuvaros, rajz
Viz, rézk.
Piac VI, rajz
Köd, rajz
Udvar, rézk.
Piac VII, rajz
Budai Dunapart, rajz

Ernst-Múzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

7-9 l.

MDK

Beron Gyula

Partfürdő II, rajz
Birói telep, "
Piac IV, "
" V. "
Nyugati Pályaudvar, rajz
Belváros, rajz

Ernst-Múzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.
7-9 l.

MDK

Beron Gyula

Akt, rajz
Félakt, rajz
József-körut, rajz
Utca Győrben, rajz
Csalogány-utca, rajz
Piac III, rajz

Ernst-Muzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

7-9 1.

MDK

Beron Gyula

Ujpesti hajógyár, rajz
Padon, rajz
Friss hó, rajz
Óbudai hajógyár, rajz
Margit-körut, rajz
Józsefvárosi utca, rajz
A régi várban, rajz

Ernst-Múzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

7-9 l.

MDK

Beron Gyula

Piac Győrben, rajz
Hó, II. "
Duna, II. "
Kálvin-tér "
Bécsi-ut, "
Krisztina-tér, "
Andrássy-ut, "

Ernst-Museum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

7-9 l.

MDK

Beron Gyula

Váci-körut,	rajz
Váci-utca,	"
Vártemplom,	"
Tél,	"
Budai utca,	"
Piac I.,	"
Partfürdő I.	"

Ernst-Muzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

7-9 1.

Beron Gyula

MDK

Egy fa, rajz
Áradás, "
Sándor-tér, "
Park, "
Eső, "
Belvárosi utca, "
Andrássy-ut, "

Ernst-Muzeum XVII. csop.kiáll. 1921. szept.

7-9 l.

Beron Gyula
Tanyaudvar, vizf.
Szarvaskő, vizf.
Utcasor, vizf.

A Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása. Nemzeti Szalon, 1940. november, 1, 8 l.

MELÉKEK

alapon kék betű. Belseje zöld, arany sugarakkal díszítve. A betű két hegyes indavégződése egymásbakapcsolódik.

6b lap: *G* iniciálé (57×66 mm) zöld keretben, sötétzöld alapon piros-rózsaszín betű. Belseje zöld, arany mintákkal. A betű felső szára áttöri a keretet és háromszirmú levélbe kanyarodik. A megrongált lap belső szélén két csigavonalban kanyarodó inda töredéke látható.

52b lap: *A* iniciálé (48×46 mm) zöld keretben, arany sugarakkal díszített zöld alapon, szürkéskék betű, amelynek egyik szára a külső lapszélen indába kanyarodik, s piros, csipkésszélű, dús levelekkel díszítve a lap alsó széléig húzódik.

70b lap: *U* iniciálé (43×51 mm) zöld keretben, fekete alapon rózsaszín-vörös betű, amelynek két szára egy-egy zöld háromszirmú levélben végződve kanyarodik a lapszélre.

74a lap: *G* iniciálé (57×54 mm) szürke keretben fekete alapon zöld betű. Belseje piros, arany mintával.

78b lap: *S* iniciálé (58×52 mm) rózsaszín keretben zöld betű. Belseje piros, arany sugarakkal. A betűből zöldszárú, háromszirmú rózsaszín levél kanyarodik a külső lapszélre.

84a lap: *A* iniciálé (54×47 mm) zöld keretben szürkéskék betű. Belseje zöld, arany sugarakkal.

9 N 55

Beron Gyula
Az Egyetem, ceruza
Hiradó mozi, ceruza
November 7. tér, ceruza

Nyári Tárlat. Ernst Múz. 1954.jul. 6-7 l.

Beron Gyula
A város, rézk.
Eső, vizf.
A Nemzeti Szinház épitkezése, ceruza

II. Magy. képzőműv. kiáll. Műcs. 1951. nov.
lo 1.

Beron Gyula
Utcarészlet, ceruza
Kékruhás nő, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. renk.sz.
3o 1.

Beron Gyula
Az uj kép, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 21 1.

M. D. K.

BERON Gyula grafikus

Művért. 1955. 1. sz.

Holl Imre– Seemger Ervin: A budapesti történeti Muzeum műtárgygyarapodása a felszabadulástól 98. l.

Beron Gyula
A Rózsadombon, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 16 l.

1465 körül: Vir dolorum.

Lippay 54. l. — Horváth, Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Roma, 1939., 102. l.

MAGYAR (?) FESTŐ, 1470 körül

Predella apostolokkal

Fa, tempera, 45×71 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Beron Gyula

Károly-körut esőben, rajz
Korvin-tér, rajz
Szent György-szobor, rajz
Margit-körut, rajz
Eső, rajz
Gyárak, "
Selyemkendő, rajz

Ernst Muz. XXXIX. kiáll. 1o.csop.kiáll. Bp. 192o. jan. címlap, 3-4 l.

Beron Gyula

Fa, vizf.

Akt, I., vizf.

Akt, II., vizf.

Lucsok, vizf.
Vásár, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítás. Nemzeti Szalon, 1942. december 3, 5 l.

OSZTRÁK FESTŐ, 1400 körül

Festett szárnyasoltár: Középkép: *Mária halála.* Bal felső: *Olajfák hegye.* Alsó: *Kálvária.* Jobb felső: *Keresztvitel.* Alsó: *Feltámadás.* Külső két kép: *Angyal és Sz Mária,* együtt *Angyali üdvözlet.* Fa, tempera, középkép 119·5×83 cm, egy-egy szárny 119×35·5 cm.

Blasius Höfel 1839-ben elárverezett, bécsujhelyi, Lemann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből. Höfel gyüjteményében a hozzá nem tartozó alábbi két szárnyképpel és predellával volt összeerősítve.

Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde . . . Bécs 1839., 17. szám. — Frimmel: Lexikon der wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München 1914., 176., 177. l. — Genthon: RMF, 28—29. lap. — Pigler Evag 132—134. l. (Képe, nyitva 133. l.)

OSZTRÁK FESTŐ, 1440 körül

1. *Angyali üdvözlet.* (Belső bal felső.)

2. *Jézus születése.* (Belső bal alsó.)

3. *Krisztus az Olajfák hegyén.* (Külső bal felső.) (149. kép)

4. *Sz István vértanú megkövezése.* (Külső bal alsó.)

5. *Mária és Erzsébet találkozása.* (Belső jobb felső.)

6. *Háromkirályok imádása.* (Belső jobb alsó.)

Beron Gyula

M.D.K.

141) Dunaj hajók, Rékare

144) Mlave u 4. 1916. VIII 12. Cenzura

146) A Iskola lépcső Budán. "

Budapest régen és most. Bp. 1923.

11l.

MDK

Beron Gyula

F.A.E: M.Rézk.Művészek Egy. kiáll. Szab. Nép,
1949. jul. 15.

Beron Gyula

Dicsérettel ir a kritika az itt felsorolt művészek munkáiról, melyekkel a Nemzeti Szalon őszi kiállitásán szerepelnek. Külön nem foglalkozik müveikkel, csak annyit emlit meg, hogy ezek a nagyrészt kezdő fiatal művészek jobbat adtak, mint várták.
Ripszám Henrik, Somogyi Miklós, Csermely Ján Porter Paula, Toplánszky Sándor, Diener Dénes Rezső, Nagy István, Appel Magda, Frank Frigyes, Záhonyi Géza, Scheiber Hugó, Beron Gyula, Podvinecz Erzsébet, Berkes Antal, Korcsek, Fischer Edvin, Pogány Ferenc.

A HÉT, Bp. 1915. szept. 19.
XXVI. évf. 38. sz. 531-532. lap

Bayer Gyula, grafikus és festő

sz. 1885 jún. 6. Felsőbánya (Szilágy m.) 1904. Temesvárott érettségizett, majd bpesti műegyetemen előbb a vegyészeti, aztán az építészi pályán próbálkozott. Végül beiratkozott a mintarajz iskolába, hol 1905–9. Hegedüs László, Edvi Illés oktatók növendéke volt, s rajztanári oklevelet szerzett. 1909–11. tovább folytatta tanulmányait a képzőművészeti főiskolán S. Olgyai [illegible] vezette grafikusi képzés keretében. 1913. a M. Akvarell- és Rajzkiállítás megnyitotta az államdíjas alapot, s nyugvópontot jelentett életében. 1919 és 1924. sikerült megszereznie I. Első könyv című vízi tükrét Zilahi c. vízkarcával aratta, melyet az állam is megvásárolt a Képzőművészeti Múzeum részére. A vízkarcolási kísérletezéseivel rendkívüli [illegible] a fejlődés

I 1925. az állami I. Művészeti díjat kapott

(a oldal)

Neki Kuram grafikai gyűjteménye
ben ismerkedett meg. Körben
rövid ideig más rajztanár
működött. Az első világháború
előtt és alatt készülhet buda-
pesti rajzai, melyeket az Ernst
Museumban állított ki. 1925.
Párizsba költözött, hol tíz évig
élt. Ekkor megfordult a
Bibliotheque Nationale-
ban, melynek igazgatója gya-
ran volt segítségére, hogy az
újabb francia vízkarcoló mű-
vészetet megismerhesse. Kü-
lönböző társulatok kiállításán
volt vért s nagy élménye volt
a párizsi Rembrandt kare
és egy Dürer kiállítás. Paris
környékét bejárta s korábbi
időtt töltött a La Manche vidé-
ein, a Rivierán Marseille-
től Mentonig. Negyvenkét
több rajzzal és karccal 1935.
jött haza. Tagja volt a M.
Képzőművészek Egyesületének
Nemzeti Szalonnak, a Munkácsy
Céhnek.

Beron Gyula

A Téli Kiállitásról a Nemzeti Szalonban a Művészet c. rovat számol be az ott közölt kritikában sign. nélkül:
Az érdemesebb munkát a fiatalabb nemzedék küldte,-mondja az itt felsorolt művészekről: Egry József, Szigeti Jenő, Teplánszky Sándor, Beron Gyula, Garzó B. Záhonyi Géza, Pogány Gyula, Deményi László.

A MŰT, Bp. 1916. dec 24.
XXVII. évf. 52. sz. 755-756. lap.

Beron Gyula

Olgyay Ferenc vezetésével több müvészből álló Társaság alakult. A tagok müveikkel járulnak hozzá a Társaság vagyonához. A mai grafikusmüvészek mellett a régi nagy mesterek kollekciói is bemutatásra kerülnek. A Váci u. és a Türr István u.sarki épület emeleti kiállitó termében most rendezett grafikai kiállitáson szerepelnek: Lotz Károly, Székely Bertalan, Dobai-Székely Andor, Stetka Gyula, Czencz János, Baránszky László, Beron Gyula, Győrffy István, Kampis János, Maróti-Major Jenő, Olgyai Viktor, Hofbauer Károly.
A Társaság megalakulását a Müvészet c, rovat közli "Müvészek mükereskedése" cimmel.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 14o. lap.

Beron Gyula

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1970 FEB 5

KRÓNIKA

VÁNDOR-TÁBLATOT készítenek elő Szabolcs-Szatmár megyében a felszabadulás 25. és Lenin születésének 100. évfordulója alkalmából.

GÖRGEY-EMLÉKEKET GYŰJTÖTT a várpalotai múzeum. Megtalálható a gyűjteményben Görgey Artur levelezésének egy része és vegyészeti munkái, többek között az a könyve is, amelyet a pálma- és kókuszolaj vizsgálati módszereiről írt.

NÉPMŰVELÉSI GYAKORLATRA indul szerdán nyolcvan debreceni egyetemi és főiskolai hallgató Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár és Borsod megye falvaiba.

BERON GYULA GRAFIKÁIBÓL a művész 85. születésnapjára a Dürer Teremben kiállítást rendeztek. A bemutatott 32 rézkarc és ceruzarajz hat évtized munkásságáról ad áttekintést.

VÁLYI RÓZSI MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ február 9-én délután 5 órakor a Rózsavölgyi Zeneboltban találkozik a táncművészet kedvelőivel és dedikálja A táncművészet története című könyvét.

A védőoltást Budapesten a Madách téri rendelőintézetben, vidéken pedig az illetékes megyei közegészségügyi-járványügyi állomáson adják.

Változékony idő

A várható időjárás ma estig: Változóan felhős, párás idő, többfelé esővel, egy-két helyen hózáporral. Időnként élénk, helyenként erős déli, délnyugati szél. Napközben erős olvadás. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet ma plusz 2—plusz 7 fok között.

A Duna vízállása Budapestnél tegnap 183 centiméter volt.

Fájdalommal tudatjuk, hogy a kiváló művész és felejthetetlen egyéniség,

Beron Gyula

festőművész és grafikus

a Magyar Képzőművészek Szövetségének és a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának tagja, a Munkaérdemrend ezüst fokozatának és a Szocialista Munkáért Érdemérem tulajdonosa

hosszú és gazdag művészi pályafutása után, életének 86-ik évében elhunyt.

A hamvasztás utáni búcsúztatását 1971. augusztus 6-án, pénteken délelőtt 11 órakor tartjuk a **Farkasréti temetőben.**

Budapest, 1971. július hó 20.

A Magyar Képzőművészek Szövetsége
A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
A gyászoló család
és
A baráti kör

Cím: Beron, Budapest, XIII., Dagály u. 16. II. 19.

fnyv 13

BERON GYULA

M.D.K.

Beron Gyula
grafikus

1950-52 táján a sárospataki
élményeit feldolgozó rajz-
ban. „Sárospataki részlet" és a
Sárospataki cigánynegyed" című
" művei ide tartoznak.

Ecsenyi Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 34 kép.

M.D.K

Beron Gyula
grafikus

A „Kálvin tér – 1945" rajzán
a Dunabíró hídját megrongá-
lódva látjuk elénk bemutatva
a romokon emelkedőt.

Esseny Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november – 39 kép.

M.Dí

Berény Gyula
festő

1938-as mű a „Dél-francia táj".
1940-es mű a „Marseilles-i utca"
és a „Hungárosok a Szajnán".

Ecsery Elemér: Berény Gyula
Művészet, 1968. November · 39 lap.

Beron Gyula
Grafikus

M.D.K

1926 körül készült a „Pontellaria
kidegítéstechnikával készült alkotásai.
1937 es keltezésü a „Gare de l'Est"
lapja.

Eösz Ellenér: Beron Gyula
Müvészet 1968. november - 39 lap.

M.D.V.

Beron Gyula
grafikus

1927-es műve az „Kocsmahajó a Szajnán", 1932 körüli rajz a „Kihűlött keléshagyók" című műve. 1927 es várlat a „Colombes-i táj"

Eösz Klemér: Beron Gyula
Művészet 1968. November - 39 lap.

M.D.K.

Beron Gyula
grafikus

1927 körül készült „A párizsi St Gervais" lapja 1933-ból való a „Vonzás öreg hárfás" ugyanez évben készült a „Dél-francia" falu.

Ecsery Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1964. november - 39 lap.

M.D.K

Berzon Gyula
Grafikus

Közvetlen francia hatásról élmé-
nyeit rajzban rögzítette. Egy
400-nál több rajzból és karccal
tört lapból.

Esseg Elemér: Berzon Gyula
. Művészet, 1968. november - 39 lap.

M.D.Gy

Beron Gyula
grafikus

1925-ben Párizsban tartózott,
tanulmányútját tíz emlékezetes
dőre nyújtá, így 1935-ben
két izben Franciaországban
tanulmányozta a „vadakat".

Eszéyt Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap.

M.D.K

Beron Ágnes
grafikus

A „Pelle utca Budán" vérharc nyomait a Vérhegy oldalának egy részletét ragadja ki. A „Dunapart" hídlábai alja a Várhegyet látatja a pesti oldalról.

Ezerszínvirág Beron Ágnes
Művészet, 1968. november - 3 lap.

M.D.K.

Beron Gyula
Grafikus

Szamos díjat nyert, 1913, 1916, 1914,
1920, 1928, 1935, 1936, 1938-ban.
Utolsóra 1946-ban a Szinyei
díjat nyerte el.

Esseg Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 kép.

M.D.M.

Berzsenyi Dániel
grafikus

Mesterei Kegedüs László, Edvi Illés Aladár és Olgyay Viktor voltak.

Csorba Elemér: Berzsenyi Dániel
Miskolc, 1968. november - 39 lap.

M. D. K.

Beron Gyula
festő - grafikus

Már 1916 őszén feltűnő sikerrel
szerepelt az Athenaeum és Pásztély-
festők Egyesületének kiállításán
a Nemzeti Szalonban.

Ecsery Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap

Berzsenyi Dániel
összes művei

M. D. ö.

„Rue Meron" (regény)

„Táj" (regény)

Ecsery Elemér: Berzsenyi Dániel.
Műveszet, 1941-2. november - 39 lap

M.D.K.

Beron Gyula
grafikus

500 Koronás Rajz-díjat nyert
el 1916-ban

Exlibris: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap.

M.D.F

Beron Gyula

Grafikus

1920-ban az Ernst Múzeumban rendezett tárlatok hatott reá. Az akkori ifjabb művészek művészetére és témaválasztására irodalmi

Ecsery Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap

M.D4

Beron Gyula

grafikus

1921-ben vett részt egycsoport-
kiállításon az Erzsi Menzában.

Eckert Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap.

Sehr Damen: Bonn Apple

Mainz-Kast, 1958. November - 23 Sep

M.D.

Berow Gyula
festőművész

1905-től - 1909-ig a Mintarajz iskolában végezte tanulmányait, amit 1909 és 1911 között folytatott be a Képzőművészeti Főiskolán.

Ecseny Ellenőr: Berow Gyula
Levéskret, 1968. november - 3 lap.

M.D.K

Beron Gyula
grafikus

1904-ben érettségizett Temesvárott. Majd a Művészeti Főiskolán elébb a vegyészetet, majd az építészeti tudományokat próbálgatta.

Essey Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap.

Beron Gyula

a gödöllői, volt királyi kastély művésztelep céljaira való átengedését kérte a Tanácsköztársaság idején.

Kós Lajos: A Tanácsköztársaság képzőművészeti kulturája. Bp. 1959. 22 l., 6 kép. /Művészeti szakköri utmutató 1./ 8. l.

MDK

Beron Gyula
grafikus

A Hunyadi mecsei Felsőbaucsáron,
1885-ben született Beron Gyula
neve szorosan összefügg a ma-
gyar szlovenisztó grafika felvirágzá-
sával.

Esseny Elemér: Beron Gyula
Művészet 1968. november - 39 lap.

M.D.K

Beron Gyula
grafikus

Zürich, Chicago, New-York,
Lipcse, London, Varsó, Párizs
és Moszkva közönsége láthatta
műveit

Összeállította: Beron Gyula
Művészet, 1968. november – 39 kép.

Beron Gyula MDK

Sárospatak, ceruza

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Beron Gyula MDK

Legelő, ceruza

Erdő széle, ceruza

Féjm ceruza

Tatai szövőgyár, ceruza

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Beron Gyula

Szerepel a Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesülete Londoni Kiállításán

Ujság 1937 III. 14

Berán

A Magy. Akvarell és Pasztell-festők Egy. Tagja.

Képeivel a Műcsarnok téli tárlatain

Új Magyarság 1937 I. 29

M.D.K.

Beron Gyula

A müvészt ügyvezető igazgatói tisztséggel választották meg a Rippl Rónai Társaságban.

Szinház, Bp. 1948. febr. 4-lo. IV. évf. 6. sz.

Beron Gyula

Szerepel a kiásatások
téri tárgyalás.

Az EST 1937 I. 24

Beron Gyula (1885-)

Leány piros ruhában.
Szines krétarajz. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Beron Gyula

Leány piros ruhában, szin.kr.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

M.D.K.

Beron Gyula

Az Atelier Tervezőiskola növendék-
kiállitását rendezték az iskola vezető tanárai
Beron Gyula és Czumpf Imre müvészek.

Berend Iloma: "Kiállitások" c. kritikája

Szinház, Bp. 1948. juni.-22-28.juli. 6-12.
IV. évf. 28. sz.

M.D.V

Berény Róbert
grafikus

A Szépművészeti Múzeum, a
Magyar Nemzeti Galéria mint-
egy 40-45 művét őrzi.

Ecsery Elemér: Berény Róbert
Művészet, 1968. november - 39 lap.

M.D.Gy

Beron Gyula
grafikus

Fiatal korának ötven tagja a
Magyar Képzőművészek Szö-
vetségének.

Esseng Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap.

M.D.Y.

Berzsenyi Gyula
Grafikus

Megszámlálhatatlan kollektív kiállításon vett részt, óriási anyaggal harminc egyéni kiállítása volt be.

Ezeregyéjszaka: Berzsenyi Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap.

Boron Gyula (1885-1971)

18. Tavasszal az Iskola-lépcsőn
cer. 311 x 228 mm Ltg. 1917-245

19. Cagnes sur Mer p. cer. 186 x 242 mm
Ltg. F. 70.34

XIX. sz. városképei és tájrajzok MNG 1976

Berón Gyula

MAFFE kiállítás 1925

állami I. vízf. díj.

635 Klein, Adam

Cross tábori kovácsok két kozákkal.

Rk.

IV. 3.

164 × 220 mm.

MDK

Beron Gyula festő

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Müvészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Müvért 1957.VI.évf.4.sz.322.l.

MDK

Beron Gyula

Belvárosi templom, rajz

Nyugati pályaudvar, "

Arckép

Kislány

Ernst Muz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1923.ápr. 6. l.

MDK

Beron Gyula, festö-graf.

Lenin körut. Akvarell.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat.18.1.

MDK

Beron Gyula

Profil IV.

Arcképtanulmány

Zádor István arcképe

Ernst Múz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1923.ápr.
6. l.

M.D.K.

Beron Gyula /1885-

872. Leány piros ruhában. Szines krétarajz.
30.5x32.5 papir.
Elveszett. /Fővárosi Képt./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
61. l. MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Beron Gyula, festö

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért."1942. Képzömüv.Kiáll.
jun.6.-22. Kat. 18.1.

MDK

Beron Gyula, festö

A város. Rézkarc.

Esö. Vizf.

A Nemzeti Szinház épitkezése. Cer.rajz.

Bp.Mücs.-II.Magy.Képzöm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.
Kat. lo.l.

MDK

MDK.

Beron Gyula grafikus

"Legelő" /ceruzarajz/
"Erdő szele" "
"Fak" "
"Tatai szövögyár" /ceruzarajz/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok,1955. 27.1.

MDK

Berón Gyula

Állami I.vizf. díjat nyert 1925

Magy.Akvarell és paszt.festők 14.kiáll. M.Szal.

1928. okt. 20. l.

MDK

Beron Gyula, festö

Kézimunkázó nö. Jelzett. Ceruzarajz.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. nr.ez.
27.l.

MDK

Beron Gyula

Ucca Párisban, vf.

Quartier Latin, vf.

Képzőm.Tárlat. Ifjúsági kiáll. Ernst Múz. 1924.
Magy.Akvarell és paszt.festők 14.kiáll.M.Szal.1928.okt.

5. 1.

MDK

Berón Gyula

Épitkezés, ceruzarajz.

Csatorna, ceruzarajz.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov.
26.l.

MDK

Beron Gyula

A halász bástyán, of.

N. Szal Téli Tárl. 1920. dec.
5.1.

MDK

Beron Gyula

A tulsó oldal, rajz

Selyem-kendő, rajz

Tavasszal az iskolalépcsőn, rajz

MAPE 5. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9-1o 1.

MDK

Beron Gyula

A Gerbeaud kapuja, rajz

Szabadság tér, "

Az Apollo előtt, "

MAFE 5. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9-1o l.

MDK

Beron Gyula

Utca sor, rajz

Arckép, "

Stefánia-ut, "

MAPE 5. kiáll. F.Csal. 1916. nov. 9-ig l.

MDK

Beron Gyula

Place Basstille, vf,

Rue de Rivoli Párisban. rajz

Képzőm.Tárlat.Ifjusági kiáll. Szalon.1924.
Nagy.Akvarell és paszt.festők 14.kiáll.M.Szal.1928.okt.

5. 1.

Beron Gyula festő

LEONARDO DA VINCI-kiállítás nyílt meg a franciaországi Toursban: a halhatatlan mester eredeti rajzait mutatják be. A milánói Ambrosiana-könyvtár 91 eredeti rajzot adott kölcsön a kiállítás céljára.

BERON GYULA festőművész rajzaiból, grafikáiból, akvarell képeiből kiállítás nyílt július 14-én a Lenin körút 66. szám alatti Grafikai szaküzletben. A kiállítás július 14-től 18-ig lesz nyitva.

Művelt nép 1958 július 15

MDK

Beron Gyula

T.E: I.M. Képzm. Kiáll. grafikai müvei. Kis Ujs. 1950. aug. 27. 7.1.

Beron Gyula MDK

Egy fa
Régi Szt. János
A város
Lány

Ernst Muzeum Kiállitásai. XXXX. Csoportkiáll.
1925. dec.

Beron Gyula MDK

Pocsolya
Vásár
Üllői ut
Hajógyár

Ernst Muzeum Kiállitásai. LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Beron Gyula MDK

Fák alatt
Korona utca
Két fa
Város

Ernst Muzeum Kiállitásai. LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Beron Gyula MDK

Krisztina tér
Muzeumkert
Fő utca
Oktogon

Ernst Muzeum Kiállitásai. LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Beron Gyula MDK

Akt
Eső
Szénatér
Üllői ut

Ernst Muzeum Kiállitásai. LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Beron Gyula MDK

Vásári bódék
Kilátás
Aulich utca
Utca
Kőszent

Ernst Muzeum Kiállitásai LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Beron Gyula MDK

A Duna
Lépcső
Szentháromság
Füzfák

Ernst Muzeum Kiállitásai.XXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

BeronAGyula MDK

rajzok
Füzfák
Országház
Állványozás

Ernst Muzeum Kiállitásai.XXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Beron Gyula MDK

rajzok
New York palota állványozva
Mátyás templom
Vásárcsarnok
Piac.

Ernst Muzeum Kiállitásai.XXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Beron Gyula MDK

Budai részlet, repr.

Lázár Béla: Az Ernst Muzeumban.
Szinházi Élet 1925. 51.sz. 36.o.

Beron Gyula MDK

szobrász

Ujság 1925. dec. 13.
/e.a.: Az Ernst Muzeum Csoportkiállitása/

MDK

Beron Gyula, festö-graf.

Renoválás.	Ceruzarajz.
Kilátás.	Vizf.
Nyári mezök.	"
Lövölde -tér.	"
Olasz városka.	Ceruzara jz.
Fa-lurészlet.	Vizf .

Mücs.-OMKT.Öszi Tárlat. 1943.okt.2.-nov.1. Kat. 29.old.
Magy. Akv . és Paszt.festök Egyesülete.

Berón Gyula MDK

Budapest, rajz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Berón Gyula MDK

Tengerparti város, rajz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Beron Gyula

Dutka M: Graf.művészeink a békéért. Magy. Nemz. 1952. okt. 3. 5.l.

MDK

Beron Gyula

Hajók a Dunán

Varjuk, r.

A fasornál, r.

Ernst Muz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1923.ápr.
6. l.

MDK

Beron Gyula

A párisi templomban, rajz. Épitészeti rajzdij

Dijkiosztás az akv. és paszt.festők kiállitásán.
Nemzeti Ujság, 1928. okt. 2o. 1o.1.

MDK

Beron Gyula

Városliget, rajz

Medve-u.4. "

A Muzeumkertben,"

MAPE 5. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9-lo l.

MDK

Beron Gyula

A Császár-fürdőnél, rajz

MAPE 5. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9-1o 1.

MDK

Beron Gyula

Városligeti nyirfák, rajz

A széna térnél, "

Nyirfák, "

MAPE 5. kiáll. M.Szal. 1916. nov. 9-1o l.

MDK

Beron Gyula

Egy lény, cer.

Hegyoldal, of.

Budapest, cer.

Fák, of.

N.Szal. Tsv.kiáll. 1916. ápr. 7. l.

MDK

Beron Gyula

Állami rajzdijat nyert ; alakrajzra, 1913, 1919.

Magy.Akvarell és paszt.festők 14. kiáll. N.Szal.

1928. okt. 20. 1.

MDK

Beron Gyula, grafikus

Betonkeverö.	Ceruzarajz.
Épül a Népstadion.	"
Petöfi-híd.	"

/Mücsarnok?/.- III. Képzömüv.kiáll. 1952 dec.-1953.márc
Kat.lo.l.

MDK

Beron Gyula

Dutka M: III. m. képzőművv. kiáll. grafikája.
Magyar Nemzet, 1953. jan. 9. 2.l.

MDK

Beron Gyula

Párisi templom, rajz

Place de la Concord, rajz

Fa a Szajnaparton, rajz

Képzőm.Társ. Tájkiáll. Király. Ernst Múz. 1924.
Magy.Akvarell és paszt.festők 14.kiáll.N.Szal.1928.okt.

5. 1.

MDK

Beron Gyula

A halászbástyán, rajz

Szemrehányás, "

Klotild-palota, "

MAPE 5. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9-10 l.

MDK

Berón Gyula

Quartier Latin, ceruzarajz.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov.
27.1.

Beron Gyula

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 FEB 25

ORSZÁG VILÁG
Budapest

1021

Beron Gyula kiállítása

Finoman kimunkált, szinte légies toll- és ceruzarajzok sora gyönyörködtetett a Dürer-teremben. A jobbára akadémikus jellegű, amellett poétikus gyengédséggel megalkotott grafikák színek nélkül is festői hatásúak. Fákat, tóparti tájakat, városrészeket jelenít meg Beron Gyula álomszerű finomsággal, az örökifjú alkotó ihletettségével. A kiállítás egyetlen portréja, egy fiatal nő mellképe – a magyar rajzművészet remekei közé sorolható. Pogány Ödön Gábor megnyitó beszédében nagy elismeréssel méltatta az idős, Szinyei-díjas mester művészetét.

(b. e.)

rancia sportos összeállítás. A pantallo
zült a kabát széles rojtdísze is

ú,
k

A helyzet hétfőn

✦

Kedden reggel indul az új, tízhónapos munkaverseny, az ország harmadik és eddig legnagyobb arányú ilyen természetű kezdeményezése. Érdemes ez alkalommal megemlíteni, hogy a lezárult öthónapos munkaverseny-periódus statisztikailag kimutathatóan is mülyen jelentős eredményekkel járt, pedig a statisztika csak bizonyos fokig tükrözi a lezárult verseny primér célját, melyet sikerült is elérni: *a munkafegyelem megszilárdulását és a munkaerkölcs növekedését.*

A verseny ugyanis nemcsupán az őszterméles emelésére irányul, hanem ma már meghonosodott szóval: a *termelékenység* fokozására is. Ebben az értelemben tehát arra, hogy egy-egy munkás teljesítménye menynyivel növekszik. A termelékenység azonban ezen túl is minden produktív munka minél gazdaságosabb és hatékonyabb elvégzését jelenti.

A mostani tízhónapi munkaversenyt megelőző verseny hathónapos tervet fejezett be öt hónap alatt és az egy munkásfőre eső termelékenység *14 százalékkal* emelkedett ebben a periódusban. A legelső munkaversenyben 1200 üzem vett részt Magyarországon, a másodikban 1500 és valószínű, hogy a kedden induló harmadik verseny résztvevő üzemeinek száma ennél is nagyobb lesz.

Nem csupán a termelékenység 14 százalékos és a most induló versenyben ezt is meghaladó növekedése jár az önköltség csökkentésével, hanem a különböző üzemracionalizálások és az, hogy igyekeznek elkerülni az improduktív beruházásokat. Hozzájárul az önköltség csökkentéséhez az egyre jobban terjedő és ma már központilag ellenőrzött, valamint irányított *újító mozgalom.*

Jogosult tehát a remény, hogy a magyarországi általános árubőség nem fog megcsappanni, sőt az ország gazdasága a tízhónapos munkaverseny következtében még szilárdabbá válik.

✦

Szombaton utazott el Budapestről *Cvetkov* Lázár, a bolgár követség tanácsosa, aki huszonhét évet töltött Magyarországon és sok igaz barátra tett szert nálunk.

✦

Az Országház könyvtárában újultan találták az egyik olvasóasztalnál *Hegyaljai-Kiss* Gézát, az ismert pap-képviselőt és kötőt. *Cseley* doktor az országház főorvosa vette azonnal gondozásba és kíméletes életmódot ajánlott a képviselőnek, akire pedig sok feladat vár, mert a Tiszántúl az egyházi életben számítanak a népszerű és haladószellemű lelkipásztor munkásságára.

✦

Az Ügyvédi Kamarának ma néhány külföldi vendége volt: angol és bolgár ügyvédek. A Kamara felkérésére dr *Hajdú* Gyula igazságügyi államtitkár ismertette a magyar jogászi szervezetben végbemenő változásokat, tanácskozó jogi szempontjainkat s mindazokat a kérdéseket, melyek a külföldi jogászokat jelenleg magyarországi vonatkozásban érdekelhetik.

Ez a rögtönzött előadás nemcsak tartalmilag volt kiváló, hanem stílusban is, ami azért figyelemreméltó, mert Hajdú Gyula franciául beszélt, klasszikusan szép és elegáns franciasággal, úgyhogy a külföldi és hazai hallgatók egyaránt elragadtatottan tapsoltak az előadónak.

✦

Az a jelentés, hogy Budapesten «egy talpalatnyi terület sem marad parkosítás, fűvesítés nélkül — nemcsak városrendezési jellegű, hanem — politikai is. Mert politikai dokumentáció az, ha a főváros bérkaszárnyákká zsúfolt lakói számára gondoskodnak-e a füst és por e Szaharájában olyan oázisokról, ahol viszonylag jobb levegőt szívhatnak a tikknét tüdők és légző szervek. Sajnos Budapest e tekintetben nagyon elmaradt ama nyugati és északi metropoliszoktól, amelyekben a külvárosokban is parkok, fás területek enyhítik a nagyvárosi áporodottságot. A skandináv nagyvárosokban is — ahol pedig igen hosszú a tél — valóságos kultusza van a virágnak, gyepnek a fának.

A mult század hetvenes évelben Tisza Lajos, a közmunkatanács nagyhatalmú alelnöke jelszóvá tette, hogy a fa nem szereti a nagyvárost. Ami nem is igaz, egyébként pedig sem az a fontos, hogy mit szeret a fa, hanem hogy mire van szüksége a nagyváros népének. A mult század negyvenes évei elején pedig egy kemény télen alig tudta a pesti magisztrátus ellensúlyozni a megye ama törekvését, hogy a szomszédos községek népe kivágja tüzelőnek a Városligetet, amit akkor Városerdőnek hívtak.

Jó lenne azonban, ha e parkosítás és fásítás előtt a fővárosi intézők tanulmányoznák a városok barcelónai nemzetközi kongresszusának ama vitáját, amelyben a nagy többség a gyepesítés és virágágyak helyett — ami feltétlenül szebbé teszi a várost a fásításnál —, egészségi szempontból a fásítás mellett foglaltak állást.

Már pedig nálunk az alföldiek jórésze gyűlöli a fát, — az belföldön még leginkább a leghaszontalanabb a árnyékot sem adó jegenyét kedveli s többre tartja a mi legderekabb fánknál, — az akácnál is. S vagy másfél évtized előtt levágták Budapesten a Kossuth Lajos-utca fáit is. Közlekedési szempontra hivatkoztak ebben a fában szegény városban, ahol az utcai fa kivágása gyilkosság

A köztársasági elnök felavatta a Rendőrakadémia új tisztjeit

Vasárnap nagyszabású ünnepség keretében avatta fel *Szakasits* Árpád köztársasági elnök a *Rendőrakadémia* egyéves tiszti iskoláját elvégzett 135 növendéket. Jelen volt *Farkas* Mihály és *Kállai* Gyula miniszter, *Nógrádi* Sándor altábornagy, *Zöld* Sándor belügyi államtitkár, *Balassa* Gyula és *Münnich* Ferenc altábornagy. A köztársasági elnök megérkezése után a *Himnusz* hangjai mellett ellépett az akadémisták díszsorfala előtt. *Ratulovszky* János vezérőrnagy, az akadémia parancsnoka, megnyitóbeszédében hangsúlyozta, hogy a végzett akadémikusok a munkásosztály és a dolgozó parasztság legjobb fiai közül valók, akik munkájukon keresztül bebizonyították, hogy hűek a dolgozó néphez. Ezután felhangzott az «Eskühöz!» vezényszó. Az akadémikusok megfogadták, hogy ha kell életük feláldozásával is híven teljesítik kötelességüket.

Szakasits Árpád köztársasági elnök állott fel ezután szólásra. Csak néhány nappal ezelőtt ültük meg —, mondotta az elnök —, a szovjet hadsereg 31. szülétésnapját, mi magyarok is, akik csak úgy, mint annyi más kis nép, a *Szovjetúniónak* köszönhetjük szabadságunkat, nemzeti függetlenségünket. Hálásan gondol népünk a magyar népköztársaság rendőrségére, amely kitűnő vezetés alatt tántoríthatatlanul ott állott a dolgozó nép mellett a legnehezebb napokban is és a reakció elleni küzdelemben lelkes, bátor, megbízható támasza és előharcosa volt népi demokráciánknak. Rendőrségünket osztályöntudata emelte magasra, a marxizmus-leninizmus szelleme, Sztálin lángelméjének messzire sugárzó fénye. Az új rendőrtisztek a népből jöttek, a nép fiai. A hatalom a népé, az állam a népé a föld, a gyár, a bánya, minden termelőeszköz, minden intézmény a népé és a hadsereg és a rendőrség is a népé. A nép fegyvert adott a kezetekbe. Kell, hogy a dolgozó nép legjobb, leghátrább, legáldozatkészebb fiai legyetek és vigyázzatok népünk nyugalmára, országunk rendjére. Tehát sohase felejtsétek el: a nép fiai vagytok —, fejezte be beszédét a köztársasági elnök.

A felavatott tisztek nevében *Ambrus* György főhadnagy kijelentette, hogy a dolgozó nép iránti hálájukat és hűségüket tettekkel fogják bebizonyítani.

Az úttörők résztvesznek a jótanulási versenyben

Az *úttörő-mozgalom* a fővárosi általános iskolákban az utóbbi időben jelentősen megerősödött. Az iskolák növendékeiből eddig 165 csapat, 783 őrs, 344 pajtás család alakult. Az általános iskoláknak kereken 16.200 tanulója vesz részt a mozgalomban, ez a tankötelés gyermekek 27 százalékát jelenti. Az úttörő-mozgalom csapatvezetőinek *politikai felülvizsgálata* már megtörtént. Ennélfogva a csapatok élén most már aktív, demokratikusan gondolkodó pedagógusok állanak. Minden csapatnak van otthona és ennek feldíszítésében versengés indult meg közöttük. A csapatok tanulóköröket szerveztek és ennek keretében vesznek részt a *jótanulási versenyben.*

Az állati gümőkór elleni küzdelem

A kormány elhatározta, hogy az 5 éves terv során a gümőkorral fertőzött állatokat elkülöníti és kivonja az állatállományból. Megállapították, hogy a gümőkor nemcsak az emberben végez nagy pusztítást, hanem állatállományunkban is. A tbc elleni küzdelem nem teljes, ha szarvasmarha állományunkat nem mentesítjük a gümőkórtól, mert a fertőzött állatok a lakosságot is fertőzik.

A Nadler-eset

Az osztrák közvéleményt már a felszabadulás óta élénken foglalkoztatja Nadler professzor ügye. Josef Nadler a nácizmus előtt a bécsi egyetemen a német irodalomtörténet tanára volt. Értékes és mindenfelé megbecsült munkákat írt, nevét a szakkörökön túl is ismerték.

Ezért keltett keserű csalódást, amikor Hitler uralomrajutása után Nadler egyszerre a nácizmus szolgálatába állt és ezután megjelent műveiben a német irodalmat teljesen a náci elvek szerint, Rosenberg és Göbbels tanainak megfelelően értékelte. Az osztrák szellemiségről, önálló osztrák irodalomról nem volt hajlandó többé tudomást venni.

Kínos meglepetésként hatott tehát, amikor Nadler nyomban a felszabadulás után, még 1945-ben, Linzben kiadta Ausztria irodalomtörténetét, amelyben már szó se esett a náci elvekről, ellenben égig magasztalta azokat az osztrák írókat, akikre a nürnbergi törvények vonatkoztak.

Ez az ízléstelen köpönyegforgatás se mentette meg azonban Nadlert nácibarát magatartásának következményeitől. Az illetékes bizottság megállapítása szerint Nadler magatartása nem nyujt kellő biztosítékot arra, hogy minden időben és meggyőződéssel síkraszállna a független osztrák köztársaságért. Ezért mint kevésbbé terhelt nácit egyharmaddal csökkentett nyugdíjjal a bécsi egyetemről menesztették.

Nadler ezután is folytatta irodalmi munkásságát, cikkeket írt a szakfolyóiratokba, de a nagyközönség számára is írt irodalmi műveket. Nadler behatolása az új osztrák szellemi életbe jogos kritikát váltott ki a demokratikus szellemű osztrák írók és tudósok körében. Néhány héttel ezelőtt mintegy hetven osztrák intellektuel nevében Edwin *Rollett* emlékiratot készített, amelyben ellítélték azt, hogy Nadler a szorosan vett szaktudományának növelésén kívül, mint az osztrák nép irodalmi tudatának alakítója is szerepelhet a történtek után. Rollett és társainak nyilatkozata nagy port vert fel. Az utóbbi időben sokat emlegetett osztrák lap, a *Freie Stimmen*, a demokratikus szellemi szabadság ürügye alatt heves támadásokat intézett Nadler kritikusai ellen. Ez a polémia sokban hozzájárult ahhoz, hogy az amerikai zóna főbiztosa a *Freie Stimmen* megjelenését betiltotta.

Ezek után foglalkozott a közelmultban Nadler náci szellemű könyvével a náci irodalom kivizsgálására alakult központi bizottság, amely független szakértőkből áll, hivatalos részről csupán a közoktatásügyi minisztérium egy kiküldöttje vesz részt benne. A bizottság minden utasítástól függetlenül dönt, zárt ülésekben tanácskozik és határozatait titkos szavazással hozza.

Nadler munkái ügyében a bizottság úgy határozott, hogy nem teszi ugyan az eltiltott könyvek készülő tilalmi listájára, de azokat a forgalomból mégis kivonja és megsemmisíteti.

A bizottság érdekesen indokolta ezt a határozatát. Nadler inkriminált művei nem abból a célból íródtak, hogy a hitlerizmus politikai elveit vagy alaptételeit hirdessék. Ez kitűnik abból is, hogy Rosenberg és Göbbels neve hiányzik belőlük, míg *Hofmannstahl*-ról megemlékezik.

Szinte hihetetlenül hangzik az indokolásnak az a része, amely arra hivatkozik, hogy az előkerült hiteles pártiratok szerint Nadlert a nácipárt kizárta soraiból, mert idegen maradt a párt világnézetével szemben, azt csak politikai mozgalomnak tekintette, annak érdekében nem tevékenykedett, ezért nem kaphatta meg a Mozart-díjat sem. A pártiratokból nem derül ki, miért határozott úgy a nácipárt, hogy Nadler kizárását csak a háború után hozza nyilvánosságra.

h.

Bécsi képek

Bécs, február végén

A bécsi élet színvonala egy év óta emelkedett, ami főleg a pénzreformnak és az osztrák schilling javulásának tudható be. A dollár, a svájci frank stb. zugárfolyama csökkent az itteni fekete piacon. Azt hihetné az ember, hogy ez csak a spekulánsokat és valutázókat, szóval a kártékony elemeket érdekli, azonban tényleg a dolgozók is örvendetesen érzik a pénzjavulás hatását. Így az üzletek kirakatai megteltek árukkal s a kereskedő fut a vevő után. A «fekete» cukorban spekulálók szenvedték el a legnagyobb veszteségeket, mert még egy év előtt majd 100 schilling volt egy kiló «fekete» cukor ára, míg ma 8 schillingért kilónként utánahajítják a vevőknek.

Szűkös ellenben még az ellátás friss hússal, zsírral és tejtermékekkel, különösen vajjal és ez, a jelek szerint, alig fog megváltozni. Ellenben a textilellátás megjavult és ha nem is éri még el a békenivót, kielégítőnek mondható.

Miután a dolgozók most elsőrendű életszükségleti cikkeket vásárolhatnak és a spekulánsok és feketézők sem dobálják már a könnyen szerzett, de most ritkává vált pénzt, rossz idők járnak a könyvkiadóvállalatokra, színházakra és mulatóhelyekre, amely utóbbiak néha bizony konganak az ürességtől. Sőt egyes bálokat is le kellett mondani, mert az elővételben alig kelt el néhány jegy. Jó üzletük főleg a moziknak van, miután a belépődíjak rendkívül olcsók, úgyhogy moziba menni határozottan kevesebbe kerül, mintha az ember kávéházba megy és megiszik egy szerény feketét. Ha a film jó (és tényleg néhány kitűnő új színes filmet láttunk az utóbbi hetekben), úgy nem könnyű egy előadáshoz jegyet kapni és bizony kerülőúthoz, azaz felárhoz kell folyamodni, hogy az ember egy ilyen jó filmhez mozijegyhez jusson. Szóval a «fekete piac» most a mozijegyek terén alakult ki! Persze, ha a színdarab és az előadás jó, akkor a színház is megtelik és például a «Des Teufel's General» (Az ördög tábornoka) című darabhoz, melyet egész elsőrangú előadásban adtak a Burgszínházban, majdnem oly nehéz volt jegyet kapni, mint egy jó filmhez. Molnár Ferenc «Panoptikum» című darabja is állandóan telt ház előtt megy az Akademietheaterben.

Koncertekben óriási a választék és a híres bécsi filharmónikusokat és szimfónikusokat a legnevesebb külföldi dirigensek vezénylik, szintúgy koncertezneknek a legjobb külföldi szólisták is.

Fischer Annie budapesti zongoraművésznőnek nagy sikere volt egy szimfónikus hangverseny keretében, amelyen Beethoven egyik legnehezebb zongoraversenyét játszotta nagy bravúrral. Kár, hogy oly ritkán hallhatjuk bájos honfitársnőnket!

A sport körében már gyakrabban találkozunk magyar nevekkel, valamint vendégszerepelő magyar csapatokkal s nem igen tudjuk megérteni, hogy miért értékesebb egy ökölvívóbajnok vagy magasugró, mint egy nemzetközi nívójú zenész vagy színész! Hisz a zenész, karmester, énekes vagy színésznek még sokkal többet és sokkal fáradságosabban kell úgyszólván egész életén át dolgoznia, mint egy rövidéletű (t. i. szakmailag rövidéletű) sportkiválóságnak.

Teleki Andor

A belpolitika hírei

A Magyar Dolgozók Pártja politikai akadémiáján március 2-án délután ½6 órakor *Nagy* Imre, az országgyűlés elnöke, «A Szovjetunió nagyüzemi mezőgazdasága» címmel tart előadást a Kossuth Moziban (V., Váci-út 14). Belépés szabadon, meghívó nélkül.

✦

Farkas Mihály honvédelmi miniszter nemrég elhangzott felhívásának, melyben felszólította az ifjúságot, hogy jelentkezzék a Kossuth Akadémiára, nagy viszhangja támadt az üzemekben. A Goldberger, a Ganz Waggongyár és a szombathelyi Lengyár SZIT ifjúsága levelet intézett a miniszterhez, melyben közlik, hogy az ifjúság színejavát adják a demokratikus néphadseregnek, hogy megfékezhessék az imperialisták harmadik világháborús kísérleteit.

✦

Szakasits Árpád köztársasági elnök magánkihallgatáson fogadta *Bors* Antalt, Baranya vármegye és Pécs város bányász főispánját, aki kinevezése alkalmából jelent meg az államfőnél.

Megválasztották a Népfront első nagybudapesti kerületi bizottságát

A Magyar Függetlenségi Népfront első nagybudapesti kerületi bizottságát vasárnap választották meg az V. kerületben. *Simon* Lajos, az MDP kerületi titkára ismertette a Népfront programmját, amelyhez *Frey* Endre, a kisgazdapárt kerületi elnöke szólt hozzá. A kerületi bizottság elnökévé *Simon* Lajost, titkárává *Érdi* Simont választották meg. A Népfront országos kongresszusára jelöltek között van *Berei* Andor államtitkár, *Vajda* Imre, *Kiss* Roland rk. követ is. Nagy éljenzéssel fogadták, hogy a kerületi bizottság *Rákosi* Mátyáshoz táviratot intézett, amelyben bizalommal üdvözlik a Népfront elnökét és az ő vezetése alatt biztosítva látják a békéért való harc folytatását, az imperialisták beavatkozási kísérleteinek megakadályozását, a szocializmus építését, az életszínvonal emelését.

Munkaversenyek országszerte

Országszerte megindult gyorsított ütemben a mezőgazdasági gépverseny. Szentesen ünnepélyes keretek között adták át az ország legjobb traktorosainak a kitüntetéseket. Szentes nyerte el a vándorzászlót, elismerésül annak, hogy ez a gépállomás teljesítette legjobban feladatát. A város munkaversenyre hívta fel Szolnokot. Az ünnepségen *Keresztes* Mihály földművelésügyi államtitkár is felszólalt. Szolnokon *Juhász* Imréné főispánasszony tüntette ki az őszi mezőgazdasági munkaverseny gépkezelő nyerteseit. A Mezőhegyesi Állami Gazdaságok vasárnap tartott ünnepségein 10 százalékos minőségi és mennyiségi túlteljesítést határoztak el. Békéscsabán fellobogózott házak között hozták az ünnepségre díszített vontatók a környék traktorosait és gépészeit.

Sabanov miniszterhelyettes és Gluscsenko professzor megbeszélései a magyar tudósokkal

Sabanov szovjet közegészségügyi miniszterhelyettes és *Gluscsenko* professzor hétfőn délben a Magyar Tudományos Tanács helyiségeiben megbeszélést folytattak a magyar orvosprofesszorokkal és agrobiológusokkal. A szovjet vendégek hosszas baráti beszélgetést folytattak a magyar tudósokkal, behatóan érdeklődtek a Magyarországon folyó tudományos kutatómunka, a magyar közegészségügyi és felsőfokú oktatás kérdései iránt, majd egyes szakkérdésekben részletes felvilágosításokat adtak a magyar tudósoknak. A tanácskozáson részt vett *Ollt* Károly népjóléti miniszter, *Alexits* György, a Tudományos Tanács főtitkára, *Vikol* János államtitkár, *Weil* Emil, az Egészségügyi Szakszervezet főtitkára és *Rusznyák* István professzor, a MSZMT elnöke is.

Győrben vasárnap szintén lelkes hangulatú ünnepséget rendeztek a szovjet hadsereg évfordulóján *Dömötör* Ferenc országgyűlési képviselő és *Sodych* Iván *Vladimirovics* győri szovjet hadsereg parancsnoka beszédet.

A közönség ünnepelte *Sztálin* generalisszimuszt.

A szovjet kultúrdelegáció tagjai vasárnap *Olt* Károly népjóléti miniszter vendégei voltak a Galyatetőn.

Lov *Oborin* zongoraművész és A. *Vlaszov* gordonkaművész hétfőn este Szombathelyen hangversenyeztek.

A kormány a Szovjet Kultúra Hónapja alkalmából a Budapesten tartózkodó szovjet vendégek tiszteletére kedden a Gellért Szállóban rendez fogadást. Március 10-én a Vigszínházban bemutatják Samuil *Marsek* Sztálin-díjas szovjet író «Tizenkét hónap» című mesejátékát. Az MSZMT szabadegyetemén *Dénes* Tibor Sztaniszlavszkijról tartott előadást.

A Városi Színházban a Szovjet Kultúra Hónapja keretében Galina *Ulanova* és Mihail *Gabovics* szólótáncosok nagysikerű balett-délutánt tartottak. Ulanova a közönség lelkes ünneplése közben táncolta el Vilma írő számát, a Saint-Saens Haldokló hattyúját.

Egy fiatal orvos tragédiája

A napokban tárgyalta a budapesti katonai törvényszék dr *Jolsvay* Alajos ht hadbíró-százados bűnügyét, aki az 1944. évi augusztus 23-án éjfélkor, a Miskolcot ért bombatámadást követőleg, az Erzsébet-kórházba hatolt be s a kórház inspekciós alorvosát: dr *Hála* Barnabást, *elfogadható indok hiján, revolverből szívenlőtte.* Hála nyomban meghalt. A hadítörvényszék több tárgyalás után dr Jolsvay Alajos hadbíró-századost *szándékos emberölésben mondotta ki bűnösnek s ezért négyévi fegyházra* ítélte. A katonai ügyész súlyosbításért, a védelem enyhítésért fellebbezett, az ítélet tehát nem jogerős.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Cca 29.200 kg meggypulp és 149 db hordó (barell) a K. T. 306. §-a alapján az Állami Zálogház és Árverési Csarnok N V. közbenjöttével 1949 március hó 3. napján 11 órakor a kikiáltási ár felett a legtöbbet igérőnek eladatnak Budafokon, Vörös hadsereg-útja 4—6, a Skót-Magyar Kereskedelmi rt. központi telepén. Az árverésre kerülő tárgyak a helyszínen megtekinthetők.

ELEGÁNS LAKÁSBERENDEZÉST bérelnék. „Magas áron 358" jel.

A Ferencváros előnye hét pontra nőtt

A labdarúgó Nemzeti Bajnokság szombati eredménye után már valószínű volt, hogy a *Ferencváros* eddigi öt pont előnyét hétre fogja növelni. A *Soroksár* az Üllői-úton nem is adott különösebb munkát a zöldfehéreknek, azok mégis a vártnál kisebb arányban győztek. Az élcsoportban viszont a *SZAC* a vártnál nagyobb arányban kapott ki az *Ujpesttől*. Nem lehetetlen, hogy ezzel a lelkes, de nem elég klasszis szentlőrinci csapat megkezdte a bajnoki listán a lefelé haladását.

Az *MTK* a Vasasoktól szenvedett veresége ellenére biztosan tartja a második helyet, míg a 3. helyre most már a szombaton győztes *Vasason* és az *Ujpesten* kívül a *Kispest* és *Csepel* — amelyek szintén győztek — a legkomolyabb jelöltek. A hátsó régiókban két «bombameglepetés» volt. Az egyik az összel kitűnően szerepelt *MATEOSZ* veresége az utolsó helyezett *Kistextől*, a másik pedig *Tatabánya* 6:1-es súlyos veresége a másik bányászcsapattól, a SBTC-től. Ezzel a két meglepetéssel *megindult a kiesés elleni küzdelem* amely még sok kellemetlen meglepetést fog hozni az élcsoport híveinek és a totózóknak.

Részletek: *Ferencváros—Soroksár* 3:0 (3:0) 2000 néző. A gólokat Rudas lőtte tizenegyesből és Deák két szép lövéssel. Kívülük Kéri, Szabó és Kocsis játszott jól. *UTE—SZAC* 4:0 (2:0) Szusza (2), Bódis (2) voltak a góllövők. A SZAC-nak is volt több gólhelyzete, de nem tudta értékesíteni. *Kispest—GSE* 7:0 (3:0). Puskás 4 gólt lőtt, Horváth Cserjés és Budai lőtték a másik hármat *Kistext—MATEOSZ* 3:2 (1:2) A Kistext két gólt tizenegyesből rúgott, amikor a bíró Fürjest és Grositsot ki is állította. *Vidéken:* Csepel—ETO 5:3 (4:2), Szombathely—Szeged 3:1 (0:0), SBTC—Tatabánya 6:1 (2:1).

A bajnokság állása: FTC 33, MTK 26, SZAC 23, Kispest 22, Vasas és Ujpest 21, Csepel 20, ETO 16, Tatabánya 15, MATEOSZ 14, SBTC és Szombathely 13, Szeged 12, Soroksár 11, Kistext és GSE 6 pont.

Emelkedik a Toto, 16 telitalálat

A Toto vasárnapi 9. fordulóján kevesebb volt a meglepetés, — illetve az NB I legnagyobb meglepetése nem szerepelt a Toto-szelvényen — ezért több a telitalálat is. Összesen 320.470 szelvényből 16 darab 12 találatos akadt, szelvényenként 11.016 forintot kapnak a 402 darab 11 találatos szelvényenként 438 forintot, a 3928 darab 10 találatos 44.50 forintot kap, összesen 528.775 50 forintot fizetnek ki.

A 12 találatos szelvény: MTK—Vasas 1:2 (2), ETO—Csepel 3:5 (2), SBTC—TSC 6:1 (1), SZAC—Újpest 0:4 (2), Szeged—Szombathely 1:3 (2), FTC—Soroksár 3:0 (1), KAC—KMTE 0:1 (2), Csongrád—Szolnok 1:0 (1), Wolfner—Pereces 3:0 (1), Gázgyár—III. ker. 1:1 (x), Postás—Lokomotiv 0:1 (2), Csepel—Kistext 7:6 (1).

Kárpáti győzött a Kabos kardvívó-emlékversenyben

Legjobb kardvívóink teljes számban indultak a UTE által rendezett *Kabos Endre kardvívó-emlékversenyben*, amely egyben válogató is volt a kairói világbajnokságokra.

A 33 induló közül a legesélyesebbek kerültek a döntőbe, amely óriási küzdelmet hozott. Végül is *Kárpáti* (Vasas) megismételte a tavalyi bajnokságban aratott győzelmét, — mert ő csak egy vereséget szenvedett, míg az utána következő *Kovács, Rajczányi* és *Pesthy* 3—3, *Berczelly* 4, *Gerevich* olimpiai bajnok és *Maszlay* 5—5 vereséget szenvedett. Papp és az ifjú Versényi zárták be a sort 6—6 vereséggel.

Az emlékverseny szünetében *Döbrentey* Károlyné, Újpest polgármestere emlékezett meg Kabos Endréről, majd *Hajdu* János mondott emlékbeszédet, végül Kabos Endre özvegye osztotta ki a tiszteletdíjakat.

*

Budapest szabadstílusú birkózó csapatbajnokságát a Lokomotiv nyerte a Csepel ellen.

Debrecen asztalteniszbajnokságai közül a férfi egyest Sidó nyerte 21:15, 21:14, 21:8 arányban Kóczián ellen, a női egyest Farkas Gizi 21:12, 21:12, 21:14 arányban Kárpáti ellen. A páros döntőket csak Budapesten fejezik be.

A zakopanei Tátra-játékok sífutó versenyén Hemrik 20., Piroska 21., Rész 22., Csiszár 35. lett. A lengyel Marusarz és a csehszlovák Lenemeyer holtversenyben lett első. Marusarz ugrott legnagyobbat, 85 métert. A 4×10 km-es síváltóban Finnország győzött, Magyarország 7. lett.

Az évadzáró jégbemutatót az enyhe időjárás miatt kedd helyett már vasárnap megrendezték. A Nagy testvérpár, Király Ede, a Saáry nővérek, a francia Dubief kisasszony, a Tóth-pár. Hostyánszky és Bódy aratott sikert.

Magyarország—Lengyelország ökölvívó mérkőzése Wroclawban 8:8 arányban döntetlenül végződött. A magyar győzelmeket Bednai, Buday, Marton I és Bene III, a lengyelekét Grzywacz, Matloch, Chychla, Szimura aratta. Papp nem indult, mert a válla még nincs rendben. Kedden Gdanskban már indul.

A kerékpáros mezei bajnokság első futamát Nyakas (SzHSE) nyerte, Ermler (FTC) és Pataky (Postás) előtt, a csapatversenyt az FTC 566 ponttal nyerte az SzHSE (180) és Postás (136) előtt.

A terem kézilabdabajnokságot a KAOE nyerte a Csepel és MTE előtt. KAOE—Vasas 11:7, Csepel—Kistext 7:6.

A fedettpálya teniszbajnokság férfi egyes döntőjében Fehér 6:2, 3:6, 6:4, 6:2 arányban győzött a román Viziru I ellen. Női egyes döntő: Hidassyné—Rozgonyiné 6:2, 6:4. Férfi páros döntő Frigyessy, Bujtor—Fehér, Tornyay 6:1, 2:6, 6:2, 5:7, 6:4.

Az MLSZ megkezdte a válogatott mérkőzések előkészítését

A FIFA tudomásul vette Kubala és Marik örökre szóló eltiltását

A Labdarúgó Szövetség elnöksége hétfőesti ülésén főként a *válogatott mérkőzések* előkészítésével foglalkozott. Nem egészen hat hét múlva ugyanis Csehszlovákia ellen Prágában játszik a válogatott csapat, ugyanakkor a B-csapatok Budapesten és Pozsonyban találkoznak és lesz ifjúsági válogatott mérkőzés is. *Sebes* Gusztáv futballkapitány bejelentette, hogy csütörtökön sajtóértekezleten közli a maga elgondolásait.

Kimondotta az MLSz elnöksége, hogy *március 15-e ifjúsági nap*, amikor 16 NB I., 64 NB II. és 128 NB III. csapat köteles ifjúsági csapatát vidékre küldeni, ugyanakkor az MLSz 16 vidéki városba küldi ki képviselőjét, aki hat pár cipőt és egy labdát ad a rászoruló vidéki egyesületnek.

Tudomásul vették, hogy *Svédország* július 19-én vendégül látja Stockholmban a magyar válogatott csapatot, míg novemberben elküldi hozzánk csapatát. Még egy válogatott mérkőzés lesz április 10-én, amikor *Pestvidék* válogatottja játszik Moravska Ostravában.

A vasárnapi műsor ismét nagyszabású lesz, bár a Ferencváros Szombathelyen játszik. Az Üllői-úton azonban kettős mérkőzés lesz, mégpedig délután fél 2 órakor az *MTK—Kispest*-, fél 4 órakor pedig az *UTE—Vasas*-mérkőzést játsszák.

Az MLSZ-ben egyébként nagy megnyugvással olvasták a FIFA (Nemzetközi Labdarúgó Szövetség) levelét, amelyben *tudomásul veszik Kubala és Marik örökre szóló eltiltását* és közlik, hogy miután a két játékos nincs birtokában régi szövetség átadási igazolásának, nem igazolhatók más szövetséghez mindaddig, amíg az MLSZ igazolása fennáll.

A kereskedőnek számolnia kell azzal, hogy versenytársai vannak

A Kihágási Tanács érdekes határozatot hozott egy versenyügyben. Az egyik játékkereskedő feljelentette az ugyanabban a házban működő drogéria tulajdonosát azon a címen, hogy játékárukkal is kereskedik. A droguistát a kihágás vádja alól felmentették és fellebbezés folytán került az ügy a Kihágási Tanács elé, amely ítéletében kimondotta, hogy a kereskedőnek számolnia kell azzal, hogy versenytársai vannak és végső fokon is elutasította a panaszt.

Művészeti élet

A *Dési-Huber Kör* az 1919-es forradalom képzőművészetéből rendezett kiállítást. Elsősorban is megragadnak az itt újra felszínre került plakátok, falragaszok hatalmas és fékezhetetlen lendületükkel legjava progresszív művészeink álltak akkor a forradalmi célok szolgálatába. *Berán Róbert*, a nagyszerű *Uitz* Béla (neve máig fogalom, tele remek emlékezésekkel!), *Pór* Bertalan, *Bíró Mihály*.. Mintegy ezzel a társadalmi és politikai akarással is érezteték az 1918—19-es folyamatok közvetlen összefüggését a haladó és úttörő művészettel. Akárcsak az irodalomban akkor —, gondoljuk meg, ez Ady Endre kora! — a művészi úttörés kölcsönösen egyet jelentett a politikai és társadalmi haladással. A kiállítás igényes rendezője, *Rabinovszky* Máriusz, aki különben a katalógus igen tanulságos előszavában hiányolja mai forradalmunkból az 1910—18-as évek művészetének dinamizmusát, nem oktalanul beszél e korszak nagyszerű eredményeiről, merészségéről, fiatalosságáról, amely a feladat és látás felsőbbséges komolyságával és tudatosságával párosult. Meghökkent és elkáprázat a kiállítás egész anyaga, nemcsak politikai kiállítás ez, nem egyedül azok a bizonyos hatalmas monumentális plakátok ingerlik újszerűségükkel, igen, még is robbanó hatásukkal a szemet, de e kiállítás egyéb igen lényeges tárgyköre is. Amely még hozzá minden akkori és mai politikum nélkül is (ahogy ez a szemle ünnepélyesen visszaidézni hivatott 1919 márciusának fordulatát), az itt látott képekkel és grafikákkal, szobrokkal és plakettekkel nem csupán érdekes történelmi visszapillantás, de művészeti szezónunk egyik legjava teljesítménye. Sok ismeretlenül maradt, magántulajdonban lévő alkotás látható itt, csupa élmény és örök újdonság. Rövid a helyünk a méltó emlékezésre; csak hadd soroljuk elő futtában a neveket: *Márffy* Ödön, *Pór* Bertalan, *Tihanyi, Czigány* Dezső, *Nagy-Balogh* János, *Czóbel, Kernstok, Nemes-Lampérth, Ziffer* Sándor, *Kmetty, Uitz* Béla, *Pertrott-Csaba, Czillich* Anna, *Beck* Ö. Fülöp, *Vedres, Medgyessy* Ferenc, *Ferenczy* Béni, *Derkovits* .. meddig is lehetne folytatni ezt a sort! Nem tévedünk talán, ha elragadtatásunkhoz körülbelül oly eszközök, a kritika olyan magas lírai módszerei kellenének, ahogy például Baudelaire, avagy Szomory Dezső régen írtak képekről. Ez a kiállítás gyönyörű világosság volt napjainkban.

*

Nem különös jelenség, hogy újabban a kiállítások felelős rendezői egyre szívesebben nyúlnak régi, történeti témákhoz? Szívesen és örömmel látjuk ezt a sorozatos történelmi visszatekintést a magyar művészet elmúlt másfél századára —, elvégre mindez nevelő célt szolgál, közel hozza az embereket a nagy korszakokhoz, megtanít látni és értékelni. De közben ez a szenvedélyes újabb rajongás a történelmi kiállítások iránt nem leplez-e bizonyos aktuális stagnálást? — a sok visszatekintés önkéntelenül is nem idéz fel kényelmetlen összehasonlításokat a tanulni és látni vágyó közönségben a jelen felől? Hiszen egyre ritkábbak az olyan kiállítások, melyek a mai művészet életéből és legfrissebb teljesítményeiből hoznak nekünk új élményeket és meglepetéseket... Mindegy —, senki sem ellenzi, sőt boldogan is látja mindenki a mult nagy korszakainak és egyéniségeinek ragyogását. Ime, a *Nemzeti Szalon «A magyar nemzeti festészet kialakulása»* címen rendezett kiállítást. A Szépművészeti Múzeum és a Fővárosi Képtár kincseit látjuk itt viszont gondos és szép válogatásban. Örömmel üdvözöljük *Szingei-Merse Majális*-ának megújhódott és csodás színeit, melyeket megtisztítottak az ostrom és a kitelepítés viszontagságaitól és sérüléseitől; *Munkácsy, Paál* László, *Székely* Bertalan, *Madarász* Viktor, *Benczúr Lotz*, még előbbről *Markó, Borsos* és más régi híresek alkotásai elkápráztatnak az akademizmus, a historiai romantika és a művészi tudás akkor korszerű fölényének biztonságával. Aztán itt vannak jellemző szemelvények a nagybányaiak, elsősorban *Ferenczy* Károly képeiből, *Hollósy* Simont gyengébben látjuk képviselve; *Vaszary, Ripl-Rónai, Csók* István pár fényes és reprezentatív képével szerepel. Itt aztán megtörik a vonal: szívesen láttunk volna némely más szemelvényeket a későbbi, modern fejlődésből is. Tanulságos és jellemző szemelvényességében is ez a kiállítás; bár ugyanakkor éreznünk kellett, hogy benne az akademizmus és a romantika túlságos és eléggé súlyos szerephez jutott; szerintünk a nemzeti festészet nagy korszaka éppen az 1900-as felszabadulás időszakára esik — festészetünk addig többé-kevéssé nem volt-e függvénye a bécsi biedermeiernek, majd a müncheni iskolának?...

Gogolák Lajos

A Micsurin film díszbemutatója az Urániában

Hétfőn este az Országos Filmhivatal és a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság rendezésében ünnepi díszelőadásban, meghívott közönség előtt került először bemutatásra «Micsurin, a kertek varázslója». *Szántó* Rezső, a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság főtitkára bevezető beszéde után Micsurin tanítványa, *Guscsenko* agrobiológus méltatta Micsurinnak, a természet nagy átalakítójának érdemeit és érdekes részleteket mondott el életéből. A nagy tetszéssel fogadott bevezető után levetítették a gyönyörű színes filmet, amely Micsurin életéről szólt, s amelyet a közönség lelkesen megtapsolt.

AZ EGÉSZ VÁROS DERÜL MEGJELENT A *SZABAD SZAJ* LEGUJABB SZÁMA!

Erdélyi képeslap

Az elmult hetekben érthető visszhangot keltett a Román Munkáspárt központi vezetőségének az a határozata, amely megszabta *az erdélyrészi szász nemzetiség körében még erőteljesen működő náci-szellem felszámolásának útját.* A határozat kimondotta, hogy *Német Antifasiszta Bizottságot* kell alakítani — dolgozó és marxista-leninista ideológiában élő német nemzetiségű egyedekből —, akiknek a szászok és svábok között kell elvégezni a tisztogatás és az új idők szellemének megfelelő tömegnevelés munkáját. A bizottság mult héten meg is alakult. Bukaresti székhellyel *németnyelvű napilapot is indít.* Ez alkalomból a romániai német nemzetiség egyik vezetője, *Steffel* Imre hosszabb cikkben foglalkozik a szász-kérdéssel és dicséretreméltó őszinteséggel bevallja, hogy a szászokban — különösen a szász tőkésekben — mindig nagy volt a hajlandóság arra, hogy önös és elzárkózó, erősen a faji exkluzivitás alapján álló, *más nemzetiségeket egymás ellen uszító* politikát folytassanak, a maguk haszonrészesedésének biztosítása érdekében. Az erdélyi magyarok és románok fejbólintással helyeselnek e megállapításnak, mint évszázados vesztesei ennek a szász politikának, s kíváncsian várják most állítólag meginduló felszámolását.

O

Kolozsvári magyar irodalmi körökben is élénk feltűnést keltett és eleven eszmecserére adott alkalmat a vezető román irodalmi folyóirat, a *Contemporanul* egy cikke, amit a kitűnő esztéta, Simion *Alterescu* írt, a romániai drámairodalom útjáról. *Alterescu* hiányolja, hogy korunk nagy társadalmi erjedése, *a hatalmas forradalmi átalakulás, még nem kapta meg irodalmi ábrázolását.* Különösképpen *a drámairodalom terén feltűnő a kor-hatás elmaradása*, mert jóformán csak egy-egy — inkább kísérletnek nevezhető — alkotás próbálta színpadra vinni a felszabadulás utáni életet, vagy az ellenállás hősi harcának izgalmas fordulatokban oly gazdag történetét.

Ez a probléma az erdélyi magyar írókat is érdekli, mert körükben is már több sürgető és buzdító előadás, vita hangzott el e kérdésről: mindezideig kevés hatással. Egyesek azt állítják, hogy *a mult irodalmi szemléletében felnőtt nemzedék tagjai*, bármennyire felszítják is a népi demokráciák ideológiáját, nem tudnak sikeresen megbirkózni az eléjük táruló feladattal.

Alterescu is azt következteti idézett cikkében, hogy az új drámát majd csak az egészen fiatalok teremtik meg. De csak akkor — mondja —, ha *sokat tanulnak és nagyon elmélyednek.*

Az erdélyi nemzetiségek békés, de annál termékenyebb versengéséről beszél egyik kolozsvári ujság. Példákat is említ, többek között ezt:

— A petrozsényi szénbányában Pop *Ludovic*, román nemzetiségű bányász, csoportjával állandóan 150%-os norma-túlszárnyalást végez. *Palotai* Elés, székely származású bányász, csak februárban «kapcsolt rá» és csoportjával egyszerre 755%-os eredményt ért el. *Zipenfennig* Sámuel szász származású bányamester pedig újfajta kotrógépet szerkesztett, ami nagyon megnöveli a bányamunka termelékenységét.

(n. l.)

Lósport

Vilmos D. nyerte a vasárnapi Nemzetközi versenyt, miután néhányszáz méter után az élre ment és ügyszólván sétálva bevezetett a végén erősen ostorozott Csárdás T. ellen. Ábránd és Bubi egészítették ki a kis mezőnyt. A verseny első díja mindössze 2800 forint volt, kevesebb, mint amennyi a háromévesek hendikepében jutott a győztes Lydia Britton gazdájának. Lydia Britton könnyen hat hosszal győzött a favorit Lotte Hammer ellen, melynek 80 métert adott, 1 p. 32.9 mp-es kilométer-ideje már biztató, de amik mögötte futottak, a favorit Lotte Hammert sem kivéve, azok egyelőre még csak nagyon halvány ígéretek. Amolyan kimustrált lovak, amilyenek ezrével futkosnak az amerikai országútakon. Hetek óta tartó kísérletezés után végre Jéke is megnyerte a maga versenyét, igaz, ezúttal senki nem számított rá, kivéve azt a néhány benfentest, akik úgy lefogadták a pénztáraknál, hogy mindössze 10:45 forintot fizetett, holott a bukmékereknél Szirén II. és Romeo voltak a favoritok. A szombat-vasárnapi versenyeken egyébként is történt néhány olyan „meglepetés", melyek a legelsőbb kritikát váltották ki a fogadókból. A Fortuna által megnyert Nemzetközi hendikepben csak a nyerő ment komolyan a versenyre, nagy hátránya ellenére is, már az első kör után az élen volt és nemis kellett jó időt futnia, hogy könnyen győzzön Csongor ellen. A többiek inkább csak statisztáltak és — ahogyan szombati megbeszélésünkben előre jeleztük! — a jóval nagyobb díjazású Tavaszi hendikepre „készülődtek". Az amatőr hajtók szombaton ismét „kitettek" magukért. Nem kevesebb, mint hét hamis startot „produkáltak", igaz, 8 büntetést provokáltak ki a versenyintézőségből, holott mindössze kilencen hajtottak. Egy versenyben kilenc hajtónak 8 büntetés, hát ez is rekord. Amatőr-rekord! A részletes eredmények: I. Násfa (10:74), Had Pepi (bef. 147 és 230), II. Vép (10:73), Legény, Tiszavirág (bef. 349 és 315), III. Vilmos D. (10:13), Csárdás T., Ábránd (bef. 16), IV. Lydia Britton (10:36), Lotte Hammer, Szikra (bef. 50 és 171), V. Jéke (10:45), Élelmes, Pásztó (bef. 207 és 1081), VI. Ibis (10:28), Ottawa, Gyuri (bef. 54 és 51), VII. Dodo (10:114), Zsivány, Dezsőné (bef. 168 és 244), VIII. Kincsem II. (10:18), Meridian III., Asszonyság (bef. 35 és 58), IX. Pacific (10:20), Bubi, Menyecske (bef. 60 és 44).

A Márciusi-díj a főszáma a keddi ügetőversenynek, egy 1600 méteres hendikep verseny, melynek 20 nevezettjét két előfutamba sorozták — mindegyik külön-külön díjaztatik! — közülük az első 5—5 helyezett indulhat az ugyancsak külön díjazott döntőfutamban. A nevezettek között vannak a mérföldes távolság úgynevezett specialistái, így az előnyöket adó Édes (1680), Katinka, Partizán és Janka lánya, melyek 1660 méterről indulhatnak és 20 méterrel előbbről indulhatnak Kis hamis, Véletlen, Sátán, Urfi D., Dervis és Bob. Jelöltjeink a keddi versenyre: I. Hatalmas —Zsitva, II. Belmonte—Tábornok, III. Kis hamis—Merész II., IV. Dervis—Katinka, V. Kicsi—Tábornok, VI. Hetera—Nero, VII. Meridian III.—Kontahajtás, VIII. Derüre-boru—Fáni, IX. A Márciusi-díj két előfutamában helyezettek eredményei és a fogadások alapján mérlegelendők az esélyek. — A verseny délután fél 4 órakor kezdődik.

Fortuna és Ocskós adják az előnyöket a Tavaszi-hendikepben, mindketten 140 méter hátránnyal indulhatnak a 2100 méteres versenyben. Az előbbről indulók közül aránylag kedvező felállítást kaptak: Had, Jéke (2100), Pacific (2120), Mr. Hugh (2140), Dione, Pardon (2160) és Tamara III. (2180).

Futó havazás

Budapesten hétfőn este 9 órakor a hőmérséklet plusz 2 fok. *Várható időjárás kedd estig:* Időnként élénk nyugati, északnyugati szél, változó felhőzet, helyenként záporeső, havaseső, hózápor. A hőmérséklet egy-két fokot még csökken.

A rádió műsora

KEDD

KOSSUTH RÁDIÓ

6: Falurádió. 6.30: Hajnali muzsika. 7: H. 7.25: Reggeli zene. 7.41. E. 8: Izraelita vallásos félóra. 11.30: Hanglemezek. 12: H. 12.15: A házi-együttes 13: Hangos Híradó. 13.15: Hanglemezek. 14: H. 14.30: Jazz. 15: Énekkar. 15.30: Szórakoztató zene. 16: Rádióiskola. 16.40: Vöröskereszt. 17: H. 17.10: E. 17.20: E. 17.30: E. 18.15: E. 18.30: E. 19: Népdalfeldolgozások. 19.20: Falurádió. 20: H. 20.25: Ének, zongora. 21.20: Orosz versek és dalok. 22: H. 23: Tánczene. 0.10: H franciául, angolul. 0.30—0.40: Hanglemez.

PETŐFI RÁDIÓ

5.30: Hanglemezek. 6.45: Torna. 7: Reggeli zene. 7.20: E. 7.30: Szórakoztató zene. 8: H. 8.15: Kamarazene. 9: Magyar nóták. 10: H. 10.10: Zongora, hegedű. 10.50: Rádióiskola. 14.30: Orosz operarészletek. 15: Eseményjáték. 15.20: Gyermekrádió. 16: Orgona. 16.30: Hangos Ujság. 17: Tánczene. 18: Szív küldi. 18.30: dépiskola. 19: Zenés novella. 19.40: Ének. 20.20: A Rádió Szabadegyeteme. 21: H. 21.15: Szer. 21.30: Rádiójáték.

Megérkezett a gruz ének- és táncegyüttes

Hétfőn este érkezett Budapestre a Szovjetunió egyik legpatinásabb művészcsoportja, a grúz állami ének- és táncegyüttes, *Szuhiszvilli* vezetésével. A Nyugati-pályaudvar újjáépített külön fogadótermében fogadták a csoportot az MSZMT kiküldöttei, a honvédelmi minisztérium tiszti küldöttsége, *Szigeti* őrnagy vezetésével, valamint a szovjet nagykövetség részéről *Szmirnov* tanácsos. Az üdvözlő beszédet a kormány nevében *Bóka* államtitkár mondotta. A táncegyüttes kedden este tartja meg első előadását.

Súlyos büntetések feketevágók ellen

Az ország egyes vidékein még mindig szabotálják a közellátási hatóságok rendelkezéseit. Veszprémben a törvényszék 11 feketén vágó nagygazdát ítélt elzárásra és súlyos pénzbüntetésre. A veszprémmegyei Dég községben letartóztatták feketevágás miatt *Pallai* Imre volt hivatásos tisztet. Őrizetbe vették *Hevesi* Sándor mérnököt. *Slezli* Lajos bérlőt, mert nagybérletükön bejelentés nélkül 90 holdnyi területen táblás gazdálkodást indítottak meg. A hevesmegyei Tarnaszentmiklóson feketevágás miatt internálták *Tóth* B. Mihály 45 holdas és *özv. Tóth* Elemérné 32 holdas gazdát. A csongrádi rendőrség őrizetbe vette *Ötvös* Istvánt és *Fekete* Balázst engedély nélküli faírtás miatt. Tápiószecsőn őrizetbe vették *Varró* János hentest és mészárost, aki rendszeresen vágott feketén sertést és a zsírt a megengedettnél magasabb áron adta el.

Motorizálhatók-e a küldöncvállalatok?

A küldöncvállalatok ügykörét egy régebben életbeléptetett rendelet szabályozza, amely többek között kimondja, hogy ilyen üzletkör keretében legfeljebb 20 kilogrammig terjedő csomagok kézbesíthetők. Újabban egyes küldöncvállalatok motorizálták üzemüket, négykerekű kisebb teherautót is forgalomba helyeztek, amellyel nagyobb mennyiségű árut szállítanak. A kereskedelemügyi miniszter most rendeletben értesítette az iparhatóságot, hogy nem emelhető kifogás a küldöncvállalatok motorizálása ellen, ha a motorizálás csupán a vállalat jogszerű tevékenységének gyorsítását célozza. Ehhez azonban teljesen elegendő egy segédmotoros kerékpár, vagy kismotorkerékpár használata. Nem engedhető azonban meg, hogy a küldöncvállalatok oldalkocsis motorkerékpárral vagy éppen autóval teherárufuvarozásra rendezkedjenek be.

Lengyel kulturális hírek

Svájcban német nyelven kiadták az újkori lengyel költők antológiáját. A kötet 12, Varsóval foglalkozó verset tartalmaz.

\+

A Chopin-centenáriummal kapcsolatban Európa minden részén ünnepségeket rendeztek. A liège-i konzervatóriumban „Chopin—George Sand" címmel kiállítás nyílt meg, melyen több mint 200 emléktárgyat mutattak be, a többi között a nagy zeneköltő zongoráját is, amelyen Mallorca szigetén való tartózkodása idején zeneműveit szerezte.

\+

Mickiewicz születésének 150. évfordulója alkalmából nemcsak Lengyelországban rendeznek ünnepségeket, de több külföldi városban, így Budapesten, Helsinkiben és Firenzében is.

Bérová Júlia festőművésznő

1021

Képek már vannak, de mikor lesz képtár?

Zirci beszélgetés Bérová Júlia csehszlovák festőművésszel

— Itt születtem a megyében, Zircen. Fiatalon Csehszlovákiába kerültem. Ott élek, de gondolatban sokat vagyok itt, Magyarországon. És néha személyesen is, a férjemmel együtt — mondta kérésemre a napokban, egy találkozásunkkor Bérová Júlia festőművésznő. Vele s Leitnernével (volt tanítványommal) beszélgettünk Zircen.

A tömondatokból lassan kialakult az általam részben már ismert életút. A beszélgetés tervezett ideje — észre sem vettük —, háromszorosára növekedett, de így is kevés volt. Nem most tudtam meg róla, hogy sok európai országban, hazájában és nálunk is a hozzáértők jeles művésznek tartják. Magam is találkoztam alkotásaival *1971-ben, veszprémi és várpalotai kiállításán. Zircen és Budapesten* is ezrek gyönyörködhettek grafikáiban. Önálló kiállításai meghaladják a húszat, s körülbelül 50 kiállításon egyenként 4—5 alkotásával vett részt.

Művészi rangját tehát ismertem már, de azt, hogy emberségben, szép, nagy őszinte törekvésben is mily kiapadhatatlanul gazdag egyéniség, valójában a zirci beszélgetés során győződtem meg.

— Zirc kedves nekem — mondotta. — Ezért született meg bennem a gondolat, hogy *néhány szerény munkámat e szép községnek ajándékozzam.* Aztán éreztem, hogy nem állhatok meg ennél. Nem vagyok nagy szervező, mégis hozzáláttam, hogy *csehszlovák művésztársaimmal hozzunk létre szülőfalumban egy állandó képtárat.* A munka sikerrel járt. *Ajándékként 16 csehszlovák, 10 magyar, néhány lengyel, bolgár, román, német, észt és jugoszláv művész küldött képeket.* Közöttük sok kiváló ember van, kitüntetettek, állami díjasok. Az alkotások tehát „megindultak" Zirc felé és megérkeztek. Az anyag elhelyezésére terem kellett. Megkaptuk azt is: a zirci volt apátsági épület *Erzsébet-termét.* Aztán... Egyszer csak megtudtam: *leszedték a képeket. Más célra kellett a terem...*

Nézem Bérovát és Leitnernét, ők engem. Szemrehányás van a tekintetükben.

Bérová: Tihany (linómetszet)

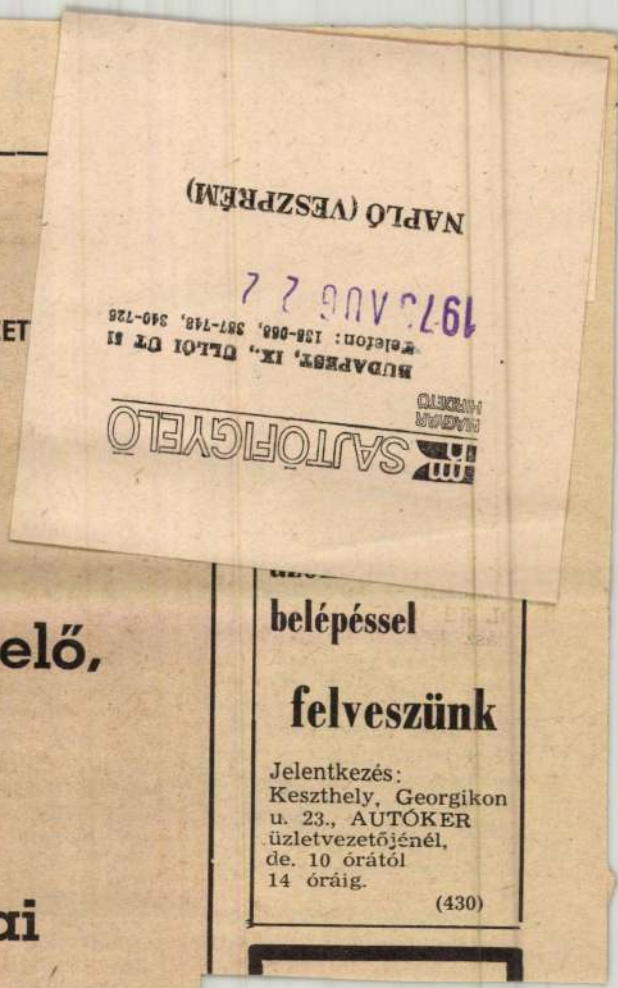
Szemrehányás és kérdés: *lehet itt tenni valamit!?*

Elég jól ismerem Zirc kulturális problémáit, az ezzel összefüggő más nehézségeket is. Ezek között az épületgondokat. Tudom, sok múlik ezen. Jártam már az apátsági épületben, ahol helyet kapott a szakmunkásképző, a tudományos könyvtár, a természettudományi múzeum, a sajtüzem, az 1-es számú óvoda. Intézmények egész sora, s mind nagyon fontos. Nem véletlenül említettem a sor végén az óvodát. A Napló augusztus 20-i számában a zirci tudósító a következőket írja: „A tanácsi szakigazgatás, a hivatali apparátus rövid idő múlva más helyre költözik, s a jelenlegi emeletes épületet óvodává alakítják át." Nem kell sok logika ahhoz, hogy kiderüljön, mire gondoltam. *Az 1-es számú óvoda helyiségei* — tehát az apátsági épület egy része — *szabaddá lesznek.* Még e sajtóközlemény előtti napon beszélgettem ilyen megoldásról néhány barátommal. — Nem tartod ezt az elképzelést fényűzésnek? — kérdezte az egyik. — Lehet, hogy nyitott kaput döngettek! — így a másik. — Bár nyitott kapukat döngetnénk! — mondottam. — Ha így lenne, akkor nemsokára méltó helyet kapna az a közel 70 képzőművészeti alkotás, amely most — jó kezekben ugyan —, de hely hiányában egymásra rakva „pihen" a zirci művelődési központban.

Végül: mire e sorok megjelennek. Bérová Júlia már otthon jár, Csehszlovákiában. Nem felejtem búcsúszavait. Ezt mondta: — Életem egyik legszebb napjának tartanám, ha a postás bekopogna a levéllel, amelyben *a zirci képtár végleges elhelyezéséről* értesítenek.

Nos, sokan bízunk abban, hogy ez a levél hamarosan útrakelhet.

Gyimesi András

A DINAMIKUSAN FEJLŐDŐ
PÉTI NITROGÉNMŰVEK
VÁRJA A 8 ÁLTALÁNOS ISKOLÁT VÉGZETT
TANULÓK JELENTKEZÉSÉT
AZ ALÁBBI SZAKMÁKRA:

gépszerelő,
csőhálózat- és berendezés szerelő,
villanyszerelő

ÉRETTSÉGIZETT FIATALOKAT:

irányítástechnikai műszerésznek

A képzés Várpalotán,
a 305. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetben történik.

A vidékiek részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

Az előírt kedvezményeken felül
a társadalmi ösztöndíjas szerződést kötő tanulóknak
havi 250,– Ft ösztöndíjat fizetünk.

Jelentkezni lehet a vállalat személyzeti és oktatási főosztályán.

Levélcím: 8105 Várpalota II. Pf. 50.

Telefon: Veszprém 50 000/11-42.

(710)

rvosztályа

ezetőt

közgazdász

zükséges.

sítás szerint.

setén

rásban Pápa,

főelőadónál.

tőipari

sképző

akmában.

dik.

betöltött és

sztályát

munkásbért,

si pótlékot,

fizet a vállalat

ezést, étkezést,

yes utazást

es

Állást keres? Itt talál!

Z Veszprémi Üze-
gesztő mellé segí-
esz fel veszprémi
yel. Bérezés: meg-
szerint. Jelentke-
eszprém, Vöröscsil-
4.

osokat és nehéz-
lői vizsgával ren-
rakodógép kezelőt

A KÖSZIG Tapolcai Szigetelőanyaggyára felvételre keres női és férfi segédmunkásokat. Jó kereseti lehetőség biztosítva. Vidékieknek beszállítás saját autóbusszal történik. Jelentkezés a gyár munkaügyi csoportjánál.

A Dunántúli Regionális

Adminisztrációs munkában is jártas perfekt gyors- és gépírót alkalmazunk. Levelet: „Gyakorlott" jeligére a kiadóba Veszprém, Szabadság tér 15.

A Tanácsi Talajerőgazdálkodási Vállalat Pápa, László Miklós u. 1. kömű-

Mezőgazdasági Gépgyártó és Szolgáltató Vállalat Csót-i Gyáregysége

KERES

irányító, ellenőrző munkakörbe számviteli végzettségű

Beron Gyula MDK

A Stadion állványban, vizf.

Népstadion, vizf.

Mücsarnok 1952-53 III.Magy. Képzőm. Kiáll.

Beron Gyula MDK

Betonkeverő, ceruza

Épül a Népstadion, ceruza

Petőfi-hid, ceruza

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Beron Gyula

Rántven a civilizáció vonzáskörébe
profán kiállítások

Uj M. 935 III/12

Beron Gyula MDK

Sztálin ut zászlókkal, vizf.

A Sztálin-Híd utolsó ive, rajz

Mücsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Baron Alfréd

építész

Téli Tárlat - Mücsarnokban - üde Jamboree-üzlet-házával szerepel.

Magyarság
1935.XI.16.

Berón Gyula

festőművész

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel. Szép rajza.

U j s á g
1935.III.28.

Beron Gyula MDK

1945. 1945 akvarell

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Beron Gyula

Épül a Szabadsághid, 1947, ceruza

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

Beron Gyula

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Ceruzarajza

Uj Magyarság
1935. I. 17.

Berón Gyula

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Rajz.

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

Berán

szobrász

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás – Művészernokben – szobrával szerepel.

Magyarság
1936.III.04.

Beron Gyula

MDK

Lenin körut, akvarell

Műcsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Beron Gyula

MDK

Lövölde-tér, vizf.

Olasz városka, ceruza

Falurészlet, vizf.

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

M.D.K.

Beron Gyula

A Rippl-Rónai Társaság alakuló gy ülésérő1 hoz fényképfelvételt a lap a müvészről más müvésztrásaival együtt a "Képpe..." c. rovatban.

A müvészt a Társaság tisztikarának tagjául választották.

Szinház, Bp. 1945. dec. 5-11. I. évf. 17.sz
9. lap 24. lap

Beron Gyula

MDK

Eső, vizf.

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Beron Gyula

A Petőfi-hid épitése, cer.

A Stadion " "

A New York pal. " "

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

Beron Gyula

Az Erzsébet-híd roncskiemelése, cer.

[illegible] képzőművészek a fasizmus ellen, [illegible].Gal.

1965.

Beron Gyula

Fák között - rézkarc Bp. 1961.
235x310 mm. 87.-Ft.

Uton - rézkarc 1961. Bp.
295x389 mm. 100 Ft.

az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska /
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 248.1.

Beron Gyula

Diófa - rézkarc Bp. 1961.
258x310 mm. 87.-Ft.

Kiserdő - rézkarc Bp.1961.
295x385 mm. 100.-Ft.

Viztükör - rézkarc Bp.1962.
295x390 mm. 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska /
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965.

230 l.

Bejczy Gyula

Épül a Népstadion, 1952, fekete fehér tónusú reprodukció.

A felszabadult Budapest művészete. Budapest, 1960. kiállítás, katalógus

Berou Gyula

Rózk, akvarell, 37 × 30 cm
Udvar " 36,5 × 28,5 cm
Ló " 42,5 × 31,5 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957
Kat. szerk. Kisdéginé Kárpáti Irén.

14

Szeron Gyula (1885)

A Petőfi híd építése, papír, ceruza, 30×43 cm

A Stadion építése, papír, ceruza, 30×39 cm

A New York palota építése, papír, ceruza,
26×36 cm.

A Felszabadult Budapest művészete.
Budapest, 1960. Kiállítás, 33 l.
Katalógus.

Beron Gyula

kiállított művészeti:

Arok, 37 x 30 cm.
Udvar, 36,5 x 28,5 cm.
Hó, 42,5 x 31,5 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállí dra 1957. Kat. szerk.: Kiadóvá Kirimi irdn. Cp. 1957. 29 l.

14.l.

M.D.K.

Beron Gyula
Fahid, rézkarc,

Csatornaépitès, rézkarc.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva, Vásárlás a MNG számára.

Tájékoztatás az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. A MNG anygának vásárlásai. 8.1.

Beron Gyula

M.D.K.

Csatornaparti házak, rézkarc

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva, Vásárlás a MNG számára.

Tájékoztatás az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. A MNG anygának vásárlásai. 8.l.

M.D.K.

Beron Gyula

Margithid, rézkarc,

Zádor István portréja, rézkarc
műve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállításán bemutatva. Vásárlás a MNG szá mára.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállításáról. Az MNG anyagának vásárlásai 8.1.

Beron Gyula M.D.R.

Fiatql lány, rézkarc

Dunapart, "

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva. Vásárlás a MNG szá mára.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. Az MNG anyagának vásárlásai 8.l.

Beron Gyula MDK

Hó, vizf.

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

MDK

Beron Gyula

Épül a Népstadion, repr.

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

MDK

Heron Cyrus

Bpdl a Hepatadion, repr.

Pelasgadult Bp. Whvéaxete . N.Sxal. 1960.

Berón Gyula

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XII.21.

Beron Gyula

festőművész

Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Jó rajzokkal és impresszionisztikus akvarellekkel.

Budapesti Hirlap
1935.XII.21.

Berón Gyula

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesületének jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

U j s á g
1935.XII.21.

MDK

Beron Gyula, graf.

Bodrogpart. Ceruza.

Országház. "

Műcs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 13.1.

MDK

Beron Gyula, festö

Szajmenti falu.	Rajz.
Külváros,	"
Tengerpart.	Akvarell.
Marseille.	Rajz
Paris II.	Vizf.
Paris I.	"
Apály.	"

Nemzeti Szalon.-MAFE XX.Jub. Kiáll. 1935.dec.2o.1936. jan.6. Kat.

Beron Gyula MDK

A város, rézkarc

Eső, vizf.

A Nemzeti Szinház épitkezése, ceruza

Mücsarnok 1951. II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Beron Gyula MDK

Bodrogpart, ceruza

Országház, ceruza

Műcsarnok 1953-54 IV. Nagy. Képzőm. Kiáll.

Beron Gyula MDK

Épitkezés, ceruzarajz

Cstorna, ceruzarajz

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

MDK

Beron Gyula

Müvészet 1918. 51 l.

Beron Gyula MDK

Épitkezés, rajz

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Beron Gyula

Pihenő, rajz

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1960. nov.

Peron Cyrus

Pheng, Tris

Beron Gyula MDK

Gare de l'Est, Hidépitès, Állvány

Utca, rézkarc

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Boron Gyula festő- és grafikusművész,

86 éves korában elhunyt.

Szocialista művészetért.

Berán Lajos

Kálvin-tér, vízfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jún.

Beron Gyula, festő,
grafikus

Meghalt 86 éves korában.

— Hír

8

Népszabadság, Bp. 1971. júl. 21.

Beron Gyula MDK

Budapest, rajz

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Beron Gyula MDK

Páris, rajz

Régi város, Dunapart, rézkarcok

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

ИНДЕКС

Автор судья

Работа, труд

Язык языков, Румыния, письменность

Экономика 1939 Тёлк текстиль

Beron Gyula

MDK

Templom

Ősz

Műcsarnok 1939 Őszi tárlat

Beron Gyula

MDK

Mühelyek, Vérmező, rajzok

Plage

Vásár, Utca, rajzok

Mücsarnok 1939 Őszi tárlat

Beron Gyula MDK

Királyi vár

Attila-utca, rézkarc

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Beron Gyula MDK

A Kigyó-utca

Belga sleppek

A Pont Marie Párizsban

Mücsarnok 1937 Téli Kiállitás

Baron Gyula

A Kiraly-utca

Belga sleppek

A Pont Maria Parisban

Berón Gyula MDK

Mussolini-tér

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Berón Gyula

Mussolini-tér

Boron Gyula.

Az Ernst-Múzeumban rendezett Békeplakát és Ötéves Terv Grafikai kiállításán szerepelt „Sztálin-Lídja" c. műve. (említve.)

Magyar Művészet, 1952. Okt. 3.

Berow Ignác
Gyűjtés

A Dürer-kerületben rendezett
kiállítást, illetve kiosztási
napjaik, valamint megyéb-
területek.

Fogarty Ö. Gábor: Berow Ignác kiállítása
Ulmerstt, 1970. április – 11 lap

Beron Apus
Graculus

"Rerkesz"
(Aepyornis)

Poppius Ö. Gábor: Beron Apus kiállítása . . .
Művészet, 1970. április – 41 lap.

Beron Gyula MDK

Renoválás, ceruza

Kilátás, vizf.

Nyári mezők, vizf.

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Beron Gyula.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén az új tisztikar pénztárosának választották.

Nőtincs, 1952. május 27.

MDK

Beron Gyula

Tatai fa, rézk.

Hajók, "

Hid, "

Kikötő, "

M. Képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiáll. 1960. jun. Csók Gal.

Beron Gyula MDK

Lámpafény, rajz

Mücsarnok 1936 Jubileumß kiállitás

Beron Gyula MDK

Budapest, rajz

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Beron Gyula MDK

Tengerparti város, rajz

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Berda Gyula

kiállításának kindetei

Művelt Nép

1956 VII. 15.

BERON GYULA /

1. Fürfa cerna 40x27
2. Patak akvarell 40x27

Zsennyei müvésztelep kiállitása. Szombathely, 1956.

Beron Gyula MDK

Quartier Latin, ceruzarajz

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Beron Gyula

Lengyel Géza

Budapest.

Nyugat 1923.

aug. 16.

kezével megmutatta neki az utat, mely hosszú volt és szürke, nehéz napokkal terhes, de melyen már az özvegyek végtelen sora ballagott, hogy egyszer majd elérjen az elköltözött kedvesek után, az égi honba ...

T. Hallósy Márta.

és az özvegy később megcsendesedett. Csak ült a sarokban meghúzodva és mint egy szepegő gyerek, elnézte napestig az ismerős és mégis ismeretlen arcokat. A tűrhetetlen meleg lassan engedni kezdett, a lárma mindig kevesebb lett, a por leülepedett és mire az árnyékok hosszan reáfeküdtek a kasznárházra, a tömeg lassan eloszlott.

— No, szerencsére ez is megvolt — fohászkodott fel a jegyzőné —, a rosszán már túl vagy! Hál' Istennek minden elkelt — és boldogan mutatta az üres lakást... Az özvegy mereven nézett maga elé és alig is érezte, hogy a jegyzőné egy csomó pénzt dugott a zsebébe.

— Látod, szívem, milyen jó ez így — mondta becézgetve —, most nem indulsz annyira szegényen az útra. Szép összeg jött egybe... ezzel többre mégy, mint azzal a sok régi holmival.

Az árnyékok már ott csuszkáltak körülöttük és az özvegy csak ült, mintha nem is hallaná, hogy egy jó asszony az elmenésre unszolja... A jegyzőné egyszer csak gondolt valamit — talán búcsúzni akart — és szép csendesen kisomfordált a szobából. Az özvegy magára maradt, de az egész nap eseményei, mint poros, forró kísértetek, ott táncoltak körötte. A félhomályból a kántor izzadó alakja lihegett elő, a tükrös szekrényért tülekedve és az uraság fehér, nyálkás ujjaival a részvétét nyujtotta feléje, mint valami óriás jótéteményt... Csak a kedvesek nem jöttek, ahogy máskor szoktak.

— Eladtam őket! — jajdult fel az özvegy és eszébe jutott, hogy nincs

Beron Gyula

GRAFIKA

KIÁLLITÁSOK

AZ ERNST-MUZEUM CSOPORTKIÁLLITÁSA

Két festő és két grafikus művei töltik meg ezuttal az Ernst-muzeum kiállitási termeit, Szőnyi István és Jobbágyi Gaiger Miklós képei, valamint Beron Gyula és Boris László grafikai munkái. Talán kezdjük a grafikusokkal.

Beron Gyula nem uj név és szereplése nem ad alkalmat ujabb értékelésre. Ő rajzol a leghegyesebb ceruzával, szinte borotvaélesek a vonalai. Szinte érezzük a frissen meghegyezett ceruza kiélvezését a vonalak tovairamlásában, a porhanyós anyagnak a papiros sikjához való megrögződésében. Oly biztosan irja le egy-egy épület, utcarész, facsoport, hegyoldal körvonalait, a formák oly befejezetten, készen adódnak, mintha nem is rajzról, hanem valami matematikai tételről lenne szó. Ez a lezártság szoros határokat von a fantázia köré, bilineseket rak rá, megakadályozza szabad lendületében. Beron Gyula a dolgokat pozitiv elvontságukban látja. Tudása is exakt, keze biztos, itélete helyes. Ez mind olyan erény, melyet meg kell becsülnünk a slendriánság, az ál-artisztikum dilettantizmusa idején. Azonban bizonyos zsonglőrösködés, a kézügyesség tulságos kiemelése jellemzi lapjait. Van még egy mozzanat, ami különösen alászállitja munkásságának értékét. A mozdulatlanság. Ugyanis meglát, megrögzit mindent, de továbbfejleszteni, megmozditani a dolgokat, ahhoz nincs elegendő ereje. Alakjai nem mozognak, hanem odafagyottan, megmerevülve lézengenek a térben. Mintha egy kettészakadt, mozgásában megakadt filmre vetődne tekintetünk. Mi haszna a pontosságnak, a formák, a határok szabatosságának, a kihegyezett ceruzának, ha a vonalak élettelenül, vérüket vesztve hanyatlanak alá.

Magyar Grafika 1921. 141. l.

Szőnyi István annál tömörebb és férfiasabb. Sokat kell még tanulnia, nem old meg mindent, amit meg kellene oldania, de legalább hangja van, zamata a képeinek. Erős kézzel nyul hozzá témáihoz, megérzi, meglátja azt, ami lényeges. Ki is emeli és hangsulyozza. Nővéréről festett arcképe javaerejében mutatja a művészt. Sulyos, komoly munka, ugy hiszem, egyike a legjobbaknak, amit eddig festett. Kompozicioi sem mondvacsinált játékos kisérletek, hanem a magasabb egység felé való iparkodás értékes állomásai. Igazi öröm ily tehetséget a kibontakozás utjában végigkisérni.

MŰVÉSZET

EGYÉNI MÁRKÁK

Berlinben a használati grafika tervezői kiállitást rendeztek az Iparmüvészeti Muzeumban, cégeknek készült egyéni márkákból. Ilyeneknek tekintik: a cégjegyeket, védőjegyeket, gyárijegyeket, vert és vésett jegyeket, árubélyegeket, egyszóval azt a grafikai kisipart, mely a mai üzleti életben mintegy a hajdani mesterjegyeket pótolja. Hogy egy ismert példára hivatkozzunk, emlékeztetünk a solingeni acélgyár hires „ikrei"-re, amelyek nemcsak az összes ollókon és késeik pengéjén be vannak nyomva, de minden nyomtatványuk és hirdetőtáblájuk felett is ott vannak. Az utóbbi években a német nagyipari cégek legtöbbje igyekezett ily egyéni márkára szert tenni, persze igen sok kicsest, tetszetős és egyénietlen grafika is belekeveredett az üzleti életbe. Ez a kiállitás azonban sok jeles tanulsággal szolgált. Egyik az volt, hogy a jó márka a jó árut keresi legszivesebben, a kvalitásos holminak messze felismerhető „bélyege" is van. A másik tanulság, hogy a grafika legegyszerübb feladatai néha a legnehezebbek. Mert itt csak egyetlen jelet, betüt, vagy ornamenst, tehát pár vonalat kell csak irni, de annak azután

Baron Emil

Lajos B: Előtér az

Ernst Mus. 35. dop.

kiáll. katal. br. Bp

1925 dec.

kitetszik, rajzainak gazdag kollekciója is, hatalmas erejével, ezt igazolja, mert a Muzsák bölcsőjébe tették az egyszerüség nagy adományát s minél inkább gazdagodni fog természet megértésben, annál biztosabban fogja megtalálni a gazdagságból leszürt egyszerüséget.

Harmadik kiállitónk *Jobbágyi-Gaiger* Miklós, most másodszor jelenik meg itt a közönség előtt, de most megerősödve, kiteljesedve és alapvető tehetségét biztos készséggel kifejlesztve. Már első megjelenésekor feltünt formamegoldásának lágy hullámvonala, szinlátásának szüzi szemérmetessége, — most mindez fokozottabb mértékben és megtisztulva, legbelsőbb énjéből kitermelve áll elénk. Más szemmel látja ő a világot, mint társa, noha egyben megegyeznek: a természetnek véletlenszerüségeivel Jobbágyi-Gaiger sem éri be, szoros közelségben marad ugyan a természethez, de formalátásához alkalmazza. Ezt pedig az érzése befolyásolja. A gyöngéd, lágy, szentimentálisra hajló érzése, melynek megfelel a gyöngéd szinharmoniák, a lágy átmenetek, az érzelmességet kifejező vonalmenetek keresése. Itt minden egymásból kinőni, finoman egybehajolni, étherikus tisztaságban lebegni látszik; ezek a női aktok a maguk gyöngéd hajladozásaikban, a gyengéden egybefonódó vonalvezetés egybeborulásaiban, az érzések fiatalos tisztaságában felolvadni látszanak. Alpesi levegője van a művészetének!

És még egy megjegyzést! Szőnyi Rétinek, Jobbágyi-Gaiger Ferenczy Károlynak volt a tanitványa. Tehát mindketten a nagybányai tradicióban nevelkedtek. S ha első megjelenésekor Jobbágyi-Gaigerben még visszhangzott is Ferenczy kései stilusa, — de most már abból messze kiemelkedve, a maga visióinak önálló, belülről kiépitett, saját ritmusba fogott formáját alakitja.

Ernst Múz. kiáll. 48. sz.
1921 szept

Beron Gyula

Szőnyi pedig tanitómesterétől csak a természet és az egyszerüség tiszta kultuszát vette át, de a nagybányai naturalizmust maga mögött hagyva, a formákat expressiv értékelésben szabadon alakitani igyekszik. Mig a német és francia expressionizmus ekstatikus deformációkban rángatódzik, az uj magyar művészet, a hazai nemes hagyományokat tovább épitve, biztos léptekkel indul az uj csapáson az uj szépség felé . . .

Negyedik kiállitónkat jól ismeri közönségünk két évvel ezelőtt aratott hatalmas sikeréből. Akkor *Beron* Gyula rajzaitól el volt ragadtatva a közönség, a természet csodás finomsággal való megérzésével, a japán mesterek gyöngéd tónusaira emlékeztető delikát vonaljátékával rendkivüli szemgyönyört tudott kelteni.

Uj bemutatkozása csak fokozni fogja ezt a sikert. Most ujra a természetnek azt a finom megérzőjét, a delikát hatásoknak kergetőjét ismerjük meg, aki a rajzzal a legváltozatosabb kolorisztikus hatásokat tudja kihozni. A fák élni, suttogni, remegni látszanak, a táj az érzések gazdag változatait fejezi ki, most már nemcsak mint tájképfestőt, hanem figurális csoportok alakitóját is megismerjük, arcképeket is kapunk, de foglalkozzék a természet bármelyik aspektusával, Beron Gyula mindég a maga érzésének tükrévé teszi, érzése hordozójává, mert lelkén átszürte őket és belülről kifelé vetitette. A lelke pedig telve a gyöngéd érzések gazdag skálájával és művészete is ezt az érzésgazdagságot érezteti.

A kiállitás alkalmából bemutatjuk Ernst Lajos legujabb felfedezését, Mányoky Ádám ifjukori önarcképét, egy bravuros tollrajzot, mely a huszéves ifju művészt ábrázolja. E rajz a magyar műtörténelem igen szerencsés gazdagodását jelenti.

Lázár Béla dr.

Bacon Gyula

1905/6 – 1908/9 { 1909/10 II.,
1910/11 } 16. e. 64

Ferdképzőtanfolyisták

68, l.

zsa Szasszanida-befolyás alatt álló T'ang-művészetet képviselik, Japán művészi iparában igen fontos tényeiből (l. a) a *kerami'ka* (l. *Cha-*

c. lap szerkesztője, majd, Zürichből való kiutasítása után, Londonban folytat publicisztikai munkásságot. 1902 óta tagja a német birodalmi gyűlésnek. A marxista ú. n. revizionista irányzat megalapítója: a *Neue Zeit* és a *Sozialistische Monatshefte* c. folyóiratokban és önálló tanulmányokban hirdette a marxizmus főtételei fölülvizsgálásának a szükségességét és ez a föllépése évekig tartó vita tárgya volt a szocialista irodalomban. A világháború alatt erős pacifista tevékenységet folytatott és szembefordult a többségi németországi szociáldemokrata párttal is. A háború után visszatért a többségi pártba. A szociáldemokrata tudományos irodalomban korszakalkotó a munkálkodása. Főbb művei: *Gesellschaftliches und Privateigentum*, *Zur Geschichte und Theorie des Sozialismus*, *Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie*, *Die Revisionismus in der Sozialdemokratie*, *Geschichte der Berliner Arbeiterbewegung*, *Ferdinand Lassalle und seine Bedeutung für die Arbeiterklasse*. Sok munkáját magyarra is lefordították, köztük a *Világháború Okiratai* c. gyüjteményt is. Emlékiratai *Aus den Jahren meines Exils* (1918) és *Von 1856 bis 1872: Kindheit und Jugendjahre* címmel (1926) jelentek meg. RÉVÉSZ M.

Bernstein *Henry Léon Gustav Charles*, francia drámaíró, szül. 1876-ban Párisban. *Le Marche* c. színművével mutatkozott be 1900-ban. További színművei: *Dèfour* (1902); *Joujou* (1902); *Le Bercaile* (1904) lendületes, élénk párbeszédeikkel, kiélezett helyzeteikkel nagy hatást értek el, noha mélység híján voltak. *Izrael* (1904) c. drámájával fordulatot vesz írói tevékenysége. Már mélységeket keres és ez a fejlődése mindinkább fokozódik: *Après moi* (1911); *L'assaut* (1912); *Le secret* (1913); *L'élévation* (1924) és *Félix* (1926) c. drámáiban. Majdnem valamennyi darabját magyar színpadokon is adták nagy sikerrel. GERGELY GY.

Bernstein *Oszip S.*, orosz sakkmester, szül. 1882 szept. 20-án Ukrainában. Kevés versenyen vett részt, de majdnem mindig a díjasok között volt. A sakkversenyzéstől visszavonulva, mint keresett ügyvéd él Berlinben. MARÓCZY G.

Bernstorff *Andreas Peter*, *gróf*, dán államférfi, szül. 1735 aug. 28-án Hannoverben, megh. 1797 jún. 21-én Kopenhágában. Struensee bukása után (1772) visszatért az állami szolgálatba, angolpárti érzelmei miatt 1780-ban orosz és porosz nyomásra elmozdították, 1784-től újra miniszter. Fontos újításokat léptetett életbe gazdasági téren és a hadseregben, Schleswig-Holsteinban előmozdította a jobbágyság megszüntetését. TÖRÖK P.

Bernstorff *Johann Hartwig Ernst*, 1767-től *gróf*, dán államférfi, szül. 1712 máj. 13-án Hannoverben, megh. 1772 febr. 18-án Hamburgban. 1751-ben külügyminiszter és a német kancellária igazgatója. 1767-ben Oroszországgal előkészítette a holsteini kérdés megoldását. Előmozdította az ipart, kereskedelmet, támogatta a művészeteket és tudományokat, Klopstockkal levelezett. 1770-ben Struensee miatt elbocsátották, Struensee bukása után a külügyminisztérium átvétele előtt halt meg. TÖRÖK P.

Bernstorff *Johann Heinrich*, *gróf*, német diplomata, szül. 1862 nov. 14-én Londonban. 1908-tól Amerika hadüzenetéig washingtoni, 1917—18-ig konstantinápolyi nagykövet volt. Hiába igyekezett fentartani a békét Északamerikával. 1921-ben a birodalmi gyűlés (demokrata) tagja lett. Alelnöke a Népszövetségi ligák világszövetségének. Munkája: *Deutschland und Amerika*, *Erinnerungen aus dem fünfjährigen Krieg* (1920). BALLA M.

Berón *Gyula*, festő és grafikus, szül. 1885 jún. 6-án Felsőbaucáron. Kiválóak budapesti és külföldi tárgyú építészeti rajzai, melyek közül *A párisi templomban* című 1928-ban állami építészeti rajzdíjat nyert. Sikereket aratott akvarelljeivel és rézkarcaival is. ÉBER L.

Berrár *Mihály*, állatorvos, szül. 1884 dec. 5-én Tiszaburán, megh. 1929 máj. 26-án Budapesten. Eleinte az élettani intézetben, majd a sebészeti klinikán mint tanársegéd, később mint adjunktus működött, utóbb a szemészet magántanára, 1924-től a sebészet ny. r. tanára a budapesti Állatorvosi Főiskolán. Az állatorvosi sebészet és szemészet körébe vágó értékes és eredeti kutatásai közül legfontosabbak a szkleroticus gyűrűk eredetére, a havivakság oktanára, a hajlítóinak működésére és az inak statikájára vonatkoznak. MÓCSY J.

Berruguete (ejtsd: *berrugé'te*) *Alonso*, spanyol szobrász és festő, szül. 1486 körül Porades de Navában, megh. 1561-ben Toledóban. Olaszországban tanult, főleg Michelangelo hatása alatt állt és 1520-ban hazatérve, az olaszos irány legtermékenyebb képviselőinek egyike lett. Szobrászati munkái közül különösen kiemelendők a toledói székesegyház szentélykorlátjának plasztikai dísze és Juan de Tavera bíbornok síremléke a toledói Afuera kórház templomában, festményei közül a salamancai Colegio de Santiago oltárképei. Fafaragó és estofado-festő is volt. ÉBER L.

Berry *Charles Ferdinand*, *herceg*, Artois grófjának (X. Károly) második fia, szül. 1778 jan.

Gyurenbez Lex. VI. K.

orvos, értékes fiziológiai munkát végzett. Matematikai munkáiban az akkor új differenciál- és integrál-számításnak Jakob bátyjával együtt végleges formát adott. Foglalkozott trigonometriával, a kausztikus görbékkel, trajektoriákkal. Tőle származik a geodetikus vonal fogalma és megoldotta a brachisztochron, vagyis legrövidebb idejű esési vonal problémáját. A párisi akadémián többször nyert pályadíjat. Heves természete Jakob testvérével és Daniel fiával is vitába sodorta. *Összes munkái* négy kötetben jelentek meg Genfben 1742-ben, Leibnizzel való *levelezése* két kötetben 1745-ben.

3. *Daniel*, Bernoulli Johann második fia, szül. 1700 febr. 9-én Gröningenben, megh. 1782 márc. 17-én Baselban. Szülei kereskedőnek szánták, később orvosi diplomát szerzett és matematikát hallgatott. 1724-ben Nikolaus öccsével I. Katalin orosz cárnő hívására Szentpétervárra ment és ott a matematika tanára lett. De az ország nehéz társadalmi viszonyai miatt 1733-ban visszatért Baselba, ahol orvostant, filozófiát és természettudományt tanított. Foglalkozott a rekurráló és végtelen sorokkal, differenciálegyenletekkel. Tudománytörténetileg híres 1738-ban megjelent *Hidrodinamikája*, melyben az eleven erő megmaradásának elvét alkalmazta a folyadékok mozgására. A nagy Eulernek bizalmas barátja volt.

4. *Nikolaus*, B. Jakob és Johann egyik testvérének fia, szül. 1687 okt. 10-én Baselban, megh. 1759 nov. 29-én ugyanott. Előbb Jakob nagybátyjánál Baselban, majd Johannnál Gröningenben tanult. 1716-ban Padovában a matematika tanára, 1719-ben Baselbe tért vissza, hol 1722-ben a logika tanára, 1731-től ugyanott jogtanár. Munkái a jogra, a valószínűség- és integrálszámításra vonatkoznak. SÁRKÖZY E.

5. *Johann*, svájci származású csillagász, Bernoulli Daniel öccsének fia, szül. 1744 nov. 4-én Baselben, megh. 1807 júl. 13-án Berlinben, mint királyi csillagász és az akadémia matematikai osztályának igazgatója. Munkája: *Recueil pour les astronomes* (Berlin, 1771—79, 3 kötet). MAJZON L.

Bernoulli *Johan Jakob*, svájci archeológus és történetíró, szül. 1831 jan. 18-án Baselban, megh. 1913 júl. 22-én. Mint a baseli egyetem történettanára, számos munkát írt, melyekben különösen a görög és római festményekkel, szobrokkal és ikonokkal foglalkozott. MIHALIK J.

Bernoulli *Karl Albrecht*, svájci német író, szül. 1868 jan. 10-én Baselben. 1895—97-ig egyetemi tanár (vallástörténet) s 1922 óta tanár Baselben. Személyes barátja volt Overbecknek, ami sokat vitatott könyve írásához vezetett: *Overbeck und Nietzsche* (1908, 2 k.). Regényei közül *L. Heland* (1897), *Der sterbende Rausch* (1917), drámái közül *Ritt nach Fehrbellin* (1908), *Zwingli*, végül *Orpheus* c. eposza említhető. KOSZÓ J.

Bernoulli-féle számok, az

$$S_n(p) = 1^n + 2^n + \ldots + p^n$$

hatványösszegnek a p hatványai szerint rendezett kifejezésében fellépő állandó együtthatók. Ebben a kapcsolatban mutatkoznak a Bernoulli-féle számok először Bernoulli Jakob *Ars conjectandi* c. művében 1713-ban. Fontosságukat Euler fedezte fel. Az első Bernoulli-féle számok: $B_1 = \frac{1}{6}$, $B_2 = \frac{1}{30}$, $B_3 = \frac{1}{42}$, $B_4 = \frac{1}{30}$, $B_5 = \frac{5}{66}$. Több hatványsornál fellépnek együtthatóként. Pl. $1 - \frac{x}{2} \operatorname{ctg} \frac{x}{2}$ általános tagjai: $B_n \frac{x^{2n}}{(2n)!}$. Szerepelnek a természetes számok reciprok értékeinek hatványösszegénél és érdekes számelméleti tulajdonságokat mutatnak. SÁRKÖZY E.

Bernstamm *Leopold Bernhard*, német szobrász, szül. 1859 ápr. 20-án Rigában. A szentpétervári műv. akadémián tanult, majd Párisban telepedett le, ahol főleg Carpeaux befolyása alatt fejlődött ki művészete. Virtuóz mellszobrainak hosszú sora Páris politikai, művészeti, szellemi és társadalmi előkelőségeit ábrázolja. ÉBER L.

Bernstein, a most Ausztriához tartozó *Borostyánkő* régi vasvm.-i község mai neve.

Bernstein (írói nevén *Rebenstein*) *Aron*, népszerű író, szül. 1812-ben Danzigban, megh. 1884-ben Berlinben. Jelesebb munkái: *Az énekek éneke forrása*, *Novellák és életképek*, *A planéták rotációja*. Cikkeit három kötetben adta ki ilyen címen: *Porosz- és Németország reakciós története a márciusi napoktól a legujabb időkig*. Kiadott folyóiratot és természettudományi népszerű könyveket. A kisvárosi zsidó élet első költője volt. FRIEDMAN D.

Bernstein *Béla*, rabbi, szül. 1868-ban Várpalotán. 1890-ben lett bölcsészdoktor Lipcsében, 1892-ben rabbi Budapesten, u. ez évben lett szombathelyi főrabbi, 1909 óta pedig Nyíregyházán. Az Országos Rabbiegyesület alelnöke és a Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet vezérlőbizottságának tagja. Jelesebb művei: *Mózes öt könyvének fordítása*, *A zsidóság története*, *A prófétai lekciók fordítása*, *A szabadságharc és a zsidók*. FRIEDMAN D.

Bernstein *Eduárd*, német szociáldemokrata politikus és író szül. 1850 jan. 6-án Berlinben. 1872 óta tagja a németországi szociáldemokrata pártnak. Bankhivatalnok volt, majd szocialista ujságíró, 1881—90-ig a zürichi *Sozialdemokrat*

Ut. Studio

Baron Emke

1921 márc. I. graf. kiáll

~~Profil~~
~~Nyugati p.u.~~
Egy fiú megy egy kép
~~Keleti p.u.~~
~~Margitkód~~
Kód a Vilmos u. sarok
Duna
~~Dunapart~~
Árvadál
~~Lejtő Gorkiand kapuja~~
Strand
~~Fürdő nagy hálló előtt~~
~~Kórház kapuboltja~~
~~Fáklya~~
Nemzeumkert
Fekvő akt
Tabáni részlet

C. r

Aurora (Arad u. 22) Bern tér

1922

Ue. kivócker rézkarc kiá

Malom II (MAPE)
Női tanulmány
Leány fej
Tájkép hídd
Gyermekfej
~~Zsidó templom arch~~
~~kapcsolat~~
Dunai hajók
~~Lánchíd~~
~~Strand~~
Arénaút részlet
Építés
Nagy strand
~~Klotild palota~~
Vasút

III. Részletek

Tihes

Berzsenyi Dániel

1923 (Ernst)

Beloáron tejolom
Nyugati P.U.
Arckép
Kislány
~~Profik~~ V
Arckép tanulmány
~~Zsidó típus~~ ~~arcok~~
Hajók a Dunán

Varjúk
a fatornál

r.

1935 (N. Sz.)
l. gépelt

1939 (Kner) l. ott

1946 (Sulimalty) l. halal-t

1948 (Sulimalty)

Horgászok, Kikötő, Párizsban, Házak

Szerk

Baron-Gyula

l.

Ernst Museum kiáll.

80.

'925 dec

Neuf-Brisach

Béron Cale

1935 (mars-juin)

Epitheres (2
Gare de l'Est
Hidéfilés
Allées
Ulca, rézle

Tamás Béron Géza

1946 máj. 112. sz.

M. régiarcok

Tengerből
Francia város

Rippl-Rónai tér Berne Ernő

1946 márc. (Ernő)

A volt Vilcs-u. 1 sírf

1948 dec. (N. Ernő)

Hid III
Szemafor } márk

Vasút, r

I. M. képen küld Baron Lovell
1950 aug (Lima)
Sztálin-ut gárdával, virf
a u - kid utolsó ivé, r

II. le. képen küld 1951 nov dec
(Lima)
a vaina, sárlo
tsi, virf
a N. Sinkás épitkezés, C. r

Aukciók Baron Gyula

Árverezés

1926 ápr. 32. h.
Varjak, rézk.

1927 márc. 37 h.
Leányka virágokkal, sz. rézk

1928 febr. 41. sz.
Hajók a Dunán) rézk
Margit híd

1936. 4. rk.
Kéjjelmunkásnő, c. r.

1936 márc, 2. rk.
Utcarészlet, c. r.
Kékruhás nő, of

Baron Lucke

MäRKV

1946 akt III.

Templom alatti } virf
béri erdő

Bern Kunde

Kulfoldi Csak.

1923 ~~Christiania~~

1924. Zürich

1927 Finme

1934 Oslo

1935 Lemberg

1937 London

1951 Koenkoe

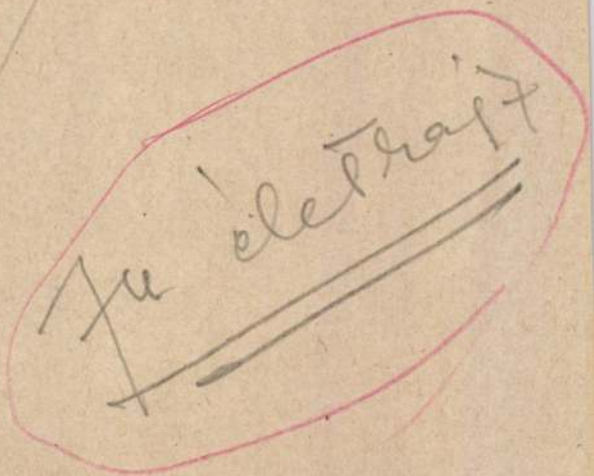
1921 Amsterdam

Lépcső lenz Beron lenz

1922. A graf. ovd. 45. lénél
Medoc u. 4., c. r.

1924. u u 49.

Dunai hajók részle
a híd

M. képzett-ért Baron Gerl

1946 jul (v. Ernst)

kalvin-tér, virf

Alkotás Berou Aula

1947 május A művész 2 arca

a volt Vitéz-utca, virf

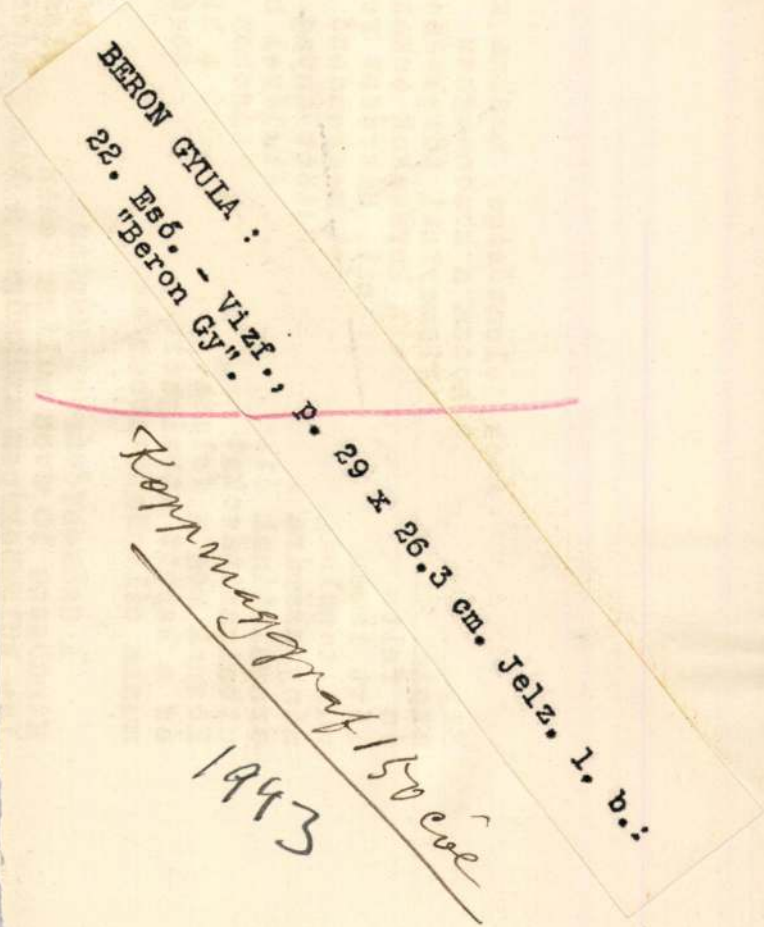
Ue. Lenővári Bokor Lenke

első l. Orvosi tiszt

1942 jún (kinőtt)

Gerhárghágyúál, vörf.

Beron Gyula

BERON GYULA :
22. Eb6. - Vizf.", p. 29 x 26.3 cm. Jelz. 1. b.:
"Beron Gy".
Kopjmagyarul 1570 cse
1943

A kiállitások jelentősége, haszna kettős. Egyrészt közelebb hozza a közönséghez müvészeink munkáját, megismerteti törekvéseiket és feltárja a történeti korszakok sokak előtt ismeretlen részleteit. Másrészt rendkivül tanulságos a kiállitást megrendező intézmény számára is, mert a gyüjtött anyag minden árnyalatának áttekinthetővé tételével hasznos utbaigazitásokat nyujt. A kiállitásokon mutatkoznak meg a feladatok, ütköznek ki a hiányok és a kapott utbaigazitás alapján a további munka céltudatosabban mehet tovább.

A Székesfővárosi Képtár fiatal intézmény. Mindössze 10 éves multra tekinthet vissza és igy különösképen szükséges a kiállitásoknak

Híd

1909 Gulet - rézke

1911 MAPE rézke

1948 Ruppl rézke

Archép.

1 1911 Gulet rézke
2 1912 MAPE "
3 1913 Gulet "
4-6 1913 MAPE (3) tréner
7 1915 N. Sul. tréner
8 1916 MAPE, r
9 1916 N. L. of
10-11 1920 MAPE (2) biz of + St. s
12 1923 Rézke, r

Építészet

1935 Gulet c. r.

Női fej

1920-21 Gulet c. r.

Profil

1919 NSz. A
1920 Ernst
1921 "
1923 "
1923 Rérkai

Női fej

1920-21 Gmelt, c. A

Stefánia út

1916 MAPE

Feliakt

1921 Ernst
1923 MAPE A

Az orosz út

1915-16 Gulet, of

Rózsadomb

1919-20 Gulet, of

Vízimalom

1920-21 Gulet, c.r

Régi orosz

1939 Rézk. vágás

Tengerpart	Tengerparti vár
1935 MAPE, vitf	1935 Reik, c.r. 1936 Gucker, r

akt	Hó
1920 Ernst r 1921 ~~Lapt~~ Ernst r 1925 Ernst	1920 Ernst ^ 1921 Ernst (2) ^
1942 MADE (2) vitf	1942 Okt, vitf

Irène Lé

1913 MAPE C.R.

1925 Ernst

Valérie Lé

1913 MAPE C.R.

1920 Ernst

1921 "

1911 ~~Fa~~ N.R. trains.

1912 MAPE, trains

1916 N.R. of

1920 Ernst

Marguerite

1918 N.R.A.

Varosliget

1916 MNPE. n
1919 N.Gy. n
1920-21 Gmkl c.n.

Vigszinház

1920-21 Gmkl c.n.

Ilyet

1916 N.Gy. c.n.

1936 Gmkl n

1939 Rádió n

1940 Ig. Kamarát n

Dunapart

1921 Erzsi

1939 Rézk. színk

1946 "

Tuberbol

1911 NSr. r.
1912 ~~MAPE~~ c.r.

Stefanie nt

1916 MAPE, r.

Tabaú

1919 NSr. r.

Mercurochrom

1918 NSr, r
1922 Ernst

1925 Ernst

Vermeer

1939 MAPE, ?

Malone

1911 MAPE, märk

Margit Kiid

1917 N.Sz. ?

Vasari

1925 Eimet

1939 MAPE, ?

1942 MAPE, vihj

~~K~~ ~~Ei~~ Mitterem

1915 NSz, orp.

Margit Kurt

1913 Kõjoek K.

1921 Eimet

Beron Gyula

l.
KMT 1943. őszi kiáll

426, 427, 428
430, 431, 432

V

a megjelölt időre a [illegible]

lyában /:Kossuth Lajos-tér 1

nésre felhivni sziveskedjék.

Budapest, 1933. év

A Müemlékek Országos

Berán Gyula

Munkanapló
1914. tav. füzet. 765
1915-16. téli füzet 346
1916. tav. füzet. 252, 253
1918. tav. füzet 389, 390
1918-19. téli füzet
1919-20. téli füzet 301.
1920-21. téli füzet 422, 442, 446, 448

Szaisz Károly dr. VI. 313.

BERON GYULA

37. Tanyaudvar, vízf.
38. Szarvaskő, vízf.
39. Utcasor, vízf.

Nemzeti Szalon

1940. nov–dec.

MAPE 25. kiáll–

V

ALELNÖKÖK

CSÓK ISTVÁN

GEREVICH TIBOR

FARKAS ZOLTÁN

HORVAI JÁNOS

IGAZGATO

HUBAY CEBRIAN ANDOR

FŐTITKÁR

LEHEL BÉLA

TITKÁR

KANIZSAI NAGY ANTAL

Bérán Gyula

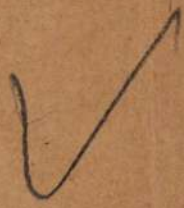
7 rú.

Nemzeti Salon

MAPE 20-ik jub. kiáll.

Kat. 1935. dec. 20 –

1936. jan. 6.

ály és Meje Kopa-nyák 166/1910

Beöthy Gyula

l.

Nemzeti Szalon

MAPE 14. kiáll.

1928

OKL

18500 — Szepes-nyomda. Telefon: 13-1-64

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1935. NOVEMBER 14-TŐL DECEMBER 4-IG.

Berón Gyula
festő

Nemzeti Szalon
MAFE II. kiáll. 1925 febr.

V

Beron Gyula

állami rajzdíj 1913, 1919.

1925. febr. M Akv Pí Egy.
kiáll. Nemzeti Szalonban.
10 budapesti tájrajz /
vízf.

Országház, II. v. 4.

V

1904. X. 12.

700/1904.

Pécs (Padewieth)

Bevon Gyula

Este, rajz . 500.000.—
Feláldt, " 500.000.—
Búcsú, rajz 800.000.—

Nemzeti Szalon

MAFE 10. kiáll. 1923 nov-

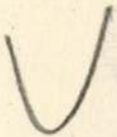
V

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK
JEGYZÉKE

Beron Gyula

Arckép, kincs cenzúrája
Arckép, vízf -

Nemzeti Szalon 1920
MAPE 7. kiáll. május

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

PÉNZTÁROS:

LEHEL BÉLA

FŐTITKÁR:

KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

Beron Gyula

1920. dec.

kiáll. Nemzeti szalonban

A halász Bástyán, olaj. 30000.-

V

Veszprémi múzeum 1911. c. ingóság

V 304.

Beron Gyula

1915. sept. kiáll. H. halon
A. fenyőfáknál, olaj. 700.—
Mühlrein, olaj. 350.—
Sarok " 200.—
Régi Tabán " 300.—
Sarok a Kárpátokban, 120.—
szénrajz
Cécé utcai, rajz 100.—

1915. dec. kiáll. u.o.
Naplemente, olaj. 700.—
Öreg almafa, olaj. 200.—
a 2 rajz

1916. ápr. kiáll. u.o.
Egy leány, cenzúrarajz 180.—
Hegyoldal, olaj. 300.—
Budapest, cenzúrarajz 100.—
Fák, olaj. 200.—

1918. máj. kiáll. u.o.
Kék selyem ruha, olaj. 1800.—
Mütairnak, olaj
4 rajz. Tovább nem emlékszem.

Mérő István: Parasztudvar cz. képe

IX. 115.

Beron Gyula

9	Kék selyemruha olajf.		1800.—
10	Margithid	rajz	300.—
11	Szomoru sor	„	400.—
12	Lucsok az Andrássy uton	„	400.—
13	Mütárgyak olajf.		m. t.
14	Muzeum kert rajz		250.—

Nemzeti Szalon

1918. máj.

tav. kiall

V

Tyúfatartóás

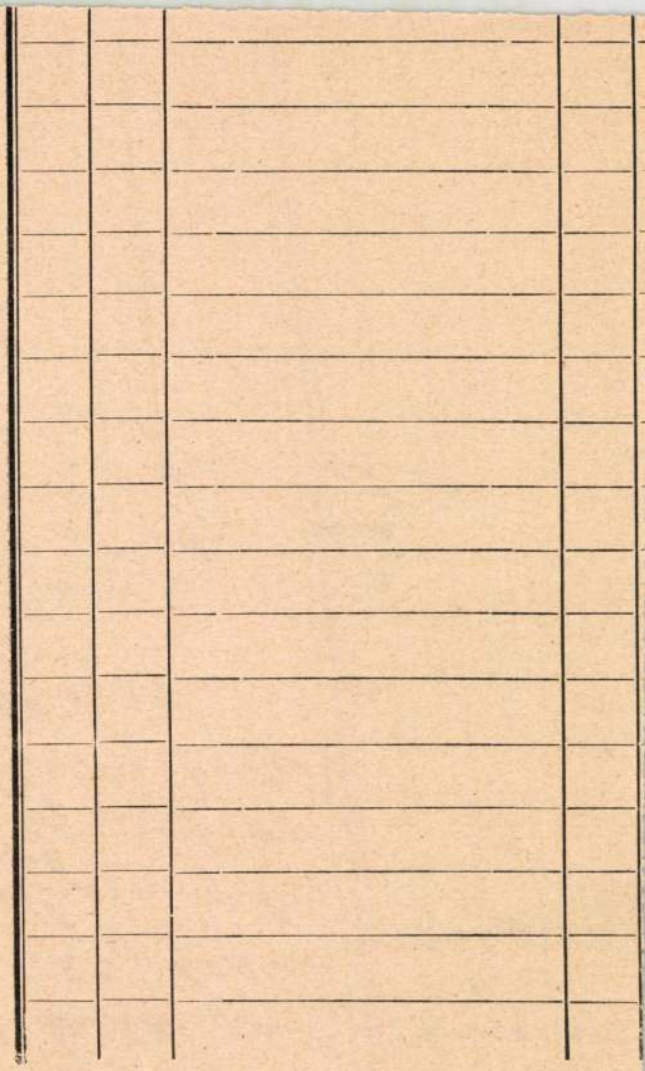
Kéi
a kávéházban újságot olvasó (fiatal
ik. Előtte a márványy asztalon Tokaji képlet
mmal). A szabadban ülő, [illegible] jobb karével az
támaszkodva mezőés ölében felvő baljában
. Fekete kalapját tollal és virágokkal é-
hei kezyűt visel, fülkevalója gyűrűszerű,
ét csato öv szorítja [illegible] karperecre ékkövei. Az ah-
Jobbra a félre vont függöny mellett, a kávehái
rnál kéi [illegible] egy fiatal ember olvas
ő "ül (egyenes fejjel tartva) a ki előtt a pincér
: „JENDRASSIK JENŐ".

[illegible] 1015:63
2/98 sz. rendelettel. Ára [illegible]. — Elszámolta-
elszámolás elfogadtatott 1899: V. 25-én a
99).

Beron Gyula

A budai part, csurarája
Királyi kéthár
Selyem ruha
Régi udvar
Meres kalács
Alszik

Nemzeti Szalon
1917. máj.
tav. tárl.

917. raktári szám.

Beron Gyula

rajzaiból

1920. Kath. Kiáll.

Ernstnél.

V

Pozsony – Schulpe – Sclepi népkvd. V. 61.

Baron Gyula

1920. jan. koll. Eötv.

Ernst Museum X. rk corp.

Kéth. Eat.

Varrotlas, Kalotaszegi VIII. 178.

Beron Gyula

vázlatai kollektiv kiáll.

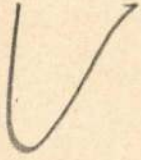
Ernst Múzeum XVII. csoport kiáll. Budapest, 1921.

V

Varjú Elemér VIII. 135.

Baron Gyula

1921. kol. Eiütt.
Emstnél. (80 sajt)

Tájkép

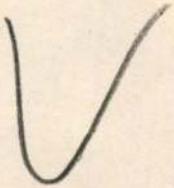
298 Claes Berghem.

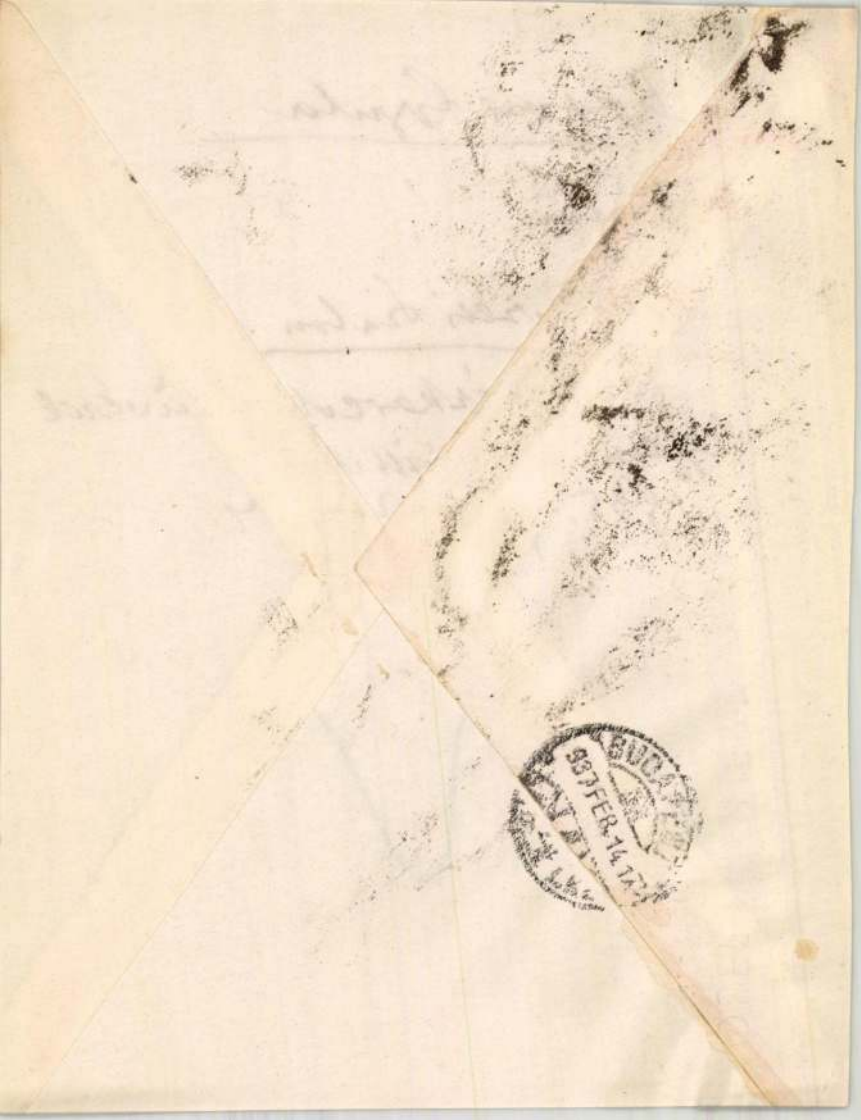
Beton Gyula

5 db rm.

Nemzeti Szalon.

M. Kézikarcolók Művészek
Egyesülete kiáll. kat.
1935. jun. 7 – 24.

Baron Gyula

lásd

Szépm. Muz. graf. o.
45. kiáll. (1922)

161. sz.

V

„Az élet állandó és kifejező stílust kíván a művészetben."

„A művészetben ma nagyobb hitele van az elképzelésnek és a szellemiségnek, mint a realitásnak. Ma minden szimbolum a művészetben."

Vaszary János.

Előszó.

Mostani kiállításunkat szeretett és nagyrabecsült díszelnökünk, *Vaszary János* emlékének szenteljük. Az Ő neve és örökké fiatal lelke jár előttünk.

Vaszary János haladó művész volt s meg vagyunk győ-

Berón Gyula
aukció
Arverési Csarnok Rt.-

~~34. sz. 1926 febr.~~
32. sz. 1926. ápr. ✓
~~34. sz. 1926 okt.~~
37. sz. 1927 márc. ✓
41. sz. 1928 febr. ✓

I. Lipót.

A „Das Gedrückte im
jogarral [illegible] jobbra fordu
térben (talán all a korom
wöhnt" = [redacted]
jogart tart ő mellette lás
csipőre tett kézzel, és [illegible]
va. Jobbról [illegible]
[illegible] előtt térde ereszkedve hódol „Si
[illegible] verhönt" .. „Nichts Falsches
aznál caduceus és szimet
gyatrasság térképével (melyne

Rizmessre, mereté

927

~~Bálo Béla Ernő~~

~~Barabás Endre~~

tovább 2

~~Bárdos Ernő~~

~~Basch Andor~~

~~Bathyány Gyula gr~~

~~Bernhardt Héla~~

~~Bessa Gyula~~

~~Béla Vörös Ernő~~

Bornemisza Géza

Boruth Andor

Bozzay István

Conrad Gyula

Csánky Dénes

Csók István

Csuk Jenő

1. és hágai
Amsterdam magyar
kiáll. kat. 1921.

Vác, piaristagymnázium

43

ágos Bizottsága

iny	száma:	57.265/1943.III.	194
	kelte:	XII. 20.	1943
	beérkezése:	XII. 30.	1943

ek száma:

elintézett szám:

áma:

záma:

Beron Gyula

részt vett a Magyar
Képkarcolóművészek
Egyesületének Zürichi
kiállításán 1924.

Ungarische Graphik
Zürich 1924

Y. l.

kötéséhez tartozónak vélte. Pór Antal kutatásai
1657, 1709, 1748 és 1767-ben felvett és az aa
leltárakat, ezt a hipotézist támogatni is tudjuk.
nyire pontosan szerepelnek. A négy kis és a ké
kezdve szerepel, amikor is az addig meglévő mise
ban. Valószínű, hogy a címerek a misekönyv k
talán a sarkokat, a két nagy címer pedig az elő-

Vegyük röviden számba a ma is meglevő öt
nyozott ezüstből készült, négykarélyos talpán á
címer és Nagy Lajos struccos címerét helyezté
konzervatív, feliratai még majdnem románstílűe
látszik. Hasonlóan az olasz ötvösművészet hatásá
Mindhárom aranyozott ezüstből készült. Kettőn
áttetsző sötétkék és vörös-fekete zománccal. De
hengeralakú, melyet az apostoli kettőskereszttel
fed, addig a másik kettő kupaformájú, fedele s
kereszten függő Megváltó koronáz.

Egész külön csoportot képviselnek a címe
címerét ábrázolja, vagyis a pólyás liliomos címe
melyen strucctollak között szájában aranypatkót
át nem tetsző, a liliomok pedig áttetsző kék z
címerpár tornapajzsán vörös zománc mezőben

~~Bernolák Gyula~~

tovább Brodszky Sándor †
Burghardt Rezső
Czanka Dénes
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Fenyes Adolf
Frank Frigyes
Gy. Sándor József
Hajós Gyula
Knaby János

Fiumei nemzetk. kiáll
72-74. l. 1927.

1813

622. L. Munthe:
St. Aarenben 1841. március
Téli tájkép.

A hóval boritott sik vidék
jan halászbarkákkal és a tulsón
hajóval. ~~Balra~~ A háttérbeli köz
ki, ~~ki~~ az oda vezető utat, a kép
szegélyezik. Ez utóbbiakat a tü
legelől asszony közeledik jobb
következik és egy férfi czipeli
végző három alakon tul, kocsi h
boczos és az e mellett lévőben
a rakodó parton és a korlátos h
más holmik hevernek. A fákon me
nek, a folyó felett tiz halászm
hőzött. Jelzése jobbra a hidon:

Id. b. Wodiáner Alb
Vászon, mér. 65 : 7
~~Átvétetett az Orszá~~
~~hol 1813 leltári szám alatt kez~~

687

Beton Gyula

12 műve az oslói
magy. graf. kiállításon
med Ungarsk 1934

Beson Gyula

12 művel vett részt a lembergi magy. graf. kiállításon

Urd 2 Tow 1935

Beron Gyula

szül. Budapest 1885

l Hung 1937.

5 műve a London-
nagy-graf. kiállí-
táson 1937

Spiritualis

Műnöck kórusának

15. éves jubileumi

Vezeti halom

1939. márc.

Tőr Kázt

Baron Gyula

Jovàdi

viola

Kepzett Zenèsz.

Evk. 1908-9.

16+64.l. —

1932-33. 68.l.

Nemzeti Szalon 1926. május
MAPE 12. kiáll.

A Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének

I—IX. kiállításain

dijat nyert művészek névsora.

Állami I. vizfestménydijat nyertek : Vida Árpád (1911) Bakoss Tibor, Raáb Ervin (1913) Deák Ebner Lajos, Kőrösfői Kriesch Aladár, (1919) Nagy Sándor, Nádler Róbert, Boemm Ritta, (1920) Koszkol Jenő, (1921) Szlányi Lajos, (1922) Edvi Illés Aladár (1923) Berón Gyula (1925)

Állami II. *vizfestménydijat nyertek :* Boemm Ritta (1911), Wágner Géza (1913), Haranghy Jenő, Szmrecsányi Ödön (1920), Beránski E. László (1921), gy. Takách Béla (1922), Koszkol Jenő (1923), Hessky Iván (1925)

Állami pasztelldijat nyertek : m. Major Jenő (1911). Undi Mariska (1913), Katona Nándor (1919) Márton Ferenc (1919), Poll Hugó (1920), Edviné Karádi Etel (1921), Kunwald Cézár (1922), Fesztyné Jókai Róza (1923), Kunffy Lajos (1925)

Megjött

Berény Lajos

röd
2

Az Ujság 1920
jan. 11.
(e.a.: Az Ernst-Mu-
zeum csoportkiállitása.)

ILLUSTRATIONEN.

Beron Gyula

orod

Az Ujság 1921.
szept. 11. (e. a.: Fiatalok az Ernst-Múzeumban.)

III.

Baross Gyula

életrajz

írod.

Bókássy 66. l.

Pozsony.

A középtérben látjuk a tér
és a hozzá tartozó területet. F
ték. Felirata jobbra a keretben

GRUNDRISZ
DER
KONIGLICHEN FREYEN KRONU
PRESZBURG
NEBST DER UMLIEGENDEN G

mig az Erklärung der Numern-nek
befejezése: 37. Neuerbauter

Rm., mér. a vk. 35.5: 47.2
Korabinszky: Beschreibung d
nungsstadt Pressburg, 1780.

140-95

Bécsi Lipót

L. B.:
Deák 1927

23. l.

Kereskedelmi kiállítások
külföldön az 1927.
évben. (Bp 1928)
23. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után . . .

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

BERON Gyula festő

OMIKE f. tanfolyam tanár 1923

OMIKE 1909 – 1944 159
160
164
167

BERÓN *Gyula*, grafikus és festő, * 1885. Olgyai Viktor tanítványa; első önálló kiállítása 1921. az Ernst-Múzeumban. Legértékesebb művei finom és arisztikus hatású ceruzarajzai (budapesti részletek) és rézkarcai. Grafikai alkotásai közül a Szépműv. Múz. többet megszerzett. Több ízben nyerte el az áll. grafikai díjat, míg frissen kezelt akvarelljeiért 1925. az áll. I. akvarell-díjat kapta meg.

E. G. I. 1964

s a román király.

ás emlékére készült sima
afordúltan, arczélben és
gy I. Ferencz József bal-
ezést. Mindketten egyen-
hátlapon allegoricus jele-
a felkelő naptól megvilá-
ülő Ausztriának az álló
eliratai a képlapon fölül
FRANC. JOS. I. IMP. REX«,
ságban : »TONY SZIRMAI«,
en : »SIGNVM MEMORIAE«
MCMIII.«.

elt. sz. 1210. — Vétetett az
t a művésztől 14 K-án (1738–
ber 12-én. — Elszámoltatott
z elszámolást jóváhagyta az
. határozat (942–910).

Berán Gyula

Rajznapok,
vers, repr-

Elek Artur:
Az újabb magyar grafikai művészet
Magyar Művészet
1937 2 11. l.
203 tiggel

140

Beron Gyula

rod

Elek Artur:
Az újabb magyar
grafikai művészet -
Magyar Művészet
1937. 203. l.

1—

Pollack, Jan

C.10. Wolgemut, Michael (német festő, 1434–1519): Szent Julietta vértanúsága

Terevich: PA, 244 C.

Meister des Hausbuchs: Sz. Julitta vtan.

—

Mosrlaghy II. 42. szám

?

Berquet Rudolf, ip.müv. MDK

tervei alapján érdekes ebédlö készült el.

Az Ipm.Társ. kiáll.-a. - Lipótvárosi Kasz. nyári hely
Magyarság. 1922.dec.13. 5.l.

Berra

Giacopo Berra

kőművesmester. Gyöngyösön élt és Borkóczy Ferenc gyöngyöspüspöki fogadójából és Eger közelében a harsányi püspöki kéjlakot építette.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

52 p

BERRA, Giacomo emlék

Vörös Pál szerint ő a felsőtárkányi Fuxcountrati tervezője

MÉlt 1996/1-2. 108.

A: Mittelalterliche Edelhöfe in Siebenbürgen.
n über Siebenbürgen und seine Nachbarn I.
987. 241—252 és 3. melléklet.
A: Erdély építészete a 11—13. században.
1994.
A: A Farkas utcai templom. Kolozsvár 1948.
A: Gótikus építészet Magyarországon. Buda-

A: A gyulafehérvári székesegyház. Budapest

A: A kerci építőműhely. M. Ért. XII. 1963.

A: A marosvásárhelyi református templom.
vásárhely és vártemploma. Szerk. MEDVIGY
dapest 1990. 34—51.
A: Művészek és mesterek az erdélyi gótiká-
Emlékkönyv Kelemen Lajos születésének
lik évfordulójára. Kolozsvár—Bukarest
—264.
A: A középkori székely művészet kérdései. E.
. 1943. 1—13.

M.D.K.

Berra, Giacomo, olasz építőmester

1757-ben emeli a egri püspöki püspöki vendégfogadót, valamint, arról Barkóczy püspök a harsányi püspöki nyaraló építésére köt szerződést.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

146. old.
+180. old. + 313 : "
+ 317 : "

Berres József

MDK

Jelenet a török felkelésből

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Josef Benes.

A szolnoki művésztelep 25. évi fennállásának jubileumi kiállítá-sán képei szerepeltek, mert mint ide-gen művész, hosszú évekenát festette a Tisza, Zagyva és a környezet sé-reit.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 20.

Hans Peter.

Ich [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Josef Berres , festöm.
1821-1912

MDK

tábornok-festö is igen valószinü, hogy tarzózkodott Szolnokon.

dr. Rózsaffy Dezsö: Külföldi müvészek Szolnokon. Szolnok a müvészetben. Emlékkönyv/ifj.Gonda Béla/ a 25 éves jub.emlékére. 1927.szept. 13-19.l.

K. D. A.

BERRES József festő
(1821-1912)

Katonaként
munkácsynak tanácsadója

Végvári 1958. 57.

megjött

Berres József

festő, vérjóbarát

† Bécsben 9 Greves Eszter-

ban.

Gyul. Lembergben 1821.

Mint vérjóbarát az 1860-as

évek végén kiléjett a hadse-

regből és Münchenben festé-

szeti tanulmányokat vég-

zett. Festi mint lovarka-

pitány honvéd idején állo-

másozott Aradon, s ekkor

szerelemre kapcsolódva Mun-

kácsyval, aki pályája

elején támogatott.

Aradi Közlöny

1912. máj. 23. Mun-

kácsy Mihály aradi

barátsága. / U. 331. 1

Viselet:

Az 1859-diki magyar önkéntes cs

Az előtérben
szolgálati jelvényt vise
kik teljes felszerelést hor
fehér-sárga kokárdával
kal s fehér szinórzással,
gyalogénél s sötét na
lesök azonos a sorka-dra
mütsök. Jelvénye alól ka
hoz u. szabásu dolmányeren.
Szines konyon

Die ungarisc

Wien 1860.

Lipka 4391

6161
16
1282
61

Berecz József

Kecskemét

1821 – 1912

Lásd

=

Csánky: A XIX. és

XX. század kultúrtörténete

Bp. 1939.

Kéziratban

Képzőm. Könyv.

Kat.

BERRES *József*, festő, * Lemberg 1821 máj. 30, † 1912. Mint katonatiszt évekig élt Békésgyulán. 1866 ezredesi ranggal nyugalomba vonult s ekkor Münchenbe ment, hol Pilotynál tanult festeni. Élete végéig Bécsben működött. Számos magyar, főleg katonai tárgyú képet festett s az 1870—80-as években állandó kiállítója volt a pesti Műcsarnoknak is.

Sz. G. I. 1061

és a svéd király.

találkozás emlékére készült
ján, mellig, balrafordultan,
ábrázolva, hogy I. Ferencz
ynak balján nyert elhelye-
és mellükön rendjeleket vi-
érgaly előtt tábla látható.
n : »— OSCAR. II. — FRANC—
metszetén : »TONY SZIRMAI«
ZIA 1904«.

Lelt. sz. 1211. — Vétetett az
int a művésztől 10 K-án (1738–
mber 12-én. — Elszámoltatott

Az elszámolást jóváhagyta az
sz. határozat (942–910).

Berres

l.

Lykanemzromantika

18, 60. l.

NYOMTATVÁNY

IRÓGÉP

NYIREGYHÁZA, BETHLEN-UTCA 2. SZÁM

T.

Európa lapterjesztő vállalat

Budapest.

~~Rothermere-utca 12.~~

D47

Visegrádi u 36

Magy. Kem. Remenyirz Tars. IV. aukciója Bp 1923

158. **Berres (Perez) Joseph Edler v.** (1821—?):

ITATÁS. Olajfestmény, vászon. Jelezve alul jobbra: Perez (Gr. A. Gy. gyüjteményéből.) 65—110 cm. — TRÄNKUNG. Öl auf Leinwand. Bezeichnet rechts unten: Perez. (Aus der Sammlung Gr. A. Gy.)

159. **Holland festő** (XVII. század):

MULATÓ PARASZT. Olajfestmény, fa. Alul jobbra R. monogramm. 35—29 cm. — DER TRINKER. Öl auf Holz. Bezeichnet rechts unten: R.

160. **Olasz festő** (XVII. század):

SZENT CSALÁD. Olajfestmény, vászon. Másolat Andrea del Sarto-nak a Palazzo Barberiniben, Rómában levő festménye után. (Gr. A. Gy. gyüjteményéből.) 112—85 cm. — HEIL. FAMILIE. Öl auf Leinwand. Copie nach Andrea del Sarto. (Aus der Sammlung Gr. A. Gy.)

III. Miniatürök, grafika.

Miniaturen, Graphik.

161. **Leány mellképe.**

Miniatür, elefáncsont. Átmérője 6.5 cm. Díszes Louis XVI. bronzkeretben. — MÄDCHEN-PORTRÄT. Miniatür auf Elfenbein. In reichverziertem Bronzerahmen im Stil Louis XVI.

(Illusztrálva a VIII. táblán.)

146. **Rombouts, Gillis** (megh. 1663):

ÁLLATOK AZ ERDŐ SZÉLÉN. Olajfestmény, fa. 72—95 cm. — TIERE AM WALDRANDE. Öl auf Holz. *(Illusztrálva az V. táblán.)*

146/a. **Schröfl, B.:**

CSENDÉLET. Kávésedény. Olajfestmény, fa. 21—26 cm. Jelezve alul balra B.Schröfl. — STILLEBEN. Frühstückstisch. Öl auf Holz. Bezeichnet links unten: B. Schröfl.

147. **Sonnenschein** (XIX. század közepe):

VADÁSZ KÉPMÁSA. Akvarell. Ovális. 38—32 cm. Jelezve alul jobbra: Sonnenschein Pest den 14 7 859. — BILDNIS EINES JÄGERS. Aquarell. Bezeichnet rechts unten: Sonnenschein Pest den 14/7 859.

148. **Sonnenschein** (XIX. század közepe):

HÖLGY KÉPMÁSA magyar viseletben. Ovális. 38—32 cm. Jelezve alul jobbra: Sonnenschein Pest den 1/6 860. — BILDNIS EINER DAME in ungarischer Tracht. Bezeichnet rechts unten: Sonnenschein Pest den 1/6 860.

149. **Thedy, Max** (szül. 1858):

A MŰVÉSZ ÖNARCKÉPE. Olajfestmény, vászon. 45—38 cm. Jelezve alul jobbra: M. Thedy München. — SELBSTBILDNIS. Öl auf Leinwand. Bezeichnet rechts unten: M. Thedy München. *(Illusztrálva a VII. táblán.)*

150. **Waldmüller, Ferdinand Georg** (1793—1865):

ÖREG EMBER ARCKÉPE. Olajfestmény, vászon. 42—35 cm. — BILDNIS EINES GREISES. Öl auf Leinwand. *(Illusztrálva a VIII. táblán.)*

151. **Wasserer, L. W.** (XVIII. század):

Mi és Regős Vilk
anke. 1948
Tajkép barka-
ággyal of

1948-ból.
anke
Hunyadi
Lovakkal
vízi

Beöthy József

1821–1912

Irod

Rózsaffy Dezső: Ostrák
művészek Magyarországon.
Művészet 1913. 336. l.

kocziak korába. De helyesebbnek ítéltük
pontosítani a művészi szempontból ismert
sebb utolsó százegyven év művészeti ter
az ekori metszetanyagnak is teljes mell
a szívhez közelebb férkőző, közvetlen
rajzokkal és szinpompás vízfestményekkel
szekrényeinket.

ét óta Erdély egy részét ismét a magunké-
z ujjongó nemzettel a Szépművészeti Mú-
tt örül. Ebből az érzésből született meg
Nem öleltük fel a most hazatért ország-
művészeit, Nagyvárad, Nagybánya, Szat-
kimaradták s csak a történelmi Erdély
ítkoztunk: egységesebbnek s zártságában
gondoltuk így az összeállítást. Határo-
ıtot mutat így s Erdély egyéni vonásai
ɔorodnak.
ɛ három részre oszlik. Az első csoport az
rokat, a másik a szászokat foglalja ma-
ıadik csoportban olyan művek sorakoz-
ket nem erdélyi származású művészek kéz
ly népéről, városairól, vidékeiről és erdélyi
ɔtt történelmi eseményekről. Végül egy-két
y az erdélyi népművészet hatását tükrözi.
ı csoport távol áll attól, hogy teljességre
szédje inkább gondolatkeltő, mint kifejtő,
i az újabb időket illeti s a városképek so-
l kiépíthető lesz mindannyi.
helyiségünk nem nagy. Ezért bizonyos
l kellett élnünk. Eltekintettünk tehát a tör-

Berrer-Perer József

1885. őszi kiáll. a mű-
csarnokban:
Magyar falu, Rajz, 800 ft.

Kiáll. tárgya.

GM mesterjegy a Komáromi [illegible]-
[illegible] ötvöscéh próbabélyegével ellátva XVIII. sz.-beli
ötvöstárgyon VI. 290

Berres József

festő

L. Szendrey-Szentiványi 188. l.

teljesen a festészetnek szentelte életét. Tanulmányait Münchenben, Pilotynál végezte s ezután Bécsben telepedett le. Számos magyar, különösen katonai tárgyú képet festett, s a 70—80-as években állandó kiállítója volt a budapesti Műcsarnoknak is. Magyar lóvásár cz. képe 1873-ban a bécsi Belvedere képtárba került.

Meyer: Künstlerlexikon. III. 679. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *R. D.:* Adatok Munkácsy Mihályról. *Művészet.* 1908. 274. l. — *Rózsaffy Dezső:* Osztrák művészek Magyarországon. *Művészet.* 1913. 336. l. — *Szinéri György:* Az én grófom. *Szegedi Híradó.* 1912 nov. 15.

Berres József

Berres *József*, osztrák festő, *1821, †1912. Katonatiszt volt, utóbb Münchenben Piloty tanítványa. Évekig élt hazánkban (Brassó, Békéscsaba) s magyar vásárképeket is festett.

Uj Idők Lexikona. IV. — 881 l.

Thieme Becker

III. 477. l.

1873. Került a bécsi Belvedere-be, ahonnan 1932. évi
végleges nyugalomba vonulásáig több mint vonatkozási
kultúrjegyzéssel együtt a képesi Képm. Múzeumba. B.
arcképe Székely Bertalantól (Kréta r. 1858) a
Képm. Alm. grafikai gyűjteményében.

Joseph, Edler v. Perez,

Berres ~~József~~, festő; szül. 1821 máj. 30-án Lembergben, megh. 1912-ben. A katonai pályára lépett s évek során át élt Magyarországon (Békésgyulán). ~~1866-ban ezredesi ranggal nyugalomba vonult s ettől kezdve~~

† Brassóban, Aradon,
1860-as évek elején Békésgyulán
~~állítólag Aradon~~ keletkezett
kapcsolata Munkácsy Mi-
hállyal, akit ~~valóra~~ [illegible]
hadnagyi bárjával bírált a pusz-
~~tán~~ gatott.
Részt vett az
1866-iki hadjáratban,
majd ezredesi ranggal
lépett a hadseregből s
Münchenben Piloty ifjú-
ságában végezte festé-
szeti tanulmányait
festészeti tanulmányait,
amelyeket mint autodi-
dakta kezdett, München-
ben Piloty iskolájában
fejezte be. Bécsben
megtelepedve ezeknek
számos magyar, külö-
nös

Berres, Josef von

festő

ha kell lásd

1882. bécsi nemzetk. műv. kiáll. kat. 94. l.

KÖZMŰVELTSÉGI KÖNYVTÁR
899 1943
XV. 20.

56.508/1943.-III.szám.

Méltóságodnak De:
rályi bazilika" cimü müve
lentését jóváhagyólag tudo
Egyuttal értesit
müvészeti emlékei II.Egyes
Müemlékek Országos Bizottsá
tésében megjelenő kiadványs
sorozat most megjelent I.k
illető kötetért járó össze

M.D.K.

BERRES Károly dilettáns festő

Békéscsabán tanácsoktól kötött el munkácsot

Tájképfestő, a Petőfi-körből

Forrás: Végvári 1958. 26.

Berres MDK

Ornagy dilettáns festő, Székely Bertalan barátja.

Dobai János: Székely Bertalan művészi arculatának kialakulásáról.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 2-3. sz. 97- 115.o.
102. o.

Berresnek több rajzát találjuk Székely naplójában.
Az "Anya a tűznél" témára versenyt rajzoltak.
A Wurzbach lexikon szerint (24. köt. 160.o)
Berres "berühmter Pferdemaler " volt.

U.o. 112.o. (33. jegyzet)

MDK

Berres Joseph

Szépmüv. Muz. Évk. VII. 1935. 183. l.

Berres József lovag

MDK

A pansláv politikusok

Hiccornok 1877.nov.8.